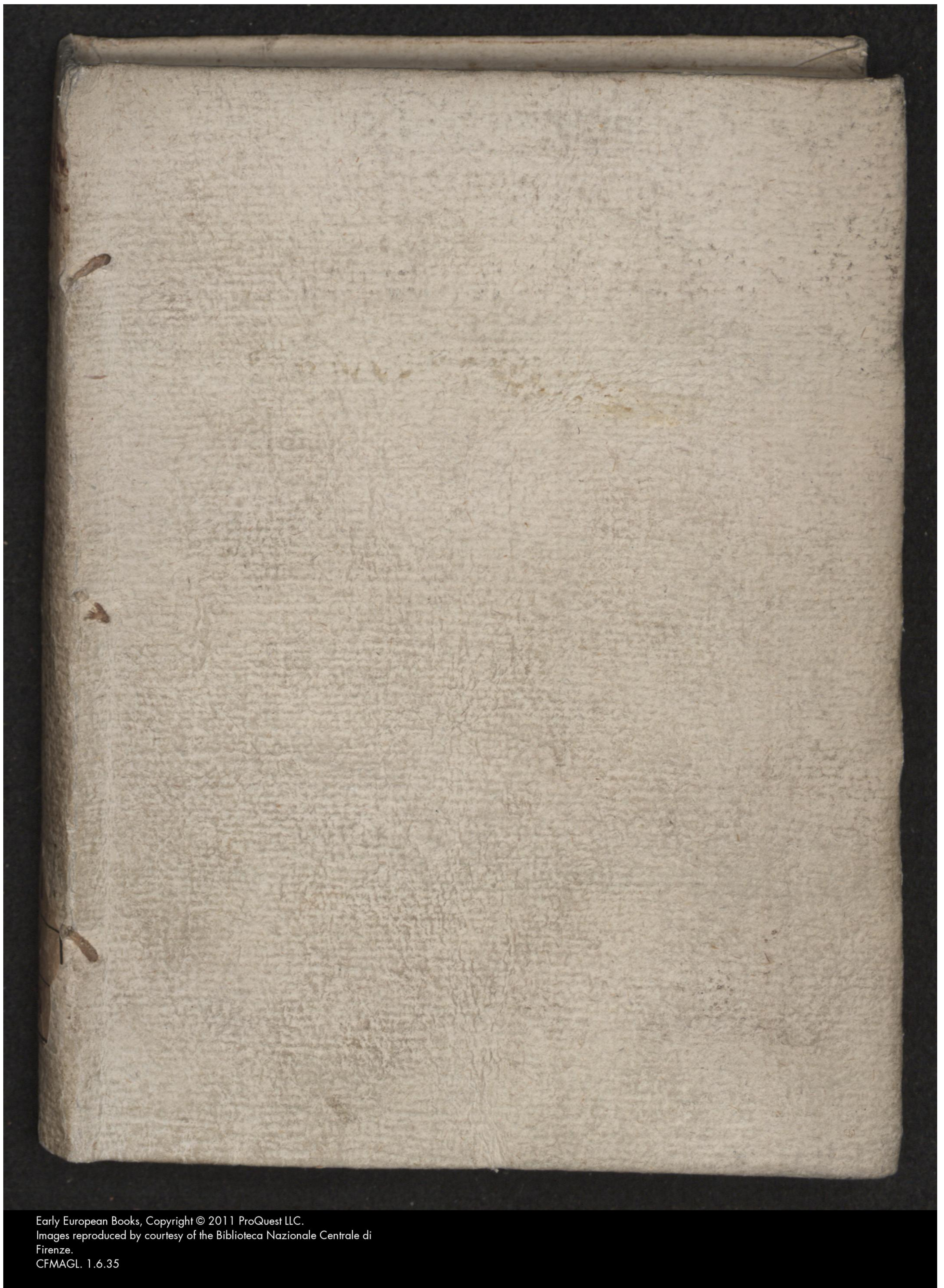
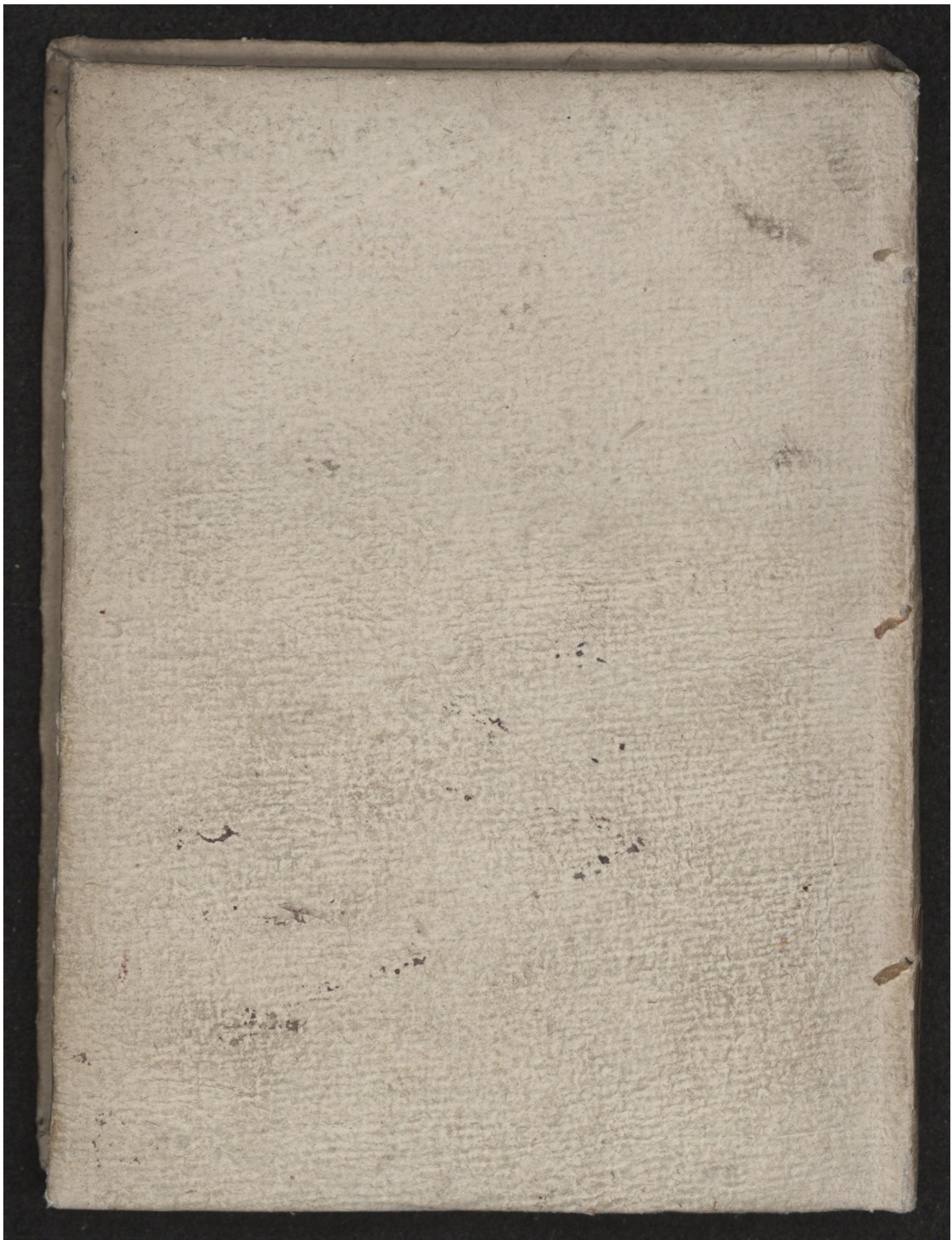
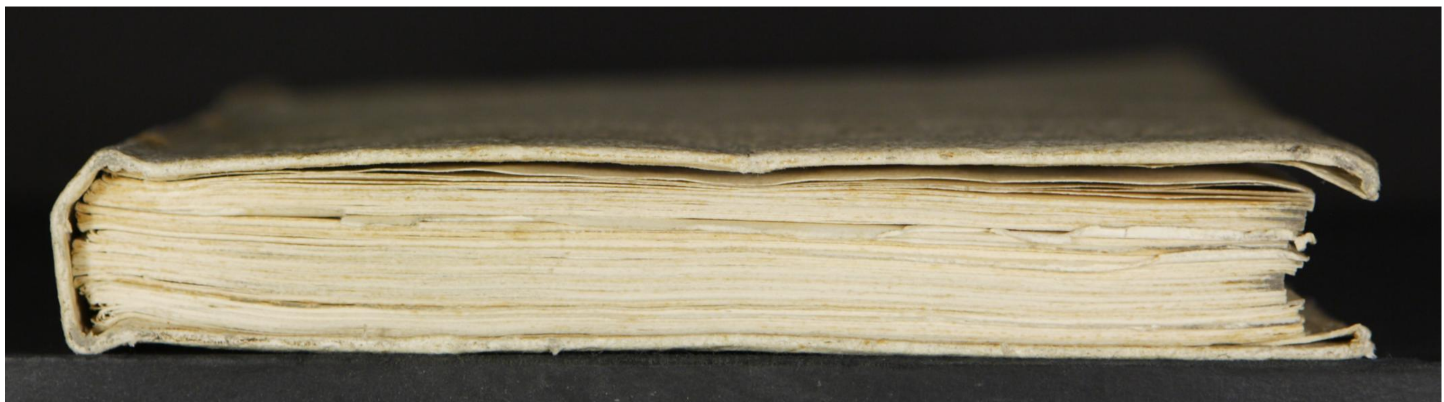

VI
LVCIAN
in EPIS.
1514
1
6
35

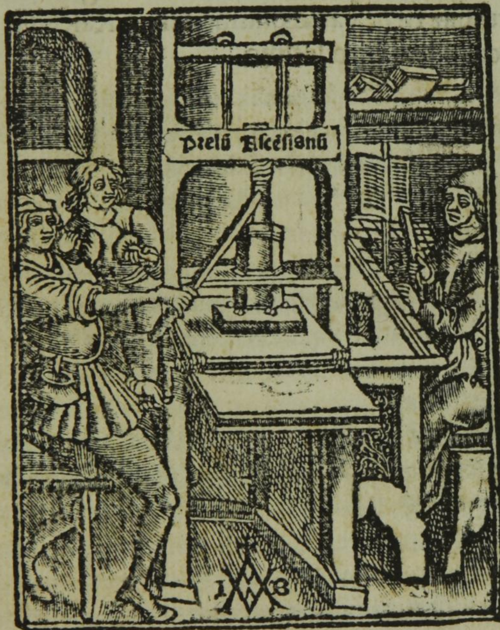

VI
LVCIAN
cum. ERAS. &

Luciani Erasmo interprete

Dialogi & alia emuncta. Quorum quædam recentius / quędam annos abhinc octo sunt versa: sed nuper recognita: vt indice ad finem apponendo declarabimus.

Quædam etiam a Thoma Moro latina facta: & Quædam ab eodem concinnata.

Vęnundantur in ędibus Ascensianis.

ERASMVS ROTERODAMVS REVERENDISSIMO in Christo patri D. Gulielmo Archiepiscopo Cantuariensi totius Angliæ primati. S. D.

Mitto ad te Dialogos aliquot Luciani/ ptim nuper a me traductos/ partim recognitos. Nugas inquis mittis. Nugas sane, sed literatas: nimirum vt rideas: si tamen vnq̃ ridere potes: homo tot curis districtus: tot negotiorum fluctibus obrutus. Sed cui potius mittam, quicquid fuerit illud, seu ludicrum / seu serium/ quod meæ camœnæ produxerint, q̃ tibi vnico meo Mecœnati: qui solus et addis animum Erasmo / et alis ingenium/ et otium suppeditas/ et ornas studia. Bene vale. Londini. tertio Kalendas Maias. Anno Millesimo Quingentesimo Duodecimo.

SATVRNALIA LVCIANI D.ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

Personæ. SACERDOS et SATVRNVS.

SACERDOS.

Ic mihi Saturne: quãdo tu quidẽ hoc tpe regnare videris: tibiq; et sacrificatũ et litatũ est a nobis: qd potissimũ abs te ꝑ immolatis hostiis postulare debeam: quod postulatũ ferã? SATVR. Istud qdem te ipm ppẽdere oportuit, qd tibi foret optandũ: nisi q princeps sit/ eundẽ et vatem esse vis: vt norit, qd maxime collubitum sit animo tuo petere. Cæterũ ego, quantũ facultas feret, non abnuã votis tuis. SACERDOS. Quin istud iam olim mihi ppensum est: desydero eñ vulgaria ista ac passim obuia: videlicet opes: multã auri vim: vtq; viris imperem: vtq; multa possideã mancipia: vestes splendidas ac delicatas: tũ aurum et ebur: breuiter, siqd est præterea rerũ pretiosarum. Hæc igitur mihi da optime Saturne: vt et ipse nonnihil emolumenti ex tuo sentiam imperio: neue solus per omnẽ vitã earũ rerũ sim expers. SATVR. Illud vide. Iã postulas: quod nõ est meę potestatis: neq; eñ mearũ partiũ est ista distribuere. Quare ne grauiter feras: si quæ petis/ non assequeris. Quin magis ista a Ioue postulato: quũ ad eũ imperii vices redierint: id quod breui futurũ est. Nam ipse præscriptis conditionibus, rerũ administrationẽ ab illo suscipio. Est aũt vniuersum imperiũ meũ septẽ duntaxat dierũ: quorũ si ius excesserit, ilico priuatus reddor: ac velut vnusqlibet de plebeia multitudine. Nec tamen in his ipsis septẽ diebus seriũ quippiã /aut publicũ tractare mihi permissum est. Verũ potare /inebriari/ vociferari/ ludere/ certare tessaris: creare reges: famulos in cõuiuiũ adhibere: canere nudũ: lasciuo corporis motu saltitare: nonnũq̃ et in gelidã aquã dare pręcipitẽ, facie fuligine oblita. Hęc vti faciã permissum est. Cæterũ/ magna illa, puta diuitias et aurũ, Iuppiter ipse dilargit, qbus illi visum fuerit. SACER. Imo ne ille qdẽ Saturne admodũ facile/ ac lubens id facit: adeo vt me iã vox defecerit magno clamore hęc ab illo flagitantẽ. At is nihil ꝓrsus audit: verũ ęgidẽ obuibrãs/ ac fulmẽ intentãs/ toruũq; obtuẽs/ pauefacit instãtes. Q; siqñ etiã annuerit alicui/ diuitẽq; reddiderit, mirũ q̃ id nullo delectu facit: vt aliquoties præteritis ꝓbis/ ac sapientibus viris, sceleratis ac stultis hominibus opes offundat: verberonibus atq; effœminatis: cuiusmodi sunt isti plęriq;. Qđq̃ equidem cupio co

gnoſcere/quænā ſint iſta tuæ poteſtati pmiſſa.SATVR. Haud quaq̃ parua/neq; omnino cōtemnenda:ſiqs vniuerſi imperii vim expendat:niſi forte tibi paruum eſſe videtur,vt in teſſerarum ludo vincas: cumq; cæteris alea in vnionē voluatur,tibi ſenionem ſemper in ſummo latere oſtendat. Nam hinc ſibi plærique victū parant/vel ad ſaturitatē vſq;: qb⁹ ꝓpitia ac ſecunda aſpirarit teſſera.Rurſum alii nudi enatarūt naue eliſa/fracta ad tam minutum ſcopulum/puta aleam.Adde his potādo q̃maxime hilareſcere/ac modulatius alio videri canere in cōuiuio./Præterea reliquis miniſtris in aquā præcipitatis(nā ea pœna eſt parū dextre miniſtranti) te et victorē ꝓnūtiari:atq; ei quem viceris præmia praeripe. Vides nimirū q̃ ingens ſit bonū. Quemadmodū et illud: quū talo victor ſolus omnibus rex præficeris: vt nō ſolum ipſe nō feras vlla ridicula imperata: verum etiam ipſe poſſis aliis imperare:huic vt turpe quiddā de ſe ipſo vociferetur: illi vt ſaltet nudus: vtq; ſublata in humeros tibicina,ter domum obambulet.An nō hæc quoq; munificentiæ meæ non exiguæ ſunt argumenta? Q; ſi cauſaberis regnum hoc nec verum eſſe/nec ſtabile,inſcite feceris: quum videas meipm qui iſta dilargior/exigui temporis imperium tenere.Ex his igitur quæ meæ facultatis eſt præſtare,Nempe de taxillis:de regnando:de canēdo: deq; reliquis quæ modo recenſui: audacter quæ voles petito: nihil veritus: ne te ægide aut fulmine territem.SACER.Atqui iſtis nihil mihi eſt opus Titanū optime.Tu tamen illud mihi reſpondeas velim: quod maxime cupiebā cognoſcere.Quod ſi mihi dixeris,ſatis magnam gratiā pro ſacro pſolueris: quin et in reliquum tempus quæ debueris cōdono.SATVR.Roga modo:equidem reſpondebo,ſi forte quod rogaris ſciero.SACER. Illud in primis.Nū vera ſunt iſta:quæ de te audimus?Quemadmodū deuoraris liberos tibi ex Rhea natos:vtq; clam illa,ſubducto Ioue,ſaxū infantis loco ſuppoſitum tibi deuorandum tradiderit. Deinde puer adultus/te regno expulerit bello ſuperatū:mox arreptum in tartarum præcipitarit:vinculis iniectis tum tibi,tum omnibus copiis auxiliaribus, quæ tecū in acie ſteterant. SATVR. Quid dixti? Niſi feſtū celebraremus/eſſetq; licitum inebriari/atq; in dños impune cōuitia iacere,intelligeres profecto mihi permiſſum eſſe iraſci:qui quidem iſtiuſmodi roges:nihil reueritus adeo canum ac ſenem deum.SACERDOS. At ego hæc Saturne non ex meipſo dico. Quin et Heſiodus et Homerus,nolo em̄ dicere,reliq ꝓpe mortales oēs eadē de te credūt. SAT. An tu putas vel paſtorē illū/vel hunc ampulloſum vere qppiā de me ſciſſe? Rē ad hunc conſydera modū.Eſt ne quiſq̃ hō,non dicam deus,adeo durus: vt poſſit ipſe volens ſuos deuorare liberos? niſi ſiquis eſſet Thyeſtes: qui ab

impio circũuentus fratre comederet. Sed frugi esse qui possit/qui fiat/vt ignoret sese saxũ edere vice pueri? Ni forte dentibus sit hmõi: vt dolere nõ queant. Imo neq; bello cõfliximus/neq; Iuppiter p vim imperiũ occupauit: sed ego illi volens et vltro rerũ administrationẽ tradidi/cessiq;. Porro neq; vinctũ esse me/neq; in tartaro esse vel ipse vides opinor: nisi prorsus oculis captus es/quemadmodũ Homerus. SACERDOS. Sed quid tibi accidit Saturne: vt imperiũ deponeres? SATVRNVS. Ego tibi dicã. In summa senex iam et podagrosus quũ essem ob ætatem (vnde etiã factũ est, vt plæriq; mihi compedes esse finxerint) impar eram viribus ad tam multa hui⁹ ætatis facinora punienda: nã erat assidue mihi sursum ac deorsum cursitandũ obarmato fulmine: quo sacrilegos/periuros/ac raptores exurerẽ. Eratq; negotiũ plenũ laboris: quodq; iuuenem desyderaret. Itaq; mihi consulens/loui locum dedi. Q̃ḡ et alioqui recte facturus mihi videbar: si partitus filiis (nam erant) imperiũ/ipse plæraq; vitã conuiuiis per otium traducerẽ: nihil necesse habens/neq; vota facientibus operam dare/ nec ab iis qui cõtraria petunt molestia affici/neq; tonare/neq; fulminare/ neq; grandinem aliquoties immittere. Sed senilem hanc ac iucundissimã dego vitã/ meracius bibens nectar: atq; interim cum Iapeto/reliquisq; æqualibus diis cõfabulãs. At regnat quidẽ ille mille districtus negotiis: nisi ꝙ hos pauculos quos dixi dies mihi visum est excipere: in quibus recipio principatũ: vt mortalib⁹ in memoriã reducam/cuiusmodi fuerit me regnante vita: quũ citra sementem/citraq; arationem cuncta illis ꝓuenirent. Haud tum qdem aristæ/sed panis paratus: carnes apparatæ: ac vinũ fluminũ instar fluebat: tum fontes mellis/lactisq;: propterea ꝙ mortales oẽs probi essent et aurei. Hæc, inquã, mihi causa fuit/cur exigui temporis imperiũ geram: atq; ob id vndiq; plausus/cantiones/lusus/æqualitas omnibus seruis æque ac liberis. neq; eñ me regnante quisq̃ erat seruus. SACERDOS. At ego Saturne coniecturã istã ad seruos et eos qui boias terunt/referebam: quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatẽ: ꝙ memor teipsum aliquãdo seruitutem seruisse ac gestasse cõpedes/eos magnifaceres, qui simili essent fortuna. SATVRNVS. Num tu desines istiusmodi nugari nugas? SACERDOS. Bene mones: itaq; desino. Quin illud etiam mihi responde/ talis ludere in vsu fuit tui quoq; sæculi mortalibus? SATVRNVS. Erat sane. At nõ depositis talentis/ac decem nummũ milibus/queãdmodũ vos facitis: verũ vt plurimo nucibus: ne videlicet discruciaretur qui victus esset: neue semp plora ret sese vnũ omniũ non habere quod ederet. SACERDOS. Et recte quidẽ illi. Nam quo tandẽ præmio certassent ipsi talis/ quũ ipsi toti essent aurei?

Itaq; te loquẽte tale quidẽ mihi venit in mentẽ: si quis vnũ aliquẽ ex aureis illis viris in hanc nostrã ætatẽ adductum vulgo offenderet, quid illi tandẽ eueniret? Nempe miserũ sat scio discerperent: haud aliter incursantes q̃ in Pentheum Mænades, aut in Orpheum fœminæ Thraciæ, aut in Acteonem canes: interq; sese decertarent quãtam quisq; maximam posset portionẽ auferre, vt qui ne in festo celebrando a lucri studio temperent: quin ipso etiam festo, ad lucri abutũtur incrementũ. Itaq; alii quidẽ tibi primitias immolãt amicos in cõuiuio dep̃dantes. Alii vero tibi cõuitiantur cũ nihil ad rẽ pertineat: tum ipsas cõmuniter tesseras: perinde quasi illis sit imputãdũ: qđ illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud: quid tandẽ causæ fuit: vt deus vsq; adeo imbecillis ac senex, tempus inamœnissimũ delegeris: cũ iam nix omnia occupat: plurimus sæuit boreas: cũq; nihil nõ gelu cõcretũ est: arent arbores nudæ decussis frondibus: squalent, horrẽtq; vacua floribus prata: cũ incurui cõtractiq; mortales p̃inde quasi extremo cõfecti senio ad focum ferme desedent: interea tu festũ diẽ agis? neq; eñ accõmodũ seni tẽpus: neq; satis idoneũ genio indulgẽtibus. SATVR. Sed heus tu permulta quidẽ a me sciscitaris cũ potare iã oporteat. Itaq; non exiguã tẽporis portionẽ tuis rogationibus mihi de festo p̃didisti: dũ ista mecũ philosopharis nõ admodũ ad rẽ pertinẽtia: quare nũc istis tãdẽ omissis cõuiuiũ agitemus, plaudam⁹, ac liberã agamus vitã. Deinde prisco more depositis nucibus ludamus tesseris, ac reges suffragiis creemus, ip̃sisq; vltro pareamus. Siquidẽ ad eũ modũ effecerimus vt verũ videat̃ prouerbiũ/qđ dicũt: senes repuerascere. SACERDOS. Immo cui ista quæ dicis nõ probant̃ Saturne: precor vt ei nec tũ bibere liceat cũ sitit. quãdoqdẽ vt primo colloquio satis a te responsum est. Proinde videor mihi recte facturus: si nostrã hãc cõfabulationẽ, & quæ ipse interrogarim, & quæ tu propitius respõderis literis prodita tradã amicis legenda: si qui sunt digni, qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON. i. SATVRNALIVM LEGVM LATOR.

Erasmo Interprete.

Aec ait Cronosolon Sacrificus, & idẽ vates Saturni, earũq; legũ cõditor: quæ qdẽ ad festũ pertinẽt. Quid pauperes facere oporteat id alio misso libro illis ipsis p̃scripsi. Neq; dubito qn eas leges seruent: alioq obnoxii futuri pœnis: q̃ grauissimæ decretæ sunt in eos q min⁹ paruerint. Vos autẽ diuites: videte, ne hæc mandata p̃tergrediamini, neq; negligatis. Nã si qs secus fecerit, is sciat se nõ me neglecturũ legis latorem: sed ipsum potius Saturnũ: q me condẽdis festi sui legibus delegit. Haud ille

quidē in somnis visus, sed nuper cū vigilāte palā cōgressus. Erat autē neqꝫ cōpedibus vinctus, neqꝫ situ obsitus: qualē eū pictores fingūt: exēplar a delyris poetis mutuati. verū falcē quidē tenebat peracutā. Cætera vero & hilaris erat, & validus, regioqꝫ apparatu. Atqꝫ hac qdē specie mihi visus est. Cęterū quæ locutus est plane diuina sunt: & in his hæc digna q̄ vobis pri⁹ exponā. Nā vbi me vidit animo mœstū inambulātē: mox intellexit, quippe deus, quænā esset molestię causa: videlicet grauiter me ferre paupertatē: vt qui non pro tēporis ratione/vnicā vestē haberē: cū iam esset gelu, multusqꝫ flaret Boreas, glacies ac nix: aduersus quæ ego minime cōmunit⁹ erā. Multo magis autē ꝙ cū festū instaret iam proxime reliquos viderē apparantes quæ ad victimas quęqꝫ ad cōuiuia regrebātur: mihi vero ipsi res nō admodū ad festū instructas esse. Iam a tergo accedēs, aureqꝫ prehēsa, ac vellicata Nam hac specie sese mihi consueuit ostēdere. Quid istud sibi vult (īquit) Cronosolon! videre mihi sollicitus. An nō æquū inquā here! Cū impios ac scelestos hoīes opibus supfluere, & solos delitiis frui videā: ipse vero mecūqꝫ complures alii docti, cum inopia / summaqꝫ rerū pœnuria vitā degim⁹! Ne tu quidē here curas his rebus finē imponere: & ad ęqualitatē reuocare. Tum ille. Cætera qdē inquit, haud facile fuerit innouare: quæ vobis a Clothone, reliquisqꝫ parcis accidūt. Porro paupertatis malū vobis corrigam, quatenus ad festū attinet. Sit autem hęc corrigendi ratio. Abi Cronosolon ac mihi leges aliquot conscribito/ ostendēs quid obseruandū sit in festo: vti ne diuites inter sese festum celebrent: sed vobis sua bona impertiant. At nō noui inquā leges conscribere. Quin ego inquit docebo te. Moxqꝫ ingressus ordine me docuit. Deinde cū cuncta perdidicissem. Et illud inquit illis dicito: nisi seruarint hæc: tum ego profecto sine causa falcem hanc acutā circūfero. Alioqui ridiculus sim: si cum patrē Cœlum execuerim: non item castraro diuites istos: qcūqꝫ leges meas violauerint: vt iā euirati Cybeli matri sese adiūgāt cū tibiis ac cymbalis. Hęc ille minabat. Quare recte facietis: si leges non ꝑtergrediamini. Lex prima. Ne quis quid intra festi tēpus agito: neqꝫ publicū, neqꝫ priuatū: nisi quæ ad lusum, ad voluptatē, animiqꝫ oblectationē pertinebunt. Opsoniorū & bellariorū artifices soli in opere sunto. Aequalitas oībus esto / seruis/liberis / pauperibus/ diuitibus. Irasci, indignari ve minari ne cui liceat. Rationē exigere ab iis qui res curāt Saturnalitias ne id quidē fas esto. Ne quis argentū vestem ve expendito: neue inscribito solēnitatis tempore: ne quis exerceatur: neue literis operam dato: aut recitato: nisi si quæ sint vrbana, lepidaqꝫ, quæ dicacitatem resipiant ac iocum.

Lex secunda. Multo ante festum diuites singulorum amicorum nomina

in tabella scribũto. Porro pecuniã paratã habéto: ad decimã partẽ annuorũ fructuũ. Præterea quicqd illis superest vestiũ & quicqd est cultus pinguioris: q̃ vt ipsis cõueniat. Ad hæc argẽteorũ vim nõ modicã. Atq; hæc qdem in promptu sunto. Cęterũ ante solẽnitatẽ Scobinã circũagũto/atq; ex ædibus eiiciunto sordes: auaritiã & quęstũ: & si quæ id genus alia sunt plęrisq; diuitũ domestica. Deinde vbi domũ perpurgarint: tũ rem diuinã faciũto: Ioui diuitiarũ largitori, ac Mercurio munifico, atq; Apollini magna donãti. Deinde circa vesperã tabulam illã amicorũ nomina tenentem relegũto. Distributis antẽ pro cuiusq; dignitate muneribus/ante solis occasum amicis mittunto. Porro qui deferant ne plures tribus quatuor ve sunto: atq; hi certissima ex famulis fide: iãq; natu grãdes. Ascribatur autẽ in literis: & qd mittatur: & quantũ: vt ne vtriq; suspectos habere possint eos/qui perferũt. Atq; ipsi ministri vnico quisq; calice epoto / domũ recurrunto. neq; p̃terea quicq̃ ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittũtor. Nam hos æquũ est geminã accipere portionẽ. De muneribus/q̃ modestissime simul, & q̃ paucissima verba fiunto. neq; graue quicq̃ in literis quisq̃ ascribito. nec odiose laudato quę mittũtur. Diuiti diues ne quid mittito. Neq; locuples Saturnalibus a quali sorte quempiã conuiuio accipito. Ne quid eorũ quæ in hoc deprompta fuerint vt mittantur seruanto. Neue cui muneris pœnitentia subito. Q₂ si quis anno superiore peregre fuit: eaq; causa munerum expers fuit: & illa accipito. Quin etiã tenuibus amicis ęs alienũ diuites cõdonãto: atq; etiã conductarũ ediũ pretiũ. si qui forte & hoc debẽt neq; sunt soluẽdo. In summa vero, multo ante illud illis esto curæ: vt cognoscant, qua re maxime sit opus. Rursum qui accipiũt, ne de missis donis vt exiguis queruntor. & quicquid mittetur qualecũq; fuerit, id magnũ ducũto. Vini cadus/aut lepus/aut pinguis auis / inter munera Saturnalitia ne habentor. Neue Saturnalia dona in risum vertũto. Remittito vicissim diuiti pauper. Si doctus est libellũ aliquẽ veterẽ: aut si quid ipẽ conscripsit: qđ fausti sit ominis: et cõuiuiis accõmodũ: qualecũq; potuerit. Atq; id diues læto admodum hilariq; vultu accipito. Acceptũ protinus plegito. Q₂ si recusarit reieceritve sciat sese iis quæ de falce minatus sum, obnoxiũ esse: etiam si miserit/quicquid alioqui mittẽdũ erat. porro reliqui/coronas alii, alii turis frustula mittunto. Q₂ si pauper aut vestem/aut argentũ/aut aurũ/ supra facultatẽ diuiti miserit: id quidẽ, qđ missum fuerit/publicũ esto: conflatũq; in Saturni thesaurũ infertor. Ipse vero pauper postridie plagas a diuite manib⁹ ferulę suppositis accipito/nõ pauciores qnquaginta supra ducentas. Leges cõuiuiales. Lauãdũ est; vbi linea sex erit pedũ. Ante lauãdũ nucibus ac talis

lusitādū. Vbicūq; casus cuiq; locū dederit: ibi accūbito. Dignitas/aut gen⁹/ aut diuitiæ/ parum momenti habento: vt prius alicui ministretur. Eodē de vino omnes bibunto. Neq; prosit diuiti si causetur vel stomachi/vel capitis dolorē: vt ideo bibat de meliore. Carniū omnibus æqua portio. Ministri ne cui quid fauore danto: neq; cōtantor: neq; ꝑtermittūto: donec ipsis visum fuerit quæ tollēda erūt. Neq; huic quidē magna: illi vero perexigua apponūto. Neue huic coxa suis: illi maxilla apponitor. sed in omnib⁹ æqualitas esto. Pocillator, acutis oculis vnūquēq; obseruato: minus tamen herū. Acutius etiā exaudito. Calices omnis generis sunto. Ad potandum inuitare/ si quis voluerit ius esto. Omnes omnibus præbibūto: si libeat: vbi præbiberit diues. Neq; quisq̄ bibere cōpellitor: si nō possit. In conuiuiū ne quis vel saltatorem, vel citharœdū iducito. Eum qui nuper discere cœperit: inducēdi ius esto: si quis voluerit. Dicteriorū is modus esto: vt ne quis vsq̄ lædatur. Pro nucibus ludunto talis. Si quis deposita pecunia talis luserit: in posterū vsq; diē ieiunato. Et maneto quisq;: & abito cum voluerit. Porro cū diues famulos suos conuiuio accipiet: tum amici quoq; vna cū ipso ministranto. Leges hasce singuli diuites æreę columnæ inscriptas in aulæ meditullio habento: ac legūto. Atq; id quidē sciendū est: quoad ea columna manebit, neq; fames, neq; pestilentia, neq; incendium, neq; quicq̄ alioqui molestum in illorum domū subibit. Q; si quando (id quod dii prohibeant) tollatur: abominanda sunt quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

Ego Saturno Salutem.

T Quidem & antea tibi scripsi, significans, quonam in statu essem: & quemadmodū ob inopiam mihi periculum esset: ne solus omniū expers relinquerer solennitatis quam indixisti. Addidi & illud (nam memini) iniquissimū esse: si nostrum alii opibus ac delitiis superfluerent / nihil ex suis facultatibus impertientes pauperioribus: alii rursum fame contabescerent: atq; id quidem instantibus Saturnalibus. Verum quoniam tum ad meas literas nihil respondisti: operę pretiū existimaui: te denuo iisdem de rebus cōmonefacere. Tuū erat optime Saturne: sublata hac rerum inæqualitate/ bonisq; in medio depositis /postea celebrādum festum edicere. Nam vti nunc res habent/formica camelus: quemadmodum aiunt prouerbio. Quin magis tragœdiæ histrionem animo concipe: qui altero pede præaltis cothurnis sublimis insistat: cuiusmodi sunt Tragica calceamenta: altero vero sit incalceatus. Is si ad hunc modum instructus ingre-

diatur, vides necessario futurũ: vt nunc excelsus sit / nunc humilis: ꝑut hũc aut illum pedẽ vicissim ꝓmouerit. Nec minor est ĩ vita nostra inæqualitas: dũ illi cothurnis fulti / adornante fortuna / Tragœdias in nos agũt. Contra magna pars pedibus / atq; humi ingredimur: quũ et ipsi, scias velim, nihilo deterius illis fabulam agere possimus atq; ingredi: si qs nos quoq; ad eũdẽ istũ modũ adornarit. Atqui ex poetis audio / nihil harũ rerũ inter homines fuisse olim: quũ tu solus adhuc imperiũ teneres. Verũ tellus illis citra serẽ di / arandiq; laborẽ bona ꝓgignebat: cœnã vnicuiq; paratã vel ad satietatẽ vsq;. Porro flumina partim vinũ / partim lac: erãt aũt et quæ mel manabãt. Quodq; est omnium maximum / aiunt illos ipsos homines aureos fuisse. Cęterum paupertatem omnino procul ab illis abfuisse. Nos contra non satis idonei sumus: qui vel plumbum videri possimus / aut siquid etiã plumbo vilius: vt quorũ plærisq; victus labore quæritur: ac passim pauptas / egestas / ac desperatio: et illud: Hei mihi: et vnde inueniã / et o fortunam: atq; id genus alia ꝑmulta apud nos nẽpe paupes abundãt: q̃q̃ his de rebus leuius discruciaremur: nisi diuites cõspiceremus tãta fruẽtes felicitate. Qui qdẽ quũ tãtum auri / tantũ argenti conditum habeant: tantũ vestiũ possideant: tot mãcipia / tot currus / familias / agros / atq; harũ rerũ omniũ magnã vim teneãt: tamen adeo nobis nihil vnq̃ de his impertiũt: vt plebeios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc (inquam) sunt Saturne, quæ nos enecant maxime: planeq; rem intolerandam arbitramur: hunc in purpura accumbentem / tantis opum delitiis affluere / ructantẽ interim: et applaudentibus amicis perpetuo festũ diem agere: me vero / meiq; siles somniorũ cõiecturas interpretari. Sicunde forte quatuor oboli cõtingant: quo videlicet pane / polẽtave expleti dormire queam⁹: nasturtiũ / aut lupinũ / alliũve opsonii vice arrodẽtes. Aut hæc igit̃ Saturne ad æquabilitatem vitę mutes / corrigasq; necesse est: aut quod est postremũ illis ipsis interdicas diuitibus: ne soli bonis fruant̃: verũ e modiis auri tã multis vel heminã in omneis nos dispergant. Porro ex vestib⁹ / siquas iam a tineis exesas citra suum incõmodũ dare possint: malintq; hæc prorsus vetustate / situq; peritura, nobis dare qui induamur: q̃ sinere vt in cubilibus ac scriniis multa carie cõputrescant. Præterea vt cœnent singuli, nunc quaternis / nũc quinis paupibus ad cõuiuiũ adhibitis. Haud isto quidẽ pacto, quo his temporibus cõuiuia pagunt̃: verum popularius: vt æqua sit omniũ portio: neq; vt hic opsoniis ingurgitet sese, famulo interim adstante atq; opperiente donec herus vorãdo præfocetur. Cæterũ vbi ad nos venerit, quũ vix etiã apparauerimus admouere manũ / ꝓtinus ad alios transferatur: patina tantũ ostensa: vel siqd de placenta reli-

quum est. Neq illatũ aprũ ita partiatur: vt domino totũ dimidiũ apponat vna cũ capite: reliquis autem ossa tecta apponat. Vtq præmoneant pincernæ ne contentur donec vnusquisq nostrum septies poscat bibere: sed semel iussus protinus infundant/et ingentem calicem impletũ tradant æque atq ipsi domino: vtq vnum et idẽ vinum cõuiuiis sit omnibus. Alioqui vbinã ista lex scripta fuit/aut recept9 mos: vt hic vino odorato/generosoq temulentus sit: mihi cõtra musto disrumpatᷣ aluus! Hæc si correxeris/nouarisq Saturne: tũ demum effeceris: vt vita vere vita sit: festum vere festũ. Sin minus: illi quidẽ epulentur: nos autẽ interim sedentes precabimur: vt sil atq loti venerint/puer subuersam amphorã rumpat: vtq coquus ius adurat/ac per obliuionem muriam piscium in lentem infũdat: vtq canis in domũ irruens opsoniorum, artificibus alibi intentis/exta deuoret vniuersa: præterea placentæ dimidium: vtq sus ac ceruus/neq non suculæ inter assandum idem faciãt: quod Homerus de Solis bobus commemorat: imo vti nõ serpant solum: verũetiã vna cum ipsis verubus in mõtem abripiãt sese/fugiantq: vtq ipsæ etiam aues pingues iam adeptis plumis/et ad coquendũ apparatæ/volatu aufugiãt: ne soli illis fruãtur. Quodq futurũ est illis grauissimũ: vt formicæ tales quales ferũtur Indicæ/aurũ e thesauris effossum noctu in publicum efferant: vtq vestis curatorum indiligentia ita ab optimis muribus perforetur: vt cribrũ videri possit: nihilq differat a casse venatorio: vtq formosi illorũ/comatiq puelli (quos Hiacynthos/aut Achilles/aut Narcissos appellare solent) dum ipsis poculum porrigũt, subito defluente coma calui fiãt/et acutam edant barbam: cuiusmodi in Comœdiis induci solent Sphenopogones: quibus a cuneata barba nomẽ inuentum est: vtq vertex illis asperis ac pungentibus pilis sit hirta, reliqui capitis parte nuda. Hæc atq his etiam plura illis imprecabimur: nisi desinant vsqadeo suis priuatim studere commodis: velintq in commune diuites esse/nobis quoq quantum æquum est/impertientes.

Saturnus mihi charissimo Salutem.

Vid tu obsecro nugas istas ad me/ac de rebus huiusmodi scribis: iubesq vt de integro bonorũ faciam partitionem: quod qdem alterius munus fuerit: penes quẽ nunc est imperium. Etenĩ demiror te si solus omnium ignoras quemadmodũ iamprídẽ regnare destiterim/ac priuatus esse cœperim liberis partitus imperiũ. q̃ꝗ Iuppiter præcipue rerũ istiusmodi curã agit. Porro mea potestas nõ nisi ad taxillos vsq saltationes/cantiones/et ebrietatẽ valet: idq septẽ nõ amplius diebus. Itaq

grauioribus in causis, de qbus scribis, videlicet de tollenda rerũ inæqualitate: vtq; ex æquo omnes/aut opibus abundent/aut egeant: Iuppiter vobis operam dabit. Q2 siqd in is quæ ad festum ptinent/vel fraude detractũ est alicui/vel additũ, id erit mearũ partiũ iudicare. Iãq; scribo diuitibus de cœnis/decq; auri hemina/neq; nõ de vestibus: vt vobis quoq; ad celebrandũ festum nõnihil mittant. Quãdoquidẽ ęqua sunt ista/decetq; illos facere quẽadmodũ prædicatis: nisi forte habent isti quod ꝓbabiliter ad hæc respondeant. In summa tamẽ illud scitote pauperes vos longe falli/neq; recte iudicare de diuitibus. Siquidẽ illos felices arbitramini/ solosq; suauem vitã viuere: propterea ꝙ illis liceat opipare cœnare/vino suaui inebriari/formosis frui mulieribus/vestib⁹ vti delicatis: verũ istam felicitatem cuiusmodi sit/ ignoratis. Siquidẽ hæ res nõ mediocribus curis eos distorquent: sed singulis inuigilare coguntur: nequid rerũ domesticarũ dispensator fraudet/aut clanculum suffuretur: ne vinũ acescat: ne frumentũ vermibus corrũpatur ne latro tollat pocula: ne populus credat calumniatoribus: si illum dixerint affectare regnũ. Atqui hæc quidem quota pars est eorum, quæ istos discruciant? Q2 si nossetis metus et curas qbus obnoxii sunt, plane fugiendas vobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis vel meip̃m vsq; adeo insanũ vt si præclara res esset opulentia/aut regnũ: depositurus hæc/ aliisq; ea cessurus fuerim/patererq; vt nũc priuatus alieno parerem imperio? Quin potius quũ non essem ignarus huiusmodi malorũ: quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est: imperiũ deposui: idq; sapiẽter. Nã qđ tu nũc apđ me deos obtestans deplorabas/illos apris ac placentis expleri: vos contra/nasturtiũ/lupinũve/aut cepe per festi tempus opsonii loco arrodere: cuiusmodi sit consydera. Etenim in præsens quidem vtrũq; dulce est illis minimeq; molestum. At postea res inuertitur. Quãdoquidẽ vobis deinde nõ accidit: vt postridie surgatis capitis dolore grauati ob temulentũ: quẽadmodũ illi: neq; ob immodicã ingurgitationem graue olentẽ/et acrem spiritũ ructatis At illi hoc quoq; fructus ferunt: vt quoniã magnã noctis partem vario coitu pro libidinis arbitrio transigũt: facile sibi/vel tabem/vel tussim/vel morbum intercutẽ ex intẽperato voluptatũ vsu colligãt. Alioqui quotũquẽq; potes ostẽdere, q nõ plane palleat/ac faciẽ cadauerosam præ se ferat? Quotũquenq; aũt/qui quũ ad senectutem peruenerit/suis ipsius pedibus ingrediatur: ac non potius a quatuor baiulis gestetur? foris quidẽ totus aureus/ intus putris ac pannosus: cuiusmodi sunt Tragica indumẽta ex pãnis admodum vilibus consarcinata. Vos aũt quũ molestum est ꝙ de piscibus gustare nõ liceat/ꝙ inedia laboratis/non illud item cogitatis eosdem et poda-

græ et tussis expertes esse: aut siquid aliud aliam ob causam illis incommodi contingit. Qꝫq̄ nec illis ipsis æque dulce est quotidie, supraqꝫ satietatem istis vesci. Quin potius videas eos nonnunq̄ ita holus ac lupinū appetere: vt tu non æque leporem appetas aut aprum. Vt de reliquis interim sileam quæ illos discruciant: puta si filius sit luxuriosus: si vxor vel amās/vel amata a famulo / coacta magis q̄ ex animo cū illo dormiat. In summa multa alia sunt: quæ vos ignorantes, tantū aurum illorum ac purpuram videtis. Tū siquando videritis eos albo ꝓuehi curru, inhiatis et adoratis. Qꝫ si illos cōtemneretis / negligeretisqꝫ: neqꝫ ad argenteum currum oculos haberetis intentos: neqꝫ inter colloquēdū smaragdum annulo inclusum respectaretis: neqꝫ vestes obiter contrectantes molliciem admiraremini: sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse: haud dubie futurum sit: vt ipsi vos vltro adirent: ad cœnam rogarēt: nimirum vt vobis ostendere possint / lectos / mensas / ac pocula. Quarū rerum nulla sit vtilitas: si sine teste possideantur. Certe reperietis plæraqꝫ hæc illos vestra causa parare: non quo vtant ipsi: sed vti vos admiremini. Hæc ad consolandos vos scribo: vtranqꝫ vitam cognitam habens. Conuenitqꝫ ita festum agere: vt cogitetis omnibus breui decedendū e vita: et illis / depositis opibus: et vobis / relicta paupertate. Qꝫq̄ et illis scribam sicuti sum pollicitus: certumqꝫ scio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS SALVTEM.

Auperes nuper ad me datis literis incusarunt vos: q nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis / imptimini: atqꝫ oīno postularūt: vt oīa bona facerē oībus cōmunia: vt ad singulos illorū sua pars rediret. Aequū eē esse: vt rerum æqualitas cōstituat: neqꝫ decere: vt huic supsit: ille nullo modo sit ꝑticeps voluptatū. Ego vero respondi / hisce de rebus rectius Iouem cōsyderaturū. Cæterum de præsenti negotio / deqꝫ iniuriis / quibus sese ꝑ festos dies affici putant / videbam mei officii esse sentētiā ferre: sumqꝫ pollicitus me vobis scripturū. Sūt aūt quę postulāt hæc / vt mihi qdem videt / æqua. Nā quo pacto inquiūt tāto frigore horrētes / tātęqꝫ obnoxii esuritioni / postea diē etiā festū celebrare possimus? Quare si vellem et illos festi participes esse / postularunt: vt cogerem vos: vt et de vestibus illis impertiamini: siquæ supersunt pinguiores /, q̄ quæ vobis conueniant: vtqꝫ de auro nonnullas guttulas in illos distilletis. Qꝫ si ista feceritis inquiunt, non erit amplius disceptatio inter vos de bonis apud Iouem. Sin minus / minitantur sese ad nouam rerum partitionē prouocaturos: vt

primũ Iuppiter pro tribunali sedere cœperit. Atq; hæc quidẽ facere vobis nequaq̃ graue fuerit: imptriri nõnihil de tãtis opibus: quas possidetis, & recte possidetis. Quin de cœnis quoq;, vt vobiscũ cœnarẽt. & hoc literis addẽdũ putarũt: quẽadmodũ vos in p̃sentia foribus occlusis, soli delitiis frueremini. Q̃ si quãdo vobis visum fuerit: & illorũ quẽpiã post longũ tẽpus cõuiuio adhibere: plus esse molestiæ in cœna q̃ voluptatis: multaq; illic ĩ pauperũ cõtumeliã fieri: velut illud. Cũ nõ eodẽ de vino bibant dii boni, q̃ illiberale. plane dignũ, in quo & illi debeãt accusari: q nõ surgãt potius, abeãtq; toto conuiuio vobis solis relicto. Q̃q̃ negant sese etiã ad satietatẽ ex illo qualicũq; vino bibere. Propterea q vestri pincernę, aures habeãt cęra obturatas: quẽadmodũ olim Vlyssis socii. Porro reliqua vsq; adeo sunt turpia vt pigeat cõmemorare quę de carniũ p̃titione criminãtur: deq; ministris q cũ vobis assistãt donec plusq̃ ad plenũ expleamini, ipsos p̃tercurrunt: aliaq; huius generis p̃multa sordida, minimeq; digna viris ĩgenuis. Proinde ęqualitas / res est oĩm iucũdissima, maximeq; cõuiuiis cõgruẽs. Atq; hac de causa vobis ęquus ille partitor in cõuiuiis p̃ficit̃: vt ęquã oẽs habeãt portionẽ. Videte igit̃ ne posthac vos iterũ accusare possint. Quin potius honorabũt vos & amabũt: si paucula ista a vobis acceperĩt: quorũ impẽdiũ a vobis nec sentietur q̃dẽ: penes illos muneris in tẽpore dati memoria sẽp mãsura est. Prętcrea nec rẽpublicã administrare possitis, ni pauperes vna vobiscũ in ea versent̃, milleq; modis felicitatẽ vestrã adiuuẽt. Neq; eñ habituri estis q diuitias vestras suspiciãt: si soli atq; apd̃ vosipsos in tenebris eas possideatis. Videat igit̃ vulgus, mireturq; vestrũ argẽtũ: mẽsas: & quẽadmodũ p̃bibẽtes ad potandũ inuitetis. Dein illi inter bibẽdũ poculũ vndiq; cõtẽplent̃, ac põdus expẽdant, manu librantes. Tũ argumẽti absolutã celaturã. Tũ auri vim, vicissim artẽ cõdecorãtis. Nã ad istũ modũ, nõ solũ illi vos probos viros & humanos p̃dicabũt: verũ etiã inuidiã illorũ effugietis. Quis enĩ inuideat imptiẽti, dãtiq; q̃d ęquũ est? Quis nõ potius optet, vt q̃diutissime viuẽs bonis suis fruatur? Verũ vt nũc res vobis habẽt, & felicitas vestra teste caret: & diuitiæ inuidiosę: & insuauis vita. Neq; enim p̃inde iuuat, opinor, si q̃s solus expleat̃: quẽadmodũ aiũt leones facere: & ex luporũ genere: quos solitarios vocãt: q̃ si cũ lepidis hoĩbus, ac per oĩa gratificari paratis, cõuiuatis. Qui primũ nõ sinẽt cõuiuiũ surdũ aut mutũ esse: verũ cõsuetudine sua fabulas cõuiuiis aptas, dicteriaq; minime molesta, variasq; voluptates adferẽt. Quibus rebus tẽpus iucũdissime trãsigit̃. Idq; gratũ est Baccho, gratũ Veneri, gratũ etiã Gratiis. Deinde postero die, dũ comitatẽ vestrã referũt, beniuolẽtiã vobis cõciliant. Hæc etiã magno fuerãt emenda. Nã illud a vo

bis sciscitabor: si pauperes abeāt taciti, sic enim fingamus, nonne vos ea res vreret: cū nō haberetis, quibus ostētaretis purpureas vestes, comitū multitudinē, annulorū magnitudinē! Neq; iam libet referre necessario futurū: vt pauperū insidię atq; odia in vos oriantur: si soli delitiis frui velitis. Nam quę minantur vobis imprecaturos sese, prorsus abomināda sunt. Ac dii prohibeant, ne vnq̄ ad eiusmodi imprecationes venire cogantur. Quandoquidē si id fiat, neq; intestina posthac gustabitis, neq; placentā: nisi si quid canis reliquū fecerit. Pręterea lenticula saperdæ liquamen vobis habebit. Porro sus aut ceruus interim dū assantur / e veru in montes aufugere parabūt. Tum aues quoq; pingues absq; alis fugam moliētes / ad pauperes auolabunt. Deniq; qđ est omniū grauissimū, pocillatores formosissimi repēte vobis calui fient: idq; etiā fracta amphora. Super his rebus cōsulite: quę & festo sint digna: & vobis q̄ maxime tuta: atq; illis pauptatis onus subleuate, exiguo vectigali illos amicos habituri, neutiq̄ malos.

DIVITES SATVRNO. S.

Vm putas Saturne / de rebus istis ad te solū scripsisse pauperes! Quin potius Iouis ipsius aures iā obsurduerūt illorū querelis: dū hęc eadē vociferātur, ac nouā rerū partitionē flagitāt: ac simul et fatum incusant: q̄ nō æqualiter distribuerit: & nos q̄ nihil ipsis velimus impertiri. Verū nouit ille, quippe cū sit Iuppiter, penes quos sit culpa: eoq; illos plęrūq; obaudit. Nihilominus tamē purgabimus nos tibi, quādoquidē hoc certe tēpore princeps noster es. Nos enim omnia ista quę scribis ob oculos habētes, q̄ sit honestū de magna rerū copia opitulari iis q in-digent: quantoq; sit iucundius, simul cum pauperibus versari & conuiuiū agitare: ad eū modū assidue facimus: adeoq; in ratione vitæ nos æquamus, vt nihil possit incusare is quē ad conuictum admittimus. Verū illi, primū aiunt sibi paucis opus esse. Deinde vbi semel illis fores aperuerimus nūq̄ desinunt alia super alia postulare. Q̄ nisi protinus omnia, simulq; cum dicto acceperint, mox paratum odiū: in promptu cōuitia: etiā si quid de nobis sit mentiēdum. Porro qui audiūt, fidem illis habent: rati videlicet illos probe scire quæ dicūt, propterea q̄ nobiscum consuetudinē habuerint. Ita fit vt in alterutrum incidamus: vt aut si nihil demus illos prorsus habeamus hostes: aut profusis omnibus / ipsi protinus egeamus: iāq; in pauperum gregē veniamus. At cætera quidē vtcūq; ferenda sunt: verū inter cœnas ipsas nō satis habent ingurgitari cibis: atq; aluū explere: sed iidē vbi plus satis adbiberint, tum aut puellæ formosę cyathū porrigentis manū vellunt: aut cō-

cubinam vxorẽ ve sollicitant. Postremo cõuomito conuiuio/postero die nobis obtrectant: narrantes queadmodũ sitierint, esurierintq;. Q2 si hęc aduersus illos mẽtiri videmur, vester illis parasitus Ixion in memoriã redeat: qui ad cõmunis mensę honorẽ admissus, ac vobis dignitate ęquiparatus, iã ebrius vir ille egregius Iunonem adortus est. Hæc atq; huiusmodi sunt ꝓpter quę in posterum statuimus, quo res nostrę sint in tuto, ne posthac illis in domũ aditũ prębeamus. Q2 si te auctore pacto recipiãt: sese moderate ꝑcituros queadmodũ nũc aiunt: neq; quicq̃ flagitiose in cõpotationibus admissuros: age, conuiuant nobiscũ, simulq; cœnẽt bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes mittemus, & de auro, quantũ facultas patietur: ac sumptus augebimus: ĩ summa, nihil omittemus officii nostri: modo vicissim desinãt ipsi arte nobiscum viuere: sintq; pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit: qđ in nobis desyderes: si ipsi quoq; suo fungi volent officio.

DE LVCTV, ERASMO INTERPRETE.

Perępretium sane fuerit obseruare, ea quę in luctu vulgo tum dicantur, tum fiant: item quę dicãtur ab iis, qui eos consolantur scilicet: q̃q; non ferenda putent lugentes: ea quę acciderũt: & sibiipsis, & iis quos flent. Cũ haud quaq̃ pernouerint mala ne sint ista, ac dolenda: an contra, iucũdiora, melioraq; iis quibus accidunt. Sed ex more & consuetudine dolorẽ accersunt. Itaq; cum mortuus fuerit aliquis/faciũt ad hũc modum. Quin prius volo tibi narrare: quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palam fiet, qua gratia superuacanea ista moliãtur. Vulgi qdẽ hominũ multitudo, quos sapiẽtes isti vocant idiotas, Homero/Hesiodo/ reliquisq; fabularũ auctoribus super his fidẽ habẽtes, & illorũ poesim pro lege ducẽtes, locũ quedã subter terrã ꝓfundũ esse putãt: quẽ tartarũ vocãt. Eũ existimãt magnũ & spatiosum esse: caliginosum atq; opacũ: q tamẽ istis haud scio quo pacto illustrari videtur: quo singula quę illic sunt introspiciant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni: vt mihi rettulit quidã harũ rerum mire peritus: ob id eo vocabulo honestatum q; mortuorũ copia diues eẽt. porro Plutonẽ hũc inferoꝝ rẽpublicã & maniũ vitam constituisse in hanc formã. Nã sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coercet: nulli prorsus permittens, vt ad superos redeat: præterq̃ admodum paucis ex vniuerso æuo: idq; grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuiis & magnis & horrendis, vel solo nomine. Siquidem

Cocyti, Phlegethõtes, atq; huiusmodi vocabulis appellant. Quodq; est grauissimũ: prȩiacet Acherontica palus: quȩ prima excipit obuios: quã nõ possis / neq; trãsmittere / neq; trãsire / sine vectore. Nã & profundior est / q̃ vt pedibus trãsiri possit / & spatiosior q̃ vt tranari queat. In summa: huiusmodi est: vt nec auium manes possint eã transuolare. In ipso vero descẽsu portaq; quȩ quidẽ est adamantina Aeacus est regis patruelis: cui mãdata est custodia: iuxtaq; hũc canis triceps sȩuus admodũ. Is aduenientes satis amice pacateq; intuetur. Cȩterũ siquis conetur aufugere / latrat / territosq; ĩ specum redigit. Iã qui transmissa palude ĩgressi sunt, eos excipit pratũ ĩgẽs Asphodelo consitũ, ac fluuius memoriȩ hostis eoq; Lethe nomen est inditũ. Nam hȩc / videlicet priscis illis mortalibus narrarunt: q illinc redierant. Nempe Alcestis & Protesilaus Thessalus vterq;. Neq; nõ Theseus Aegeo prognatus: & Homericus Vlysses: testes admodũ graues: digniq; qbus habeatur fides: q mihi non videtur e fonte / illo bibisse: alioqui non meminissent horũ. Itaq; Pluto & Proserpina vt aiebãt illi, rem publicã administrant, rerumq; omniũ dominatũ obtinẽt. Sed ĩseruiunt his, & ĩ administrãdo prĩcipatu ad iuuãt / ĩgẽs turba / furiȩ / pœnȩ / terrores / ac Mercurius: q̃q̃ his sane nõ adest perpetuo. Prȩfecti autẽ & Satrapȩ & iudices sedẽt duo. Minos & Rhadamãthus: vterq; Cretẽsis: vterq; Iouis filius. Atq; hi qdem bonos ac iustos viros qui cũ virtute vitã peregissent: vbi iã multi collecti fuerint: velut ĩ coloniã quandã emittunt ĩ campum Elysium: vitã optimã inibi victuros. Qz si malos aliquos ceperint: hos furiis traditos in ĩpiorũ locum eiiciunt pro ratione malefactorũ puniendos. Quo qdem ĩ loco / quid tãdem mali non patiuntur: torti, exusti, a vulturibus arrosi, rota circũacti, saxa sursum voluentes. Nam Tantalus ipse ad paludẽ stat: ĩ periculũ adductus / ne siti moriatur infelix. Rursum alii mediocris vitȩ, sunt autẽ hi cõplures, vagãtur ĩ prato sine corporibus iã vmbrȩ facti: & ad tactũ ceu fumus euanescẽtes. Alũtur autẽ videlicet nostris libationibus ĩferiisq; quȩ sepulchris ĩferuntur. Adeo vt si cui nullus sit ĩ terra reliquus amicus aut cognatus: hic mortuus ieiunus ac famelicus ĩter illos versatur. Hȩc vsq; adeo valide vulgi aĩos persuaserũt vt simulatq; familiaris quispiã mortuꝰ fuerit: primũ obolũ illi ĩ os ĩponũt: traiectionis mercedẽ quã vectori daturus sit: nec illud prius expẽdũt: cuiusmodi nomisma legitimũ sit, ambuletq; apud ĩferos: & apđ illos valeat. Atticus / an Macedonicus / an Aeginẽsis obolus. At ne id qdem cogitãt: multo satius esse / non posse naulum reddere. Sic enĩ fiat: vt non recipiente portitore / postliminio redeant in vitã. Post hȩc lotos eos perinde quasi tartarea pa

lus nõ satis sit idonea lauãdis his q illic degunt: & vnguẽtis optimis vncto corpore, iãq; victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus pro ponunt splendide vestitos: ne videlicet algeant per viam: neve nudi conspi ciantur a Cerbero. Accedunt ad hęc mulierũ eiulatus: omniũ certe lachry mę: pectorum planctus: comę dilaniatio: genarum cruentatio. Aliis autẽ & vestis discerpitur: & puluis capiti inspergitur: adeo vt viuẽtes miserabilio res fiut mortuo. Nã illi humi volutantur sępenumero: capita solo allidunt. Hic vero decorus ac formosus / ac diligẽtissime coronatus / sublimis propo situs est & excelsus velut ad pompã adornatus. Deinde mater / atq; adeo pa ter quoq; ex mediis cognatis progressus: ac mortuo circumfusus (Nam fin ge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse: quo magis ĩ hunc com- petat actio fabulæ) absurdas ac stultas voces emittit. Ad quas mortuus ip- se responsurus sit: si contingat vocem recipere. Ait enim pater flebili qua- dam voce verbum vnũquodq; producens in longum: fili iucundissime pe- risti mihi: mortuus es: ante diem pręreptus es: me super hæc misero solo re licto. Non duxisti vxorẽ: non parasti liberos: non militasti: nõ coluisti agros non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac: non amabis fili: neq; cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porro hęc atq; id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desyderare quidem / verum potiri non posse. Sed quid hęc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alii qui pincernas etiam ĩ funere mactarunt: qui vestem / reliquumq; mundum / pariter in rogum iniectum exusserunt: aut vna cum cadauere sepelierunt: perinde quasi illic sit vsurus / & apud in- feros fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia atq; his etiam plura quæ dicit, neq; filii causa iactare videtur: vt quem sciat non auditurum, eti am si Stentorem clamore vincat: neq; rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare / & cognoscere / vel sine voce. Nihil enim opus est: vt quis apud sese clamet. Superest igitur, vt ad hunc modum delyret, ob eos qui ad sunt. Cum nesciat: neq; quid acciderit ipsi filio: neq; quo concesserit. Imo cum ne suam quidem ipsius vitam cuiusmodi sit perpenderit. Neq; enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac demigrasse. Filius igitur huic ita responderit exorato Aeaco atq; Orco / quo liceat tantisper e specu proferre caput: dum patrem insanientem compescat. Homo infe- lix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam ac vultus etiam cutem lacerare. Quur mihi conuitium facis ac miserum appellas & infortunatum, qui iã sim te multo tum melior tum felicior? Aut quid acer

bi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis qualis es tu / capite caluo / facie rugosa / incuruus genibus / segnis / in summa totus ætate putris / multis expletis Triacadibus & Olympiadibus: deniq3 ad istum modum delyras apud testes tam multos? O demens: quid tibi videtur in vita boni: quo posthac non simus potituri? Nimirum vsuras dicis, ac cœnas, vestemq3 & concubitus: eoq3 metuis ne rerum harum inopia peream. Non cogitas autem, longe bellius esse: non sitire, q̄ bibere: non esurire: q̄ edere: non algere, q̄ vestibus abundare. Age igitur: quando quidem ignarus videris: docebo te lugere verius. Iamq3 denuo incœpto luctu, clama. Fili miser / nō amplius sities: non amplius esuries: non amplius algebis. Peristi mihi infelix: qui morbos effugeris: qui febrem iā non timeas: non hostem, non tyrannum: non amor discruciabit te: nō auocabit coitus: neq3 huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem. Neq3 contēneris factus senex: neq3 molestus eris iuuenibus: si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater: an non putas te multo veriora magisq3 ridicula dicturum q̄ ista quæ modo? At vide ne illud te male habeat: dum noctem quæ apud nos est, magnamq3 cogitas caliginem: proinde metuis, ne tibi præfocer: conclusus in monumento. Verum in his illud oportet perpendere: oculis putrefactis, atq3 adeo exustis (Siquidē paulopost exurere me decreuistis) nihil opus erit: nec ad tenebras nec ad lumen inspiciendum. Atq3 ista fortassis / vtcūq3 ferenda. Verum eiulatus iste vester, quid mihi confert? aut quid ista pectorum ad tibię modos percussio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem saxum quod sepulchro imponitur, coronis ornatum? Aut quid valet, quod merum infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturum? & ad orcum vsq3 permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoq3 ni fallor, videtis: quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat: id fumo correptum, sursum in cœlum abire: neq3 quicq̄ iuuare nos: qui inferne agimus. Porro quod superest / puluis est inutilis: nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsq3 adeo sterile, neq3 infrugiferum Plutonis regnum, neq3 nos destituit Asphodelus, vt a vobis cibos huc deportemus. Itaq3 iuro per Tisiphonem: iampridem mihi libebat vehementer exclamare: super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed vetabat linteum ac lanę: qbus mihi fauces obligastis.

Atq3 ita profato: mors vltima lumina clausit.

Sed dicito per Iouē. Si conuersus ad eos mortuus ille, loquat̄ hęc cubito innitēs: an non videbit̄ rectissime dicturus? Attamē vecordes isti vociferant̄,

& accersito quopiam lamētorum artifice qui multas antiquas calamitates in vnū congerat, certaminis adiutore & Chorago abutūtur vbicūq; coeperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verū quātum ad lamentationes attinet, oībus eadē est ineptiendi cōsuetudo. At deinceps sepulturę rationē in varios diuidūt modos. Nā græc⁹ exurit. Persa defodit. Indus adipe suillo oblinit. Scytha deuorat. Muria condit Aegyptius. Atq; his quidem rem a me visam narro. desiccatū cadauer cōuiuam & compotorem adhibet. fit autem frequenter, vt Aegyptiū aliquem indigentē pecuniæ, leuet egestate pignus frater aut pater in tēpore factus. Nam libationes, pyramides, colūnę, tituli ad breue tēpus duratura an non superuacanea / & ludicris simillima! Sunt vero qui ludos quoq; cōstituant ad sepulchrū: ac funebres orationes. perinde quasi patrocinentur, ac testimoniū perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest exequialis coena. Iamq; adsunt necessarii: vt defuncti parentes consolentur: suadētq; vti cibum capiant. q̄q̄ illi per Iouem non illibentes ad id compelluntur: quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousq; quæso flebimus! Sine quiescant plutonis manes. Q̄ si tibi deliberatū est oīno flere: vel ob hoc ipsum cibus est capiēdus, quo tāto luctui par esse possis. Tū deniq; tū ex oīb⁹ cōtexūtur duo versus homerici.
Nam coepit meminisse cibi Niobe auricapilla. Tum illud.
Vita defunctos flere haud sinit aluus Achiuos.
At capiunt quidem illi: sed initio pudibundi: verentesq; ne post charissimorum obitū videant adhuc affectibus humanis cōmoueri. Hęc atq; his lōge magis ridicula reperiet: quisquis obseruarit ea quæ fiunt i luctu: ꝓpterea q͏̄ vulgo existimēt mortē summū esse malum.

τέλοσ.

ABDICATVS LVCIANI ERASMO INTERPRETE.

Quidam abdicatus artē medicinę didicit. Patrem insania laborantē reliquis medicis despērātib⁹, dato pharmaco cū sanasset: denuo recept⁹ est in familiā. Post hęc nouercam insania correptā sanare iussus, abdicatur.

Aud quaq̄ noua sunt hęc Iudices neq; miranda: q̄ in p̄sentia facit pater: neq; nunc primū ad hunc irascitur modū. verum hæc lex illi facilis est: & assuetus ad hanc causam accedit. Verū illd̄ mihi nouo calamitatis genere accidit: q͏̄ cum nullū propriū sit crimen, qd̄ mihi possit imponi: tamē i periculū vocor: ne poenas dem artis noīe: nisi huic

iubenti per omnia parcere possit. Qua quidem re quid fieri possit absurdius: vti curem: ex prescripto/non iam quatenus ars valeat: sed patris arbitratu. Quare optarim equidem: vt medicorum ars, eiusmodi quoqꝫ remedium aliquod haberet: qđ non modo laborantes insania/verũetiam preter equum irascẽtes liberare possit: nimirum quo liceat & patris iracundiae mederi. Nunc autem ipsa quidẽ insania leuatus est, ceterum iracundia magis etiam exasperatur. Quodqꝫ est omnium grauissimum erga ceteros omneis sanus est: in me vnum insanit: a quo morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedẽ curationis feram, cum rursum ab illo abdicor/iterum alienor a familia: ceu ob idipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sepius eiicerer domo. At ego quidem in his que prestare queam, ne expecto quidem patris iussum: vt qui pridem/non accersitus ad opitulãdum accesserim. Verum vbi res est eiusmodi vt nulla omnino spes sit: tum nec aggredi velim. Porro in hac muliere multo etiam minus ausim: neqꝫ id temere. Siquidem reputo que in me facturus sit pater, si res non successerit cum iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo Iudices nouerce vicem/grauiter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine quam huius morbus excruciat. Maxime tamen mea ipsius causa: qui videar imorigerus patri: cũ nõ possim q̃ iubeor prestare: parti ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sane non arbitror equum esse vt abdicer: si quod efficere non queam id ne recipiam quidem. Itaqꝫ quibus de causis prius abdicarit me/facile fuerit ex hoc negotio coniicere. Q̃q̃ ad illas/opinor/satis respondi: ipsa post acta vita. Ad hec autẽ que nunc obiicit, pro virili sum responsurus: si prius de statu meo pauca vobis exposuero. Ego intractabilis ille/& immorigerus/patrem dedecorans/& indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti ac sine fine occlamãti/paucis contradicendum esse duxi. Verum domo cedẽs, existimaui mihi grauissimi iudicii instar fore verumqꝫ calculum/ita actam deinde vitam: vt appareret me a paternis illis criminibus q̃lõgissime abesse: sed potius honestissimis studiis dedisse operam, cũqꝫ optimis viris habuisse cõsuetudinem. Iam vero & eiusmodi quiddam prospiciebam: ac suspicabar fore/vt aliquando pater, qui non admodum animo constaret/mihi sine causa succenseret: falsaqꝫ in filium crimina strueret. Neqꝫ deerant qui ista morbi initium interpretarentur/minasqꝫ ac tela paulo post irruituri mali. Nempe odium absqꝫ causa: mores asperos/conuitia parata, censurã seueram/clamorem/iracundiam/in summa omnia plena bilis, vnde vsu venturum cre

debam, vt mihi aliquando arte medicinę foret opus. Proinde foras profectus, ac probatiſſimorum quos in peregrinis regionibus nanciſci potui medicorum vſus doctrina, plurimo labore vehementiqꝫ animi ſtudio artem ꝑdidici. Porro domum reuerſus offendo patrem manifeſta iam inſania laborantem / & ab huius loci medicis deſperantibus deſtitutum: qui non altius introſpiciunt: nec admodum exacte morbos diiudicant. At ego ſane, ſicuti par erat facere frugi filium, neqꝫ ſuꝑioris abdicationis iniuriam recordabar: nec vt accerſerer opperiebar. Neqꝫ enim erat quicq̃ quod illi proprie imputare poſſem. Verum ꝑccata illa omnia fuerant aliena. Nempe quemadmodum modo dicebam, ipſius morbi. Ergo cum inuocatus acceſſiſſem: non ſum equidem protinus medicatus, neqꝫ enim hic nobis mos eſt: neqꝫ id pręcipit ars. verum illud omnium primum iubemur obſeruare: ſanabilis ne ſit morbus an inſanabilis, atqꝫ artis terminos prętergreſſus. Ac tum ſi eiuſmodi fuerit malum: vt commode poſſimus aggredi: aggredimur: totoqꝫ adnitimur ſtudio: vt ęgrotum ſeruemus. Qđ ſi viderimus iam inualuiſſe ſuperaſſeqꝫ: nec manum admolimur omnino: idqꝫ vetuſtam quandam legem, eorum qui primi medicinę prodiderunt artem, ſecuti. Qui negant tentandos eſſe morbos qui iam inualuerunt. Itaqꝫ cum patrem adhuc intra ſpem eſſe perſpicerem, neqꝫ malum ſupra artis vires eſſe: diu obſeruatis ac penſitatis ſingulis, ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi ſane eorum qui tum aderant ſuſpectam habebant adminiſtrationem pharmaci: calumniantes curationem meam. Iamqꝫ parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca pauida: atqꝫ diffidens: non id quidem odio mei: ſed ꝙ metueret: vtpote probe ſciens illum grauiter laborare. Nam ſola nouerat omnia, quippe familiaris & aſſidue conuiuens ęgrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus: ſciebam enim futurum / vt mihi ſigna non mentirentur: neqꝫ falleret ars: adhibui curam obſeruato tempore idoneo. Q̃q̃ erant amici nonnulli qui mihi conſilium darent / ne fiderem: ne forte ſi res male ſucceſſiſſet maiorem aliquam calumniam mihi accerſerem: quaſi patrem veneno vltus eſſem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In ſumma, ille protinus conualuit / priſtinę redditus ſanitati: cognouitqꝫ omnia. Familiares admirabantur: deniqꝫ laudabat & nouerca, ac palam omnibus vtriuſqꝫ nomine gaudebat: tum mihi laudem aſſecuto, tum illi ad ſanam mentem reuerſo. Atqꝫ hic quidem, nam illud de eo teſtari poſſum / neqꝫ contatus, neqꝫ quopiam his de rebus in conſilium adhibito, ſimul-

atq; rem omnem e familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem/ ac denuo me filium fecit: seruatorem / ac beneficum appellans: confitens sese certum experimentum mei cepisse: deq; illis ante factis / semet excusans. Id factum compluribus attulit voluptatem: nimirum quotquot aderant probi. Cæterum vrebat eos: quibus abdicatio filii iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes: sed erat cuius & colorem ilico verti sensi, & oculos turbari, & vultum iracundum. quemadmodum ex inuidia, odioq; solet accidere. Nos igitur / vt est consentaneum / in complexibus & animi gaudiis versabamur / vtpote vtroq; alteri reddito. Cæterũ nouerca paulopost ęgrotare protinus cœpit: morbo iudices graui, & impotenti. Nam statim obseruabam: vt nascebatur malum. Neq; enim simplex erat aut leuis insanię species, quin potius vetus quidam morbus qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, victorq; in apertum prodiit. Sunt autem nobis, cum alia multa signa, insanabili laborantis insania: tum illud commune in hac obseruaui muliere. In cæteros placatior est ac mitis: atq; illis pręsentibus conquiescit morbus. Q; si quem conspexerit medicum: imo si vel audierit tantum de medico: in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est illam graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicerem equidem acerbe ferebam, miserebatq; mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater vero ob imperitiam: neq; enim nouit, vel originem mali quo tenetur / vel causam, vel morbi magnitudinem: iussit vti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insanię genus: eundem morbum: eandem ęgrotationem: quæ similem curandi rationem admitteret. Verum vbi id qđ erat verissimum dico, fieri nullo pacto posse, vt mulier seruetur, fateorq; me morbo imparem esse, indignatur ac succenset: aitq; me studio detrectare: ac mulierem destituere: mihi crimini vertens artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit qđ solet iis qui dolent. Succensent enim omnes iis qui libere verum loquuntur. Tamen ego sane, pro viribus illi respondebo / tum meo ipsius nomine / tum artis. Ac primum quidem a lege sumam initium: per quam hic me parat abdicare: vt intelligat sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem / quæ prius fuit. Neq; enĩ legislator omnibus o pater istã potestatẽ permittit: neq; vti quoslibet filios / neq; quoties libuerit abdicet: neq; qbuslibet de causis. verũ queãdmodũ patrib⁹ cõcessit / certis de causis irasci:

ita prospexit & liberis: ne id immerētibus accidat. Eaq; gratia iussit, ne libera esset ac citra iudiciū vindicta: sed ad iudices vocat: æstimatores cōstituit qui neq; per iracundiā neq; per calūniā / quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram cōmouerentur: hic quidem alicui falsæ calūniæ credens, ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicę. Quare noluit rē iniudicatā agi: neq; indefensa causa liberos statim capi, vinciq;: verū & aquā infundit: & ratio redditur: & nihil inexcussum relinquitur. Quādoquidem solum hoc authoritatis datur patri: vt ad iudices vocet: verum iudicādi authoritas, an merito accuset: id penes vos qui iudicio pręsidetis. Ac nōdum spęctate crimen quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur: verum illud prius expendite: num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit: iamq; sit vsus facultate quam lex concedit: atq; hanc paternam potestatem expleuerit: deinde rursum in familiam receperit: ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certe iniquissimum istud esse dico: vt liberorū quoq; sint infinitę pœnę: vt multę cōdēnationes: ac metus perpetuus: vtq; lex nunc irato inseruiat: mox deinde faciat irritum, quod actum est. Rursum vt eodem modo valeat: in summa vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcunq; patribus pro tempore visum fuerit. Verum initio quidem ęquū erat vti concederet: cumq; indignante pariter indignaretur: ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porro vbi semel potestatē absumpserit, ac lege sit abusus: iracundiam expleuerit: post hęc rursum in familiam receperit: & in hanc opinionem discesserit vt frugi putet: in his pseueret necessum est: neq; postea resiliendum aut retractanda sententia neq; rescindendum iudicium. Neq; enim scire poterat / opinor / is qui natus fuerat, frugi ne an contra esset euasurus. Atq; hanc ob causam permissum est: vt genere indignos abdicent: quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri nesciebant. Cęterum vbi non coactus sed suapte sponte atq; authoritate ex sese comprobatū recipit: qua deinde ratiōe possit mutare factū: aut quis legis vsus supest? Etenim ipse legislator: hunc admodum tecum egerit. Hic si improbus erat: dignusq; quē abdicares quia accidit vti reuocares? Cur denuo ī familiam reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nā liber eras, tibiq; in manu erat ista nō facere. Neq; enim tibi concedendum est, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vtq; iudicia vtcunq; mutatus sit animus tuus, eo trahantur. Neq; vti, nunc irritentur leges, nūc rursum valeant, iudices interim testes sedeant, vel vt rectius dicam, ministri tuæ voluntatis, modo punientes modo absoluentes, quan-

docūq; tibi visum fuerit. Semel genuisti, semel educasti, pro his semel item abdicare potes: atq; ita potes: si istud merito facere videaris. verum vt hoc fiat sine fine, vt perpetuo, vt frequenter, vt facile: id vero supra patris ius est. Quare per Iouem iudices: ne permittatis huic, vt qui sua sponte recepe-rit, superioris iudicii sententiam irritarit, iram damnarit, rursum ad ean-dem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem. Cuius tempus iam excessit, euanuitq; priuilegium / nec huic vni quicq̄ valens: quippe an-tehac consumpta. Etenim illud consyderate quēadmodum in reliquis iu-diciis, vbi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronuntia-tum existimat / permittit lex alios adire iudices. Porro si qui ipsi suapte spō te iudices constituerint, delectisq; arbitris causam cōmiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententiis initio stare nō cogebatur, hos sponte delegerit: iam ęquum est boni consulere quæ statuerint. Itidem sane tu quoq; quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus vi-deretur: hunc si probum arbitratus esse, denuo recepisti: iā deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignū esse in quem ista denuo fiant: ipse testatus es: iam de integro frugi filium esse confessus. Itaq; nō conuenit pœnitere re ceptionis: sed firma reconciliatio sit oportet: nimirum post toties pronun-tiatam sententiam: ac rem bis iudicatam: primum cum abdicares: alterum cum ipse mutasti consilium: meq; in familiam reuocasti: rescissis decretis su perioribus confirmas illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quę proxime statuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quā doquidem id abs te decretum: id probasti: id ratum fecisti. Ego quidem si natura nō essem filius, sed adoptatum abdicare velles: ne tum quidem exi-stimarim tibi licere. Quod enim initio liberum erat non facere, id semel fa-ctum iniquū est rescindere. Porro, eum qui primum natura sit filius, postea iudicio sententiaq; accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadē familiaritate priuare sępius? Age quid si forte seruus essem, ac tu quidem primum improbum esse ratus in vincula coniecisses, deinde vbi cognitum est me nihil peccasse manumisisses: num tibi liceret, vtcunq; cōtigerit ira-sci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minime liceret. Istiusmodi igi-tur acta, leges firma volunt esse / ac perpetuo valere. Ergo cum pluribus etiam argumentis docere possim, non esse ius huic abdicare denuo, quem semel abdicatum sponte sua receperit: tamen finem faciam. Hunc specta-te cuiusmodi filiū parat abdicare. Atq; illud nondū dicam: me tum īperi-tum abdicatū fuisse: nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac causa

ſuffragetur ars: tum iuuenem: nunc ætate prouectum: vt ætas etiam ipſa fidem faciat, me nihil peccaſſe. Nam leue fortaſſis hoc quoq;: verum tum quidem: etiam ſi nullo commiſſo peccato, vt ego quidem dixerim: ſed nec benemeritus, alienabar a familia. Nũc porro cum nuper ſalutem dederim: ac beneficus extiterim, exigor. Qua re quid fieri poteſt ingratius? vt mea ſeruatus opera, tantoq; elapſus a diſcrimine, protinus ſanationem illam huiuſmodi factis penſet: nulla meritorum habita ratione: ſed vſq; adeo facile mandarit obliuioni: atq; in ſolitudinem abigat eum qui iure ſit obſecutus: cum præter ius eiiceretur: neq; ſolum non meminerit iniuriæ: verumetiam & ſalutem attulerit & ſanę menti reſtituerit? Neq; enim exiguo iudices neq; vulgari in hunc collato beneficio: tamen huiuſmodi malis nunc videor dignus. Porro q̃q̃ hic ignorat: quo in ſtatu tunc fuerit: vos tamen omnes noſtis: quid facientem hunc ſimul & patientem & quibus affectum modis ego curandum ſuſceperim: ac medicis reliquis deſperantibus, fugientibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi: vt etiam accuſare poſſit: vt de legibus diſſerere. Quin magis: ſi exemplum quæris pater: cum propemodum talis eſſes qualis nunc eſt vxor: ad priſtinam ſanitatem reuocaui. Quare non eſt æquum: vt pro his officiis / huiuſmodi mihi gratia reponatur: vtq; in me vnum tantummodo ſanus ſis. Etenim te non mediocribus a me beneficiis affectum eſſe, vel ex his ipſis liquet: quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio perſequeris: ꝙ vxorem extremo laborantem periculo grauiſſimeq; affectam non ſanem: qui fit: vt eundem non multo potius chariſſimum habeas: quum ſimili morbo liberarim? non gratias agas: tam acerbis ereptus malis? At tu quod quidem eſt ingratiſſimum / ſimul atq; ad te rediſti: protinus in ius trahis: ſalute donatus / punis: & ad vetus recurris odium: eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem perſoluis arti: dignamq; pro remediis refers gratiam: qui quidem aduerſus medicum tantum ſanus es. Vos autem iudices, huic concedetis, vt de benemerito pœnas ſumat: vt ſalutis authorem expellat: vt eum qui ſanitati reſtituerit oderit: vt per quem reuixit, vlciſcatur? Haud profecto concedetis: ſi quidem quod æquum eſt / facietis. Etenim ſi maximum aliquod flagitium in præſentia commiſiſſem: tamen ſuperioris beneficii nomine non mediocriter mihi debebat: cuius reſpectu memoriaq; conueniebat hunc præſentem iniuriam negligere & ob illa priora facile ignoſcere: maxime ſi tam ingens ſit beneficium, vt cm

nia superet: quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto: quem seruaui: qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstiti vt sit: vt sapiat: vt intelligat: præsertim cum cæteri omnes iam desperarent: seq; morbo impares esse faterētur. Nam & illud, opinor, ad meriti mei cumulum accedit: q cum id temporis filius non essem: cum nihil esset causæ quæ me cogeret curationem suscipere: verum cum liber essem: atq; alienus: a naturali causa solutus: tamen haud dissimulaui: sed vltroneus, inuocatus, iniussus adii, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meumipsius patrem seruaui: de abdicatione me purgaui: iram beneuolentia sedaui: legem pietate sustuli: magnoq; beneficio reditum in familiam emi: atq; in tempore adeo periculoso fidem erga patrem demonstraui: meq; ipsum artis auxilio insinuaui: ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Q multa enim me fuisse passum arbitramini: quantum & exhausisse laborum: dum adsideo: dum obseruio: dum opportunitates capto: nūc cedēs patris vehementiæ: nunc artem admouens ad breue tempus concedente morbo. Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum periculosissimum: huiusmodi medicari: ac propius accedere ad hos qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non raro: vt exæstuante malo / rabiem in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit: neq; grauatus sum: verum aderam modis omnibus cum morbo luctans: postremo superaui pharmaco. Ne vero quisq̄ hoc audito / protinus apud se cogitet. Quis aut quantus labor miscere pharmacum. Etenim multa prius sunt facienda: præstruenda via dando pharmaco: præparandum corpus: quo facilius recipiat medicationem: deq; omni corporis habitu sollicitus sit medicus oportet: inaniens: extenuās: cibis idoneis alens: mouens ad omne quod conducit. Somnos accersendi rationes excogitans: solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ęgroti cæteri facile pareant. At qui laborant insania: ob animi libertatem, intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsiq; medico periculosi: neq; qui facile cura expugnētur. Proinde sæpenumero cum effecerimus: vt iam speremus proxime adesse morbi finem: leue aliquod erratum incidens / renouato malo cuncta illa superiora facile subuertit: curationem impedit: artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit: qui cū morbo tam graui sit luctatus: qui malum malorum omniū expugnatu difficillimū vicerit: huic vt iterum abdicet permittetis: vtq; leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu concedetis: atq; eum cum ipsa natura bellum gerere si-

netis? Ego naturę parens iudices patrem mihi ipsi seruo custodioqꝫ:etiam
si hic quidem iniuria me afficiat. Qꝛ si filium bene meritum,leges vt ait se-
cutus, perdit, & a familia alienat: hic nimirum liberorum osor erit. Ego
naturam amplector. Iste naturam contemnit,fasqꝫ & ius violat. O patrem
iniuste prosequentem odio. O filium iniustius amantem. Nam mihi ipsi vi-
tio verto:patre compellente: ꝙ odio habitus: cum præter causam amo,&
magis amo q̃ oporteat. Atqui natura comparatũ est,vt patres liberos amẽt
magis q̃ liberi parentes. Verum hic studio tum leges contemnit:quę filios
nihil commeritos familiæ seruant:tum naturã:quę parentes ad vehemens
natorum desyderium incitat. Non solum enim cum plures habeat in me be
neuolentię causas, maiorem vti debebat beneuolentiam non adiungit atqꝫ
addit:aut quod est minus/me saltem imitatur/meumqꝫ ęmulatur amorem
Sed o calamitatem,quin insuper odit amantẽ:charitate prosequentem ex-
pellit:benemerentem lędit:complectentem abdicat:legesqꝫ liberis fauentes
ceu liberis infensas:in me torquere conatur. O bellum,quod contra naturã
legibus moues pater. Non sunt ista/nõ sunt inquã,quẽadmodum tu vis:le
ges bene conditas,male interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege,
in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hic inter sese consentiunt,& altera
vtriqꝫ auxilio est, ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum.
Offendis naturam. Cur legibus quoqꝫ simul cum natura facis iniuriam?
Quæ cum honestę/iustę liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse
quippe quas aduersus vnum filium, tanq̃ aduersus multos sępius tentes.
Nec finis in suppliciis quietem inuenire: quæ velint in beneuolentia li-
berorum erga parentes conquiescere. Qꝛq̃ alioqui ne positas quidem ad-
uersus eos: qui nihil peccarint. At sane leges ingratitudinis actionem
concedunt/in eos qui benemeritis non retulerint gratiam. At qui non
solum non refert gratiam: verum etiam punire conatur/ob ea ipsa qui-
bus adiutus est beneficio. Consyderate:num quicq̃ facere possit iniquius?
Itaqꝫ non posse hunc iam abdicare denuo:qui paternam potestatẽ semel ex-
pleuerit,ac lege sit vsus:pręterea non esse ęquum,eum qui tanta præstite-
rit beneficia,expellere,familiaqꝫ exigere:satis opinor demonstratum. Nunc
autem ad ipsam abdicationis causam veniamus: & crimen cuiusmodi sit
expendamus. At rursum ad mentem eius qui legem condidit,recurramus
necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus licere, quo-
tiescunqꝫ velis abdicare: vtqꝫ præterea potestatem istam tibi largiamur,
etiam aduersus benemeritum: haud tamen simpliciter opinor/ neqꝫ

quibuslibet de causis abdicabis. Neq; hoc dicit legis cõditor. Quicqd vtcũq; criminatus fuerit pater, abdicato. vt satis sit tantũ queri. Nam si id esset: quid opus erat iudicio? Verũ vos istud expendere iubet iudices: nũ grauib9 ac iustis de causis irascatur pater: nec ne. Hoc igitur in præsentia consyderate. Exordiar autem ab iis: quę protinus huius insaniã sunt consecuta. Iam primũ omniũ quod fecit sanæ mẽti redditus, illud erat. Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his nisi fallor, nihil adhuc esse poterat, quod cum crimine videretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quã curam filio dignam pretermisi? Quando foris cubui? quas intẽpestiuas potationes, quas comessationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo perfecto. Atqui hæc sunt, ob quę præcipue lex permittit abdicare. Cæterũ cœpit ęgrotare nouerca. Quid istud mihi vertis crimini? morbiq; pœnã a me reposcis? Non reposco inquit. Sed quid? Q2 eam curare iussus, recusas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris: quippe immorigerus patri. Ast ego quidẽ cuiusmodi sint ista quę iubet: in quibus quia nõ possim obsequi, videor immorigerus, paulisper differem9. Sed illud prius in totũ dico. Neq; lex huic concedit: vt quiduis imperet: neq; mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi. vt si non parueris: non sis obnoxius pœne. quædam id genus: vt nisi obtemperaris, ira supplicioq; sis dignus veluti si ęgrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarũ curandum sit: & ego negligam. Si quid rem rusticam curandã mandes: atq; ego recusem. Hęc omnia atq; id genus alia, probabiles adferunt causas paternę querelę. Porro cætera nostri sunt arbitrii: nempe quæ ad artes, & artium vsum pertinent. Maxime si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater. Hæc pinge fili: illa nequaq̃. Rursum musico: hãc pulsa harmoniam, illam ne pulsa. Tum fabro ęrario. Ista cude: illa ne cude. num quisq̃ hunc patietur abdicare filium propterea, q; non ex ipsius arbitrio artem excerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars, quanto est honoratior vitæq; conducibilior: tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur. ac iustum est, vt ars aliquo gaudeat priuilegio in excercẽdi facultate: vt neq; cogatur vsq̃: neq; ferat imperiũ: res sacra: deorum doctrina: virorum eruditorum cura. Neq; in seruitutem trahatur legis. Neq; timori pœnisq; tribunalium: neq; Calculis: ac patris minis: & idocti hominis irę sit obnoxia. Proinde si tibi palam ac simpliciter ad hunc modum respondissem. Nolo curare cum possim: sed artem soli mihi didici ac patri: cæteris omnibus imperi-

tus esse volo. Quis est tyrannus vsq; adeo ferox: vt cogat etiam nolētem vti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditiis precibusq;, ni fallor, non legibus, ira, iudiciis, conuenit elicere: persuadere medico oportet: non iubere: vt velit non vt metuat: neq; ad sanandum adigendus est: sed vltro ac lubens accedat oportet: immunis a compulsione patris. Immunis est ars ipsa: quandoquidem ciuitates quoq; publicitus honores / prēminentias / immunitates / priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere: etiam si tu me illam docuisses. Si multum studii: multum pecuniarum insumpsisses: vt discerem: & vnam hanc curationem / etiam si eiusmodi esset vt prestare possem / recusassem. Nunc illud cogita: q̄ rē modis omnibus ingratam & iniquā facias: qui non sinas me, a meipso mihi partis libere vti. Hanc ego artem tum cum non essem filius tuus perdidici: neq; tuis subiectus legibus. Atq; hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti: cum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparasti? Nullum omnino: verum inops, ac rerum necessariarum indigens, a præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nā abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viaticum. molestia: solitudo: egestas: familiarium odium: cognatorum auersatio. Pro istis itaq; factis / postulas vti arte mea: visq; earum rerum esse dominus: quas mihi paraui: tum cum mihi non esses dominus. Boni consule: si quid antehac vltro, nullo prouocatus officio bene de te sum merit⁹: cum nullo nomine vllam abs te gratiam possem reposcere. Cæterum non conuenit sane: vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: vt quod volēs beneficio iuui: vertatur in occasionem: vt postea nolenti præcipias. Iamq; in cōsuetudinem trahatur: vt qui semel sanauerit aliquem: semper deinde curet omnes, quoscūq; voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret: vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus: nosq; metipsos illis tradiderim⁹: mercedis loco seruitutem accepturi: & ad omnia quæ iusserint obtemperaturi. Qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeo laborantem restitui: ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atq; hæc quidem dicere poteram. Si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis: atq; ego non omnino modis omnibus, vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite cuiusmodi sint huius imperata. Quandoquidem inquit, me laborantem insania sanasti: insaniat autem & vxor: eodemq; tenetur mor-

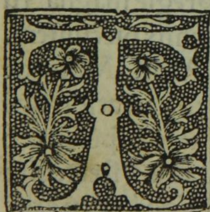
bo: (Sic enim opinatur) & a cæteris medicis ad eundem modum destituta est: tuq; potes omnia: id quod re demonstrasti: sanato hanc quoq;, ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum: vehemẽter ęquum videatur: præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sinautem me auscultatis artis nomine respondentem: intelligetis nimirum nec omnia esse nostræ facultatis: neq; consimiles morborum naturas: nec eandem medendi rationem: nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palam fiet, quantum in te sit: nolis quippiam an non possis. Vos interim patienter auscultate me, hisce de rebus philosophãtem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam a re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primum/ Naturę corporum ac temperaturæ/ haud quaq̃ eędem sunt: tametsi maxime in confesso est: iisdem ex elementis constare. Verum alia de his, alia de illis magis aut minus participant. idq; loquor adhuc de corporibus virorum: quæ neq; similia sunt omnibus: neq; eadem temperatura: neq; eadem constitutione. Vnde necessario consequitur: vt morbi quoq; tum magnitudine, tum specie differentes, his accidant vtq; alia sanatu sint facilia, atq; ad curationem spõte propensa: alia rursum prorsus desperata: vt quæ & facillime corripiantur, & grauissime a morbis prehendãtur. Proinde si quis existimet: quãlibet febrim/ aut quãuis tabem aut peripneumoniam, aut insaniam quolibet in corpore vnam atq; eandem esse genere: is non videatur ponendus inter sobrios/ neq; doctos, neq; inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facile sanabitur: in hoc minime. Quemadmodum videlicet triticum, si idem in diuersos eiicias agros, aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, ventis salubribus exposito, exculto, nimirum hubere, læto, copiosoq; fructu. Rursum aliter in montuosa petricosaq; terra, aliter in opaca, aliter in subiecta montibus. In summa: pro cuiusq; loci diuersa natura, varie proueniet. Itidem & morbi/ pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & huberiores aut minores eueniunt. Verũ his omissis pater, nec omnino discussa re, vult quãuis insaniã in quouis corpore consimilem esse, similẽq; desyderare curationẽ. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimũ differre a virorũ corporib⁹, vel ad morbi corruptionem, vel ad sanandi spem aut desperationẽ, facile fuerit cognoscere. Siquidem virorum corpora bene compacta sunt, neruosa, laboribus, agitationibus, vita sub dio acta, exercitata. Contra fœminarum/ flaccida/ male

compacta/in vmbra alita. Cādida ob sanguinis inopiam/calorisq penuriā & humoris superuacanei abundātiam. Quare facilius corripiuntur q̄ viro rū: vt pote morbis exposita, nec ferētia curationē. Pręcipue vero ad insaniā procliuiora. Nam cum multū habeāt iracundię ac leuitatis/facileq cōmo ueantur: porro corporis exiguę sint vires: facile ī hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit: in vtrisq, eādē a medicis sanandi rationē requirere. Cum ītelligatis: hic ab illis longissimo distare interuallo: iam ab ipso proti nus ortu discreta: tum tota vitę ratione/tum actionibus oībus/tum studiis atq exercitiis vniuersis. Quare cum dicis. Insania laborat: adde hoc quoq: laborat mulier. Neq confundas hic omnia sub vnā & eandem īsanię referēs appellationē. Verum discretis iis/queādmodum & natura discreuit/quid ī quoq prestari possit consydera. Nam nos queādmodum initio dixisse me mini/illud ī primis spectamus: ęgroti corporis naturā / ac tēperaturam/& cuius qualitatis magis sit particeps. Calidius an frigidius. Vigens an ętate deficiens. Magnū an pusillū. Crassum an macilentū. reliquaq id genus om nia. Quę si quis penitus expenderit: is demū erit idoneus cui fides habeatur vel desperāti/vel recipienti. Quādoquidē & īsanię inumerabilia sunt gene ra, & causę cōplures: nec vocabula q̄dem eadem. Neq enī idem: desipere ac delyrare: rabire: & īsanire. Verum hęc oīa nomina significāt magis aut mi nus obnoxiū esse morbo. Porro causę: alię sunt viris, alię foeminis. Rursum inter ipsos viros/aliæ iuuenibus/aliæ senibus. puta iuuenibus īmodica fer me repletio. Senibus autem īportuna calūnia, ira īpotens/quę sępe numero incidit aduersus domesticos. Hęc initio perturbant animum: deinde paula tim vergit ī insaniam. Porro mulierum corpora & multę res īfestant: & fa cile ī morbū adducunt. Pręcipue vero si quē oderint vehemētius, aut si īui deant īimico secundis rerū successibus vtenti: aut si quid molestum sit: aut si cui succēseant. Hęc paulatim subgliscētia/multoq alita tēpore/ tandem ī insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoq vsu venit pater: & haud scio: an nup aliquid illi ęgritudinē aliquā attulerit. Nihil enī illa ode rat, q̄q̄ morbo sane tenetur. neq his malis vllius medici cura poterit eripi. Q si quis alius se facturum receperit: aut si quis eā liberarit: tum me ode rit licet: velut īiurium. Tāetsi ne illud q̄dem verebor dicere pater. Etiam si non prorsus esset/vt est/desperādū: sed adhuc aliqua salutis spes leuis osten deretur: nec sic q̄dem facile manū admouerem: neq stati auderē ministrare potionē: videlicet veritus fortunā, ac multorū hoīm obtrectationē. Vides vt omnes arbitrantur: priuignos īuisos esse nouercis oībus: etiā si probę fue

rint: easq; hanc ceu cõmunẽ quandam mulierũ insaniã insanire. Quare facile suspicatus fuisset aliquis: si malum hoc secus euenisset: neq; ꝓfuissent remedia: perfidã ac dolosam fuisse curationem. Atq; vxoris quidem res pater ad hunc sese habẽt modũ: idq; loquor, qđ prorsus exploratũ habeo: nũq̃ melius est habitura / etiã si milies biberit pharmacũ: eoq; nõ operæpretium conari: nisi me ĩ hoc solum vrges vt frustrer: idq; vis vt fœdam mihi famã accersam. Patere: vt mihi eiusdẽ artis professores inuideant. Qꝫ si me rursum abdicaris, ego quidem etiã si ab omnibus deserar / tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat deus) redeat morbus (Solẽt istiusmodi ferme mala irritata recurrere) quid erit mihi faciũdũ? Curabo, vt nosti, tum quoq;: neq; vnq̃ defuturus sum officio: quod liberis natura præscripsit: neq; generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deĩde si resipueris, nũ credere debeo futurũ: vt me denuo recipias: illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum / pestemq; refricas: heri ac dudũ e tantis elapsus malis cõtendis: vociferaris: quodq; grauissimum est / irasceris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater / istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ procemia.

Finis Erasmo interprete.

ICAROMENIPPVS SIVE HYPENEPHELVS
Erasmo Rotterodamo Interprete.

Er mille igitur erant stadia a terra vsq; ad lunã vbi prima nobis fuit mansio. Porro hinc sursum ad solẽ parasangę ferme quingentæ. Rursum ab hoc vsq; ad ipsũ deniq; cœlum / arcemq; Iouis in edito sitam / tantũ fere spatii fuerit quantũ aquila ꝓbe / succincte / atq; expedite queat vno die ꝑagere. AMICVS. Dic mihi ꝑ Gratias Menippe: q̃ sunt ista quæ de astris loqueris / ac tacitus tecum supputas. Etenim iamdudum te assectans / audio soles et lunas: pręterea autem et magnifica ista / mãsiones ac parasangas peregrina quædam cõmemorantem. MENIP. Ne mireris Amice si sublimia / aereaq; tibi videor loqui: nã summã apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirũ Phœnicũ exemplo viã stellis notaras. MENIP. Haud quaq̃ per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum ꝑegrinat⁹. AMIC. Papę. longũ ꝑfecto somniũ mihi narras. Siqđẽ totas edormisti parasangas insciẽs. MENIP. Quid ais? sõniũ tibi referre videor: q mõ ab ipo Ioue ipe reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itane Menippus nobis

a Ioue delapsus adest e coelo! MENIP. Ita sane. Ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie venio, rebus interi dictu miris / & auditis / & cōspectis. Q; si non credis: eqdē hoc ipo noīe supra modū gaudeo: cū supra fidē eē video, meā felicitatē. AMIC. Et quo pacto diuine atq; Olympie Menippe, mortalis cum sim, ac terrestris queā nō credere viro q nubes suparit: qq; vt Homericis dicā verbis, iā sit coelitū e nūero vnus. Verū illud mihi dicito si molestū nō ē, quibus modis ī altū subuectus es / aut vnde nactus scalas tāta magnitudine! Nā quantā ad faciē ac formā attinet: nō es admodū similis illi Phrygio: vt cōiectare possim⁹ te quoq; ab aqla raptū fuisse: quo pocillatoris alicubi munere fungereris. MENIP. Nō me clā est te iādudū irridere. Neq; vero id oīno mirū: si narrationis nouitas tibi fabulæ videt̄ adsimilis. Cęterū ad cōscē sum / nihil mihi erat op⁹, neq; scalis, neq; vti pueri illi⁹ ī morē ab aquila raperer. ꝓpterea φ alę mihi eēnt ꝓprię. AMIC. Iā vero istđ qđ narras: vel ipm Dędali factū supat. Siqdē, ꝑter alia, nobis īsciētib⁹ / miluius qspiā aut graccu lus ex hoīe fact⁹ es. MENIP. Recte amice, neq; ꝓcul a scopo cōiecisti. Etenī illud Dędali de alis inuētū ipe quoq; sū machinat⁹. AMIC. At īteri oīm audacissime nō verit⁹ es ne tu quoq; alicubi ī mare delapsus / Menippeū aliqđ pelagus tibi cognomīe redderes: queādmodū ille Icariū! MENIP. Neqq̄. Siqdē Icarus cū alas haberet cęra adglutinatas: eaq; q̄primū ad solē eēt liqfacta: defluxis alis / nō mirū si decidit. At nobis citra vllā cęrā erāt pēnę. AMI. Istud q fieri potuit! Iā eṁ haud scio quo pacto paulatī me adducis vt vera videant̄ q̄ narras. MENIP. Ad hūc ferme modū. Aquilā egregie magnā / tū aūt & vulturē validū arripui. His cū alas vna cū ipsis brachiis p̄secuissem. Quin poti⁹ si vacat toti⁹ cōmēti rōnē ordine tibi pcēsebo. AMIC. Mihi qdē vel maxīe vacat. Adeo sublimis a sermone tuo pēdeo: iāq; ad narratiōis finē inhio. Ne vero me negligas p Iouē amicitię p̄sidē: aurib⁹ ī aere suspēsum, ob tuā narrationē. MENIP. Ausculta igit̄. Neq; eṁ ciuile fuerit si spectē aīm ore hiāte relictū: eūq; queādmodū tu ais ab aurib⁹ suspēsū. Ego igit̄ cū expēdēs ea q̄ sunt ī vita mortaliū: protin⁹ oēs res hūanas repperissem ridiculas, humiles / istabiles: nēpe opes / ipia / magistrat⁹: cōtēptis his: atq; horū studio / adiectoq; aīo ad ea q̄ vere sunt bona: conat⁹ sum ab his tenebris emicare: & ad vniuersi naturā suspicere. Atq; hic mihi mltā attulit hęsitationē, primū hic ipe q a sapiētib⁹ appellat̄ mūd⁹. Neq; eṁ īuenire poterā: neq; quo pacto factus fuisset: neq; quo opifice: neq; qđ eēt illi⁹ vel initiū, vel finis. Deinde cū particulatī cōtēplarer, multo etiā magis ābigere sū coactus. Quippe q viderē stellas temere p coelū disiectas. Tū solē ipm, qd tandē esset, scire gestiebā. Sup oīa vero q̄ Lunę accidebāt: mihi videbant̄ absurda ac plane mira: puta

bãq; causam aliquã arcanã & inexplicabilẽ esse: cur illa subinde speciẽ formãq; variaret. Quinetiã fulgur emicãs, tonitru erũpens, tũ pluuia/nix/grãdo/e sublimi demissa. Videbant hęc quoq; oĩa, coniectu difficilia: quęq; nullis notis dephẽdi possent. Itaq; cũ ad eũ modũ essem affect⁹: optimũ factu ratus sũ: vt horũ vnũqdq; a philosophis istis pdiscerẽ. Siqdẽ existimabã illos veritatẽ oẽm docere posse. Quare cũ ex illis pstãtissimos delegissem: quãtũ mihi cõiectare licebat: e vultus austeritate, eq; coloris pallore, ac barbę profunditate. Mirũ eñ vt mihi ex ipso protin⁹ aspectu sublimiloquos quosdã et cœlestiũ rerũ peritos viros p se ferebãt. His vbi memet docendũ tradidissem magna pecunia: quã ptim euestigio psentẽ numeraui: partim tũ me psoluturũ sum pollicitus: vbi ad philosophiæ summã puentũ esset: nõ grauabar erectus ad nugas doceri: & vniuersi dispositionẽ discere. At illi tãtũ aberãt: vt me pristina liberarẽt inscitia: vt ĩ maiores etiã dubitationes cõiecerint: principia nescio q̃ ac fines/ tũ ĩsecabilia/inania/syluas/idęas/atq; id genus alia mihi quotidie offundẽtes. Verũ illud interĩ mihi videbaẽ oĩm esse grauissimũ: ꝙ cũ nihil inter illos cõueniret: verũ pugnãtia, diuersaq; iter se oĩa loquerẽtur: tamẽ postulabãt vt sibi fidẽ haberẽ: ac ad suam quisq; rationẽ me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdã narras. Si viri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiose dissidebant: neq; de iisdem eadem probabant. MENIP. Atqui rideres amice: si audieris illorum arrogantiam et in disserendo prodigiosam confidentiam. Qui quidem cum humi ingrederentur: nihiloq; præstãtiores essent nobis qui super terram ambulamus ne cernentes quidẽ acutius q̃ quiuis alius astans: nonnulli cęcutientes etiã senio atq; inertia: tamen & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoq; ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum, & figuram explicabant. Ac sæpenumero cum forte ne illud quidem certo scirent, quot stadiis a Megara abessent Athenæ: tamen spatium quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum audebant pronunciare. Tũ aeris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetiẽtes. Ad hæc circulos depingebant: ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neq; non sphæras quasdam picturatas: cœlum scilicet ipsum metiẽtes. Iam vero illud an non insulsum, & insignis arrogantiæ: ꝙ cum de rebus vsq; adeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponũt: quasi cõiecturis ducãtur: verũ supra modũ contẽdunt: neq; vllũ vincendi locũ aliis relinquũt. Tãtũ nõ iureiurãdo confirmãtes Solẽ massam esse candefectã: incoli lunam stellas aquã potare: idq; sole veluti situla quadã per funẽ demissa vaporem

e mari attrahente, atq; illis omnibus ordine potū distribuēte. Nam quanta sit in dictis pugnātia: id haud difficile fuerit cognoscere. Iā mihi specta per Iouē: nū illorū decreta inter se cōsentiāt, ac nō magis lōgissimis dissita īter uallis. Quādoqdē primū de ipso mūdo varia est sentētia: cū aliis & ingenit⁹ et nūq̄ interiturus esse videat. Rursū alii & opificē illius & fabricādi modū eloqui sint ausi. Quos eqdē cū primis admirabar: propterea q̄ cū deū quēdā rerū oīm opificē ꝓposuissent: nō illud etiā adderēt: vel vnde is eēt ꝑfect⁹ aut vbi loci cōsisteret: cū oīa fabricaret. Nā ante vniuersi exortū / non possis vel tēpus / vel locū imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam Menippe hoīes ac prodigiorū auctores mihi narras. MENIP. Quid aūt: si iā audias vir optime q̄ disserāt: & de Ideis / & de incorporeis: tū q̄ de finito & infinito nugant. Nā & his de rebus acriter inter se digladiant. Dū alii fine circūscribūt vniuersū. alii cōtra finē illud nescire existimāt. Quin insup qdē ex istis cōplures eē mūdos demōstrabāt: dānātes eos q de hoc velut vno quopiā illorū disputarēt. Rursū alius nescio qs vir haud quaq̄ amic⁹ paci, bellū rerū oīm parētē esse cēsebat. Nā de diis: qd iā attinet loqui? Cū his deus esset numerus: illi rursus, ꝑ canes & anseres ac platanos deierarēt. Deinde alii / reliquis oībus diis expulsis / vni soli rerū oīm īperiū tribuebāt: ita vt mecū etiā animo discruciarer. cū tātā audirē deorū inopiā. E diuerso alii liberaliores multos deos faciebāt: ac dissectis illis / hūc aliquē primū deū appellabāt: his secūdas aut tertias diuinitatis ptes tribuebāt. Ad hęc, alii īcorporeū qddā et informe putabāt eē numē. Alii corp⁹ eē imaginabant. Deinde nō oēs erāt in hac opinione: vt putarent diis eē curæ res mortaliū: verū erāt nōnulli, q eos oī cura liberātes, haud aliter atq; nos cōsueuim⁹ ętate defectos a ministeriis dimittere: nihilo aliusmodi eos īducūt: q̄ cuiusmōi ī comœdiis īduci solēt satellitia. Iā alii superantes hæc oīa: ne esse quidē vllos oīno deos credebant. sed mūdū nullo domino, nulloq; duce temere ferri sinebant. Atqui cū hęc audiebā verebar nō habere fidē viris altifremis, ac ꝓbe barbatis. Neq; tñ īueniebā: ad cuius dicta me verterē: vt aliquā illorū sentētiā nanciscerer irrephēsam, ac nequaq̄ ab alio subuersam. Itaq; plane tādē Homericū illud mihi vsu veniebat. Nā sępenumero anim⁹ incitabat: vt huic alicui illorum crederē. Sed me mens diuersa vetabat. In qbus oībus cū perplexus hęsitarē desperabā futurū: vt super his verū aliqd in terris audirē: cęterū vnica tātum via vniuersa dubitatione liberari posse. Si ipse alis aliqua ratione additis / in cœlum ascenderē. Eius rei conficiēdę spem mihi præbuit primū ipsa cupiditas: deinde fabularum scriptor Aesopus: qui aquilis ac Scarabeis interdum & camelis cœlum adiri potuisse demonstrat. verum vt mihi

ipsi alæ prouenirent aliquando/id nulla ratione fieri posse videbatur. Cæterũ si vulturis/aut aquilæ alas induissem: nã has solas sufficere ad humani corporis modũ: futurũ forsitan vt mihi succederet experientia. Itaq͂ correptis auibus/alteri dextram alam/porro vulturi sinistram amputaui: idq͂ admodũ scite. Deinde quũ obligassem/humeris͂q͂ loris validis accommodassem/tũ summis pennis ansas quasdam manibus inserendis addidissem, mei ipsius periculum faciebam/primũ subsiliẽs ac manibus interim subseruiẽs/ et anserũ exemplo paulum adhuc a terra volatu me sustollẽs/ inter volãdũ summis interim pedibus ingrediẽs. Postea quũ res ex animi sentẽtia succederet, iam audacius etiã experimentũ aggrediebar: conscensaq͂ arce demisi meipm̃ p̱ p̱ręceps: atq͂ inde in ipm̃ ferebar theatrũ. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam et ardua cogitare cœpi: ac tollens me a Parnetho siue Hymetto ad Geraneã vsq͂ volabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoen et Erymanthũ ad Taygetum vsq͂. Ergo quũ tandẽ audax facinus satis essem meditat⁹: iãq͂ pfectus et altiuol⁹ euasissem: nõ amplius de pullis imitãdis cogitabã: verũ cõscenso Olympo cibo q̃leuissimo past⁹/inde recta in cælũ tẽdere cœpi: initio qdẽ oborta oculorũ vertigine ob ꝓfunditatẽ. et postea ferebã et hoc quoq͂ facile. Verũ vbi iam ipsi lunæ vicinus eẽm/ plurimũq͂ nubiũ essem emẽsus, sentiebã me defatigatũ/maxime in ala sinistra/nẽpe vulterina. Huc igit̃ diuerti/ac sup eam insidẽs requiescebã/in terrã interim e sublimi respiciẽs: neq͂ secus q̃ Homericus ille Iuppiter nũc bellaciũ Thracũ regionẽ despiciẽs/nũc Mysorũ/ mox (si libuisset) Græciã/Persidẽ/Indiãq͂: ex qbus oĩbus varia quadã voluptate pfundebar. AMIC. Ergo ista quoq͂ narrabis Menippe: ne vlla ꝓrsus pegrinationis pte fraudemur: quin potius siqd obiter in itinere cõspexisti/ fac vt hoc quoq͂ sciamus. Nã ego sane haud mediocria dictũrũ te expecto: de terræ forma: deq͂ oĩbus quæ in terra sunt: cuiusmodi tibi visa sunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu qdẽ recte cõiectas Amice. Quãobrẽ quaten⁹ liacet conscensa luna inter narrandũ peregrinãti comes esto/simulq͂ mecũ cõtemplare totã terræ speciẽ/habitũq͂. Atq͂ initio qdẽ admodũ pusillam quãdam terrã mihi videre videbar: multo, inquã, luna minorẽ: ita vt ego repẽte intẽtis oculis diu dubitarẽ/ vbinã essent tanti illi mõtes / ac tantũ mare: quod in Rhodiorũ colossum cõspexissem: tum Phariã turrim: haud dubie ꝓrsus vbinã esset terra me ꝓrsus latuisset: verũ ista q͂ sint sublimia / præq͂ cæteris eminẽtia/præterea oceanus paulatim ad solem resplendescẽs indicabant terrã esse id quod videbam. Mox vbi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis mortaliũ vita cœpit esse conspicua: nõ solum singulæ nationes

atq; vrbes:sed plane videbam nauigantes/bellantes/agricolantes/litigãtes mulieres/feras:et vt summatim dicam

Quicquid tellus educat alma.

AMIC. Ista quæ nunc dicis hand quaq̃ sunt verisimilia:ac secũ pugnantia. Etẽ quũ paulo ante Menippe terrã requireres ꝓpter ingens in medio interuallum in arctũ contractã:adeo vt nisi colossus tibi fecisset indiciũ,forsitan aliud quiddã videre te credidisses : qui repente factus lynceus/cũcta q̃ sunt in terra dignoscis/homines/feras/ac ꝓpemodũ etiã culicũ nidos. MENIP. Recte tu quidẽ admones:nã qđ maxime dictũ oportuit/id nescio quo modo præterii. Siquidẽ quũ ipsam quidẽ terrã cõspectã agnoscerẽ : cæterũ reliqua nõ possem ꝑspicere ꝓpter altitudinẽ:nimirũ iam nõ ꝑtingente oculorũ acie:grauiter ea res me discruciabat/ac vehementer ꝑplexũ habebat. Ego quũ ad hũc modũ essem solicitus ac ꝓpemodũ etiã lachrymarer/adest a tergo sapiens ille Empedocles ea specie vt carbonariũ quẽpiã esse diceres cinere oppletus/atq; exustus. Hũc ego quũ vidissem(dicendũ est enim) nõ nihil perturbabar/ ratus dæmonẽ aliquem lunarem videre me. At ille. Bono,inquit,es animo Menippe.

Nullum ego sum numen:quid me immortalibus æquas?

Sũ Empedocles ille physicus: etẽ vbi me præcipitẽ in crateras iniecissem fumus ab Aetna raptũ huc subuexit. Itaq; nunc lunã incolo:aeriuagus plærunq;:ac rore victito. Adsum aũt hæsitantiã istã tibi adempturus:nã illud (ni fallor)male te habet/torquetq; q nõ liceat tibi ꝑspicue terram cernere. Bene abs te factũ est inquã optime Empedocles : vbi primũ deuolaro rursꝰ in Græciã tui memor sacrificabo tibi in fumario:atq; in Nouiluniis/ter ad lunã inhians vota faciam. Imo per Endymionẽ inquit ille: haud huc accessi præmii gratia:sed affectio quædã mouit aĩm meũ quũ te viderẽ affectũ molestia:verũ scis quid facies:quo perspicax fias? Nõ ꝑ Iouẽ,inquã,nisi tu mihi forsitan caliginẽ amoueas ab oculis:nã in præsentia videor nõ mediocriter lippire. Atqui me,inquit ille,nihil erit opus. Etẽ vt acute videas id ipse tecũ e terra allatũ habes penes te. Quid igiť est istud inquã?neq; eñ noui. An ignoras,inq̃t,te dextrã aquilæ alam indutũ esse? Scio inquã maxime sed qd alæ cũ oculo?Q m̃,inq̃t,aquila inter animãtia cætera acutissimi visꝰ est:vnde sola solem aduersũ obtueť: atq; ita demũ est rex et ingenua aquila si non cõniuẽtibus oculis aduersus radios aspiciat. Ita quidẽ aiunt inquam Quare iã me pœnitet q nõ meis exẽptis oculis aq̃linos inseruerim cũ huc ascenderẽ. Nã nũc sane dimidiatus aduenio/neq; oĩ ex ꝑte satis regaliter adornatus:quin magis adsilis videor nothis istis et abdicatis. Attñ ĩ te est,in

quit, vt ꝑtinus alterũ oculũ regalem habeas. Etẽm si assurges/velisq; cohibita vulturis ala/alterã solam mouere, iuxta ꝓportionem alæ dextro oculo cernes acute. quo minus altero cęcutias/nulla ratione succurri potest: propterea ꝙ ad ptẽ ptineat deteriorẽ. Mihi, inquã, satis est/si vel dextra ex pte aqlino more cernã. Nihilo eñ fuerit deteri⁹: cũ mihi nõ raro vidisse videar fabros altero oculo melius etiã ad regulã exæquãtes ligna. Hæc locutus sil' ea faciebã quæ ꝓceperat Empedocles: ille interim paulatĩ subducẽs sese sensim in fumũ euanuit. At sil' atq; mouissem alã, ingẽs lumẽ mihi circũfulsit: adeo vt cũcta fierẽt in cõspicuo quæ hacten⁹ latuerãt. Deflexis igit̃ in terrã oculis, clare videbã et vrbes/et hoĩes: et quæ fiebãt: neq; solũ ea q̃ sub dio/verũetiã q̃ domi faciebant: rati sese a nemine videri. Ptolomæũ vidi cũ sorore rẽ habentẽ. Lysimacho struentẽ ĩsidias filiũ. Antiochũ Seleuci filiũ nouercę clanculũ innuentẽ. Thessalũ Alexãdrũ ab vxore tolli e medio. Antigonũ filii vxorẽ adulterio stuprantẽ. Attalo venenũ porrigẽtẽ filiũ. Rursũ ex altera pte Arsacen interficientẽ mulierculã: et Arbacẽ eunuchũ gladiũ educẽtem in Arsacen. Porro Spartinus Medus e cõuiuio foras ꝓtrahebatur a satellitibus, calice aureo in frontẽ impacto. Atq; his ferme cõsimilia tũ in Libya/tũ apud Scythas ac Thraces ĩ regiis geri licebat cernere. Nẽpe adulterãtes/occidẽtes/insidiãtes/rapiẽtes/peierãtes/trepidãtes: nõnullos ab intimis amicis ꝓdi. Ac regũ qdẽ negotia hmõi mihi spectaculũ exhibebãt. Cæterũ q̃ factitabãt plebei lõge magis erãt ridicula. Siqdẽ et inter hoc videbã Hermodorũ Epicureũ ob mille nũmũ peierantẽ. Agathoclẽ Stoicũ de mercede discipulũ ĩ ius vocãtẽ. Cliniã rhetorẽ ex Aesculapii fano phialã aureã suffurantẽ. Herophilũ Cynicũ in fornice dormientẽ. Quid eñ alios cõmemorẽ: q parietes pfoderent: q lites agitabãt: qui fœnerabãt: qui reposcerẽt? Nã variũ quoddã et vndiq; mixtũ erat spectaculũ. AMIC. Atqui recte facies Menippe, si ista quoq; retuleris. Cõsẽtaneũ est eñ te ex his nõ vulgarẽ cepisse voluptatem. MENIP. Ne fieri quidem potest Amice vt cũcta ordine recenseam: quũ spectare modo ista fuerit difficillimũ: verum rerum fastigia eiusmodi ferme videbantur: qualia refert Homerus in clypeo: vbi erant conuiuia/nuptiæq;. Altera ex pte iudicia/et conciones. Rursum alia ex parte sacrificabat quispiam. In proximo vero conspiciebatur aliquis luctum agens. Porro quum ad Geticam respicerem, videbam belligerantes Getas. Rursum vbi ad Scythas deflecterem/cernere erat errantes in plaustris. Mox vbi paululum in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolãtes Aegyptios. Phœnix scortabatur. Cilix latrocinabatur. Lacon loris cędebatur. Atheniensis causas agebat. Hæc omnia quũ eodem

tempore gererentur: cogita nũc cuiusmodi visa fuerit rerũ confusio. Non aliter: q̃ si quis producat multos saltatores: vel potius multas choreas. deinde ꝑcipiat vt omisso concentu propriam quisq; cantionẽ canat. Deinde si certatim canat vnusquisq; & peculiarem suũ cantũ absoluere studeat, vocisq; magnitudine vicinũ superare contẽdat: cogita tecũ per Iouem cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMICVS. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confusaneus. MENIPPVS. Atqui amice/hoc genus sunt omnes qui ĩ terris choreas agũt: oĩsq; mortaliũ vita ex huiusmodi constat discrepãtia: quippe qui non modo sonent absona: verũ & ornatu sint dissimili, diuersaq; moueant: neq; quicq̃ idem cogitent: donec choragus omnes e scęna exigat: negans diutius choreas ducere oportere. Id vbi factũ est iam omnes sunt inter se similes: taciti, nec amplius cõfusam illã, & incõpositã canẽtes cantionẽ. Verum in vario ipso ac multiformi Theatro/ videlicet ridicula erant quæ gerebãtur omnia. præcipue vero mihi risum mouebãt ii qui de agrorũ finibus contendebant: quiq; sibi placerent hoc nomine ꝙ Sicyoniũ agrũ colerent: aut ꝙ Marathonis eam partem haberent, quæ est iuxta Oenoen: aut ꝙ in Acarnania iugerũ mille possiderent. Cũ vniuersa Græcia, quemadmodũ id tẽporis mihi e sublimi despicienti videbatur, quatuor digitorũ spatiũ habere videretur. Attica nisi fallor proportiõe, minima pars erat. Itaq; perspexi quid esset reliquũ: qđ diuitibus istis animos tolleret. Et enim is qui inter hos q̃plurimũ agri possidebat: vix vnã ex Epicureis Atomis colere mihi videbatur. Cæterũ vbi ad Pelopõnesum flexissem oculos: deinde terrã Cynosuræ subiectã aspexissem: veniebat in mentẽ pro quãtula regione quæ nihilo esset latior lente Aegyptia: tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorũ multitudo cecidisset vno die. Porro si quẽ cõspexissem auro superbientẽ: ꝙ annulos haberet octo: phialas quatuor: magnopere ridebam & hunc. Nam pangęũ vniuersum/vna cũ ipsis metallis vix erat magnitudine micę. AMICVS. O te felicẽ Menippe: qui tam nouũ spectaris spectaculũ. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates atq; homines ipsi, quãti videbãtur: ex alto contẽplanti? MENIPPVS. Equidem arbitror te sæpenumero formicarũ concionẽ vidisse. Aliquas in orbem obambulantes: nõnullas exeuntes: rursum has in ciuitatem redeuntes. Atq; hęc quidẽ fimũ exportat: hæc alicũde raptam fabæ tunicã, aut dimidiatũ frumenti granũ currens apportat. Consentaneũ est autẽ pro ratione vitæ formicarũ: esse apud illas et ædiũ fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos Sed vrbes sane cum ipsis viris, formicarũ nidis maxime videbãtur adsimiles. Q; si tibi videtur humilius exemplum: viros cum formicarũ republica

conferre: vetustas Thessalorū fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas/ gētē bellicosissimā e formicis viros natos esse. Iā posteaq̄ satis spectassem omnia, satisq; risissem, excussi meipsum: subuolaui
Ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes.
Nondū stadiū ascenderā, cū Luna/ fœminea sonās voce Menippe īquit: ita tibi cōtingant q̄ optas. Inserui mihi in re quapiā apud Iouē. Dic inquā neq; enī erit molestū: nisi si qd oneris sit portādū. Nūtiū inquit quēdā haud graue ac petitionē meo noīe Ioui pferes. Enecor Menippe: & multa, & intolerāda ab istis philosophis audiēs. Quibus p̄terea nihil est negotii: nisi vt curiosi res meas exq̄rāt. Quæ sim. Quāta sim. & quam ob causam dissecer, dimidiataq; fiā: curq; vtrinq; gibbosa videar. Tū hi me dicūt inhabitari: illi speculi ritu/ supra mare suspēsam eē. Alii rursus/ qd̄ quisq; secū excogitarint/ hoc mihi tribuūt. Postremo: ip̄m quoq; lumen aiūt mihi & furtiuū esse & adulterinū: qd̄q; superne a sole proficiscatur: neq; finē faciunt: etiam cū hoc qui mihi frater est cōmittere me, & factionē inter nos serere conātes. Neq; satis erat illis: quæ de ipso dixerūt sole: saxū esse illū, & massam candētem. Et tamen q̄ multarū rerū illis sum conscia: quas noctu patrant, turpissimas et execrandas: cū interdiu tetrici sint, & aspectu virili, habituq; graues & imperitorū oculos in se cōiectos habētes. Atq; ego cū ista videā: sileo tamē. Neq; enī decorū arbittor: retegere atq; in lucē efferre nocturnas illas diatribas: & quā quisq; in opto viuat vitā. Quinetiā si quē conspicerē adulterantē, aut furantē, aut aliud facinus q̄ maxime nocturnū audentē: cōtinuo cōtracta nube tegebā: ne vulgo ostenderē/ viros senes/ ea gerētes quæ neq; barbę prolixę, neq; virtutis professioni essent decora.
At istis pro nihilo est oratione me discerpere/ modisq; oībus cōtumelia afficere. Adeo vt/ testis est mihi nox ipsa/ sępius in aīo habuerim q̄ possem hinc longissime demigrare quopiā: vbi liceret curiosam istorū linguā effugere. Hęc igitur memineris vt Ioui renūties: simulq; illud addas ne fieri qdē posse: vt hoc in loco durē, nisi physicos illos cōminuat: dialecticis os occludat Stoam demoliat: Academiā exurat: quæ in Peripato habētur diatribis finē imponat. Siqdē ad hūc deniq; modum fiet, vt mihi paretur quies, desinātq; me quotidie cōmetiri. Fient īquā quæ mādas, simulq; recta ad ipsum cœlum tendebam.
Nulli vbi comparent hominūve boumve labores.
Etenim paulo post ipsa etiā Luna mihi perpusilla videbatur e sublimi. Tādem & terrā obtexerat. Porro relicto ad dextram sole per ipsas volans stellas tertio die ad cœlū perueni. Ac primū quidem mihi visum est/ protinus

ita vt erã introire: ratus facile fieri posse vt fallerẽ: quippe dimidia mei pte aquila. Porro aquilã sciebã iam olim esse Ioui familiarẽ. Post apud me ppẽdebã illos q̃ primũ dephẽsuros eẽ me: qui alterã alã vulturinã indutus eẽm. Quapropter optimũ factu ratus, nõ temere venire in periculũ: adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomẽ percontatus meũ, festinato abiit: Ioui renũciaturus. Nec multo post intro sum accersitus, magnopere pauitãs ac tremẽs. Offendoq; deos omneis pariter cõsidẽtes: nec hos absq; sollicitudine. Nõnihil em̃ animos illorũ turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantũ antea, nũq̃ expectabãt futurũ, vt mortales omnes mox aduenirẽt: ad eũdẽ modũ alati. Porro Iuppiter / admodũ terribili vultu, toruoq; & Titanico me obtuens, iquit. Quisnã es, & vnde venis? vbi nã vrbs tibi: quiue parẽtes? Hoc vbi audissem, ppemodũ metu sum exanimatus. Attamẽ cõstiti stupidus, pręq; vocis magnitudine attonit⁹. Aliquãto post ad me reuersus, oĩa dilucidę exposui: ab ipso exorsus capite. Queadmodũ cõcupissem sublimia illa cognoscere. Queadmodũ accessissem ad philosophos. queadmodũ pugnãtia loquẽtes audissem. Queadmodũ despassem: distractus illorũ dictis. Deinde meũ inuẽtũ: tum alas, reliquaq; oĩa, vsq; ad ipm cœlũ. Post oĩa addidi, quæ Luna mãdarat. Itaq; ridẽs Iuppiter exporrectis aliquantũ supciliis, Quid dicas inqt de Zeto & Ephialto: cũ ausus sit & Menippus in cœlũ ascendere? At in psentia qdẽ, te ad hospitii cõsuetudinẽ inuitamus. Cras inquit, sup his quorũ gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simulq; cũ dicto surgens, ibat ad eã cœli partẽ vnde maxime oĩa poterant exaudiri. Iam enim tẽpus erat: vt votis audiendis consideret. Atq; interim inter eundũ percontabatur me super his negotiis, quæ essent in terra: ac primũ quidẽ illa. Quanti nũc venit triticũ in Græcia. Et nũ superior hyems grauiter vos tetigit. Et num holera egẽt hymbre copiosiore. Sub hæc rogabat: nũquis adhuc superesset e Phidię genere. Et quã ob causam Athenięses tot annos Iouialia intermisissent: & num in animo haberẽt Olympiũ suũ absoluere. Et nũ essent cõphẽsi: qui tẽplũ Dodonęũ sacrilegio spoliassent. Ad ea cũ respõdissem, Dic mihi (inqt) Menippe: de me vero quã habẽt hoĩes opinionẽ? Quã ĩquã o here, nisi maxĩe piã? nimirũ oĩm deorũ regem esse te. Ludis tu qdẽ inquit. Cęterũ ego cõtentionẽ illorũ pbe noui: etiã si nihil fateare. Siqdẽ fuit olim tẽpus cũ illis & vates esse viderer, et medicus. In summa vnus erã oĩa. Tũ Iouis plenę erãt, & viæ oẽs simul & mortaliũ conciones. Pisa ac Dodona splendidę erant / ac cõspiciendę oĩbus. Porro prę fumo sacrorũ, nec attollere oculos mihi licebat. Verum posteaq̃ Apollo apud Delphos constituit oraculũ: Aesculapius medicinæ officinã

Pergami: simul atq; Bendidiũ natũ est in Thracia: Anubis tẽplũ in Aegy-
pto: Dianæ apud Ephesios: ad ista quidẽ concurrũt oẽs: solẽnes cõuentus
celebrãt: Hecatombas offerũt: mihi vero tãq̃ ætate defecto, abunde magnũ
honorẽ habuisse se putãt: si solido quĩquẽnio sacrificarint in Olympia. Pro-
inde videas aras meas frigidiores, q̃ sint vel Platonis leges, vel Chrysippi
Syllogismi. Huiusmodi quępiam confabulati in eũ peruenimus locum: vbi
consessurus erat ad exaudienda vota. Erant autẽ ordine sitę fenestræ, cuius
modi sunt ora puteorũ, habentes opercula. iuxta vnãquãq; sella posita erat
aurea. Itaq; Iuppiter cũ ad primã assedisset, detracto operculo, præbuit sese
petentibus. Optabant autem ex omni vndiq; terra diuersa, variaq;. Nã ipse
quoq; admotis pariter auribus simul audiebam vota. Erant autem huius-
modi. O Iuppiter contingat mihi regnũ. O Iuppiter contingat, cepas & al-
lia mihi ꝑuenire. O Iuppiter vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum
alius aliquis dicit. Vtinam existam hæres vxoris. Vtinam nemo resciscat
me struxisse insidias fratri. Contingat mihi vincere litem. Coronari Olym
pia. Porro ex his qui nauigabant, hic optabat vt spiraret Boreas: ille vt no-
tus. Agricola optabat pluuiam. Contra fullo solem. At Iuppiter audiens,
et singula vota diligenter expendens: non omnibus pollicebatur.
Verum hoc concessit Saturnius: abnuit illud.
Nam iusta vota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextrã sta-
tuens. Rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigens: ne possint
ad cœlum accedere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambi-
gentem. Etenim cũ essent duo: qui diuersa peterẽt: æquales victimas polli
citãtes: nõ inueniebat vtri potius annueret. Itaq; iam academicon illud illi
accidebat, vt nihil statuere posset. Verũ exemplo Pyrrhonis suspẽsus hęre-
bat etiam ac consyderabat. Porro cũ iam satis vota proponẽtibus dedisset
operã: ad proximã digressus sellam, & ad secũdã fenestrã, prono capite fœ-
dera ferientibus, ac iurãtibus dabat operã. Vbi his quoq; respõsum esset, ac
Hermodorũ Epicureũ fulmine cõminuisset: ad ꝓximã deĩde sellã sese trãs-
tulit: de diuinationibus ominib⁹ & auguriis auditurus. Hinc ad sacrificio
rũ fenestrã transiit. per q̃d fumus ascẽdẽs denũciabat Ioui nomen vniuscu-
iusq; qui rẽ diuinã faceret. Rursum omissis his ventis & horis mãdabat: q̃
facere deberent. Hodie apud Scythas pluito: apud Libyes fulgurato: apud
Græcos ningito. At tu borea spira in Lydia. Tu note quiesce. Zephyrus A-
driani vndas cõcitet. Tum in Cappadociã grandinis mille modii dispgant.
Tandẽ oĩbus ferme ordinatis, discedebam⁹ in eũ locũ vbi cõpotãt dii. Iã eñ
cœnę tẽpus erat. Meq; Mercurius arreptũ iussit accumbere iuxta Panem &

Corybãtes & Attim ac Sabariũ: inglinos istos & ãcipites deos. Interea panẽ exhibebat Ceres: Bacchus vinũ: Hercules carnes: myrtũ Venus: Neptun⁹ Menides: simul interim et ambrosiã et nectar furtim degustabam. Nã optimus ille Ganimedes, vt est hominũ amans, siquãdo cõspexisset Iouem auertere oculos / nectaris cyathũ vnũ / nõnũq̃ etiã duos mihi infundebat. Dii vero queẽadmodũ alicubi dixit Homerus / et ipse opinor / vt ego illic cõspicat⁹ neq; frumentũ edũt / neq; potãt nigrantia vina: verũ ambrosiam apponũt / et nectare inebriãtur: præcipue vero gaudent vesci sacrificiorũ fumo vna cũ ipso nidore: subuolante ad hæc sanguine victimarũ: quẽ sacrificãtes aris infundunt. Cæterum inter cœnandũ et Apollo cithara canebat / et Silenus Cordacẽ saltabat: et musæ surgẽtes in medium tũ Hesiodi Theogonias nobis canebãt: tum primũ ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium saturi requieuimus: quo quisq; sederamus loco: satis vuidi potu.

At reliqui noctem diuiq; / hominesq; per omnem
Dormibant: me nequaq̃ sopor altus habebat.

Verum mecũ animo versabam cũ alia permulta / tum illa præcipue / qui fieret: vt Apollini tanto iam tempore nõ ꝓueniret barba / aut quo pacto nascetur nix in cœlo / quũ sol semp adesset / vnaq; conuiuiũ agitaret. Ac tũ quidem pusillum obdormii: mane vero surgens Iuppiter iussit induci cõcionẽ mox quũ adessent omnes / sic farier infit. Vti vos conuocarem in causa fuit hospes hic qui heri aduenit: verũ quũ alioqui iamolim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis / maximeq; vero a luna / hisq; de quibus illa queritur cõmotus, statui haudquaq̃ diutius ꝓrogare cõsultationẽ. Est enim hominũ genus quod non ita pridem in vita fluitare cœpit / iners / contentiosum / gloriæ auidum / iracundum / gulæ studiosum / stultum / fastuosum / contumeliosum: et vt verbis Homericis dicam

Telluris inutile pondus.

Isti igitur in sectas diuisi / ac variis rationũ labirynthis excogitatis, alii se se Stoicos appellãt: Academicos alii: alii Epicureos: alii Peripateticos: aliis item vocabulis his multo magis ridiculis. Deinde vbi venerandũ illud virtutis nomen induerint / tum adductis in altum superciliis / ꝓmissaq; barba / fucato habitu obambulant / detestandos mores secum circũferentes: simillimi nimirũ istis Tragœdiarũ histrionibus: quib⁹ si personas / stolamq; illam auro sparsam detraxeris, quod supest / id ridiculum est: nempe homũculus septem denariis ad agonem conductus. Atqui huiusmodi quum sint / mortales quidem vniuersos aspernantur: de diis vero absurda prædicant: contractisq; cœtibus adolescentulorum, quos nihil negotii sit fallere, nobilem

illã virtutẽ ostentant/et verborꝫ ambiguitates docent: atqꝫ apud discipulos tẽperantiã semp ac modestiã laudãt: opes ac voluptatẽ execrant: cæterũ vbi soli & apud sese eẽ cœperit: qd attinet dicere: quãtope sese ĩgurgitẽt: q̃ imo dici sint ad venerẽ: queẽadmodũ aũt ẽt assiũ sordes oblingãt! Iã illud est oĩm grauissimũ: ꝙ cũ ipi nihil agant, neqꝫ publicũ, neqꝫ priuatũ: sed inutiles ac supuacanei desideãt: Nusq̃ in consiliis, nusq̃ numerentur in armis: Tamẽ reliquos accusant: ac virulẽtis qbusdã dictis cõgerẽtes/neqꝫ nõ male dicta q̃dã meditati, obiurgãt: pximisqꝫ conuitiant. Adeo vt is ĩter hos primas tenere videat q clamosissimus sit & ĩpudẽtissim⁹, & ad maledicẽdũ audacissimus. At sane si qs istũ sine fine ista faciẽtẽ, vociferãtẽ, & cęteros incusantẽ pcõtetur: ad hũc modũ. Tu vero qd tãdẽ facis! Aut qd p deos dicem⁹ te ad vitã cõferre! Nimirũ respõdebit: si modo recta veraqꝫ fateri volet: hoc modo. Nauigare qdẽ, aut agros colere, aut militare, aut artẽ aliquã aggredi, supuacaneũ mihi videt. Cęterũ clamo, squaleo, frigida lauo, incalceatus per hyemẽ obambulo: ac veluti Momus ille, q̃ ab aliis gerunt calũnior. Ac si qs diuitũ sumptuosius opsonarit: aut amicã habeat: id exgro, atqꝫ ĩdignor Q̃ꝫ si amicorũ qspiã aut sodaliũ, morbo decũbat, curaqꝫ & obseqo egeat: id ignoro. Hoc gen⁹ sunt nobis o dii hę pecudes. Iã vero q ex his vocant Epicurei, vehemẽter sunt etiã cõtumeliosi, neqꝫ mediocriter nos mordẽt: affirmãtes neqꝫ diis eẽ curę res mortaliũ, neqꝫ oĩno cõsyderari a nobis qd apud illos agat. Quasobres tẽp⁹ est vt de his cõsultem⁹: propterea ꝙ si semel valeãt hęc psuadere iis q sunt in vita: nõ mediocriter esurietis. Quis eñ post vobis rẽ diuinã faciat cũ nihil ĩde expectet emolumẽti! Nã de qb⁹ Luna hos accusat, oẽs audistis heri narrãtẽ hospitẽ. Sup his cõsultate, quæ pariter & hoĩbus sint q̃vtilissima, & nobis q̃minime periculosa. Hęc locuto Ioue frequẽs adfremebat concio: mox clamatũ est ab oĩbus effulmina: exure: cõminue: in barathrũ: in tartarũ: vti gigãtes. At Iuppiter rursum indicto silẽtio fiẽt ista inquit, queẽadmodũ vultis. Oẽs cõminuẽtur cũ ipsa sua dialectica. Q̃ꝫq̃ in p̄sentia sane, fas non est punire queq̃. Est eñ Hieromenia sicuti nostis, quatuor hos mẽses. Iãqꝫ inducias promulgaui. Itaqꝫ proximo anno ineunte vere, mali male perdentur formidando fulmine.
Sic ait atqꝫ superciliis pater annuit atris.
Porro de Menippo hęc mihi videtur inqt, vt adẽptis illi alis nequando denuo redeat, a Mercurio deferat in terrã. Hęc locut⁹ dimisit cœtũ. Me vero Cyllenius dextra aure suspẽsum heri circiter vesperã deposuit ĩ Ceramico. Audisti oĩa: oĩa inquã amice: q̃ e cœlo mecũ adfero. Quare abeo iã eadẽ hęc renũciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus. FINIS.

TOXARIS SIVE AMICITIA DIALOGVS LVCIA ni Erasmo Roterodamo Interprete. Interlocutores Mnesippus Græcus. Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Vid ais Toxaris? Sacrificatis Oresti ac Pyladi vos Scythæ: deosq; esse illos creditis? TOXA. Sacrificam9 Mnesippe: sacrificamus inquã: haud tamẽ deos esse arbitrati/ sed viros bonos. MNE. An vero mos apud vos etiã bonis viris/ posteaq̃ vita defuncti sint, pinde vt diis sacra facere? TOXA. Nõ istuc modo: verũ eosdẽ festis dieb9 ac celebribus cõuentibus honoramus. MNE. Quid captantes aut sperãtes ab illis? Neq; eñ quo beniuolentiã illorũ cõcilietis/ ob id rem diuinã illis facitis quũ iam sint mortui. TOXA. Nihil officiat fortassis: si et eos q mortui sũt ppitios haberemus: q̃q̃ nõ ob id tãtũ hæc facim9: quin magis existimamus nos rẽ vehemẽter cõducibilẽ: et his q in vita sunt esse facturos: si præstãtiũ virorũ memoriã celebremus: honorẽq; habeamus iis, q vita defuncti sunt. Siqdẽ hac rõne futurũ arbitramur: vt multi apud nos illorũ siles euadere cupiãt. MNE. Ista qdẽ recte iudicatis: at Pyladẽ atq; Orestẽ quo noĩe potissimũ suspexistis: vt diis eos æquaueritis: idq; adeo quũ hospites vobis essent: vel, qđ grauius, hostes? Quippe posteaq̃ naufragio eiecti ab iis q tũ Scythiã incolebãt essent cõphensi/ abductiq;: vt Dianę ĩmolarẽt: adorti carcerarios neq; nõ oppssis excubiis/ et regẽ trucidarunt/ et assũpta sacerdote, quin ipsa quoq; Diana sublata, nauigio sese pripuerũt, irrisa publica Scytharũ lege. Q; si ob istiusmõi facta honorẽ habetis viris: facile assecuti fueritis: vt multos illorũ similes reddatis. Iãq; ipsi ab hoc die vsq; ad prisca illa respicite nũ vobis expedierit multos in Scythiã Orestes ac Pylades appellere. Nã mihi qdẽ isto pacto mox futurũ videt: vt religionis ac deorũ exptes reddamini, diis q reliqui sunt ad eũdẽ modũ e regione vestra in exiliũ ablegatis. postea opinor deorũ oĩm vice viros q illos eiectũ venerãt/ diuinitate donabitis: et q sacrilegi in vos fuerũt: iis tanq̃ diis sacrificabitis. Q; si nequaq̃ horũ gr̃a Orestẽ ac Pyladẽ colitis/ sed aliud qppiã Toxaris in vos beneficii cõtulerũt qua gr̃a quũ olim nõ esse deos iudicaueritis: nũc e regione sacra illis facientes/ deos esse decreuistis. Et q tũ parũ aberãt vt victimæ fierent: iis nũc victimas offertis. Eñuero ridicula videãt ista: et quũ his q̃ quõdã statueratis pugnãtia. TOXA. Et ista qdẽ Mnesippe pclara sũt virorũ illorũ facinora q̃ cõmemorasti: videlicet duo cũ essent/ tã ingentẽ ausũ audere: vt tã pcul a sua patria pfecti/ mare trãsmitterẽt: Græcis ad id vsq; tpis intactũ: nisi solis

iis:q Argo ī Colchidē traiecerūt exercitū:nihil expauefacti /neq͙ fabulas q̄ de illo ferunt:neq͙ appellationē veriti:q͙ inhospitū vocaret: videlicet,opinor,qd fere vndiq͙ gētes accolerēt.Deīde quū iā capti essent, vsq͙adeo strenue sese gesserint:neq͙ sat habuerint:si tātū incolumes euaderēt: nisi et a rege acceptā cōtumeliā vlti/et Diana sublata abnauigassent.Quid?An nō admiranda hæc:et quæ diuino quodā honore digna iudicēt: quicqd est hoīm q virtutē suspiciūt?Qꝛ q̄ non ista spectātes in Oreste ac Pylade ꝓ heroibus illos habemus.MNE.Atq iā dices:qdnā præter ista suspiciendū patrarint atq͙ diuinū?Nā quantū ad nauigationē et peregrinationē attinet: nō paucos ꝑfecto diuiniores istis ostēdero/negotiatores:atq͙ inter hos præcipuos Phœnices:qui nō in Pōtū:neq͙ ad Męotiden vsq͙/aut Bosphorū tantū enauigant:verū quaqua versus/Græcū ac Barbarū mare ꝑmetiūt. Hi siquidē omnē oram/et omne littus(vt ita dixerim)ꝑscrutati in annos singulos,extremo demum autumno in suam patriā reuertūtur:quos scilicet ad eandē rationē ꝓ diis habeto: idq͙ etiāsi cōplures illorū caupones ac salsamētarios esse repies.TOXA.Audi nūc o vir admirāde/cōsyderaq͙ quāto nos q Barbari vocamur/recti⁹ vobis de bonis viris sentiam⁹. Siqdē in Argo atq͙ Mycenis ne sepulchrū qdem vllum insigne videre est Orestis ac Pyladis:apud nos vero et templum ostendit:ambobus illis cōmuniter sacrum(ita vt par erat amicis)et hostię offerunt:reliquusq͙ omnis honos. Porro q͙ hospites erāt nō Scythæ/id vero nihil obstat:quo minus boni viri iudicēt:neq͙ eī̄m ꝑpendimus cuiates sint viri honesti ac probi:neq͙ inuidemus/ si cū amici nō fuerit,res egregias gesserūt.Quin magis admirātes ea q̄ patrarūt , ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Qđ aūt potissimū stupētes in illis viris efferimus,illud est:q͙ nobis visi sunt amici inter sese longe optimi extitisse:atq͙ aliis exemplo fuisse/quasiq͙ legē statuisse:quēadmodū oportet amicos oēm inter se cōmunicare fortunā /curariq͙ a Scythis:q quidē essent præstātissimi.Itaq͙ q̄cūq͙ alter cū altero/vel alter ꝓ altero tulit/ea maiores nostri descripta in colūna ærea reposuerūt in templo Orestis: ac leges statuerūt:vt ea colūna prima esset institutio disciplinaq͙ liberis suis: si meminissent q̄ in illa essent adscripta. Itaq͙ pene patris qsq͙ sui nomē citius obliuisceretur:q̄ res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin et in porticu templi eadem quæcūq͙ in columna notanť,priscorū picturis adumbrata visunt.Nēpe Orestes vna cū amico nauigās:deiñ fracta īter abruptas cautes īpsorū naue/cōphēsus:et ad victimā adornat⁹: iāq͙ Iphigenia initiat eos.Ex aduerso vero in altero pariete idē iā vinculis exutus depictus est:ac Thoantem occidens:multosq͙ ex Scythis alios.Postremo soluentes, abducta Iphi-

genia ac dea. Porro Scythæ frustra scaphā adoriūt iam nantē: hærentes gu
bernaculis/ac conscendere conātes. Deinde re frustra tētata, alii qdē ex eis
saucii/alii vero eius rei metu cōpulsi/natatu semet in solū recipiūt: vbi vel
maxime liceat pspicere/quantā alter in alterū beneuolentiā pstiterit in cō-
flictu cū Scythis. Fecit eñ pictor vtrūq; de hostibus in semet ruētibus secu
rū: ppellentē aūt eos: q in alterū ferunt/ac p illo iaculis occurrere conātē: p
nihiloq; ducentē si intereat ipe/mō seruet amicū: vel suo ipsius corpe prȩue
niens/excipiēsq; ictus in illū intētos. Iā vero tantā illorū beneuolētiā/atq; in
rebus tristibus cōmunionē/fidē/humanitatē/veritatē/deniq; cōstantiā alte
rius in alterū amoris/hæc haud quaq̄ humana putauimus esse: verū animi
cuiusdā præstātioris: q̄ p more vulgariū istorū mortaliū: q donec secundis
ventis nauigatur/amicis indignātur: nisi ex æquo participes fiant rerū læ
tarum: q; si vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt/solos in pe-
riculis deserētes. Enimuero vt et illud noueris/ nihil amicitia melius arbi-
trant Scythæ: neq; est in quo Scytha magis glorief, q̄ in adiutādis amicis/
cōmunicandisq; rebus acerbis: queadmodū neq; pbrū apud nos maius vl-
lum, q̄ amicitiæ desertorē videri. Has ob res Orestem ac Pyladem venera-
mur q; præstantes extiterint in Scytharū virtutibus/atq; in amicitia præ-
cellentes: id quod nos oīm maxime admiramur. Appellationē quoq; ex his
illorū factis imposuimus: vt Coraci vocent: qđ qdē nr̄a in lingua pinde so-
nat/ac siqs dicat/dii amicitiȩ psides. MNE. Hui Toxaris pfecto nō arcu mō
valuerūt Scythæ/bellicisq; in rebus cæteris antecelluerunt: verū videntur
et ad orandū/persuadendūq; omniū aptissimi: vnde mihi quū dudū secus
videretur, nūc eidē merito fecisse videmini: qui sic Orestem ac Pyladem in
deorū numerū retuleritis. Verū illud me fugerat vir optime/q; pictor quo
q; bonus esses. Admodū eñ euidenter ostendisti nobis quæ sunt in Orestis
tēplo/picturas/pugnāq; virorū/alteriq; p altero suscepta vulnera. Tāetsi nō
putarā amicitiā vsq; adeo cultā fuisse quōdā apđ Scythas: magis aūt q; bar
bari essent atq; agrestes, simultate quidē/ira/rabieq; ppetuo cōmitti: amici-
tiā vero ne in familiarissimos qdē exercere solitos: idq; cōiiciēs/quū ex aliis
quȩ de illis audim⁹: tū ex hoc q; progenitores suos vita defunctos deuorāt
TOXA. An nos Græcis quū aliis in rebus/ tū in his quæ ad parētū attinēt
cultū/sanctiores/magisq; pii sim⁹, in prȩsentiarū haud quaq̄ cōtēderim. Q;
aūt nostrates amici lōge fideliores sint amicis Græcis: q;q; amicitiæ rō ma
ior apud nos q̄ apud vos: haud difficile fuerit docere. Ac p deos Græcorū
ne tibi molestū sit audire: si quæ pspexi dixero: multū iā tpis apud vos ver-
satus. vos enim mihi videmini præclarius cæteris de amicitia verba posse

facere:vim vero factaq; illius/adeo non solũ pro sermonũ dignitate non ex-ercere:vt sat vobis sit p̃dicare eã:& quãtum sit bonũ ostendere. At vbi vsu venit:deficiẽtes a sermonibus/nescio quomodo e medio negotio aufugitis. Cęterũ quũ tragoedi ĩ scęnã ꝓgressi/istiusmodi amicitias vobis repsentãt: plęriq; laudatis atq; applauditis:ac pro se mutuo periclitãtib⁹ illis illachry-matis:ipi vero nihil dignũ laude pro amicis p̃stare audetis. Quin si quãdo forte accidat:vt egeat amicus:ibi ꝓtinus nõ secus atq; ĩsomnia/ꝓcul auolã-tes euanescũt vobis multę illę tragoedię:vosq; similes reliquũt inanib⁹ istis ac mutis p̃sonis:quę diducto rictu,atq; ĩmane hiantes,ne minimũ q̃dem lo-quunt̃. At nos ediuerso/quo sumus ĩ dicẽdo de amicitia posteriores/ hoc in pręstãda ea p̃cedimus.Quare si videt̃ ita ĩ pręsentiarũ agamus:priscos illos amicos valere sinamus:si quos vel nos vel vos ex his q̃ olim fuere,recensere valemus:quãdo ista q̃dẽ parte vos nimirũ superaueritis:cõpluribus ac gra uibus adductis testibus:nẽpe poetis:q̃ Achillis & Patrocli amicitiã,tũ The sei Perithoiq;,neq; nõ aliorũ necessitudinẽ/pulcherrimis versibus carmini busq; cõtexuerũt.Qui paucos quosdam ĩ mediũ adferamus:ex his q̃ nostra ipsorũ memoria fuerit:atq; eorũ res gestas exponamus.Ego q̃dẽ Scythicas: tu vero Graecanicas.Et ĩ his vter superarit:melioraq; produxerit amicorũ exempla:is & victor esto:ac suã ipsius victoriã promulgato:tanq̃ q̃ pulcher rimũ honestissimũq; certamẽ decertarit:adeo vt ego q̃dem non paulo ma-lim mihi ĩ singulari victo certamine dextrã amputari : nã ea est apud Scy-thas victo poena:q̃ in amicitia quopiam ĩferior iudicari:p̃sertim Gręco:ip-se Scytha quũ sim.MNE. Q̃q̃ est haud mediocris negotii cũ viro/ita vt tu es/bellatore/singulari certamine cõgredi : tũ admodum ĩstructo missilibus ac penetralibus narrationibus:haud tamẽ vsq;adeo ignauiter tam cito vni uersam deserẽs gręciã/tibi cessero.Eteni vehemẽter absurdũ fuerit : quum duo illi tãtum vicerint scytharũ:quantũ fuisse declarãt:tũ fabulę:tũ vetu-stę vestrę picturę:quas pauloante scite admodũ repsentabas:Gręcos omnis tot nationes/tot ciuitates/nullo defendẽte vinci abs te.Nam istuc si fiat:nõ dextrã,queadmodũ apud vos solet,sed linguã execari cõueniat.Sed vtrum spectare nos oportet:nũerũ ne eorũ:q̃ amice q̃s gesserit:an magis quo plu-res alteruter amicos referre poterit:hoc victoria dignior videbit̃? TOXA. Nequaq̃:imo nõ multitudĩe vis horũ spectet̃:verũ si q̃ tu narrabis facta/his q̃ narrabo videant̃ p̃stantiora magisq; penetrãtia:tũ nimirũ etiã si numero paria sint opportuniora magisq; letalia mihi facient vulnera . Ac pene me-met ad ictus accõmodabo. MNE. Probe loqueris.Statuam⁹ igit̃:quot erũt satis. TOXA. Mihi q̃dẽ satis fore videtur:si vterq; quinq; narret exempla.

MNE. Itidē mihi videt: ac prior dicito: verū adiuratus, nimirū non nisi vera dicturum: alioqui fingere eiusmodi / nō admodum fuerit difficile: palam autē refelli non queant. Porro si iuraris: nefas sit / non habere fidē. TOXA. Iurabimus: si quid etiā iureiurādo opus esse cēses. MNE. At quis tibi e diis nostratibus: nū satisfaciat Iuppiter philius? TOXA. Et maxime. Ego quoq; tibi nostratē iurabo / meapte ī lingua. MNE. Testis igitur esto Iuppiter philius / quęcūq; dicturus sum apud te, ea nimirū, vel q̄ viderim ipse: vel quę ab aliis quoad fieri potuit / diligētissime pceperi: narraturū / nihil ex meipso cōminiscentē alleuātēq;. Ac primo qdem loco Agathoclis Dinięq; amicitiā referā / quæ apud Ionas est celebratissima. Nā Agathocles hic q Samius fuit: non ita pridē vixit: vir ī amicitia qdem pręcipuus / ita vt re declarauit. cęterū reliquis ī rebus vulgo Samiorū nihilo pręstātior / neq; genere / neq; cęteris itē opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia a puero itercesserat. Porro Dinias supra modum ditatus est: & queādmodum solēt ii q nuper opes nacti sunt / cōplures & alios secum habebat / satis qdem idoneos illos / & ad cōpotādum & ad voluptariā consuetudinē: ab amicitia vero longe alienissimos. Atq; īter hos īterim habebatur & Agathocles: cōuiuebatq; & compotabat illis: non admodum approbās eā viuēdi rationē. Dinias autē nihilo hunc potiorē habebat, q̄ cęteros adulatores. Tandē etiam offendere cœpit / crebrius obiurgās: molestusq; videbatur: quippe q admoneret eū maiorum: pręciperetq; vt seruaret, quæ multo labore parta / pater illi reliquisset: adeo vt ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet / sed solus cum illis comessaretur celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est: q adamaretur a Chariclęa Demonactis vxore viri illustris, atq; īter Ephesios ī honorib⁹ ciuilibus primarii. Iā & literulę a muliere ad illum ventitabāt: & serta semimarcida & mala quædam admorsa, deniq; quicquid ad hęc lenæ machinantur ī adolescentes: quo paulatim illis amorē artibus qbusdam īserant: primumq; hac īcendant opinione: q sese credant amari. Nam plurimum illicit & hoc / præsertim eos q sibi formosi videntur: donec īprudentes in casses inciderint. Erat autem Chariclæa vrbana quidem & elegans mulier cula: at supra modum meretricia, semperq; illius quicunq; forte adiisset / etiam si quis admodum leuiter concupiuisset: quin si vel aspexisses duntaxat / protinus adnuebat. nec vllo pacto metuendum erat ne quando recusaret Chariclæa: admirabilis autem alioqui artifex: quauisq; meretrice doctior / allicere amatorem: & ambiguus quum adhuc esset totum subigere. at quum iā teneretur īcitare: ac magis magisq; accēdere: nunc ira: nunc blandimētis: ac mox fastidio: de-

inde iiecta suspitione: quasi ad alium sese deflexura esset: postremo omni ex parte egregie docta erat mulier & absoluta, artibusq; omnigenis ĩ amantes instructa. Hãc igitur tum Dinię adulatores accersiuerãt ĩ adolescentulum multaq; adsimulabant quo eum ĩ amorem Chariclææ ĩpellerent. Illa porro quæ compluris iam adolescentes iugularat, & ĩnumerabiles amores fuerat mentita / domosq; opulentas euerterat: varium quoddam atq; inexpugnabile malum: vbi nacta manibus est simplicẽ & huiusmodi artium ĩperitum adolescẽtulum, haudquaq̃ admittebat ex vnguibus: sed vndiq; oppugnans tentãsq; vbi iam omnium esset compos: tum ipsa dum captat capta periit: tum ĩfelici Diniæ innumerabilium malorum extitit causa. Nam primũ quidem statim literulas illas ad illum dat: ac subinde missitat ancillulã quæ renũciaret vt fleret: vt vigilaret: postremo vt misera prę amore suffocatura esset sese. Donec iam beatus ille persuasus / sibi formosus esse videretur: atq; Ephesiorum vxoribus pręter cęteros adamabilis. Ac tandem ĩ congressum adductus est multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat coniectura: fore vt caperetur a muliere formosa: ad voluptatem congredi docta: & in loco flere: & inter loquendum miserabiliter suspirare: & iam abeuntem amplecti: & adeunti obuiam occurrere: & formam colere sic vt maxime placitura esset: interdum vel voce vel cithara canere: q̃bus omnibus ĩ Diniam vsa est. At vbi sensit excruciari / iamq; amore illaqueatum / ac subiugum esse factum: aliud ad hęc excogitat: quo miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoq; efficax ad magis ac magis ĩflãmandum stultum amantem). Neq; postea commeabat ad illum / affirmans a viro obseruari sese: qui iam amorem persensisset. Hic vero rem iam non vltra ferre potis erat: neq; durare quibat: quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresq; ad sese accersebat: ac Chariclęæ nomen ĩclamabat: imaginemq; illius amplexus (candido em̃ lapide fecerat) eiulabat. Demum ĩ limine abiiciens sese iactabatur: planeq; res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri: non pro malorum aut corollarum precio: sed solidę domus, agri, famulæ, vestes florulentę, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Iones nobilissima exhausta est, atq; exinanita. Deinde vbi iam exuccus esset: eo relicto / alium quempiam adolescentulum Cretensem bene nummatum venata est, illiq; substituit. Iam videlicet illum adamabat / atq; is q̃dem credebat. Itaq; Dinias neglectus non a Chariclæa modo: verũ etiã ab assentatoribus (nã isti quoq; ad Cretẽsem amatorẽ iã desciuerãt) abit ad Agathoclem / iãpridem non ĩscium: q̃ illi res misere haberẽt. Ac pudescens quidem initio,

tamen exposuit omnia: amorem: egestatem: arrogātiam mulieris: riualem Cretensem: in summa non victurū sese: nisi cum Chariclæa consuetudinem haberet. Ille vero intempestiuū esse rat⁹ id tēporis exprobrare Diniæ: quapropter ex amicis vnum sese non admisisset: sed tū quidē assentatores suos sibi antepostuisset: diuendita / quā vnā habebat in Samo / domo paterna, precium illi attulit talenta tria. Quæ simul atq; recepisset Dinias: haud clam erat Chariclææ: rursus subito formosus factus: rursus ancilla & literulæ, & expostulatio, ꝙ iam diu sese nō adiisset, cōcurrerunt. Item adulatores applaudētes: vt viderūt Diniæ adhuc esse qđ daret. cū autē pollicit⁹ esset sese venturū ad illā: venissetq; primo fere somno: essetq; intus Demonax Chariclęæ maritus: siue ꝙ alioqui persenserat: siue de cōposito ꝑditioneq; vxoris (nā vtrūq; fertur) exiliens velut ex insidiis: & atriū iubet occludere: & Diniam cōprehēdi: ignem ac flagra minitās: neq; nō gladium tanq̄ in mœchū educens. Ille porro reputans quibus in malis esset: vecte quopiam de proximo, vt iacebat, arrepto / tū ipsum occidit Demonactem: in tēpus adigens: tū Chariclæam: atq; hāc quidē non ictu vno: verū etiā & vecte sępius & postea Demonactis gladio feriēs. At famuli interea muti stabant: rei nouitate attoniti. Deinde cōprehendere conati: quum in hos quoq; ferro insiliret: ipsi quidē aufugerunt. Dinias autē clam sese subduxit: tanto patrato facinore. Et ad auroram vsq; apud Agathoclem diuersabatur: pariterq; & quę facta essent reputabāt: & quid in posterum esset euēturum cōsyderabāt. vt autē diluxit: milites aderant (iam enim res erat diuulgata) cōprehensumq; Diniam, nec hūc iam inficiantē homicidium, abducunt ad præfectum: qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. nec ita multo post relegatus est Dinias in Giaron insulā ex Cycladibus vnam: dānatus a rege: vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autē cum reliquis in rebus nunq̄ abfuerat: tum pariter soluit in Italiam: & amicorū solus vna est in iudiciū comitatus: neq; vsq̄ defuit officio. Porro vbi iam in exiliū profectus est Dinias: ne tum quidem desertus est ab amico. Quin potius ipse suapte sponte damnatus / versabatur in Giaro: simulq; cum illo exulē agebat. At quum iam rerum necessariarū omnium inopia laborarent: locans se ipsum purpurariis vna cum aliis vrinabat: quodq; hinc partū est referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissime inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnq̄ in patriam reuerti: verum inibi perseuerauit in insula: pudori sibi fore ratus: si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi græci factum amici rettulerim: quod quidem non ita pridem accidit. haud enim scio an anni quinq; præterierint: ꝙ Agathocles in Giaro mortem obiit.

TOXARIS.At vtinā iiuratus ista Mnesip.dixisses:videlicet quo mihi fas esset:eis non habere fidem.Adeo Scythicum quendā amicum Agathoclem istum descripsisti/quin vereor ne quē & alium isti similē narres. MNESIPPVS.Audi iā & alium Toxari Euthydicum chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauclerus Megarēsis/adiurās profecto se teste rem factā esse.Aiebat enī nauigauisse sese ex Italia Athenas:circiter Pleiadum occasum:collecticios quosdā homines vehentē:in his fuisse Euthydicū:vnaq; cum hoc Damonem Chalcidensem/eiusdem amicum. At natu quidem eos æqualis fuisse:verum Euthydicum/valentē robustumq;: Damonem cōtra suppallidum ac valetudinarium:quasi qui nuper(vt apparebat)ex diuturno morbo reualuisset.Itaq; ad Siciliā vsq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos.Cęterum vbi trāsmisso freto/in ipso iam Ionio mari nauigarēt/tēpestatem maximā eis incubuisse.Quid autē attinet multa referre:immanis quasdā procellas ac sinuosas/ tum grandines/& si quæ alia tempestatis mala!vt vero iā haud procul abessent a Zacyntho nuda nauigantes antemna: pręterea & funes quosdā trahentes/quo nimirum vim impetumq; fluctus exciperēt:circiter noctis medium Damonē/qui in tanta iactatione nausearet/vomuisse in mare propēdentem. Deinde,vt coniicio,naue vehemētius in eā partem in quā ille propendebat inclinata,simulq; propellēte fluctu excidisse eum prono capite in pelagus,neq; nudum tamen videlicet/ vt misero vel natare commode liceret.Mox itaq; succlamasse quum præfocaretur, vixq; sese ab vndis sustolleret.Porro Euthydicum simul atq; audisset / nam forte fortuna nudus in strato tū erat:abiecisse semet in mare,arreptoq; Damone qui iā deficiebat(diutius enī ista videri poterāt luna scilicet relucente)vna iuxta illum nasse,ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese miseratos virorum calamitatem,verum nequisse/ꝙ vento pręualido raperentur.Illud tamē fecisse:subera complura ad illos proiecisse:tum ex contis aliquot:vt ab his suspensi natarent:si quē forte ex eis nāsciscerentur.Postremo scansoria quoq; tabulata:quę quidem erāt neutiq̄ exigua. Cogita iā per deos:qđ aliud grauius beneuolētiæ documentum quisq̄ edere queat/in hominē amicum/qui noctu decidisset in mare/vsq; adeo sęuiens,q̄ cōmunicata morte!Iāq; adeo mihi ante oculos pone iminentes procellas:fragorem aquæ sese adglomerātis:spumam vndiq; efferuescentem:noctem:ac desperationem.Ad hęc illum iam pręfocari incipientem , vixq; vndis extantem/ manusq; porrigentem amico:hunc autē incontāter insilientē,simulq; nantē:prorsusq; sollicitum:ne se prior Damon īteriret.Sic enī profecto cognosces,ꝙ haud ingenerosum hunc quoq; amicum/videlicet Euthydicū/retu-

lerim. TOXARIS. Vtrũ perierunt viri Mnesippe: an salus quæpiã ex ĩspe rato illis contigit? Adeo ego illis non mediocriter timui. MNE. Bono animo es Toxaris: seruati sunt/quin hodieq; Athenis agũt: ambo philosophię dãtes operã. Nam Simylus ea demum narrare poterat: quæ noctu videre licuit: hunc delapsum: illum desilientẽ: simulq; nantes: quatenus per noctẽ dabatur aspicere. Porro quæ post hęc acciderint: Euthydicus ipse narrat. Primum quidẽ, subera quędã forte nactos/suspẽdisse de his sese, atq; ita hęrentes fluitasse, sane q̃ incommode. Deinde vbi tabulata conspexissent iã sub aurorã annasse: conscẽsisq; illis cõmode/deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autẽ: qui neutiq̃ mali sunt, vt ego quidẽ autumo, accipe iã tertium nihilo istis inferiorẽ. Eudamidas Corinthius Aretæo, Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis vtebatur: & iis quidem opulẽtis: quum ipse pauperrimus esset. Hic vita decedẽs testamẽtum reliquit: aliis quidẽ fortasse deridiculum: tibi vero, haud scio, an tale sit appariturũ: viro probo: & apud quẽ amicitia in precio sit, quiq; vel cum pręcipuis ĩ ea certare queas. sic enim in eo scriptum erat. Lego Aretæo quidẽ: matrẽ meã alendã: atq; in senecta fouẽdam. Charixeno vero filiã meã elocandã cum dote: quãta ab illo maxima dari poterit. Erat autẽ illi mater anus: ac filiola iã matura nuptiis, Si quid autẽ interim acciderit alterutri: huius quoq; partẽ (inquit) alter habeto. Huiusmodi lecto testamẽto, ii qui tenuitatẽ quidẽ Eudamidæ nouerant: at amicitiã quę illi cum his viris intercesserat ignorabãt: rem pro ludo iocoq; ducebãt. Nemo certe aderat: qui non cum risu discederet: q̃ eiusmodi hęreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi/felices videlicet: atq; ita aiebãt. Si quidẽ persoluẽt Eudamidę: superstites ipsi hęreditatẽ tradẽt mortuo. At hęredes/qbus ista erãt legata: vt audierunt: venerunt ilico agnoscẽtes rataq; facientes ea quę erant testamẽto mãdata. Itaq; Charixenus quiq; duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretęus autẽ optimus successor factus, tum illius/tum suo ipsius suscepto onere/& matrẽ alit Eudamidę: & filiã nõ ita pridẽ elocauit: ex quinq; talẽtis quę possidebat, duobus in propriæ filiæ dotẽ: duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodẽ die fieri voluit. Quid tibi Toxaris Aretæus iste videtur: numnã leue amicitiæ argumẽtum exhibuisse: adita huiusmodi hęreditate, neq; deserto amici sui testamẽto? an hunc quoq; in perfectis idoneisq; calculis ponimus, vt sit vnus e quinq;? TOXARIS. Et iste quidẽ egregi9: q̃q̃ equidẽ Eudamidã multo magis ob fidutiã admiratus sum: qua fuit erga amicos. declarauit enĩ q̃ & ipse eadẽ fuisset facturus erga illos: tametsi non essent ea scripta in testamẽto: verum ante alios venisset non scriptus talium hæres. MNESIPPVS. Probe

dicis. Sed quartũ iã tibi narrabo: Zenothemi Charmoleum, Massilia oriundum. Cõmonstrabatur autẽ mihi ĩ Italia, patriæ nomine legatum agẽti, vir decorus: procerus: ac dives: vt apparebat. Assidebat illi vxor ĩ rheda iter facienti: quum alioqui deformis, tum dimidia nẽpe dextra corporis parte mãca, alteroq; capta oculo/teterrimũ quoddã & refugiendũ terriculum. Deinde quum demirarer: si decorus ille quum esset ac venustus/sustineret eiusmodi mulierẽ sibi adiunctã: is qui mihi eum cõmostrabat/causam exponit: quare in id matrimoniarum incidisset. nouerat enĩ comperte omnia. nã ipse quoq; Massiliensis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis: viro diuiti ac honorato: ipse iisdẽ rebus par. Deinde aliquãto post facultatibus exutus est ex condẽnatione Menecrates: quo tẽpore pariter infamis & ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus a sexcẽtũ viris, tanq̃ qui sentẽtiam iniquã pronunciasset. Ad hunc autẽ modum inqt nos Massiliẽses mulctamus, si quis corrupte iudicet. Grauiter itaq; ferebat Menecrates: primum q̧ esset condẽnatus, deinde, q̧ e diuite pauper: postremo q̧ ex nobili repẽte factus esset infamis: ac reiectitius. At pręter cętera eũ ipsa discruciabat filia iã nubilis: vtpote annos nata decẽ & octo: quã ne cum omni quidẽ patris substãtia quam ante condẽnationẽ possederat: dignatus fuisset quisq̃ ingenuus ac pauper facile accipere: quę tam infelici fuerit forma. Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunã crescẽtem. Hæc vbi apud Zenothemim deploraret: bono inquit animo es Menecrates. Neq; enĩ ipse egebis necessariis, & filia tua dignum aliquẽ suo genere sponsum ĩuenerit. Atq; hęc eloquutus, statim apprehẽsa illi9 dextra, deduxit domũ. Ibiq; opes quę illi mulrę erãt, partitus est cũ illo: ac cœna apparari iussa/couiuio accepit amicos, & in his Menecratẽ: veluti iã e necessariis cuipiã persuasisset: vt puellã in matrimoniũ acciperet. Posteaq̃ autẽ cõuiuiũ peregerãt: libassentq; diis, tum vero plenũ illi calicẽ porrigẽs: accipe inquit Menecrates, a genero symbolum affinitatis poculum: nã hodie ducturus sum ego filiã tuã Cydimachã: dotẽ autẽ iam olim accepi, talẽta quinq; & viginti. Illo vero respondẽte absit ne feceris o Zenothemis: neue ipse vsq; adeo ĩsaniã: vt te neglectũ qui & iuuenis es & formosus, cõspiciã cum deformi puella ac debilitata cõiugatũ. Hęc inquã illo loquẽte: hic sponsam adiunctã tollẽs abduxit in thalamũ: ac paulo post prodiit, ea deuirginata. atq; ex eo tẽpore cũ illa viuit: supra modũ diligẽs, & quẽadmodũ vides circũferẽs eã. Et nõ solum nõ pudet matrimonii: verꝫ etiã perinde atq; gloriãs de eo, sic ostẽtat: propterea q̧ negligit corporis formam ac fœditatẽ: ad hęc opes, & famã: tantũ amici rationẽ habet Menecratis: neq; arbitratur eum sexcẽtum virum sententia dete-

riorem esse factũ: quantum ad necessitudinem. Q̃ꝫq̃ pro his iam illi gratia retulit fortuna: ad hũc modũ. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neq; diu est ꝙ tollens hunc pater / intulit in curiam: frondibus oleaginis coronatum: ac pullis amictum: quo plus miserationis auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus: manibus complodebat. Itaq; curia cõmota super illo / remisit mulctam Menecrati: atq; ille iam rei famęq; restitutus est eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemim amici gratia fecisse: haud mediocria: sicuti vides: neq; qualia passim Scythę factitãt: qui cõcubinas formosissimas summa cura deligere dicunt. Restat nobis quĩtus. Neq; vero mihi videor aliũ quẽpiã debere dicere: Demetrio Suniensi præterito. Nauigarat in Aegyptũ Demetrius: vna cũ Antiphilo Alopecensi: qui cũ illi iã inde a teneris annis fuerat amicitia: atq; ephœb⁹ ephœbo cõuixerat: pariterq; fuerat erudit⁹. ipse qdẽ Cynicam disciplinã sequut⁹ sub Rhodio illo sophista: Antiphilus vero medendi scientiã exercuerat. At hoc tẽporis forte profectus fuerat in ægyptũ: ad spectaculũ Pyramidũ Mẽnonisq;. Nã audiuerat illas quũ eẽnt sublimes: vmbrã nõ iacere: Mẽnonẽ aũt vocẽ ædere, exoriente sole. Harũ igitur rerũ cupiditate adductus Demetrius: videlicet vt pyramidas intueretur ac Mẽnonem audiret: sextũ iam mẽsem aduerso nilo nauigabat: relicto Antiphilo: ꝙ is itinere atq; æstu defessus esset. Huic autẽ interea calamitas incidit: quæ singularẽ quẽpiam amicũ postularet. Nã puer eius vt nomine ita & patria Syrus, inita societate cũ sacrilegis aliquot, vna cũ illis in Anubis tẽplũ irrupit sublatoq; deo ad hoc phialis aureis duab⁹ tũ caduceo, aureo & hoc, neq; nõ cynocephalis argẽteis / atq; id genus aliis, omnia apud Syrum depo suerãt. Deinde forte cõprehẽsi (capti enim fuerãt diuẽdentes nescio quid) rem omnẽ protinus confessi sunt: destricti in rota / deportatiq; venerunt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebãt: sub lectica quadã in abdito conditas. Syrus itaq; ilico vinctus / vnaq; heres huius Antiphilus: atq; is quidẽ interea dũ pręceptorẽ audit, auulsus. Nec opitulabatur quispiã: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auersabantur hominẽ tanq̃ qui tẽplũ Anubis sacrilegio cõpilasset: seseq; impiari credebãt: si cũ illo bibissent: aut edissent. Porro duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo cõuasantes, fuga discesserunt. In vinculis igitur erat miser Antiphilus multũ iã tẽporis, habitus interim oĩm, quãtum in carcere erat, sontium scelestissimus. Porro p̃fectus carceris Aegyptius homo supstitiosus ratus sese gratũ facere deo: atq; illius vlcisci vices: grauis Antiphilo imminebat. Q̃ꝫ si quando defenderet: affirmans se nihil eiusmodi patrasse: impudẽs habebat: atq; hoc

nomine multo etiã magis erat inuisus. Subęgrotabat itaq; iã maleq; habebat. nec mirũ: quippe qui humi cubaret: idq; etiã noctu: neq; crura sinere tur ptendere: ligno inclusa. nã per diem Cyphone stringebat: altera manu vincta ferro. at noctu cogebať totus in vinculis esse. Ad hęc insuper domicilii pędor ac pfocatio, multis ibidẽ vinctis, locũq; angustũ pmẽtibus: adeo vt vix respiraret: tum ferri stridor: ac somnus exiguus. Hęc oĩa molesta erant atq; intolerãda: nimirũ homini eiusmodi rerũ insueto: minimeq; ad tã durũ vitæ genus exercitato. Quum vero iã deficeret ac ne cibũ quidẽ capere posset: reuersus est tãdẽ & Demetrius: nihil dũ sciens eorũ quę acciderant. vt autẽ cognouerat quo in loco res esset: statimq; curriculo ad carcerẽ venisset: tũ quidẽ admissus nõ est: ppterea q̄ vespera iam esset: & carceris custos iãdudũ occlusis foribus dormiebat: ministris excubias agere iussis. At mane quũ esset, ingressus: multis videlicet pcibus admissus: accedẽs multo tẽpore q̄rebat Antiphilũ: q̄ppe malorũ multitudine sic imutatũ: vt agnosci nõ quiret. Circumiens igiť e vinctis vnũquẽq; cõtemplabať: eorũ more: qui familiariũ cadauera iam marcida facta requirunt in stragibus. Q₂ ni nomẽ fuisset eloquutus: Antiphilũ Denomenis filium: ne longo quidẽ tẽpore potuisset agnosci quisnã esset: vsq; adeo præ malis erat trãsfiguratus. Vt vero ad vocem agnitã respõdisset: atq; adeunte illo comã diduxisset: eam a vultu abigens sordidã atq; impexam: ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt: oculis oborta caligine: in tã inopinato spectaculo. Verũ aliquãto post posteaq̃ & ipse sibi redditus: & Antiphilũ recipiens Demetrius/de singulis esset illum diligẽter percõtatus: bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidẽ induitur ipse: reliquum autẽ illi donat: detractis illi putribus atq; detritis quibus erat opertus panniculis. Atq; ex eo die modis oĩbus illi aderat: curam eius agens: inseruiensq;. Locans enim sese iis qui versabãtur in portu mercatoribus, a mane ad mediũ vsq; diẽ, oneribus gestãdis nõ parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus: mercedis partẽ Carcerario in manũ dabat: quo illi mãsuetum hunc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curam affatim suppeditabat. Atq; interdiu quidẽ aderat Antiphilo quo illũ cõsolaretur: vbi vero nox occupasset: pro carceris foribus facto ex hęrbis thorulo, substratisq; frõdibus, acquiescebat. Et in hũc quidẽ modũ aliquãdiu degebãt: vt Demetri⁹ nullo vetãte ingredereť: atq; ob id mitius ferret calamitatẽ Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiã: idq; vt putabať veneno: & custodiæ exactissime obseruatæ: neq; deinde quisq̃ admissus in domiciliũ vinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius: quum alia via non pateret qua liceret amico adesse: adito præfecti

d.v.

Collega,seipsum defert tanq̃ in irruptiõe templi Anubis cõmunem operã addidisset.Id simul atq̧ confessus est:abductus est ilico in carcerẽ:ac ductus ad Antiphilum.Nam hoc magnis precibus vix obtinuerat a carcerario:vt proxime Antiphilo atq̧ eadẽ in trabe vinciret. Hic igit̃ vel maxime declarauit: quãto in illũ fuerit amore: quũ sua ipsius incõmoda negligeret:cum & ipse interim ęgrotaret:illud autẽ curæ haberet:quo pacto fieri posset: vt ille & q̃plurimũ dormiret & minimũ angeretur. Atq̧ ita cõmode tolerabant:cõmunicatis inter ipsos malis:donec aliquãto post/tale quiddam accidit:quod finem ferme eorũ imponeret calamitati. Siquidẽ e vinctis quispiã/haud scio vnde nactus limã/adiunctis cõiuratis captiuorũ plærisq̧ catenã insecuit: qua seriatim erant astricti: cyphonibus in hanc insertis: soluitq̧ omnes.Qui quidẽ facile trucidatis/quippe paucis/custodibus,cõglobati ꝓsiliere. Atq̧ ii quidẽ ilico quo quisq̧ poterat dissipati,postea plærique sunt cõprehẽsi. Porro Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt:Syro quoq̧ retento:qui iam aufugere parabat. Vt autẽ diluxisset:Aegypti præses/cognito qđ acciderat/emisit quidẽ qui illos insequerẽtur: accersitis autem iis qui erãt cum Demetrio:soluit a vinculis collaudatos:ꝙ soli nõ aufugissent. At illis haud quaq̃ sat erat:vt hoc titulo dimitterentur.Clamabat autem Demetrius:sibiq̧ non mediocribus in rebus iniuriã fieri pretẽdebat:si pro maleficis habiti viderẽtur vel cõmiseratione: vel ob id laudis/ꝙ non aufugissent,dimitti.In summa cõpulere iudicem vt causam exactius excuteret. At hic vbi repperit:nihil eos cõmeritos:collaudatos illos: Demetriũ autẽ seorsum quoq̧ admiratus:liberos esse iussit:cõsolans super pœna: quã tulerãt: præter ius in vincula cõiecti. Quin etiam ambos munere prosequutus est: idq̧ de suo: Antiphilum drachmarũ decem milibus: bis tãto Demetrium. Ac Antiphilus etiã nunc quidẽ in Aegypto est. Demetrius autẽ sua quoq̧ viginti milia relinquẽs amico,concessit in Indiam: profectus ad Brachmanas:tantum hoc loquutus Antiphilo:merito sibi iã ignoscendũ videri:ꝙ tũ ab eo discederet. Neq̧ enim sibi op⁹ fore pecunia:quoad is ꝑseueraret esse: qui erat:videlicet qui possit paucis esse cõtentus: neq̧ illum amplius egere amico:quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt Toxaris amici gręci.Qꝫ ni initio notasses nos:tãq̃ qui verbis nos iactaremus:idem profecto relaturus eram tibi complures orationes: atq̧ eas egregias: quas Demetrius habuerit in iudicio quũ interim ꝓ seipso nihil defenderet:ꝓ Antiphilo vero,lachrymas funderet:atq̧ etiã supplex esset:totãq̧ causam in sese reciperet donec Syr⁹ flagris cæsus ambos eos liberos fecit.Hos igit̃ paucos e plurimis/quos mihi primũ memoria suggessit: tibi narrauerim ꝓclaros

ac firmos amicos. Q đ reliquū est: iā decedēs a narratiōe / tibi dicēdi partes trado. Tu porro vti Scythas his nō: inferiores referas: sed lōge pstātiores tibi ipsi curę fuerit: si qd de dextra sollicit⁹ es: ne ea tibi pcidat. Verū oportet strenuū pręstare virū. Etem̄ res quędā vehemēter ridicula tibi cōtigerit: si cū Orestem ac Pyladē admodū sophistice laudaris: p Scythia dicēs orator ignauus appareas. TOXA. Recte tu qdē Mnesippe: qui qdē ad dicēdū etiā adhortaris: perinde quasi nihil sollicit⁹ sis: ne tibi lingua execet: victo ī narrationib⁹. Sed iā exordiar: nihil quidē quēadmodū tu verbis phalerans atq3 adornās (neq3 enim is scytharū mos) pręsertim quū res ipsę lōge magis loquātur q̄ verba. Nihil autē eiusmodi expectaueris a nobis: cuiusmodi tu cōmeōrādo laudib⁹ extulisti: puta si quis sine dote duxerit deformē mulierē: aut si qs amici filię nubēti, pecuniolā donauerit: duo talēta: ac p Iouem siqs spōte eat ī vīcula quū certo sciat se paulopost eē soluēdū. Admodū em̄ leuia ista: neq3 qcq̄ inest ī his: vel magni negotii, vel virile qđ sit. Cæterū ego tibi referā multas cędes: bellaq3 & mortes amicoꝝ causa susceptas: vt intelligas vr̄a ista lusum eē: si cū scythicis cōferātur. Neq3 tū̄ isthuc sine causa facitis. Sed merito parua ista miramini: ppterea q̄ nō sunt vobis admodū graues occasiones declarandę amicitiæ: qppe in alta pace viuētibus. Quēadmodū: nec in tranquillitate queas scire: bonus sit gubernator nec ne. Tēpestate em̄ tibi opus fuerit: ad hoc vt dignoscas. At apud nos bella perpetua: & aut inuadimus alios: aut cedim⁹ inuadētibus: aut vbi forte cōcurrim⁹: p pascuis prædaq3 pugnamus. Hic potissimū opus est bonis amicis: eoq3 q̄ firmissime cōstituimus amicitias: sola hæc arma inuicta atq3 inexpugnabilia esse iudicantes. Prius autē volo tibi cōmemorare quo ritu faciamus amicos: non ex poculis: quēadmodum vos: neq3 siquis æqualis sit: aut vicinus: verū vbi strenuum quēpiam virū cōspexerimus: quiq3 præclara facinora patrare possit: in hunc oēs studio incūbimus: & qđ vos in ambiēdis cōiugiis / id nos in amicis facere nō grauamur: diu quasi procos agentes: nihilq3 non facientes: ne videlicet frustremur amicitia: neue reiecti esse videamur. At vbi iā in amicitias cęteris repulsis / delect⁹ est quispiā: ptinus foedus initur: ac iusiurādū quod sit maximū nimirū & victuros eos pariter: & mortē oppetiturū: si sit opus: alterū pro altero. Atq3 ita facimus. Etem̄ simul atq3 incisis digitis / sanguinē in Calicē destillauerim⁹: summisq3 ītinctis gladiis / ambo pariter admouētes biberimus: nō est quicq̄ qđ deinde nos queat dirimere. Admittuntur autē ad huiusmodi foedera: ad summū tres. Nā qui multis sit amicus: is eo loco habetur apud nos: quo cōmunes istæ atq3 adulteræ vxores: arbitramurq3 iam nō perinde firmā illius amicitiā fore: posteaq̄ est ī plures partes

dissecta. Exordiar autē ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dādamis enī hic in cōflictu cū Sauromatis / quū esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius ante tibi iurabo nostrum iusiurādum / quādoquidē isthuc initio sum pollicitus. Non enī per Ventum & Acynacem / quicq̃ mētiturus sum apud te / de Scythicis amicis. MNESIP. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desyderabam. proinde recte facis / qui nullum deorum iures. TOXARIS. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dii Ventus & Acynacis? Adeo ne te fugit q̄ nihil sit maius mortalib⁹ vita ac morte? Per hæc vtiq; iuramus / quoties per Vētum & Acynacē iuramus: videlicet per Ventum: tanq̄ qui vitæ sit causa: per Acynacem vero vt qui mortis sit auctor. MNE. Atqui si ista idonea causa est / profecto multos alios quoq; deos estis habituri / tales qualis est Acynacis / puta iaculum / lāceam / venenum / funē, atq; his consimilia. Quādoquidē varius est iste deus interitus / atq; innumerabiles aperit vias / q̄bus ad illum sit aditus. TOXA. Vide q̄ contētiose nunc, q̄q; litigiose isthuc facis: dū medio sermone iterpellas me: excutisq; ac disturbas orationē meā. At ipse loquēte te silētium agebā. MNE. Age / non sum isthuc posthac factur⁹. Toxaris. Et optimo iure obiurgas. quare perge cōfidēter q̄d restat dicere: perinde quasi nec adsim dū loqueris. adeo tibi silebo. TOXA. Quartus igit̄ agebat̄ dies Dādamidi & Amizocę: ex quo amicitiā inierāt, ac mutuū sanguinē pariter biberāt. Venerāt iterea i regionē nostrā Sauromatę: cū equitū decē milibus: peditū autē bis tātū aduenisse ferebat̄. ii nimirū quū in nos irruissent iparatos / neq; expectātes illorū isultū: oēs q̄dē cedere cogunt: cōpluris aūt repugnātes occidūt: nōnullos & viuos abducūt: nisi si quis effugerat tranās i vlteriorē fluminis ripā: vbi nobis dimidiū copiaꝝ / & ps curruū erat. Sic enī id tp̄is castra fueram⁹ metati: haud scio quo consilio Archiplanorū. i. ducū nostrorū, ad vtrāq; Tanaidis ripā. Protinus itaq; & p̄das abigebāt: & captiua abducebāt: & tētoria diripiebāt: & curribus potiebant̄ / atq; iis plerisq; cū viris captis / & sub oculis n̄ris cōcubinas vxoresq; n̄ras cōstuprabāt. Nos porro rē idigne tulim⁹. At Amizoca quū duceret̄ (erat enī capt⁹) noīatī iclamauit amicū: miserevinctus: simulq; calicis & sanguinis cōmonefecit. Q̄d simul atq; exaudierat Dādamis: nihil etiā contatus / spectātibus oībus / tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ dēsatis telis irruerunt in illum: iam confixuri nisi succlamasset Zirim. Hoc verbi si quis sonuerit / postea non interimunt / sed recipiunt / tanq̄ dedentē sese precio redimēdum. Moxq; ad illorū ducē adductus reposcebat amicū: ille redēptionis p̄ciū postulabat. Neq; enī prius dimissurū sese: nisi maximū p̄ illo recepisset. Tum Dandamis: quę possidebā inquit, ea oīa a vobis direpta sunt.

ꝙ ſi qd eſt qđ nudus pſtare queam: id ſum paratus polliceri vobis: & ipera to quicqd voles. Et ſi iſta vis: meipm huius in locũ recipe & abutere ad qđcũqꝫ tibi lubitũ erit. Ad hęc Sauromata. Nihil inqt opus retinere te pręſertim quũ temere dederis. Quin tu parte eorũ quę poſſides tradita, amicũ abducito. Rogat illico Dãdamis: quidnã vellet accipere. Ille oclos poſtulat. Atqꝫ hic ꝓtinus exhibuit eruẽdos. Deĩde vbi eſſent executi: iãqꝫ pciũ pſolutũ eſſet Sauromatis: recepto Amizoca reuerſus eſt innitẽs illi: vnaqꝫ tranãtes incolumes ad nos redierunt. Id factũ animũ reddebat Scythis oĩbus: neqꝫ iã victos eſſe rebãtur ſeſe: quũ viderent: qđ apud nos eſſet bonorũ maximũ: id nondũ eſſe abductũ ab hoſtib⁹: verũ ſupeſſe egregiã mentẽ: & in amicos fidem. At idẽ Sauromatis formidinẽ nõ mediocrem incutiebat: reputãtibus cũ cuiuſmodi viris, ſi ſe pręparaſſent, eſſent pugnaturi: tametſi tũ quidẽ ex improuiſo ſupaſſent. ꝓinde ſub noctẽ relictis maxima ex parte pecorib⁹ incẽſiſqꝫ currib⁹ fuga ſeſe ſubduxerũt. Porro Amizoca nõ tulit diutius: vt videret ipe: amico cęco Dãdamide. ſed ipſus ſemet exoculauit. Atqꝫ ita ſedẽt ambo oĩqꝫ cũ honore a populo Scytharũ publicit⁹ alũtur. Quid tale Mneſippe vos referre poſſetis? Etiã ſi qs tibi donet vt poſſis vel decẽ alios ad iſtos qnqꝫ adiũgere: etiã citra iuſiurãdũ: ſi ita vis: vt & multa liceat affingere? At ego tibi rẽ nudã expoſui. Tu vero ſi quẽ talẽ narraſſes: nõ ſum neſcius: quantas adornãdę rei gr̃a phaleras narratiõi fueris admixtur⁹: quẽadmodũ ſupplicarit Dãdamis: & qũo ſit excæcatus: & quę dixerit: & quo pacto redierit: & quẽadmodũ exceperit eũ Scythæ: adgratulãtes beneqꝫ ominãtes: atqꝫ id genus alia: cuiuſmodi vos ad demulcẽdas aures ſolet[artificio quodã addere.

Audi igit̃ & aliũ huic parẽ Belittã: hui⁹ Amizocæ cõſobrinũ. Is vt detractũ ex equo a leone Baſthem amicũ cõſpexiſſet: nã forte ſimul erãt i venatu: iãqꝫ leo circũplex⁹ illũ, iugulo admot⁹ eẽt: atqꝫ vnguib⁹ laniaret: deſiliẽs & ipe inuolauit in tergũ beluæ: reflexitqꝫ: i ſeſe ꝓuocãs auertẽſqꝫ: atqꝫ iter dẽtes digitos inferẽs: conat⁹ quoad licuit Baſtham e rictu Leonis eximere: donec leo omiſſo illo iã ſemimortuo: ad Belittam ſeſe cõuertit: atqꝫ ipm quoqꝫ circũplexus occidit. At ille moriens (nã tanto anteuertit) acynacẽ in leonis pect⁹ defixit. Itaqꝫ pariter exanimati ſunt oẽs. nos autẽ ſepeliuim⁹ eos: duob⁹ aggeſtis tumulis iter ſe vicinis: altero amicorũ: altero e regiõe leonis. Iã tertio loco tibi referã Mneſippe Macẽtæ Lõchatæ & Arſacomæ amicitiã. Hic eñ Arſacomas deperibat Mazæã Leucanoris filiã: q regnabat i Boſporo: tũ quũ legatione fungeret̃ ſup tributo: qđ Boſporini ſemp nobis pẽdere ſoliti, id tẽporis tertiũ iã mẽſem vltra diẽ legitimũ diſtulerãt. In cõuiuio igit̃ quũ Mazæam vidiſſet procerã atqꝫ decorã virginẽ: amore capt⁹ eſt: grauiterqꝫ

discruciabat. Iã itaq; quę de tributis agebant: erãt trãsacta: respõderatq; illi Rex: cõuiuioq; accipiebat: mox illũ dimissurus. Est autẽ mos in Bosporo: vti pci in cõuiuio petãt puellas: narrãtes quinã sint: qbusq; reb⁹ freti decreuerint eas in matrimoniũ accipere. Atq; id tpis forte fortuna multi aderãt in cõuiuio pci: reges: ac regũ filii. in his erat & Tigrapates Lazorũ prĩceps: & Adyrmach⁹ Machlyinę dux: aliiq; cũ his pmulti. Oportet aũt vnũquẽq; procũ posteaq̃ exposuit qs sit & qua fiducia ad ambiẽdas nuptias accesserit cõuiuari cũ reliqs: tacitũq; accũbere. Deĩde pacto cõuiuio, postulata phiala, vinũ in mẽsam effundere: atq; ita spõsam ambire: multũ interea collaudãtẽ sese: quo gñe: qbus opib⁹: q̃ sit potẽtia. Ad hũc igit modũ cũ multi iã libassent: postulassentq;: regna & opes cõmemorãtes: tãdẽ Arsacomas / postulata phiala, nõ libauit (neq; eñ mos apd nos vinũ effundere: qn magis cõtumelia ista esse iudicat in deũ) sed haustim bibẽs, Da mihi Rex inqt filiã tuã Mazæam vxorẽ: q multo sum potior istis quantũ ad opes ac possessiões attinet. Leucanore vero admirãte: Sciebat enim rex pauperẽ Arsacomã ac de plebe Scytharũ esse: pcõtãteq; quãtũ pecorũ, aut quãtũ habes plaustrorũ Arsacoma: nã iis reb⁹ vos diuites estis. Imo nec plaustra inqt possideo nec armẽta: verũ sunt mihi duo amici: honesti pbiq;: quales alii Scytharũ nemini. At tũ quidẽ ista dicẽs risus est: cõtẽptuiq; habit⁹: visusq; temulẽt⁹. Mane vero reliquis platus est Adyrmachus: iãq; sponsam abductur⁹ erat in Mæotidẽ ad Machlyenses. Porro Arsacomas domũ reuersus amicis ĩdicat: queadmodũ reiectus esset a rege: risuiq; habit⁹ in cõuiuio: quũ paup esse putaret. Atqui dixerã inqt illi quãtas haberẽ opes nẽpe vos: o Lõchata atq; Macẽta: vestrãq; beneuolẽtiã lõge pstare, multoq; firmiorẽ esse Bosporanorũ opib⁹. verũ hæc dicentẽ me subsannauit: cõtẽpsitq;: & Adyrmacho scilicet Machlyensi tradidit asportũdã spõsam: q aureas phialas se diceret habere decẽ: pterea currus quaternis sedilib⁹ octogita: ad hęc ouiũ boumq; multã copiã. Sic videlicet antetulit fortib⁹ viris pecorũ multitudinẽ: operosa pocula: & currus grauis. Proinde o amici dupliciter excrucior: nã & Mazęam amo: & iniuria mihi inter tãtũ hoĩm illata nõ mediocriter mordet animũ meũ. Arbitror aũt & vos ex ęquo iniuria affectos eẽ. Etenim ad vnũquẽq; e nobis tertia cõtumeliæ pars ptinebat: si modo ita viuim⁹: queadmodũ cœpim⁹ quũ cõiungeremur: nimirũ vt vn⁹ homo sim⁹: iisdẽ dolẽtes: iisdẽq; gaudẽtes. Imo inquit Lõchates vnusquilibet e nobis totus iniuria afficiebat: tũ quũ in te ista fierẽt. Quomodo igit (inqt Macẽtes) his in reb⁹ agem⁹? Per partes inqt Lõchates negotiũ suscipiam⁹. Atq; ego qdẽ recipio Arsacomę, me caput apportaturũ Leucanoris. Tu vero spõsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat

(inqt). At tu Arsacoma /iter hęc/ nã his pactis verisimile est exercitu ac bel lo fore op⁹, hic mane: quo cõtrahas & appares arma: equos: atq; aliarũ rerũ vim: quãtã potes maximã. Facillime aũt plurimos adiũxeris: partim ꝙ ipse strenuus: partim ꝙ nobis nõ pauci sunt familiares. Maxime vero si desederis in tergore bouis. Hęc vbi placuissent: hic qdẽ q̃tũ potuit, recta ꝑfect⁹ est in Bosporũ: puta Lõchates: alter. i. Macẽtes ad Machlyẽses: eques vterq;. At Arsacomas domi manẽs, & cũ æqualib⁹ cõtulit: & ex familiarib⁹ vim hoĩm armauit. Demũ & in tergore bouis desedit. Cõsuetudo aũt de sedẽdo in tergore bubalo huiusmodi est apud nos. Vbi qs ab alio lęsus est: cupitq; vlcisci: neq; par eẽ pugnæ videt: tũ boue immolato/ carnes frustulatim cõcisas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo: in tergũ reductis manibus more eoꝝ q a cubitis victi sunt. Et hoc qdẽ apud nos maximũ est supplicãdi genus. Appositis aũt bouis carnib⁹, adeũtib⁹ domesticis, ꝑterea si quis ali⁹ velit, qsq; partẽ sibi sumit: ac dextro pede tergũ bouis calcãs, ꝑ facultate pollicetur: hic qdẽ equites ꝓbiturũ se quiq; suopte cibo: suoq; stipẽdio: ille decẽ: alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauprimus, seipsum dũtaxat. Colligit itaq; in tergo bouis ĩgẽs nõnunq̃ multitudo. Et huiusmodi quidẽ exercitus, & certissima fide cohæret: & hostibus expugnatu difficillim⁹ est: nõ aliter q̃ si iureiurãdo esset adact⁹. Nã in tergũ ascẽdisse: instar iurisiurãdi est. Arsacomas igit his in rebus ꝑcurãdis satagebat: coierũtq; illi eqtes qdẽ circiter quiquies mille: tũ armati ac pedites ꝑmiscue/ vicies mille. At Lõchates vbi ignotus ꝑuenit in Bosporũ: regẽ adit: tractãti quiddã de regni negotiis: aitq; venire quidẽ sese publico Scytharũ noĩe: sed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iussisset, De publicis ĩquit negotiis hæc in pręsentiarũ denũciant Scythæ: ne vestri pastores in planiciem vsq; trãsgrediantur: sed intra Trachonẽ pascant. Cæterũ latrones de quibus expostulatis: regionẽ vestrã incursent: negant eos publico consilio emitti: sed priuatim sui queq; lucri causa prædari. Qꝫ si qs illorũ deprehen datur: tui arbitrii esse vt in eos aĩaduertas. Hęc quidẽ illi denũciant: at ego tibi indico: grauẽ in vos insultũ futurũ ab Arsacoma Mariãtæ filio: qui nuper legatũ egit apud te: idq; (opinor) quũ filiã tuã postularit: nõ assequut⁹ sit abs te: ob id indignat: sedetq; ĩ tergore taurino septimũ iã diem: cõtractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse: cogi vim copiarũ in tergum bouis. Qꝫ autem aduersum nos cogerentur: ꝙq; Arsacomas huius rei dux esset: id vero me fugerat. Atq; in te inquit Lonchates hic apparatus cõstituitur. Mihi autẽ inimicus est Arsacomas: grauiterq; fert: ꝙ sibi præferar a natu maioribus: & ꝙ in oĩbus illo videar eẽ prę-

stantior. Q; si mihi spoponderis alterã filiam tuã Barcetim: alioqui nec in digno vestra affinitate: breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo Rex inquit: videlicet supra modum formidine correptus: propterea q non ignoraret quã ob causam iratus esset Arsacoma: nimirum ob nuptias: tum & alias quoq; metuerit semper Scythas. At Lonchates: iurato ĩquit te pręstiturũ pacta neq; ĩficiaturũ. Id quum fieret: iãq; resupinatus ĩ cœlũ iurare vellet: Absit ĩquit vt hic: ne quis spectantiũ coniiciat: qua gratia iuremus. Quin potius hoc tẽplum Martis ĩgressi: occlusis forib⁹ iusiurandum edamus: vbi nullus exaudiat. Nam si quid horũ inaudierit Arsacomas: vereor ne me ante bellũ ĩmolet: manu iã nunc non parua cinctus. Introeamus inquit Rex. Vos autẽ absistite q̃ longissime. Neq; quisq̃ ad templum adeat: quẽ ego non accersiuero. Posteaq̃ igitur ipsi qdem ĩtrogressi sunt: satellites autẽ procul abstiterunt: vibrato gladio / simulq; altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum ĩ pectus adegit. Deinde caput desectũ sub chlamyde tenẽs prodibat: quasi confabulãs ĩterim cũ illo: breuiq; sese dicẽs adfuturum: tanq̃ ad negotii quippiã emitteretur ab illo. Atq; ita reuersus eo vbi equum vinctum reliquerat: conscenso illo redequitauit ĩ Scythiã. Porro nemo est eum ĩsequutus: quippe diu ignorãtibus Bosporinis: qđ acciderat: tũ vbi rescissent, factiose de regno decertãtibus. Hęc itaq; gessit Lõchates: pstititq; promissum: allato Leucanoris capite. Porro Macẽtes in via factus certior super his quę ĩ Bosporo acciderant: peruenit ad Machlyẽses: primusq; illis nũcium attulit de rege trucidato. At populus ĩquit te Adyrmache gener cũ sis ad regnum vocat. Proinde fac vt ipse prior occupãs ĩperium arripias: ĩ rebus perturbatis obortus: puella vero te sequatur a tergo ĩ currib⁹. Facile enĩ isthoc pacto tibi cõciliaueris multitudinẽ Bosporanorũ: vbi Leucanoris filiã conspexerint. Ego porro non solum abauus sum: verum etiam sponsæ tuę cognatus maternus. siquidẽ nostra e gente Masteram Leucanor asciuit vxorẽ. Et nũc tibi adsum: missus a Masteræ fratribus qui sunt ĩ Alania: denunciantibus vt q̃ potes ocyssime / te recipias ĩ Bosporũ: neq; per negligẽtiam cõmittas, vt ĩperiũ ad Eubiotũ deueniat: q tametsi frater notus est Leucanoris: tamẽ Scytharum partibus semper fauit: cũ Alanis simultates gerit. Hęc qdem dicebat Macẽtes. Erat autẽ eodẽ cultu eadẽq; lingua cũ Alanis. Cõmune enĩ horum vtrũq; Alanis cũ Scythis: nisi q nõ magnopere comati sunt Alani: quẽadmodũ Scythę. At Macẽtes ĩ hoc quoq; illis erat assimilis: videlicet detonsa coma: quatinus conueniebat Alanũ minus esse comatum q̃ Scythã. Itaq; his rebus factũ est: vt illi fides haberetur: putareturq; Masterę ac Mazęæ cognatus esse. Et nũc ĩquit o Adyrmache, ad vtrũ

uis paratus sum: vel ꝓficisci tecū in Bosporū si velis: vel manere si sit opus ac sponsam adducere. Isthuc equidē inqt Adyrmach⁹ longe malim: quādo quidē cognatus es / te puellā adducere. Nā si nobiscū vna ꝓficiscaris in Bosporū, vnū duntaxat equitē numero addideris. Qꝫ si mihi vxorē aduexeris, multorū instar fueris. Atqꝫ ita factū est: et hic qdem iter ingressus est: Macētæ tradēs ducendā Mazęā: quæ virgo etiā dū erat. At ille per diem quidē illam curru vehebat: verū vbi nox incubuisset, impositā equo (nā id curarat vt alius qdam eques sese cōsequeret) tū insiliens et ipse nequaq̄ deinceps ad Męotim iter faciebat: sed deflectens ad mediterraneā, relictis ad dextrā Mitreorū mōtibus, quū virginē interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduū a Machlyensibus in Scythiā vsqꝫ ꝑmensus est viam: statimqꝫ equus eius vbi destitisset a cursu, paulisper astans exanimatus est. Porro Macentes Arsacomæ Mazæā in manū dās, Accipe, inquit, a me quoqꝫ id quod sum pollicitus. At illo ad insperatū spectaculū stupefacto / gr̄asqꝫ agente / Desine, inquit, Macentes: ac noli me aliū a te ipso putare: nā mihi ꝑfecto gr̄as agere ob hæc quę feci / ꝑinde est: ac si sinistra mea gr̄as agat dextrę q̄ vulneratæ sibi subministrauit / atqꝫ officiose curā egit ægrotantis. Ridicula nimirū et nos fecerimus: si iādudū cōmissi / et quatenus licet in vnū cōflati / magnū adhuc esse credamus: siqua pars nostri officiose quid egerit ꝓ toto corpore. Etenī ꝓ se ipō fecit: quū ps sit totius beneficio adiuti. Atqꝫ ad hūc quidem modū Arsacomæ gr̄as agēti Macētes respōdit. Cæterū Adyrmachus vbi sensit insidias, nō ꝓrexit ire in Bosporū: iā enī Eubiotus rerum potiebat̄ / accersitus a Sauromatis: apud quos fuerat diuersatus: verū in patriā reuersus, cōtractis ingētibus copiis, ꝑ mōtuosa irrupit in Scythiā: pauloqꝫ post irruit et Eubiotus: quū Græcos vndecūqꝫ poterat secū ducens: tū Alanos et Sauromatas accersitos: vtrinqꝫ vicies millenos. Cōiūctis aūt copiis, Eubiotus atqꝫ Adyrmach⁹ nonaginta milia cōfecerūt. Atqꝫ ex his tertia pars eqtes sagittarii: nos aūt (nā et ipse ad hanc expeditionē cōtuleram addens iis q tergum taurinū cōuenerant / equites ad plenū instructos centum) contractis haud multo minus triginta milib⁹ vna cū equitibus opperiebamur insultū ductore Arsacoma. Vt aūt admouentes illos cōspeximus cōtra duximus agmē, præmissis in hostē eqtib⁹. Atqꝫ vbi iā diu acriter eēt pugnatū, tandē cessere nostri, interrupta phalange. Postremo in duo dissectū est vniuersum agmē Scythicū: pars subduxit sese nō omnino palā victa verū ita fugiebat: vt locū dare videret̄: adeo vt Alani ad multū tempus insequi nō auderent. ꝑtē alterā / quæ eadē erat imbecillior cingentes Alani ac Machlyenses vndequaqꝫ cędebāt, cōsertim iaculis emissis atqꝫ sagittis: sic /

vt vehemẽter laboraret a nostris qui tenebantur obsessi. Et iam plærics ar
ma pіecerãt:quorũ in numero forte erat Lonchates et Macẽtes: iamq́ am-
bo vulnus acceperant:dũ ante alios sese periculis obiiciunt. Hic qdẽ adusto
femore/puta Lonchates. Porro Macentes securi sauciato capite: tũ conto
in humerũ impacto. Qđ simul atq́ sensit Arsacomas:quũ in altero agmine
esset nobiscũ:turpe ratus/si desertis amicis nõ adesset,subditis equo calca-
ribus,cũ clamore in hostes tẽdere cœpit:sublato gladio adeo: vt Machlyen
ses vim animi nõ sustinuerint/sed viã illi fecerint: vt transiret. At ille rece-
ptis amicis,tum aduocatis et aliis,impetũ fecit in Adyrmachũ, impactoq́
in ceruicẽ gladio/ad zonã vsq́ dissecuit. Quo fuso,dissipata est omnis acies
Machlyensium: paulopost et Alanorũ. Deniq́ cum his Græci quoq́. Atq́
ita redintegrato prælio nos supiores extitimus:diuq́ sumus insequuti/tru
cidantes:donec nox finẽ imposuit. Postero die ab hostibus venerunt legati:
qui supplices pacẽ atq́ amicitiam orarent. Bosporani duplicatũ tributũ pẽ
suros sese pollicebant. Machlyenses obsides daturos se confirmabant. Alani
ita eam inuasionẽ cõpensaturos sese spondebant: vt Sindianos nostro nomi
ne vellẽt aggredi:qbuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His
de rebus auditis suffragiis,in primis autẽ Arsacomæ et Lonchatæ,pax in-
ita,duobus illis cuncta ꝑ arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi Mnesip
pe audent *Scythæ* amicorũ causa facere. MNESIP. Tragica ꝓrsus o Toxa-
ri/fabulisq́ similia. Et ꝓpitius sit Acynaces et ventus ꝑ quos iurasti:si quis
ista nõ credat/non admodũ reprehendens esse videatur. TOXA. At vide
vir egregie:ne incredulitas ista ab inuidia vestra ꝓficiscat. Qq̃ nõ me de-
terrebis nõ habendo fidẽ:quo minus et alia his cõsimilia referã:quæ noue-
rim a Scythis esse gesta. MNE. Tãtũ ne longũ facias vir optime:neq́ vsq́-
adeo admissis/vagisq́ vtare sermonibus: vt nunc sursum ac deorsum Scy-
thiã/Machlyanamq́ ꝑcurrẽs:deinde in Bosporũ discedẽs: postremo rediẽs
prorsus abutare silentio meo. TOXARIS. Parendum tibi et hanc præscri-
benti legem:dicendumq́ paucis: ne fatigeris vna nobiscum/audiendo cir-
cũcursitans. Quin magis ausculta quæ in meipm amicus Sisinnes nomine
præstiterit. Quũ enim Athenas relicta patria ꝓficiscerer:idq́ cupiditate
Græcanicarum literarum:appuleram Amastrim Põticã. Ea est vrbs haud
ꝓcul a Caranibe dissita in ꝓmontorio/obuia iis qui a Scythia nauigãt. Co-
mitabatur autem Sisinnes mihi a puero amicus. Nos igit ubi res quasdam
importatas in portu spectassemus:in eumq́ e naui subduxissemus eminus/
nihil suspicantes mali:interea fures quidam effracta sera sustulerunt vni-
uersa:adeo vt non reliquerint/quod vel in eum diem sufficere posset. Ergo

quum domũ essemus reuersi: cognito quod acciderat, nõ visum est in ius vocare vel vicinos q plures erant/vel hospitẽ: veriti ne plærisq; sycophãtæ videremur: si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringẽtos: tũ vestium pmultũ: ad hæc tapetia quædã: deniq; qcquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus/quid esset faciundum omnium rerũ egenis: idq; in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita visum est tum temporis statim demerso in ilia acynace/ vitam fugere: priusq̃ ignauum quippiã aut indignũ esset ferendũ/vel fame/vel siti enecto. Cõtra Sisinnes cõsolabatur obsecrãs ne qd tale facerem. Aiebat eñ excogitasse sese: vnde nobis victus suppeteret. Et eo qdem die baiulandis e portu lignis allata mercede, victũ suppeditauit: mane aũt obambulans in foro/pompã quandã aspexit iuuenũ (quemadmodũ aiebat) elegantiũ ac strenuorũ. Hi nimirũ viritim lecti/vti mercede proposita singulare certamẽ inirẽt: in tertiũ diẽ erãt decertaturi. Ergo quũ oẽs huius negotii cõditiones audisset: accedẽs ad me: Caue posthac, inqt, Toxari: ne teipm pauperẽ dixeris. Siqdem tertio abhinc die diuitem te reddidero. Hæc ait: atq; interea ægre parato victu, quũ iã spectaculum esset institutũ, spectabam⁹ et ipsi: etem assumptũ me duxit in theatrũ: tanq̃ ad iucundũ aliquod/nouũq; spectaculũ Græcorũ. Ergo vbi cõsedissemus, spectabamus. Ac primo quidem feræ ptim iaculis confixæ/atq; a canibus agitatæ: partim in homines quosdam vinctos emissæ/nocẽtes quospiã: ita vt coniiciebamus. Vt autem prodierũt qui erant ad singulare certamẽ conducti: ac producto iuuene quodam prægrandi/dixisset præco. Si quisq̃ velit cũ hoc singulari certamine congredi, prodeat in mediũ: præmium pugnæ accepturus drachmarũ decem milia. Ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliens: polliceturq; se dimicaturũ: simulq; poscit arma. Tũ acceptã mercedẽ decẽ milia mihi deferẽs in manũ dat. Si vicero, inqt, Toxaris vna pficiscemur/suppetetq; cõmeat⁹: sin cecidero, sepulto me, redi rurs⁹ i Scythiã. Ego qdẽ his auditis singultiebã. At ille sũptis armis reliquũ qdẽ corp⁹ muniuit: at galeã neq̃q̃ iposuit: sed nudo cõsistẽs capite pugnabat. Et iitio qdẽ ipe vuln⁹ accepit, retorto gladio succiso poplite/ ita vt multũ sanguinis deflueret. Ego interim iã metu pmortuus erã. At ille cõfidentius inuadentẽ aduersariũ obseruãs, ferit in pectore/transfigitq;: ita vt ptinus ad pedes illius pcũberet. Ille fess⁹ et ipe vulnere/mortuo incũbebat: parũq; aberat: quĩ ipe quoq; efflaret aĩam. At ego accurrẽs erexi/aĩmq; reddidi. Porro vbi dimiss⁹ ẽ, iã victor declarat⁹: sublatũ illũ domũ deportaui: multũq; tpis curatus a medicis, supuixit quidẽ/hodieq; agit apd Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res Mnesippe

nõ apud Machlyenses:neq; in Alania gesta est:vt testib⁹ careat: et ficta cre di queat:verũ cõplures extãt Amastriani:qui de pugna Sisinnæ memorãt. Finem iam faciam:si tibi quinto loco factũ Abauchæ retulero. Appulit ali= quando Abauchas hic in Boristenensiũ ciuitatẽ secũ adducens et vxorem: quã vnice diligebat:liberos duos:alterũ quidẽ masculum lactẽtẽ:altera ve= ro erat puella septẽ annos nata. Erat autem peregrinationis comes et hu= ius amicus Gyndanes:atq; is quidem e vulnere laborans:quod in via acce= perat a latronibus:qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret,ict⁹ est in femore : ita vt ne stare quidem posset præ cruciatu. Itaq; noctu dor= miẽtibus illis:nam forte in cœnaculo quodam diuersabantur: ingens ortũ est incendium:omniaq; circũclusit:iamq; flamma vndiq; domum circunde dit.Ibi experrectus Abauchas,relictis liberis plorãtibus,repulsa vxore quę inhærebat:iussaq; vt ipsa sese seruaret:amico in humeris sublato descendit perrũpensq; euasit:ita vt nequaq̃ incendio læderet. Vxor infantẽ baiulans consecuta est/monens puellulam:vt sese cõsequeretur. Ea vero semiusta ab iecto ex vlnis infante/vix exiliit e flamma. Deinde puella vna cũ illa veniẽs pene et ipsa extīcta est. Post hęc quũ probro obiectaret q̃spiam Abauchæ:q; desertis liberis atq; vxore Gyndanem extulisset,Imo liberos,inquit,denuo parare haud quaq̃ difficile:tum incertũ an hi boni sint futuri:porro amicũ diu fuerit priusq̃ inueniã talẽ:qualis est Gyndanes:cui⁹ amor mihi multis argumentis est exploratus.Dixi Mnesippe e pluribus his quinq; propositis iam tempus est pnuntiari vtri nostrũ/aut linguam/aut dexteram oporteat amputari.Quis igitur futurus est iudex?MNESIP.Nemo.Neq; enim con stitueramus narrationis arbitrũ.Sed scin quid agemus?Quãdoquidẽ in p̃= sentiarũ nullo pposito scopo sumus iaculati:de integro delecto arbitro alia amicorũ paria apd̃ illũ referamus:deiñ vter succubuerit/ ei tũ qdẽ ampute tur:vel mihi lingua: vel tibi dextra. Aut si hoc crudele,quãdo tu amicitiã admirari visus es:ego nihilo secius puto/nullã esse mortalibus possessionẽ hac p̃stantiorẽ neq; pulchriorẽ:quin ipi quoq; in vnũ copulati / illud appro bamus:vt ex hoc die in totã vsq; vitã sim⁹ amici:vtriq; victores:vtriq; ma ximis potiti p̃miis:videlicet p vnica ligua/vnaq; dextra binas vterq; habi= turi:atq; insup oclos quoq; quaternos/pedesq; quaternos:in sũma /duplicia oĩa.Eiusmõi nãq; qddã est cũ duo tresq; copulãt amici:qualẽ Geryonẽ scri ptores depingunt senis manibus/ternisq; capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerũt: qui cõmuniter omnia gererent:vt di= gnũ est his:q amicitia cõiuncti sunt.TOXA.Probe dicis: atq; ita faciam⁹. MNE.Verũ neq; sanguine op⁹ est Toxaris:neq; Acynace:qui nobis amici-

tiam confirmet. Hæc em̄ confabulatio: et ꝙ eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea ꝙ huiusmodi nō obligationem / sed animū postulare mihi videntur. TOXA. Placent ista: iamq̄ amici atq̄ hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi siquādo in Scythiā perueneris. MNE. Nimirū vt sis sciēs / nequaq̄ me pigeat vel longius etiā ꝓficisci si tales amicos nancisci liceat: qualē esse te Toxari ex tua oratione conicio.

Toxaris finis Erasmo Interprete.

LVCIANI ALEXANDER SEV PSEVDOMANTIS ERASMO INTERPRETE.

V quidē charissime Celse / leuem forte quandā / ac facilē ꝓuinciā tibi mādare videris: quū iniūgis: vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitā / cōmenta / neq̄ nō audaciā / prestigiasq̄ libro cōplexus / volumē ad te transmittā verū siqs ea conet̄ omnia ad plenū enarrare, id profecto non minoris sit negotii: q̄ Alexādri eius / cui Philippus fuit pater / res gestas literis ꝓdere: tātus hic scelere: quātus ille virtute. At tamē si cādide / ignoscēterq̄ legere voles: et quod narrationi deerit id ex te imputare atq̄ addere, conatū hūc te authore capessam: et Augei bubile si nō omne, at certe ꝑ mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis. nimirū vt ex his cōiecturā facias: quātus / q̄q̄ immensus fuerit fim⁹ vniuersus: quē ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amboꝝ interim noīe calumniā vereor tuo pariter ac meo: tuo / q iubeas memoriæ / literarūq̄ monumētis tradi virū longe sceleratissimū: meo / q sumā operam in hmōi narratione / rebusq̄ gestis hoīs: quē nequaq̄ oportebat ab eruditis legi: sed in frequentissimo quopiā et amplissimo theatro spectari a simiis / aut vulpibus discerptū. q̄q̄ siqs hoc crimen nobis impegerit, poterimus et ipsi nos exēplo quodā simili tueri. Etem̄ Arrianus ille discipulus Epicteti vir inter Romanos cū primis laudatus / ac ꝑ omnem vitā in literarū studio versatus, quū simile qddā fecerit ꝓ nobis quoq̄ responsurus est. Nā is qdē Tillibori latronis vitā describere nō est grauatus. Nos vero multo crudeliorē latronē memoriæ ꝓdemus: qppe q nō in syluis ac mōtibus / sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neq̄ q Minyā tm̄ aut Idā sit ꝑgrassatus: neq̄ paucas q̄sdā Asiæ ꝑtes / videlicet desertiores depopulatus: sed q vniuersam (vt ita dixerim) Romanorū ditionē suo cōplerit latrocinio. Ac primū tibi depingā hoīem: effigiē eius quoad potero ꝓxime verbis adūbrās: tametsi nō sum admodū pingēdi pitus. Corꝑe igit̄ / vt interim et hoc tibi repræsentē / ꝓcerus erat / et aspectu decorus: planeq̄ specie diuina q̄dā ac maiestatis ple

na:colore cādido:barba nō admodū hirsuta:coma ptim natiua tectus:ptim appositítia.Sed hac adeo scienter effícta: vt vulgus fere nō sentisceret imitatā/ascítitiamqꝫ esse.Oculi vehemēter acres ac versatiles : tū diuinū qddā relucētes.vox dulcissima pariterqꝫ clarissima.In summa quo ad has res/nulla ex pte poterat improbari.ac figura qdē hoīs erat hmōi.Cæterū mēs atqꝫ animus.O malorū depulsor Hercules/et auersor tristiū Iuppiter/seruatoresqꝫ Dioscuri/in hostes potius cōtingat incidere, q̄ cū eiusmōi quopiā hr̄e cōmerciū.Siqdē ingenio/sollertia/acumine lōge pstabat cæteris mortalib⁹ Tū curiositas/docilitas/memoria/et ad disciplinas ingenii felicitas: horum vnūqdqꝫ supra q̄ dici possit illi suppetebat: qbus tñ pessimā in ptē est vsus. Et quū haberet arma tā egregia sibi suppeditata/ ilico nimirū oīm q essent sceleribus nobilitati,facile summus euasit:vel supior Cercopibus/ Euribato/Phrynonda/Aristodemo/Sostrato.Nā ipe quū aliquādo Rutiliano scriberet genero/modestissimeqꝫ de se loquereť/Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui veniā mihi dabit Pythagoras:vir ille qdem sapiens ac mēte diuina cęterū si huius ætate vixisset,puer(sat scio)præ hoc visus fuisset.Sed heus tu p Gratias:caue putes hæc in Pythagoræ cōtumeliā me dicere:quasi velim eos similitudine rerū gestarū cōmittere.Verū siqs deterrima quæqꝫ et pbrosissima,quæ de Pythagora p calumniā ferūtur(qbus eqdē haud quaq̄ fidē pinde vt veris habuerim)siqs tñ cōferat in vnū, ea nimirū omnia vix etiā minimā pticulam adæquēt Alexādrinæ versutiæ.Prorsum enim imaginare mihi/et cogitatione finge/q̄maxime variā ingenii tēperaturā/indolemqꝫ ex mēdacio/dolis/piuriis/maleficiisqꝫ cōfusam/ pmptā/audacē/versatilem/et ad efficiendū q̄ cogitasset nullū refugientē laborē: appositam ad psuadendū:cuiqꝫ facile fides habenda videretur:tū quæ mire simularet optima quæqꝫ:ea quæ a mente essent diuersissima præ se ferret.Primum igitur nemo cum illo cōgressus est,qui nō hac cū opinione discesserit:vt eum mortalium omniū optimū/æquissimumqꝫ:præterea simplicissimum/minimeqꝫ fallacē iudicaret.Accedebat ad hæc omnia grandiū rerū conatus : quū nihil pusillum cogitaret:sed ad maxima semp appelleret animū. Ita quū esset adolescentulus adhuc/formosus admodum/ætate videlicet tenera/ ac velut hębescente:id qđ licebat partim e stipula cōiicere:ptim audire ex his q ita pdicabāt:passim sese pstituebat:ac mercede sui copiā faciebat iis: qb⁹ lubitū fuisset.Inter multos aūt incidit in hūc amans qdā pstigiator: ex eorū numero:q magiā et diuinas incantationes pfiteñť:tū illectamēta ad conciliandā in amoribus grām:malorū īmissiones in hostes:rōnē eruēdi/ reperiēdiqꝫ thesauros/hęreditatē/successiones. Hic vbi cōspiceret bene ingeniatū pue=

rũ/atq; ad subministrãdũ arti/negotioq; suo ꝓpẽsissimũ: vtpote q non min⁹ illius adamaret maleficiũ/ q̃ ipse hui⁹ formã: erudiit eum/sempq; deinceps ꝑ adiutore/ministroq; est vsus. At is publicitus quidẽ et apud vulgus medicũ scilicet agebat. didicerat autem apud Thoonis Aegyptii cõiugem.

Carmen Homericum.

Pharmaca mixta: salubria multa: at noxia multa.

Quorũ oĩm successor hic atq; hæres factus est. Porro doctor ille et idẽ amator natione Tyanæus erat: videlicet ex eorũ numero: q cũ egregio Apollonio Tyanæo illo erant versati: totãq; illius tragœdiã pnouerãt. Vides quanã e schola tibi hominẽ refero? Verum vbi iã barba plenus esset Alexander Tyanæo illo vita defuncto, in egestatẽ redactus, deflorescente simul et forma: vnde victũ parare licuisset: nihil postea puũ agitabat aĩo. Sed inito cõmercio cũ Byzãtino quopiã annaliũ scriptore viro/qui in certamina descẽdunt/oĩm/ingenii longe sceleratissimi: Cocconas, opinor, erat cognomẽ: circũibant/imposturis ludificãtes: ac pingues hoĩes (sic eñ illi peculiari Magorũ lingua vulgus appellant) detondentes. In his Macetim mulierẽ opulentã nacti sunt: natu qdẽ grauiorẽ illam, q̃ vt amoribus esset idonea: sed q̃ studeret etiãdum amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabat: atq; hanc ex Bithynia in Macedoniã vsq; sũt cõsecuti. Nã illi patria erat Pelle: q locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nũc a paucis/iisq; obscuris et humilibus incolitur. Ibi quũ conspicerent immani magnitudine dracones placidos admodum ac mansuetos: adeo vt a mulieribus adirentur: et cum pueris vna cubarent: et calcantes ferrent: neq; commouerẽtur, siquis stringeret/premeretq;: deniq; pinde atq; infantes lac e papilla sugerẽt (nã sunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est/ olim illam de Olympiade fabulam increbuisse: quum Alexandrum conciperet: huiusmodi dracone quopiam opinor cum ea concũbente.) mercati sunt ex his serpentibus vnum: qui esset pulcherrimus: obolis sane paucis. Atq; (vt Thucydidis vtar verbis) hinc iam bellum oritur: nimirum quum duo facinorosissimi et immani audacia ꝑditi/neq; nõ ad maleficia ꝓmptissimi/societatẽ iniissẽt facile ꝑpẽderũt: hæc duo potissimũ in hoĩm vita tyrannidẽ obtinere: spem/ac metum: quorum vtroq; siqs ad commoditatẽ vtereẽ, fore: vt is ilico ditesceret. Siquidem vtriq; iuxta, vel ei qui metu laboraret: vel huic qui spe teneretur: videbant præscientiã q̃maxime necessariam esse/summeq; desyderari: atq; hac via Delphos olim fuisse ditatos/factosq; celebres. Præterea Delũ/Clarũ/et Brãchydes: nimirũ hoĩb⁹ ꝑ hos quos mõ dixi tyrãnos nẽpe spem ac metũ/ad sacra confluẽtibus: ac futura prædiscere cupientibus: atq;

huius rei gratia Hecatombas immolātibus, aureosq; dedicantibus lateres. Hæc vbi iter sese versassent: vltroq; ac citro agitassent: visum est vaticiniū oraculūq; cōstituere. etenim si res ea processisset: sperabant se protinus diuites atq; felices fore. Qđ quidē negotium magnificentius etiam illis successit: q̄ expectauerāt initio: & vel spe melius euenit. Hinc iam spectare cœperunt: primū quidē de loco: deinde quonā exordio/quave ratione negotiū oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonē opportunā eē cēsuit: vt pote regionē a negotiatoribus frequētatam: tum Thraciæ Bithyniæq; cōfinem: neq; longe dissitam ab Asia, Galatiaq;: cunctis item imminētibus populis. At e diuerso patriā suam prætulit Alexander: nam aiebat: id qđ erat res: ad huiusmodi negotiorū auspicationē, aggressionēq; hominibus opus esse crassis & stolidis: & qui viderētur admissuri. Cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos qui supra Aboni murū incolūt: nēpe superstitiosos plærosq; ac stolidos: qui siquis tantū apparuisset: tibicinē, aut tympanistā, aut qui Cymbala pulsaret secū adducēs: cribro (qđ aiūt) vaticinans: ilico vehemēter omnes in illū inhient, & perinde vt cœlitū quēpiā intueātur. Hac de re quū controuersiæ non nihil inter illos fuisset: tandē vicit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonē (nam id oppidū visum est hac parte habere non nihil ipsis conducibile) in Apollinis templo qđ est apud Chalcedonios vetustissimū, æreas defodiunt tabellulas: quę dicerent: breui admodū Aesculapium vna cū patre Apolline in Pontum aduēturum: atq; Aboni murum inhabitaturum. Eæ tabellæ quū essent de industria repertę: facile effecerūt: vt hic rumor in omnē vsq; Bithyniam, ac Pontum dimanaret: multo autē ante alios in Aboni murum. Nam hi protinus statuerant etiā templū erigere: iāq; fundamētis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas ancipitia quædam, atq; ambigua, obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulo post diē obit a vipera (sicut opinor) ictus. in hui⁹ demortui locū accersitur Alexander: ac succedit iam comatus, cæsarieq; ꝓmissa/tunicam indutus purpuream albo intermixtā: supra eā veste amictus candida: falcem tenens exemplo Persei a quo se maternū genus ducere ꝑdicabat. At ꝑditissimi illi Paphlagones: quū ambos illius noscent parentes obscuros atq; humiles: tamen oraculo crediderunt ita canenti.

Persides genere gratus Phœbo iste videtur:
Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat: ac natura mulierosus: adeo vt a Tricca ad Paphlagoniam vsq; in Alexandri matrem sit incitatus illectusq;. Repertum est aliud oraculum: quasi Sybillæ prædiuinantis.

Ad maris Euxini littus,iuxtaq; Sinopam
Tirside erit quidam ausonia de gente sacerdos:
Qui prima ex monade,tribus ac decadis,reserabit
Quinq; alias monades:vicenaq; ter repetita
Quadrorbem numerum: referentem nomina diui:
Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaq; multo post in patriã irruẽs cũ eiusmodi Tragœdia,cõspicuus erat ac splẽdidus: quũ interim furore afflatũ sese nõnũq̃ adsimulabat: ore spuma cõpleto:id qđ ille facile efficiebat:radiculæ (ea est herba lauãdis lanis idonea) radice cõmãducata. Cæterũ illis diuinũ quiddã ac formidãdum spuma videbatur. At multo ante sibi finxerant, parauerantq; e linteis confectũ draconis caput:qđ speciẽ quãdam humanã præ se ferret:colorum fucis mire adsimilatũ: qđq; pilis equinis os & aperiret & clauderet. Tũ lingua (sicut est draconũ) bisulca atra prominebat: quæ & ipsa pilis agebatᷓ. Porro Pellæus ille draco iam pridẽ erat in promptu: domiq; alebatur: quũ res postularet tum ab illis proferendus: vnaq; in partem Tragœdiam acturus:vel princeps potius huius futurus fabulæ.Iam vero vt erat maturũ aggredi:tale quiddam machinatur noctu veniens ad tẽpli fundamenta nuper effossa.Constiterat autẽ in eis aqua:siue q ea indidẽ alicunde destillauerat: siue q ex æthere deciderat. illic ouũ antea excauatum deponit: qđ quidem intus occultabat fœtum recens editũ serpentis. Id quũ alte demersisset: in abditas luti cauernas: rursum illinc discessit.At mane quũ in forũ prosiliisset nudus: nisi q subligari circũ pudenda tectus erat:eoq; inaurato: tũ falcem illã gestans,simulq; solutam ventilans iactansq; comã:eorũ more qui a Cibele deorũ matre afflati conueniũt:ac numine rapiuntur:conscensa sublimi quapiã ara concionabatur:ciuitatẽ eam beatã esse prædicans: quæ mox deum propalã esset ostensura mortalibus.Porro qui aderant (nam concurrerat vniuersa prope ciuitas) vna cũ mulieribus/senibus/pueris/admirabãtur:ac vota faciẽtes adorabant.At ille voces quasdã sonans incognitas: nihilq; significãtes:cuiusmodi sint Hebræorum, aut Phœnicũ:attonitos eos reddebat: vt q nihil intelligerẽt eorũ quę dicebat:nisi solũ hoc: q Apollinẽ Aesculapiũq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutũ tẽplũ curriculo fugiebat:accedensq; ad fossam ac fontẽ illum:quẽ iam ante conditũ oraculum præstruxerant: ingressus aquam/magna voce canebat laudes Apollinis & Aesculapii:inuitabatq; deum:vti dexter ac felix in ciuitatẽ adueniret. Deinde phialam postulat.Eam porrectã a quopiã/facile immergens/vna cum aqua lutoq; haurit, & ouũ illud in quo nimirum ille deum cõcluserat,can-

dida cæra cærussaq; commissurã operculi ferruminans. Id quũ manu ce-
pisset: affirmabat iam Aesculapiũ tenere sese. Interim illi stupidis defixisq;
intuebãtur oculis expectãtes: quidnã esset futurũ postea: iãdudũ admiran
tes ouũ in aqua repertũ. Porro posteaq̃ fregisset idem caua vola cõpressum
ac serpentis illis fœtum exclusum excepisset: simul atq; mouentẽ hunc sese
conspicerent ii qui aderant, ac digitis circũuoluentem: protinus vocẽ tolle
bant, deũq; consalutabant: ac ciuitatem eam fortunatã esse dictitabant. Sin
guliq; affatim votis implebãtur / thesauros / opes / posperã valitudinẽ, aliaq;
id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domũ abripuit
vna secum asportans: modo ęditum in lucem Aesculapium: bis natum sci-
licet cum semel dũtaxat nascãtur homines: atq; eum non ex Coronide per
Iouem: neq; coruo: verum ex ansere progenitum. Populus autem vniuersus
consequebatur: omnes afflati deo atq; ob spes animo conceptas furore cor-
repti. Interdiu igitur se domi cõtinebat: sperans fore: id qđ & euenit: vt fa-
ma permoti Paphlagonũ pars maxima concurreret. Ergo posteaq̃ vrbs ita
esset hominibus referta: vt iam redundaret: sed quibus oĩbus iã antea tum
cerebrũ, tũ cor esset exemptũ: nec vlla parte similes viderent viris pane vi-
ctitantibus (vt loquũtur poetæ) verũ qui præter solã figurã nihil a pecu-
dibus distarẽt: in ædiculis quibusdã / in lecto residẽs: eo videlicet ornatu: qui
vatẽ mire deceret: imponit in sinũ Pellæũ illũ Aesculapiũ qui quidẽ erat vt
dictũ est / maximus / pulcherrimusq;. Hũc totũ vbi collo circũdedisset: caudã
foras prominere sinens. Erat autẽ ingens adeo vt cũ per pectus illius effun-
deretur: pars tamẽ humi traheretur. Solũ aũt caput sub alis abditũ teneret
illo nimirũ oĩa ferẽte: linteaceũ illud draconis caput / altera ĩ amictus parte
contextũ ostendebat: qđ prorsum illius esse draconis videret: qui a pectore
prominebat scilicet. Iam vero mihi cogita, ędiculas nõ admodum illustres:
nec ad satietatẽ vsq; luminis capaces: tum turbã hominũ conuenarũ: quiq;
aliis ex locis alii concurrissent: tumultuantes: ac prius etiam q̃ ista viderẽt
mẽte attoniti stupefactiq;: deniq; spebus illis sublati. Quibus ingressis non
mirũ si res visa est portẽtosa: videlicet ex modo pusillo serpente, intra pau-
culos dies tam immanẽ extitisse dracone humana specie, atq; eum insuper
mansuetũ tractabileq;. Protinus aũt ad exitũ properabãt: & priusq̃ exacti⁹
essent contẽplati: protrudebant ab iis qui noui semp ingrediebant. Porro e
regione ianuę per quã intrabatur patefactũ erat & aliud ostiũ p qđ exiret.
Cuiusmodi quiddã & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri
morbo quũ ille grauiter iam ęgrotaret: illi obsessa regia desyderarẽt eũ in-
ueri: ac supremũ alloqui. Atq; hoc spectaculi scelestus hic non semel / verũ

crebrius exhibuisse dicitur: maxime si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitii. Hoc loco mi charissime Celse/si vera fateri volum⁹: æquũ est veniã dare Paphlagonibus ac Ponticis illis hoĩbus nimirũ crassis & ineruditis: si delusi sunt quũ dracone manu contingerẽt: nã hoc quoq; largiebatur Alexander: iis q voluissent: quũq; cõspicerẽt in dubia, malignaq; luce imitatũ illud illius caput os scilicet nũc aperiẽs, nũc claudens: tanto artificio vt res plane Democritũ aliquẽ requireret, aut certe Epicurũ Methrodorũve aut alium huiusmodi quẽpiam: qui prorsus adamantinã aduersus hęc atq; id genus alia mentẽ obtineret: qui nullo pacto crederet, quiq; vel quid esset rei cõiecturis colligeret: vel si viã etiã modũq; peruestigare nõ quiret: illud tamẽ antea sibi persuasum haberet, fugere qdẽ sese modũ rationẽq; prestigiaturæ: cęterũ quicqd esset negotii, prorsus simulatũ fucatũq; eẽ / ac ne fieri quidẽ vlla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tũ Galatia, Thraciaq;: eorũ qui renũciabãt, vnoquoq; vt fit, affirmãte sese primũ nascentẽ vidisse deũ: deinde paulo post eundẽ cõtrectasse iã grandẽ admodũ factũ: vultu etiã homini assimilẽ. Accedebãt ad hæc picturę/imagines/signa deũ referentia: partim ex ære, partim argẽto efficta. Postremo nomẽ etiã inditũ. Nã Glycon appellatus est: idq; iussu diuino carmine ꝓdito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander.

Sum ille Glycon: hominum lux: ex Ioue tertia proles.

Ast vbi iam maturum esset: vt cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata, responsa quoq; redderet, iis qui requisiuissent, diuinaretq;: accepta videlicet ansa ab Anthilocho qui apud Cilices vatẽ egerat. Nã is quoq; post patris Amphiarei interitum, posteaq; q̃ ille inter Thebanos extare desiisset, patria pulsus, atq; in Ciliciã profectus, haud incõmode rem gessit: quum Cilicibus euentura prædiceret: binos obolos pro singulis accipiens responsis. ab hoc inquã arrepta ansa: prædicit Alexander omnibus qui aduenerant fore: vt deus ipse responsa daret: eiusq; rei diem quẽdam certum præloquutus est. Iussit autem vt quisq; qđ videretur qđq; maxime discere vellet: id in libello conscriberet: eũq; funiculis obuinctũ cæra, argillave aut simili re quapiã obsignaret. Se vero receptis libellis, cũ subisset adyta (iã eẽm oraculũ erat extructũ, & apparatę cortinæ) ordine per p̃conẽ ac theologũ euocaturũ eos qui tradidissent: dehinc vbi de singulis esset edoctus a deo: libellos redditurũ ita vt traditi fuerant obsignatos: subscripto illis respõso pro cuiusq; argumẽto: deo nimirum respondente: quacũq; de re quis esset sciscitatus. Erat autẽ hic dolus/homini cuiusmodi tu es: aut etiã (si modo dictu nõ est inuidiosum) cuiusmodi sum ego: manifestarius neq; difficilis aĩaduersu: verũ idiotis quibusq; nares eẽnt mucco obsitę minimeq; emũctę

pdigiosum/planeq; incredibile quiddã esse videbatur. Etem quũ varias esset commentus artes: qbus signa tollerentur: quæ quisq; sciscitabatur/ea legebat: atq; ita quæ viderentur ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignataq; reddebat: non sine summa admiratione eorum q recipiebant. Plurimus em hic inter illos erat sermo qui tandẽ scire potuisset iste: quæ ego illi tradidi saneq̃ diligenter obsignata signis imitatu neutiq̃ facilibus: nisi reuera deus esset quispiã: cui cuncta sint perspicua. Sed iã quibus artibus id effecerit, forsitan a me reqres. Accipe quo videlicet imposturas eiusmodi deprehendere queas et coarguere. Prima ratio sic habebat Celse charissime. Eam cærę partẽ/quæ post signũ hærebat, acu candefacta liquefactã diducebat. Tum vbi legisset: rursum calefactã acu cærã/eam quæ a tergo funiculi fuerat, signo eodem manẽte, facile coagmentabat. Porro secundus modus cõstat p id quod collyrium vocant. Id cõficitur ex pice Berytttia/bitumine/ac lapide pspicuo trito: tum cæra et masticha. Cõfectũ igit̃ ex his omnibus collyriũ igni calfactũ, inũcto prius suillo pingui, signo applicabat: ac symboli figurã excipiebat. Id simul atq; siccum esset factũ (sic cabatur aũt ptinus) commode resignabat libellos. Quibus plectis, impositæ cæræ denuo perinde atq; e lapide signũ idẽ imprimebat: ad archetypi similitudinem mire effictũ. Post hæc iam tertiã accipe rationẽ. Calce in gluten iniecta: quo vulgo codicillos adglutinãt: atq; ex his confecta ceu cæra/mollem adhuc eã admouebat signo/statimq; detrahebat. Nã illico siccescit adeo vt cornu vel ferro potius reddat̃ solidius. Hac ad imprimendũ signũ vti cõsueuerat. Sunt præter has et aliæ cõplures viæ: quas omnes referre nihil necesse est: ne parũ videar modestus: maxime quũ tu ĩ his quos de magorũ artibus cõscripsisti cõmentariis/tũ pulcherrimis/tũ vtilissimis: quiq; modestos reddere queant: siqs in eis euoluendis versetur: abunde multa retuleris/lõgeq; his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula/diuinabatq; nõ mediocri ad eã rem vtens ingenio: arteq; negotiũ reddẽs pbabilius: dũ aliis obliqua quædã et ambigua respõdet ad ea quæ pponebant̃: aliis penitus obscura. Quãdoquidẽ et hoc oraculis ille cõuenire iudicabat. Alios itẽ deterrebat: alios adhortabat̃: put sibi magis conducere cõiectasset. Nõnullis remedia morborũ vitæq; rationes præscribebat: quũ sciret (vt initio diximus) complura atq; efficacia pharmaca. Maiorẽ aũt in modũ Cytmides ab illo probabantur: id est nomẽ confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porro spes/rerũq; successus et incrementa/neq; nõ hæreditatum obuentus semp in aliud tempus reiiciebat. Illud interim addens/cuncta hæc tum obtingent: quũ ipse volam/quũq; vates meus Alexãder me rogabit/proq; vo

bis vota faciet. Deniq merces erat vnicuiq responso præstituta: nempe drachma cũ obolis duobus. Ne vero pusillũ aut exiguũ fuisse putes amice hunc quęstũ: quũ in annos singulos ad septuaginta / aut octogita milia redierit: vsq adeo auidis & insatiabilibus hominibus: vt singuli supra decẽ / aut quindecim rogationes traderẽt. Cæterũ ea quæ capiebat non ipse solus solitus est insumere: nec rursum ad congerẽdas opes in thesaurum reponere: verũ cõpluris & alios habebat secũ adiutores ac ministros: tum qui scitarẽtur, qui versibus oracula conderẽt, qui responsa seruarẽt, qui subscriberẽt, qui obsignarent, qui interpretarẽtur: quorũ vnicuiq pro dignitate / meritoq lucrum impartiebat. Adhæc nõnullos foras, & in lõginquas regiones emandarat: qui famam eius oraculi inter gẽtes dissiparent: affirmãtes ipm etiam prædicere reuocareq fugitiuos: fures ac prædones indicare: thesauros effodiendos ostendere: morbo laborantibus mederi: quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndiquaq magnoq tumultu concitati adproperabant: sacrificabatur: dicabantur munera: eaq duplicata: prophetæ, discipuloq dei. iam enim & tale quoddam oraculum exierat.

Muneribus decorare meum vatem atq ministrum
Præcipio: nec opum mihi cura: at maxima vatis.

Verum vbi iam plęriq / quibus mentis plusculum inerat / non secus atq ex alta ebrietate resipiscẽtes / conspirassent in illum: præsertim ex his qui studebant Epicuro: iaq paulatim in oppidis dephẽderetur vniuersa pręstigiatura: fictusq fabulæ apparatus: horrẽdũ quiddã in eos edidit: dicẽs impiis et Christianis impleri Pontũ qui non vererẽtur in sese turpissime maledicere. Eos iussit lapidibus pellerẽt: si modo vellẽt propiciũ habere deũ. Porro super Epicuro / huiusmodi quoddã oraculũ prodidit. Sciscitanti cuipiam: quid ageret apud inferos Epicurus: plumbeis inquit cõpedibus vinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris: si magnope creuit eius celebritas oraculi: quũ videas interrogationes adeuntiũ: q̃ sint prudentes / q̃q eruditæ? Modis autẽ omnibus bellũ erat illi cũ Epicuro sæuũ & irrecõciliabile: idq iure optimo. Nam cum quo tandẽ iustius bellũ gerat: homo præstigiator: & mõstris ac portentis amicus: veris inimicissimus: q̃ cũ Epicuro viro videlicet qui rerũ naturã perspectã haberet: quiq vnus, quid in his esset verũ, videret? Nam Platoni, Chrysippo, aut Pythagorę erat amicus: atq alta cũ illis pax intercedebat. At intractabilis ille Epicurus: sic enim appellat eum: erat illi plurimũ inuisus: atq id merito: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quã ob causam inter vrbes Ponticas Amastrim in primis ha-

bebat exosam: eo q̄ acceperat eos q cū Lepido erāt: alios item horū cōsimiles q̄ plurimos ea in ciuitate versari. Neq̄ vnq̄ Amastrino cuiq̄ oraculum reddidit: quin vbi conaretur etiā fratri procōsulis respōdere: deridicule p̄fecto discessit: quū nec ipse, queādmodū idoneū oraculū fingeret, inueniret: nec haberet, qui sibi in tēpore posset componere. Nam quū ille de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere: vti suillum pedem cum malua præparatum ederet: hunc in modum ait.

Maluaca porcorum sacra cunimato Sipydno.

Crebrius autē (vti iā diximus) Draconem ostēdebat iis qui vellent: haud totum tamē: sed caudā potissimū, ac reliquū corpus oculis exponēs: caput vero ne videri posset: abditū in sinu seruabat. Verū quo magis etiā redderet attonitā multitudinē: pollicitus est sese exhibiturū ipsum deū loquētē: citraq̄ interpretē edentē oracula. Deinde non magno negotio/ gruū arteriis contextis, ac per lineū illud draconis caput q̄d erat arte adsimulatum, insertis: alio quopiam per has foris insonante responsitabat ad ea quæ p̄ponebantur: voce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebātur: id est ipsius voce reddita. neq̄ quibuslibet neq̄ passim dabantur: verum splendidis modo: atq̄ opulentis: & qui grandia largirentur. Itaq̄ q̄d Seueriano redditum est sup expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans em̄ illum ad incursum eius regionis, sic ait.

Parthis Armeniisq̄ citato Marte subactis
Romam vrbem repetes & claras Tybridis vndas:
Vertice serta gerens radiis distincta serenis.

Deinde posteaq̄ vecors ille Gallus persuasus/incursionē fecisset: euenissetq̄ vt vna cum exercitu cęderetur ab Othryade: hoc oraculum e monumētis sustulit: atq̄ aliud in eius locum substituit huiusmodi.

Agmen in Armenios ne duc: neq̄ enim expedit isthuc:
Ne tibi fœmineis vir amictus vestibus arcu
Exitium immittat: vitaq̄ ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissime fuerat commentus: vt posterioribus substitutitiisq̄ responsis: ea q̄ perperam maleq̄ euenissent sarciret ac mederetur. Sæpius enim ęgrotis priusq̄ morerentur prædixerat fore: vt reualescerent. Quibus moriētibus: alterum oraculum ilico paratum erat: quod superiori diuersa caneret.

Posthac desine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifesta: nec euitare licebit.

Porro quũ non ignoraret: qui in Claro ac Didymis Malloq; responsa fere-
bant: ipsos quoq; huiusmodi quadã arte diuinandi celebres haberi: eos sibi
reddebat amicos: plærosq; consultorũ ad illos remittens: his verbis.

Nunc Claron ito: mei vocem patris auditurus.

Et rursus.

Branchydica accedas adyta: atq; oracula quæras.

Et iterum.

Mallon abi: Amphilochi quærens oracula vatis.

Et hactenus quidẽ de iis: quæ intra patriæ fines: vsq; ad Ioniam / Ciliciam / Paphlagoniam / Galatiãq; designauit. Vt vero & in Italiã oraculi fama permanauit: inq; ipsam Romanorũ vrbẽ: iam nemo omniũ erat: qui non alius alium anteuertere studeret: dũ hi quidẽ eo proficiscũtur ipsi: illi vero mittunt: potissimũ hi qui potentia atq; authoritate plurimũ in Republica pollebant. Quibus princeps quasiq; signifer extitit Rutilianus: vir alias quidẽ honestus ac probus: tum compluribus in præliis Romanorũ spectatæ virtutis. Sed qui in his quæ ad deos pertinent, parum sane saperet: vt cui prodigiosa quædã de illis essent persuasa: adeo vt sicubi lapidem, vel inunctũ, vel coronatum conspexisset: continuo procideret: atq; adoraret: ac diutius aduolutus vota faceret: bonaq; ac læta ab illo postularet. Hic igitur simul atq; de oraculo inaudisset: parum aberat: quin omisso / quem tenebat / exercitu, in Aboni murum auolarit. alios autem post alios eo legabat. Porro qui mittebantur: seruuli nimirum idiotæ quidam: facile decepti domũ redibãt referẽtes partim quæ viderant: partim tanq̃ vidissent, audissentq;: permulta insuper accumulantes illis: quo domino fierent commẽdatiores. Inflamarunt itaq; senem infelicem, & in vehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens: quos habebat, quũ plurimos, tum potentissimos: enarrabat: partim ea quæ ab iis quos miserat accepisset: partim quæ ex sese affinxerat. Et ad eum modum iste compleuit vrbem concitauitq;: q̃ plurimis item aulicis expauefactis, atq; attonitis. Qui protinus et ipsi cupiditate flagrare cœperũt: vt aliquid suis de rebus audirẽt. Porro Alexander aduenientes comiter excipiebat: ac xeniis aliisq; magnificis donatos muneribus ad eum remittebat, hoc agens: vti non solum senũciarẽt oracula: verũ etiam dei laudes canerent: ac portentosa quędam de oraculo / deq; ipso mẽtirentur. Excogitarat autem terscelestus ille quiddam neutiq̃ inscitum: & ingeniosius q̃ vt in vulgarem competat latronem. Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in iis quæ proponebantur, ita scriptum: vt cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si pro-

ferretur,coniunctũ videretur,apud se detinebat:neq; remittebat:quo vide
licet obnoxios ac propemodũ seruos ob metũ sibi redderet eos qui miserãt:
quũ in mentẽ illis veniret:cuiusmodi de rebus cõsuluissent.Intelligebat au
tem esse consentaneũ:vt qui opibus ac potẽtia præcelleret: eiusmodi roga-
tiones essent ppositurí.Ab his munera q̃plurima ferebat:quippe q nõ igno
rarẽt:sese intra casses eius teneri. Libet aũt aliquot ex his respõsis cõmemo
rare quę Rutiliano reddidit.Huic sciscitãti de filio/ ex vxore priore susce-
pto:qui iam p ætatẽ maturus esset: vt disciplinis erudiretur: quẽ instituẽ-
do in literis illi pręceptorẽ deberet adhibere: ita respondit.

Pythagoram:ægregieq; canentem prælia vatem.

Deinde paucis post diebus extincto puero:ipse quidem hærebat: nec habe-
bat qđ incusantibus responderet: oraculo videlicet ita re præsenti confu-
tato. At Rutilianus optimus vltro occupans, defendebat oraculum:affir-
mans hoc ipsum portendisse deum : qui iussisset neminem quidem e viuis
adolescentulo deligi præceptorem: sed Pythagoram potius atq; Homerũ:
iam olim defunctos:quibus cum credibile esset eum iam versari.Quid igi-
tur Alexandro vitio vertere conuenit : si istiusmodi homunculos dignos
habuit: quibus fucum faceret ? Rursum eidem percontanti: cuius tandem
animam esset sortitus:ait.

Principio fueras Pelides:deinde Menander.
Deinde is qui nunc es:post fax phœbæa futurus.
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit: in insaniam versus:haud expectato dei pro
misso : q̃q̃ hoc quoq; oraculum ex autophonis erat . Eidẽ item de vxore du
cenda percontanti aliquando incunctanter ac palam respondit.

Ducito Alexandro natam/ Lunaq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat:filiã quã habebat:e Luna sibi susce
ptam fuisse.Lunã enim ipsius amore captã fuisse:quũ dormientẽ aliquando
conspexisset.nã id illi familiare est:formosos somno sopitos adamare.Porro
Rutilianus vir prudẽtissimus , nihil cũctatus protinus accersit virginem:
nuptias conficit:sponsus iam sexagenarius: concũbitq;:socrum suã Lunam
solidis Hecatombis placans:iãq; sibi vnus e cœlitũ numero videbatur . At
hic vbi semel in Italia rem esset aggressus maiora indies ad hæc excogita-
bat:& in omnes Romanæ ditionis partes,qui perferrent oracula, dimitte-
bat prædicẽs:ciuitatibus cauẽdam esse pestilentiam/incendia/terręmotus:
se certa remedia traditurũ:ne quid horũ accideret/pollicebatur.Iãq; quum
pestilentia incubuisset:vnũ quoddã tale oraculũ,Autophonon & hoc,quo-

quo versum gẽtium prodiderat: vnico carmine comprehensum.
Intonsus nubem pestis depellit Apollo.
Atq; hunc versiculũ videre erat passim pro foribus descriptũ, tanq̃ aduersus pestilẽtiam remedio futurũ. Verum ea res plurimis diuersam in partẽ euenit: propterea q fortuna quadã sic accidit: vt eæ domus / quibus hic versus esset inscriptus / potissimũ desolarẽtur. Neq; vero me putes illud dicere carmẽ in causa fuisse: vt interierint: verum casu quodam ad hunc modũ accidit. Et haud scio, an pleriq; freti carmine / negligẽtius ac securius vixerĩt: nihil aduersum pestẽ pręter oraculum adhibẽtes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberẽt, & intonsum Apollinẽ telis pestẽ propellentem. Exploratores itẽ ex sua coniuratione q̃plurimos Romæ constituerat / qui sibi qua quisq; mẽte esset indicarẽt: ac priusq̃ oraculum adiissent, illi significarent quidnam essent percontaturi, quidq; potissimum cupere viderẽtur: vt etiam priusq̃ aduenissent ii qui mittebantur, ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atq; hęc quidẽ & id genus alia machinamẽta / aduersus Italicas vrbes pręstruxerat. Nam pręter hęc & initiationes quasdam instituerat: tædarum per manus tradẽdarum gestationes: & sacrorum cerimonias: quę quidem tribus ex ordine diebus continenter peragerentur. Ac primo quidẽ die Atheniensiũ ritu denunciatio fiebat huiusmodi. Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorum explorator accessit: discedat. Cæterum qui deo credunt & parent: sacris feliciter initientur. Sub hęc protinus exigebantur: illo pręeunte dicẽteq;. Foras pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat vniuersa: foras pellantur Epicurei. Dehinc Latonę puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tũ Coronidis nuptię: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deiq; exortus. Porro tertio die Podaliri cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autẽ is appellabatur: idq; ex re: propterea q faces quædam incẽderẽtur. Postremo loco, lunę atq; Alexandri amores: ac nascẽs Rutiliani coniunx. At vero facem gestabat mysteriaq; agebat Endymion Alexander: quin hic dormiens scilicet, in medio iaceret: descẽderet autem in eum e tecti fastigio, tanq̃ e cœlo, lunę vicem agẽs Rutilia quædam formosissima cuiusdam e Cæsareæ domus pręfectis vxor: quæ nimirum vt amabat Alexandrum: ita vicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula: idq; in propatulo. Q; nisi complures fuissent tędę: forsan nonnihil & eorum quæ fieri solent infra sinum / patratum fuisset. Paulopost rursum introibat ornatu sacerdotali: multo cũ silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabãt autẽ

bene canori scilicet homines: nempe prçcones aliquot Paphlagones, Carbatinis calceati, plurimum alii nidorê ructantes, Io Alexander. Porro subinde inter gestandas tçdas, atq; inter mysticas saltationes, femur illius de industria renudatum: aureum apparebat, pelle, sicuti coniicio, inaurata circundata, atq; hac ad tçdarum fulgorem relucente. Itaq; quum duobus quibusdam / ex eorum numero, qui desipienter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio: vtrum Pythagoræ animum possideret: videlicet ob femur aureû: an aliû Pythagorico illi consimilê: atq; eâ côtrouersiâ ad ipsum Alexandrum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit.

Pythagorç mens emoriturq; oriturq; vicissim.
Vatis at est animus diuina e mente profectus.
Hunc pater auxilio misit iustisq; piisq;.
Et rursum.
Tecta Iouis repetet: iouiali fulmine tactus.

Porro quum cunctis aliis denunciaret: vt a puerili concubitu têperaret: ceu re nefaria: vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus îperabat: vt tertio quoq; anno mitterêt, qui deo dicarêtur, eiusq; laudes apud se canerêt. Verum mitti oportere spectatos ac selectos, nêpe nobilissimos & ætate florêtissimos, formaq; eximios. Quibus inclusis perinde vt emptitiis ad libidinê abutebatur: modis omnibus in eos debacchari solitus. Prçterea legê quoq; côdiderat: ne quis maior annis octodecim sese admoto ore côplecteretur: neue cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigês, solis çtate formaq; floridis osculû dabat. atq; his quidê inde cognomê inditum: vt intra osculum côstituti dicerêtur. Atq; î hunc modum vecordibus ac stupidis mortalibus illudês / perpetuo deinceps suas nequitias exercebat: passim constuprans vxores / passim liberis abutês. Quin magnum quiddam cunctisq; optandum videbatur: si cuius vxorê vel aspexisset modo. Porro si quam etiâ osculo dignatus fuisset, nemo non ita putabat: quicquid esset bonarû felicitatû: id omne semel î eâ domû influxurû esse. Erant insup, atq; eæ non paucæ: quæ sese etiâ peperisse ex illo iactarêt: qđ ita esse mariti suo testimonio confirmabant. Lubet etiam dialogû tibi referre Glyconis & sacerdotis, viri cuiusdâ Tyanei: cuius sapientiâ ex his quç sciscitatus est coniicias licebit. Hunc equidê legi pridê aureis descriptû literis / Tii: i ipsis sacerdotis çdibus. Dic (îquit) mihi rex Glycon: quisnâ es? Sum ille îquit minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos pmâsurus atq; oracula redditurus? Ad millesimû tertiû. Deinde quo demigraturus?

Ad Bactra:atq; ĩ eas regiones. Siquidẽ oportet & barbaros meos victu mea q; pręsentia frui. At reliquę sortes, puta quę ĩ Dyndimis, Claro, Delphisq; reddunt: vtrũ ab authore proficiscũtur Apolline: an vana sunt: q̃ illic edũtur oracula? Ne isthuc quidẽ scire quęsieris, nefas enĩ. Cęterum ego quis tãdẽ post hãc vitã futurus sum? Camelus: deinde equus: post hęc vir sapiẽs, ac vates nõ ĩferior Alexãdro. Atq; hęc Glyconis cũ sacerdote cõfabulatio. Postremo & oraculum carmine comprehẽsum edidit: quum non ignoraret illum amicum esse Lepido.

Ne pare Lepido: namq; huic fatum instat acerbum.

Mirum etenĩ in modum metuebat Epicurum: sicuti superius dictum est: nimirum vt artificem ac sapientẽ/ suis artibus atq; imposturis hostem atq; infensum. Itaq; ex Epicureis quẽpiam, ausum se multis pręsentibus coarguere: propemodum ĩ vitę discrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara voce dicebat. Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti: vt seruos suos apud Galatię pręfectum capitis accerseret, hoc nomine, quasi filiũ ipsius, q tum Alexandrię erudiebatur, occidissent. Atqui viuit adolescẽs incolumisq; reuersus est: famulis iam supplicio affectis: q tua opera bestiis traditi perierunt. Porro, huiusmodi quiddã acciderat. Cũ adolescentulus amne aduerso ĩ Aegyptum nauigasset: ad inundationẽ vsq; subducto nauigio: persuasus est: vti pariter in Indiã nauigaret. Itaq; dum diutius abesset, infelices illi eius ministri rati videlicet vel ĩ Nilo nauigantẽ interisse puerum: vel a latronibus (nam id tẽporis permulti grassabantur) esse peremptũ: reuersi sunt domum, renunciantes, quẽadmodum e medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum: damnati serui, sub hęc adest adolescẽtulus: peregrinationẽ suam enarrans. Atq; hęc quidẽ ille. At Alexander indignatione percitus, q coargueretur: neq; ferens opprobratã sibi veritatẽ: iussit vt qui adessent lapidibus illum impeterẽt: alioqui & ipsos ĩpios futuros: atq; Epicureos appellãdos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent: Demostratus quidã, qui diuersabatur in ponto, primus hominem sui corporis obtegẽs obiectu/ morti subduxit: alioqui lapidibus obruendum, idq; iure optimo. Quid enĩ oportebat vnum inter tam multos insanientes, sanum esse: atq; a Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidẽ hęc euenerunt. Cæterũ aduocatis iuxta oraculorum ordinẽ iis qui proposuerãt (nam id fiebat pridię q̃ responsa redderet) pręcone rogãte an vaticinari vellet: si cuipiã illorum ex adyto respondisset: ĩ malã rem: huiusmodi hominẽ neq; tecto quisq̃ excipiebat/ neq; igni/ aquave ĩpertiebat: verũ erat illi solum aliud alio vertẽdũ: tanq̃ impio deorumq; cõtemptori: atq; Epicureo, quod quidem probrum

omnium erat grauissimũ. Quapropter vnũ etiã Alexãder quiddã designa-
uit deridiculũ. Nactus peculiares Epicuri sententias/ librum(vti scis)lõge
pulcherrimũ, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectẽtẽ, mediũ
in forum deportauit: ac lignis ficulnis exussit: tãq̃ anthorem ipm exureret
scilicet: ac cinerem abiecit in mare: oraculo insup eam in rem edito.
Edico decreta senis comburrere cæci.
Haud perpendit scelestus ille: quãtũ adferret is liber cõmoditatũ: iis qui in
eo legendo versarentur: quãtãq; illis quietem/tranquillitatẽ/libertatẽq; pa
reret: ppterea q; a pauoribus: spectris: ac prodigiis liberaret: tum spes ina-
nes/atq; immodicas adimeret cupiditates: mentẽ sanam ac veritatẽ insere-
ret: planeq; lustraret animũ: nõ tęda quidẽ aut squilla: aut aliis id genus nu
gamentis: immo recta ratione: vero: ac libertate. Accipe iã facinus quoddã
hominis sceleratissimi, vnũ inter oĩa multo impudẽtissimũ. Quum iam nõ
mediocrem in Regiam aditum sibi patefecisset: inq; aulã Cæsareã: psertim
Rutiliano rem adiuuãte/atq; approbãte: quum bellum quod in Germania
gerebat maxime flagraret diuo Marco cum Marcomannis & Quadis cõse
rente: oraculum diuulgauit: quo iubebat: vti duos leones viuos in Danu-
bium immitterẽt: variis cum odorib⁹: ac sacris quibusdam magnificis. sed
præstat ipsum oraculum referre.
Gurgitibus fluuii turgentis ab imbribus istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros:
Monte feras alitas: tum q̃tum alit indicus aer
Florum atq; hęrbarum bene olentum: moxq; futura est
Et victoria: pax & amabilis: & decus ingens.
Ea quũ essent facta, queadmodũ ille pscripserat: leones qdẽ simul atq; in ho-
stiũ regionẽ enatassent: barbari canes quospiã aut lupos esse rati, fustib⁹ ar-
cebãt. At nostrorũ ptinus maxima strages est cõsequuta: vigiti ferme mili-
bus simul extinctis. His cõsimilia sunt ea quæ in Aquileia cõtigerunt: quum
parum abfuerat: vt vrbs ea caperet. At is ad id qđ euenerat Delphicã illã
respõsionẽ, Crœsoq; redditũ oraculũ, frigide sane detorsit: dicẽs deũ quidẽ
prædixisse victoriã: haud tamẽ explicuisse: vtrũ Romanorũ esset futura: an
hostium. Tãdem quum plurimi iam eam in vrbẽ confluerẽt: premereturq;
Abonotichitarũ ciuitas multitudine eorũ qui ad oraculũ ventitabãt: neq;
sufficeret suppeditãdis iis quę ad victũ erant necessaria: cõminiscitur ora-
culorũ genus quoddã id quod nocturnũ appellabat. Siquidẽ libellis indor-
mire solet: vt aiebat ipse: deinde tanq̃ in somnio diuinitus edoctus respõde
bat: nihil certi tamen. Sed ambigue plærũq; ac confusim. maxime si quos li-

bellos conspexisset, accuratius atque obseruātius obsignatos. Ad hūc enī modū citra vllum resignādi periculum, quicquid temere ī mentē venisset subscribebat: ratus & hoc ipsum oraculis cōuenire. Erāt autē ad id nōnulli cōstituti īterpretes: q mercedē non exiguam colligebant, ab iis q eiusmodi capiebāt oracula: vt enarrarēt ea explicarētque: atque hoc illorū munus cōducti tium erat. Nam īterpretū quisque talētum Atticum pēdebat Alexādro. Nō nunq̄, quum neque cōsuleret quisq̄, neque missus esset aliquis: imo quum ne esset qdē huiusmodi quippiam, tamen oraculum edebat: vti stultos mortales redderet attonitos. Quod genus illud erat.

Hunc age quaere tuam qui tectus in ędibus / ac te
Clam prorsum / vxorem vultuque oculisque decoram
Stuprat adulterio: seruorum ex agmine primus.
Ipse cui solus suasisti hęc omnia demens.
Eius enim florem libasti: hoc dedecus ille
Nunc tibi compensans / cum coniuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridem letale venenum
(Vt neque quae faciant, possis audire: nec vnq̄
Cernere luminibus) tecte furtimque pararunt.
Inueniesque tuo sub lecto pharmaca: iuxta
Parrietem / sub ceruicali condita: porro
Istis conscia criminibus tua serua calypso est.

Quis Democritus prīcipio nō cōmoueret: vbi noīatim & authores & loca palā audisset designari? Verum ilico despuisset simul atque cognouisset, quo hęc artificio gereretur. Insup & barbaris nō raro respondit, si quis patria lī gua sciscitaretur: puta Syriace aut Gallice, quoties difficile erat īuenire cōterraneos eorum q rogationē proposuissent: proinde receptis libellis multum ītercedere solet interualli priusq̄ oraculum redderet: quo videlicet īterim p otiū posset & soluere tuto libellos, & nancisci q cuncta possent īterpretari. Qđ genus erat & illud Scythę cuiusdā redditum oraculum.

Morphi ebargulis in vmbra chuenchicranc: relinquet lucem.

Alias rursum: quum nec adesset itē quispiam, neque tale quicq̄ omnino contigisset, citra carmē eloquutus est. Redito: vnde venisti. Siquidē is qui te misit hodie periit: interemptus a Diocle vicino: accedētibus latronibus: Mango, Celere, ac Bubalo: q nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cęterū pauca nunc accipe ex his quae mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexāder: quum libellos palam atque accurate obsignassem responsum nocturnum subscribitur. Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum

quum diuersis libellis eandē rogationem proposuissem : puta cuiatis esset vates Homerus:idq; alio atq; alio nomine:alteri subscripsit:videlicet dece ptus a puero qui rogatus/qua gratia venisset/vt remedium īquit peterem aduersus laterum dolorem,

Cytmide te iubeo,ac lunari rore perungi.

Alteri vero vbi sciscitanti ei dictum esset:vtrum mihi satius esset ī Italiam nauigio,an pedestri itinere proficisci,respondit,nihil quidē quod ad Home rum attineret.

Carpe viam pedibus:rate ne sulcaueris vndas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus : quorum de numero fuit & illud / vnica rogatione proposita libello pro more inscripti talis cuiusdā rogationes octo,nomen aliquod ementitus/missis drachmis item octo:prę terea qđ fieri solitum esset adiungēs. At ille persuasus partim missa merce de:partim inscriptione libelli:ad vnicam rogationem , ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander:octo misit oracula.Sed quę neq; cœlum(qđ aiunt)neq; terram attingerent. Verum absurda,& in tellectu difficilia omnia.Quod ille vbi in posterum persensisset:prętcrea q̄ Rutilianum a matrimonio conatus essem auertere : suasissemq; ne prorsus in diuinatiōe spes reponeret suas:oderat me videlicet ita vti par erat,sibiq; acerrimum hostem iudicabat . Quodam itaq; tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit.

Noctiuagis gaudet scortis:spurcoq; cubili.

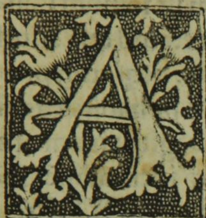
In summa:iure optimo me inuisissimum habebat.Proinde quum me in op pidum aduenisse sensisset,meq; Lucianum esse illum cognouisset:adduxerā autē milites duos,alterum lancea,alterum conto armatum:quos quidem a Capidocię prętide mihi tum amico acceperā, quo me ad mare vsq; deduce rēt:accersit ilico,sane q̄ comiter multaq; cum humanitate.Ego quum adue nissem:complures apud illum reperio:porro bona quadam fortuna, & mili tes vna mecum adduxeram . Tum ille manum mihi porrigit osculandam: quēadmodum vulgo facere consueuerat : ego admotus perinde atq; osculū daturus acri morsu corripio:ita vt parum abfuerit quo minus illi manum mancā reddiderī.Itaq; qui p̄sentes erant pręfocare me accedere conati sunt tanq̄ hominē sacrilegum,quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerāt:q̄ Alexandrum illum,non autē prophetam compellassem.At ille oppido q̄ ge nerose obnitens,compescuit illos:pollicitusq; est:se facile me placidum red diturum declaraturumq; quantum posset Glycon:qui nimirum & hos qui maxime sęuirēt ferocirētq;,sibi redderet amicos.Moxq; ablegatis oībus,me

cum expostulauit negãs se clam esse: quę suasissem Rutiliano. Ecquid me lę-
sisset: vt ista in sese facerē: quum possem illius opera apud illum magnas ad
res promoueri? Equidē hanc hominis humanitatē cõmoditatēq́ libēter ac-
cipio: perpēdens nimirū quo forē in periculo constitutus: pauloq́ post pro-
dibã, iam illi factus amicus. Ea res profecto / iis qui videbãt / vehemēter erat
stupēda: q tam facile fuissem cõmutatus. Posthęc quum iã nauigare statuis-
sem: missis Xeniis ac muneribus pmultis (Erã autē forte solus cum Xeno-
phonte, patre cũ reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & nauim
prębiturum sese, & remiges qui nos aueherēt. Etenĩ arbitrabar hęc aĩo sim-
plici atq́ officiose fieri. Verum vbi iã in medio essemus mari, viderēq́ gu-
bernatorē lachrymantē, & nescio quid reliquis nautis contradicētem: non
optimę de euētu spes me ceperunt. Erat autē illis ab Alexandro mãdatum:
vt tollētes nos ĩ mare pręcipites darēt. Quod si contigisset: facile qđ mecũ
gerebat bellum illi debellatum fuisset. Sed is qui lachrymabatur: effecit ne
quid in nos grauius patrarēt. Ac mihi quidē ita loquutus est. Annos natus
vti vides, sexaginta, quum antehac pie atq́ inculpate vixerim, haudquaq̃
velim in hac tam grandi ętate pręsertim quum vxorem & liberos habeam
homicidio manus impiare: indicans videlicet cuius rei gratia nos suscepis-
set, quęq́ sibi mandasset Alexander. Expositis autē nobis in Aegialos: quo-
rum etiã egregius meminit Homerus: retro legit cursum. Ibi forte nactus
pręternauigãtes legatos quosdam Bosporanos Eupatoris regis nomine in
Bithyniam proficiscētes: deportandi vectigalis gratia qđ in singulos pēde-
batur annos: quum exposuissem illis qđ me periculum circũuallaret: atq́ il
li se mihi commodos facilesq́ pręberēt: receptus in nauigium incolumis in
Amastrim pueni. Tantillum abfuerat vt perierim. Ex hoc nimirum tempo
re, & ipse aduersus illum arma capiebam: omnemq́ (quod aiunt) mouebam
funem quo hominem vlciscerer: quem iam tum ante mihi structas insidias
oderam, proq́ summo ducebam hoste: propter morum impietatem. Iamq́
ad accusationem intenderam animum: non paucis mecum facientibus: ma-
ximeq́ qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verum qui
tum Bithynię Pontoq́ pręsidebat, nos cohibuit pene supplicans & obsecrãs
vti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano inter-
cederet, nequaq̃ posse supplicio afficere: nec si manifesto in crimine depre-
hendisset. Atq́ ita quidē ab iracundia destiti, meq́ repressi non in tempore
rem aggressurus: quum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed
quid? An non & hoc inter alia facinus audax Alexandri: a pricipe Romano
postulare: vt Aboni murus, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur?

vtq; nomísma nouũ signaret: altera quidem parte Glyconis obtinẽs imagi nem: altera vero Alexãdri: qui insignia aui Aesculapii, ac falcem illã Persei, vnde maternũ ducebat genus, teneret. Porro quũ esset de sese vaticinatus: oraculo prodito: fatis decretum esse: vt annos viueret centum & quinqua ginta: dehinc fulmine ictum interitu maxime miserãdo periturum: nondũ septuaginta natus annos interiit: videlicet (vti cõueniebat Podalirii filio) pede ad inguẽ vsq; putrefacto: & vermibus scatens. Quo tẽpore simul & il lud deprehẽsum est: q caluus esset: quũ medicis caput humectandũ præbe ret: ad mitigandum cruciatum: id qđ haud quaq̃ facere potuissent: nisi de tracto galericulo. Hunc habuit exitũ Alexandri tragœdia: atq; hęc fuit to tius fabulę catastrophe: vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta: quũ casu nimirũ ad hũc modum euenerit. Restabat illud: vt & epitaphium vita acta dignum ei constitueretur: neq; non certamina quædam agerẽtur ab iis qui in vaticinium coniurauerãt: videlicet impostoribus insignibus ac pręcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus: vt is pronunciaret: quem ex ipsis oporteret in oraculi successionẽ capessendam eligi: atq; sacer dotali ꝓpheticaq; corona redimiri. Erat autẽ in hoc numero simul & Pae tus: qui artis professione medicus, tum ciuis quũ esset, ista faciebat: neq; me dico, neq; homine cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter incorona tos eos remittebat: ipsi sibi diuinandi authoritatem seruans: posteaq̃ inde iam demigrauerat. Hęc amice ex plurimis pauca, quo degustamentũ homi nis præberem, scribẽda putaui: quum vti tibi gratificarer: homini familia ri atq; amico: quẽq; ego vnum omniũ maxime suspicio: idq; plurimis nomi nibus: vel propter sapientiam singularem: vel ob amorem veri: vel ob mo rum mãsuetudinem ac moderationẽ: vel ob vitæ trãquillitatem: postremo comitatem atq; humanitatẽ erga hos quibus cum viuis. Tum vero (quod quidem tibi fuerit etiã iucundius) vt Epicurum vlciscerer virum vere sa crum ingenioq; diuino: quiq; solus quæ vere sunt honesta / & nouerit & tra diderit: quiq; solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum ha berent consuetudinem. Deniq; arbitror fore vt iis qui in hanc lectionẽ inci derint, liber hic nõnihil vtilitatis afferre videatur: dum quædã redarguit: quędã in opinionibus horum qui & recte sentiunt, confirmat ac stabilit.

Alexandri seu Pseudomantis Finis. Erasmo Interprete.

LVCIANI SOMNIVM SIVE GALLVS ERASMO INTERPRETE. INTERLOQVVTORES. GALLVS. MICYLLVS.

T te scelestissime Galle cũ ista tanta inuidẽtia, vocecꝙ tam acuta, ipse perdat Iuppiter: qui quidẽ opibus affluentẽ me: ac dulcissimo in somnio versantẽ: & admirabili felicitate fruentem: penetrabile quiddã & clamosum resonãs experge feceris: adeo vt ne noctu quidẽ effugere liceat paupertatem: vel te ipso lõge nocẽtiorem. Atqui si coniectandũ est: tum e silentio qđ etiãdum ingens est: tum e rigore frigorecꝙ: qđ nondũ me queadmodum assolet antelucano morsicat titillatcꝙ (Nã hic mihi certissimus gnomon aduentantis diei) ne medium quidẽ adhuc noctis est. Sed iste peruigil perinde quasi vellus illud aureum seruet, ab ipsa protinus vespera vociferari cœpit. Verum haud quaq̃ impune: siquidẽ mox pœnas de te sumã: fustecꝙ cõminuam: si diluxerit modo. Nã nũc negotium mihi facesseres subsiliens in tenebris. GALLVS. Here Micylle, equidẽ arbitrabar me tibi gratum esse facturum: si quoad possem alta nocte lucem anteuertissem: quo posses antelucano surgens q̃ plurimũ operis conficere. Etenim si priusq̃ sol exoriatur vel vnicam feceris crepidã: isthuc laboris lucro tibi accesserit: ad parandũ victũ. Qꝫ si tibi magis libet dormire: equidẽ tuo arbitratu quietẽ egero: longecꝙ magis mutus fuero piscibus. Cæterũ tute videto: ne per somnium diues/esurias experrectus. MICYL. O prodigiorũ auersor Iuppiter: O malorũ depulsor Hercules: Quid hoc mali est? vocẽ humanã sonuit Gallus. GAL. Hoccine tãdẽ tibi prodigiũ videť: si eadẽ qua vos lingua loquor? MICYL. Quid? an non hoc portẽtũ? Sed auertite dii malũ a nobis. GAL. At tu mihi videris admodũ illiterat⁹ esse Micylle: nec euoluisse Homeri Poemata: in quibus equus Achillis, cui nomẽ Xantus, posteaq̃ hinnitus lõgum valere iussisset: medio in prælio constitit: dissserẽs: totoscꝙ versus ordine recitans: non queadmodũ nũc ego prosa oratione loquẽs: quin etiã vaticinabatur ille: decꝙ futuris edebat oracula: necꝙ quicq̃ ꝓdigiosum facere videbatur: necꝙ is qui tũ audiebat, malorũ auersorẽ/ita vti tu facis/iplorabat: quasi rem abominãdã & auertendã audisse sese iudicaret. At quid tãdẽ facturus eras: si tibi Argi nauis carina fuisset eloquuta: ita vt olim in Dodonea sylua phagus ꝑ se loquẽs oraculũ edidit? Aut si tergora direpta serpere vidisses: si carnes boũ mugire semiassas coctascꝙ verubus trãsfixas? Ego vero, quũ Mercurii sim assessor loquacissimi deorũcꝙ oĩm facũdissimi: ꝑterea cõtubernalis vobis & conuictor: haud mirum videri debet: si sermonẽ humanũ edidici.

Qđ si mihi recipias taciturũ te: haud quaq̃ grauabor veriorẽ tibi causam aperire: vnde factũ sit: vt eadem qua vos lingua loquar: & vnde mihi suppetat huius orationis facultas. MICYL. Modo ne isthuc ipm sit somniũ Galle: qđ ita mecũ loqueris. Sed dicito per Mercuriũ o preclare: quid etiã aliud rei tibi sit in causa: vt istam linguam sones? Nam vt taceam: neq cuiq̃ proferam: quid attinet te sollicitum esse? Quis eñ fidem mihi sit habiturus: si cui narrẽ: me Gallũ hæc loquẽtem audisse? GAL. Ausculta igitur: nam orationem ex me audies: omniũ (sat scio) maxime nouam atq incredibilẽ. Siquidẽ hic qui nũc tibi gallus appareo: nõ ita pridẽ homo fui. MICYL. Profecto & olim istiusmodi quiddã de vobis inaudierã. Adolescẽtulũ quẽpiam fuisse gallum: Marti adamatum: atq hũc deo cõpotasse: collusitasseq: & in voluptatibus gessisse morem. Itaq cum Venerem adiret Mars cum ea cubiturus: hunc quoq Gallum vna secum adduxisse. Quoniã autẽ Solem potissimũ metueret: ne si e sublimi conspexisset, Vulcano se proderet: foris ad ostium adolescentulũ semp relinquere solitum: cui⁹ indicio certior fieret: quando sol emergeret. Deinde Gallum aliquãdo somno correptũ excubias deseruisse inscientem: Soleq nullo præsentiẽte imminuisse Veneri ac Marti secure dormienti: propterea q̃ consideret gallũ indicaturũ fuisse: si quis interuenisset. Itaq Vulcanũ a sole edoctũ/eos deprehẽdisse implicitos atq irretitos iis vinculis, quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porro Martẽ simul atq dimissus est indignatum aduersus gallũ fuisse: atq eum in auem transmutasse: iisdem armis: vt in capite pro galea cristam obtineret. Hanc ob causam quo vos Marti purgetis/quũ iam nihil opus/simul atq solẽ exoriẽtem sensistis, multo ante vociferari: atq illius exortũ prænũciare. GAL. Ferunt quidẽ & illa Micylle. At quod ego sum narratur⁹, multo aliud qddam fuit: atq adeo nup admodũ in Gallũ trãsformat⁹ sum. MICYL. Quonã modo? Nã isthuc maximopere cupio cognoscere. GAL. Audistin de Pythagora quodã Mnesarchida Samio? MICYL. Num sophistã illũ dicis: & pstigiatorẽ: qui instituit: ne quis vel carnes gustaret: vel fabas ederet: suauissimũ mihi eduliũ salubre & parabile a mẽsa submouẽs? Præterea autẽ: q mortalibus suasit ne intra quinquenniũ loquerent? GAL. Scis nimirũ & illud: quẽadmodũ priusq̃ Pythagoras esset: Euphorbus fuerit? MICYL. Prestigiatorẽ & prodigiorũ artificẽ hominẽ aiunt fuisse o Galle. GAL. Ille ipse ego tibi sum Pythagoras. Quare parce quæso mihi cõuitiari: psertim quũ ignores qbus sim morib⁹. MICYL. At hoc rursum multo etiã q̃ illud portentosius: Gallus philosophus? Attamẽ expone Mnesarchi gnate qui factũ sit, vt ex hoĩe auis: ex Samio Tanagræus repẽte nobis pdieris. Neq enĩ ista verisi

milia:neq; oino facilia creditu. Quãdoquidẽ duas quasdã res iam mihi videor ĩ te aĩaduertisse nimiũ alienas a Pythagora.GAL.Quas?MICYL.Alterum qdẽ:q garrulus es:& obstreperus: quũ ille silere in solidos quinq; annos(si memini)prçceperit.Alterũ vero plane cũ illius legib⁹ pugnat.Etenĩ cũ non haberẽ qd tibi obiicerẽ:fabas heri(sicuti nosti)ad te attuli. At tu nihil cũctatus,ptin⁹ eas sublegebas:vnde fit vt necesse sit,aut emẽtitũ esse te Pythagorã esse:quũ aliud quiddã sis:aut si Pythagoras es,legẽ pretergressum esse te:iusq; violasse:quũ fabas ederis: perinde ac si caput patris comederis.GAL.Nõ cognosti Micylle quç sit harũ rerũ causa: neq; quç ad vnũquodq; vitæ genus cõducant. Ego tum quidẽ nõ esitabã fabas:ppterea q Philosophus essem. Nũc cõtra comesurus sim quippe a vitio cõgruas:neq; nobis repudiandũ pabulũ. Verũ si molestũ nõ est:audi queadmodũ e Pythagora cœperim eẽ id qd sum in psentia:q; in multis vitæ generib⁹ antehac vixerim.Et quid ex vnaquaq; trãsformatiõe sim cõsequutus.MICYL. Narra quæso : nã mihi quidẽ auditu iucundissimũ fuerit. Adeo vt si quis mihi deferat opinionẽ:vtrũ te ista narrantem audire malim:an rursum felicissimũ illud somniũ qd paulo ante vidi videre: haud sciam vtrũ electurus sim vsq; adeo cognata germanaq; videtur esse ista tua cũ suauissimis illis visis. & ex æquo vos æstimo:te pariter ac prçclarũ illud insomniũ.GAL. Etianũ tu somniũ illud qd dudũ tibi visum est in animũ reuocas & inania quçdam obseruans simulachra,atq;(vti loquũtur poetæ)euanidã quandã felicitatẽ memoria cõsectaris?MICYL.Immo illd scias Galle: ne vllo qdẽ tẽpore vnq visi illius mihi vẽturã obliuionẽ. Tantũ mellis somniũ aufugiens in oculis mihi reliquit:vt præ illo vix queam palpebras attollere:rursus in somnum coeuntes.Itaq; qualem voluptatem mouent pẽnæ in auribus versatç,talẽ titillationẽ mihi pbent ea quæ vidi.GAL.Nouũ quẽdã Hercule mihi narras amorẽ insomnii: siquidẽ alatum quũ sit(sicut aiunt)metasq; volãdi prçscriptas habeat somnũ:iãq; septa trãsilit: in oculis etiam vigilantis obuersans: adeoq; mellitũ & euidens apparet.Quare peruelim audire: cuiusmodinam sit istud:qd te supra modum delectat.MICYL.Gestio narrare.Nã dulce est hoc ipm meminisse:& cõmemorare de illo quippiã. Verũ heus Pythagora: quãdo tu narrabis de tuis trãsformationib⁹?GAL.Vbi tu Micylle desieris somniare: melq; illd ab oclis absterseris. Interim prior dicito:vti intelligã: vtrũ ne per portas eburneas, an p corneas tibi somniũ aduolarit. MICYL. Neq; p has neq; p illas o Pythagora. GAL. Atqui duas has tãtũ cõmẽorat Homer⁹.MICYL.Valere finas nugatorẽ illũ Poetã:q nihil de somniis ĩtelxit.Pauptiua fortassis sõnia p istas cõmeãt portas: qlia videbat ille: neq; id

admodũ perspicue:quippe captus oculis.Mihi vero per aureas quasdã por-
tas dulcissimũ hoc aduenit somniũ,& ipm aureũ,& aureis vndiq circũami
ctũ,& auri plurimũ secũ adducẽs.GALLVS.Define optime Mida de auro
fabulari.Nã dubio procul ex illius voto/istud tibi accidit isomnium:& soli
das auri venas mihi duxisse videris.MICYL.Multã auri vim vidi Pythago
ra multã,q̃ putas pulchri?quo fulgore coruscantis? Quid tandẽ Pindarus
i illius laudẽ dicit?nam i memoriã redige:siquidẽ meministi:quum aquam
prestantissimã dicẽs,postea aurum admiratur,idq iure,statim i initio car
minis vnius omnium bellissimi.GALLVS.Num illud queris?

Aqua est illa quidem optima:
Ceterum aurum:vti candens
Ignis:ita enitens:no-
ctibus eminet eximie vnum
Ceteras supra opes:que
Gloriam ac decus addunt.

MICYL.Per Iouẽ/isthuc ipm:perinde enĩ ac si isomniũ meũ videat Pidarus
ita pdicat aurũ:sed vt tandẽ cognoscas quale fuerit,ausculta iã sapientissi-
me Galle.Meministi vt heri nullũ domi cibũ accepeori:siquidẽ Eucrates di-
ues ille forte mihi i foro factus obuiã,lotũ me i tpe ad cœnã venire iusserat.
GAL.Isthuc eqdẽ plane memini.Nã totũ esuriebã diẽ: donec mihi pfunda
tãdẽ vespera domũ reuersus/subuuidus vinoq madẽs/quiq illas fabas pfer
res nõ admodũ opiparã cœnã Gallo:q quondã fuerit Athleta:quiq olym-
pia nõ segniter oli decertarit.MICYL.Ast vbi reuersus a cœna fabas tibi ob
iecissem:obdormii ptin⁹.Tũ mihi/iuxta Homeꝝ/ãbrosia sub nocte diuinũ
quoddã haud dubie somniũ assistẽs.GAL.Sed pri⁹ q̃ tibi apđ Eucratẽ acci
derit Micylle,narra:& cuiusmõi fuerit cœna.Nihil enĩ phibet te denuo cœ
nare:si veluti sõniũ quoddã ei⁹ cœne reducas,& q̃ tũ ederis rursũ cõmẽora
tiõe q̃si rumines.MIC.Credebã molestũ futuꝝ me,si hec quoq retulissẽ:ve
rũ posteaq̃ tu desyderas en id quoq narrabo.quũ nũq̃ ãñ hac i vita cœnassẽ
apđ vllũ diuitẽ o Pythagora:heri bona quapiã fortuna i Eucratẽ icidi:atq
ego qdẽ simul atq dñm illũ salutassẽ:ita vti cõsueuerã,subducebã me,ne pu
dori illi eẽm:si lacera i veste fuissẽ assectatus.At ille.Micylle ingt,hodie na-
talicia filię celebro,plurimosq ad cõuiuiũ amicos iuitaui:veꝝ qm aiũt quẽ
dã ex his icõmoda esse valetudine,neq posse pariter ad cõuiuiũ nostrũ ac-
cedere:tu ei⁹ loco venito lotus:nisi ipse forte q vocatus est/semet adfuturũ
renũciarit.Nã nũc qdẽ ambigit.Hoc vbi audissẽ adorato diuite discedebã:
oẽs obsecrãs deos:vt algidã febrẽ aliquã,aut laterum dolorẽ,aut podagrã

morbi auctariũ immitterẽt valetudinario illi: cui⁹ ego sellæ occupator/cœnæq; vicarius/ & hæres erã vocat⁹. Interim hoc spacii qđ vsq; ad balnei tẽpus ĩtercessit lõgissimũ sęculũ esse iudicabã: dũ subinde respicio: quotquot pedũ esset litera: & quãdo illos iã lauisse cõsentaneũ esset. Hic vbi tẽpus tandẽ aduenisset: ocyus me corripio: atq; abeo: nitide admodũ cult⁹: sic obuerso palliolo: vt qua eẽt parte purissimũ, ea videret. Offendo autẽ ad fores: & alios cõplures: in qb⁹ etiã illũ (gestabat autẽ a viris quatuor) cuius erã subconuiua vocatus: qui male habere dictus erat. atq; id etiã præ se ferebat: ꝙ afflicta esset valetudine. Nam ex alto gemebat tussiebatq; ac screabat: velut ex abdito: ꝙq; ęgre redderetur totus pallidus ac tumens: annos nat⁹ circiter sexaginta. Ferebatur autem philosophus quispiã esse: ex his qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mire erat tragica: supraq̃ credi posset tonsoris egẽs. Porro increpante Archibio medico: quãobrẽ quum ita esset affectus aduenisset: nõ oportet inquit ꝓmissa deserere ꝑsertim hominẽ philosophũ: etiã si mille vrgeant & instẽt morbi. Putabit enim Eucrates sese a nobis haberi ludibrio. Haud quaq̃ inquã ego: imo collaudabit te si domi potius apud te velis emori q̃ in cõuiuio: animã vna cũ phlegmate excreans. Atq; ille quidẽ præ arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam lotus: cõspectoq; Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) præceptor inqt, probe quidẽ factũ abs te: qui ipse ad nos veneris. Tametsi nihilo deterius tibi fuerat futurũ. Siquidẽ etiã absenti oĩa ordine missa fuissent. Hęc simul atq; dixerat: introgreditur manus illi porrigens pariter & famulis innitenti. Ego igitur iam abire parabam: verũ ille conuersus vbi diu secum hęsitasset: posteaq̃ me tristem admodum videret: ades inquit tu quoq; Micylle ac nobiscũ cœna. Nã filiũ in mulierum conclaui vna cũ matre conuiuiũ agere iubebo: quo tibi sit locus. Ingrediebar itaq;: quũ parũ abfuerit: vt lupus frustra hians discederẽ: verũ ingrediebar pudefactus ꝙ Eucratis filiolũ e cõuiuio viderer expulisse. Ast vbi iam tẽpus esset: vt discũberemus: primũ tollentes Thesmopolim cõposuerunt: haud sine negotio per Iouem: quinq; (si diis placet) proceri iuuenes/ceruices illi supponẽtes vndiquaq;: quo nimirũ in eodẽ habitu ꝑmanere/ac longum etiam tẽpus durare posset. Deinde vbi nemo iã tolerare posset: vt iuxta illũ accũberet: me adductũ reclinant: vt eadẽ in mensa essemus. Deinceps cœnabamus o Pythagora, opiparam quandam & variam cœnam: multoq; in auro: multo item argento. Pocula erant aurea: ministri formosi: tum cantores: & concitandi risus artifices. In summa: iucundissima quæpiam erat vita: nisi ꝙ vnũ quiddam me vehementer male habebat:

Thesmopolis obstrepens atque abturbans: virtutē nescio quā mihi cōmemorans docensque: quod duę negationes vnicam efficerēt affirmationē: quodque, si dies sit, nox non sit. Nōnunquā & cornua mihi dictitabat esse: atque id genus multa philosophabatur erga me: quibus eiusmodi nihil opus: planeque voluptatē interpellatione minuebat: quū non sineret exaudiri eos qui cithara voceque canebāt. Habes Galle de cœna. GAL. Non admodum suaui Micylle: maxime posteaquā cū illo deliro sene sortitus eras accubitū. MICYL. Audi nunc & insomniū. Visus em̄ mihi Eucrates ipse quū orbus esset liberis, nescio quomodo / e vita decedere. Dehinc vbi me accersisset ac testamētū condidisset: quo me in solidū hæredē omniū scripserat: paululo tēpore superstes emori. Porro ipse videbar adire facultates: & tum aurum argentūque ingentibus quibusdam scaphis exhaurire: perpetuo subscaturiens & affatim affluens: tum autē vestes: mēsas: pocula: ministros: oīa mea / vt par erat / esse. Postea candido vehiculo vectabar resupinus: cūctis qui intuebant̄ cōspiciēdus & admirādus. Accurrebant permulti: ac circū equitabāt: cōplures sequebātur. Ego interim illius indutus vestitū, & annulos gerens circiter septuaginta digitis insertos, epulū quoddā splēdidum iubebam adornari: quo amicos acciperē. Iamque illi, ita vt in somnio fieri cōsentaneū est, aderāt: iā epulæ erāt cōportatæ: iam potus ex animi sententia ministratus. In his quū versarer: & aureis phialis præbiberē oībus qui aderāt amicis: quū iā inferrent̄ bellaria: intēpestiuo tuo clamore perturbasti nobis cōuiuiū: mēsasque subuertisti ac diuitias illas ita dissipasti, vt in auras euanescerēt. nū tibi videor iniuria stomachatus in te? Nā vel tris noctes perpetuas libēter adhuc somniū illud quod mihi accidit videre cupiā. GAL. Adeo ne es auri cupidus & opū auidus Micylle: idque ex oībus vnū admiraris: ac felicitatē vnicā eē iudicas: si plurimū possideas auri? MICYL. Equidē haud solus ita cogito Pythagora: quū ipse quoque tū quū Euphorbus esses, auro atque argento comis intexto / prodibas pugnaturus cum Achiuis: idque in bello: vbi ferrū quam aurū gestare satius fuerat. At tu etiā tum voluisti calamistris auro internexis in periculū descēdere. Atque ob eam (opinor) causam, Homerus comas tuas gratiis similes dixit: quod auro argēto que reuincirent̄. Etem̄ lōge nimirū meliores atque amabiliores videbant̄: quod essent auro religatę: vnaque cū eo relucerēt. Neque isthuc nouū ē auricome si tu Pātho patre progenatus aurū in precio habuisti: quin & ipse deorū oīm / hominūque pater ille Saturno Rheaque progenitus, quū argolicā illā puellā adamaret: vbi nihil inueniret amabilius in quod sese trāsformaret: neque quo Acrisii custodias posset corrūpere: audisti videlicet, vt aurū sit factus: atque ita per tegulas illapsus / potitus est ea quā deperibat. Iā vero quid tibi cōmemorem: quam multos

vsus pbeat aurũ? Et vt eos quib⁹ adfuerit: formosos & sapientes & potẽtes reddat: decus & gloriã illis cõcilians? vtq; nõnunq̃ ex obscuris & infamib⁹/ claros ac celebres repẽte efficiat? Nã nosti vicinũ mihi & eiusdẽ artificii Simonem: qui paucis ante diebus apud me cœnauit: quũ legumen coquerem saturnalibus: duasq; extorum cęsuras immittens? GALLVS. Nouissimũ illum breuem: qui fictilem ollulã quæ nobis erat vnica, suffurat⁹, peracta cœna abiit: sub ala gestãs? Nã ipse vidi Micylle. MICYL. Atqui quũ eã sustulerit: tã multos ille deos postea iurabat. Sed quur nõ prodebas: ac vociferabare tũ o Galle: quũ nos furto spoliari conspiceres? GALLVS. Coccyzabã: qđ mihi solũ licebat id tẽporis. verũ quid Simon ille? Nã videbare de illo dictu rus nescio qd. MICYLLVS. Ei cõsobrin⁹ erat vir supra modũ diues nomine Drimylus: is quoad viuebat, ne obolum quidẽ donauerat Simoni: nam qui daret: quum ne ipse quidem pecunias attingeret? At simul atq; mortu⁹ est nuper: vniuersis illis opibus iuxta leges Simon ille/ qui coria putria, qui patellam circũlingebat, gaudens potitur: purpura ostroq; circũtectus: famulosq; & currus & aurea pocula & mensas eburnis innixas pedibus possidet: ab omnib⁹ adoratur: iamq; nos ne aspicit quidem. Etenim nuper quũ illum procedẽtẽ cõspexissem: Salue inquã Simon. At ille indigne ferẽs, Edicite inquit mẽdico isti: ne vocabulũ meũ diminuat: neq; enim Simon sed Simonides appellor. Porro (quod est oĩm maximũ) mulieres etiã illius amore capiuntur. Atq; is quidẽ eludit eas ac fastidit: & alias quidẽ admittit: comẽ q; sese prębet: aliæ porro quæ negligũtur, necem cõscituras sibi minitãtur. Vides quãtas cõmoditates pariat aurũ: quãdoquidẽ eos qui sunt deformissimi transfigurat: & amabiles reddit: nõ secus atq; cestus ille poeticus. Audis insuper & a Poetis dictum: O aurũ auspicata res & ostentũ optimũ. Et rursum. Aurum est quod opib⁹ imperat mortaliũ. Sed quid interim risisti galle? GAL. Quoniã tu quoq; per inscitiã Micylle simili modo falleris opinione de diuitib⁹: quẽadmodũ vulgus. verũ (crede mihi) longe etiã ęrũnosiorem vitam viuunt q̃ vos. Hęc autẽ loquor: qui ipse & pauper & diues aliquãdo fuerim: atq; omne vitæ gen⁹ sim exptus. Porro paulo post ipse quoq; hæc omnia cognosces. MICYL. Per Iouem tempestiuũ iam est: vt & tu referas, quẽadmodum sis transfiguratus: & quod in vnoquoq; vitæ genere pspexeris. GALLVS. Ausculta: hoc tantũ præmonitus: me neminẽ feliciorẽ vita q̃ tu sis, vnq̃ vidisse. MICYLLVS. Q̃ ego sim o galle? Hanc felicitatem tibi ipsi imprecor. Nam videre me tibi ridendũ proponere. Verũ age: narra: exordiens ab Euphorbo quo pacto fueris in Pythagoram trãsformatus. Deinceps ordine ad gallũ vsq;. Cõsentaneũ enim est te varias res tũ vidisse:

tum tulisse:nimirum,tam diuersis vitę formis. GALLVS.Quēadmodum initio ab Apolline profecta anima in terrā deuolarit, & corpus humanum subierit:vt illic pœnam quandā depēderet:id longum dictu futurū sit. Pręterea neq; mihi referre fas est,neq; tibi eiusmodi audire.verū vbi Euphorbus factus essem. MICYL.Sed ego priusq̄ essem is qui nunc sum: O præclare/quisnam eram? hoc mihi prius dicito:nūquid & ego versus fuerim itidē vt tu. GAL.Maxime. MICYLLVS.Quis igit erā? si quo modo potes dicere:peruelim enim isthuc cognoscere.GAL.Tu formica fueras indica:ex earū genere quę aurū effodiunt.MICYL.Et postea neglexi infelix vel paucula frusta in vitā importare:quum illo essem alitus? Sed age,quid posthęc futurus sim dicito:quādoquidē consentaneum est scire te.Etenī si quid bonæ sit rei:iā nunc suspēdero me ab ista pertica in qua nunc stas. GAL. Isthuc profecto nulla ratione possis cognoscere.Cęterū quum Euphorbus essem(nam ad illa redeo)in Troia pugnabā:atq; a Menelao necatus,aliquāto post tēpore,ī Pythagoram pueni.Porro eousq; absq; tecto pdurabam:donec Mnesarchus aliquādo mihi domū ędificaret. MICYL. Obsecro te nū absq; cibo potuq;? GAL.Maxime.Nihil enī istis reb⁹ opus:nisi corpori dūtaxat. MICYLLVS.Illud igitur prius dicito:ea quę ad Troiā gesta sunt:num ita se habēt qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quinam ille scire potuisset Micylle:qui quidē dum ista gerebātur ipse Camelus erat ī Bactris? Cęterū ego tibi tantū effabor diuinitus:nihil id tēporis eximiū fuisse:neq; Aiacē vsq; adeo magnū,neq; Helenā adeo formosam: quēadmodum arbitrantur. siquidē vidi candida quandā & procera ceruice:vt hinc cygno prognatā esse adsimularēt.Cęterum vehemēter anū:ęqualē propemodū Hecubę.Hāc Theseus primū raptā in Aphidnis possedit.Is vixit Herculis ferme ętate.Porro Hercules prius Troiam ceperat:patrū nostrorum memoria:qui p id tēporis maxime florebāt.Nam hęc mihi Panthus narrauit:admodū adolescens:affirmans se vidisse Herculē.MICYL.Quid autē Achilles? Num talis erat:nempe quauis in re pstantissimus? An & isthęc fabulamēta sunt? GAL.Cū illo q̄dē congressus non sum,neq; queam adeo compte de rebus Gręcorū dicere. Etenī qui scire potui:quū hostis eēm? Certe Patroclū illius amicū/haud ita magno negotio peremi lancea dissectum.MICYL.Deinde te Menelaus,multo minore negotio.verū istis de rebus satis. Nunc res Pythagoricas refer. GAL.Illud in summa Micylle.sophista quispiam eram(oportet enī videlicet fateri verū)alioqui non imperitus,neq; inexercitatus in honestissimis disciplinis.Profectus sum autē in Aegyptū:quo cū prophetis congrederer/ de sapiētia cōmunicaturus.Hic adyta subii:atq; ibi Ori & Isidis libros pdi-

dici. Post rursum in Italiã renauigabam: ac Græcos iuxta ea quæ in Aegy-
pto didiceram / ita institui: vt me pinde ac deũ suspicerent. MICYL. Equidẽ
inaudierã isthæc: preterea queadmodũ creditus fueris / defunctus in vitam
rediisse: vtq; aureũ femur illis subinde ostenderis. Verũ illud mihi dicito:
qd tibi venit in mentẽ: vt legẽ statueres: vti neq; carnibus neq; fabis vesce-
rent hoĩes? GAL. Ne pconteris ista Micylle. MICYL. Quã ob rem o Galle?
GAL. Nã pudet hisce de rebus verũ fateri. MICYL. Atq nõ cõuenit: vti id
facere graueris apud hoĩem cõtubernalem et amicũ: nã herũ posthac absit
vt dixerim. GAL. Nihil sani / neq; pclari qcq̃ erat: verũ aĩaduertebã, si con-
sueta modo / atq; id etiã vulgo præcepissem: nõ fore / vt mortales in admira
tionẽ adducerẽ: sed quo pegriniora / magisq; aliena pposuissem / futurũ vt
hoc magis nou⁹ / magisq; viderer admirãdus. Proinde instituerã in aĩo / no-
uæ qddã rei designare, eiusmõi pposito decreto, cuius cã eẽt inexplicabilis
quo videlicet aliis aliud cõiectãtib⁹, oẽs redderent attoniti: queadmodũ in
obscuris oraculis solet vsu venire. MICYL. Illud vide vt rides me tu quoq;:
nõ minus atq; Crotoniatas, ac Metapõticos, et Tarẽtinos cũq; his alios: q
muti sequũt / tuaq; adorãt vestigia: quæ tu calcata reliqsti. Verũ vbi Pytha
gorã exueras: quẽ post eũ induisti? GAL. Aspasiã Melitẽsem illã meretricẽ.
MICYL. Papę / qd ego audio? Siqdẽ inter alia mulier quoq; fuit Pythagoras
Itane fuit aliqñ tp̃s: quo tu Galle generosissime oua pariebas: cũq; Pericle
rẽ habebas: iã Aspasia videlicet: atq; ex illo grauida facta es? Præterea lanã
tõdebas / tramãq; deducebas. Postremo meretricũ in morẽ gestiebas / vultũ-
q; cõponebas? GAL. Ista qdem oĩa feci: tametsi nõ ego solus: verũ et ante me
tũ Tiresias: tũ Elati ples Cæneus. Proĩde qcqd in me cõuitii dixeris, tãtũdẽ
et in illos dixeris. MICYL. Age igit, vtra tibi vita erat suauior / quũ vir eẽs /
an quũ Pericles tecũ haberet cõsuetudinẽ. GAL. Vides cuiusmodi isthuc ẽ
qd pcontaris? nẽpe cui ne Tiresiæ qdẽ expedierit respõdere. MICYL. Atq si
minus fateare tu: tñ isthuc Euripides satis explicuit: quum ait se malle ter
sub clypeo cõsistere, q̃ parere semel. GAL. Imo p̃moneo te paulo post puer-
peram fore: siqdẽ et tu mulier es olim futurus: idq; sæpius longo nimirũ sę
culorũ orbe atq; recursu. MICYL. Non tu pendebis o Galle, q qdem omnis
mortales Milesios aut Samios esse ducas? Nã aiũt te etiã tũ quũ Pythago-
ras esses / venusta forma decorũ / sæpius Aspasiam fuisse tyrãno. verũ age se
cundũ Aspasiam, in quẽ virũ aut mulierũ denuo renatus es? GAL. In Cra-
tẽ Cynicũ. MICYL. O Castor et o Pollux q̃ dissimile. Ex scorto philosoph⁹?
GAL. Deinde rex: deinde pauper: paulopost satrapes: dehinc equus / gracu-
lus / rana / aliaq; innumerabilia. per longum eñ fuerit singula recensere. Po-

stremo Gallus:atq; id sæpius:nã hoc vitę genere sum delectatus. Interea et aliis diuersis mortalibus seruiui/regibus/pauperibus/diuitibus: postremo nunc tecũ viuo:rideoq; quotidie:quũ video te paupertatis tædio cõploran tem/eiulantemq;:ac diuitũ admirantẽ fortunas:ꝓpterea ꝙ ignores quãtũ illis adsit malorũ:alioqui si curas noris quibus illi distringunt, teipm̃ pro-fecto riseris:qui antea credideris eum, qui sit opulentus/statim felicissimũ esse omniũ. MICYL. Ergo Pythagora:aut quid maxime gaudeas appellari: ne confundam orationẽ/si te nunc hoc/nũc illo nomine cõpellem. GAL. Ni-hil intererit:siue Euphorbũ/siue Pythagoram/siue vocaris Aspasiam/siue Cratẽ:qñqdem ista omnia sum vnus:nisi ꝙ rectius feceris si(id qđ in præ-sentiarũ esse videor)Gallum me voces:ne auẽ hanc parui ducere/contem-nereq; videare:præsertim quũ tam multas cõtineat animas. MICYL. Ergo Galle/quãdoquidẽ omnia pene viuẽdi genera iã expertus es/atq; omnia co gnita habes, age dilucide mihi narrato: quæ sint peculiaria diuitũ ad vitæ rationem:quæ pauperũ propria:quo videlicet cognoscã, vere ne isthuc af-firmes/me diuitibus esse feliciorem. GAL. En hunc ad modũ interim ꝑpen-de Micylle. Te quidẽ nõ magnopere tãgit cura belli/siquando rumor sit ad uẽtare hostes:neq; sollicitus es, ne i agros incursãtes populent: neue hortũ ꝑculcẽt/ꝑterãtq;:aut vineas vastẽt:sed simul atq; tubã audieris, si tñ audie ris, de te ipo vno circũspectas:quo deflex⁹ seruari queas/ac discrimẽ effuge re. Contra, illi tum de sese solliciti sunt:tum animo discrucianť/quũ de mœ nibus quicqd opũ possidebant in agris/id omne tolli/deportariq; cõspiciũt Ac siue inferendũ est aliquid in ærariũ/soli accersuntur: siue in prælium ex-eundum/ꝑiclitantur:aut peditũ turmis/aut equitũ alis præfecti. Tu inte-rim vimineũ gerens clypeũ/expeditus ac leuis/ad saluti consulendũ/parat⁹ victoriale cõuiuium agere:siquãdo victor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tempore/tu quidẽ quũ de plebe sis ingressus in concionẽ, tyrãnidẽ in diuites obtines:illi vero trepidãt/pauitantq;: ac largitionibus/choragiisq; te placant:siquidẽ quo tibi balnea/ludi spectacula/reliquaq; id genus abun de suppeditent, ea omnia curant illi. At tu, censor et acerbus expensor pin-de quasi dñs/ne alloquio quidẽ interdũ dignaris illos. ꝙ si tibi collubitũ sit, ingentibus saxis in illos degrandinas:vel facultates eorũ publicas facis:ipe neq; calumniatorẽ metuis/neq; latronẽ:ne tollat aurum:vel ædiũ conscen-so fastigio/vel pariete perfosso:neq; necesse habes rationibus occupari/neq; exactionibus:neq; tibi cum sceleratis dispensatoribus conflictandũ est:neq; tãtas in sollicitudies distraheris:verũ simul atq; crepidã vnã ꝑfeceris/mer cedẽq; retuleris septem obolos, sero surgis crepusculo:et si libuerit/lauaris:

tũ empto saperda quopiã/aut mœnide pisciculo/ aut paucis cepar ũ capitu lis/temet ipse oblectas:canens plærũq;:optimaq; cũ pauptate philosophans adeo vt eas ob res salubri sis valẽtiq; corpe/obduruerisq; aduersus gelu:siq dem labores,qui te exacuunt/muniũtq; / certatorem haud quaq̃ cõtemnen dũ reddunt aduersum eas res , quæ cõplurĩbus inexpugnabiles esse viden tur. Atq; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Q; siquando leuis ceperit febricula, paulo negotio eam medicatus/ protinus exilis : ine dia temet inde excutiens.Illa porro fugit ilico:quippe metuens te, quem vi deat etiam frigore ali/saturumq; fieri:ac medicorum certis illis recursib⁹ longum plorare renuntiantem. At illi ex aduerso: propter intemperantiã vitæ /quid tandem mali non habent infelices! podagras/ptises/pulmonum exhulcerationes / aquas intercutes.Nam hæc omnia a sũptuosis illis con uiuiis nascuntur.Proinde quicunq; et his Icari in morem(vt fere faciunt) sese attollunt/propiusq; se soli admouent / haud cogitantes/q; illas habeant cæra adglutinatas,ingentem nonnunq̃ strepitum mouent. Cæterum qui Dędali exemplo non admodum sublimia/neq; excelsa appetunt:verum hu milia/terræq; vicina:adeo vt cæra nonnunq̃ salis aspergine madesceret : ii tuto plærunq; ac citra discrimen transuolarunt.MICYLLVS. Moderatos istos et cordatos narras.GAL. Verũ aliorum Micylle naufragia fœdissima conspicias:nempe vbi Crœsus reuulsis aliis risum exhiberet Persis, cõscen so rogo:aut Dionysius quũ abdicatus tyrãnide/Corinthiorum in vrbe lu di literarii magistrum ageret: post gestum tantũ imperiũ/puellos cõpellẽs vt syllabas connecterent.MICYL.Dic mihi Galle:tu quum rex esses (nam ais te regem quoq; fuisse) cuiusmodi tandem id vitæ genus experiebaris! Mirum tu tum felix eras:quandoquidem id quod est bonorum omniũ ca put possidebas.GAL.Ne mihi in memoriã regeras o Micylle :vsq;adeo su pra modum infelix tum eram.Nam quo ad res externas, quẽadmodũ dixi sti,plane fortunatus esse videbar:at intus innumerabilibus curis distringe bar.MICYL.Quibus tandem curis!Nam rem prorsus absurdã neq; credi bilem narras. GAL. Equidem imperabam regioni neutiq̃ exiguæ Micylle: omniiugarũ rerũ feracis:tũ incolarũ frequẽtia/neq; non vrbiũ pulchritudi ne;cũ primis admirandæ.Præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari por tuoso cõmodæ.Adhæc exercitus ingẽs/equa spectatissima atq; excellens/sa tellitiũ haud exiguũ/triremes / pecuniarũ vis maior q̃ vt posset numerari: vasorũ argẽteorũ plurima copia/reliquaq; oĩs illa principat⁹ tragœdia/stre pitusq; et apparatus supra q̃ credi queat/extructus atq; accumulatus. Itaq; quũ ꝓdirem,plærĩq; adorabant;deum quẽpiam intueri sese rati:aliiq; tru

dentes alios cõcurrebant:quo me conspicerẽt: nonnulli conscẽsis tectis/magni æstimabant:si plene contẽplari licuisset quadrigã/ stragulam/diadema/ tũ anteambulones,& eos q a tergo comitabãtur. Ego ĩter hęc mihi cõsci⁹, quãtę me res discruciarẽt,versarẽtq;:illos quidẽ propter inscitiã venia dignos iudicabã: at me meiipsius miserescebat: qui ꝑgrandibus illis Colossis viderer ꝑsimilis: quales vel Phydias, vel Myron, vel Praxiteles fabricatus est.Etenim illoꝝ quisq; quoad ea quę foris apparent,Neptunus ipse est,aut Iuppiter mirifice decorus auro,eboreq; cõpactus:& aut fulmen,aut fulgur aut tridentẽ fuscinã dextra sustinet. Cęterũ si ĩmisso capite quæ sunt intus inspicias:videbis vectes quosdam paxillos, & clauos introrsum ꝓminẽtes: neq; nõ vimina,cuneosq;,& picem sublitã,& aliam itẽ id gen⁹ deformitatẽ intrinsecus inhabitantẽ. Omitto recẽsere muscarũ, mustelarũq; vim:quæ nõnunq̃ in eis mãsitant.Huiusmodi quædã res nimirũ regnũ quoq; videt. MICYLLVS.Nondũ explicuisti,lutũ, & clauos,& vectes, quinã fuerint in imperio:neq; fœditatẽ illã plurimã quęnã sit: nã istũ ad modũ vectari: tam multis impare mortalibus:ac numinis instar adorari:hactenus qdẽ cũ Colossi exẽplo quadrat.Siqdẽ hoc quoq; diuinũ quiddã & admirãdũ.nũc autẽ quę sint intra Colossum exponito.GALLVS. Quid primo loco tibi referã Micylle:vtrũ metus/curas mordaces/suspitiones/odiũ:quo regẽ ꝓsequunt ii q cũ illo viuũt: insidias, atq; eas ob res somnũ rarũ & hũc ipm ꝑtenuẽ, ac plena tumultus insomnia, cogitatiões ꝑplexas,spes semp improbas, an otii pœnuriã,& occupationes/iudicia/expeditiões/edicta/fœdera/cõsultatiões? quibus rebus fit:vt ne somnio qdẽ aliquo suaui frui liceat. verũ vt oĩbus de rebus solus dispiciat necesse est:milleq; negotia sustineat.

Carmina Homerica.

Quippe nec Atriden Agamẽnona dulcis habebat
Somnus multigenas versantem pectore curas.

Idq; quũ reliqui omnes Achiui sterterẽt.Adde q; Lydũ illũ discruciat: fili⁹ mutus:Persam vero,Clearchus ad Cyrũ desciscẽs. Atq; aliũ quẽpiã, Dion cũ Syracusanis nonnullis ad aurẽ cõmunicans. Rursum aliũ quẽdam vrit Parmenion collaudatus.Item Perdiccam Ptolemæus.Ptolemæũ Seleucus. Quin illa quoq; molestiã adferũt: amasius p vim nõ sponte conniuẽs: concubina alio gaudens:tũ si qui defectionẽ parare dicantur:aut duo quatuor ve satellites inter sese cõsusurrãtes.Porro (qđ est omniũ grauissimũ) amicissimi quiq; vel maxime sunt formidandi:sempq; metuẽdũ, nequid magni mali ab illis exoriat. Nã alius a filio veneno necatus est: alius itẽ ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. MICYL. Apagesis

Atrocia miraq; sunt ista quæ narras o Galle. Mihi igitur multo sit tutius operæ cerdonicæ pronũ incũbere, q̃ ex aurea bibere phiala comiter delatũ haustũ: cæterũ cicuta/aconitoq; temperatũ. Nã mihi quidem hoc vnum est periculi: vt si paulum aberret Smilion/deflectatq; a recta incisione, summũ secantis digitũ exiguo sanguine tingit. At isti quẽadmodũ narras/ letifera agunt cõuiuia: atq; id innumerabilibus in malis cõstituti. Deinde vbi conciderint, psiles esse vident̃ tragœdiarũ histrionibus. Nã multi sicut videre licet, quoad Cecropes sunt scilicet/aut Sisyphi/aut Telephi diademata gestant/argẽteisq; capulis gladios/comãq; ventilantẽ/et auro intertextã chlamydem: q; siqs (qualia nimirũ pmulta solẽt accidere) impulsos illos inedia in scæna præcipites det, risum pfecto moueãt spectatoribus: videlicet psona vna cum ipo diademate cõtrita, vero autem actoris capite luxato/ cruribusq; maximaq; ex pte renudatis: vt iã interioris amictus q̃ miseri sint pãni, fiat pspicuũ: ac cothurnorũ quos pedibus induxerũt, appareat deformitas/haud quaq̃ ad pedis modũ respõdentiũ. Vide vt me iã similitudines cõferre docueris optie Galle. Cæterũ tyrãnis talis quædã res tibi visa est esse verũ vbi equus esses/aut canis/aut piscis/aut rana, quõ eã vitæ rationẽ ferebas? GAL. Istũ quẽ nũc suscitas sermonẽ et longior sit: neq; huius tpis. Illud aũt vnũ in genere dixerim/nullã ex omnibus vitã mihi nõ visam tranquilliorẽ vita humana/naturalibus dũtaxat cupiditatibus et vsibus circũscriptã. Siqdem publicanũ equũ/aut sycophantã ranã/ aut sophistã graculum/aut popinatorẽ culicẽ/aut cinędũ gallũ/ atq; id genus alia quæ vos studio cõminiscimini, haud quaq̃ inter illos videbis. MICYL. Quę dicis o Galle fortassis vera sunt: verũ nõ me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud vnq̃ quiui dediscere cupiditatẽ illam a puero mihi insitã: videlicet vt diues euadã. Quin nunc quoq; somniũ illud ob oculis versatur / aurum ostẽtans: potissimũ aũt scelestus ille Simon excruciat: q qdẽ tãtas inter opes delicietur. GAL. At ego te isto leuabo morbo Micylle: tametsi nox etiamdũ est. Surge modo/ac sequere me. Siqdem ad ipm te Simonẽ adducam: atq; in aliorũ diuitũ ædes: quo nimirũ videas / quõ res habeãt apud illos. MICYL. Istuc quo pacto, clausis foribus? Nũ me parietes trãsfodere cõpelles? GAL. Nequaq̃: verũ Mercurius, cui sum sacer, hoc optãti mihi largitus est: vt si qs longissimã caudæ plumã: quæ ob molliciẽ inflectit̃. MICYL. Atqui duas habes eiusmõi. GAL. At dextrã ex his auulsã cuicũq; ego gestandã dedero is quo ad voluero/fores omnis poterit aperire/cunctaq; videre: ipe inuisibilis. MICYL. Equidẽ ignorabã o Galle te præstigiarũ quoq; peritũ esse. Porro si mihi isthuc semel pstiteris, videbis ilico Simonis vniuersas opes huc

deportatas:nã eas huc rediẽs trãsferã. At ille rursũ circũrodet/ebibetq; pu
tria coria:qb⁹ cõsueuit soleas cõpigere. GAL. Atq nefas sit istuc facere. Siq
dẽ Mercuri⁹ illđ mihi mãdauit: vt siqs pẽnã tenẽs istiusmodi qppiã patra-
rit vociferãs furẽ proderẽ. MICYL. Rẽ neutiq̃ verisimilẽ narras:nẽpe Mer
curiũ quũ ipse sit fur,nõ sinere alios:vt idẽ faciant. Sed tamẽ abeamus. Nã
aurũ auferã:si modo possim. GAL. Pennã prius reuellito. Quid hoc rei?am
bas reuulsisti. MICYL. Tutius hoc quidẽ o Galle:tũ tibi minus fœdũ sit fu-
turũ:ne altera caudæ pte mutilatus claudices. GAL. Age sane:sed vtrũ Si-
monẽ prius adimus:an aliũ quẽpiã diuitũ? MICYL. Haud alio/imo ad Si-
monẽ:q videlicet p dissyllabo/tetrasyllab⁹ esse affectet: posteaq̃ diues eua-
sit. Sed iã ad fores accessimus. Quid igit̃ deinceps facio? GAL. Pennã seræ
admoue. MICYL. Ecce aũt:dii boni,ostiũ pinde atq; claui resiliit. GAL. Per
ge porro præcedẽs. vides illum vigilantẽ ac supputantẽ? MICYL. Video p
Iouẽ/et quidẽ ad obscurã/siticulosãq; lucernulã. Præterea pallet: haud scio
vnde Galle:totusq; exaruit/atq; extenuatus est:mirũ,ni curis. Neq; ẽm au
ditũ est illũ alioqui male habere. GAL. Ausculta qd dicat:siquidẽ intelliges
qbus de causis ad eũ modũ sit affectus. SIMON. Nimirũ septuagita illa ta-
lenta tuto admodũ sub lectica defossa sunt: neq; quisq̃ alius omnino vidit.
At vero,sedecim illa Sosylus equiso vidit me sub præsepi occultãtem:itaq;
de curando stabulo nõ est admodũ sollicitus: q̃q̃ nec alias admodũ laboris
appetẽs. verisimile est aũt illũ multo etiã his plura sustulisse. Nã vnde alioq
Tibius heri tã ingens salsamentũ illi opsonio pposuisset? Tũ aũt aiunt illũ
monile emisse vxori drachmis quinq;. Hei misero mihi. Hi omnia mea dis-
sipabũt bona. Quid q; ne pocula qdem sat ĩ tuto mihi recõdita sunt:quum
sint multa. Vereor ẽm: neqs ea suffosso pariete tollat. Cõplures mihi inui-
dent/atq; insidias parãt. Præter cęteros aũt Micyllus iste vicinus. MICYL.
Ita p Iouẽ. Nam tibi sum sil'is:ac patellas sub ala gesto. GAL. Tace Micylle:
ne ptinus ipo in furto nos pdas. SIMON. Optimũ igit̃ fuerit:vt ipe insom
nis seruem. Oẽm obibo domũ in orbẽ obãbulans. Quis iste?video te p Iouẽ.
O parietũ psossor,posteaq̃ es columna/bene res haber. Pernumerabo denuo
refossum argentũ:neqd forte dudũ me fugerit. En rursum obstrepuit mihi
nescio qs. Nimirũ obsideor/atq; insidiis appetor ab oĩbus. vbi mihi gladi⁹?
Si queq̃ deprehẽdero: rursum aurũ defodiamus. GAL. Sic tibi habẽt o Mi-
cylle res Simonis. Sed abeamus ad alium quẽpiam: donec noctis adhuc ali-
quantulum supest. MICYL. O miser:cuiusmodi viuit vitam? hostibus eue-
niat ad hunc modũ diuitem esse. Itaq; pugno illi in maxillam illiso,volo dis
cedere. SIMON. Quis me pulsauit? Latrocinio despolior miser. MICYL.

Plora ac vigila/auriq; similis corpore reddaris: quãdoqdem illi affixus deditusq; es. Nos autẽ si videtur Gniphonem fœneratorẽ visamus. Nã nec is pcul hinc habitat. ipsæ nobis suapte sponte fores patuerunt. GAL. Vides hunc quoq; curis inuigilantem/et vsurarũ rationes iterantẽ digitis cõtortis? cui propemodũ relictis his omnibus sit in silpham/aut culicẽ/aut muscã abeundũ. MICYL. Equidẽ video miserũ ac vecordẽ hominem, ne nunc qdẽ multo meliorẽ viuere vitã: q̃ silphæ aut culicis. Adeo totus et hic a curis et rationibus est extenuatus. Nunc ad aliũ eamus. GAL. Ad tuum, si videtur, Eucratem. En tibi fores per se patuere. Quin introimus? MICYL. Paulo ante hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nunc tu diuitias somnias? vides igitur Eucratem ipm quidem a famulo/virum natu grãdem. MICYL. Video profecto quiddã haud quaq̃ virile. Porro altera ex parte ipsam item vxorẽ a coquo constuprari. GAL. Quid ergo? Num optaris et horũ hæres existere Micylle: cũctaq; possidere quæ sunt Eucratis? MICYL. Haud quaq̃ Galle. Imo fame citius interierim, q̃ id genus quippiã patrare valeat aurũ et cõuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, q̃ si a domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc/quandoquidem dies ferme diluxit/domum ad nos redeamus. Reliqua rursus alias videbis Micylle.

Somnii siue Galli finis Erasmo Interprete.

LVCIANI TIMON SIVE MISANTHROPVS ERASMO INTERPRETE.

O Iuppiter Philie/ hospital'/sodalitie/domestice/ fulgurator iusiurandice/ nubicoge/grãdistrepe, et si qđ aliud tibi cognomẽ attoniti poetę tribuũt: maxime quũ hęrẽt in versu. Nam tũ illis tu multinois fact⁹/carminis ruinã fulcis metriq; exples hiatum. Vbi tibi nũc magnicrepũ fulgur grauifremũ tonitru: vbi ardens candẽs ac terrificũ fulmen? Nam hæc omnia iam palam apparet nugas esse/ fumumq; poeticum: nec omnino quicq̃ præter nominum strepitum. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expromptaq; / nescio quomodo penitus extincta sunt/frigentq;: adeo, vt ne minimam quidem scintillulam iracundiæ aduersus nocentes reliquam obtineant. Itaq; citius quiuis ex his q peieraturi sunt/extinctũ ellychniũ metuerit: q̃ flammam fulminis cũcta necantis: vsq; adeo titionẽ quempiam in sese vibrare te putant: vt incendiũ aut fumũ ab illo pficiscens nihil quicq̃ formidẽt: verũ hoc solum vulneris inferri posse

iudicent: vt fuligine compleantur. Quibus rebus factum est: vt iam Salmo
neus tibi sit ausus etiam obtonare: neq; id admodū ab re: quippe aduersus
Iouem vsq; adeo ira frigidum: vir ad facinora feruidus, audaciaq; tumidus.
Quid ni em̄ faciat: vbi tu sub mandragora stertis: qui neq; ꝑierantes exau
dias: neq; eorū qui flagitia cōmittūt respectū agas? Cęcutis autē lippitudi-
ne, & hallucinaris ad ea quæ fiunt: auresq; iam tibi obsurduerūt: instar ho-
rū qui ætate defecti sunt. Quādoquidē quū iuuenis adhuc esses: acriq; ani-
mo, vehemēsq; ad iracundiā, ꝑmulta in hoīes maleficos ac violentos facie-
bas. Neq; tum vnq̄ tibi cū illis erant induciæ. Sed ꝑpetuo fulmē erat in ne-
gotio: ꝑpetuo obuibrabat: Aegis obstridebat tonitru: fulgur cōtinēter iacu
lorum in morē/densissime ex edito loco deuolantium/torquebatur. Terræ
quassationes/cribri instar frequētes: ad hæc nix cumulatim: neq; non gran
do saxorum in morem: atq; vt tecum grandius loquar, imbresq; rapidi &
violenti/ac flumen quotidie exundans. Hinc tantū repente Deucalionis ęta
te naufragium ortum est: vt omnib⁹ sub aqua demersis/vix vnica scaphula
seruaretur: quæ in montem Lycorem appulit: humani generis quasi scintil
lulas quasdam seruans: vnde sceleratius etiam genus in posterū propagare
tur. Nimirum igitur dignū secordia præmiū ab illis reportas: quū iam nec
sacra faciat tibi quisq̄: nec coronas offerat: nisi si quis obiter in Olympicis:
ac ita vt ne is quidē rem admodū frugiferam facere videatur: sed priscum
quēdā ritū magis referre: ac pene Saturnū/O deorū generosissime/te red-
dunt, magistratu abdicantes. Omitto loqui: quoties iam tēplum tuū sacri-
legio cōpilarint: quū tibi etiā ipsi in Olympiacis manus admoliti sunt. At-
q; interea tu altifremus ille pigritabaris vel excitare canes, vel vicinos ad
uocare: vt auxilio accurrētes illos cōprehenderēt: quū etiādū ad fugā ador
narētur. Sed egregius ille, gigantūq; extinctor & Titanum victor sedebas:
quū tibi cęsaries ab illis circūtōderetur: decēcubitale fulmen dextra tenēs.
Horum igitur o præclare quis tādē erit finis: quæ tu adeo secure despicis?
aut quomodo de tātis maleficiis pœnas sumes? Quot Phaetontes, aut Deu
caliones, satis idonei sint ad expiandū tam inexhaustā morum iniquitatē?
Etenim vt de cōmunibus sileam: de iis quæ mihi acciderunt dicam: quū tā
multos Athenienses in sublime euexerim: ex pauperrimis diuites reddide-
rim: cunctisq; quotquot opus haberēt suppeditarim: imo semel vniuersas
opes in amicos iuuandos effuderim. Simul atq; his rebus ad inopiā deueni:
iam ne agnoscor quidē ab illis: nec aspicere dignātur me: qui dudū reuere-
bantur: adorabant: meoq; de nutu pēdebāt. Qđ si quādo per viā ingrediens
forte fortuna in eorū quēpiam īcidero: perinde vt euersam hominis iā olim

defuncti statuam/ac tēporis longitudine collapsam prætereūt quasi ne no-rint quidē. Porro alii procul conspecto me alio sese detorquēt: existimantes sese inauspicatū: abominandūq; visuros spectaculū: quē non ita pridē serua torem & adiutorē suū esse prædicabāt. Itaq; præmētibus malis ad extrema redactus consilia, renone arrepto, terrā exerceo, quaternis conductus obo-lis: atq; hic cum solitudine cūq; ligone philosophor. Hoc interim lucri mi-hi videor facturus: ꝙ posthac nō intuebor plerosq; pręter meritū secundis fortunæ successibus vtētes. Nā illud vel maxime vrit. Iam igitur tandē ali quādo Saturni Rheæq; proles excusso profundo isto grauiq; somno (nam Epimenidem quoq; dormiēdo vicisti) denuo iactato fulmine, aut ex Oetha redaccenso, ingenti reddita flamma iram aliquā strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende: nisi vera sint quæ a Cretēsibus de te tuaq; sepultura ferūtur. IVPPITER. Quis hic est Mercuri: quē audio sic vociferantē ex Attica: ad radicē mōtis Hymetti: horrid⁹ totus, ac squalidus, pelleq; hircina amict⁹? fodit autē vt arbitror: nā pronus incūbit homo loquax & confidēs: mirū ni philosophus est: neq; enī alioqui adeo impia nefariaq; ī nos fuerat dictur⁹. MERCVRIVS. Quid ais pater: an non nosti Timonem Echecratidis filiū Colytensem? Hic nimirū est q nos sępenumero in sacris legitimis conuiuio accepit: ille repēte diues factus: ille q totas Hecatombas: apud quē splēdide Iouialia festa cōsueuimus agitare. IVPPITER. Hem quęnā ista rerū cōmu tatio? hiccine honestus ille diues: quē tam frequētes cingebāt amici? Quid igitur accidit vt hoc sit habitu? squalidus/ęrumnosus/fossor conductitius vti coniicio: quū tā graue ligonē gerat? MERCV. Ad hūc modū illū quo-dāmodo probitas euertit: atq; humanitas: & in oēs quicūq; egerēt miseri-cordia. At re vera vecordia potius facilitasq; nullusq; in suscipiēdis amicis delectus: quippe q neutiq̄ intellexerit: sese coruis lupisq; largiri. Quin ma-gis quū a vulturibus tā multis misero iecur eroderetur: ob id amicos eos necessariosq; iudicabat: quasi beneuolētia erga sese afficerent: quū illos epu læ magis caperēt. Ergo posteaq̄ ossa penitus nudassent circūrosissentq;: de-inde si qua medulla suberat hāc quoq; admodū diligenter exuxissent, aufu-gierūt: exuccū & radicitus desectū destituētes adeo: vt postea ne agnoscāt quidē aut aspiciāt: tātū abest vt sint q suppeditēt impartiātq;. Has ob res fossor, & sago opertus pelliceo, vrbē præ pudore fugiēs mercede terrā exer cet: aduersus ingratos atra bile stomachatur: qui quidē sua benignitate di-tati/admodū fastuose nūc ꝑtereāt: ac ne nomē quidē an Timon vocetur no uerint. IVPPITER. Atq; profecto vir neutiq̄ fastidiēdus neq; negligēdus: et iure optimo indignatur: q iis tātis in malis agat. Quare sceleratos istos

adulatores ipsi quoq; fuerimus imitati: si eũ virũ neglexerimus: qui tãtum taurorũ & ouiũ pinguissimas quasq; nobis in aris adoleuerit. Quarũ nidor etiamdũ mihi in naribus residet. Tametsi ꝓpter negotia, maximãq; turbã peierantiũ, tũ vi nõ iure agẽtiũ, neq; non aliena rapientiũ, pręterea ob formidinẽ: quã mihi pariũt sacrilegi: qui quidẽ tũ multi sunt, tũ obseruatu difficiles: adeo vt ne minimũ quidẽ nos cõniuere sinant. Iampridẽ profecto ad Atticã regionẽ oculos detorsissem: maxime posteaq̃ philosophia & de verbis digladiationes/apud istos increbruerunt: ita vt pugnãtibus ĩter se istis vociferantibusq; ne exaudire quidẽ mortaliũ vota liceat. vnde mihi necessum est: aut auribus obturatis sedere: aut dirũpi ab eis cõficiq;, qui virtutẽ quãdã & incorporea quędã, merasq; nugas ĩgẽti vociferatione cõnectunt. hæc in causa fuerũt vt hũc quoq; neglexerim: quũ haud mediocriter de nobis sit meritus. Qđ reliquũ est Mercuri tu Plutũ adducẽs quantũ potes ad istũ abeas. Porro Plutus vna secũ ducat & thesaurũ: & vtriq; apud Timonẽ perseuerẽt. Neq; vsq; adeo facile demigrent: etiã si q̃ maxime rursum illos ꝑ benignitatẽ ex ædibus exegerit. Cæterũ de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hunc sunt vsi, in posterũ consultabo: pœnasq; daturi sunt: simul atq; fulmen instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo e radiis maximi: quũ nuper auidius in sophistam Anaxagorã iacularer: qui suis familiaribus suadebat nullo pacto esse vllos nos qui dii vocaremur. At illum quidẽ errore non feriebã: propterea ꝙ Pericles obtẽta manu eũ protexerit. Cæterũ fulmen in Castoris ac Pollucis tẽplum detortũ, tũ illud exussit, tũ ipsum parũ abfuit/quin ad saxũ cõminueretur. Q̃q̃ ĩterim vel id supplicii satis magnũ in istos fuerit: si Timonẽ conspexerint egregie locupletẽ factũ. MERCVRIVS. Quãtũ habet momẽti altũ vociferari & obstreperũ audacẽq; esse? Idq; nõ iis modo q causas agũt: verũ etiã q vota faciũt cõducibile. En mox e pauperrimo diues euaserit Timon: q se in ꝑcãdo clamosum, & improbũ ꝑstiterit, Iouẽq; reddiderit attẽtũ. Q3 si silẽtio fodisset incuruus: etiã nũc foderet neglectus. PLVTVS. At ego Iuppiter haud quaq̃ ad istũ rediturus sum. IVPPITER. Quid ita nõ reditur⁹ optime Plute: ꝑsertim a me iussus? PLVTVS. Quoniã ꝑ Iouẽ iniuria me affecit eiiciẽs: & in multa fragmẽta dissecans: idq; quũ illi paternus essem amicus: ac me/pene dixerim/ fuscinis ex ædibus extrusit: nec aliter q̃ ii q e manibus ignẽ abiiciunt. Num rursus ad istum ibo: parasitis adulatoribus & scortis donãdus? Ad eos me mittito Iuppiter q munus intellecturi sint: qui amplexuri: quib⁹ eqdẽ in ꝑtio sim: & maiorẽ in modũ exoptatus. At hi stupidi cũ inopia cõmerciũ habeant quã nobis anteponũt: atq; ab ea accepto sago pelliceo, Ligoneq; sat ha

beant quũ duos lucrantur obolos: decẽ talenta contẽptim dono dare soliti. IVPPITER. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon: quippe quẽ Ligon abũde satis corripuerit, nisi prorsus nullũ dolorẽ sentiũt illius ilia, te videlicet potius q̃ inopiã esse ꝓoptandã. At tu mihi querulus admodũ videris esse: qui nũc Timonẽ incuses: ꝙ tibi patefactis foribus libere permiserit vagari: neq̧ includẽs, neq̧ zelotypus in te. Porro alias diuersa de causa in diuites stomachabare: quũ diceres te ab illis repagulis/clauibus/ac signorum obiectaculis impressis ita fuisse cõclusum vt ne prospicere quidẽ in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas: affirmans ꝓfocari te nimiis tenebris: eoq̧ pallidus nobis occurrebas & curis confectus: digitis etiãnum ex assiduo colligẽdi, coaceruãdiq̧ vsu contractis contortisq̧. ꝙ si quãdo daretur opportunitas: aufugiturũ quoq̧ ab illis te minitabare. In summa: rẽ supra modũ acerbã iudicabas in æreo ferreove thalamo/Danaes exẽplo/virginẽ asseruari: atq̧ a scelestissimis educari pędagogis, fœnore, & computu. Proinde absurde facere aiebas hos: ꝙ te ꝑter modũ adamarẽt: neq̧ (quum liceret) frui auderẽt: neq̧ quũ ipis esset in manu, amore suo secure vterent. Sed vigiles obseruarent: ad signũ ac seram oculis nunq̃ conniuẽtibus/ neq̧ vsq̃ dimotis semper intuẽtes: abunde magnũ fructũ arbitrantes: nõ ꝙ ipsis fruendi facultas adesset: sed ꝙ nemini fruẽdi copiam facerẽt: non aliter q̃ in præsepi canis nec ipsa vescẽs hordeis, nec equũ famelicum id facere sinens. Quinetiã ridebas istos: qui parcerẽt asseruarẽtq̧ & (q̄d eẽt absurdissimũ) ipsi quidẽ sibi subtraherent, verererturq̧ contingere: non intelligerẽt autẽ fore: vt aut sceleratissimus famulus, aut dispẽsator, aut liberorum pædagogus furtim subiret: ludibrio habiturus infelicẽ & inamabilẽ herum: quem postea sinat ad fuliginosam & oris angusti lucernulam ac siticulosum scirpulum vsuris inuigilare. Quid itaq̧: an nõ iniquũ quũ hæc quõdam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? PLVTVS. Atqui si rẽ vere ꝑpenderis vtrũq̧ me iure facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas: negligẽtia poti⁹, haud beneuolẽtia studiũq̧, q̄d ad me ꝑtinet, merito videat. At e diuerso: q me ostiis ac tenebris inclusũ seruabãt: id agẽtes, quo scilicet crassior saginatiorq̧ ac vehemẽter corpulẽtia onustus euaderẽ: quũ interim neq̧ ipsi contingerẽt, neq̧ in lucẽ ꝑducerẽt, ne vel aspicerer a quopiã: hos demẽtes & contumeliosos in me iudicabã: quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerẽt situ carieq̧ putrescere: haud intelligẽtes ꝙ mox demigrent: me alii cuipiã cui fortuna fauerit relicturi. Nec hos igit̃ probo: sed ne illos quidẽ qui nimiũ facile mihi man⁹ admouẽt. Sed qui (q̄d est optimũ) mediocritate vtãtur: vti nec prorsus abstineãt, neq̧ penitus ꝑ

fundant. Etem̃ illud per Iouẽ cõsydera Iuppiter: Si qs vbi puellulam et formosam lege duxisset vxorẽ: postea neq; obseruet/nec vlla omnino zelotypia ꝓsequat: videlicet sinens illam noctu atq; interdiu quocũq; libitũ sit ire: et qcunq; voluissent cũ his habere rem: vel ꝓducat potius vltro vt adulteret: fores aperiẽs/ostẽtãsq;: et quoslibet ad illã inuitãs: nũ hic amare videbitur? ꝓfecto hoc tu nequaq̃ dices Iuppiter, q̃ sæpenumero amorẽ senseris. Rursũ si ingenuã lege domũ deducat: vti liberos legitimos ꝓgeneret: cæterũ nec ipe contingat florentẽ ætate decorãq; virginẽ: nec alium sinat aspicere: sed inclusam orbã/sterilemq; in ꝑpetua virginitate cõtineat: idq; præ amore se facere prædicet: et hũc quidẽ præferat pallore corpe exhausto: oculis refugis: nũ fieri potis est: vt hmõi nõ desipere videatur? quippe qui quũ liberis oportuerit operã dare fruiq; cõiugio/puellã adeo formosam atq; amabilem sinat emarcescere: per omnẽ vitã tãq̃ Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi et ipse indigne fero: quum a nõnullis ignominiose cędor calcibus/laniorq; atq; exhaurior a nõnullis cõtra pinde vt stigmaticus fugitiuus compedib⁹ vicior. IVPPI. Quid est aũt q aduersus illos indigneris? q̃nqdẽ vtriq; pœnas egregias luunt. Alteri quidẽ dum Tantali in morem/neq; bibere sinuntur/neq; edere: sed ore sicco duntaxat inhiant auro. Alteri vero dũ his ceu Phyneo cibos harpyiæ ipsis e faucibus eripiunt. Sed abi iã Timone multo posthac vsurus cordatiore. PLV. An ille aliquãdo desinet me ceu foramino so cophino, priusq̃ omnino influxerim/data opa exhaurire: quasi conet occupare: quo minus influam: veritus: ne si copiosius infundar/ipm vndis obruam? Quo fit, vt in Danaidũ dolium aquã mihi videar illaturus/frustraq; infusurus, vase nõ cõtinente liquorem: imo prius ꝓpe modũ effuso quod influit, q̃ influxerit. Adeo latus dolii hiatus ad effusionẽ/ac liber exitus. IVP. Proinde ni hiatum istum obturauerit/perpetuamq; perstillationem sistere studuerit: te propediem effuso/facile rursum sagum/et ligonem in dolii fęce reperiet: sed interim abite atq; illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris: vt rediens Cyclopas ex Aetna tecum adducas: quo fulmen cuspide restituta/resarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MER. Eam⁹ Plute. Quid hoc? Nũ claudicas? Equidẽ ignorabã O præclare te non cæcum modo: verumetiã claudũ esse. PLV. Atqui nõ hoc mihi ꝑpetuũ Mercuri: verũ siquando proficiscor a Ioue missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardus sum/et vtroq; claudus pede: ita vt ægre ad metã ꝑtingere queam: sene nonnunq̃ interim facto, qui me opperiebatur. Porro quũ discedendũ est, alatũ videbis multo auibus celeriorem. vnde fit: vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor ꝓnũtier saltu stadiũ trans-

mensus ne videntibus quidē aliquoties spectatoribus. MERCVRIVS. At ista quidē haud vera narras. immo ego tibi pmultos cōmemorare queam: quibus heri ne obolus quidē erat: quo restim emerent: qui hodie repente diuites facti splendide viuant: albis quadrigis vehantur: qbus ante ne asellus quidē suppeditarit. Ii tamē purpurati, aurūq; manibus gestantes obambulāt. Qui ne ipsi quidē opinor credere possunt: quin per somniū diuites sint. PLVTVS. Isthac alia res est Mercuri: neq; enī tū meis ipsius ingredior pedibus: nec a Ioue, sed a dite ad istos transmittor: qui & ipse nimirū opū largitor est: ac magna donās: id qd ipso etiā nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad aliū demigrandū: in tabellas iniiciunt me: ac diligenter obsignātes sarcinæ in morem sublatū transportant. Interea defunctus ille alicubi in ędiū tenebricosa parte iacet vetere linteo in genua iniecto tectus: de quo feles digladiātur. Porro qui me sperauerāt obtinere in foro opperiunt hiantes: non aliter q̄ hyrundinē aduolantē stridētes pulli. deinde vbi signū detractū est, & lineus ille funiculus incisus, apertęq; tabellæ: iāq; nouus dominus pronūciatus est: siue cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscœnus: qui puerili obsequio fauorē emeruerit: etiam tum mento subraso / pro variis & opiparis voluptatibus / quas illi iam exoletus suppeditauerat ingens scilicet pmiū ferens generosus quisquis ille tandē fuerit / nōnūq̄ me ipsis cū tabellis arreptum / fugiens adportat cōmutato nomine: vt q mo do Pyrrhius, aut Dromo, aut Tibius, iam Megacles, aut Megabizus, aut Protarchus appelletur. Cęterū illos nequicq̄ hiantes, seq; mutuū intuentes relinquit: ac verum luctum agētes: q; eiusmodi Thynnus ex intimo sagenæ sinu sit elapsus: quin non parū magnā escam deuorarit. At hic repente totus in me irruens, homo vitæ mūdioris atq; elegantioris rudis / pingui illotaq; cute qui cōpedes etiādum horrescit: & si quis pręteriēs loco increpet: arrectis stet auribus: quiq; pistrinū, perinde vti templū, adoret: non est deinceps tolerandus: iis quibuscum viuit: verū & ingenuos afficit contumelia: et conseruos flagris cędit: experiens, nū sibi quoq; similia liceant: donec aut scortulo cuipiam irretitus, aut equorum alendorū studio captus, aut adulatoribus sese permittēs, deierantibus Nireo formosiorē esse: Cecrope, Codrove generosiorē, callidiorem Vlysse, vnū autē vel sedecim pariter Crœsis opulētiorem, momento temporis semel profundat infelix quæ minutatim / multis ex periuriis / rapinis / flagitiis / fuerant collecta. MERCVRIVS. Ista ferme sic habent vti narras: verum vbi tuis ipsius ingrederis pedibus: qui tādem cæcus quū sis viam inuenire soles? Aut qui dignoscis ad quosnam Iuppiter te miserit: dignos illi visos qui diuitiis abundēt? PLVTVS.

Eniuero,credis me reperire iſtos ad quos mittor? MERCVRIVS. Per Io-
uē haud quaq̄. Neq; enī alioqui Ariſtide ꝓterito ad Hipponicū & Calliam
acceſſiſſes, tum ad alios ꝑmultos Athenienſes,homines ne obolo q̄dē æſti-
mandos.Cęterū quid facis quādoquidē es emiſſus? PLVTVS. Surſum ac
deorſum circū curſans oberro:donec imprudēs in quēpiā īcurrero:hic aūt
quiſq̄s ille ſit qui forte primus me nactus ſit,abducit ac poſſidet: te Mercu-
ri ꝑ lucro ꝓter ſpem obiecto/venerans atq; adorans. MERCV.Num ergo
fallitur Iuppiter:qui quidē credat ex ipſius animi ſentētia/ditari abs te hos
quos ille dignos exiſtimarit qui diteſcerēt?PLVTVS. Et iure q̄dē optimo
fallitur o bone:quippe qui quū me cæcū eſſe non ignoret emittat veſtigatū
rem vſq; adeo repertu difficilem & iam olim e vita ſublatam.Quā ne Lyn-
ceus quidē facile inueniret:quæ nimirum adeo obſcura ſit ac minuta. Itaq;
quū rari ſint boni: improbi porro in ciuitatibus omnia obtineāt: oberrans
facile in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorū illigor. MERCV.
At qui fit vt quoties eos deſeris celeriter aufugias quum viæ ſis ignarus?
PLVTVS.Tum demū acutū cerno,pedibuſq; valeo: vbi ad fugā tēpus in-
uitat.MERCV.Iam illud quoq; mihi reſponde:qui fit,vt quū ſis oculis ca-
ptus (dicēdū enim eſt) ꝓterea pallidus:poſtremo claudus:tam multos ha-
beas amātes: adeo vt omnes in te defigant oculos?& ſi potiantur felices vi-
deantur:ſin fruſtrētur:non ſuſtineant viuere?Ex his equidē nō paucos no-

Alludit ad carmen Theognidis.

ui qui ſic perdite te amarint vt ſeſe aerio e ſcopulo piſcoſi in æquoris alta,
præcipites abiecerint:rati faſtidiri ſeſe abs te propterea ꝙ illos nullo pacto
reſpexiſſes.Q̄ꝫ q̄ ſat ſcio tu quoq; fateberis:ſi quo modo tibi ipſi notus es:fu
rere iſtos:qui eiuſmodi amore ſunt demētati.PLVTVS. At enī credis me
qualis ſum talē iſtis videri:nēpe claudū, aut cæcum, aut ſi quid aliud adeſt
mihi vitii? MERCVR. Quid ni o Plute? niſi forte & ipſi omnes cęci ſunt.
PLVTVS.Haud cæci quidem:o optime:verum inſcitia, errorq; quæ nūc
occupant omnia,illis offundunt tenebras:ad hæc ipſe quoq; / ne per omnia
deformis ſim/perſona vehementer amabili tectus,inaurato gēmiſq; pictu-
rato,ac verſicoloribus amictus eis occurro:at illi rati ſeſe natiui vultus ve
nuſtatem aſpicere:amore capiūtur,diſpereūtq; niſi potiātur.Qꝫ ſi quis me
toto corpore renudatum illis oſtēderit: dubio procul futurum ſit vt ſe ipſi
damnēt qui tantoꝑe cęcutierint adamantes res neutiq̄ amandas ac fœdas.
MERCVRIVS. Quid ergo poſteaq̄ eo peruētum eſt vt iam diuites euaſe
rint:iāq; ꝑſonam ipſam ſibi circūpoſuerint: rurſum fallūtur?Adeo vt ſi q̄s
illis detrahere conetur:pene caput potius q̄ perſonam abiiciant? Neq; enī
veriſimile eſt etiā tum illos ignorare, auro bracteatā eſſe formā: quū intus

cuncta inspexerint. PLVTVS. Ad id non parū multæ res o Mercuri mihi sunt adiumēto. MERCV. Quęnā? PLVTVS. Simul atq; q me primū nactus est apertis foribus exceperit, clanculū vna mecū introit elatio/vecordia/iactātia/mollities/violētia/dolus/atq; alia itē innumerabilia: a qbus oīb9 posteaq̄ est animus occupatus, iā admiratur quę neutiq̄ sunt admirāda: & appetit ea quę sunt fugiēda: meq; cunctorū illorum quæ introierant malorum patrem stupet: illorum satellitio vallatum: quiduis potius passurus q̄ vti me compellatur reiicere. MERCV. Vt leuis ac lubricus es Plute, retētu difficilis, ac fugax: neq; vllam prębēs ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarū ac serpentū in morē inter digitos elaberis. At ediuerso pauptas, viscosa, prēsu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos: vt qui tetigerint illico hęreant: neq; facile queant auelli. Verum interea dum nugamur rem haud paruā omisimus. PLVTVS. Quā? MERCV. Nempe quia thesaurū non adduxerimus: quo vel in primis erat opus. PLVTVS. Isthæc quidē ex parte bono sis animo. Nam nō nisi in terra relicto illo ad vos ascēdere soleo: iussoq; intus manere foribus occlusis neq; cuiq̄ aperire nisi me vociferantē audierit. MERCV. Iam igitur Atticā adeamus. Tu me cōsequitor chlamydi adhærēs, donec extremā viā attigerimus. PLVTVS. Recte facis Mercuri quū me per viā ducis. Etenim si me deseres: forsan oberrās/in Hiperbolum aut Cleonem inciderē. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? MERCV. Timon hic est qui proxime montanū & petricosum fodit solū? Papę: adest & paupertas & labor ille. Tū robur/sapiētia/fortitudo/atq; id genus aliorū turba: quorū omniū agmen fames iungit: longe pstantius q̄ tui sint satellites. PLVTVS. Quin igitur q̄ ocyssime discedimus Mercuri? Neq; enī vllū operę ptiū fecerimus cū hoīe eiusmodi vallato exercitu. MERCV. Secus visū est Ioui: q̄re ne metu deterreamur. PAVPERTAS. Quo hūc nūc Argicida/ manu abducis? MERC. Ad hūc Timonē: ad quē a Ioue sumus ire iussi. PAVPERTAS. Ita ne rursum Plutus ad Timonē? posteaq̄ ego hūc antea delitiis male corruptū suscepi: cōmēdāsq; sapiētię & labori/strenuū/multiq; ptii virū reddidi? Adeo ne despiciēda, iniurięq; idonea vobis iudicor vt hūc q̄ mihi vnica erat possessio eripiatis: iā exactissima cura ad virtutē excultū? vt Plut9 hic vbi denuo susceperit per contumeliā & arrogantiā illi manu iniecta, talē reddiderit qualis erat dudū: mollē & ignauū ac vecordē: rursum mihi restituat: vbi iā nihili fact9 erit & ridiculus? MERCV. Sic O Paupertas Ioui placitum est. PAVPERTAS. Eqdē abeo. At vos labor & sapiētia reliq; cōseqmini me. Porro hic breui cognoscet: qualis ī se fuerim: quā nūc relinquet: nēpe adiu-

trix bona/et rerũ optimarum doctrix. Quicũ donec habuit commercium, sano corpore/valentiq; animo perseuerauit: virilem exigens vitam/et ad se se respiciens: supuacua autem et vulgaria ista aliena/ita vt sunt/existimans MERCV. Discedunt illi: nos ad eũ adeamus. TIMON. Quinã estis o scelesti? aut qua gratia huc aduenistis homini opario/mercenarioq; negotium exhibituri? verũ haudquaq̃ læti abibitis scelesti vt estis omnes: nã ego vos ilico glebis et saxis petitos cõminuã. MERCV. Nequaq̃ o Timon/ne ferito neq; eñ feries mortales: verũ ego sum Mercurius: hic Plutus. Misit nos Iupiter votis tuis exauditis. Quare, qđ bene vertat, opes accipe desistẽs a laboribus. TIMON. Atqui vos iam ploraueritis etiã si dii sitis: vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes/tum deos/tum homines. Sed hunc cæcũ quisquis is fuerit/mihi certũ est ligone impacto cõminuere. PLVTVS. Abeamus per Iouem Mercuri: quãdoquidẽ hic homo mihi videtur nõ mediocriter insanire: ne malo quopiã accepto discedam. MERCV. Ne qđ ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatẽ/asperitatẽq;: ac manibus obuiis excipe bonã fortunã: rursum diues esto: rursum Atheniensiũ princeps: et ingratos illos despicito/quum solus florebis. TIMON. Nihil mihi vobis est opus: ne obturbate. Sat opũ mihi ligo: præterea fortunatissimus sum/si nemo propius ad me accesserit. MERCV. Adeo ne quæso inhumaniter? Hęc ego sæua Ioui refero atq; immania dicta? Atqui par erat forsitan hoĩes tibi haberi inuisos: vt qui tam multa indigna in te cõmisissent: deos odio te pse qui nequaq̃ erat consentaneũ: quũ illi tantope tui curam agant. TIMON. At tibi Mercuri/Iouiq; q; me respicitis plurimã eqdẽ habeo grãm: cæterũ hunc Plutũ nequaq̃ recepero. MERCV. Quid ita? TIMON. Qm̃ pridem innumerabilium malorũ mihi fuit author: quũ me assentatoribus pderet: inuidiæ obnoxiũ redderet: deniq; quũ repente me adeo pfide ac proditorie destituerit. Cõtra/pauptas optima/me laboribus viro dignissimis exercẽs/ mecũq; vere ac libere conuiuẽs et quibus opus erat suppeditauit laboranti et vulgaria ista docuit cõtemnere: effecitq;: vt mihi vitæ spes omnis ex me ipso penderet: demonstrans quænam essent opes vere meæ: nẽpe quas neq; adulator assentans/neq; sycophanta imitans/neq; plæbes irritata/ neq; cõcionator suffragiorũ author/ neq; tyrãnus intentis insidiis queat eripere. Itaq; iam validus effectus ob laborẽ, dum hunc agellum gnauiter exerceo: neq; qcq̃ eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio: abũde magnũ et sufficiẽtẽ victũ mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri quã venisti viã remetiẽs/ recurre/vna tecũ Plutũ adducẽs ad Iouẽ. illud mihi sat fuerit, si effecerit/vt omnes mortales p omnem ætatem eiulent. MERCV. Nequaq̃ o bone: neq;

enī omnes ad eiulandū sunt accōmodi. Quin tu iracūda puerilia& ista mis sa face, ac Plutū excipe. non sunt reiicienda munera, quę a Ioue proficiscuntur. PLV. Vin Timon vt contra te partes defendā meas: an grauiter feres, si qd dixero? TIMON. Dicito: ne multis tñ neq; cū prooemiis queādmodū perditissimi isti solēt oratores. Nā huius Mercurii gratia te ferā paucis dicentē. PLVTVS. Atqui multis mihi potius erat dicendū: tot noībus abs te accusato. Attamē vide, nū qua in re te queādmodū ais lęserim: q quidē dulcissimarū quarū& rerū tibi extiterim author opifex&: authoritatis: praesidētię: coronarū: aliarū itē voluptatū: mea opera cōspicuus eras: celebris & obseruandus. Cęterū si quid molesti ab adulatoribus accidit: nō mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia: propterea ꝙ me tam ignominiose viris illis execratis suppeditans: q te mirabātur, ac pręstigiis demētabant, mihi& modis oībus īsidias struebāt. Porro qđ extremo loco dixisti, te a me proditū desertū& fuisse: istud criminis ī te possum retorquere: quū ipse sim modis oībus a te reiectus, praeceps& exactus ex aedibus. Vnde pro molli chlamyde, sagū istud charissima tibi pauptas circū posuit. Ita& testis est mihi hic Mercurius, q̄topere Ioue orauerim, ne ad te venirē, qui tā hostiliter esses ī me debacchatus. MERCV. At nunc vides Plute in cuiusmodi hominē sit cōmutatus. Proinde audacter cū illo consuetudinē age. Tu vero fode ita vt facis. Tu iterim Thesaurū sub ligonē adducito. Audiet enī si tu accersiueris. TIMON. Parendū est Mercuri, rursus& ditescēdū. Quid enī facias quū dii cōpellant? tamē vide: ī quas turbas me miserum coniicies: q quidē quū ad hunc vs& diē felicissime vixerim, tantū auri repēte sum accepturus nihil cōmeritus mali, tātū& curarū suscepturus. MERCVRIVS. Sustine Timon mea gratia, tāetsi graue est isthuc at& intolerādum: quo videlicet palpones illi prę inuidia rūpantur. Ego porro superata aethna in coelū reuolauero. PLVTVS. Abiit ille quidē sicut apparet. Nā ex alarū remigio facio coniecturā. Tu vero hic operire: siquidē digressus Thesaurū ad te transmittā. sed feri fortius. Tibi loquor auri Thesaure: Timoni huic audiēs esto, offer&: temet eruendū. Fodi Timon altius īpingēs. Cęterū ego a vobis digredior. TIMON. Age iā O Ligo: nunc mihi tuas vires explica: ne& defatigere, dū ex abdito Thesaurū in apertū euocaris. Hem prodigiorū author Iuppiter, amici Chorybantes, ac lucrifer Mercuri: vndenam auri tantū? Num somniū hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim expertectus. Atqui aurū profecto est insigne, fuluum, graue, & aspectu multo iucundissimum.

Pulcherrima Aurum faustitas mortalibus.

Quippe qđ ignis ĩ morẽ ardes nocteſq; & dies renides. Ades o mihi chariſſimũ deſyderatiſſimũq;,nunc demũ credo vel Iouẽ ipſum olim aurũ eſſe factum. Etenĩ quę tandẽ virgo,non exporrecto ſinu vſq;adeo formoſum amatorẽ excipiat,per tegulas illapſum? o Myda Crœſeq; ac munera,delphico ĩ tẽplo dicata,vt nihil eratis ſi cum Timone,cũq; Timonis opibus cõferamini:cui ne Perſarum qdem rex par eſt. O Ligo/ſagũ chariſſimũ vos huic pani ſuſpẽdi cõmodum eſt. At ego q̃ maxime ſemotũ mercatus agrũ,turriculaq; ſeruãdi auri gratia conſtructa,vni mihi affatim vixero. ſepulcrũ item inibi mihi defuncto parare eſt ſentẽtia. hæc igitur decreta ſunto:placitaq; ĩ reliquũ vitę,ſeiunctio,ignorãtia,faſtidiũ erga mortales oĩs. Porro amicus,hoſpes,ſodalis,aut ara miſericordię merę nugę. Tum cõmiſerari lachrymãtẽ,ſuppeditare egẽtibus,iniquitas,ac morũ ſubuerſio:at vita ſolitaria,qualis eſt lupis:vnuſq; ſibi amicus Timõ:cęteri oẽs hoſtes & ĩſidiarũ machinatores. Cũ horũ quopiã cõgredi:piaculum:adeo vt ſi quẽ aſpexero dũtaxat,inauſpicatus ſit ille dies. In ſumma:non alio nobis habeãtur loco,q̃ ſigna ſaxea æreave:neq; fœcialẽ ab illis miſſum recipiamus,neq; fœdera feriamus. Mons hic ſolitudinẽ meã aduerſus illos tueat. Cęterũ tribules/cognati/populares/poſtremo patria ipſa frigida quędã & ſterilia noĩa,ſtultorũq; mortaliũ glorię:ſolus Timon diues eſto:deſpiciat oẽs:ſolus ipſe ſecũ oblectetur liber ab aſſentationibus,& oneroſis laudib⁹ diis ſacra faciat:epuletur ſolus ſibi ipſi vicinus, ſibi particeps, executiẽs ſeſe ab aliis. Ac ſemel decretũ eſto vt vnus ſeipſum comiter accipiat,ſi moriendũ ſit,aut neceſſe habeat ſibi ipſi coronam admouere. Nullũq; nomẽ ſit dulcius q̃ Miſantropi.i.hoĩm oſoris. morũ aũt notę difficultas,aſperitas,feritas,iracundia,ĩhumanitas. Q; ſi quẽ conſpexero:ĩcẽdio cõflagrãtẽ,obteſtantẽq; quo reſtinguã,pice oleoq; reſtĩguere:rurſum ſi quẽ flumen vndis abſtulerit,iſq; manus porrigẽs,iploret vt retineatur:hũc quoq; demerſo capite propellẽ:ne poſſit emicare. hũc ad modũ par pari relaturus eſt. hãc legẽ Timon tulit Echecratides Colytẽſis:& cõcionis ſubſcripſit ſuffragiis idẽ ille Timon. Age hęc decreta ſunto: hęc fortiter tueamur. Cæterũ magno emerĩ:vt id oĩbus innoſcat q; opibus abũdo:nã illa res illos pͥuocauerit. ſed qd illud? Hem quæ trepidatio? vndiq; cõcurrunt,puluerulẽti atq; anheli,haud ſcio vnde aurũ odorati. Vtrũ igiť hoc cõſcẽſo colle ſaxis eos abigo,e ſublimi deiaculãs:an hac tãtum ĩ re legẽ violabimus:vt ſemel cũ illis congrediamur:vt magis angãtur,faſtiditi repulſiq;? Ita ſatius eſſe duco. Itaq; reſtemus quo illos iã excipiamus. Age pſpiciã:primus eorũ iſte quis eſt? Nẽpe Gnatonides adulator q mihi nup ſymbolũ petẽti funẽ porrexit quũ apud me ſępenumero ſolida dolia vomuerit.

Sed bene est ꝙ ad me venit:nā primus oīm vapulabit.GNATO.An nō dixi Timonē virū bonū nō neglecturos esse deos?Salue Timon formosissime: iucūdissime:cōuiuator bellissime.TIMON.Scilicet & tu Gnatonides vulturū oīm edacissime atq; hoīm pditissime.GNATO. Sēper tibi grata dicacitas.Sed vbi cōpotamus?Nā nouā tibi adfero cātilenā,ex his quos nup didici dithyrābis.TIMON.Atqui elegos canes,admodū miserabiles, ab hoc doctus ligone.GNATO. Quid isthuc?Feris o Timon? Attestor o Hercules:hei hei ī ius revoco apud Ariopagitas:q vulnus dederis.TIMON.Atq si cūctere paulisp,mox cędis me reū ages. GNATO. Nequaq̄:qui tu plane vulneri medere,paululo auri iuncto. Mirū enī ī modū ṗsentaneū id ē remediū.TIMON.Etiā manes?GNA.Abeo.At tibi male sit:q qdē ex viro commodo tā seuus fact⁹ sis.TIMON.Quis hic est q accedit recaluaster ille Philiades assentatorū oīm execratissimus.hic quū a me solidū acceperit fundū, tum filię ī dotē talēta duo,laudationis ṗmiū quū me canētem reliquis silētibus oībus solus maiorem ī modum extulisset:deierās me vel olorib⁹ magis esse canorū:vbi me pridē ægrotum conspexisset:nā adierā oraturus vt mei curā ageret:plagas etiā egregius ille vir īpegit.PHILIADES.O īpudētiā. Nunc demū Timonē agnoscitis:nunc Gnatonides amicus & cōuiua:enīuero habet ille digna se:quādoquidē immemor est atq; īgratus. At nos q iam olim cōuictores sumus æquales ac populares:tamē modeste agimus ne īsilire videamur.Salue here.fac vt istos adulatores obserues q nusq̄ adsunt:nisi in mēsa.pręterea a coruis nihil differunt.Neq; posthac huius ętatis mortalium vlli fidēdum est.Omnes īgrati,& scelesti.At ego quum tibi talētū adducerē:quo posses ad ea quæ velles vti:ī via īterim accepi te summas quasdam opes esse nactum.Proinde accessi his de rebus admoniturus te:q̄q̄ tibi forsitan me monitore nihil erat opus,viro nimirū adeo prudēti vt vel Nestori ipsi si necesse est consilium dare queas. TIMON. Ita fiet Philiades:sed age accede quo te ligone comiter accipiam.PHILIADES.Viri caput mihi cōminutū est ab hoc īgrato:propterea ꝙ eum ea quę ī rē illius erant admonui.TIMON.Ecce terti⁹ huc orator Demeas se recepit,tabulas dextra gestās,aitq; se mihi cognatum esse.hic vna die de meo sedecim talēta ciuitati depēdit.nā damnatus erat ac vinctus.At quum soluēdo nō esset:ego miser tus illū redemi.Porro quū illi sorte obuenisset:vt Erechteidi tribui distribueret ærariū:atq; ego adiens,id qđ ad me redibat poscerē:negabat se ciuē nosse me.DEMEAS.Salue Timon ṗcipuum generis tui ṗsidium:fulcimentum Atheniēsium:defensaculum Gręcię.Profecto iādudum te populus frequēs,& vtraq; curia opperitur.Sed prius decretū audi,qđ de te conscripsi.

quãdoquidẽ Timon Echecratidæ filius Colytẽsis vir nõ modo ꝓbus & integer verũ etiã sapiẽs, quãtũ aliꝰ in Gręcia nemo, nunq̃ per oẽm vitã destitit optime de repu. mereri. Tũ aũt ĩ olympicis vicit pugil: & lucta cursuq̧ die eodẽ: ad hęc solẽni quadriga eq̃strique certamĩe. TIMON. At ego ne spectator qdem vnq̃ in olympicis sedi. DEME. Quid tũ? spectabis posthac: sed ista cõmunia addi satiꝰ est. Tũ anno superiore aduersus Acharnẽses ꝓ rep. fortissime se gessit: & Peneloponensiũ duas acies conscidit. TIMON. Qua ratione? Quippe qui nec vnq̃ arma gesserim: neq̧ vnq̃ militiæ dederim nomẽ. DEMEAS. Modeste tu qdẽ de teipso loqueris: nos tamẽ ingrati futuri sumus: nisi meminerimus. Pręterea scribẽdis plebiscitis, & in cõsultationibus, & in administrãdis bellis nõ mediocrem vtilitatẽ attulit reipu. His de causis oĩbus visum est / curię / plebi / magistratibꝰ / tributim / plebeiis singillatim / cõmuniter vniuersis / aureũ statuere Timonẽ iuxta Palladẽ in arce: fulmen dextra tenẽtem: radiis tẽpora ambiẽtibꝰ: vtiq̧ septẽ aureis coronis coronetur: hæq̧ coronæ hodie in dionysiis per tragœdos nouos promulgentur. Siquidẽ hodie, illi dionysia sũt agẽda. Dixit hoc suffragiũ Demeas orator: ꝓpterea ꝙ cognatꝰ illius ꝓpinquus, ac discipulus eius sit. Nã & orator optimꝰ Timon: ꝑterea quicq̃d voluerit. Hoc igitur tibi suffragiũ: sed vtinam & filiũ meum ad te pariter adduxissem: quẽ tuo nomine Timonẽ appellaui. TIMON. Qui potest Demea: quũ ne vxorem quidem duxeris vnq̃ quantũ nobis scire licuit? DEMEAS. At ducã, nouo ineũte anno, si deus ꝑmiserit: liberisq̧ operã dabo. Tum q̃d erit natum (erit autẽ masculus) Timonẽ nuncupabo. TIMON. An vxorẽ tu sis ducturus: equidem haud scio: tãta a me plaga accepta. DEMEAS. Hei mihi. Quid hoc est rei? Tyrãnidẽ Timon occeptas? pulsasq̧ eos qui sunt ingenui: ipse nec ingenuus plane nec ciuis: verũ prope diem pœnas daturus: quũ aliis nominibꝰ / tũ ꝙ arcẽ incenderis? TIMON. Atqui non cõflagrauit arx scelestе. Proinde palã est: te calũniatorẽ agere. DEME. Verũ effosso ęrario diues effectꝰ es. TIMON. Atqui nõ est effossum isthuc. vnde ne hęc quidẽ probabiliter: abs te dicuntur. DEMEAS. Verũ effodiet posthac: sed tu interim oĩa quę ĩ eo cõdita, possides. TIMON. Alterã itaq̧ plagã accipe. DEMEAS. Hei scapulis meis. TIMON. Ne vociferare: alioq & tertiã tibi illidã. Etẽĩ res plane ridicula mihi acciderit: si quũ iermis duas Lacedęmoniorũ acies fuderim: vnũ scelestũ hominẽ non ꝓtriuero. Tum frustra vicerim in olympiis & pugil & palęstrites. Sed quid hoc? An non philosophus Thrasycles hic est? ꝓfecto ipsus est: promissa barba, subductisq̧ supciliis, & magnũ quiddã secũ murmurãs accedit Titanicum obtuens: cęsariem per scapulas fluentẽ vẽtilans: alter qui-

dam Boreas, aut Triton, quales eos Zeusis depinxit. Hic habitu frugalis, in cessu moderatus, amictu modestus, mane mirũ q̃multa de virtute disserit dãnans eos q voluptate capiuntur frugalitatẽ laudãs: at vbi lotus ad cœnã venit, puerq; ingẽtem illi calicẽ porrexit: meraciore autẽ maxime gaudet: perinde vt Lethes aquã ebibẽs, a dilucularijs illis disputationibus diuersissi ma quę sint exhibet: dũ milui istar prę ripit opsonia, & proximũ cubito op posito arcẽs, mẽto interim condimẽtis oppleto: dum canũ ritu ingurgitat, prono incumbẽs corpore: perinde atq; in patinis virtutẽ inuẽturũ sese spe ret: dumq; vsq; adeo diligẽter catinos extergit idice digito: vt ne paululum quidẽ reliquiarũ sinat adhærere: nunq̃ non querulus, tanq̃ deteriorẽ partẽ acceperit: vel si totã placẽtam, aut suem solus omniũ accipiat. qui quidẽ eda citatis & insatiabilitatis est fructus: temulẽtus vinoq; bacchatus, nõ ad cã tum modo saltationẽq;, verũ ad conuitium vsq; & iracundiã. Ad hæc mul tus inter pocula sermo (tum eni vel maxime) de tẽperãtia sobrietateq;: atq; ista quidẽ loquitur quum iã a mero male affectus ridicule balbutit. Accedit his deinde vomitus. Postremo sublatũ eum de conuiuio efferunt aliqui am babus manibus tibicine inhærẽtem. Q̃q̃ alioqui ne sobrius quidẽ vlli pri mariorum cesserit vel mẽdacio, vel confidẽtia, vel auaritia. Quin & iter as sentatores primas tenet: peierat promptissime: anteit ipostura: comitatur i pudẽtia. In summa prorsus admirãdum quoddam spectaculum est omni ex parte exactũ varieq; absolutũ. proinde nõ eiulabit clarius videlicet quũ sit modest⁹. Quid hoc papę tãdẽ nobis Thrasycles? THRASYCLES. Nõ hoc animo ad te venio Timon quo plęriq; isti q nimirum opes admirati tuas, ar gẽti, auri, opiparorũ conuiuiorum adducti spe concurrũt, multaq; assenta tione desinunt te: hominẽ videlicet simplice, facileq; ipartientẽ id qđ adest. Siquidẽ haud ignoras offam mihi i cœnam sat esse, tum opsonium suauis simum cepe aut nasturcium: aut si quãdo lubeat lautius epulari pusillum sa lis. Porro potum fons Athenis nouẽ saliens venis suppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurũ nihilo magis apud me in p̃cio est q̃ calculi qui sunt in littoribus. Sed tua ipsius gratia huc me contuli: vt ne te subuerterit pessima ista atq; isidiosissima res opulẽtia: quippe quę multis sę penumero imedicabilium malorum extiterit causa. Eteni si me audies, po tissimũ opes vniuersas i mare p̃cipitabis: vtpote q̃bus nihil sit opus bono vi ro, quiq; philosophię possit opes p̃spicere. Ne tamẽ in altum o bone: sed fer me ad pubẽ vsq; igressus paulo vltra solũ fluctibus opertũ / me q̃dẽ vno spe ctante. Q̃ si hoc non vis: tute igitur eas potiore via ex ædibus eiicito, ac ne obolum quidẽ tibi facias reliquum: videlicet largiens iis quicunq; opus ha

bent:huic quinq; drachmas,illi minã,alii talẽtum. Porro si qui erit philoso phus:hũc ęquum est duplã aut triplam ferre portionẽ. Qđq̃ hoc qdem mihi non mea ipsius gratia postulo:sed quo amicis,si qui egebunt,donẽ.sat est si modo perã hanc largitione tua expleueris ne duos qdem modios æginiticos capientẽ.Nam paucis contẽtum modestumq; conuenit esse eum q philosophat,neq; quicq̃ vltra perã cogitare. TIMON. Equidẽ ista q̃ dicis pbo Thrasycles. Ergo si videtur priusq̃ perã expleam, age tibi caput opplebo tuberib⁹:posteaq̃ Ligone sum mẽsus. THRASYCLES. O libertas,O leges. Pulsamur ab impurissimo:libera in ciuitate! TIMON. Quid stomacharis O bone Thrasycles! Num te defraudaui! Atqui adiiciam vltra mensuram Chœnices quatuor. Sed quid hoc negotii! Cõplures simul aduenĩut. Blepsias ille,& Laches,& Gniphon,breuiter agmen eorum q vapulabunt.Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo:ac Ligonem qdem iamdudum fatigatũ paulisper interquiescere sino! At ipse plurimis congestis saxis,procul eos lapidum grandine peto.BLEPSIAS. Ne iace Timon. Abimus enĩ. TIMON. At vos qdem nec citra sanguinem:nec absq; vulneribus.

LVCIANI TYRANNICIDA,ERASMO INTERPRETE.

Argumentum Declamationis.

QVidam in arcẽ ascendit:vti Tyrannum occideret. Atq; ipsum qdem non repperit:verum filium eius interemit,gladiumq; ĩ vulnere reliquit. Adueniens Tyrãnus,vbi filium extinctum conspexit: eodem ense necem sibi consciscit.Is qui ascenderat,Tyranniq; filiũ peremerat,præmium tanq̃ Tyrannicida petit.

DECLAMATIO.

QVum duos eodem die Tyrannos occiderim Iudices, Alterum qdem ętate iam affecta,Alterum æuo florẽtem & ad scelerum successionem capessendam paratum:vnicum tamẽ pro ambobus præmium petitum venio:q quidẽ vnus omnium quotquot vnq̃ tyrannicidæ fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus neciq; dederim:filiũ videlicet ense:patrẽ indulgenti charitate qua filiũ adamabat.Itaq; Tyrannus pro his quæ cõmisit abunde magnas pœnas nobis depẽdit:quippe q & viuus aspexerit:filiũ prius morte sublatum: & qđ est omniũ maxime nouum:compulsus sit deniq; ipe sui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus est:cæterum occisus,alteram ad cædẽ

operam mihi suam commodauit: dum q viuo patri scelerum socius fuerat: eiusdē post mortē (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq; sum is q tyrannidē sustuli, pariterq; mecum gladius quo cuncta confecta sunt meus: tametsi cędis ordinē commutarim ac morē modumq; nouarim conficiendi sceleratos. Nempe hunc q valentior erat, ac sese defendere poterat: ipse perimens. Porro senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddā a vobis me consequuturum arbitrabar: pręmiaq; laturum: quę numero ęquarēt eos q essent īterempti: vtpote q non pręsentibus modo malis vos leuarim: verum etiam futurorum formidine: quiq; stabilē pepererim libertatem nullo relicto q scelerum capessat successionē. Verum iterim tantis rebus strenue peractis ī discrimē adducor: ne pręmio fraudatus a vobis discedā: ac ne solus non feram mercedem, quam leges a me seruatæ præstituunt. At q contradicit, is mihi videtur nō reip. studio (quēadmodum ait) hoc facere: sed ꝙ extinctos esse illos grauiter ferat, atq; eum qui illis mortis author extitit vlcisci conetur. Vos igit̄ Iudices mihi paulisper attēdite: dū tyrānidis mala / tametsi ipsi optime nostis / cōmemoro. Siquidē hoc pacto futurū est vt & beneficii mei magnitudinē ītelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis: reputātes nimirū q̄bus sitis leuati malis. Neq; enī quēadmodum aliis q̄busdā sæpenumero accidit: itidē & nos simplicē atq; vnicā seruitutē sustinebamus: nec vnius dn̄i violētiā tolerabamus: verū soli oīm quos similis habuit calamitas duos pro vno tyrānos habebamus: & ī geminas contumelias distrahebamur īfelices. Porro senex multo erat moderatior: quippe ad iras lentior: ad supplicia segnior: & ad cupiditates tardior: vtpote cui iā ętas vehemētiam īpetus cohiberet, voluptatumq; cupiditates refręnaret. Quin ad suscipienda maleficia filii instinctu nolens impelli ferebatur: ipse alioqui non admodum tyrannicus nisi ꝙ illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium supra q̄ credi queat erat: id qđ re declarauit: ita vt filius illi esset omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunq; præceperat: ac prorsus in omnibus illi obsecundabat. In summa: filius in patrem tyrannum quendam agebat: pater filii cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, soloq; īperii noīe tēperabat: tamē res & caput Tyrannidis erat ipse. Et q̄q̄ tutamētū pręsidiūq; pricipatui ab illo mutuaret̄: scelerū tamē emolumētis solus fruebatur. Ille erat q satellites continebat: q custodias obtinebat: qui tyrannidem affectantes e medio tollebat: qui īsidias formidabat: ille q castrabat ephebos: qui coniugia violabat: illi virgines producebantur. Tū si q̄ cędes: si qua exilia: si q̄ pecuniaꝝ expilationes, delationes, cōtumelię,

ea omnia iuuenis temeritate gerebātur. Porro senex ille obsequebať:comi- téq; scelerū sese pręebat:ac cōprobabat duntaxat filii sui flagitia. Itaq; quū ea res nobis erat intolerāda:ꝓpterea ꝙ quū animi cupiditatib⁹ ex īperio po testas accedit:nullū flagitiis modū īponūt:tū illud in primis discruciabat: ꝙ ꝓspiceremus diuturnā vel æternā potius seruitutē eam futurā:& ꝑ suc- cessionē alii post aliū domino tradendā rēp.populūq; homini scelesto hære- ditatis instar obuēturū. Nā id aliis spem nō exiguā facit: qđ apud sese repu tant:qđ inter se dicunt:at mox coercebitur:at mox demorietur:paulo post liberi sum⁹ futuri. Verū de his nihil eiusmodi sperabať:quin potius iā in- tuebamur:paratū Tyrānidis hęredē. Vnde factū est vt ne aggredi qdē qsq̄ fortium ciuiū,& qui eadē quæ ego animo statuisset,auderet. Sed desperaba tur ab vniuersis libertas: atq; inexpugnabilis tyrannis videbať:quippe quū esset cū tam multis confligēdum ac dimicādum. At me nihil ista deterrue- runt:neq; perpēsa negotii difficultate refugi: neq; ad suscipiēdū discrimen trepidaui:verū solus: solus inquā aduersus adeo validā variāq; Tyrānidē, vel nō solus potius,sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxilia tus:mecūq; ex parte Tyrānum interemerit:quū mors mihi interim ob ocu los obuersabatur. At e diuerso perpendenti: ꝙ publicā libertatē, mea cæde redēpturus essem. Ergo vbi in primā irruissem custodiā:neq; mediocri ne- gotio satellites submouissem: occidēs interim: ī quē incurrissem:& quicqd obsisteret amoliens: ad ipm negotii caput ferebar: ad vnicū Tyrānidis ro- bur:ad nostrarū calamitatū fontē: atq; irrupto arcis ꝓpugnaculo,quū vide rem illū fortiter tuentē sese:multisq; vulnerib⁹ resistentē:tamē occidi. Et iā tū erat sublata Tyrānis: iā tū mihi confectū facinus. Ex eo tēpore liberi oēs nisi ꝙ reliquus adhuc erat senex solus:inermis:nudat⁹ custodiis:iāq; amis- so magno illo suo satellite,desertus:neq; deinde dignus forti dextra. Ibi ni- mirū mecū ipse Iudices/hæc animo reputabā. Cūcta mihi pulchre habent: cuncta cōfecta sunt:cūcta eo quo destinarā ꝑducta. At eū qui reliquus est quo tandē modo pœnas dare cōuenit? Me quidē meaq; dextera nequaq̄ est dignus:præsertim si post splendidū facinus iuuenile atq; magnificū interi- matur:priorē illā cædē dedecoratur⁹. Carnifex aliquis quærēdus est illo di gnus:verū post calamitatē, ne vel hāc ipsam lucrifaciat,videat: discrucie- tur:appositū habeat ensem:huic reliqua mando. Hęc vbi mecū statuissem: ipse qdē illinc discedo. At ille ꝑegit id qđ ego pręduinauerā:Tyrānū oc- cidit:summāq; meæ imposuit fabulæ. Adsum igiť popularē administratio- nē vobis adportās:cunctisq; bono iā vt animo sint edicēs: ac libertatē annū cians. Iā meis fruimini factis. Vacua sicut videtis, sceleratis hominib⁹ arx.

Imperat nemo,quin & magistratus creare liberũ est & causas agere: & ex legibus cõtradicere.Atq; hęc oĩa vobis mea cõtigerunt opera: meaq; fortitudine:videlicet ex vna illa cæde: post quã pater iã viuere non quibat.Aequũ itaq; censeo:vt his pro meritis debitũ mihi a vobis pręmiũ donet: nõ q lucri auidus: aut sordid⁹ quispiã sim: nec is qui mercedis gratia de patria benemereri statuerim: verũ q præmio cupiã officia mea cõprobari: neq; repudiari:aut inglorios fieri conat⁹ meos:si velut irriti pręmioq; indigni iudicentur.At hic cõtradicit:negatq; æquum facere me qui decorari munere,præmiũq; ferre cupiam. Neq; enim Tyrannicidam esse me:neq; quicq̃ a me,pro legis sentẽtia cõfectũ esse:verũ facinori meo deesse quiddã:ad hoc vt præmiũ postulẽ.Percontor igit̃ illũ quid pręterea requiris a me?Nonne volui?Nõne ascẽdi?Nõne occidi?Nõne libertatẽ peperi?Nũ quis ĩperat?Nũ quis iubet?Nũ quis minitat̃ dñs? Num quis nocentiũ manus effugit meas? haud quaq̃ dixeris.Sed oĩa plena pacis:oẽs restitutæ leges:libertas manifesta:democratia stabilis:inuiolata cõnubia: pueri tuti:virgines absq; periculo: publicãq; felicitatẽ solẽnibus feriis celebrat ciuitas. Quis igit̃ horũ oĩm author?Quis est qui illa sustulit?hæc peperit?Etenim si quisq̃ pręme dign⁹ honore sit:cedã præmiũ:desistã a petẽdo munere.Q2 si solus oĩa peregi:audens:periclitãs:ascẽdens:interimẽs:excrucians:alterũ vltus in altero:quid mea calũniaris officia? Quur facis vt popul⁹ parũ erga me gratus existat? At enim nũ occidisti Tyrannũ.Porro lex Tyrãnicidę pręmiũ decernit.Verũ dic mihi:nunquid interest:vtrũ ipse interimas:an mortis causam ministres?Mea ꝓfecto sentẽtia nihil.Verũ hoc solũ spectauit legis cõditor:libertatẽ:democratiã:sceleratoꝝ sublationẽ.Huic honorẽ decreuit:hoc pręmio dignũ iudicauit:qđ quidẽ inficiari nõ potes: qn mea cõtigerit opera. Etẽm si occidi eũ:quo occiso ille nõ poterat viuere:nimirũ ipe cędem peregi. Ego occidi:sed illius manu. Itaq; ne discepta de cædis modo: neq; illud expende queadmodũ interierit:verũ an iã perierit:& an q periit,id a me sit ꝓfectũ. Quãdoqdẽ & illud excussurus mihi videris: atq; his aduersus bene de rep. meritos calũniis vsurus.Si qs nõ gladio verũ lapide,lignove, aut alio quouis pacto peremerit.Quid porro si fame Tyrãnũ obsedissem:ad mortis necessitatẽ compellẽs?num ibi quoq; regsiturus eras a me cædẽ mea ipsius manu peractã?aut desyderari adhuc quiddã diceres: ad id vt legi factũ a me satis videat̃:atq; id quũ scelestũ:acerbius etiam atq; atrociore mortis genere trucidassem? Vnũ hoc dũtaxat specta:hoc require:hoc excute: Quis nocentiũ reliquus?aut quę met⁹ expectatio?aut qđ calamitatũ vestigiũ?Q2 si purgata oĩa:si pacata: profecto Sycophanticũ est:modũ rei gestæ calũniantem

h.v.

præmio frustrari velle: qđ iis quæ virtute cõfecta sunt debeat. Equidẽ & illud memini dissertũ in legibus: nisi forte propter diutinã seruitutẽ oblitus sum eorũ quæ ab illis dicũtur: Causam mortis esse duplicẽ: puta: si qs ipse occidat: aut si nõ ipse qdẽ occidit: neq; manu facin⁹ peregit: verũ cõpulit, prębuitq; mortis occasionẽ. Ex ęquo & hũc quoq; lex cẽset supplicio affici oportere: idq; iure optimo. Neq; eñ statuit minus valere oportere audaciã q̃ facinus. Ac postea supuacaneũ est cędis rationẽ viãq; spectare. Deĩde hũc qui sic occiderit: tanq̃ homicidã pœnas oportere dare cẽsebis: ac nequaq̃ absoluẽdũ esse. At me qui ꝓ oĩa cõsimili modo rẽp. iuui, nõ cẽses ea capere oportere quę iis debẽtur qui beneficio iuuerũt. Neq; eñ illud dicere possis me qdẽ imprudentẽ fecisse: sed exitũ quẽdã cõmodũ / fortuito fuisse cõsequutũ ꝑter animi sententiã. Nã quid pręterea iã formidassem: eo qui validior erat interẽpto? Quur autẽ gladiũ in vulnere reliquissem: nisi plane qđ erat euẽturũ id ipsum ꝑdiuinassem? Nisi forsan illud dices: hũc qui extinct⁹ est Tyrãnum nõ esse: neq; hãc appellationẽ in illũ cõpetere: neq; vos multũ ꝑmii hoc noĩe, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere nõ queas. An Tyrãno interẽpto: ei qui cædis causam ministrauit: ꝑmiũ negabis? O curiositatẽ: de illo laboras: quo pacto ĩterierit? quũ interim libertate fruaris? aut ab eo qui Democratiã restituit: nescio quid superuacaneũ præterea reqris? Atqui lex (vti fateris) caput rei gestæ spectat. Quæ vero ad id cõducunt ea oĩa missa facit: neq; iã vltra curiosius excutit. Quid eñ: an si Tyrãnũ exegerit qspiã: nõ is iã Tyrãnicidæ ꝑmiũ cepisset? cepisset opinor: idq; iure optimo. Siqdẽ & hic ꝑ seruitute libertatẽ peperisset. At id qđ a me patratũ est: non exiliũ habet: nõ in posterũ instaurãdæ Tyrãnidis metũ: verũ absolutã sublationẽ totiusq; generis internitionẽ: omneq; malũ radicit⁹ excisum. Et mihi per deos, iã ab initio ad finẽ vsq; (si videtur) rẽ totã perpendite. nũ qđ eorũ quę ad leges pertinẽt sit prætermissum: & num qđ in me desyderet ex his quæ Tyrãnicidæ oportebat adesse. Principio mentẽ prius oportet suppetere fortẽ & amantẽ reip. quæq; pro cõmunibus cõmodis periculũ adire nõ recuset: quæq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatẽ ausit redimere. Num hac parte quicq̃ mihi defuit? Num frãgebar animo? Nũ quũ præscirẽ per quę pericula mihi perrũpendũ esset, per ignauiã refugi? ꝑfecto nõ potes dicere. In hac ĩterim parte tantũ cõmorare: atq; æstima: an nõ vel voluisse tantũ ista, ac statuisse, pręclarũ facinus futurũ fuisse videat. Ac putato me solius animi volũtatisq; argumẽto præmiũ postulare tanq̃ qui beneficio iuuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset: verũ alius post me Tyrannũ occidisset: dic mihi: nũ absurdũ aut ꝑter ęquũ fuerat dare ꝑmiũ?

Maxime. Si dicerē ciues volui: statui: aggressus sum: volūtatis experimētū dedi: solus dignus sum qui præmiū ferā. Quid tū respōsurus fueras? Nunc porro nō hoc dico: sed insuper ascendi: periclitatus sum: atq innumerabilia priusq̄ iuuenē occiderē patraui. Neq em̄ vsq adeo facilē, factuq procliuē esse rem existimetis: custodias perrūpere: satellites opprimere: vnūq hominem tā multos amoliri. Quin isthuc pœne maximū est oīm quæ sunt in Tyrānicidio: totiusq negotii caput. Nā ipe iā Tyrānus nō magna res est: neq expugnatu, neq cōfectu difficilis: verū ea quę tuentur cōtinentq Tyrānidem: quę quidē si quis superarit is nimirū cuncta quæ destinauit peregerit: & perpusillū est id qđ superest. Sed ad Tyrānos puenire nunq̄ mihi cōtigisset: ni prius qui illū cingūt custodes oppressissem: oēsq satellites ante debellassem. Nihil adhuc addo: verū in his rursum immoror. Custodiā oppressi: satellites superaui: Tyrānū incustoditū, inermem, nudū, reddidi. Vtrū his rebus cōfectis nō tibi videor honore dignus? an adhuc cædē ipam a me requires? Quin etiā si cædē quęris: ne ea quidē desyderabitur. Nō sum incruentus: verū cædē peregi: magnā ac strenuam: nempe iuuenis ætate ac viribus florētis: atq oībus formidādi: per quē ille ab insidiis erat tutus: cui vni fidebat: qui cōpluriū satellitū instar erat. An nō igitur quęso te prēmio dignus videor: sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid em̄ si satellitē vnū: atq adeo quid si Tyrāni ministrū quēpiā interemissem? Quid si seruū aliquē charum? an non hoc quoq magnū visum fuisset: cōscēdisse: mediaq in arce, mediis in armis, aliquē e Tyrāni familiarib⁹ iugulare? Nunc & hūc ipsum qui occisus est cuiusmodi sit cōsydera. Filius erat Tyrāni: vel Tyrānus poti⁹: crudelior: dn̄s intolerabilior: ad supplicia dirior: ad cōtumelias violētior: qđq est maximū: hæres ac successor omniū: quiq in lōgū nostras calamitates posset ꝓrogare. V in hoc solū mihi cōfectū esse? Ipsum vero Tyrannū viuere adhuc: fuga ereptū? Iam horū nomine præmiū postulo. Quid dicitis? Nō dabitis? An nō & illū verebamini? An nō domin⁹, an nō grauis an non intolerādus erat? Porro nunc negotii caput: deniq ipsum perpēdite. Etenim qđ hic a me requirit hoc q̄ fieri potuit pulcherrime cōfeci. Tyrannūq aliena cæde occidi: non simpliciter: nec vulnere vno: id qđ fuerat optatissimū illi: videlicet tantorū facinorū sibi cōscio: sed posteaq̄ illū prius multo dolore excarnificassem: tū quo nihil habebat chari⁹ miserabiliter ꝓstratum coram oculis ostēdens, puta filium in ipso ęui flore, tametsi scelestū quidē illum: attamen & ætate vigētem: & patri similē: sanguine taboq oppletum. Hæc nimirum sunt parētum vulnera: hi gladii verorū Tyrānicidarum: hæc mors digna crudelibus Tyrannis: hæc vltio tantis sceleribus

congruit. Cęterum protinus īterire, protinus excidere sibi, neq; huiusmodi vllum spectare spectaculū, profecto nihil habet Tyrānico supplicio dignū. Neq; enī ignorabā vir egregie: non ignorabā inquā, neq; quenq̄ aliū latuit: quāta ille charitate filiū sit prosequutus: adeo vt illo extincto, ne paululum quidē tēporis sibi ī vita morādum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio: an oēs patres, hunc ad modū affecti sint erga liberos: verum hic etiā vltra reliquos habebat quiddā: idq; merito: quippe q conspiceret, illū vnicū esse q curaret, seruaretq; Tyrānidē: quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen īperio adderet. Itaq; si non ob charitatē certe ob rerum desperationē sciebā illum protinus exiturum e vita: perpensurū enī: iā nihil esse quur velit viuere: adēpto tutamine qđ illi filius ministrauerat. Nimirū effeci: vt hęc oīa illū agminati circūsisterēt: forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum īminebāt metus. his aduersus illū auxiliis sum vsus, atq; ad extremū illud cōsiliū adegi. Interiit itaq; vobis orbus, excruciatus, plorās, lachrymās. Luxit luctū: nō illū quidē diuturnū: verū q satis magnus esset patri. Postremo qđ est oīm acerbissimū: ipse sibi necē cōsciuit: qđ quidē mortis genus, prę cęteris miserrimū: multoq; atrocius q̄ si per alium īferatur. Vbi mihi gladius? Nū quis alius eū agnoscit? Num cuius alterius hoc gesta mē erat? Quis eum ī arcē induxit? Ante Tyrannum quis eo est vsus? Quis eū ad illū misit? O ensis particeps, successorq; meorū egregie factorum, post tāta pericula, post tātas cædes, contēnimur, & īdigni p̄mio iudicamur. Nā si huius tātum noīe prȩmium a vobis postularē: si sic dicerē iudices: Tyranno quū mori vellet quū id tēporis inermē se dep̄hendisset meus hic illi gladius īseruiuit, & ad consequēdā libertatē auxilio fuit vniuersis. hunc quoq; laude prȩmioq; dignū iudicassetis. Porro domino tam popularis rei nō gratiā retulissetis? Nonne īter eos q de rep. benemeriti sunt scripsissetis? Nonne gladium īter sacra monumēta consecrassetis? Non illum secundum deos veneraremini? Nunc mihi cōsyderate quæ verisimile est fecisse Tyrānum: quæ dixisse: priusq̄ sibi mortē consciscerei. Quum iuuenis a me trucidaretur ac multis etiam vulneribus confoderetur, idq; ī his corporis partibus q̄ conspicuę magis magisq; sint oculis obuiæ: videlicet vt q̄maxime discruciaret eum q genuerat: quoq; primo stati cōspectu p̄turbaret: miserabiliter īclamabat, parētem īplorans non adiutorē: nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset atq; īualidus: verum domesticarum cladium spectatorem. Nam ego interim discesseram: author q fueram totius tragœdię: reliquēs actori cadauer, scęnā, gladiū, reliqua q̄ ad actū fabulę p̄tinebāt. At ille astās vbi filiū cōspexit quē habebat vnicū: semiuiuū, sanguinolētū, cęde cōspsum,

tum vulnera ppetua/plurima ac letalia, hunc ad modũ exclamauit. O nate extīcti sumus: interēpti sumus: tanq̃ Tyrāni iugulati sum⁹. vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit? qui qdē iādudũ ꝑpter occisum te fili sum extinctus: nisi forte me tanq̃ senem cōtemnit: ac lento supplicio me cōficit: producitq; mihi mortē: redditq; mihi cædem lōgiorem. Atq; hęc loquut⁹ ensem quęrebat. Nā ipse inermis erat: ꝑpterea ꝙ p oīa filio fideret: verũ ne is quidē deerat vt qui iamdudũ fuerit a me paratus atq; ad facinus futurũ relictus. Euulso igitur e cæde gladio: atq; e vulnere exempto ait. Dudũ me occidisti: nũc finē malis impone gladie. Ades patri lugēti solamen: senilēq; manum & infelicē adiuua: iugula: Tyrānũ occide: luctu libera: vtinā prior in te incidissem: vtinā in cæde priorē occupassem locũ. Occidissem qdem sed tanq̃ Tyrānus dũtaxat: sed qui crederē mihi superesse vltorem. nũc autem tanq̃ orbus occũbo: nunc tanq̃ cui desit etiā mactator. Atq; hęc vbi diceret, gladiũ adegit: tremens neq; sat potēs. Cupiebat qdem: verũ nō suppetebant vires ad facinus exigēdũ. Quot hic supplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot Tyrannicidia? Quot pręmia? Postremo spectastis oēs iuuenē dudum prostratũ: nec exiguũ profecto: neq; mediocrium viriũ opus: ac senem huic circũfusum: atq; amborum sanguinem cōmixtum: libertatis illā & victorialē victimā: meiq; gladii facinora. At gladius ipse in medio amborum: declarans q̃ non indignũ se dño præstitit: testansq;, ꝙ mihi fidam nauasset operam. Id si a me ipso fuisset patratũ: minus fuerat futurũ. Nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidē sum is qui Tyrānidē sustuli. Cæterũ actio in multos est distributa: queādmodũ in fabulis fieri cōsueuit. Ac primas quidē partes egi ipse. Secũdas autē filius. Porro tertias Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

Luciani Tyrannicidæ Finis. Erasmo Interprete.

DECLAMATIO DESYDERII ERASMI, NON ILLA QVIDEM versa, sed quę superiori Declamationi e Luciano versæ Respondeat.

SI mihi causa hæc iudices/apud concionem popularē: quę studiis potius, q̃ exacto rerũ iudicio/duci consueuit, esset agēda: ac nō magis apud iudices ex honestissimis ordinib⁹ delectos: nimirũ grauissimos sapiētissimosq;: nō nihil ꝓfecto vererer: ne oīm animis noua hac & īsperata lętitia gestiētibus atq; (vt ita dixerim) exultātib⁹, nec satis attē

tos nec dociles essem auditores habiturus. Porro fauētes beneuolosq; mul
to minus: quippe qui frontē modo, quasiq; personā hui⁹ negotii intuētibus:
nō faciē ipsam ꝑpius contēplātibus videri fortasse possim: in cōmuni toti⁹
ciuitatis gaudio: tū autē in causa tā populari: velut importunius obstrepe
re atq; obturbare. Enimuero quū oīs affect⁹ inutilis est ad recte iudicādū:
tū ingēs intēperans atq; exundās lętitia / nō solū iudiciū omne fundit⁹ tolle
re solet: verūetiā nostri sensum nō raro nobis eripere: pręsertim si (quē ad
modū hæc nostra) post graues diuturnasq; calamitates, ac veluti tēpestatē
sæuissimā, repente præterq; spem (quasi portus quidā) fuerit obiecta. Quid
autē tā acerbū liberæ multitudini: q̄ seruit⁹? Quid tā dulce: quid tā exopta
tum: q̄ libertas? Itaq; nō rebus modo ipsis, sed vel inanibus harū rerū voca
bulis / plebis animā queāt ad quidlibet īpelli: maxime primis his aliquot die
bus dum gaudiorū adhuc velut æstus quidā impotēs, oīa sursum ac deor
sum miscet: dū lætitiæ temulētia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas
pectus occupās, animū ad cogitandū instituere non finit. Verum vestra iu
dices singularis sapiētia perspicacitasq;, nō hoc tātū scrupulo me leuat: ve
rum & hanc mihi fidutiā suppeditat: vti sperem futurū: vt hoc cōtradicen
di munus: qđ equidē nec inuidentia / nec fauore in Tyrānidem (sicut iste ca
lūniabatur) sed solita mea & (vt opinor) nota reip. charitate suscepi: vobis
nō modo nō inuidiosum: sed fauorabile plausibileq; videatur. Etenim postq̄
viderē manifesta quadā deorum beneuolentia / post diuturnā ac miserrimā
illam seruitutē, toties reip. votis expetitā libertatē aliquādo cōtigisse: nihil
prius curandū nobis esse iudicaui q̄ vt gratos nos exhiberem⁹ in eos: a qui
bus nobis tā egregia felicitas esset profecta: quo videlicet munus suū huic
vrbi propriū perpetuūq; facere vellent: & cōstabilire: tueriq;: qđ largiri nō
essent grauati. Meminissemq; iisdē in manu eē: vt eriperēt īgratis: qđ optā
tibus dedissent. Sunt autē: vel primæ gratitudinis partes: intelligere vide
licet: cui beneficium acceptū ferre debeas. Et hac vna ratione mortales di
uinæ beneficētiæ gratiā referre possumus: si beneficiū acceptū agnoscam⁹:
si celebremus: si ad illos authores referamus. Neq; mihi cōmittēdū putaui:
vt dum nimium candidi in ciuem esse volum⁹: in deos ingrati impiiq; repe
riamur. Neq; eñ isthoc nomine nūc perinde laborat: ne hoc præmii pereat
ærario: & huius lucris accrescat (q̄q̄ id quoq; longa iam Tyrānide exhau
stius est: q̄ vt inde temere dari præmia cōueniat immerētibus). Illud agit:
ne dii immortales qui hui⁹ male cōsulta, nobis verterunt bene: hoc tātum
munus a nobis tāq̄ ingratis reposcāt. Si qđ ipsis solis debet honoris: laudis:
gratiæ: id illis fraudatis, in hominē contulerimus. At quē hominē obsecro?

Nempe, qui quũ priuatus cõtra leges iuuenẽ occiderit: atq̧ hac temerita-
te sua restitutæ libertatis periculosam occasionẽ modo prębuerit: idq̧ adeo
imprudẽs (vti mox docebimus): non veretur pulcherrimũ Tyrãnicidę ti-
tulũ diis eripere: sibi arrogare: reip. diem dicere: ac leges ipsas in ius voca-
re: ciuitatẽ ingratitudinis ream agere: nisi sibi totã hãc felicitatẽ ferat acce
ptam. Nullũ qdẽ iudices facinꝰ speciosius Tyrãnicidio: nullũ diis dignius:
verum hoc impudẽtior: qui sibi laudẽ tã eximiã vsurpat immeritus. Nullũ
præmiũ honestius illustriusq̧: q̃ qđ Tyrãnicidæ debetur. Sed hoc impẽsius
accuratiusq̧ spectãdũ: ne temere decernatur indigno. Permulta siquidẽ, p-
multa ad id requiruntur: vt hoc tã egregio titulo, vt hoc tã diuino præmio,
dignus quis esse videatur: quorum nihil in hũc cõpetere, paulopost euince-
mus. Proinde quũ nõ tolerãdæ improbitatis mihi videatur: qui legibus / tũ
homicidii / tum temeritatis pœnas debeat: eum a legibus prẽmium omniũ
maximũ petere: petere dixi: imo flagitare: & ita flagitare: vt etiam si vnũ ex
huius arbitrio dependerint: tamẽ multa insuper isti creditori sunt debitu-
ræ. Quæ cũcta quũ postulare iure potuisset: maluit tñ homo verecũdꝰ: vni
co psoluto reliqua sibi deberi: vt haberet nimirũ qđ obnoxię reip. quoties li
bido sit, possit improperare. Tum illud vtrũ risu potius, an odio dignũ exi-
stimẽ: ꝙ in tribunalibꝰ: ꝙ apud ornatissimũ seuerissimorũ Iudicũ conces-
sum: Thrasonẽ quẽdã nobis e comœdia retulit? Sẽsistis iudices vt e corona
plæriq̧ risum tenere nequierint: dũ personatus iste Hercules tragœdiã illã
suã nobis recitabat: de sese terq̧ quaterq̧ Tyrãnicida: de sapiente illo gla-
dio cõmilitone suo: qui p se prudens senẽ interemit: digno videlicet, q inter
sydera collocetur: domino in deorum numerũ relato. Dii boni quibꝰ phale
ris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suũ ornauit: iactauit:
exaggerauit? q̃ militari iactãtia: q̃ Stentorea voce: q̃ fastuoso vultu: q̃ arro-
gantibus superciliis: q̃ stupidis oculis: suũ ipse vobis encomium detonabat?
Quæso iudices vt etiã nunc hominis vultũ diligẽter attẽdatis: nõne vobis
minitari videtur? nonne dicere? ni mihi præmiũ decreueritis: haud feretis
impune: incolumi diuino illo meo ac fortissimo gladio: qui vel sine me meas
vices vbi lubebit, acturus est. Quis tandẽ istam ferat iactãtiam: vel in eo qui
vere Tyrãnum occidisset? Hęc quoq̧ me causa iudices (neq̧ enim infician-
dum est) cõmouit: vt huius obsisterem petitioni: vel magis vt immoderatã
arrogãtiã, vt odiosam huius iputationem retũderem. Videbã iam inde ab
initio: quũ certatim vniuersa ciuitas diis libertatis authoribꝰ grataretur:
vt hic sese ira tumens in medium ingesserit: q̃ indigne tulerit victimas diis
seruatoribus immolatas. Sibi hunc honorẽ eripi: sese vnicum esse restitutæ

libertatis authorē proclamitabat:leges,aras,focos,oīa publica priuataq̧,
suę dextrę/suo magnifico gladio deberi.Agite quid futurum deniq̧ iudices
auguramini:si ad huius ītolerabilē iactantiā,vestra authoritas,vestra com
probatio,si prēmium quasi pignus accesserit?Quid:nisi vt Tyrāno submo
to,alter qdam huic ciuitati paretur:q ventosę linguę glorięq̧ quasi Tyran
nidē quandā exerceat?Qui quotidie nobis odiosam istā suā Tragœdiam ī
gerat:quotidie dextrā istam herculanā,& gladiū prodigiosum minitetur?
Vtrū est hoc iudices Tyrānide liberari:an mutare Tyrannū? Videtis ipsi
q̄ minaci fronte me iā obtueatur.Quid mihi succēses?Quid minitaris ocu
lis?Quid terres supcilio?An mihi non licebit libertate ī contradicēdo(tuo
scilicet munere)vti,quum tu sic abutare?q liberū tibi putaris(id qđ etiam
in proscænio leges fieri vetāt)crimē tam atrox,tam capitale ī ciuem īpige-
re,tātum qa lubuit:idq̧ apud iudices iuratos,ī tam frequēti ciuiū corona:
qđ nequeas vel leuissimo confirmare argumēto.Siqdē q̄ reliqua gloriose:tā
illud īpudenter dicebas:mihi nullā fuisse causam:quare tibi contradicendi
partes suscipere:nisi quo Tyranni necē quæ me discruciaret scilicet,vlcisce
rer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim ī te liberet vti,mox ītelligeres q̄
atrocia,quāto probabilius ī te possint retorqueri. Nam tuum istud,tam ī-
uidiosum(quēadmodū tu qdem existimabas)conuitium/me longe minus
etiā territabat q̄(qđ vulgo dicunt)ex pelui redditum fulgur. Eteni prēter
q̄ ꝙ neq̧ affinitas,neq̧ cognatio,neq̧ necessitudo,neq̧ emolumētum, neq̧
prorsus alia res vlla mihi cū Tyranno īntercessit:quur mea referret illū vi-
uere,sine qbus rebus nullam ī quēq̄ criminis hęrere suspitionē,tu quoq̧ sci
res:nisi nunq̄ tribunalia vidisses:ac nisi hodie deuiū te lucelli spes fecisset iu
reconsultū?Equidē arbitror,meā fidem,ītegritatē,pietatē,totāq̧ meā vitā
sic huic reipub.spectatā esse:vt isto crimine tibi potius īprobitatis odium,q̄
mihi suspitionē vllam conciliaris.Vides q̄ multis adductus sim causis vt ti
bi obsisterē.Deniq̧(si scire vis)bona ciuium pars id a me enixissime flagita
uit,vt sui patrociniū aduersum te capesserē:negantes sibi videri Tyranni-
de liberos sese,nisi te a Tyrānicidę prēmio deiicerē. Non ꝙ pudeat homini
debere hāc felicitatē:tametsi id quoq̧ durum,ei debere q sic īputet.Sed de-
bere arroganti,sane q̄ molestū est,at debere/cui non debeas,isthuc vero/nō
grauissimū modo,verum etiā stultissimū. Equidē ne lenoni qdem,vel ver-
bo refrager,si modo is promereatur:sed obnoxium esse tam īportuno īpu-
tatori:tum q nihil iuuerit:id vero bis miserꝝ est:bis stultum est.Nullus enī
insolētius exprobrat beneficium:q̄ qui qđ non dedit,id vult dedisse videri.
Sed finge mihi nullā esse causam quur tibi me opponerē,nisi quia sic animo

lubitũ sit meo: pfecto nihil habes q̃ mihi iure succeseas. Etẽm quũ apud iudices tam sanctos agatur: si vere præmiũ meruisti, nõ tibi honorẽ eripio: verũetiam vehemẽter illustro: quãdo nõ paulo magnificentius est tyrannicidæ præmiũ euicisse/q̃ tulisse. Si minus, æquus veniã dabis: si boni ciuis fungor officio: si nullo meo emolumẽto Remp. debiti præmii reã defendo: si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiã a ciuitate depello: si nõ sino: vt nr̃o oĩm periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremo si deorum immortaliũ causam ago: quib⁹ honorẽ debitum tu conaris interuertere. Vel hinc sat liqueat/quãta religione reliquã cãm egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calũniatus. Cõtradicit igitur cõtra Remp. fauet tyranno. Q̃ꝫ q̃ ego illud quoq̃ liberæ ciuitatis esse iudico/ hoc loco vel tyrannorum causas citra fraudẽ agere licere. Neq̃ tamẽ a vobis postulo iudices: vt vel mihi ꝓsit in causa hoc meũ erga Remp. studiũ: vel huic obsit tam insolens arrogantia: imo nõ deprecor inuidentiæ suspicionem: nõ refugio vel atrocissimã illam, quã iste mihi conabatur impigere, inuidiam: vt tyrãno fauisse videar: nisi certioribus q̃ vt a quoq̃ refelli possint argumentis euinco: nisi demũ et aduersario ꝑsuadeo, modo ne tergiferentur, vt q̃maxime ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmiũ. Sin exactius/seueriusq̃, poenam etiam ab ipso deberi. Quæ quidẽ dum q̃ potest breuissime facio/quæso iudices vt me attentis animis atq̃ auribus audiatis. Meministis iudices: vt iste inter dicendũ subinde nobis conatus sit ob oculos ponere: id vnum spectare iusserit: quãtis malis sublata tyrãnide simus leuati. Hoc passim inculcabat: hac re bonam orationis partẽ occupabat: nihil nos aliud ꝑpendere voluit: nisi q̃ grauem seruitutem tolerassemus: nunc optata libertate frueremur. Nimirũ id tantũ vos spectare voluit: quod ad hoc iudiciũ nihil attinebat. Neq̃ eñ hoc in quęstionem venit: q̃ misera sit tyrannis: q̃ optãda libertas. Sed de illo cognoscitis iudices: quũ libertas huic vrbi sit restituta: quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur. et an id q̃d euentu cũ huius facto cõiunctũ est/idem cũ eius merito cõiunctũ videri oporteat. Relegã aũt eadem vestigia quibus ipse in cãm ingressus est: quod eq̃dem refellendi genus simplicissimũ esse puto: sequarq̃ ꝑtes illas, q̃bus iste rem secuit: id nimirum agẽs: vt quemadmodũ ingeniosi cõuiuatores iisdem carnib⁹ alio atq̃ alio modo coquendis/condiendisq̃ efficiunt, vti multa opsoniorum genera videãtur: itidem iste nobis ex vnico homicidio multa facit tyrãnicidia. Repetam igitur ordine gradus illos quibus iste facinus suum sibi visus est mirifice attollere: et in quibus idẽtidem restitabat. Q̃ꝫ si me deturbãte/ vel in vno quolibet consistere poterit, tum ipse sese victorem pronuntiet licebit.

Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primũ ꝙ volui: deinde ꝙ conat⁹ sum. Tum aũt ꝙ filium occidi plusꝗ tyrãnũ. Postremo ꝙ pater ob mortem hui⁹ sibi necem cõsciuit. Principio qđ voluit iudices/ quis nõ leuius esse vi deat: ꝗ vt sit refellendũ? nisi ꝙ iste tanta voce intonabat: toties inculcabat: ꝙ tyrannũ voluisset occidere: atqꝫ id (vt nihil iam accederet) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum: ꝗ nudæ voluntatis præmium a lege flagitare? quæ adeo nihil ad se pertinere putat/ quid velint aut in animo statuãt homines: vt neqꝫ pœnam irrogent, siquid velis modo perperam: neqꝫ præmiũ ostendant, siquid officiose velis: verũ id vnũquêqꝫ voluisse interpretatur: quod nulla vi coactus effecerit. Ergo ne, inquies, nõ magna facti pars est voluisse: quod qdem arduis in rebus vel solum sufficere solet? Recte sane. Sed apud deos modo: quippe quibus solis perspicuũ est quid nolis aut velis: ab his præmiũ expectandum, siquid præclarum animo cõceperis. Lex hominum vices agit: et quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeo sua referre nihil putat: vt (non dicam) abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat, quæ populari sunt opinione famaqꝫ iactata. Postremo vt nõ nisi comperta recipiat: non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa/ ꝓbata/ euicta. Cedo qđ est facinus tã nefariũ: cuius simplex volũtas in crimẽ vnꝗ est vocata? Ista iudicia Aeaci/ Rhadamantiqꝫ tribunalibus seruant̃. Hic mihi nõ quid volueris: sed qd feceris/ adferto. Qꝫ si nulla lex vlli flagitio suppliciũ minat̃: quod in aĩo statueris: quæ tandẽ est impudentia: ꝓ merito qđ pręstare volueris duntaxat perinde quasi præstiteris a lege præmiũ postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit cõparata: vt maleficia vel deterreat/ vel coerceat: multoqꝫ magis ad eius partes pertineat: nocentibus erogare pœnam: ꝗ bene merentibus largiri pręmia (id qđ mox copiosius demõstrabimus) posteaꝗ in criminibus non accipit insimulationẽ meræ voluntatis: quęso te in petendis præmiis ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quãtumlibet ignauus: qui nõ velit tyrannum occidere: si tuto liceat? Quis non vel leno/ saltem emolumenti causa velit? Deniqꝫ quis nõ facile simulare possit voluisse se: videlicet quo præmiũ gratis auferat? Vis itaqꝫ dicã/ quãtum hoc totũ habeat momẽti/ voluisse occidere? Nẽpe ꝑinde est: ꝗsi te somniaris occidisse. Par pari pẽsari cõuenit. Qui ꝑstitit beneficiũ: ei lex beneficiũ repẽdit: at q bene voluit tantũ: ei qd debet̃: nisi vt vicissim bene velit Resp.? Nũc et hoc in gradu nos iube cõsistere. Rẽ tã eximiã, inqs, aĩo versaui/ statui/ decreui: an præmiũ negabitis? Nõ fraudaberis præmio: si isthoc noĩe postules verũ illud interim pręmii feres: velut hõ nimiũ ꝑfrictæ frõtis/ irrisus/ explo

sus/exibilatus discedes: quem nō puduerit id a lege postulare: quod ne leno quidem ausit a quoq̄ petere: vt rem ꝑ voluntate auferat: nemo tam vecors q concedat: vt voluntatē nescio quā, hoc est minus q̄ verba, pretio redimat At nō volui tantū inquis: verū et periclitatus sum: ascendi: submoui satelli tes. Primū isthuc tu qdē cōsulte facis: ꝙ de gradu illo desilisti: in quo nimis ꝑfecto incōmode stabas: q̄q̄ ne in hoc qdem multo cōmodi⁹ cōstiteris. Nā etiam si paulo minus absurdum videatur: haud ita multo minus impudēs tamen est: quum lex palam præmium decernat ei, qui factum pręstiterit: te ꝙ conatus modo sis/præmiū poscere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legib⁹: qđ per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age quid siquis ci uium tecū iniisset contractum: ita vt ille pecuniam stipulatus, tu conditio nem pactus esses: mirum ni suo vterq̧ periculo: atq̧ is nondū præstita con= ditione/nummos his verbis abs te petat. Cedo mercedem: conatus sum/tē taui/adnisus sum: an nō ꝓtinus impudenti homini respondebis: cedo con= ditionem? Nā de tuo conatu quid mea refert? quādoquidem effectū abs te pactus sum/nō conatum. Puta totidem verbis tibi nunc respondere legem. Agnosco contractum: non muto pacta: debeo præmium: sed si tu conditio nem pręstitisti: si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur/aut absoluun tur homines. Si conato pollicita sum præmium, nō grauabor dare: sin ei q facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus: me non ferre quod sum pacta? In priuatis ac minutis cōtractibus nemo tam impro bus inuenitur: vt lucrū conditione promissum postulet, non pręstita condi tione: nemo tam stult⁹ vt det/siquis postulet: et tu a Republica maximum omnium præmium postulas: ꝙ conatus modo sis? Nihil mihi nisi nugas ad fers: donec illud vnū audiā: qđ te pręstare oportebat. Volui, inquis, ascendi perrupi custodias: submoui satellites: quātulum iam est illud quod supest? Quid adhuc desyderas? Nempe nihil in te desydero præter illud: cui soli debebatur præmium. An nondum intellexisti/in istiusmodi contractibus duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantū: alterum ad illum proprie pertineat: videlicet persoluendæ mercedis, et pręstandæ conditio= nis. Ego meo periculo præmii dependendi onus recipio: neq̧ tua referre putas: neq̧ refert q̄ angusta mihi res: vnde corradendum/quod debeam pretium. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: neq̧ mea quicq̄ in= terest: quo sudore: quo periculo sit ea tibi pręstanda. Totam istam curam, totum hoc negotiū tibi relinquo. Qꝫ si ego iam præstita abs te conditione/ cōmemorē tibi/i agris meis male ꝓuenisse segetes: merces naufragio piisse: nihil auelli a malis debitorib⁹: nō sine graui dispēdio cōflari posse pecuniā:

quã tibi debeã. dic obſecro: nõne nugas agere me dices: negans horũ quicq̃ ad te pertinere? Hoc vno modo poſſe ſatiſfieri tibi: ſi pecunia numeretur. Neq̧ quiſq̃ eſt iudex tã iniquus: quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchre ſatiſfactũ exiſtimas: ſi tu mihi tragœdiã adferas: quãtũ adieris ꝑiculi: quantũ ſudorũ, quantũ vigiliarũ exhauſeris: dũ ſtudes ꝓſtare cõditionẽ? Res eſt (mihi crede) calumnioſior ſcrupuloſiorq̧ q̃ vt legibus tã occupatis conueniat: alienã expẽdere voluntatẽ: alienos pẽſiculari conatus: quorum ſuos quiſq̧ nimio ſolet aeſtimare: non ſuos difficile eſt adamuſſim perpẽdere. At facti, facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionẽ cadit: hunc reliqua illa cõſueuit metiri. Tametſi nõ piget interdũ æqui boniq̧ rationẽ habere. Verũ in his litibus, quæ de vetere illa formula pendẽt, inter bonos bene agier oportet: at in contractibus, quę neq̧ vi neq̧ dolo coierunt: quid eſt quod a præſcripto recreatur: niſi quis velit omnino a pactis diſcedere? Quid vis? Circũſpice: & ſi potes vſq̃ inuenire exẽplum: non nego præmiũ. Sæpenumero in pugilũ Olympicis: ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſediſti. Cedo: nũ quãdo vidiſti queq̃ tã impudẽtẽ: qui palmã ſibi hoc nomine vẽdicaret: ꝙ ſtrenue certaſſet? Non arbitror: atq̧ id in re pene ludicra: certe ad voluptatẽ cõparata. Et tu in tã ſerio omniũq̧ ſplendidiſſimo negotio, id tibi poſtulas, qđ in ſcænicis illis pudeat vel impudẽtiſſimum tẽtare? Age quoties & illud vidiſti euenire: vt qui ſeſe fortiſſime doctiſſimeq̧ geſſiſſet ĩ curſu: is a ꝓmio lõgiſſime abeſſet: & ignauiſſimo faueret euẽtus? Habeat ille ſane: qđ cauſetur: excidiſſe habenas: conſternatũ equũ: fractam rotam: iactet ſe vel arte vel viribus tanto præcellentiorẽ: quãto Therſite ꝓſtitit Achilles, niſi metã prior attigerit: profecto poſtulãdi ꝓmii ius nullũ habebit: fortunam ſuã incuſare licebit. Cæterũ Agonothetæ nõ indignabit: propterea ꝙ hoc animo in certamen deſcẽderit: vt eius vteretur conditione, id ẽ ita demũ pręmiũ ferret: ſi virtuti fortuna fauẽte, viciſſet. Alioqui ſi conatui non tãtũ effectui præmiũ deberetur: tot palmis eſſet opus: quot in Olympicũ certamen veniſſent. Qꝫq̃ in huiuſmodi ludis qui ſolẽnitatis voluptatiſq̧ gratia proponũtur, fit interdũ: vt victis quoq̧ pręmia ſtatuãtur nõ honoris ſed ſolatii gratia: verũ ſeriis in rebus atq̧ adeo periculoſis, quænã obſecro lex vnq̃ mercedẽ ſtatuit: niſi ſi quis facinus peregiſſet: & ita peregiſſet: vt omnis numeros implerit? A quo tu quantũ abſis: mox audies: nã nunc de conatu tantũ agimus. Lex igitur ciuicã promittit coronã: ei qui ciuẽ in bello ſeruarit. Quis vnq̃ ad hunc honorẽ vel aſpirauit: ꝙ ſe telis obiecerit: ꝙ non ſine multis vulneribus diſceſſerit? Profecto niſi ciue ſeruato: nemo ciuicã ꝑtit. Quis vnq̃ his verbis muralem ꝑtiit? Acriter contẽdi iu-

dices: vt mœnia superarẽ. Omnia feci: sed depulsus sum. Quãtumlibet enisus sit: nisi conscenso muro, nemo tã inuerecũdus, vt muralem coronã sibi deberi dicat. Obsidionalem nemo flagitat: nisi depulsa obsidione. Postremo nullus honos petitur: nisi ab eo q id effecerit: ad quod honor inuitat. Qui nauim in tempestate desertã ad littus pduxerit, huic ex lege vendicatio est earũ rerũ: quæ naui vehebant. Quorsum attinet hic tuã iactare peritiam, sudores, pericula, conatus? Nihil nõ feceris: quo nauẽ in tutũ reduceres: sed victus tẽpestate deseruisti: audebis qcq̃ ex his quæ sunt in naui tibi vẽdicare? Aut si ausis, futurũ speras, vt qsq̃ te vel pilũ sinat attingere? Nõ opinor. Siqs vnq̃ ouationẽ, supplicationẽ, triũphũ obtinuit: ꝓ ad victoriã omnib⁹ vernis esset enisus: ꝓ gnauiter se gesserit in bello: nisi supior discesserit: nisi præscriptũ a lege numerũ hostiũ fuderit: aude et tu tibi præmiũ ꝓmittere ꝓ tyrãnicidiũ sis aggressus. Qđ si nemini hoĩm memoria cõtigit, desine tibi noua spe blãdiri: desine inaudito exẽplo postulare: qđ sperare sit improbissimũ: dare postulanti stultissimũ. Noli nobis cõmemorare, quanto capitis periculo murũ arcis conscenderis: qua virtute satellitiũ Tyrannicũ perruperis: alios depuleris: alios occideris: quorũ maximã partem tibi liberũ est fingere. Ad obtinendũ tyrannicidæ præmiũ duobus dũtaxat verbis est opus: Tyrannũ occidi. Quãtũvis conatũ exaggeres, alleues, attollas, nõ nisi Tyrannicidæ debetur præmium. Alioqui, qd dices si eodem illo die quo tu arcẽ conscendisti, pmulti pariter aggressi, sua quisq; virtute freti: quorum nemo tamen tyrannũ interemisset: vtrum omnes Tyrãnicidæ præmio potientur ex æquo: nẽpe quia conati? Age qd si multis strenue rem aggressis, vni cuipiã qui sit omniũ ignauissimus (vt nõ semper virtuti respõdet fortuna) eum contingat interficere: an nõ præteritis reliquis hic vnus honorem auferet? Quamobrẽ tandẽ? Non quia plus adierit periculi: sed quoniã id confecit: cui lex honorem decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare frustra sumptam operã: negabis æquũ esse virtutis egregios conatus merito fraudari præmio: nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua cõditio: quã nemo cõpellitur accipere: nisi cui cordi sit? Quantũlibet iniqua conditio ꝓponitur: eam nimirũ facit æquissimam quisquis suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplũ cõferre) quid iniquius, q̃ vel summũ artificem ab imperitissimo supari: si modo iactus cõmode cadat? Atq; id adeo nemo tanq̃ iniquũ causatur, propterea ꝓ cui lusus huius lex non probatur: ei liberũ erat non suscipere. Itaq; lex quid præstari velit, id palam atq; in medio ꝓponit. Quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult: q̃ vt res q̃optime cadat: ꝓ

si posteaq̃ nihil iã intentatũ reliqueris: quo minus effeceris / p fortunã stetit intelligis opinor nihil habere te / qđ legi succẽseas. Fortunã, si ita lubet, i ius voca: cũ lege nihil tibi rei. Quæ vt nihil ꝓmittit: ita nihil debet: nisi p̃stãti. Neq; vero existimemus iudices istud a maioribus q hanc legẽ tulerũt / sine summa rõne fuisse factũ: vt conato p̃miũ nõ esse statuendũ putarint. Videlicet illud cauerũt: nõ tantũ ne ancipites istas et inexplicabiles hmõi de conatu lites inuitarent: verũ etiã ꝙ intelligerent tyrãnicidii conatũ nõ posse nisi summo ciuitatis p̃iculo suscipi. Vnde futurũ prospiciebant: vt si conatui præmiũ statuissent, temeritate conantiũ Resp. subuerteret̃ potius q̃ restitueretur. Etẽĩ tyrãnis qđ aliud est, q̃ graue / capitaleq; ciuitatis hulcus? Huic siqs medeat̃, ei merces digna ꝓposita est: quã ita demũ ferat: si remediũ presentaneũ attulerit. Verũ huic malo neminẽ oportet admoliri manũ nisi certũ artificem: q sua diligentia / peritiaq; fretus, nõ sinat hoc licere fortunæ: vt dũ ipse salutẽ dare conatur: illa vitã penit⁹ eripiat. Quid: vtrũ tu igitur in eiusmodi discrimine / conatum præmio iudicas inuitandũ esse: an potius pœna deterrendũ: nisi qđ conatus est qspiam idem præstiterit? Nec illud te subleuat: quod mihi videbare ratiocinando colligere: quũ lex in maleficiis pœnã irroget simplici sceleris molitioni: par esse, vt multo magis in benefactis conatus habeat rationẽ. Nã oportere legem multo ꝓpensiorẽ videri ad compẽsandã virtutẽ, q̃ ad retaliandã culpam. Atq; vide q̃ hic tota erras via. Principio nõ animaduertis hoc tyrannicidii facinus toto genere a reliquis discedere: ꝓpterea ꝙ aliorũ molitio cum priuato molientis periculo modo coniuncta est: huius cũ publico Reip. discrimine copulata: vt temere moliri tyrannicidiũ nihil aliud sit, q̃ temeritate priuata rem oĩm proderе. Deinde lex nec in quouis crimine / nec qualemcũq; conatũ in quæstionem venire sinit: verum in paucis duntaxat: quæ vel propter insignẽ atrocitatem hoc odii merentur: vel eiusmodi sunt: vt prius exitium adferant: q̃ conatus dent significationem. Quod genus / parricidiũ / veneficium / ꝓditio Postremo nõ vides nihil esse simile / totaq; natura / rationeq; discrepare: pœnæ legitimã irrogationem / et honoris largitionem. Nam alterum quidem proprie legũ munus: alterũ quasi quædam de iure concessio / legisq; candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere sic demum intelliges: si repu tes / q̃ multa sint quæ lex iubeat addita pœna ni pareas: q̃ multa item vetet: nisi obtemperaris / suppliciũ minitãs. Cõtra: vix vnũ atq; alterũ esse, ad quę præmio sollicitet. Quędã enim eiusmodi sunt: vt durũ ac seruile videatur ad ea metu mali adigi. quo de genere sunt: vxorẽ ducere: opam dare liberis Hic lex nimirũ vrbanius ac verecũdius tecũ agit: patris nõ m̃gratus sumit

habitum: pretio ad id inuitat: quod alioqui gratuito te præstare decebat. Rursus alia tãetsi id genus sunt: vt a quouis nõ improbo ciue præstari velle oporteat: tamẽ et fortiora videntur q̃ vt a multis præstari queãt: et periculosiora q̃ vt multi velint suscipere. Nã inhumanũ videtur cuiq̃ vitæ suæ contemptũ imperare. Ad hæc igit̃ præmio animat: quasiq̃ calcar addit virtuti. Proinde nõ oportet hãc legũ indulgentiã lõgius trahere: q̃ ad quæ semet ipa astringit. Nec mirãdũ est: si attẽtior, si vigilãtior, si exactior est in ꝓprio/naturaliq̃ munere suo: q̃ in eo in quo ꝑ tpis rõne in alienas partes descẽdit. Huic astipulat̃ illud ꝙ nouis etiã criminibus exemplũ aut nouum noua lege solet institui: aut a simili lege mutuo sumi. Neq̃ tamen idẽ fieri consueuit: siquis quid noui facinoris cum laude patrauit: vt præmiũ a cõsimili cõstitutione decernatur: nisi lex extet, quæ nominatim honorẽ statuat eius facto: qđ roget, vix habebit: qđ postulet, haud quaq̃. Quur em̃ legi necesse sit passim ciuiũ suorũ officiũ mercede redimere? quãdoquidẽ ne sit impunita improbitas/id publicitus oĩm refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autẽ est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animã impenderis: quid mirandum: si qđ accepas/id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officiũ persoluas: nõ præmiũ ilico tibi debeatur, si ꝑsoluas. Itidẽ: siquid in leges cõmittas/ nõ potes effugere supplicium: at nõ statim illæ tibi præmium debituræ sint: siquid cum officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus: quippe quæ non ad bonos mores comparatæ: sed malis e moribus natæ sunt: id quod vere vulgo dictitant: ac pharmaci vice funguntur. Finge itaq̃ nullas esse leges: quemadmodũ de aureo Saturni sæculo fabulantur Poetæ: suo quenq̃ sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta: ꝙ nulla lex præmiũ decernat? Vti lex nõ minatur nisi improbis: ita nõ pollicetur optimis ciuibus. Quorsum em̃ opus promisso: quũ virtus absoluta abunde seipa contenta sit? Proinde petere qđ illa nõ sit pollicita/ ꝑfecto plus q̃ impudẽtissimũ est, improbe flagitare quod ea cãdide/ ciuiliterq̃ ꝓmiserit/ ciuis est ꝓbitatis non satis spectatæ. Tu quid merueris/ paulo post excutietur: interim finge sane præcipuam quandã vtilitatem attulisse: cui tamen ex lege præmium nõ debeatur. Vtrum protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium: ciuitatem in ius vocabis: plebem ingratã vociferabere: minitabere iudicibꝰ, nisi tibi mercedẽ ex animi tui sentẽtia decernãt? An potius ipam virtutẽ abũde magnũ sui præmiũ iudicabis? oblectabis te cõscientia recti: hunc esse maximũ fructũ officii duces: ꝙ de aliis citra tuũ emolumentũ benemerẽdo ad deoꝝ benignitatẽ videaris accedere? Nimirũ

hæc tibi futura sunt satis:si modo ciuis sis optimus. Qđ si nõ cõtẽtus istis: aliud adhuc nescio qđ pręmiũ desyderes: certe maximo ꝓximũ est gloria. Hoc tu iam propemodũ tulisti. quãto metiris pretio:volitare per ora mortalium/celebrari/laudari/digitis notari mille/ oculos omniũ in te coniectos circũferre? Ista (inquã) vel maxima præmii pars.nã pecunia sane q̃ exiguũ momentũ adfert. Tu conatus dũtaxat es.permagna portio,vel caput poti⁹ ipsum,tuo deest facinori. At quũ interim his rebus frueris: dum nõ occiso Tyranno,tamen velut Tyrannicida celebraris:quæso te quãtula pars abest a tuo præmio:qđ laturus eras:etiã si Tyrannũ occidisses? Postremo isthuc ipsum præmiũ pene dixerim inuidẽdum mihi videtur: ꝙ iam tibi licuit toties reip. Tyrannicidiũ imputare:ꝙ in celebri iudicio tibi cõtigit honestissimũ præmiũ flagitare:& in tam frequẽti theatro spectãte rep. magnificam istam tuã tragœdiã peragere. Mihi videtur iudices beneficii tulisse gratiã: quisquis exprobrare beneficiũ potuit. Tu fortunæ,tu deorũ munus imputas ciuitati:& sunt fortassis qui tibi libertatẽ acceptã ferant. An hæc tanta præmia contemnis? quæ vel vero Tyrannicidę sufficere debuerant:nisi lex maluisset pręmio conatũ ab effectu distinguere. Quãq̃ nullum me hercle pⁿmiũ magis congruit ei qui Tyrannũ conatus sit occidere, nec occiderit, q̃ vt illi cõtingat Tyrannicidę præmiũ sperare,nec ferre tamẽ. Hiccine erat ille gradus in quo nos tecũ cõmorari iubeas? Quãq̃ hoc nomine tuus conat⁹ minus promeretur præmiũ:ꝙ aliorũ ꝓposito fortuna modo defuit: tibi voluntas:vt ais. Effecisti qđ voluisti. id qđ erat necesse, nec fecisti/nec voluisti. Sed iãdudũ alium gradũ (vt video) circũspectas:in quẽ te recipias. Nã in hoc q̃ citra omnẽ præmii spem cõsistas,intelligis. Age:sequemur te ꝑ oĩa et aliunde alio fugitantẽ persequemur:nec vsq̃ sinemus cõsistere. Atqui nõ tantum aggressus sum inquis: verũ etiam occidi:nempe filium.atqꝫ id facinus in duo secas Tyrannicidia: & ꝙ filium sustuleris plusq̃ Tyrannũ: tum Tyrãnidis successorẽ:& ꝙ parenti,necato filio,mortis causam ministraris. De illo mox:nũc hoc cuiusmodi sit inspiciamus. Parẽtem ais abs te/iugulato filio/eadem occisum opera. Negas enim referre:qua via ꝑemeris: modo sustuleris,imo splendidius istuc videri vis:ꝙ tuo quidẽ ense:verũ ipsius dextera sit interemptus. Hæc tã honesta iudices oratio possit parum attẽtũ fallere: præsertim hoc rẽ fucis illis suis & phaleris vẽditãte: dũ nobis ob oculos ponit:validũ illũ,florẽtẽqꝫ iuuenẽ:sic patri adamatũ:crebris vulneribus confossum:parẽtẽ senẽ miserũ, illi circũfusum, eodẽ exanimatũ ense: sanguinem vtriusqꝫ inter se cõfusum. Ista quidem dictu splendida: sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus: qui non videat: nemo tam

effrons qui neget: spectaculū illud multo omniū iucundissimū extitisse ciui tati: quū senē Tyrannū iuueni videret incumbentē: exanimem exanimi: & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis: in altero futurorū metu. Hæc quū p se maxima: quū reip. sint gratissima: quid attinet verbis exaggerare? Illud vnū in hoc iudicio vertitur: vtrum tibi acceptū ferri oporteat, ꝙ pater sine controuersia Tyrannus occisus est: an fortunæ superūq; dexteritati. Qꝫ enim tuo gladio peremptus est: id vero q̄ est futile nihiliq;. Quid si tuo gladio ab eo qui eum vtēdum abs te rogasset, Tyrānus esset necatus num tu protinus Tyrannicidæ præmiū petitum venires? Lex occisori pollicetur honorē: tu eū iugulasti: de quo certe controuersum esse poterat: Tyranni nomine cēsendus esset, necne: eum de quo nihil erat dubitationis reliquisti. Si prudēs: prudēs excidisti a prę mio: sin metu, multo minus etiā causæ est postulandi muneris: verū illud tute vehemēter vrgebas: vti prudens volensq; reliquisse viderere. Sed qđ tandē erat istud tuū consiliū: quum tibi sic in manu esset non toto metu liberare rēp. sed vltorē tui facinoris & verū certūq; Tyrannū relinquere? intelligebas (vt ais) omne negotiū confectū extincto iuuene: propterea ꝙ modis omnibus futurū prę scires: vt senex illico sibimet eodē gladio necē conscisceret. Videte iudices in manifestissimo mendacio qua rima conatur elabi. nisi diuinandi sciētiam cōmētus fuisset: nō poterat hinc explicare sese. Si quidē hęc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres: fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidē essent habituri. Nūc quid impudētius? quid vanius? quid veri dissimilius? q̄ asseuerare: id certū prę scisse te: qđ tale sit, vt quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus: id euenturū qđ euenit? At quid aliud effici coniecturis poterat: nisi vt vel sperares, vel suspicarere? Porro in re tā ancipiti, quæ dementia erat spem incertā sequi: discrimen certū negligere? Sed audiamus obsecro: certas illas cōiecturas: quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnibus exitū. Iam ætate fessus erat inquis: iam viribus defectus: nec obtineri iam autumabat posse Tyrānidē: adepto filio. Tum indulgētius amabat: q̄ vt filio vellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeo nō esse naturæ rerū cōsentanea: vt iam oībus videantur esse cōfutata: vel priusq̄ refellantur? Vtrū seni mētē vllā fuisse putas: an nō putas? Si nō putas: fieri potuit vt illi tutum videretur: qđ neutiq̄ erat tutū: atq; ita protinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisse: cur erat, ꝙ vsq; adeo diffiderat? Quasi vero Tyrānus viribus dūtaxat vnius hominis, ac nō multo magis ingenio/versutia/calliditate/largitione/crudelitateq; cōtineatur: quæ omnia si magis in senem q̄ in adolescentē cōpetunt: cur tu in diuersum tor-

ques augurium? An non illa ætas vsu rerum callētior est? an nō altius dis simulat? an nō cauet diligētius? an nō prospicit oculatius? irascitur impla cabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliusq́ in longinquū cōsulit? His so lis rebus imperium Tyrannicū administratur. In militię duce, quantulū est illud momētum: qđ corporis vires adferunt? at in Tyrānide ꝑfecto multo minus. Cur magis illum terreret ademptus filius: q̄ extinctus satelles quis piam audacior? quū arx superesset, approbe munita: supessent opes, arma, satellitū ingens agmen, tot in ciuitate factiosi, potētesq́ qui non solū Tyrā ni partes adiuuabant: verū etiā Tyrannos agebāt. Quos equidē spero nūc nobis non esse metuēdos (nolim enim infausta ominari) at ita tamē ne ni miū secure negligātur. Vsq́adeo ne senem cruda viridiq́ (qđ oēs norūt) senecta/callidū/animosum/ambitiosum/non stultū/ vna filii mors consterna uit, vt rebus desperatis protinus e vita sibi migrandū duxerit? Præsertim quū ille patris dominatū nihilo reddiderit tutiorē: sed multo inuidiosiorē: idq́ ob libidinē, atq́ ætatis insolētiam, temeritatēq́: adeo vt expedierit ꝑpe modum illi ad stabiliēdam Tyrannidē filium e medio tolli. Etenim quo ꝓ pius ad iusti regni speciē accesserit Tyrannis: hoc minus est inuidiæ obno xia, magisq́ tuta. Iuuenis ille solum hoc augebat: qđ maxime Tyrannos so let euertere. Vera illa Tyrannidis munimēta in callidi senis pectore erant collocata: sed tenerius adamabat filium: q̄ vt defuncto posset superesse. De matercula quapiam priuata loqueris: an de viro sene/callido/crudeli/deniq́ Tyranno? Quid ego iudices in eo sermone argumētis coarguēdo sumam operam: quē ipsa natura, quem mos, quē cōmunis omniū sensus repudiat? Quis vnq̄ isthuc audiuit? Tyrannū vsq́adeo pio in liberos fuisse animo: vt nō dicam cōmori voluerit: sed conuiuere cōmode quiuerit? Credite mihi priuatorū isti sunt affectus. Tyrānus neq́ qd natura, neq́ quid pietas, neq́ omnino quid sit officiū nouit. Exuit hæc omnia, simul atq́ tyrannū induit. Omnia cōmodis, omnia metū, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamē ille amat) qui vel deos ipsos odit, quos aut metuit, & tollere nondū expedit, aut quorū opera, ministerioq́ ad fulciēdū imperiū indiget. Qꝫ si vllos ille posset amare, similes certe sui diligeret/ impios/violentos/ra paces/scelestos/ quādo nihil ad conciliandā charitatē efficacius morū simi litudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt: nisi quatenus adiuuant. Adeo vt pręposterū vel peruersum potius quēdam stoicū Tyrānus expri mat. Neq́ enim quisq̄ tam Stoicus fuit: vt æque vacarit omnibus affectibꝰ atq́ tyrānus. hoc modo illos discernit: ꝙ philosophus honesto metitur sua consilia: hic cōmodo. An ille vllum pietatis igniculū in quēq̄ mortaliū sen

tire potuit: qui in patriã, vitæ parentẽ altricẽq́, qui in cœlites omniũ bonõ rum authores, tam sit impius, vt illã crudelissima opprimat seruitute: horum phana despoliet: iura cõtemnat? Verũ vt largiamur tibi nõnihil, finamusq́ te priuatos affectus in Tyrannicũ pectus, hoc est ignẽ in flumen trãsferre: an tandẽ persuadebis illud: vsq́adeo indulgẽter illum adamasse filiũ: vsq́adeo in eũ omnes vitæ suæ spes/ voluptates/ opesq́ semel contulisse: vt illo sublato, ne minimã quidẽ vitæ causam sibi reliquã esse putaret? Repete: non dicã ex hac ciuitate: verũ ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc sęculo sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Promethei simulachro. Quotus quisq́ fuit pater, quota queq́ matercula, quæ ob liberorũ necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quẽ nemo fere non modeste ferat. Priuatis parentibus vel indulgẽtissimis, muliercularũ intẽperatissimis affectibus mediocris luctus sufficit: Tyranni in filium charitati nõ nisi solã mortem satisfacturã esse tu Lynceu ꝓuidebas? Age hoc quoq́ tibi donamus: vicerit homo Tyrãnus priuatorũ in liberos pietatẽ: vicerit indulgẽtia materculas omnis: qui tibi cõpertũ esse potuit, vtro se dolor paternus inclinaret? In rabiem, an in desperationẽ? Quo diligebat impotẽtius: hoc erat probabilius vt senex natura ferus, ciuibus infensus, vel maxime vellet esse superstes: vel ob id deniq́, quo veterẽ illam iram, nũc filii nece acerrime exasperatam, irritatãq́ reip. suppliciis saturaret. Q2 si alias vitæ pertęsum fuisset: hæc nimirũ vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autẽ senili animo vindictę cupidius? An nescis, q̃ impotẽtes ætas illa concipiat impetus: quo rapiatur æstu: quo flagrare soleat incendio: si quando atroci insigniq́ contumelia lacessatur? Quæ vero potuit esse atrocior q̃ filii cędes, sic amati, vt tu quidẽ ais? Hæc nimirũ quicquid in illo fuerit vnq̃ crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis, si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorũ fames, deniq́ si quid Tyrannicũ: id omne semel de integro poterat excitare quasiq́ renouare. Mitiora etiã animalia datæ orbitatis iniuria in rabiẽ solet agere: & tu Tyrãno (quo nullũ animal immitius) nihil tale metuẽdũ esse certissimus augur existimasti: qđ in Tigribus videmus euenire? Q2 si tibi vni compertũ erat Tyranno sic in delitiis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera: nisi vt sæuissima illa Tigris /rapto catulo/ in rabiem versa in miserã hanc ciuitatẽ/ dilaniandã/ discerpẽdãq́ insiliret? Id si nõ euenit: magna diis gratia, tibi magnũ debetur malũ: qui quãtũ ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunasq́ immiseris. Elige nũc vtrũ malis an verũ fateri: nihil fuisse Tyranno cũ nostris affectibus cõmune: an confingere: sic adamasse: vt materculárum quoq́ vicerit delitias? Certe neutro

modo tua constabit diuinatio. Quæ nisi cõstiterit, nõ est qđ ad eius rei laudem aspires: quæ fortunæ cõmoditate te imprudente euenerit. Postremo donemus et hoc tibi: vt præscíueris/et certũ præscíueris, deo videlicet quopiã te certiorem faciente (nã alioqui fieri nequaq̃ potuit) pinde est ac si nõ præscieris: quũ præscientiæ tuæ fidem legi facere non possis. Profer quib⁹ prædixeris/ id euenturũ quod euenit. Doce quis deorũ quando isthuc tibi prænuntiarit. Nihil habes qđ dicas. Verũ posteaq̃ rem feliciter euenisse videres, tũ demũ post factũ vates esse cœpisti: queadmodũ vulgo tum fieri/tũ dici consueuit: post euentũ stultos etiam sapere: et quo fortunę beneficium verbis in te transmoueres, tragœdiã istã nobis comminisci cœpisti: causas repperisti, qbus præscisse videare. Sed dii boni/q̃ nõ bonũ poetam te præstitisti: qui tam incõsistentia: tam cũ natura pugnãtia finxeris: sæuissimũ tyrannũ ob pietatẽ erga filium vltro vitam fugisse: ob vnius capitis necẽ tutum sibi non putasse in vita cõmorari: quũ omnia supessent: qbus tyrannis et parat̃ et obtinetur. Sublato eo: in quo omne tyrãnidis præsidiũ collocarat: repente rebus suis diffisum/ad inferos abiisse. Age mitto nũc argumẽta: hæc oĩa vera nõ ficta credemus esse: tametsi ne fucũ quidẽ vllum habent veri. Si mihi ex omni hominũ memoria/vel vnũ tyrannũ potes nominare: qui liberos suos sic adamarit: vt nõ spadones ac pellacas longe prętulerit: q sic illis indulserit: vt nõ suspectos haberet/obseruaretq;: qui sic illis fit fisus vt non in barbaris qbusdam latronibus/ ac seruis stigmaticis plus q̃ in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi pmultos referre possim: q filios sic oderint: vt viuos esse pati non possent, adeo metuerẽt: vt ne cibũ quidẽ vna cape vellent, adeo diffiderent: vt tum demũ se tutos esse putarent, siqs illos e medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles: q̃ filius. Ex extrema barbarie cõductitios mauult ille/sicarios/fugitiuos/homicidas/sacrilegos. His vitã suã mauult cõmittere, q sua patria frui non possint/ et alienã euertere gaudeãt qui barbaricis/ferinisq; viribus antecellant: et gigantes illos impios referãt qui ꝓpter animi cupiditatem non difficile ad quiduis periculi suscipiendũ perducuntur: et ꝓpter ingenii feritatẽ a nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei Tyrannorũ ministri: hi fiducia/munimentum/ præsidiũq; tyrãnidis multo tutissimum. Hos siquid ademerit, causam videatur dedisse: quur rebus Tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatũ sustinebat? Aetate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis sapit senecta. Custodiis quas obtinebat? at si aduersũ pr̃em obtinebat, mors illius seni etiam optãda. Si pr̃is noĩe: qd nisi vnus satelles adẽptus erat? Nã custodiæ quo deficerent: nisi ad eum cui alebant̃? Tutior igitur erat futur⁹

Tyrannus amoto filio. Res em̄ Tyranno suspecta filius violētus & insolēs: propterea ꝙ reliqui illi barbari solo lucro contēti sunt. Filius illud præmiū spectat, Tyrannidis successionē. Nec vllus pietati locus: vbi mentē possidet dira regnandi libido. Ibi contēptis naturę legibus, & filium horret pater, & patris īteritū optat filius. Sed dicturis iādudū nescio quid: mane: pręsensi: nihil inexpugnatū omittā. vrges. Nisi præter modū adamauit filiū: nisi dif fisus est: cur sibi mortē cōsciuit? Isthuc vero merito demirandū: quippe qđ præter omniū, ac tuam etiā spem euenit. Verum ego nihil ad me pertinere puto: vt tibi rationē reddam: quid illi dii in mentē immiserint: vt sibi vim adferret: hoc tantū euincere sat est te nullis coniecturis hunc exitū certo ꝓ scire potuisse: quātūlibet amarit filiū. Tametsi causa non admodū obscura. Iam deorū si qui fuerūt huic infensi reip. iras diuturna nostra calamitas sa tiauerat. Iam propitios nostra vota, nostra sacra cōmouerant: aderat illud fatale tēpus: quū impius ille senex diis atq; hoībus dignas admissorum pœ nas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnes, aderant Furiæ, facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentē ademerunt: hæ vanā formidinē in cusserunt: hæ attonitū ad spontaneā sui cædē impulerunt. Nihil minus ar bitrabatur: q̄ fugisse, qui filiū peremerat: q̄ vna cęde cōtētum fore. qua qdē vna in re iure potes gloriari: ꝙ Tyrannū vehemēter fefelleris. Virū esse pu tabat qui hoc facinus peregisset. Credebat esse talē, quales audierat esse sole re Tyrannos qui magno suæ vitæ contēptu Tyranni caput impeterēt: qui non adorirētur facinus nisi ratione probe perspecta: qua possent perficere. Hanc suspitionē Pan ille, aut si quis alius est deus nouis terriculis exagita bat. Arbitrabatur instare sibi carnificē: sensit adesse necessitatē illam fatalē, quā nemini nocētium vitare licuit. Itaq; qđ huius vrbis pietati: qđ deorū bonitati debet: cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi dis crimen erat subeundū: ibi fugitabas. Nūc vbi res præter spem pulchre ceci dit, tutūq; putas, fortunæ laudē in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutū. Pone Tyrannū ira percitū passim ciues ad exquisita sup plicia rapere, proscribere, iugulare, in exiliū agere, possessionibus exuere. Quid hic dices? Non sines opinor eorū malorū causam: in te tanq̄ in autho rem referri: & fortunæ argumēto culpam deprecaberis. Negabis tibi impu tandū esse: si quid fortuito præter propositū euenerit. At nūc nōne iniuriū est: vt qđ boni / fortunæ cōmoditate ꝑter spem euenit: id totū in te velut au thorē velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus: q̄ id qđ euenit: vel ipsa res clamitat. Si hoc animo cōscēdisses arcē: vt filiū nō patrē occidisses: credi poterat te talē quādam spem animo concepisse: nunc casu, nescio, an

metu potius in iuuenē incidisti: & tum deniq; diuina ista mens & futurorū præsaga, sed quę non nisi post euētū sua prodat oracula, te corripuit. Quū esset fugiēdum: ibi demū iudices in re tam tumultuosa: secū velut ociosus consultare cœpit: vtrum senem sua dextra dignū existimaret: ibi demū p̄uidere cœpit fore: vt pater ipse sibi manus adferret. Et quo commētum tā impudens iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit: ea perinde descripsit nimirū (vt ipse iactat) poeta: quasi spectator astiterit: quid in mentē venerit Tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profecto impudētiæ: fingere pręscisse se q̄d esset euētu cōsequuturū: & q̄d non videris, id ita narrare, quasi videris. Quāto melius tuo cōmento id est fabulę sua fides constitisset: si ita finxisses: te quū perempto iuuene, stricto gladio ad senē ire destinasses: repēte a tergo adfuisse Palladē illā Homericā: & iam euntē capillis reuocasse te: vetuisse: ne tā luculētū facinus senili cęde obscurares: sese citra tuā operā /curaturam: vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus glorię tuę nihil tenebrar offunderet: sed multū etiā adderet lucis. dehinc abditū te per rimam contēplatū vel (q̄d est te dignius) repente deam sepsisse te nebula: vt Tyrannicę necis tutus & otiosus spectator assisteres: nec prius illinc discessisse, q̄ negotium omne confectū vidisses. Hęc si confinxisses: paulominus malū poetā te p̄stitisses. Sed otiū opinor nō suppetebat ad oēs fabulæ parteis cōmode tractādas. Videlicet lucri cupiditate, te protinus ad p̄miū postulandum rapiēte. Nunc vel ipsa te prodit incōstantia, figmētiq; coarguit. In arcem ascēdisti: quo Tyrannū occideres: neq; tum p̄uidebas q̄d sole ipso clarius videri vis. In medio negotio subito nescio q̄s deus oculos tibi restituit: vt videres futurum id q̄d accidit. Porro si veris fidē facere voluisses, narrare debueras: quēadmodū nocturnus explorator, furtim arcem conscēderis: in ædes clanculū irrepseris, forte fortuna obuio nemine: nō dicā vt tolleres aliq̄d: sed vt experireris: si q̄d tuto facinus posses designare. Hęc moliēti cōmodū fauisse fortunā. Itaq; quū adolescentē solū atq; incustoditū offendisses (vt est ea nimirum ætas securior, periculiq; minus cogitans: præterea diuturna Tyrānis iam magnā metus partē exuerat) tū haud scio (vt mores illius erant) multo vino sepultū, atq; īmodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet: & somnū illi cum morte, id est germanū (vt ait Homerus) cū germano coniūxisse: deinde vbi iam cardines procul stridere cœpissent: exaudito videlicet moriētis gemitu: ibi te metu exanimatū ita fugisse: vt nō vacarit gladium e vulnere tollere: quē nec parricidę, nec sicarii solēt relinquere, ne dep̄hēdātur. Interea domi latitasse te: iādudū de fuga cogitantē, & longin-

quas aliquas, semotasq; mũdi latebras animo circũspectantẽ: in quibus abditus posses irritati patris sæuitiã fallere. Iãq; te ad spontaneũ exiliũ accincto repẽte in vulgus exiisse famã, liberã esse ciuitatẽ. Tyrãnũ vna cũ filio iugulatũ: reliquos metu fugisse: authorẽ ignorari facinoris. Ibi repẽte/ad nouã tuæ fabulæ catastrophen, immutasse te animũ: & qui prius de salute fueras sollicitus: protinus ad p̃mii spem arrectũ fuisse: lucriq; auiditate, priusq̃ tibi satis esset excogitata ratio, qua totã huius inopinati euentus laudẽ in te traduceres: prosilisse in medium: id q̃d vidimus: clamitasse tuũ illum esse ensem: tuũ facinus: non vnũ præmiũ tuæ virtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset: sunt enim rerum naturæ consentanea, vsu comprobata, omniũ opinione recepta. At tu dum sedulo quidẽ, sed tamen parum ex arte, tuam nobis pręsentiam niteris persuadere: q̃ multa cõminisceris: non dicam tota facie a vero distãtia: verũetiam cum sensu cõmuni, cum more, cum natura penitus pugnantia. Primũ tyrannũ tam materne filiũ adamasse: vt sine eo viuere noluerit: sic ob vnius mortẽ, metu fuisse consternatũ: vt in vita manere non sit ausus: sic illi toto pectore fisum: vt ipse nullas circum se custodias haberet: adeo fracti animi fuisse: vt tam chari pignoris truculẽta cęde non potuerit ad vltionẽ inflammari: tam inualidũ, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermẽ, vt ni tu illi gladiũ reliquisses tuũ, defuturũ fuisse/ quo se iugularet. Non vides q̃ non competat: tam insignis in Tyrannũ pietas: tam secura in eã ætatẽ fidutia: tantus metus in hominẽ, excepto filio, reliquis oĩbus p̃sidiis munitũ: tanta consternatio, in hominẽ tot periculis exercitatissimũ: tãta imbecillitas in iratũ! Quid igitur erat: cur tu senẽ illũ tãtopere contẽpseris: vt indignũ habueris, qui tua ista magnifica dextera iugularetur! Tu ne indignũ iudicabas: quẽ occideres: quũ eũ resp. nõ putarit indignũ, quẽ formidaret: quẽ maximo suo cum dolore ferret! Non talem illum iudices, non talem sensimus: vt cuiq̃ contemnendus videri debuerit. Neq; tu eum vnq̃ contempsisti: nisi forte cõtemnere est, misere formidare. Sciebas arcem armis refertam: sciebas superesse satellites: quorum vel vn⁹ (si seni vires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id q̃d nemo nostrum nescit) quãtũ viriũ illi partim exercitatio, partim ingenii feritas, etiã in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat: frigidum illud seniũ sic interdũ acri dolore inflãmari: vt iuuenibus etiã validissimis/ sępenumero fuerit intolerãdũ: si quãdo solitũ illud robur, q̃d ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recãduit. Quis aũt tã inualidus ẽ vt nõ illi pudor/ira/dolor ingens/vires suppeditet! Hoc erat videlicet: cur tu filiũ q̃ patrẽ malueris occidere: q̃ illũ inopinantẽ/inermẽ/dormiẽtẽ/fortu-

na obiecit. Cũ hoc pugnãdum erat/armato/vallato/irato deniq;. Hoc erat quur gladiũ relinqueres:ratus ne tãtisper quidem morari tutũ dũ reciperes:metuens videlicet ne tantillũ sarcinæ te redderet in fuga tardiorẽ. Reliquisti inuitus quo tyrãno prodi posses:sed ꝓdi maluisti/q̃ deprehẽdi. Neq; ego nũc formidinem tuã accuso:imo miror magis:ꝙ pedibus consistere: ꝙ fugere potueris: quũ audires moueri tyrãnicam familiã: stridere arma: intelligeres tibi nõ cum puero/sed cum vigilantibus/viris/accinctis/armatis/sobriis/irritatis/deniq; cum rabioso patre dimicandum esse: nõ ꝙ illum vsq;adeo filii mors commoueret:sed ꝙ arbitraretur, et haud scio an vere, se petitum fuisse:dexteram tuã errasse tantũ in filio. I nunc et spera:non dicã hos iudices/viros omniũ ꝑspicientissimos: sed vel e media plebe quẽq̃ esse tam mucosis naribus, cui non suboleat:imo qui nõ plane odoretur/persentiatq; totam hanc fabulam abs te cõfictam. Et quod poetæ solent: quũ hærent in explicando tragœdiæ argumento:hanc veluti deã diuinationẽ arte quadam induxisti:quo præsensionem tuã iudicibus ꝓbares. Sine qua videbas præmiũ obtineri nõ posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternæ mortis:qui gladiũ quo se feriret reliquerim. Atq; id solum nõ modo satis esse putat ad petendũ pręmiũ:verũetiam meritũ esse: vt ipse ensis inter arma deorum cõsecretur:dominus ꝓ deo præsenti colatur. O hominẽ suauem, si has spes vere cõcepit:impudentẽ, si quũ nõ speret/postulat. Itane tyranno gladius erat defuturus:nisi tuũ illum reliquisses? Tu in arcem arma hoc est in syluam ligna portanda putasti? Nisi forte tuũ illud ferrum magicis precaminibus erat imbutũ: vt vltro ad mortis adegerit necessitatem. An vero nihil referre putas: quã præbeas occasionem: quomodo: quo animo? Primũ gladiũ reliquisti quo nihil minus deest tyrãno: nũq̃ ferrũ abest: non in cubili:nõ in triclinio:nõ in sacris. Reliquisti metu trepidus. tua q̃dẽ in re illud interim demiror:qua fronte eum gladiũ tuũ ausis appellare, quẽ habueris ꝓ derelicto. Metu inquã exanimatus reliquisti:quem postea receptum optabas. Reliq̃sti rem ancipitem. Quid si tyrãnus illum eũdẽ ensem in ciuiũ iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex hui⁹ vrbis iuuentute adolescentes filio suo inferias mactasset? Si tyrãnum occidisti: quia tuo occisus est gladio:et horũ omniũ indigna cædes ad te ꝑtinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si nõ euenit, nihil ad te ꝑtinet: nam anceps occasio quã in partem cadat/id diis in manu est:si bene verterit, nihil gratiæ debet ei qui dedit imprudens:sin male, temeritas imputatur. Neq; eñ culpa vacat qui periculosam ministrat occasionem:quæ si feliciter, mirentur omnes sin infeliciter, merito accidisse dicãt. At quãto ꝓbabilius erat futurũ: vt ty

rãnus tuo ense alios ĩ vsus abuteretur. Scio me iudices hęc pluribus refelle-
lere verbis, q̃ necesse videatur: quippe tã friuola: verũ id mihi propositũ est
nullũ illius argumẽtum, nõ excussum, nõ exagitatũ, nõ reuictum ꝑtermit-
tere. Quare quęso: ne pigeat ita vt antehac fecistis, patienter atq; attẽte co
gnoscere: dũ hunc ab gradu firmissimo deiicio. Hic sibi vehemẽter fidebat:
hunc acriter vrgebat locũ. Negabat vitari posse: qui præmiũ deberet: ꝙ pa
tri necis causam ministrasset: si nõ relicto gladio (nã hoc opinor argumẽtũ
iã habet pro derelicto) certe necato filio. Nã ita ĩ legibus dissertũ aiebat, ni
hil ĩteresse: vtrũ manu sua quis occidat: an mortis causam ꝓbeat. Addebat
ęquũ esse vt cũ ĩ maleficiis causam datã ĩputarẽt leges ad suppliciũ: multo
magis idẽ obseruarẽt ĩ benefactis ad p̃miũ. Hęc aiebat meminisse sese ĩ legi-
bus eẽ disputata: illđ addẽs Thrasonicũ: nisi sibi diuturna seruit⁹/legũ mẽo
riã obliterasset. Nõ tu legũ oblit⁹ ꝓpter diutinã desuetudinẽ: sed nũq̃ qd si
bi velit leges ĩquisisse videris. Bis enĩ hic erras: q neq; causæ datę rõnẽ, neq;
dãtis aĩm discernas: id qđ legib⁹ traditũ ẽ: nec aĩaduertis, lõge diuersam eẽ
rationẽ: maleficii & beneficii ĩputãdi. Quid ais noue iuris ĩterpres: ita ne sa
tis esse iudicas, vel ad pœnã vel ad p̃miũ: qualẽcunq; quomodocũq; causam
dedisse? Nihil igit̃ refert: Hector an Aiacẽ occiderit manu: an gladiũ illũ de
derit quo se postea cõfodit? Atqui hãc laudẽ nunq̃ ille sibi vindicasset: tãetsi
probabile videri poterat: ĩ eum vsum hosti ab hoste datũ fuisse ferrũ. Quin
ergo fabros ærarios oẽs, vel ad pœnã vocamus, vel ad p̃miũ: quoties armis
in eorum officina ꝑfectis, aut iugulãtur ciues, aut seruãtur? Postremo quur
hoc qđ tu petis p̃mium, nõ ensis istius tui opifex petit potius? Tyrãnus gla
dium erat habiturus: te nõ porrigẽte: tu porrigere non poteras: nisi huius
industria tibi ministrasset. Age si telo ĩter venãdum temere misso, forte Ty
rãnum vicinum ĩterfecisses: clamares tibi Tyrãnicidę deberi pręmium? An
potius nihil tibi deberetur laudis: ꝙ ĩprudens & inscius iaculum torsisses?
Imo in ius potius vocandus esses: q missi teli temeritate ciuẽ (qđ in te fuit)
occideris: nam ꝙ ĩ Tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo vinum
lene ac suaue quale Polyphemo dedit Vlysses, Tyranno vendidisses: atq; il-
le eius dulcedine captus auidius sese ingurgitasset, eaq; re cõcepta febri de-
cessisset: auderes ne Caupo/vini titulo Tyrãnicidæ pręmium flagitare? At
quis nõ te cum tua flagitatione, vt temulẽtum, vinoq; madidũ exploderet?
Cęterũ quãto frigidiore titulo nunc idẽ postulas? Vtcunq; coniecturis præ
cipi poterat: vt ętas vinosa tam illicibili vino auidius intẽperantiusq; frue-
retur: crapulam consequeretur morbus, pręsertim in sene: morbum mors.
Vulgo hęc eueniunt. Tu eam Tyranno mortis causam dedisti: cuius nullũ

extat in hominum memoria exemplum. Quis enī antehac ob filii necē sibi manus ītulit? Accedam propius. Finge te Tyranni coquum esse: probe callere palatum domini: medicos interdicere cibum: quo tamen ille oppido q̄ lubēs vescatur: īterminari morbum capitalem, ni tēperet: id te non fugere: eum cibum tu arte tua, cupediisq; & condimētis magis ac magis illecebrosum reddis. Consequitur edentem morbus: quē predixcrant medici: emoritur Tyrannus: liberatur ciuitas. Hiccine coquus e culina ī forum prosiliēs, & adhuc iure madens, fuligine niger, Tyrannicidæ præmium postulabis? Mortarium, tunsillum & ollas ostentabis, arma scilicet quibus Tyrannidē expugnaris? Non eris opinor tam īpudēs ī ea causa: qua tamē ista tua multo est absurdior. Nam illi voluntas occidēdi non defuit. probabilem prębuit causam. Tu nec ī hoc iugulasti filium quo pater vltro vitam relinqueret: & causam dedisti, ad quiduis potius q̄ ad istud idoneam. Accipe exemplū tuo similius, q̄ ouum sit ouo (qđ aiunt) simile. Quid si Tyranni amicam, quam ille misere ac perdite deperisset, occidisses: eaq; cognita re Tyrannus sibi vitam abrumperet: auderes ad præmium aspirare: auderes dicere, te certum præscisse, fore, vt Tyrannus sponte fugeret e vita? Certe q̄to plures amicas extinctas sequuti sunt q̄ filios. Nemo tamē tibi crederet, nemo tibi pręmium decerneret, tuum factum periculosum & anceps dicerēt: oēs fortunę gratias haberēt: cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abūde magnum pręmium existimarent: si commissi venia donatus discederes. Primum igitur diuersam īputandi maleficii, & ascribēdi beneficii rationē conueniet distinguere: deinde causę qualitatem: postremo animum. atq; ita demum liquebit: quid tibi lex debeat. Nā q aiebas legē prolixiorē esse oportere ad reddēdum pręmium, q̄ ad īfligēdam pœnam: id ī priuilegiis, quę in exemplum non vocantur, fortasse locum habet. In iure cōmuni longe secus est. Siquidem (vti superius demonstrauimus) nulli nocēti lex non minatur pœnam: paucis benefactis pręmium ostendit. Tum ī maleficiis etiam conatum simplicem supplicio prosequitur: ī benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior ī eo negotio ad quod vnum est nata, atq; īstituta: q̄ in eo ī quo temporis ratione tanq̄ alienas sibi sumit partes. Ergo ī vtroq; communiter spectat: vt causa sit idonea: deinde vt animus adsit non tantum casus. Hoc rursum interest: q ī benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi: nisi his accesserit euētus itē idoneus. In malefactis, si quid nocēdi animo tētes, nō expēditur nec euētus, nec causa: sed ex aīo factum tuum lex metitur. Sic enī iudicat: tibi nihil ad scelus defuisse: pręter fortunam: qua te subleuari, quod tandē ius sit? In euētu,

simul & causam datam & animum expédit. Si animum vitiosum comperit nihil moratur causam, q̃ sit idonea: putat animum & euẽtum ad pœnã cõmerẽdam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & nõ consequitur euẽtus: lex quasi cõniuet ad id, & non putat ad suã cognitionẽ magnopere pertinere. Sin euẽtus est consequutus: etiam si de animi vitio doceri non potest: tamẽ temeritatis & negligentię noĩe pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis voluntatẽ, partim vt hæc latebra peccãtibus eripiatur: ĩprudens feci: discantq̧ homines vel suo periculo cauere, qđ alieno faciant periculo. Ergo q prudẽs & sciens certã atq̧ euidentẽ noxæ causam dederit: eum perinde lex cẽset quasi facinus manu peregerit. Veluti si quis hostem opibus copiisq̧ iuuerit, perinde est: ac si ipsius arma contra ferat. Si quidem id suppeditauit: sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili ĩponẽdum curet: vt naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat: vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ęgroti loco pharmaci, venenum ponat, futurum sperãs vt eo hausto pereat. Tametsi nõ bibit ęgrotus: tamẽ veneficii postulari potest qui posuit: propter vitiosam animi voluntatẽ. Nam vehemẽter erat probabile id euẽturum: qđ ille moliebatur. Huic si detrahas nocẽdi voluntatẽ: nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocẽdi voluntate adponas euẽtum, non effugiet temeritatis crimẽ: nisi illum ĩculpata ignorãtia absoluerit. Porro si ĩ loco non ad id destinato: puta ĩ via publica aut ĩ fundo alieno arcu temet exerceas: lex tecum non agit: nisi si quẽ occideris, aut vulneraris, aut si cui dãnum dederis. Cæterum qđ facis: tuo facis periculo. Q̃ si qđ horum cõsequutum est: cũ lege tibi res est. Neq̧ tibi tua patrocinabitur ĩprudẽtia: quippe quę culpa temeritatis non vacet. Siquidẽ ĩ te fuerat pręcauere qđ probabiliter poterat ꝑtimeri. Vides quãto discrimine dissita sint: inter quę tu nihil interesse dicebas. Primum non statim ĩputatur ad ꝑmiũ: qđ ad pœnam. idq̧ non a malignitate legum latoris: sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur: partim a legum officio. Deinde discernitur animus. Causa data diiudicatur. Spectatur euẽtus. Age nunc si libet tuam causam qua tuum facinus æstimari vis, expẽdamus. Finge te certam ineuitabilem mortis causam Tyranno dedisse: sed ĩprudentem. nulla tibi sit pręmii petitio. Quis enĩ insciens benemereri dicitur? Fortibus viris pręmia dãtur: nõ fortunatis tantum. Nam euicimus iamdudum opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium: vt pater sibi necem consciseret: qđ euenturum ne vates quidem quisq̃ pręscire poterat: tu nec suspicari. Imo postea q̃ rem plenam discriminis fortunæ arbitrio commisisti: quia bene successit: hoc

nomine/lex te non postulat:at idē si male euenisset/temeritatis pœnas eras debiturus. Neq; em̄ tibi succurreret inculpata ignorātia. Quid enim æque formidandū erat:q̄ ne Tyrannus, simul atq; occiso filio se peti insidiis psen sisset,oīa Tyrānidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi cō stet:causam dedisti non solū non idoneā:uerūetiā periculosissimā reip. Vin hoc tibi argumēto euidentissimo demonstrari? Finge te quēpiam e ciuibus vitio occidisse:tū extincti patrē,id facere: qd̄ modo fecit Tyrānus. Vtrum tu duplici cędis crimine teneberis:an simplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortē imputabit: qui necato filio, seni causam mortis dederis: atq; his ferme tuis argumētis vtetur. Indulgētissime filiū adamabat: in illū om nem familiæ curam reclinauerat:illo se oblectabat. atq; hęc de priuato sene cū fide dicet: quæ tu de Tyranno minus dure(ne dicam ridicule) dicebas. Addet ea te scisse: præuidisse futurum, vt ille vitā fugeret orbatus filio:in quo vno omnia vitæ oblectamēta collocarat. Non tibi defuisse iugulandi se nis voluntatē:sed hoc tantū egisse:vt miserabilius suā dextra perimeretur: vt odiū tuū pleni⁹ miseri pr̄is malis exaturares. Ideo iuuenē necasse:in hūc vsum gladiū in vulnere reliquisse. Vides quanto sunt hæc probabiliora in hoc q̄ in tuo negotio:& tamen negabis paternā necem ad te pertinere: atq; animi suspitionē. causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneā fuisse: quur ille sibimet man⁹ adferret. Te nec præscire:nec timere potuisse:id qd̄ sit cōsequutū: ꝙ rarum extet exemplū patris ob filii necem sponte fugien-tis e vita. Alioqui futurum fuisse: vt & mater sibi fatum accerseret:quippe quā impotentius amare sit consentaneum: ac minus aduersum dolorē ani-mi virib⁹ valere. Hæc nō dubitares tibi profutura: ad alterum crimen de-pellendum:& prodessent, dubio procul. Atqui quod in maleficiis valet: ne quid imputetur:id multo magis ī hac causa valet:ne quid acceptū feratur. Ibi te liberaret a volūtatis suspitione:ꝙ causas parum idoneas dederis: hic ex causis multo minus idoneis propter personā Tyranni,videri vis nō mo-do quod euenit,fuisse suspicatus:verū etiam certū pręscisse. Ibi temeritatis postulari nō poteras:propterea ꝙ tametsi vitio abs te data est causa,tamen idonea nō sit ad id qd̄ euenit. Imo ipsi tota res imputabit: & legibus pœnas dabit:sepultura ꝓhibitus:ꝙ ciuitati citra causam idoneā/ciuē vnū ademe-rit. Tibi nō nisi vnius filii mors imputabitur:etiā si mater quoq; & filiæ/& sorores/& tota trib⁹ huius necem fuerit imitata. Hic poterat: nisi feliciter euenisset:quippe vbi summū reip. periculū & verteretur:& prætimeri ꝓba biliter posset. Venio nunc ad quartū illud præsidium Iudices:qd̄ iste tutis-simum, ac pene inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo:

vt non solum sit non habiturus, quo Tyrānicidii & huius laudis arcē obtineat: verum vix etiā latebrā inuēturus: vbi temeritatis ac maleficii pœnā effugiat: quo nimirum ītelligat q̄ non inimice, non curiose (vt agebat) secū agam: vt quum possim ī crimen ac pœnā vocare, sat habeam ab honore nō promerito secludere. Aut sibi deberi premium: vel hoc vno noīe ꝙ iuuenē occiderit, iam plusq̄ Tyrānum, tum Tyrannidis paratum hæredē: etiam si hunc euētum dii non dedissent, vt senex ipse vitā abrumperet. O deploratā impudentiā. Tu tibi premium peteres, si Tyrānum suæ furię non essent vltę! dii quiduis potius dederint, q̄ isthuc qđ tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione: quādoquidem id tuto licet: tametsi ad solam mentionem inhorrescit animus. Tu ne inquā occiso filio, relicto sene viuo, Tyrannicidę prēmium peteres! An potius nec ipse superesses, qui possis petere: nec esset respub. quę dare posset! Nā tu aut exquisitus suppliciis exanimareris, aut ī extremis Arcadis exul delitesceres: nos pro Tyrāno iam īmanissimū carnificē pateremur: & tuum caput vbicunꝗ terrarum latitares, diris īprecationibus deuoueremus: q nos tua incogitantia vel pręcipiti magis lucri cupiditate ī tantam malorum tēpestatē coniecisses. Sed re filius erat Tyrānus (inquis) patri p̄ter inane nomē nihil erat reliquum. Quid ego audio! duos igitur hęc ciuitas Tyrānos alebat! Nā de patre nemo vnq̄ dubitauit, quin Tyrāni vocabulum mereretur. Quādo aūt antehac vnq̄ fando auditū est: duos vna ī ciuitate sedisse Tyrānos! id qđ magis etiā natura repudiat, q̄ eodem ī corpore gemina capita. In iisdē aluearibus duo se reges pariter nō ferunt. In armētis taurus tauro cedere cogitur. In iisdē lustris non conuenit duobus iter se leonibus: & Tyrānus (quo nullum animal efferacius) parem in eadē vrbe patitur! Non vides necessario fieri: vt e duobus, aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat! Vtrum tu fuisse mauis ī patre, & ī filio! Si iuuenis aduersus senē obtinebat Tyrannidē: quid a repub. premium postulas! Tyranni partes adiuuisti non reipub. Sin patri cessit: quid tandē illum vocare potes: nisi Tyrāni vel prefectum aut satellitem! Quādoquidē seniori Tyrannicā appellationē ne tu qdem audes detrahere. Verū: vt quoquo modo Tyrānidem omnē in adolescentem oratione deriuares: q̄ multa tu quidē non ex re, sed pro causę tuę commoditate cōminiscebaris! Cæterū q̄ in his confingēdis decori, qđ in personis situm est, nullā habuisti rationē! Sic eni (vt memini) inducebas ī fabulam senē iam ętate mitem, & qui omnē Tyrannidis acerbitatē ob senectā exuisset: non secus atꝗ mala, quæ natura acerba, tēpore mitescunt, & in alium abeunt succum. Porro iuuenē ferocē, illo incolumi gerentem Tyrannidē, iamꝗ patri viuo succedētem. Priuatus

paterfamilias non fert filium se viuo successorem, & tu vis isthuc credi in Tyranno? Ille nõ finit vllum e liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & Tyrãnus sese veluti abdicãs iperio/negotiũ omne i adolescentẽ reiecerat? Non dubito, quin & ipse videris, q̃ dura sint ista & q̃ a cõmuni sensu abhorrẽtia. Verũ quid faceres? nisi tales psonas induxisses, exitum inuenire Tragœdia tua non poterat. Quæso te: an vnq̃ auditum est Tyrannum ętate mitescere? Quãdo tu desines ea quę sunt priuatorum, quę bonorũ pricipũ, Tyrãnis tribuere? Vt eodẽ igni cęra mollescit: limus durescit: ita ętate plęriq; reddunt mitiores ac tẽpẽrãtiores: Tyrannus magis ac magis exasperatur. Vt tẽpus nõnullis pomis amaritudinẽ adimit, at vinis nõnullis acorẽ conciliat: itidẽ Tyrãnis nõ adimit sęuitiã ætas: sed exaggerat. Vis ipsissimã Tyrãnici ingenii tibi demonstrẽ imaginẽ? Spinã cogita: quæ quo magis senescit: eo pungit acrius. Echinos cogita: q quo plus habẽt ętatis: hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus igeniis fortasse nõnulla vitia senecta vel detrahit vel certe mitigat: etiã si plura irritat, nõnulla parit. At Tyrãnorum mẽtibus ad scelus, ad crudelitatẽ natis, scelere & imanitate imbutis atq; educatis, præter vitiorũ oĩm incremẽtum adferre senecta quid potest? Nisi forte libidinẽ adimit? Q̃ q̃ ista Tyrãnidis quãtula tãdẽ est portio? Sed esto fuerit sane propter ętatẽ ad voluptates segnior: verum erat fastidiosior: vnde fit: vt ibecillior sit ad coitum, ad raptũ auidior. Fortasse pauciores huic execabãtur ephebi: sed isigniores. Pauciores producebãtur virgines: sed exquisitiores. Quur non autem & plures? videlicet quo senile fastidium optione, & varietate vinceret. Hoc ita esse: quot ego tibi testes citare possem? qui quo nobiliores sunt: quo fortuna pręstantiores habẽt liberos hoc magis eis a flagitiosissimi senis cupiditate metuebãt. An tu putas vna cum viribus senescere libidinẽ? Multo secus habet. Imo q̃tum ætas iproborum hoĩm facultati detrahit: tãtum adiicit cupiditati. Q̃ q̃ Tyrannicum animum his i rebus non tam voluptatis vsus capit, q̃ nostra delectat contumelia. Vt frigeat i sene Tyrãno venus: certe feruet vigetq; malitia, sęuitia, nocẽdi libido. Postremo totum illud vitiorum agmẽ quæ propria Tyrãnorum sunt: cupiditas, rapacitas, iprobitas, ipudẽtia, ipietas, iracundia, violẽtia, impotẽtia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, imanitas, periurium, (Quid autẽ oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimiũ nota?) horum inquã nullum nõ ętate fit acerbius: propterea q̧ iuuẽta nonnunq̃ naturę bonitate vincitur: pręterea quędã mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenii a natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum vsu penitus.

exuit & prorsum in ĩmanissimã quandã feram abiit. Id ita euenisse iudices in execratissimo illo sene: quid ego coner argumẽtis docere: quum sua cuiq; memoria abunde satis exemplũ suppeditet? Q; si iuuenis sese gerebat ĩsolẽtius: videlicet patris abutẽs ĩperio: num tu hunc continuo Tyrãni nomine donabis? Ergo ex eadẽ Tyrãnide sexcẽtos Tyrannos facile reddideris. Nam quis est omnino ĩ Tyrãni familia: vel extremum mancipium: q non ipse pene Tyrãno sit ferocior: violẽtior: sceleratior? Filius (ĩquit) emolumẽtis ĩperii potiebatur: patri prẹter nomẽ nihil cessit. Quasi vero non sit isthuc omni Tyrãnidi cõmune. Longe minima fructuum pars, q solẽt ex Tyrãnide capi, ad ipsum redeunt Tyrãnum. Quẽadmodum ĩ latrocinio fieri cõsueuit: prẹdẹ cõmuniter ĩ oẽs distribuuntur: vel ĩ eos potius quorũ opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiã permittat suis, q̃ sibiipsi. Solum nomẽ sibi proprie vẽdicat. Et in nullos est Tyrãnus ĩdulgẽtior, q̃ in scelerum ministros: quippe quorum opera sentiat suum ĩperiũ cõtineri. Proinde sub vnius vmbra / satelles omnis, omnis minister familiaris, leno, Tyrãnidẽ quãdã in ciues exercet. Ridicule fecero: si hoc quoq; coner argumẽtatione probare iudices. vidim[9], sensimus, exptí sumus: nisi forte tam diutinẹ calamitatis memoriã tam pauculi dies obliterauerunt. Neq; enĩ esset res vsq; adeo misera Tyrãnis: si vnius modo foret tolerãda violẽtia. Quot ferẽdi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenẹ, feris q̃ hominibus similiores? Neq; desunt qui se simulẽt apud Tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse: quo nimirum hoc nomine metuantur a ciuibus. Horum igitur vnum quemlibet Tyrannum appellabis? & pro quolibet occiso Tyrãnicidæ prẹmium petes? Non ĩ tantum omnẽ exues pudorẽ opinor. Sed pater ætate fessus omnẽ dominatum ĩ filium trãstulerat: quicquid Tyrãnicum ĩ vrbe gerebatur, id iuuenis violẽtia cõmittebatur. Sed isthuc quantũ absit ab imagine veri, quis tam cẹcus vt non videat? Quis tam obliuiosus vt non possit experimẽto refellere? Ego tibi complures noĩare satellites possum filio ĩsolẽtiores. Ad hẹc veri simillimũ est nullius ĩsolẽtiam minus approbasse senẽ q̃ filii: vel q; odit omnẽ Tyrannidis affectatorem omnis Tyrannus: vel q; intelligit ex illius facinoribus longe plus inuidiẹ odiiq; sibi conflari (Callidissimi autẽ Tyrãni est: eatenus legitimũ imitari regnũ: quatenus obtineri Tyrãnis possit.) vel q; pater etiã pessimus, tamẽ liberorũ nõnihil offenditur vitiis, & ad crudelitatis ministeria / alienis q̃ suis vti mauult. Q; si clã patre rapinas, rapt[9] atq; id genus facinora designabat filius: profecto non Tyrannũ agebat: sed insolẽtẽ satellitẽ. Sin approbãte patre, quasiq; p illum exercente Tyrannidẽ

vtri tandem par erat imputari cōmissa: huic per quem gerebātur: an ei cu ius authoritate arbitrioq; fiebāt? Nō arbitror obscurū: quin huic cui in ma nu erat: nutu ne fierent, vetare. Quid autē nō agunt per alios Tyranni? Nā ipsi quidē neq; pueros emasculant: neq; virgines abripiunt: neq; pscribunt: neq; bona diripiunt: neq; phana dispoliant: neq; hæreditatibus manū iniiciunt: neq; cōpilant ærarium: neq; tormentis excruciant: neq; quēq̄ iugulant: neq; armis vicos expugnāt: neq; incendūt villas. Totum hunc Tyrannicum ludū per ministros exercēt. In vnum tamē Tyrannici nominis inuidia competit: in vnum occidendū lex præmium instituit: in vnū stringendi ferri ius facit: illos suæ cognitioni reseruat. Quorū vt quisq; sua opera Tyranno profuit, ita aliud atq; aliud vocabulum imponi potest: certe Tyranni vocabulū nemini congruit: nisi vni illi: sub cuius veluti clypeo, tota illa perniciosissimorū hominū colluuies latitat. Arbitror vobis iudices sępenumero auditū esse: id qđ elegāter a doctissimis viris est scriptū: Tyrānis nō longas modo, verū etiā plurimas esse manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures easq; lōgissimas. Omnino pdigiosum quoddā est animal Tyrannus: multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portētosius: centenis capitibus: centenis linguis: centenis manibus pedibusq;. Quot em̄ habet scelerū ministros totidem habere membra videtur. Atq; vt ex membris/corpus: ita Tyrannis/ex huiusmodi constat ministris. Verum vt illud qđ corpus appellatur, nihil est aliud q̄ quiddā omnibus ex mēbris aggregatum: ita in Tyrānide, vnū quippiam est qđ neq; pes sit neq; manus, nec vllū aliud mēbrum: contineat autē vniuersa: at ita contineat: vt ab iis possit separari: idq; Tyrannus vocatur. Proinde exaggera quātūlibet iuuenis insolentiam, violentiamq;: pręfectū arcis voces licebit: oculum nomines licebit: aut si mauis dextrā: aut si ne id quidē satis: præcipuū Tyranni caput dicas licebit: Tyrannum certe vocare nequaq̄ potes. Vnum enim illud portentū Tyranni nomine lex censet: cuius authoritate tituloq; / cuncta hæc mēbra velut animātur: idq; vnum forti ciui permittit occidere. Nō vult te in oculum aliquē inuolare: non finit vt caput aliquod amputes: ne tale quiddam eueniat: qđ de lernæa hydra fabulant̄ poetę: vt pro vno capite resecto / duo pestilentiora subnascātur: pro vno excusso oculo, plures acriores succedāt: pro vna rescissa dextera, multæ robustiores subpullulēt: vni⁹ vitæ te dominum arbitrūq; constituit: qui sibi sit ausus Tyranni vindicare nomen: quo sublato futurū sit vt membra reliqua, quasi destituta spiritu, emoriant̄: aut certe sanentur. At quid ego tecū tā accuratis argumētatiōib⁹ ago? Possum ilico tuis te verbis reuincere: ac veluti tuo te laqueo capere. Iuuenem pau-

loante magnũ patris satellitem nominabas. Nõ inficiabere. Rursum alio loco dicebas oẽm Tyrannidẽ occupasse filiũ: solius appellationis honorẽ cessisse. Qui cõuenit eundẽ & satellitẽ & Tyrannũ appellari? Tum si cessit: nõ igitur vsurpauit Tyrãni nomen. Contractus autẽ verbis aut rati sunt: aut rescindũtur. Lex hac tecũ formula cõtraxit: si quis Tyrannũ occiderit, pręmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia cõmemoras? Id te lex voluit occidere: quodcũq͂ illud esset animal: qđ Tyrannus diceret. Magnũ (vt ipse fateris) satellitẽ occidisti: nõ Tyrãnũ: quid tibi cũ lege rei est? At rẽ inquis legis sequutus sum, nõ syllabas: eum interfeci: qui caput erat Tyrãnidis: paratus hæres paterni dominatus: libertatẽ peperi: seruitutẽ sustuli: hoc lex sensit: huius rei authori præmiũ pręstituit. Satellitem inquã occidisti: nihil moror quãtum: q̃ grauẽ: q̃ ferocem: q̃ scelestũ: satellitem tamẽ occidisti Tyrannidis: nõ caput: aut si caput: vnũ e pluribꝰ. Sed hæc omnia tibi ex animi sentẽtia largiamur: fuerit sane res tota Tyrãnidis filius: pater nihil nisi vocabulũ quoddã inane Tyrãni: queadmodũ in fabulis habetᷓ, Echo nymphã / nil aliud q̃ meram quãdã fuisse vocem sine corpore. Qui tibi licuit in re tãta / a verbis legis discedere? præsertim ita dilucidis: vt pspicuũ magis nihil esse possit: & cõmentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego iudices nullum in rempu. exemplum perniciosius induci posse iudico: q̃ si cõsuescãt homines calũniosi a pręscripto legum recedere: & interpretamẽto, qđ ad prætexendũ facinus quisq͂ suũ maxime idoneũ cõminisci queat, id iudicibus obiicere. Quis autẽ vnq̃ meminit de legis sentẽtia quæri solere: nisi quum in scripto quiddam apparet ambigue obscure ve dictum: aut quũ ex verbis & euẽtu absurditas quæpiam extitit: eaq͂ manifesta? In priore nõ cuiusuis cõmentum: sed iuris prudẽtiũ respõsa: sed iudicũ sententia recipi solet. In hoc posteriore, necessitas ipsa cõpellit aliquãtisper a legis vocibus deflectere: & æquitatẽ iuris potius q̃ verba spectare. Duplex itaq͂ periculum videtis iudices: alterũ ne superstitiosa cauillatiõe literarũ legis ab eo qđ lex spectauit abducamur: alterũ ne passim a præscripto discedẽdo leges omnis & iudiciorũ religionem subuertamꝰ. Quorum illud quidem multo leuius est: propterea q̄ vix vnq̃ accidat, vt legislator obscure quid voluerit / explicuerit: aut absurdũ quiddã exoriatᷓ. Hoc multo periculosissimũ, perniciosissimũq͂. Etẽm quę tãdem lex futura est quã versutus calũniator, quo pœnam effugiat, nõ facile possit aliquo cõmento subuertere? Neq͂ quisq̃ elabetur e iudicio vestro nocẽs: nisi qui sit vsq͂ adeo nullius ingenii: vt ne friuolã quidem aliquã cõmentatiũculã queat inuenire. Atq͂ vt cuiq͂ cõmodum erit: aut animi libido feret: ita ꝑ sene iuuenẽ, ꝑ Tyrãno sa-

tellitẽ:pro homicidio Tyrãnicidiũ: & passim aliud ꝑ alio interpretabitur. Vestra interim iudices religio, vestrũ iusiurandũ, qua tandẽ ratiõe seruabitur: quibus nihil futurũ est certi: qđ in cognoscẽdo sequamini: verũ ambiguas diuersasq; litigatorũ cõiecturas spectare necessum erit! Ergo quum in omni causa maximopere cauendũ est: ne sine grauissima ratione a legis prescripto discedatur: tum in hac nõ periculosum modo, verũetiam absurdissimũ: quum legis verbis nihil possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpretamẽto qđ præter legis mentẽ inducitur/ nihil pestilentius. An credimus legis huius authorẽ vsq; adeo infantem, & verborum inopem fuisse: vt dicere nõ potuerit: qui quouis modo Tyrannidẽ sustulerit: huic premiũ esto: si modo isthuc sensisset! Neq; vero fugit illum/ totã Tyrannidẽ per satellites & prefectos exerceri solere: permultosq; in his esse vel Tyrannis ipsis sceleratiores: atq; vt ita dixerim Tyrãnicos magis: & omnino supplicio digniores: nisi & omniũ omnia ministrorum scelera Tyranno imputarentur. In vnum tamen illũ qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos nõ tibi permittitur idem. nõ ꝙ illos vita dignos iudicet lex: sed ꝙ vnius cæde totã Tyrannidẽ tolli velit: non multorum cede reddi duriorem. Tuũ erat legi simpliciter parere: neq; eius verba quasi plũbeam quandã regulam ad tuum facinus accõmodare: verum ad illius prescriptum factorũ tuorum rationẽ instituere. Præsertim in hoc exẽplo: quo non aliud potest admitti pestilentius: vt ex legis arbitraria interpretatiõe/ quem velis interficiendi tibi pro tua libidine licentiã sumas. Nõ illud hoc spectãdũ loco iudices: q̃ inuisus reip. sit qui occisus est: q̃ maiore etiã supplicio dign⁹: verũ id etiam atq; etiã perpẽdere oportet: exemplũ preter leges iugulãdi homines, semel in ciuitatẽ receptũ, semel vestris sentẽtiis approbatũ, deniq; premio cõpensatũ, quo tãdẽ licẽtiæ sit processurũ. Qđ iste sibi in Tyranni filiũ licere voluit: hoc alius sibi volet in ditissimũ queq; ciuium licere. Quisquis pauper a locuplete cõtumelia afficietur: protinus Tyrannum eũ appellabit: & veneno aut ferro adorietur. Postremo si cui magistratus nõ placebit: si cui iudex erit inuisus: non dubitabit e medio tollere. Porro ad facinoris defensionẽ, sophistã quẽpiam aut Sycophantã consulet (Si ipe ingenio stupidiore fuerit) & nouã legis interpretationẽ vobis adducet: dicet nil aliud sensisse legislatorẽ: q̃ vt huiusmodi ciuiũ genus nõ noie, sed re Tyrãnidẽ agentiũ, ferro/ igni/ veneno tollatẽ a medio. Atq; ita breui futurum est: vt qđ in vno factũ semel & ꝓbauimus & gauisi sum⁹: id in multis sæpius & doleam⁹ & improbem⁹. Credite mihi nõ mediocre discrimẽ, neq; cõueniẽter accipiẽdũ: vt titulo repto/ priuatus hoiem indẽnatũ interficiat.

Id ita esse facile liquebit: si qdē aīaduertimus: nihil omniū esse: qd lex parcius circūspectiusq; ꝑmiserit. Etenim (si memini) tribus dūtaxat tēporibus lex indulsit: vt quis citra iudiciū hominē occidat. Primū adulterum: sed in vxore deprehēsum: id qd intemperāti & insuperabili mariti dolori donatū est. At ita si corpus vtrūq; pariter interimat. Si argumētis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in vi depellēda. At ita si demonstres te mortē effugere nequiisse: nisi mortē intulisses. id lex ita interpretat̃: quasi sese tueri potius sit isthuc: q̃ aliū occidere. Vterq; tamē facti sui rationem reddere cōpellit̃: statim sese prodere: nec expectare donec ī ius trahat̃: atq; (vt ita dicam) vltro semet reum facere cogit̃. Q; si oīa cōstabunt argumēta: ita demū a lege dimittitur: vt venia nō laude dignus esse videatur. Postremo in Tyrānicidio: vbi ꝓpter periculi suscepti magnitudinē lex præmium quoq; proponit: at ita si eum quē tibi lex isto velut insigni Tyrānici nominis denotauit, fortiter occideris: nō si scelestū alio scelere sustuleris. neq; patietur te ius occidēdi ꝑmissum, latius q̃ ad vnicū Tyranni caput trahere: nisi si quis obsistat: vt ꝑ illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iamq; hoc factū tuū secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse ꝓxima videatur: hostem in bello feriendi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi palā hostis sit declaratus: nisi in īꝑatoris verba iuraris: nisi ille aciem eduxerit: nisi signa canere iusserit: tibi fraudi futurū est, hostem interfecisse. Tu dicturus es. Hostē occidi: nam plusq̃ hostilia faciebat. nomē hostis tātum aberat: re hostē agebat. Lex respōdebit: suarum partiū fuisse: hostem declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: verū ne serpat exemplū, pœnas de te sumet. Quid autē aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius vocabulū tuapte authoritate in alium transfers: qd nisi in vnū nō potest cōpetere: neq; traduci debet ab eo cui lex attribuerit: ne tibi fas sit aliquādo quem voles magistratū, quē voles iudicē, quē voles ciuem, Tyrannū appellare. Neq; vero sine grauissimis causis lex tot vinculis astrinxit hanc in vitam alterius licentiā. Perpēdit nihil maius eripi cuiq̃ posse, q̃ vitā: vidit in extinctū facile varias causas confingi etiā impune posse: quādoquidē ille nō sit refutaturus: q iacet. Vidit q̃ multis titulis suū quisq; dolorē posset prætexere: si post occisum hominē vlla causa recipiatur: pręter eas quę legibus sint expressæ. Quid ꝙ grauatim sibi quoq; lex ꝑmisisse videtur: vt homini vitā eripiat: q̃ cōperta, q̃ multa requirit argumēta: q̃ multa cōcedit reo: q̃ maligne agit cū actore: quē nō nisi suo periculo vult accusare: quātum spacii largit̃ ei / qui defertur: q̃ liberā iudicū reiectionē. Quantū igitur a mēte legis abesse putas: vt cuilibet permittat vel

pro suo priuato dolore, vel domestica iuris interpretatione, hoc est subuersione, in cuiusq̃ vitam grassari? Neq; ad rem pertinet q̃tum criminũ aceruũ exaggeres, q̃tũuis etiam verorum, addo notorũ: dicas parricidã, sacrilegũ, incestum, proditorẽ, peculatorẽ, veneficum, ĩterfeci. Tyrãnum lex iubet occidi: at hic vnus multis Tyrannis erat sceleratior pestilẽtiorq; ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respondebit. Nihil moror q̃ fuerit scelerosus, q periit: in vnum Tyrannum tibi ius fecerã occidẽdi: in reliquos in ius trahẽdi. Si detulisses: auditus reuictus dãnatus a me palam pœnas dedisset: omniq; reipub. salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine ĩterficiẽs, pro saluberrimo exemplo, perniciosissimũ in ciuitatem ĩduxisti: & legum ĩstaurationẽ / a legis violatione auspicaris: hoc est malis malo mederi studes. An me clam esse putas, q̃ multi sint ĩ hac turba vita indigni: morte dignissimi? At eos meę cognitioni nõ tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi p̃ire conaris? quur nullo mãdãte mgr̃atũ occupas? & dũ Tyrãnicida videri vis: Tyrãnũ imitaris? Nã quo alio noĩe tãtopere mihi est inuisus ille: nisi q; mihi parere recusat: & pręire conatur? Ei demũ ferrum tractare licebit: cuius manibus ego p̃misero. Si iuuenẽ occidisses, q; non alia patuisset ad Tyrãnũ via: darẽ veniã necessitati: nunc occidisti, non obsistentẽ, non auxilium ferẽtem patri: sed patris opem ĩplorantẽ. Huius vnius cæde cõtẽtus discessisti: Tyrannum nec ĩpetisti: ĩ quẽ vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere vtrum ex vsu reip. fuerit an iuuenis occideretur: maluerã illum exquisitioribus excruciatũ suppliciis exemplum oĩbus edere. Neq; hæc dico iudices: quasi par̃ gaudeam pariter cũ patre sublatum filiũ: vtinã eadẽ opera simul oẽs sint oppressi, q̃buscũq; Tyrãnus placet. Sed quis prohibet: simul & gaudere, q; deorũ bonitas nobis hãc rem bene verterit: & tamẽ non cõmittere vt huius temeritas si iudicio cõprobetur, ĩ legẽ atq; ĩ exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicãda nunc agitur: sed de legis violatę maiestate. Non enĩ par est: vt cuiq̃ personæ pręter ius extincti odium ĩ scelere suffragetur. Neq; tam spectãdum ĩ quẽ commissum sit facinus, q̃ quo exemplo cõmissum. Alioqui quur non eadẽ opera, fas sit ĩ Tyrãni nepotes, pellacas, pueros, vxores, libertos, lenones grassari? Bonã Tyrãnidis partẽ vxor sæpe numero suggerit. Ad summã immanitatẽ / nonnunq̃ libertus aliquis, aut vernula ĩstigat: quur non & hos iugulas? Si tibi ius est æstimatione priuata meritor̃ ciuẽ iugulare? Quid q̃d est aliquid Tyrãno nocẽtius: ĩ q̃d tñ haud quaq̃ tibi ius sit occidẽdi. Finge esse qui totam hanc vrbẽ, tẽpla, domos, curiã conatus sit incẽdere: imo qui iam compluribus locis ignem subiecerit:

ſed incendiũ ſubito exorto imbri reſtinctũ: authorem non obſcurũ, verum abditũ latitare. Eum forte fortuna repertum manu tua trucidas. Num lex tuũ factũ approbabit? Non opinor. Atqui Tyrãno ille quãto erat nocẽtior? Tanto nimirũ quãto eſt atrocius ciuitatem ſemel funditus euertere: q̃ expilare: ciues vniuerſos vno igni finire q̃ in pauca quædã ſæuire capita. Et tamẽ in vnũ Tyrannũ ſtringendi ferri poteſtas priuatim permittitur. Illũ deferendi modo ius habes? Hic in re tam aperta legis mentẽ calũniari: & nouo interpretamento tuũ facinus palliare: quid tandẽ aliud eſt q̃ legũ authoritatem euertere: atq; id per cuniculos quoſdã agere: qđ Tyrannus palã ac vi facere cõſueuit? In recipiẽda lege fas eſt populo cauſam æquitatẽq; legis excutere. Cæterũ receptæ & longo iam vſu cõprobatæ ſimpliciter oportet obtẽperare. Neq; enim exiſtimandũ eſt maiores illos noſtros viros ſine controuerſia ſapiẽtiſſimos ita ſine grauiſſimis ratiõib⁹ inſtituiſſe: vt priuatim interficiendi Tyranni facultas vnico capite finiretur. Primũ ad iugulãdi licentiã feneſtrã aperiendã ciuibus non putauerũt: deinde perſpiciebãt Tyrãnidem fatale quoddã eſſe reip. malũ: qđ minore noxa toleraretur: q̃ male exagitaretur. Neq; poſſe ſemel tolli: niſi Tyrãni ipſius cæde. Quo ſubmoto videlicet qui legib⁹ imperabat, nõ parebat: iam nihil opus eſſe priuata audacia: nimirum illis in reipu. adminiſtrationẽ vindicatis. Q; ſi Tyrãnus in ius vocari potuiſſet: ne hunc quidẽ tuæ dextræ arbitrio permiſiſſent. Videbant & illud. Tyrãnidẽ nonnullã habere monarchiæ legitimæ ſpeciem: hoc tantũ intereſſe: ꝙ in monarchia / populus regi paret: Rex legibus. in Tyrannide oĩa vnius libidini ſubiecta ſunt. Rex publicã ſpectat vtilitatem: Tyrannus priuatim ſuã: vnde publicitus expedit, vt Tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat: donec idoneus aliquis vindex extiterit: qui legum authoritatẽ in priſtinũ ſtatum reſtituat: atq; id vnius (ſi fieri poteſt) capitis iactura. Nam hac moderatiõe in fatalibus illis peſtibus, quę totũ reip. quaſi corpus corripiunt, legũ prudentia cõſueuit vti: vt exẽplo magis, q̃ admiſſi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatẽ ſanare ſtudet, magnam ciuitatis partẽ interimat. Hinc eſt ꝙ in ſeditionibus publicis / nõ niſi in ipſos authores cõſueuit animaduerti: reliquis quos tempeſtas illa cõmouerat, dari venia: aut vix etiã dari venia: qui in publico reip. tumultu quietẽ egiſſent. Quæ poteſt autẽ peſtis eſſe fatalior: q̃ Tyrãnis? Quæ ſeſe latius in ciuitatis mẽbra diffundit? Quota quæq; vrbis pars ab hoc vitio ſyncęra poteſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorũ: ære alieno obſtrictorũ: ſcelere cõtaminatorum: barbarorũ (nam hæc tota ſentina hominũ Tyrãnide gaudet: vt in qua nullis maiora: q̃ ſceleratis ſint prẽmia) bonos etiã ciues hoc malũ

inuoluit: dũ vel timẽt fortunis suis: vel rectũ iudicãt seruire tẽpori. In hoc itaqꝫ rerum statu leges nõ extinctæ sed oppressæ modo, cautim & circũspicienter agũt: intelligunt hoc hulcus citra summã ciuitatis perniciẽ exasperari nõ posse: vnius capitis dispẽdio cõmode sanari posse. Quare docto cuipiã medico præmiũ ostẽdunt: digito demonstrant qđ mẽbrũ secari velint: quibus abstineri. Caput indicarũt illę: tu dextram secuisti. Illæ Tyrannum: tu Tyrãni satellitem occidisti. Quo præmio dign⁹? Nempe eo quo qui morbo inscite exagitato / totũ hominẽ in extremũ vitæ discrimen adducat: quo qui hominẽ legibus vetãtib⁹ occidat. Neqꝫ ego nũc te cædis reum ago: aget alius fortassis: cuicũqꝫ lubitũ erit: verum illud modo consiliũ fuit: ostendere tibi q̃ insignitæ sit impudẽtiæ in ea causa: tã eximiã tibi vẽdicare laudẽ: tam egregia poscere præmia: ĩ qua nequeas obtinere: si modo tecũ exactius ac seuerius agat: vt graueis pœnas effugias. I nũc & curiosum me voca: qui tam candide tãqꝫ ciuiliter tecũ agam: vt quum te possim in graue discrimẽ vocare: sat habeã legis & reip. causam defendere: ne circũuenta pręmiũ dare cogatur ei qui nihil boni sit promeritus. Id qđ nõ iudicibus modo (quib⁹ isthuc iamdudũ liquere puto) verum tibi etiam ipsi cupio persuadere: & facturum me confido: si modo tãtisper animũ possis attendere. Vin igitur: vt quẽadmodũ tu faciebas: itidem & nos summatim totã causam ob oculos reuocemus? dispiciamusqꝫ q̃ multa tuo in facto desyderentur ad id: vt legi satisfeceris: & q̃tum tu sis hallucinat⁹: quũ multa diceres etiã superesse? Tria quædam requirit lex: & ita requirit vt si qđlibet horum desit: aut pœnã te, aut certe nihil gratiæ debere se credat. Quorum ego non vnum aliquod: sed vnũquodqꝫ deesse docebo. Quod si facio: vtrum æquo animo cedes pręmio: an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi cõstiterint: non est quod Tyrãnicidæ præmiũ petas. Animus: via: & effectus. Animus duo quædam complectitur: vel quid sperraris: vel quid proposueris. Nam si Tyrannum per imprudẽtiam occidisses: si præter propositum: non magis profecto præmium tibi debeatur: q̃ si quis Tyrãno amicissimus idem fecisset. nam idem potuit accidere. Tu porro quid propositi in arcem attuleris, ipse videris: ita demũ legi persuasum erit: te voluisse occidere Tyrannum: si occideris. Non occidisti: atqꝫ id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre: vtrum Tyrannicidii propositum in arcem non attuleris: an allatum repente mutaris. Iam quid sperraris excutiamus. Q̃q̃ isthuc leges non ita valde curiose pensiculantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omnis cõstare oportet. Quid eñi si Tyrannum interfecisses: quo Tyrãnidem ipse occupares: vtrum præmiũ

sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatum animi tui dolorē vlciscereris, Tyrannum occidisses: atq; id esset palam: num præmiū auderes poscere? Quid: si Latrones Tyrannum forte fortuna obuium obtrūcassent: num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis Tyrāno priuatim infensus, magna te pecunia conduxisset, quo ei Tyranno venenū dares dedissesq;: num quæso Tyrannicidæ præmiū postulares? Ego hic tecum non ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam: quæ quidē obscurior est: q̄ vt tu alioqui tam gloriosus quicq̄ de ea ausus fueris dicere: illud vnum affirmare nō dubitem: qui Tyrānum quum tuto licuerit, non occidit: plane noluit occidere. Qui eum occiderit: cuius mors extremū exitium reipu. videretur allatura, potius q̄ vllam cōmoditatē: is aut priuatim dolorē vlcisci voluit: nō libertatem publicā vindicare: aut emolumentū suum sequutus est reip. periculo: nō suo periculo reip. studuit prodesse. Postremo / non potest nisi gloriæ ieiunio adductus videri: qui tam insolēter se iactat. Nō potest nō videri lucrum sequutus: qui tā improbe pręmiū flagitat. An nō vides igi̅t quātopere hac parte a tota legis mente dissentias? quem illa tuæ vitæ periculo sua causa voluit occidere: eum tu non solum volens præteristi: verūetiam periculose in remp. irritasti: quem sua causa noluit occidi, eū tu maximo nostro periculo tui compendii, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge te animū Tyrānicida dignū ad facinus attulisse: lucri perinde vt vitę cōtēptorem: magni tamen refert, qua ratione Tyrannidē tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quę tamē nemo alius tibi cōcessurus est. Te in filio iugulasse patrem: in nō Tyrāno Tyrānum. Largior isthuc Delium aliquē tibi pręd ixisse: vt certū pręscire potueris: qđ ipe etiā vix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrē occidere: si libuisset: verū hoc pœnæ gen⁹ tibi magis placuisse. Sustuleris sane Tyrānidem: idq; noua quadā & inusitata ratiōe. Vides q̄ multa tibi dono. Tamē obsistam tibi nec sinā ferre pręmium: ꝓpterea ꝙ ea via sustuleris: quę legi nō probat: quę nō expediat moribus ciuitatis: quę nō sit forti viro digna. Age quid si Tyrāni filium infantē in cunis iugulasses: & rursum adfuisset Delius ille: per quem certū pręscire posses fore: vt necato puero, pater sibi mortē accerseret: atq; id euenisset, vtrum te tanq̄ Tyrānicidā susciperet resp. an potius tanq̄ immanem & ferum hominē execraretur: qui in eā sæuieris ætatē: cui etiā ab hoste armato parcitur: quę leonibus etiā miseranda videatur? Quid ergo? Vtetur tuo maleficio resp. cæterū exēplū haud quaq̄ ꝓbabit. Quid si Tyrāni vxorem, quā ille misere deamaret, per vim constuprasses: atq; ille eius impatiens contumeliæ fugerit e vita: vtrū Tyrānicidii laudē flagitabis: an

raptus & adulterii supplicium potius formidabis? Res obscura nõ est. Con ferã tuo facto propiora. Quid si Tyrãni medicus quum esses: veneno ęgrotãti dato, illum sustulisses: vtrum vt veneficum oderit te resp. an vt virum fortẽ admirabitur? Tyrãnũ sublatũ gaudebit: facti rationẽ modũq; detestabitur. Quid si quum te Tyrannus familiariter vteretur, tu ĩ conuiuio pretextu necessitudinis venenum porrigeres. Deniq; si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones Tyrãno vitã ademisses: vtrum a lege pręmium an poenã expectares? Atqui Tyrannidẽ vtcunq; sustulisti. Euẽtu gaudet lex. Verum exemplũ tam pniciosum ĩ rẽp. non recipit: vt consuescãt ciues scelus vlcisci scelere: patrem ĩ filio iugulare. Vides quãtum momẽti sit in modo viaq;: vt factum tuum approbetur? Qđ lex pmittit vt fiat: non statim pmittit: vt id via qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet: veneno aut ĩcantamẽtis non licet. Quur ita? Quia pestilẽs exemplum omnino tractare venena. Nec id vlla causa q̃tumuis honesta, sinit ĩ ciuitatẽ irrepere Quid qđ ne hostẽ q̃dem veneno: aut malis artibus ĩterficere fas est? Nã nusq̃ non ĩprobat maleficia lex: & veneno tĩcta tela etiam ĩ bellis ĩterdicta sunt. Q̃ꝫ si modus facti superatur ĩ his: ĩ q̃bus nullum petitur prӕmiũ: quãto magis id fiet: ĩ his ĩ quibus summum petitur? Lex triumphum statuit: ei q certum hostium numerũ fuderit. Fuderit aliquis non acie: sed aquis & pabulo veneno tinctis. Vtrũ ciues hunc ęquis oculis spectare poterunt triumphãtẽ: an potius sicuti veneficum oderint: auersabuntur: execrabuntur? Quid qđ priuatis etiam ĩ rebus via modusq; perpẽditur: quo magis idem oportebit, tũ ĩ publico, tum ĩ splẽdidissimo facinore: vt a quo conueniat omnẽ sceleris suspicionẽ abesse? Age illud tecũ reputa: si medico mercedẽ pactus esses: quo te morbo leuaret: atq; ille nõ pharmacis sed maleficiis & ĩcantamẽtis morbum exemisset: vtrũ pręmium dabis: an magis hoĩem ĩ ius trahes? ĩiurię malis artibus datę reum ages? Clamabit ille morbo te leuaui: qua via quid isthuc tua refert? Hoc tãtum spectabas: vt morbo liber esses: ei rei merces est promissa. Ingratum te vocabit: q nisi sua opera/ne esses q̃dem/q prӕmium negare posses. Tu protinus respõdebis, opinor, medico te pręmium esse pollicitum non mago, neq; deberi quicq̃ nisi rẽ malam ei, q beneficium male dederit. Q̃ꝫq̃ ne dedisse q̃dẽ videtur, q malum malo tollit. Id enĩ mutare est ĩcommodum: non amouere. Dices enĩ aĩo nocitum: dum corpori subuenitur. Atq; istam litẽ vinces: etiam iniquo iudice. Atqui eadẽ/aut melior etiam & vincibilior est tecum causa legi, q̃ quę tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula disceptaretur: hic de publico honore. Ibi falsus est vnus: hic legi fraus fracta: per quam cautum oportuit ne quisq̃ ci

uium circũueniatur. Ibi salus data: certa quidẽ et efficaci, sed suspecta et im probata via: hic nefario scelere (quur eñ nõ sic appellat homicidiũ: quod ĩ ciuẽ cõtra legẽ admissũ sit?) nõ libertas restituta: sed in extremũ discrimẽ adducta Resp. quandoqdem tuũ factũ pinde habet: ac si medicus qspiam ad curã mercede cõductus, venenũ p remedio ministret: qđ tamẽ ægrotanti (ita vt nõ raro consueuit accidere) p occasionẽ morbũ adimat. Qui reualuit suis fatis acceptũ feret q viuat: tibi mortẽ tametsi vitarit/imputabit. Neq sua referre putabit: vtrũ impitia/an pperam ac studiose p pharmaco venenũ porrexeris: ppterea q tui fuerat officii/aut nõ suscipere negotium aut fidẽ simul et artẽ et industriã ac diligentiã, et qcqd a pbato artifice solet requiri, ad curã adferre. Sed age sinimus adhuc possidere te qđ dudũ sumus largiti: vt plane ista via tyrannũ occideris citra vllũ Reip. discrimen. Lex nõ approbabit facinus tuũ: nisi non tantũ a crimine, verũ etiã ab omni criminis specie pcul abfuerit: ne videlicet ea q ĩ hoc potissimũ adhibita est in ciuitatẽ, vt maleficiũ omne secludat: incolumitatẽ suã quã conueniebat aut deo cuipiã/aut certe diis simillimo hoĩ acceptã referri/sceleri debere dicatur. Nõ approbabit inquã: nisi tyrannũ ipm quẽ noĩatim indicauit ipsa/quaq pmittit via sustuleris: ne p rimã istã piculosum exẽplũ in Remp. irrepat. Postremo nisi ferro, nõ clancularĩis ac maleficis artibus: nisi virtute: nisi manu: nisi vitæ tuæ manifesto cõtẽptu tyrannũ trucidaris. Neq eñ huc tantũ spectat lex: vt tyrãnus in præsens submoueat: verũ illud multo magis respicit: vt oẽs mortales intelligãt/in ea ciuitate viros esse fortes: q non vereant vitæ suæ dispendio patriæ cõmodis cõsulere: ac pclari exemplo facinoris/ omnes etiã in posterũ ab affectatione tyrannidis deterreantur: cũ videant in ea ciuitate nullum esse tyrãnis satis tutũ præsidiũ: quãdoquidẽ illud nemo nescit: q vitæ suæ sit contẽptor / eum esse alienæ vitæ dominũ. Nam quod omnino satellitiũ: quæ excubiæ: qui parietes: quæ arx: quæ arma aduersus huiusmodi animũ tyranni caput defendant: qui patriæ libertatem sua vita bene credat emi? Postremo autem: vt maxime tibi cõstet animus: vt constet via: id quod est totius negotii caput non effecisti. Tantum enim abes/ vt tyrannũ occideris: vt quantũ in te fuit/ tyrannidẽ maiorẽ in modũ auxeris, interfecto tyranni filio. Quid aũt refert: malitia/an stultitia Remp. in discrimen adduxeris? Nam illo quod vulgo dicunt nihil verius. Intempestiuã beneuolentiã nihil a simultate differre. Tantũ abest vt occideris tyrannũ: vt ne suspicari quidẽ potueris id euenturũ: vt ipse semet occideret. Sed iuuenẽ occidisti patre insolentiorẽ: qd tũ postea? si patri et huius scelera lex imputat? Magnũ pinde tyrãni satellitẽ: nõ tyrãnũ occidisti. Sed

paratũ tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidē succedit, q prior, q po-
tior est in occupando. Verũ esto sane, certũ hęredem sustuleris: igitur qui
tyrannus erat futurus interemisti. Atqui quod futurũ est: id nondum est.
Porro lex eum q iam tyrannus sit tolli iubet: nõ quē aliquãdo futurũ diui-
nes. An qui statuã ex pacto debeat / et rudem truncũ pręstiterit: fidem per-
soluisse videat? Nõ arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa: quæ
tibi ad præmiũ postulandũ supererant? Vides q̃ ne vnũ qdem omniũ tibi
constet: quorũ nihil oportebat deesse. Volui inquis. id demũ voluisse te lex
credit: quod effeceris. Postea e re nata propositũ est cõmutatũ. Hoc igitur
præmii tibi debetur: qđ ei qui in Olympiis medio e cursu relicta meta / ad
carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes: qđ
is qui sudauit in Olympiis / nec vicit. Sed occidisti deniq;: verũ eum quem
neq; lex pmittebat arbitrio tuo: neq; ex vsu publico fuerat, occidi. At bene
vertit ciuitati qđ fecisti. Numini igitur gratia debet / tali: qualem Palladē
Atticis fuisse ferũt: de qua puerbiũ extat: ꝙ Atheniensium male consulta /
in bonũ exitũ vertere consueuit. Nõ tu leges seruasti, sed sustulisti: nõ liber
tatē restituisti, sed numē aliquod huic vrbi ppitium: quod euentũ tuæ te-
meritati debitũ sua cõmoditate a nobis auertit: qđ tuã stultitiã nobis ver
tit in occasionē restituendæ libertatis. Nõ ego ingratũ erga te populũ cõ-
stituo: imo tu populũ ingratũ in deos reddere laboras: quē quũ semel in pe
riculum vocaris: ne p simplici tyrãnide duplicatã pateret: nũc rursum in
discrimen trahere conaris: ne ab iratis supis in pristinã seruitutē, aut gra-
uius aliquod infortuniũ retrudat. Quid tu te fucis et phaleratis dictis in
alienũ meritũ insinuas? Quid tibi in eo negotio laudē vniuersam vēdicas:
ex quo præter pœnã temeritatis, nihil ad te redire merito possit? Si Reip.
si iudicibus / pbare potes aĩm tuũ tyrannicida dignũ: q nullũ piculum vitæ
Reip. causa recusarit: si facinus nõ scelere / non pnicioso exemplo, sed legiti-
ma via pegisti: si fortuna tuis egregiis conatibus bene expetitũ dedit euen
tum, aude tyrannicidã te vocare: aude pulcherrimũ ac pene diuinũ mun⁹
a Rep. poscere: aude nobis seruatas leges: restitutã ciuitatem: aude templa
aras / focos / fortunas omnis / tutos pueros / inuiolatas virgines / ipolluta ma-
trimonia, deniq; hoc ipm ꝙ hic lege et apud iudices agimus / exprobrare:
aude mihi minari, ꝙ obstiterim: aude ciuitatē ingratitudinis insimulare:
nisi laudem pmeritã psoluerit: aude iudices / vel iniquos / vel corruptos cla
mitare: nisi suis sententiis præmiũ tibi decreuerint. Cõtra / si suspectũ quid
volueris: si piculosum: si cõtra leges: si cũ scelere coniũctũ quod feceris: sit
pudor / ac desine tandem improbe præmiũ flagitare: qđ nulla ratione pme-

ruerís: pœnā, si sapis, incipe deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate iudicū, a ciuitate deorū munere lęta, queas impetrare. Neqꝫ em̄ putes vnū me te a præmio deterrere. Imaginare ísthac in cā piter et leges / et Remp. et deos tí bi aduersari. Puta leges his tecū verbis agere. Si nos vere restitutas videri vis, sine nostrā authoritatē primū in hac tua cā valere. Lōge plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris: si parueris: si tuā cupiditatē nr̄o submi seris arbitrio: si primū exēplū in te ciuibus ediderís, reuixisse nos: si mōstra ris ciuitati iā nō ex sceleratorū libidine, sed ex nr̄o p̄scripto cuiqꝫ viuendū eē. Atqꝫ altera ex pte Remp. hac tecū ōrone vti puta. Si ciuē bonū mihi præ stare studes, noli hanc stultitiæ notā mihi inurere: vt in posterū re cognita dicat ebrietate quadā gaudiorū ei præmiū decreuisse, cui pœna magis de beret: noli mihi deos, quos vix deniqꝫ tā diutinis votis, tot sacris, tot p̄cib⁹, tot meis malis placaui / cōmoui / ꝓpitios reddidi: denuo p ingratitudinē ira tos atqꝫ infensos reddere. Sine vt mihi p te liceat / saltē illorū beneficio frui. Q꞉ si te neqꝫ leges / neqꝫ Resp. cōmouet, certe deoꝝ ōronē vereri debes: quos ita tecū agere putato. Quid tu te i nr̄ę laudis possessionē ingeris? Quid ho nori nr̄o inuides? Quur nō sinis nos in hanc ciuitatē ꝑpetuo benignos esse? Quur tuipe tā ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutā libertatē debet: tu bis debes / cōmoditati nr̄æ: et ꝙ Remp. seruauimus: cuius tu ps es et ꝙ cōmoditate nr̄a tuā piculosam stultitiā vel scelus potius in maximā fe licitatē verterim⁹. Etem̄ nisi nos dextri / ꝓpitiiqꝫ adfuissemus, qd aliud tu q̄ pieras: et p te Resp? Q꞉ si plane cōtendis: vt p̄miū aliqd̄ feras: abūde magnū p̄miū a nobis p̄solutū est: ꝙ p nos res a te male instituta / bene verterit. A le gib⁹ merito maior relata gr̄a: si nr̄æ ꝓsperitatis respectu / temeritatis simul et sceleris veniā cōdonarint. A ciuitate satis amplā laudē feres: si ea patiat̄ vt in restitutæ libertatis historia tuū quoqꝫ nomē admisceat̄. Hac laudis p te cōtent⁹ desine nobis debitū velle p̄ripe: ciuitati munus nr̄m eripe: legib⁹ authoritatē adimere. Sed finē facio / nimirū extillata iā aqua. Qd̄ supest nūc vr̄æ ptes sunt iudices statuere: vtrū secundū leges, secūdū deos, scd̄m Rēp. s̄niam dicere: an secūdū hūc gl̄iosum ostētatorē ꝓnūtiare velitis. Vtrū hāc vrbis felicitatē huius temeritati, huius sceleri acceptā ferre malitis: sæpi⁹ exprobrādā: et breui fortassis a supis iratis (id qd̄ abominor) auferendā: an in deos qbus sine cōtrouersia tota debet̄ referre: eorundē pietate seruandā / agendā / beneqꝫ fortunādā. Vtrū magis ex vsu sit: vt primo hoc iudicio sta tim leges circūuentæ dicant̄: an vt appareat / legū restitutarū seueritatē / et iudicū sapientiam aduersus vnius inquā postulationem valuisse.

Finis declamationis Erasmicæ.

LVCIANI LIBELLVS DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT: ERASMO INTERPRETE.

T quid tibi primũ/amice: aut quid postremũ (quẽadmodum vulgo dici consueuit) recẽseam: ex his quæ tum facere tũ pati cogũtur: qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictũq; tradunt alienũ: quiq; in locupletũ istorũ amicitiã accẽsentur: si modo eiusmodi illorum seruitutem, cõuenit amicitiam appellare. Noui enĩ permulta atq; adeo plęraq; omnia quæ illis ibi soleant accidere: non per Iouẽ ꝙ ipse ea experimẽto cognorim (neq; enĩ mihi vnq̃ experiundi incidit necessitas, ac ne quãdo incidat dii prohibeãt) sed ꝙ complures, qui in hoc vitæ genus inciderãt, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiãdũ malis constituti, quæ & quãta ferrẽt deplorabant: partim qui tanq̃ e carcere quodã profugi, nõ absq; voluptate recordabantur cõmemorabãtq; ea quæ fuerãt perpessi. Imo iuuabat reuocare ob oculos, quas ęrumnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi visi sunt: quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omnis omniaq; mysteria ꝑdidicissent, cũctaq; ab initio ad finẽ vsq; perspexissent. Hos igitur haud quaq̃ indiligẽter nec oscitanter audire soleo: veluti naufragium quoddã, ac pręter spem obiectã salutẽ enarrãtes. Cuiusmodi sunt isti qui in templis deraso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cœlũ fluctus/iactus/ malos fractos/gubernacula reuulsa narrant. In primis autẽ geminos Castorẽ & Pollucem apparẽtes (Nã hi peculiariter ad hãc tragœdiã ꝑtinẽt) aut aliũ deũ quẽpiam repẽte (quẽadmodũ in fabulis fieri cõsueuit) exortũ: summisq; antẽnis insidentẽ, aut iuxta clauũ adsistentẽ, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad qđ appellens futurũ esset, vt & ipsa paulatim ac lente solueretur, & ipsi tuto in solum descẽderẽt: idq; ope fauoreq; diuino. Atq; isti igitur, ꝑmulta id genus ad p̃sentẽ commoditatẽ, exaggerantes cõmemorant: quo videlicet a pluribus stipẽ accipiant: si non calamitosi modo: verũ etiã diis chari esse videantur. Porro ii dũ eas quas in tectis tulerũt tẽpestates referrẽt, atq; imanes illas vndas, quin etiã decumanos fluctus, si fas est dicere: & quẽadmodũ primũ a littore soluerint mari tranquillo: quãtũq; molestiarũ perpetua nauigatione sint perpessi: dũ sitiũt, dũ nauseãt, dũ salo ꝑfundũtur. Deniq; quẽadmodũ infelici nauigio in cautẽ quãpiã sub vndis latẽtẽ, aut in scopulũ aliquẽ p̃ruptũ, & asperũ illiso/fractoq; miseri ægre enatarint, nudi, cũctarũq;

rerũ inopes. Hæc inquã quũ referrent, mihi quidẽ visi sunt ꝑmulta præ pudore subticere/ volentesq; ac scientes obliuisci. At ego etiã illa/ ꝑterea autẽ et alia nõnulla ex illorũ narrationibus cõiectãs/ dephendi qcqd ęrũnarũ cũ eiusmodi cõuictibus cõiũctũ est. Quæ qdem oĩa haud grauabor optime Timocles tibi ꝑcensere. Iãpridẽ em̃ mihi videor aĩaduertisse/ te de capessenda hac vitæ ratione cogitare. Nã olim quũ his de rebus sermo incidisset, mox ex his q p̃ntes erant qspiã mercenariũ hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatissimos eos affirmãs, qbus cõtigisset horũ familiaritate q apud Romanos essent optimates, tũ cõuiuiis adesse opiparis: idq; immunes: ꝑterea splẽdidis in ædibus diuersari: tũ ꝑegrinari omnigena cũ cõmoditate/ voluptateq;, alba interim in rheda, si forte libeat, resupinatos. Insup ob hanc amiciciã/ obq; cõmoditates qbus afficiũtur, etiã mercedẽ cape. id vero nõ mediocre videri. Istis em̃ haud dubie citra sementẽ/ ac culturã, qđ aiũt, cũcta ꝓuenire. Hæc igit̃ atq; id genus alia quũ audires, aĩaduerti queẽadmodũ ad ea inhiaueris/ q̃q; auide ad escã os aptum porrexeris: ꝓinde neqd mihi certe in posterũ possis imputare/ neq; expostulare queas: ꝙ quũ te cõspiceremus tantũ vna cũ esca deglutientẽ hamũ, nõ reuocauerimus: neq; priusq; ĩ guttur demergeret/ reuulserimus: neq; ꝑmonuerimus. Verũ posteaq̃ cessassemus: donec eo iã adacto atq; infixo trahi iam ac vi duci cõspiceremus: tum quũ nihil opis afferri possit/ frustra adesse nos atq; illachrymari. Hæc iquã nequãdo possis dicere: quæ si dicant̃, merito ꝓfecto dicant̃: neq; a nobis refelli possent/ quo minus peccasse videremur: vt q prius ista nõ indicassem⁹: audi nũc ordine oĩa. Ac rete quidẽ ip̃m cuismodi sit/ q̃q; nullũ habeat exitũ nõ intus mediis in finibus inuolutus/ sed foris tuto atq; p otiũ ante cõtemplator: vnci æris aculeũ: reflexam hami aciem: ac tridentis cuspides manu tentãs/ malaq; admotas experiẽs. Q; nisi vehementer acuta, nisi sic illigãtia vt effugiẽdi nulla sit facultas, nisi dira vulnera factura videant̃: acriter trahentia: et inexplicabiliter retinentia: nos qdẽ inter formidolosos, atq; ob id etiã paupes/ famelicosq; ascribito: ip̃e vero sumpta fidutia/ venatũ istũ, si videtur, aggreditor/ Lari in morẽ totã escã hiatu deglutiens. Atq; in vniuersum quidẽ forsitã tua cã oĩs hic sermo dicet̃. Q; q̃ nõ solũ de vobis philosophis/ aut his qcunq; vitæ institutũ sibi delegerũt cũ virtutis studio cõiunctius: verũetiã de grãmaticis/ rhetoricis/ musicis/ breuiter de oĩbus: q in doctrinæ ꝑfessione versari/ questũq; facere ꝓposuerũt. Cæterũ/ quũ oĩa sint inter istos coĩa: eadẽq; ꝓrsus accidãt oĩbus: palã est: ꝑhõrũ cõditionẽ nõ esse a reliqs eximiã. Imo hoc illis turpi⁹ ista cõtingere: quũ sint cũ aliis coĩa: si ii q cõducũt/ nõ aliis ꝑmiis eos q̃ reliquos dignos iudicẽt: nihiloq; magis q̃ cęte

ros in honore habeāt. Sed qcqd erit, qđ narrationis series aperiet: ei⁹ culpā potissimū i ipos cōferre par ē, q eiusmodi faciūt: deinde in eos, q talia sustinent. Ego vero culpari nō debeo: nisi forte veritas et libertas in cōmemorādo reprehensionē mereat. Ac reliquū quidē hoim vulgus, puta palęstricos quospiā, aut adulatores imperitos/sordidoq; animo/ac suopte ingenio humiles et abiectos homines ne opæpretiū quidē fuerit ab eiusmodi conuictu dehortari: quippe nequaq̄ obtemperaturos: neq; rursum ęquū sit illis vitio vertere: q nō relinquāt suos cōductores: etiā plurimis ab illis contumeliis affecti. Sunt em̄ ad eam vitæ rationē accōmodati/factiq;: neq; ea videlicet indigni. Præterea ne habeāt quidē aliud quippiā: ad qđ sese conuertant: et in quo/sese exerceant: adeo: vt siqs eam vitā illis adimat, ignaui ilico/consiliiq; inopes/desidiosi/atq; inutiles reddant. Quāobrem/nec ipsi rem aliquā indignā patiant/nec illi contumeliose facere videant: si (qđ aiunt) in matellam imminxerint. Etem̄ ad easipas cōtumelias iam inde initio præparati, cōferūt sese in familiam. Atq; hæc sola illis ars suppetit/ferre/et pperi qcqd acciderit. Cæterū eruditorū noīe, de qbus institueram loqui, merito indignandū/enitendūq;: vt q̄maxime fieri potest, eos inde reuocatos/in libertatem vindicemus. Videor aūt recte facturus: si qbus de causis se qdā ad hoc vitæ genus cōferūt, eas causas excussero, parūq; idoneas/atq; efficaces esse demonstrauero. Siqdem eo pacto oīs illis præripiet excusatio: summusq; ille titulus: quo suā spontaneā seruitutē solent obtexere. Iam igit plęriq; paupertatē et rerū necessariarū inopiā pponūt: atq; eam vmbrā satis idoneam existimāt: qua suū factū prætexant: q vltro ad eam vitā accesserint. Ac sibi sufficere credunt: quum aiunt se quiddā ignoscendū facere: qui id quod est in vita molestissimū, nempe paupertatem, studeant effugere. Postea in pmptu Theognis: atq; illud plurimum in ore:

Nam quemcunq; virum paupertas enecat.

Et siquæ alia terricula abiectissimi qq; poetæ de pauptate pdiderunt. Eqdē si viderē ex hmōi cōuictu pauptatis effugiū aliqđ vere cōtingere, nō admodū anxie cū eis de vehemēter amplectenda libertate disceptarē. At posteaq̄ eiusmodi quædā accipiūt: cuiusmodi sunt ægrotātiū alimēta (quēadmodū egregius ille dixit orator) q queāt effugere: quo min⁹ in hoc ipm parū recte sibi cōsuluisse videant: nimirū sp illis manēte eodē vitæ illi⁹ argumēto! Semp em̄ manet pauptas: sp accipiēdi necessitas: nihil qđ seponat, nihil sup est qđ reseruet. Verū qcqd datū fuerit: vt det: vt vniuersum etiā capiat: prsus oē insumit: ita tamē: vt ne id qdem in vsus sufficiat. Rectius aūt futurū fuerat: si nequaq̄ cās eiusmōi cōminiscerent: quæ pauptatē seruāt/aluntq;:

atq; eatenus duntaxat opitulant̃: verũ quæ illã tandẽ aliquãdo tollant. Ac
forsitã tibi hoc volebas Theogni quũ diceres/ eã in altũ mare ac præruptis
de scopulis præcipitẽ dari oportere: Q; siqs semꝑ pauꝑ: semꝑ egens: quũ sꝑ
mercede cõductus mereat hoc ipõ sese arbitret̃ aufugisse pauꝑtatem: nõ vi
deo q̃ fieri possit: quo minus hic ipse sese fallere videat̃. Rursum alii negant
sese pauꝑtatẽ formidaturos: si mõ reliquorũ hoĩm in morẽ possint suo la-
bore/suaq; industria victũ suppeditare. At nũc sibi fractas esse corꝑis vires:
seu senio: seu morbis: eoq; ad eã vitã mercenariã facilem videlicet atq; com
modã cõfugere. Age igit̃, inspiciamus num vera prædicẽt: et num ea quæ
dant̃ ex facili illis suppetãt: nõ multo neq; adeo maiore labore cõstẽt: q̃ vul-
go suus victus. Nã id quidẽ etiã votis expetendũ: vti citra laborẽ, citra su-
dorem, nullo negotio paratũ argẽtum accipias. Verũ q̃ hæc absint a vero:
istud ꝑfecto vt dignũ est, ne dici q̃dem satis potest: tãtũ laborũ: tantũ sudo
rum in eiusmodi cõuictibus exhauriẽdũ: vt hic ne valetudo quidem ad id
par sit: q̃ppe quũ quotidie sexcenta nõ desint negotia: quæ corpus cõficiãt:
adq; extremã vsq; defectionẽ delassent. Verũ hæc suo loco dicemus: quũ ẽt
reliquas illorũ incõmoditates cõmemorabimus. In præsentia sat erat leui-
ter ostendere: qui se aiũt hac de causa in seruitutẽ addicere sese: ne istos qui
dem vero dicere. Supest iam vt eam cãm referamus: quę q̃dem vt est verissi
ma, ita ab illis minime ꝓfertur. Nẽpe ipõs voluptatis grã/et amplis illis spe
bus incitatos/vltro inuadere familias diuitũ: auri/argentiq; vim et copiam
admiratos: præterea q; felices sibi videant̃ ob cõuiuia/ reliquasq; eius vitæ
delitias: sperantes futurũ: vti mox, nemine vitante, affatim aurum bibant.
Hæc nimirũ sunt quæ illos adducũt: atq; ex liberis seruos constituũt. Non
rerũ necessariarũ vsus, quẽ prætexebãt: sed rerũ nõ necessariarũ cupiditas:
atq; ingentiũ illarũ et amplarũ opũ admiratio. Enimuero quẽadmodũ mi
seros istos atq; infelices amantes/callidi q̃dã et veteratores amasii receptãt
et fastidienter ducunt/lactantq;: videlicet quo iugiter amãtes/ambiãt ipõs
atq; inseruiant. Cæterũ ex amoris fructu, ne summo quidẽ osculo impꝑtiũt.
Intelligunt eĩm copia facta dissoluendũ amorẽ. Id igitur ne fiat/præcauent:
diligenterq; sui copiã subtrahunt. Alioqui spe semꝑ retinẽt amantẽ: metuẽ
tes/ne despatio minuat cupiditatis ardorẽ: amãtẽq; ab se alienet. Proĩde sẽꝑ
arridẽt/pollicent̃q;: sꝑ facturi sunt: semꝑq; gratificaturi: sꝑq; ingentiũ sum
ꝑtuũ rationẽ habituri: donec imprudentes ambo senuerint/atq; vtriq; iam
ꝑterierit ætas: huic ad amandũ: illi ad dandũ. Atq; ita omni vita nihil illis
peractum est vltra spem merã. Atqui voluptatis cupiditate nihil non fer-
re: id quidem forsitan non vsq; adeo vitio vertendum: quin magis venia

danda: si quis voluptate capiatur, & hãc vndequaq; consectetur, quo possit ea potiri: q̃q̃ turpe forsan ac seruile: si quis ea gratia semet in ius tradat alienũ: propterea q̃ voluptas quæ ex libertate percipit: multo suauior est q̃ ea quã ille libertatis iactura sectatur. Attamẽ hoc quoq; aliquo pacto ignoscẽdum illis sit: si modo consequantur. Verũ enĩuero ob solã voluptatis spem, multas perferre molestias, equidẽ & deridiculũ arbitror, & stultũ: maxime quũ videant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porro illud qđ speratur, qđ quidẽ nihil aliud tandẽ est q̃ voluptas, ne tã longo quidẽ tẽpore contigisse. Preterea aũt, nec verisimile videri: vt cõtingat aliquãdo: si qs modo rẽ recta reputet via. At Vlyssis socii dulci quadam gustata loto reliqua negligebãt: ac p̃senti voluptate deliniti honesta cõtemnebãt: vt nõ prorsus cũ ratiõe pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirũ animo voluptatis illius sensu occupato. Verũ si quis famelicus alii cuipiã loto sese ingurgitãti neq; quicq̃ inde impertienti, assistat, idq; solã ob spem: q̃ credat fore, vt & ipi aliquãdo degustandã lotũ porrigat: assistat inquã ad hunc modũ, recti atq; honesti oblitus: dii boni q̃ hoc ridiculũ, planeq; verberibus q̃busdã Homericis dignũ. Ergo quæ istos ad diuitũ conuictũ adducũt: & quibus impulsi sese illis dedũt, ad quodcũq; lubitũ fuerit vtẽdos: hæc sunt, aut his ferme simillima. Nisi si quis & illos cõmemorandos esse iudicat: quos hæc vna res ad id cõmouet: q̃ gloriosum arbitrãtur, cũ illustribus atq; opulentis viris habere consuetudinẽ. Sunt enĩ qui hoc quoq; p̃clarũ ac magnificũ supraq; plebẽ esse existiment. Nam ego quidẽ, qđ ad me proprie attinet, recusarim vel cum Persarum rege conuiuere dũtaxat, conuictorq; videri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quũ itaq; causa eius vitæ suscipiẽdæ sic illis habeat: age iam cõsyderemus apud nosmetipsos: primũ cuiusmodi sint illis perferẽda priusq̃ admittantur: priusq̃ obtineant. Deinde cuiusmodi in ipsa iam vita constituti patiãtur. Postremo quæ tandẽ catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neq; enim illud dicere possunt: hęc tametsi molesta sint, tamẽ assuesci facile: neq; ad id multo opus esse labore: sat esse si velis modo: postea reliqua omnia factu fore facilia. Imo necesse est vt primum diu sursum ac deorsum cursites: mane excitatus assidue pro foribus obuerseris, vt perdures: quũ protruderis: quũ excluderis: quũ improbus interdũ atq; importunus videris: cum ianitori male Syrissanti, ac nomenclatori Libyco subiiceris: quũq; nominis tui memoriam mercede redimere cogeris. Quin etiã vestitus tibi est apparandus: supra tuę rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius conuictũ ambis: deligẽdus color, quo ille potissimũ gaudeat: vti ne discrepes, neue oculos illius offendas. Postremo vti gnauiter assecte-

re necesse est: vel antecedas potius, a famulis protrusus: ac veluti pompam quandā expleas. At ille interim compluris iā dies ne aspicit quidē te. Q₂ si qñ res tibi felicissime verterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritq́ꝫ quicquid illud fuerit, qđ illi forte in buccā venerit: tū deniq́ꝫ, tū plurim⁹ sudor, tū multa oculorū caligo, tū intēpestiua trepidatio, tū sane eorū qui adsunt, hæsitantiā tuā ac perplexitatē ridentiū. Qua quidē nō raro accidit: vt quū oportuerit respōdere: quis fuerit rex Achiuorū: mille naues illis fuisse respōdeas. Atq́ꝫ id si qui sunt modesti pudorē vocāt: īmodesti timiditatē nomināt: improbi inscitiā. Ita fit, vt tu primā hanc diuitis comitatē/tibi periculosissimā expertus, ita discedas: vt tantā animi tui imbecillitatē ipse condemnes. Porro vbi multas iam noctes insomnes duxeris: vbi plurimos dies cruentos egeris: haud quidē Helenæ gratia per Iouē: neq́ꝫ ob Priameia pergama: verū spe quinq́ꝫ obolorū: cōtigerit aūt & deus quispiā tragicus q tibi sit auxilio: iam illud restat, vt exploreris excutiarisq́ꝫ: num literas noris. Atq́ꝫ ea quidē disceptatio non iniucūda est ipsi diuiti: quippe qui laudatur interim, ac felix esse ꝑdicatur. Cęterū tibi videt̄, de vita ipsa, deq́ꝫ omni fortuna tum certamen esse paratū: propterea ꝙ tibi venit in mentē, idq́ꝫ merito futurū vt alius nemo sit admissurus, si prius ab hoc reiectus, ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet: ꝑtim dū inuides iis q pariter ex æquo tecū examinant̄. Finge eni & alios esse, qui eiusdē fortunę tibi sint cōpetitores: te vero tibi videri cūcta parū absolute respōdisse, metuētē interim simul & sperātē, ac misere de illius vultu pēdētē: qui si qđ parū probet eorū quę dixeris, peristi. Sin arridēs auscultat, hilarescis & spe bona fultus cōsistis. Porro cōsentaneū est: esse nō paucos: qui tibi aduersentur, atq́ꝫ alios in tuū locū velint inducere. Horū vnusquisq́ꝫ clanculū velut ex insidiis in te iaculatur. Iā vero illud cōsydera: quale sit virū ꝓmissa barba, cana coma, examinari: nūquid bonæ rei didicerit: & aliis qdem didicisse videri: aliis secus. Superior interim vita, & oīs anteacta ætas tua curiosius disquiritur. Q₂ si quis aut ciuis inuidia/aut vicinus leui quapiā de causa ꝓuocatus, te deferat, & adulterū dicat: vel pæderasten: is protinus/iuxta vetus illud prouerbiū: ex Iouis tabulis testis. Porro si pariter oēs bene de te ꝑdicēt: suspecti, leues, ac largitiōe redēpti videbunt̄. Nā admodū oīa tibi cōstent oportet. Nihil prorsus sit, qđ tibi queat obsistere. Alioqui nūq̄ obtinueris. Age sane. Hoc quoq́ꝫ contigit: ac bona quapiā fortuna cūcta tibi feliciter cesserūt: & probauit ipse doctrinā tuā: & amicorū ꝑcipui, quibusq́ꝫ ille huiusmodi in rebus plurimā habet fidē, nō dehortatur. Ad hęc vult etiam vxor. Non refragatur domus ꝑfectus, neq́ꝫ item dispēsator. Nemo tuā insi

mulauit vitã: dextra omnia, & omni ex parte bene promittũt sacra. Vicisti igitur o fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonẽ magis cepisti, aut Sardorũ arcẽ occupasti. Habebis copię cornu & gallinaceũ lac emulgebis: iam sane par est vt aliquãdo pmia capias, maxima videlicet, & q̃ laboribus tãtis respõdeant: ne corona tua frondea dũtaxat sit: simul vt merces haud quaq̃ cõtemnẽda pstituat: eaq; cõmode ad vsum, citraq; negotiũ persoluatur: vtq; reliquus itẽ honos tibi pter ministrorũ vulgus suppeditetur. Cęterũ a laboribus illis / a luto / a cursitationibus / a vigiliis / in otium te recipias: vti id qđ vulgo solẽt optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias pter ea sola / quorũ gratia primũ receptus es & in quę cõductus. Ita em̃ cõsentaneũ fuerat Timocles: neq; ingens malũ erat futurũ: si qs subdita ceruice ferat iugũ, leue nimirũ, & portatu facile: quodq; oĩm maximũ, auro illitũ. Atqui longe secus res habet: imo nihil horũ reperiet. Siqdẽ in mediis ipsis id genus cõuictibus / sexcẽtę res accidũt: viro ingenuo neutiq̃ tolerãda. Quę quũ audieris: ipse tecũ ordine reputato: nũ quisq̃ ea ppeti queat: cui quidẽ cũ eruditione vel minimũ cõmercii fuerit. Exordiar aũt si videtur a primo cõuiuio: vnde consentaneũ est te cõsuetudinẽ illã cõspicaturũ. Primũ igitur, adest tibi quispiã: q te iubeat ad conuiuiũ accedere: famulus nõ incomis: qui tibi prius placãdus datis in manũ, ne videaris inciuilis, vt minimũ quinq; drachmis. At ille Accizans, seq; quũ maxime cupiat, cupere dissimulãs, Apage ĩquit. Ego ne quicq̃ abs te! Addit & illa, absit, dii prohibeãt. Tandẽ flectitur atq; obtẽperat, ac discedit, te late diducto rictu subsannãs. Tu porro nitida sumpta veste, mũdissimeq; cultus, lotus accedis, sollicitus interim / ne prior aliis aduenias. Nã id inurbanũ: queadmodũ postremũ venire, graue. Proinde media inter vtrũq; obseruata opportunitate ingrederis, teq; sane q̃ honorifice excipiunt. Tum arrepta manu te quispiã iubet accũbere, paulo supra diuitẽ: ĩter duos ferme veteres amicos. At tu perinde atq; in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad oĩa quę gerunt suspẽsus inhias: propterea q noua tibi atq; ĩuisa sint cũcta. Interim familia te spectat: omnesq; q psentes sunt, quid agas obseruãt. Neq; vero ea res curę nõ est ipsi diuiti: quippe qui famulis aliquot pmonitis negotiũ dederit, vt oculis obseruẽt, queadmodũ te geras in pueros aut in vxorẽ: num subinde, ex obliquo respectes. Ac reliqui quidẽ cõuiuę, simulatq; te vident propter imperitiã ad ea quę fiunt attonitũ, ac stupefactũ, deridẽt clanculũ, coniectãtes te nũq̃ antea apud aliũ quẽpiã cœnasse, nouũq; tibi esse vt mantile apponatur. Proide / sicuti verisimile est / præ hęsitãtia sudes oportet, ac neq; cũ sitias, audeas potũ poscere, ne vinosus videare: neq; variis appositis

opſoniis, & in ordinē quendā extructis, ſcire poſſes, cui prius aut poſterius manū admoueas. Quare ad eū qui proximus accūbit reſpectes neceſſe eſt: atq; eundē imitatus, cōuiuii rationē & ordinē diſcas. Alioqui anceps ſedes, et varians, animoq; penitus perturbato, & ad omnia quæ illic gerūtur obſtupeſcēs. Atq; iterim quidē, diuitis admiraris felicitatē propter auri vim, et eboris, tantaſq; delitias. Interim tuā ipſe deploras infelicitatē: qui quum nulli⁹ ſis rei, tamē viuere te credas. Nonnūq̄ & illud in mētem venit: fore, vt admirandā & expetēdā quādā viuas vitā: quippe qui ſis omnib⁹ delitiis illis fruiturus, cūctorūq; ex ęquo futurus particeps. Arbitraris enī te ſemp̄ bacchanalia feſta celebraturū. Quin & adoleſcētuli formoſi præminiſtrantes, ac ſilētio arridentes, ſuauius in poſterū hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunq̄ deſinas in ore habere.

Haud vitio verti debet ſi Troia pubes
Armatiq; ſimul Danai, ſub Marte, laborum
Pondera tanta ferant.

Ob tantam videlicet felicitatem.

Accedunt ad hæc inuitatiūculę ad bibēdū. Ac poſtulato perq̄ ingenti ſcypho quiſpiā præbibit tibi, pręceptorē/ aut aliud quiddā deniq; te appellās. At tu recepto ſcypho quid viciſſim oporteat reſpondere, propter eiuſmodi morū imperitiem ignoras: iāq; ruſticanus, & inelegans eſſe videris. Cęterū ea propinatio multoꝝ veterū amicorū inuidiā in te cōcitauit: e q̄bus nō nullos iādudū tuus accubitus clanculū vrebat: q̄ modo quū adueneris, iis anteponare: q̄ multorū annorū ſeruitutē exhauſerint. Protinus itaq; talia quędā de te inter illos dicta ferunt. Illud ſcilicet malis noſtris deerat: vt etiā iis qui nuper in familiā cōmigrarūt, poſthabeamur. Et ſolis græculis patet vrbs Romana. Et q̄d habēt: quāobrē nobis debeāt anteponi? Nū mirificam quādā vtilitatē adferre vident: quū verbula q̄dā miſera dicūt? Rurſum alius/ hæc. An nō vidiſti: quantū biberit: queadmodum cibos appoſitos auide corripiēs deuorarit? Homo inelegans, ac fame enectus: qui ne p̄ ſomnū q̄dē vnq̄ fuerit albo pane ſaturatus: multo min⁹ aue Numidica, aut Phaſiano: e quibus nobis vix oſſa reliqua fecit. Porro tertius, fatui inquit priuſq̄ q̄nq; abeāt dies, videbitis hūc nihilo pluris fieri q̄ nos. Nā nūc q̄dē/ nō ſecus atq; calcei noui ſolēt/ in p̄tio eſt, & habetur charus: verū vbi crebro iā fuerit calcatus, lutoq; deformatus, tū miſere ſub lecticā abiicietur cymmicibus/ quēadmodū nos/ oppletus. Atq; inter illos talia p̄multa de te iactātur. Ex q̄bus aliquot iā rū etiā ad calumniādū inſimulādūq; te incitantur. Omne igitur illud conuiuiū tui plenū: ac plæriq; de te ſermones. Tu vero propter inſo-

lentiā atq; insuetudinē plus q̄ sat est hauris vini tenuis et acris: eoq; iādudum aluo tibi cita discruciaris: verū neq; decorū tibi ante alios e conuiuio discedere: neq; rursum manere tutū. At pducta interim in longū potatiōe dū sermo alius ex alio nascit: dū spectacula alia post alia pferuntur in cōuiuiū (nā vniuersum fortunæ suæ strepitū tibi cupit ostentare) nō mediocriter discruciaris: cui nō liceat/neq; videre quæ gerunt: neq; auscultare/ siqs voce/cytharave canat egregie dilectus adolescētulus. At laudas tū inuit[9] cæterū animo illud optas: vt aut terræmotus repens ortus ea cūcta discutiat: aut incendiū aliquod renūtietur: quo simul conuiuiū tandem aliquando dirimatur. Habes amice primū illud scilicet et suauissimū conuiuiū: qđ mihi quidē haud quaq̄ suauius sit cepis/ candidoq; sale/ libere quū velim ex his et quātum velim edenti. Verū vt ne tibi cōmemorem ructus acidos, q deinde sequūtur: vt ne nocturnos vomitus: mane vobis erit de mercede pacto transigendū: quantū/et qua anni parte te oporteat accipe. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te/et cōsidere iusso, sic loqui incipit. Facultates nostræ cuiusmodi sint/iam pspicere potuisti: q̄ nullus in his fastus: sed citra ostentationē/moderata ac popularia omnia: sed mediocria omia ac plebeia. Sic aūt aīm inducas velim: vt existimes oīa nobis fore coīa. Nā ridiculum pfecto: si quū charissimā possessionū mearū ptem, puta meā ipsius vitā, aut p Iouē/liberorū etiā (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam: nō aliarū itē rerū te mecū ex æquo dñm ac possessorem existimē Cæterū qñ certi qppiam est præfiniendū: equidē video vitæ tuæ frugalitatem/et aīm paucis cōtentū. Neq; nō intelligo haud mercedis adductū spe te in nostrā venisse familiā: verū aliarū gratia rerū: puta nostræ in te beniuolentiæ cā: tū honoris: q tibi præter cæteros oīs continget. Attñ pfiniēdū est aliqđ. Quin ipe magis qđ videbitur statuito: habita rōne, vir amicissime, munerū etiā illorū quæ quotānis festis diebus a nobis acceptur[9] videris. Neq; eñ vel ista nobis fuerint neglectui futura: etiā si nūc hæc pactione nō cōplectamur. Scis aūt cōplures p annū eiusmodi munerū occasiones incidere. Horū igit habita rōne, moderatius nimirū pmiū nobis præscribas. Præterea decet etiā vos hoīes eruditos/pecuniā negligere. Hæc ille dicens totūq; te varia spe labefactās/mitē sibi ac tractabilem reddidit. Tu porro q dudum talenta/ ac multa nummū milia somniaras/ solidos agros/ et familias, sentis qdem tacitus apđ te hoīs sordes ac parsimoniā: nihilominus blāditur tibi pollicitatio tamen: atq; illud cōmunia futura sunt omnia/ratū et verum fore arbitraris: ignarus eiusmodi dicta

Summis e labiis, non imo e corde profecta.

Tandē prę pudore ipse statuēdi ius defers. Verum ille facturum sese negat. Cęterū ex amicis pſentibus quēpiā in eo negotio veluti mediū intercedere iubet: qui salarii modū pronūtiet eum: qui neqꝫ ipsum grauet, vt cui plurimas tum alias in res magis his necessarias sumptus sit faciēdus: neqꝫ rursus ei qui laturus est, sit oīno indignus. Atqꝫ is seniculus quispiam, diuitis æqualis, vna cū illo a pueris / adulādo educatus. Eho tu inqt: nū inficias ire potes: quin vnus sis qui in hac vrbe viuūt omniū fortunatissimus: cui primū cōtigerit: qđ pluribus misere cupiētibus, vix a fortuna dari possit: nēpe vt in huius hoīs cōsuetudinē admittaris, vt cōmunes penates habeas, vt in familiā inter Romanos primariā recipiaris! Id nimirū tū Crœsi talēta, tū Midæ diuitias superat: si modo modestus esse noris. Equidē nō paucos noui magni nominis viros: qui cupiissent, etiā si quid vltra dandū fuisset, gloriæ dūtaxat causa, cum isto viuere, & familiares apud hunc atqꝫ amici videri. Quapropter haud inuenio: quibus modis tuā prædicē felicitatē: qui quidē ad hanc tā expetēdam fortunā / etiam pmio addito admitteris. Proinde, mihi satis esse videtur: nisi plane es insolēs: si tantū accipias: simulqꝫ pnūtiat, sane minimū quiddā, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni cōsulas necesse est. Neqꝫ em̄ iam possis effugere: quū intra retia tenearis. Fręnū igitur recipis, mussitans, ac dissimulans, ac initio quidē non magnopere illi reluctans, facileqꝫ sequeris: vt qđ non admodum te torqueat, neqꝫ stringat, donec illi tandē paulatim assueueris. Tum vero ii qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunā admirātur: qꝫ te conspiciāt intra cancellos versantē, ac nullo prohibēte introeuntē, prorsusqꝫ pclaris illis opibus delitiisqꝫ domesticū quēdā ac familiarē eē factū. At ipse nōdū videre potes: quāobrē illi te felicē existimēt: nisi qꝫ gaudes tamē teqꝫ ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cæterū contra atqꝫ speraris euenit: & quēadmodum adagio dicitur: iuxta Mandrabuli morē negotium procedit: in singulos (vt ita dixerim) dies, deterius ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia / tum demū dispiciens intelligere incipis, aureas illas spes, nihil aliud fuisse, q̄ ampullas quasdā inauratas, porro graues / veri / ineuitabiles / perpetuiqꝫ labores. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neqꝫ em̄ video inquies: quid in hac consuetudine sit adeo molestū: neqꝫ intelligo ista quæ commemoras, grauia atqꝫ intoleranda. Audi igitur vir egregie: non molestiam modo negotii perpendens, verū fœditatē / humilitatē / prorsusqꝫ seruilitatē / vel pręcipue interim cōsyderans. Principio memineris ex eo tēpore, te iā neqꝫ liberū, neqꝫ ingenuū posse videri. Noueris em̄ te hęc omnia genus / libertatē / progenitores / ante limen relinqre: quū ī huiusmodi serui-

tutem temetipsum addicés in ædes ingrederis. Siquidē libertas tibi comes ire recusarit, ad vitam tam indignā, tam humilē te conferēti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquā, velis nolis, futurus es: neq; vnius seruus verū cōpluriū: operāq; seruilē præstare cogeris, obstipo capite, a diluculo in vesperam vsq;: idq; mercede vili atq; indigna. Adde, q ne placebis quidē admodū, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies: vt qui non a puero fueris ad seruitiū institutus, sed sero didiceris, atq; ætate multū aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autē te pristinę libertatis memoria, animo recursans: facitq; vt interdū resilire conere, reluctērisq;: atq; ob id ipsum fit: vt seruitus tibi molestior accidat. Nisi forte illud tibi ad libertatē sufficere putas: q nō fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus: aut q nō sic/ vti Bithynicū aliquod mācipiū/ vociferāte pcone diuēdaris. Atqui tū vir egregie: quū instāte nouilunio, Pyrrhiis & Zopyrionibus imixtus, manū itidē, vt alii seruuli protēdis, capisq;, quodcūq; illud tandē est qđ datur: hęc videlicet est auctio. Nā pręcone nihil op⁹ erat homini qui ipsus sui fuerit pręco: quiq; ipse vltro sibi multo tēpore dominū ambierit. Age iam o sceleste (cur enī nō dicā psertim in eū qui se philosophū esse dicat!) si quis te pyrata inter nauigādū captū, aut si quis prædo in seruitutē tradidisset: teipsum deplorares, tanq indignā fortunæ iniuriā patiētē. Aut si quis manu iniecta, te duceret, in seruitutē asserēs, leges inclamares: omnia faceres, acerbe ferres: & o terra, o dii, magno clamore vociferareris. Nunc vero: quū ipse te, ob paucos obolos, id ætatis in qua etiā si seruus natus esses, tamē tēpestiuū fuisset iam ad libertatē aspirare: cū ipsa virtute ac sapiētia vltro adductum vēdideris: nihil illa reueritus, quę pmulta ab egregio Platone/ Chrysippo/ Aristotele disserūtur: quū libertatē laudāt, seruitutē damnant. An nō te pudet: quū inter hoies assentatores, & emptitios, ac scurras versans ex æquo cū illis æstimaris: quū in tāta Romanorū turba, solus peregrino in pallio versaris: quūq; Romanā linguā perperā ac barbare sonas: præterea, quū agitas conuiuia, tumultuosa, magna hominū turba cōferta: quorū plęriq; collectitii, quidam sunt & improbi! Atq; inter hos laudas odiose, bibisq; pręter modū: deinde mane ad tintinabulū expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni parte, vna sursum ac deorsum circūcursas: hesterno luto etiamdū tibiis adhærēte! Vsq;adeo ne te lupini aut holerū agrestiū tenuit pœnuria! Vsq;adeo tibi defuerūt fontes frigida manantes aqua, vt per desperationē ad ista deuenires! Haud puto. Quin potius palā est: te, nō frigidę aquæ, neq; lupini, sed bellariorū, atq; opsoniorū, viniq; odorati cupiditate captū eo venisse. Quæ dū lupi piscis in morē aui-

dius appetis: tuo merito euenit: vt hamus tibi fauces transfixerit. Itaq; prę sto sunt huius intēperantiæ, gulęq; authoramenta. Ac perinde atq; simia a trunco reuinctus, reliquis quidē omnibus risui es: at ipse tibi delitiis afflue re videris, cui cōtigerit affatim expleri caricis. Cæterū libertas / igenuitas / vna cū ipsis gētilibus, ac tribulibus, hæc nimirū euanida cuncta, atq; istarū rerū ne memoria quidē vlla: q̄q̄ hoc quoq; ferēdum: si vita ista cū hac turpi tudine dūtaxat esset coniūcta: q̄ e libero seruū videri facit: nō labores etiā accederēt, cū illa seruorū colluuie cōmunes. Sed vide, num quæ tibi imperā tur, leuiora sint his: quæ Dromoni aut Tybio mādantur. Nam doctrinę q̄dē, cuius rei cupiditate simularat te in familiā suā accersisse sese, perq̄ exigua illi cura est. Quid enī (vt dici solet) cōmercii asino cū lyra? An nō vides videlicet: q̄ misere macerētur imodico desyderio, vel Homericę sapiētiæ, vel Demosthenicę grauitatis ac vehemētię, vel Platonicę sublimitatis? Quorū me hercle ex animis si quis aurū / argētum / atq; harū rerū curas tollat: nihil fuerit reliquū, præter fastū / mollicié / lasciuiā / luxū / ferocitatē / imperitiā. Atq; ad ista nihil prorsum opus te. Verū quoniā tibi barba ingens p̄pēdet a mento: quoniāq; vultu ipso graue quiddā & venerandū præ te fers tū quia pallo græcanico decēter amictus es: norūtq; iā omnes te grāmaticū esse, seu rhetorē, seu philosophū: pulchrū ille sibi putat: vt & eiusmodi quispiā / anteambulonū suorū pōpæ permixtus esse videatur. Futurū enī hac re vt græcanicarū disciplinarū studiosus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligēs, neq; rudis esse putetur. Vnde fit vt in periculū vir egregie venias: ne non tā ob admirandas illas artes: quin magis ob barbā palliūq; cōductus esse videare: proinde vt perpetuus apud illū conspiciaris oportet: neq; absis vnq̄: verū vt diluculo relictis stratis, in famulitio temet exhibeas cōspiciendū: neq; locū in acie deseras. Porro ille iniecta nōnūq̄ tibi manu, quicq̄d forte in mentē iciderit, de hoc tecū nugatur, obuiis ostētans, q̄ ne per viam quidē ingrediens, incurius sit literarū, quin vt illud ipsum etiā otium: q̄d inter inambulandū dat, in re quapiā honesta collocet. At tu miser interim, nūc cursim, nūc gradatim, nunc scansim plærūq;, nunc descēsim (Nam scis huiusmodi esse vrbē) obambulans, tum sudas, tum spiritū anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam / ad quem accessit / confabulante, quū tibi interim locus desit, vbi vel assidere queas: librum videlicet in manum sumis: quoq; fallas tædium, legis. Post vbi ieiunū te sitientēq; nox occuparit, incommode lotus, intempestiue / puta nocte ferme concubia / ad cœnam accedis: haud perinde deinceps in p̄tio habitus, neq; conspiciēdus his q̄ adsunt. Verum si quis aduenerit recentior: tu post tergum reiiceris. Itaq; in

angulum aliquem abiectissimũ retrusus/accumbis : testis duntaxat ac spe-
ctator eorum quæ apponũtur: canũ ritu ossa circũrodens: si fors ad te per-
ueniat: vel aridũ maluæ folium quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab iis
qui supra te accumbũt, præ fame libẽter arrepturus. Audi iam et aliud cõ
tumeliæ genus. Quid ꝙ ne ouũ quidem soli tibi apponitur. Neq̃ enim con
uenit: vt tu semper eadem requiras: quæ hospitibus atq̃ ignotis ministrã-
tur: quãdoquidẽ hæc tua sit inscitia atq̃ inurbanitas. Neq̃ auis eiusmodi
tibi apponitur: qualis aliis. Verũ diuiti illi pinguis et succulenta: tibi pull⁹
dimidiatus: aut palumbus aliquis aridus atq̃ insipidus: non auis videlicet:
sed manifesta cõtumelia ludibriũq̃. Neq̃ vero raro fit: vt siquãdo desit ali-
bi, minister repente te inspectãte submouens ea quæ tibi erãt apposita aliis
apponit: illud tibi ad aurem immurmurans: tu ꝑfecto noster es. Quod siquan-
do interim dissecet̃/vel porca fœta/vel ceruus: aut structorẽ tibi modis om
nib⁹ ꝓpitiũ habeas oportet: aut certe Promethei partem feres: nempe ossa
adipe circumtecta. Nam ꝙ ei qui supra te accumbit patina sinitur adstare
quoad satiatus repudiet: te contra tam celeriter prætercurrat: qs tandem
isthuc ferat/qui modo sit ingenuus/ cuiq̃ tantũ insit bilis, quãtũ vel ceruis
adest! Atq̃ illud equidẽ nondũ dixi: ꝙ reliquis suauissimũ ac vetustissimũ
vinũ bibẽtibus, tu solus malum quoddã et pingue bibis. Proinde illud sem
per curas: vt auro/argentove bibas: ne colore prodente/palam fiat/te vsq̃-
adeo cõtemptũ/neglectũq̃ esse conuiuã : q̃q̃ bene tecũ ageretur: si vel illud
ipm ad satietatem vsq̃ bibere liceret. At nunc vbi crebrius poposceris, mi-
nister audisse dissimulat. Adde iam multas interim et alias esse res : quæ te
discrucient: imo nihil esse ferme, quod nõ sit acerbum: maxime quũ tibi cy
nœdus aliquis antefertur : quin pluris te fit is, qui saltandi docet artẽ: q io
cos Ionicos cõtexit Alexandrinus quispiã homũculus. Nam qui tibi speres
tu vt in accubitu æqueris iis qui voluptates et amatoria subministrãt! qui
literulas in pectore gestant! Proinde in obscuro quopiã cõuiuii latibulo te-
ctus/præq̃ pudore abstrusus/suspiras: vti cõiectandũ est: teq̃ ipm deploras
ac fortunã incusas tuã: quæ tibi ne pauxillulum quidem leporis ac venusta
tis asperserit. Ac prorsus ita videris affectus: vt optes poeta fieri: vt amato
rias conscribas cantiones: aut si id nõ cõtingit, vel eam assequi facultatem,
vt possis ab aliis conditas digne canere. Vides enim quibus in rebus situm
est: vt quis efferat̃/ plurimiq̃ fiat. Quin et illud ferre queas: vt magi quoq̃
aut arioli personam (si necesse sit) induas: ex horũ genere q amplas hæredi
tates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicent̃. Quandoquidẽ hos quoq̃
vides non mediocriter a diuitibus amari/plurimiq̃ fieri. Eaq̃ vel vnũqđ-

libet horũ fieri percupias: vti ne prorsus reiiculus, atq; inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidẽ docilis es ĩfelix: proinde submittas te oportet, mussites q; ac tacitus feras, clam apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenĩ si te famulus aliquis susurro deferat: q solus omniũ non laudaris, puerum herę saltantẽ, aut cythara canentẽ: ista scilicet ex re non leue discrimẽ impẽdet. Quapropter terrestris in morẽ ranę, sitiens vocifereris necesse est: id operã dans: vt ĩ laudantiũ numero ĩsignis ac pręcipuus appareas. Quin sępicule / silẽtibus reliquis / tibi ficta quędã laus proferẽda: quęq; multã sapiat assentationẽ. Iam vero magnopere ridiculum est: cum esurias ĩterim sitias q;, vnguẽtis collini, ac vertice gestare coronam. Siquidẽ id tẽporis non dissimilis videre sepulchrali columnę / vetusti cuiuspiam cadaueris: quę gestare solet ea quæ manibus ĩferuntur. Nam huic ĩfuso vnguẽto, ĩposita q; corona, ipsi & bibunt, & edunt apparatas epulas. Porro si etiam zelotypus quispiã fuerit, sint q; illi vel pueri formosi vl' vxor puella: neq; tu prorsus a venere gratiis q; fueris alienus: profecto nõ satis tuta res, neq; periculum negligẽdum: propterea q regis plures sunt oculi: qui quidẽ non vera solum vident: sed semper veris aliquid addunt ad cumulum ne conniuere videantur. Quas ob res / vultu demisso tibi est accumbendum: queẽadmodum in Persicis conuiuiis fieri mos est: verito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: mox q; alter eunuchus, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quę videre nephas: inter bibẽdum / malam iaculo trãsfigat. Iam peracto conuiuio: vbi paululũ dormieris: ad galli cantũ expergefactus, O me miserum inquis: o ĩfortunatum: cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui: tum vitam tranquillam & ocii plenã: somnũ quẽ meapte cupiditate metiri soleo: deambulatiões liberas: atq; ex his in quale barathrum memet præcipitẽ dedi! Et deum ĩmortalem, cuius tandẽ rei gratia! Aut quodnam istud magnificum pręmium! At ne fieri quidẽ potuit: vt mihi vnq̃ alias plures commoditates suppeterẽt q̃tum suppetebãt. Tum autẽ accedebat: libertas: atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porro iuxta id q̃d prouerbio iactatum est: Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circumferor. Q̃d q; omnium est miserrimum, maxime q; deplorandum: neq; efficere possum vt placeã, neq; gratiam emereri queo: propterea q harum rerum sum ĩperitus ac rudis: maxime compositus collatus q; cũ his qui hęc velut artẽ profitẽtur. Proinde iiucundus sum: ac neutiq̃ aptus cõuiuiis: quippe qui ne risum quidẽ concitare norim. Qui etiam sentio me non raro molestum esse & importunum: quum adsum: maxime, quũ ipse seipso festiuior esse conatur. Nã illi tetricus videor. In summ-

m

ma nullam inuenio viam: qua me illi accõmodem. Eteni si meam ipsius authoritatẽ ac seueritatẽ tueri pergo, iniucundus videor: ac propemodũ horrẽdus ac refugiendus. Contra si risero: vultumq; q̃ possum maxime ad hilaritatẽ composuero: fastidit ilico ille, & auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi videtur: quale sit, si quis ĩ persona tragica comœdiã agere tentet. Postremo quã tandẽ aliam vitam mihi viuã demẽs, posteaq̃ hanc præsentem alteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris: iam sonuit tintinabulum: iãq; ad eadem tibi redeundum est: obambulandum: standum: sed ceromate inunctis ante femoribus poplitibusq;: si modo velis par esse certamini premioq; tollẽdo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iamq; adeo diuersa viuendi ratio superioriq; contraria: tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt vel tabẽ: vel pulmonis exhulceratione: vel intestini tormina: vel egregiam illam podagrã. Reluctaris tamẽ sedulo: ac frequenter quum valitudo poscat vti lecto decumbas, ne hoc qdem licet: eo q; assimulari morbus quo munia officiaq; iusta defugias existimatur. Hinc preter omneis perpetuo palles: semperq; iamiã morituro videre similis. Et hactenus quidem de his quę domi ferẽda sunt. Q; si quando fuerit peregrinandum (vt ne interim referam alia incommoda) sæpe fit, vt pluuio cœlo / vbi postremus veneris (Nam is locus tibi sorte cõtigit) vehiculum opperiaris: donec nullo iã reliquo loco vbi diuerseris, proxime coquum aut heræ comptorem te reclinãt: ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; vero tibi referre grauabor: qđ mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse: rem profecto nimisq̃ ridiculam: quæ tamen eadem possit & alii cuiuis accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex illustribus istis & vrbanis. Eã / quũ aliquando peregre proficisceretur (nam id primum agebat sibi maximopere deridiculum accidisse) ĩ curru sibi viro nimirum philosopho adiunxisse cinædum quẽpiam picatis cruribus: derasa barba. Quem illa honoris (vt coniicio) gratia secũ ducebat. Quin nomen quoq; cinædi commemorabat. Aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primum illud cuiusmodi fuerit vide: iuxta virum seuerum tetricumq; / tum senem canoq; mento (Scis autem q̃ profundam ac venerabilem barbam habuerit Thesmopolis) assidere nihili hominẽ & effœminatum: picturatis oculis: lubrico vultu: fracta ceruice: non Chelidonem per Iouem .i. hyrundinẽ sed vulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Q; ni magnopere illum fuisset deprecatus, ne faceret: futurum fuisse: vt flãmeum etiam ĩ capite gestans assideret. Preterea autẽ perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese: illo cãtillante garrienteq;: demũ

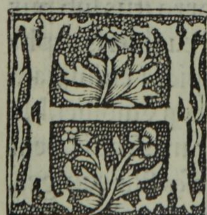
(nisi idem hominē coercuisset)in rheda etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mandatum. Accersito illi mulier Thesmopoli inquit: ita tibi dii bene faciant: magnum quoddam officium abs te requirā, qđ caue recuses, neq; expectes vt quicq̄ te sim rogatura studiosi⁹. Atq; hoc (vt est credibile) omnia se facturū pollicito, hoc inquit te rogo quandoquidē video te virū probum / diligentē & amantē caniculā quā nosti Myrrhinam, ī vehiculum recipe: eamq; mihi serua: curans ne quid illi desit. Nā mi sera grauida est atq; adeo propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & īmorigeri ministri, non dicā huius, sed ne mei quidē ipsius magnopere rationē habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum: si charissimā mihi iucūdissimāq; caniculā seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret ac propemodū etiā fleret. Porro spectaculum erat supra modū ridiculum. Canicula e pallio prominēs prospectansq; paulo infra barbam ac subinde īmeiens (Tametsi hæc q dē Thesmopolis reticuit) ac gracili voce latrās (huiusmodi enī catellę iam in delitiis sunt) neq; non philosophi mētum oblingens, maxime si quid pridiani iuris inhæreret. Porro Cinędus assessor ille quum non īsulse super cōuiuium dicteria quædam iecisset ī eos qui aderant: ac deniq; & ad Thesmopolim vsq; dicacitas peruenisset: de Thesmopolide (īquit) vnū hoc possum dicere eum e stoico Cinicum iam nobis esse factum. Equidē audiui caniculā etiam peperisse ī Thesmopolidis pallio. Huiusmodi delitiis illudunt: vel (vt verius dicam) huiusmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos: qui cum ipsis viuunt: paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddētes. Pręterea autē & Carcharorum oratorem noui: qui iussus super cœnam declamabat, neutiq̄ inerudite per Iouem: imo grauiter & absolutissime: ac laudabatur interim ab illis bibentibus: quum non ad aquæ modum / sed ad vini amphoram oraret. Atq; eam molestiam / ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verum hęc quidē fortassis vtcunq; toleranda. Porro si diues ipse aut poeticus fuerit: aut historicus: q sua ipsius scripta ī conuiuio recitare gaudeat: tum vero maxime futurum est: vt discrucieris ac dirumparis. Nēpe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdā laudandi modos cōminisci necesse habes. Sunt autē qui & formę noīe studeant admirādi videri. Eos nunc Adonidas nūc Hiacynthos appelles necesse est: etiā si illis naris nōnūq̄ cubitali hiet specu. Qđ ni laudaris protinus ī lapidicinas dionysiacas asportaberis: tanq̄ q illi tū inuideas, tum īsidieris maleq; velis. Ad hęc & sapientes & rhetores sint necesse est. Qꝫ si etiā rustice quippiā dixerint, tū vero iuxta illud qđ dici solitum est, Atticę atq; Hymetti plenam

orationem videri volunt:atq; in legem abire: vt deinceps ita loquãtur ho-
mines. Q꜡ꝙ quę viri faciũt,ferri forsitan queant. At vero mulieres(nã mu
lieribus etiã illud studio est,vt doctos aliquot in suo cõuictu cõductitios ha
beant:quiq; sese mercede assectētur:) Quãdoquidem hoc quoq; ad reliquũ
cultum elegantiãq; ꝑtinere putant: si dicant eruditæ:si philosophi:si car
mina cõponere Sapphicis haud multo inferiora)ob hæc sane hæ quoq; cõ-
ductitios rhetores grãmaticos philosophos circũferũt. Hos autē adire so-
lent(id qđ ipm est ridiculũ)tũ tēporis quũ vel comunt aut capillos in orbē
religãt:vel in conuiuio. Nã alias non suppetit illis otiũ. Porro sæpenumero
fit: vt interim dũ philosoph⁹ quippiã differit,interueniēs ancilla literulas
ab adultero porrigat. Ac pręclari illi de pudicitia sermones intermittũtur
opꝑiētes donec illa rescripserit adultero:atq; ita redeat ad auditionē. Por
ro si quãdo multũ tēporis instãtibus saturnalibus aut panathenæis misera
quæpiã vmbella tibi mittatur aut tunicula semiputris ac detrita:tũ deniq;
plurima missitētur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultarit herũ id
facere destinantē:præcurrit primus:adiensq; nõ exiguum precium aufert:
qui renunciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem adportãtes nũcii:
quorũ quisq; cõmemorat ꝙ multa dixerit : queadmodũ submonuerit: quē-
admodum adhortans cõmodiora subiecerit. Omnes itaq; donati præmio
discedunt:at non sine murmure tamen: qui non plura dederis. Porro sala-
rium ipsum,sex ferme obolorum. Idq; si tu postules:grauis atq; importun⁹
haberis. Proinde quo illud aliquando auferas,primũ ipsi hero aduleris sup
plexq; fias necesse est:deinde captãdus & dispensatoris fauor. Nã hoc quoq;
quoddam est seruitutis genus. Neq; vero negligēdus is quem in consilium
adhibet:neq; item amicus. Deinde qđ acceperis iam dudum debebatur vel
vestiario:vl' medico:vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atq; intempesti-
ua eoq; inutilia præmia tibi accedãt. Cæterum inuidia ingens. Iamq; etiam
calumniæ quædam paulatim struuntur in te: apud hominem qui iam non
inuitis aurib⁹ accipiat si quid aduersum te dicatur. Quippe qui ꝑspiciat
te laboribus assiduis iam detritum:& ad obeunda munia famulatus claudi
cantem:atq; obaudiētem : ac podagra subinde grauari. Proinde posteaꝙ id
quod erat in te florentissimũ decerpsit:æuiq; partē maxime frugiferam ac
pręcipuum corporis vigorē detriuit:iãq; te lacerũ pãniculum reddiderit:
tum modis omnibus circũspicit in qđ sterquiliniũ te portatũ abiiciat: atq;
alium ꝓferendis laboribus idoneũ in tuũ substituat locũ. Ibi insimulatus vel
ꝙ pusionē illius tentaris: vel ꝙ homo senex vxoris ancillã virginē vitiaris:
vel alio quouis imposito crimine:noctu obuolutus ac præceps datus extru

deris, discedisq; desertus ab omnibus, atq; oim inops rerum optimam poda
gram vna cum senecta comitem ducens. Quum interim quae quondam sci
ueris, tanto temporis spacio dedidiceris: tum ventrẽ culeo reddideris am
pliorem, tibiq; parauerís ĩexplebile quoddam & implacabile malum. Etenĩ
gula ea quibus assueuit / flagitat. Quae cum negantur indignatur. Adde ꝙ
pręterea nemo te posthac recepturus est in familiam: vtpote cuius iam prę
terierit ętas: quiq; similis euaseris equis senio affectis: quorum ne ꝑllis qui
dem ꝑinde vt aliorum animantium est vsui. Quĩ ex hoc ipso ꝙ eiectus es
calumnia q̃ potest proxime ad veri similitudinẽ conficta / facit, vt aut adul-
ter: aut veneficus: aut aliud quippe tale videaris. Nam accusatori vel tacen
ti fides habetur. Tu vero Gręculus, moribus leuibus & ad omne facinus fa
cilis. Siquidem huiusmodi non omnes esse ducunt: idq; iure optimo. videor
enim mihi causam aduertisse, quãobrem eiusmodi de nobis obtineant opi-
nionem. Nam plaeriq; q in familias accedunt: propterea ꝙ alioqui nihil bo-
nę rei didicerunt: diuinationem ac maleficia profitẽtur: conciliationẽ amo
rum: abductiones ĩ hostes: atq; id quum faciunt, doctos sese affirmant: pal-
liis amicti barbisq; neutiq̃ contemnendis onusti. His rebus fit vt non iniu-
ria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem: quando eos quos prę-
cipuos esse iudicant videant tales. Maxime vero posteaq̃ animaduerterint
q̃ sint in conuiuiis reliquoq; conuictu adulantes: q̃ ad lucrũ humiles ac ser
uiles. deinde eiectos eosdem iam oderunt: neq; id ĩiuria: ac modis omnibus
adnituntur vt eos funditus ꝑdant: si quo modo possint. Verẽtur enim: ne
cuncta illa vitae suae mysteria ĩ vulgus efferant: quippe qui nihil non exacte
norit: quiq; illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos male angit. Omnes
enĩ similes sunt pulcherrimis istis libris quorũ aurei q̃dem vmbilici, pur-
purea foris ꝑllis: caeterum intus aut Thyestes est liberos ĩ conuiuio come-
dẽs, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cũ duabus pariter sororibus
rem habens. Eiusmodi sunt & illi: splendidi conspicuiq;. Porro itus sub pur
pura varias occulunt tragoedias. Quorum vnumquẽq; si euolueris expli-
cuerisq;, fabulam non mediocriter longam reperies / Euripidis cuiuspiam
aut Sophoclis. Contra foris nil nisi purpura splendida aureiq; vmbilici. Ha
rum itaq; rerum sibi conscii oderunt illos, atq; insidias parant: si quis peni
tus ab illis defecerit: qui eos probe cognitos depĩgat, qualesq; sint euulget.
Iam vero libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginẽ quandam huius vi-
tę tibi depingere: vt eam contemplatus scire queas, num ex vsu tuo sit eam
adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quẽpiam, vel Parrhasiam
vel Etionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere.

Verum quoniam fieri potis non est: vt aliquem artificē tam egregium atq3 absolutum nanciscamur: in præsentia tenuem quādam pro mea virili imaginem adumbrabo. Ergo pigatur vestibulum sublime atq3 inauratum neq3 id humi situm ī solo: verum procul a terra in edito collis fastigio. Præterea inaccessum ferme & abruptum lubricoq3 aditu, ita vt plerūq3 qui se iam ad summum vsq3 verticem penetrasse sperarant / lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autē opulentia sedeat: tota (sic vti videtur) aurea: maiorem in modum formosa atq3 amabilis. Porro amator vbi vix tandem conscendit: iamq3 ad fores accesserit: obstupescat: oculis in aurum defixis: deinde spes, quę & ipsa specioso vultu est, ac versicoloribus amicta / manu prehēsa introducat: mire iam ipso ingressu attonitum. Atq3 ab eo quidem tempore spes vsq3 illum antecedat, ducatq3: tum alię mulieres illum excipiētes, puta fallacia, seruitusq3, tradāt labori. At is miserum penitus defatigatum tādem senectę tradat iam morbidum coloreq3 commutato. Postremo contumelia, arreptum illum ad desperationem pertrahat. Ex hoc quidem tempore spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium per qđ ingressus fuerat: sed per posticum quoddam & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex, lęua quidem pudorem occultās, dextra vero seipsum strangulās. Occurrat autē exeunti pœnitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq3 hic quidem esto picturæ finis. Cęterum tu Timocles optime ipse diligēter consideratis singulis expende: num e re tua sit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longe dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autē feceris, memineris sapientis illius qui dixit: deum in culpa non esse: verum qui sua sponte delegerit.

CNEMONIS AC DAMIPPI DIALOGVS: ERASMO INTERPRETE. CNEMON.

Oc illud est qđ vulgo dici consueuit, Hinulus leonē. DA. Quid isthuc est, qđ tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomacher rogas? Equidem hæredem reliqui quendam preter animi sententiā: videlicet astu delusus miser: iis quos maxime mea cupiebā habere preteritis. DA. Sed isthuc quinā euenit? CNE. Hermolaum nobilē illum diuitem, quum orbus esset, imminente morte captabam, assidens atq3 inseruiens. Neq3 ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoq3 mihi visum est scitum consultumq3: vt testamentum proferrem ac publicarem: quo illum rerum mearum in solidum hęredem insti

tueram: nimirum vt ille viciſſim idem faceret: meo prouocatus exemplo. DAMIP. At quid tandem ille? CNE. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit id quidem ignoro. Cæterum ego repente atq; inſperato e vita deceſſi: tecti ruina oppreſſus. Et nunc Hermolaus mea poſſidet: lupi cuiuſpiam in morem ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. DA. Imo non eſcam modo cum hamo, quin etiam te quoq; piſcatorem ſimul abſtulit. Itaq; technam iſtam / in tuum ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sic apparet: idq; adeo deploro.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE DIALOGVS. EODEM INTERPRETE. ZENOPHANTES.

AT tu Callidemides, quo pacto interiſti? Nam ipſe quemadmodum Diuię paraſitus quum eſſem, imodica ingurgitatione præfocatus fuerim, noſti: aderas enī morienti. CAL. Aderam Zenophantes. Porro mihi nouum quiddā atq; inopinatum accidit. Nā tibi quoq; notus eſt Ptœodorus ille ſenex. ZENOPHAN. Orbum illū dicis, ac diuitem, apud quem te aſſidue verſari conſpiciebam? CALLI. Illum ipſum ſemper captabā, colebamq;: id mihi pollicēs fore: vt meo bono ꝙ primum moreretur. Verum quum ea res ī longum proferretur: ſene videlicet vel vltra tithonios annos viuente: compendiariam quandam excogitaui viam: qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidē empto veneno / pocillatori perſuaſeram: vt ſimulatq; Ptœodorus potum poſceret, bibebat autem prolixius, pręſentius in calicem iniiceret: haberetq; in promptu, porrecturus illi. Qđ ſi feciſſet: iureiurando confirmabam, me illum manumiſſurum. ZENOPHAN. Quid igitur accidit? nam inopinatum quiddam narraturus mihi videris. CAL. Vbi iam loti veniſſemus: puer duobus paratis poculis / altero Ptœodoro cui venenum erat additū: altero mihi: neſcio quo modo errās, mihi venenum, Ptœodoro porrexit innoxium. Mox ille ꝗdem bibit: at ego protinus humi porrectim ſtratus ſum: ſuppoſititium videlicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophanta? Atqui non conuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profecto: nam elegāter / ac lepide tibi hæc res euenit. Porro ſenex ille quid interim? CAL. Primum ad caſum ſubitū atq; inexpectatum / ſane conturbatus eſt. Deinde ſimul atq; intellexit: id qđ acciderat: puta pocillatoris errore factum: riſit & ipſe. ZENO. Recte ſane. Tam etſi non oportuit ad compēdium illud diuertere. ſiquidē veniſſet tibi populari vulgataq; via / tutius certiuſq;: etiam ſi paulo ſerius.

Finis.

MENIPPI & TANTALI Dialogus. Eodem Erasmo interprete.

MENIPPVS.

Vid eiulas o Tantale: aut quid tuã deploras fortunã: stagno immĩnés? TAN. Quoniã siti enecor Menippe. ME. Vsq; adeo piger es atq; iners: vti nõ vel ꝓnus incũbẽs bibere noris: vel caua vola hauriens? TAN. Nihil profecero: si procũbam. Refugit enim aqua: simulatq; me ꝓpius admoueri senserit: q; si quãdo hausero, oriq; coner applicare: prius effluxit, q̃ summa rigem labia. Atq; inter digitos effluens aqua / haud scio quomodo rursus manũ meam aridã relinquit. ME. Prodigiosum quiddã de te narras Tantale. Verum dic mihi: isthuc ipsum quorsum opus est bibere? quũ corpore careas? Nã illud qđ esurire poterat aut sitire, in Lydia sepultũ est. Cæterum tu quũ sis animus: quinã posthac aut sitire queas: aut bibere? TAN. Atqui hoc ipsum supplicii genus est: vt aĩa perinde quasi corpus sit, ita sitiat. ME. Age hoc ita habere credimus: quandoquidẽ affirmas te siti puniri. At quid hic acerbi tibi poterit accidere? Num metuis ne potus inopia moriare? At equidẽ haud video alteros inferos: si quis hos relinquat: neq; locum aliũ in quem morte demigret quispiã. TAN. Recte tu quidẽ dicis. Verum hoc ipsum supplicii genus est: sitire, quũ nihil sit opus. ME. Desipis Tantale: & vti verũ tibi fatear, non alio potu videris egere: q̃ veratro mero. Nam diuersum quiddam pateris, iis quos canes rabiosi momorderint: vt qui non aquã: quẽadmodũ illi: sed sitim horreas. TAN. Ne veratrum quidẽ recusarim bibere Menippe: si liceat modo. MENIP. Bono es animo Tãtale: certum habẽs: nunq̃ fore: vt vel tu vel reliquorum maniũ quispiam bibat: Neq; enim fieri potest. Q̃q̃ nõ omnibus / quẽadmodum tibi / pœna adiudicata est: vt sitiant: aqua illos non expectante.

FINIS.

MENIPPI ac MERCVRII Dialogus. Erasmo quoq; interprete.

MENIPPVS.

T vbinam formosi illi sunt, ac formosæ Mercuri? Ducito me: docetoq;: vtpote recens huc profectũ hospitẽ. MER. Haud mihi licet per otium Menippe. quin tu isthuc ipso e loco dextrorsum oculos deflecte. Illic & Hiacynth⁹ est: & Narcissus ille: & Nireus: & Achilles: & Tyro: & Helena: & Leda: breuiter quicquid est veterũ formarum. ME. Equidẽ præter ossa nihil video: caluariasq; carnibus renudatas: inter quæ oĩa, nihil sit oĩno discriminis. MER. Atqui hęc sunt q̃ poetæ cũcti mirãtur

ac celebrãt: ossa scilicet quę tu videris contenere. ME. At Helenã saltẽ mihi cõmonstra. Nam ipse quidẽ haud queam dignoscere. MER. Hæc videlicet caluaria, Helena est. ME. Et hui⁹ scilicet ossis gratia, mille naues ex vniuersa Gręcia / acto delectu / sunt impletæ: tãtaq̃ tũ gręcorũ tũ barbarorũ multitudo conflixit: tot vrbes sunt euersæ? MER. Cæterũ Menippe non vidisti mulierẽ hanc viuã. qđ si fecisses: forsan diceres tu quoq̃, vitio dandũ nõ esse Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiã arefactos marcidosq̃ contempleť: posteaq̃ coloris decus abiecerint: deformes nimirũ videantur. At iidem, donec florẽt, coloremq̃ obtinẽt, sunt speciosissimi. ME. Proinde illud iam demiror Mercuri: si græci non intellexerũt: sese pro re vsq̃adeo momẽtanea, quęq̃ tam facile emarcesseret, elaborare. MER. Haud mihi vacat tecum philosophari: quare delecto loco, vbicũq̃ velis, prosterne temet ac recübe. Mihi iam alię sunt traducendæ vmbræ.

MENIPPI, AMPHILOCHI, TROPHONII disceptatio. Eodẽ interprete.

MENIPPVS.

Os nimirũ Trophonie atq̃ Amphiloche, quũ sitis mortui: tamẽ haud scio quonã modo / phanis estis donati: vatesq̃ credimini: ac stulti mortales deos esse vos arbitrantur. TRO. Quid? an nobis igitur imputãdum: si per insciti am illi de mortuis huiusmodi opinanť? ME. Atqui nõ ista fuissent opinati: ni vos / tum quũ viueretis, eiusmodi quædam portẽta ostẽtassetis: tanq̃ futurorũ fuissetis præscii: quasiq̃ prædicere potuissetis: si qui percontarentur. TRO. Menippe, nouerit Amphilochus hic, ipsi pro sese respondendũ esse. Cæterũ ego heros sum: vaticinorq̃ si quis ad me descẽderit. At tu videre nunq̃ omnino Lebadiam adiisse: neq̃ enim alioqui ista non crederes. MENIP. Quid ais? Equidem nisi Lebadiam fuissem profectus: ac linteis amictus / offam ridicule manu gestans / per angustum aditũ in specum irrepsissem: nequaq̃ fieri potuisset: vt te defunctũ esse cognoscerẽ, perinde atq̃ nos: solaq̃ prestigiatura reliquos antecellere. Sed age per ipsam diuinãdi artẽ, quid tandẽ est heros? neq̃ enim intelligo. TRO. Est quiddã partim ex homine / partim ex deo cõpositũ. ME. Nempe: qđ neq̃ sit homo: quẽadmodũ audio: neq̃ deus: verũ pariter vtrũq̃. Ergo dimidia illa tui ac diuina pars, quo nũc recessit? TRO. Reddit oracula Menippe in Bœotia. ME. Haud intelligo qđ dicas Trophonie: nisi q̃ illud plane video, te totum esse mortuum.

FINIS.

CHARONTIS ac MENIPPI Dialogus. Ex eiusdem interpretatione.

CHARON.

Edde naulũ sceleste. ME. Vociferare: siqdẽ isthuc tibi voluptati est Charon. CHA. Redde inquã qđ pro traiectione debes. ME. Haud quaq̃ auferre queas: ab eo q non habeat. CHA. An est quisq̃: qui ne obulũ qdẽ habeat? ME. Sit ne ali⁹ quispiã p̃terea: eqdem ignoro. Ipse certe nõ habeo. CHA. Atqui p̃focabo te p ditem ĩpurissime: ni reddas. ME. At ego illiso baculo tibi cõminuam caput. CHA. Num ergo te tã lõgo traiectu grat[is] trãsuexero? ME. Mercuri⁹ meo noĩe tibi reddat: vt q me tibi tradiderit. MER. Belle mecũ agat per Iouẽ: si qdẽ futurũ est, vt etiã defunctorũ noĩe persoluã. CHA. Haud omittã te. ME. Quin tu igit̃ hac gr̃a perge vt facis, nauim trahere: q̃q̃ qđ nõ habeo, quinã auferas? CHA. At tu nesciebas: qd tibi fuerit adportandũ? ME. Sciebã quidẽ, verũ nõ erat. Quid igitur? num ea gr̃a erat mihi semp in vita manendũ? CHA. Solus ergo gloriaberis te gratis fuisse trãsuectũ? ME. Haud gratis: o p̃clare: siquidẽ & sentinã exhausi & remũ arripui: & vectoꝝ oĩm vn⁹ nõ eiulaui. CHA. Ista nihil ad naulũ: obulũ reddas oportet. neq; eñ fas est, secus fieri. ME. Proinde tu me rursum ĩ vitã reuehe. CHA. Belle dicis: nimirũ vt verbera etiã ab Aeaco mihi lucrifaciã. ME. Ergo molestus ne sis. CHA. Ostẽde quid habeas in pera. ME. Lupinũ si velis: & Hecatæ cœnã. CHA. Vnde nobis hũc canẽ adduxisti Mercuri? tum qualia garriebat iter nauigãdũ? vectores oẽs irridẽs ac dicteriis incessens: vnusq; cantillans: illis ploratibus. MER. An ignoras Charon: quem virũ transuexeris? plane liberũ: cuiq; nihil omnino curæ sit. Hic est Menipp⁹. CHA. Atqui si vnq̃ posthac te recepero. ME. Si receperis: o præclare. Ne possis quidẽ iterum recipere. FINIS.

CRATETIS ac DIOGENIS. CRATES.

Oerichum diuitẽ noueras ne Diogenes? illũ inquã supra modũ diuitẽ: illũ Corintho p̃fectũ: cui tot erãt naues onustæ mercibus: cuius consobrinus Aristeas, quũ ipse quoq; diues esset, Homericũ illud in ore solebat habere.

Aut me confice tu: aut ego tete. DIOG.

Cuius rei gr̃a sese captabãt inuicẽ Crates? CRA. Hęreditatis causa, quũ eẽnt æq̃les, vterq; alterũ captabãt. Iãq; testamẽta publicauerãt ambo: in qbus Mœrich⁹ (si prior moreret̃) Aristean oĩm rerũ suaꝝ dominũ relinq̃bat. Mœrichũ vicissim Aristeas: si qdẽ ipse prior e vita decederet. Hęc igit̃ quũ essent ĩ tabulis scripta, illi inter sese captabãt: & alter alte-

rum adulationib⁹ obsequiisq́ superare contēdebat. Porro diuini: haud scio vtrū ex astris id qđ futurū sit cōiectātes: an somniis queadmodū Chaldęi faciūt: quin & Pythius ipse: nūc Aristeam victorē fore pnūciabat: nūc Mœrichū: ac trutina qdē interim ad hūc, interim ad illū ppēdebat. DIOG. Quid igit tādē euenit? Nā audire est operępciū Crates. CRAT. Eodē die mortui sunt ambo. Cęterū hęreditates ad Eunomiū ac Thrasyclē deuenerūt: quorū vterq́ cognat⁹ illis erat. Atqui de his nihil pdixerāt diuini futurū: vt tale quippiā accideret. Etenī quū Sicyone Cirrhā versus nauigarēt: medio in cursu / obliquo orto Iapige / eo sunt depulsi. DIOG. Recte factū. At nos quū nos essem⁹ in vita nihil eiusmodi alter de altero cogitabam⁹. Neq́ enī ego vnq̄ optabā: vt moreret Antisthenes: quo nimirū bacul⁹ illi⁹ ad me rediret hęredē (habebat autē egregie validū) quē ipse sibi parauerat oleaginū: neq́ tu Crates opinor desyderabas: vt me mortuo: in possessionū mearū successionē venires puta dolii / ac peræ: in qua quidē lupini Chœnices inerāt duę. CRAT. Neq́ enī mihi quicq̄ istis reb⁹ erat opus. Imo ne tibi quidē Diogenes. siqdē quę ad rē pertinebāt: quæq́ tu Antistheni succedēs accepisti: deinde ego succedēs tibi: ea nimirū multo sunt potiora: multoq́ splēdidiora: q̄ vel psarū iperiū. DIOG. Quęnā sūt ista q̄ dicis? CRA. Sapiētiā inquā, frugalitatē, veritatē libertatē. DIO. Per Iouē memini me i istiusmodi opū hęreditatē Antistheni successisse: tibiq́ eas lōge etiā maiores reliqsse. CRA. Verū reliq mortales hoc possessionū gen⁹ aspnabant: neq́ qsq̄ nos ob spem potiūdæ hęreditatis obsequiis captabat: sed ad aurū oēis intēdebāt oculos. DIO. Nec iniuria. Neq́ enī habebāt: quo facultates eiusmodi a nobis traditas acciperēt, qppe rimosi iā vitiatiq́ deliciis: nō aliter q̄ vasa carie putria. Quo fit vt si qn̄ quis i illos ifundat: vel sapiētiā: vel libertatē: vel veritatē: effluat ilico pstilletq́: fundo qđ imissum est cōtinere nō valēte. Cuiusmodi qddā & Danai filiab⁹ aiūt accidere: dū i doliū ptusum haustā aquā iportāt. At iidē aurū dētibus / & vnguib⁹ / omniq́ vi seruabāt. CRAT. Proinde nos hic quoq́ nostras possidebim⁹ opes. Illi simulatq́ huc venerint: obulū dūtaxat secū ferent: ac ne hūc quidē vlterius, q̄ ad portitorem. τέλοσ.

NIREI ac THERSITAE. NIREVS.

Ecce deniq́ vel Menippus hic iudex erit: vter nostrū sit formosior. Dic Menippe: an non tibi videor forma præstantior? MENIP. Imo quinam sitis pri⁹ arbitror indicādum. Nā hoc opinor scito est opus. NIREVS. Nireus ac Thersites. MENIPPVS. Vter Nireus: vter Thersites? Nondum enim vel hoc satis liquet.

THER. Iã vnũ hoc vinco: ꝙ tibi sum similis, neq; tãtopere me ꝓcellis: quantopere te cęcus ille Homerus extulit: vnũ oĩm formosissimũ appellãs. Quin ego fastigiato vertice: rarisq; & ĩpexis capillis ille: nihilo te ĩferior visus sum arbitro. Iã vero tẽpus est, vti ꝓnũcies Menippe: vtrũ altero formosiorẽ existimes. NI. Mirꝫ ni me Aglaia charopeq; ꝓgnatũ: Qui vir pulcherrim⁹ vn⁹ Omnibus e graiis priameia ad Pergama veni.

MENIP. At qui nõ item sub terrã opinor pulcherrimus venisti: quippe qui reliquis qdẽ ossibus / aliis appareas assimilis: porro caluaria / hoc vno ĩsigni a Thersitę caluaria dignosci possit: ꝙ tua delicata est ac mollicula. Quando quidẽ isthuc habes effœminatũ ac neutiq̃ viro decorũ. NIR. Attamen Homerũ percontare: qua specie tum fuerim: quum iter Græcorũ copias militarẽ. MENI. Tu qdem somnia mihi narras. At ego ea specto: q̃ video, quæq; tibi adsunt ĩ pręsentia. Cęterũ ista norunt: q id tẽporis viuebãt. NIREVS. Quid igitur tandẽ? An non ego hic formosior Menippe? MENIP. Neq; tu, neq; quisq̃ alius formosus hoc loco. Siquidẽ apud ĩferos æqualitas est: paresq; sunt omnes. THERSIT. Mihi qdem vel hoc sat est.

DIOGENIS AC MAVSOLI. DIOGENES.

He tu Car, q̃re tãdem ĩsolens es tibiq; places, ac dignũ te credis q vnus nobis oĩbus anteponare? MAVSO. Primũ regni noĩe O tu Siopẽsis: qppe q Carię ĩperaueri vniuersę: ꝑterea Lydię quoq; gẽtibus aliquot. Tum aũt & ĩsulas nõnullas subegerĩ. Miletũ vsq; pueneri, plęrisq; Ionię partibus vastatis. Ad hęc formosus erã ac ꝓcerus, ac bellicis in rebus ꝓualidus. Postremo: qđ est oĩm maximũ: ĩ Halicarnasso monumẽtũ erectũ habeo: singulari magnitudine: quãtũ videlicet defunctorũ alius nemo possidet, neq; pari etiã pulchritudine conditũ: viris scilicet atq; eqs / pulcherrĩo e saxo / viuã formã absolutissĩo artificio exꝑssis, adeo vt vl' phanũ aliqđ sĩle haud facile quis ĩueniat. Nũ iniuria tibi videor has ob res mihi placere, atq; efferri? DIOG. Nũ ob ĩꝑiũ ais: ob formã: atq; ob sepulchri molẽ? MAV. Per Iouẽ ob hæc ĩquã. DIO. Atq o formose Mausole neq; vires iã illę, neq; forma tibi iã adest. Adeo vt si quẽ arbitrũ de formę ꝓcellẽtia delegerimus, haudquaq̃ dicere potis sit: quãobrẽ tua caluaria meę sit anteferẽda: siqdẽ vtraq; pariter tũ calua, tũ nuda: vtriq; dẽtes pariter ostẽdim⁹: pariter oculis orbati sum⁹: pariter narib⁹ simis / ac sursũ hiantibus deformati. Cęterũ sepulchrũ, ac saxa illa ꝓciosa, Halicarnasseis forsitã iactare licebit, & hospitib⁹ glĩę causa ostẽtare, tanq̃ q magnificã quãdã apđ se structurã habeãt: verũ qđ hĩc cõmoditatis ad te redeat vir egregie, neq̃q̃

video:nisi forsan illud cõmodũ vocas:ꝙ plus oneris atq͂ nos sustines:sub tã ingẽtibus saxis p̃ssus ac laborans. MAVSO. Ita ne nihil illa mihi cõducunt omnia? planeq͂ pares erunt Mausolus ac Diogenes? DIOG. Imo haud pares inquã vir clarissime. Nã Mausolus discruciabit: quoties earũ rerũ in mentem veniet:quibus in vita florere consueuit. At Diogenes interim eũ ridebit. Atq͂ ille quidẽ de suo illo monumento:qđ est in Halicarnasso memorabit, ab vxore Artemisia, atq͂ sorore parato:cõtra Diogenes ne id quidẽ suo de corpore nouit:nunqđ habeat sepulchrũ. Neq͂ eñ illi res ea curę est. Verum apud viros excellẽtissimos sui memoriã famãq͂ reliquit: vt qui vitam peregerit viro dignã:tuo monumẽto Carũ abiectissime, celsiorem:ac tutiore in loco substructam. τέλοσ.

SIMYLI AC POLYSTRATI. SIMYLVS.

Venisti tandẽ & tu Polystrate ad nos quum annos vixeris haud multo pauciores centũ opinor. POLY. Nonaginta octo Simyle. SIMYLVS. Sed quinã triginta istos annos egisti:quibus mihi fueras superstes. Nã ip̃e perii te ferme septuagenario. POLYST. Q̃z suauissime p̃fecto:etiam si hoc mirum tibi videbit. SIMY. Mirum vero:si quidẽ tibi primũ seni, deinde inualido, postremo etiã orbo quicq̃ poterat esse in vita suaue. POLY. Pricipio nihil erat qđ nõ possem. pręterea pueri formosi complures aderãt:tũ mulieres nitidissimæ:vnguẽta, vinum mire fragrans, postremo mensæ vel siculis illis lautiores. SIMY. Noua narras. Nã ego te plane sordidum ac parcissimũ esse sciebam. POLY. Atqui vir p̃clare, ex alienis arcis opes mihi subscatebant. Tum diluculo p̃tinus q̃plurimi mortales ad fores meas vẽtitabãt:simulq͂ ex omni rerũ genere quæ terrarũ vbiuis pulcherrimæ reperiũtur munera deportabant. SIMY. Nũ me defuncto regnũ gessisti? POLY. Minime:verũ amantes habebã innumeros. SIMY. Non possum nõ ridere. Tu ne amãtes: tantus natu quũ esses:vixq͂ tibi dẽtes superessent quatuor? POLY. Habebã per Iouẽ, equidẽ optimates ciuitatis. Quũq͂ essem tum senex:tũ caluus:sicuti vides:præterea lippiẽs etiã ac senio cęcutiens:postremo naribus muccosis:tamẽ cupidissime mihi inseruiebãt:adeo vt is felix videret:quẽcũq͂ vl' aspexissem modo. SIMY. Nũ tu quoq͂ quẽadmodũ Phaon ille, Venerẽ aliquã e Chio trãsuexisti:vt ob id optanti tibi illa dederit, rursum ad iuuentã redire: ac denuo formosum atq͂ amabilẽ fieri? POLY. Haud quaq̃. Quin magis quũ talis essem, qualẽ dixi:tamẽ supra modum adamabar. SIMY. Aenigmata narras. POLY. Atqui notissim⁹ est hic amor quũ vulgo fit frequẽs, nempe erga senes orbos ac diuites. SIMY. Nũc

tua forma/ vnde tibi profecta fuerit intelligo vir egregie: nimirũ ab aurea illa Venere. POLY. Verum tamẽ non parum multas cõmoditates ab amã tibus tuli Simyle: propemodum etiã adoratus ab illis. Porro sæpius etiam quasi procax illis illudebã: excludẽs interdũ nõnullos eorũ. Interim illi iter sese decertabãt & in ambiendis primis apud me partibus/aliũ alius anteire nitebatur. SIMY. Sed age: de facultatib⁹ tuis quid tandẽ statueras? POLY. Palam quidẽ affirmabã: me vnũquẽq; illorum relicturũ hæredem. Idq; illi quũ crederent futurũ: certatim se quisq; obsequentiorẽ atq; adulantiorem præbebat. Cæterũ alteras illas veras tabulas/quas apud me seruauerã, reliqui: in quib⁹ omnes illos plorare iussi. SIMY. At postremæ illæ tabulæ: quẽ pronũciabãt hæredẽ? Num e cognatis quẽpiam? POLY. Nõ per Iouẽ: immo nouitium quẽdam: ex formosis illis adolescẽtulis: natione Phrygem. SIMY. Quot annos natũ Polystrate? POLY. Viginti ferme. SIMY. Iã intelligo quibus obsequiis ille te demeruerit. POLY. Attamen multo illis dignior: qui scriberetur hæres: etiã si barbarus erat ac perditus. Quẽ iam ipsi etiã optimates colunt captantq;. Is igitur mihi extitit hæres. Iãq; inter patricios numerat: subraso mẽto, barbaroq; cultu ac lingua. Quin eũ Codro generosiorẽ, Nireo formosiorẽ, Vlysse prudẽtiorẽ eẽ ꝑdicãt. SIMY. Nõ laboro: vel totius Græciẹ sit ĩperator, si libet: modo ne illi potiant̃ hæreditate. τέλος.

VENERIS & CVPIDINIS. VENVS.

Vid tandẽ in causa est Cupido: vt quũ reliquos deos omnis adortus expugnaris: Iouem ipm: Neptunũ: Apollinẽ: Iunonem: me deniq; matrẽ: ab vna Minerua tẽperes: vtq; aduersus hãc nec vllũ habeat icẽdiũ tua fax: & iaculis vacua sit pharetra: tũ & ipe arcu careas: neq; iaculari noris? CVPI. Equidẽ hanc metuo mater. est enim formidabilis truculẽtoq; aspectu: ac ferocitate q̃dã supra modũ virili. Proinde si quãdo tenso arcu petã illam: galeæ cristã quatiẽs/expauefacit me: moxq; formidine tremere occipio: sic vt arma mihi e manibus excidant. VENVS. Atqui Mars an non erat hac formidabilior? Et hunc tamẽ separatum exarmasti. CVPI. Imo ille cupide me recipit: atq; vltro etiã inuitat. Verum Minerua semp adductis supciliis obseruat. Quin aliquãdo temere ad illã aduolaui facem ꝓpius admouẽs. At illa si quidẽ ad me accesseris inq̃t per parentẽ Iouẽ quouis modo te cõfecero: aut lãcea te trãsfigam: aut pedibus arreptũ in tartara dabo præcipitẽ: aut ipsa te discerpã. plurima itẽ id genus cõminabat̃. Ad hẹc acrib⁹ obtuet̃ oculis: postremo & in pectore faciẽ quãdã gestat horrẽdã, viperis capillorũ vice comatã. Hãc nimirũ maximope formido. Terri

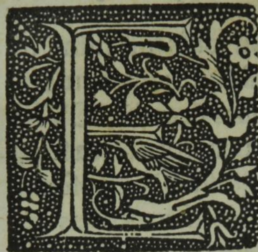
tat em̄ me: fugioq; quoties eã aspicio. VENVS. Esto sane. Mineruã metuis vt ais atq; hui⁹ gestamen gorgona reformidas: idq; quũ Iouis ipi⁹ fulmẽ nõ formidaueris. Cęterũ Musæ quã ob causam abs te nõ feriunt: atq; a tuis iaculis tutæ agũt? Nũ & hæ cristas quatiunt: aut gorgonas ptendũt? CVPI. Has quidẽ reuereor mater. Sũt em̄ vultu pudico ac reuerẽdo: pterea semp aliquo tenent studio: semp cantionib⁹ animũ intentũ gerũt. Quin ipse etiã nõ raro illis assisto: carminis suauitate delinit⁹. VENVS. Esto nec has adoriris: ppterea q̄ sint reuerẽdæ: at Dianã qua tãdẽ grã nõ vulneras? CVPI. Vt breuiter dicã: hãc ne dephẽdere qdẽ vsq̄ sum potis: quippe ppetuo p mõtes fugitantẽ. Ad hęc alteri⁹ cuiusdã sui cupidinis illa tenet cupidine. VENVS. Cui⁹ o gnate? CVPI. Nempe venatu ceruorũ & hinnulorũ: quos insectat vt capiat: ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerũ huiusmodi studio tenetur. Tametsi fratrẽ eius qui nimirũ arcu valet & ipe: feritq; emin⁹. VENVS. Teneo gnate. eũ sæpenumero sagitta vulnerasti. τέλοσ.

MARTIS ac MERCVRII. MARS.

AVdistin Mercuri cuiusmodi nobis minat⁹ sit Iuppiter? q̄ supba: q̄q; dictu absurda? Ego inqt / si voluero / catenã ex ęthere demittã: vnde si vos suspẽsi me vi detrahere conemini, luseritis operã. Nũq̄ em̄ me deorsũ trahetis. Cõtra ego vos velim ĩ altũ attrahere: nõ vos modo: verũetiã tũ terrã ipam, tũ mare pariter subuectũ in sublime sustulero. Ad hęc alia pmulta: q̄ tu quoq; audisti. At ego si qdẽ cũ vno quolibet singulatim cõferat: ita pstãtiorẽ eũ esse, viribusq; superiorẽ, haud quaq̄ negauerim: verũ vnũ tã multis pariter in tãtũ antecellere: vt eũ ne põdere qdẽ vincere queamus: etiã ac mare nobis adiunxerimus: id neutiq̄ crediderim. MERCV. Bona verba Mars. Neq; em̄ sat tutũ est ista loq: ne qd forte mali nobis hæc petulãtia cõciliet. MARS. An vero credis apud quẽlibet hęc dicturũ me? Imo apud te solũ id audeo: quẽ linguæ cõtinẽtis eẽ sciebã. Sed qđ mihi maxime ridiculũ videbat: tũ quũ hęc minitãtẽ audirẽ: haud queã apđ te reticere. etem̄ meminerã: quũ nõ ita mlto ante Neptun⁹, Iuno, ac Pallas, mota aduersus eũ seditiõe machinarent cõphẽsũ illũ ĩ vicula cõiicere: quã topere formidarit: vtq; ĩ oẽm speciẽ sese verterit. Idq; cũ tres dũtaxat essent dii. Qđ ni Thetis misericordia cõmota, Briareũ Cẽtimanũ illi auxiliatum accersiuisset: ipso pariter cum fulmine ac tonitru vinct⁹ erat. Hęc reputãti mihi ridere libebat eius magniloquentiã iactantiãq;. MERCV. Tace. Bona verba. Neq; em̄ tutũ est ista vel tibi dicere: vel audire mihi. τέλοσ.

MERCVRII & MAIAE. MERCV.

St vero mater deus qsq̃ in cœlo me miserior? MAIA. Caue ne quid istiusmodi dixeris Mercuri. MERCV. Quid non dicā? qui quidē tantū negotiorū solus susti neam: qbus delassor: ī tā multa ministeria distractus? Nā mane protinus surgēdum est mihi, statimq; ver- rēdum cœnaculum: vbi dii cōpotant. Tum vbi curiā in qua consultant vndiq; strauero: ac singula ita vt oportet cōposuero: Ioui necessum est assistere, ac pse- rēdis illius mādatis toto die sursum ac deorsum cursitare: īsuper quum re deo, puluerulētus adhuc / Ambrosiam apponere cogor. Porro priusq̃ noui tius iste pocillator aduenisset: ego nectar etiā ministrabā. Quodq; est oīm indignissimū: soli omniū ne noctu quidē agere quietē licet: verum id quoq; tēporis necesse habeo defunctorū animas ad Plutonē deducere: maniumq; gregi me ducē prębere: tum autē & tribunalibus assistere. Neq; enim mihi sufficiebāt scilicet diurna negotia: dum versor in palęstris: dū in concioni- bus pconis vices ago: dū oratores instruo: ni hęc quoq; prouincia accedat: vt simul etiā vmbrarū res disponā. Atqui Ledę filii alternis iter ipsos vici- bus apud superos atq; īferos agitant. Mihi necesse est quotidie, tum hoc, tū illud pariter agere. Deīde duo illi Alcmena ac Semele miseris pgnati mu- lieribus / ociosi in conuiuiis accūbunt: at ego Maia Atlantide progenitus il lis ministro scilicet. Quin nunc quū recēs a Sidone Cadmi filia reuersus es- sem. Nā ad hanc me legarat: visum quid ageret puella. priusq̃ respirassem, & adhuc anhelū de via / versum ad Argos emandauit visurū / qui cū Danae ageretur. Rursum inde in Bœotiā profectus inquit, obiter Antiopā visito. Adeo vt plane iā pariturū me negarim. Qꝫ si mihi licuisset: lubēs profecto fecissem: id qđ solēt ii qui ī terris durā seruiūt seruitutē. MAIA. Missa fac ista gnate. Decet enī per oīa morē gerere patri: quū sis iuuenis. Ac nūc quo iussus es, Argos contēde. Deinde ī Bœotiā: ne si cessaris fuerisq; lętior, pla- gas etiā auferas. Nā iracundi sunt qui amant.

VENERIS ET CVPIDINIS. VENVS.

Vpido Gnate: vide quę facis flagitia. Nō iā de his loquor quę te īpulsore mortales in terra vel in se quisq;, vel iuicē alii in alios faciunt: verū de his ago q̃ apud superos quoq; designas: qui quidē Iouē ipsum cogis varias assumere for- mas: in quodcunq; tibi pro tēpore visum fuerit, eum ver- tens. Tum lunā e cœlo deuocas. Quin & solē aliquoties cō

pellis lentum apud Clymenen cessare aurigandi muneris oblitũ. Nã qcqd iniuriæ in me matrẽ etiã cõmittis, audacter ac tanq̃ tuto facis. Verũ tu q-dem o deorũ oĩm confidentissime, Rheam insup ipam iã anũ, præterea deorum tam multorũ parentẽ, eo ppulisti: vt pusionẽ adamet: atq; in Phrygiũ illum adolescentulũ depeat: ac tua iã opa insanit: iunctusq; leonibus, adhibitis item Corybãtibus: qppe qui et ipsi furore quodã sunt afflati: p Idã mõtem sursum ac deorsum oberrat: ipa quidẽ Attis amore eiulãs. Cæterũ Corybantũ alius suũ ipse penem ense desecat: alius demissa coma p mõtes fertinsanus: alius cornu canit: alius tympano tonat: alius cymbalo pstrepit: breuiter omnis vndiquaq; Ida tumultus atq; insaniæ plena est. Proinde cũcta timeo. Metuo ne tale qd accidat, quãdoqdem te pduxi, malũ ingẽs: vt siqñ resipiscat Rhea: vel potius si pgat insanire: Corybantibus impet: vt te correptũ discerpãt/aut leonibus obiiciãt. Hic me sollicitat metus: q vid eã tibi periculũ imminere. CVPIDO. Otioso animo esto mater: siqdem leonibus etiã ipsis iam familiaris sum factus: ita vt sæpenumero cõscensis eorũ tergis/ prehensaq; iuba/equitis ritu insidens/illos agitem. At vero illi interim mihi caudis adblandiuntur: ac manũ ori insertam receptãt/lambuntq;: deinde mihi reddũt innocuã. Porro Rheæ ipsi quãdo tandẽ vacauerit, vt me vlciscat: quũ in Atte sit tota? Postremo qd ego pecco: quũ res pulchras vt sunt, offero ac demõstro? vos ne appetite res pulchras. Quare his de rebus ne in me crimen cõferte. Num vis ipa tu mater: vti neq; tu posthac Martẽ ames: neq; ille te? VENVS. Vt es puicax: et nulla in re non superas. Attamen horum quæ dixi aliquando memineris.

DORIDIS ET GALATEAE. DORIS.

Ormosum amantẽ Galatea / nempe Siculũ istũ pastorẽ/ aiunt amore tui depire. GALAT. Ne ride Doris: etem qualis qualis est, Neptuno pr̃e prognatus est. DORIS. Quid tũ postea: si vel Ioue ipso sit pgenitus: quũ vsq;adeo agrestis atq; hispidus appareat: qđq; est oĩm deformissimũ/vnoculus? An vero credis genus illi qcq̃ pfuturũ ad formã? GAL. Ne isthuc qdẽ ipm: q hispid⁹ ẽ atq; agrestis vt tu vocas illũ deformat: quin virile magis est. Porro oculus media in frõte decet etiã: quo quidẽ nihilo segnius cernit: q̃ si duo forent. DORIS. Videris Galatea nõ amantẽ hr̃e Polyphemũ: sed illũ potius adamare: sic eũ pdicas. GAL. Eqdẽ haud adamo: sed tñ insignẽ istã vr̃am insultãdi/opprobrãdiq; petulãtiã ferre nõ queo. Ac mihi nimirũ inuidẽtia q̃dã isthuc facere videmini: ppterea q ille cũ forte aliqñ gregẽ pasceret suũ: nosq; e littorali specula in littore

ludentes cerneret in pminētibus Aetnæ pedib⁹: qua videlicet inter montē et mare litt⁹ sese in longū porrigit: vos ne aspexerit qdē: at ego oīm vna vi sa sim formosissima: eoq₃ in vnā me cōiecerit oculū. Ea res vos male habet. Nā argumētū est/me forma præstātiorē esse ac digniorē, quæ amer: vos cō tra fastiditas esse. DORIS. An istud tibi putas inuidēdū videri: si primū pa stori, deinde lusco formosa visa sis? Q̄ꝫ q̄ qd aliud ille potuit in te pbare: prę ter candorē? Is illi placet opinor: cꝙ caseo et lacti assueuerit: pinde qcqd his sit simile/id ptinus pulchrū iudicat. Alioq vbi libebit scire/qua sis facie: de scopulo quopiā in aquā, siquādo trāquilla steterit despectās, temetipam cō templare: videbis aliud nihil: nisi ppetuū candorē. Verū is quidē nō pbat: nisi rubor admixt⁹ illi/decus illi iūxerit. GALA. Atq ego illa immodice cā dida/ tū eiusmodi habeo amantē: quū interim e vobis nulla sit: quā vel pa stor/vel nauta/vel portitor aliqs miret. Cæterū Polyphemus (vt alia ne di cam) etiā canendi pitus est. DORIS. Tace o Galatea. Audiuimus illū canē tem quū nup prurirет in te: sed o sancta Venus, asinū rudere dixisses. Nam lyræ corpus simillimū erat ceruino capiti ossibus renudato: tū cornua pin de quasi cubiti pminebāt. Iis iūctis/inductisq₃ fidibus: quas ne Collope qdē circūtorquebat/ agreste qddā et absonū cantilabat: quū aliud interim ipse voce caneret: aliud lyra succineret. Ita vt tempare nobis nequierimus: quin rideremus amatoriā illā cantionē. Nā Echo ne respōdere quidē illi voluit balanti: quū sit adeo garrula. Imo puduisset: si visa fuisset stridulū illius et ridiculū cātū imitari. Adhæc gestabat ī vlnis amasius iste delitias suas/vrsi catulū pilis hirtū/ipsi nō dissimilem. Quis aūt nō inuideat tibi amicū istū Galatea? GAL. Quin tu igit Dori tuū ipsius amicū nobis cōmonstra: qui meo sit formosior: qꝙ doctius ac melius vel voce canat/vel cythara? DO RIS. Mihi quidē nullus est amator: neq₃ me hoc nomine iacto: quasi sim ve hemēter amabilis: verūtamē istiusmodi amicū/qualis est Polyphemus nē pe totus hircū olens, tū crudis victitās carnibus, et hospites, siq appulerint deuorās/tibi habeas: eumq₃ tu mutuum ames. τέλοσ.

DIOGENIS ET ALEXANDRI. DIOGE.

Vid hoc rei ē Alexāder? Itane defunctus es tu quoq₃ pīn atq₃ nos oēs? ALEX. Vides nimirū Diogenes. Tāetsi mi rādū nō est: si hō cū fueri, defūctus sim. DIOG. Nū ergo Iuppiter ille Hammō mētiebat cū te suū filiū esse diceret an vero tu Philippo pře pgnat⁹ eras? ALEX. Haud du bie Philippo. Neq₃ eñ obiissē: si Hammone parēte fuissē pgenit⁹. DIOG. Atq de Olympiade etiā cōsilia q̄dā ferebāt: puta draconē

quedā cū ea fuisse cōgressum/ visumq̄ in cubiculo: ex eo grauidā peperisse te. Porro Philippū errare/ falliq̄: q se tuū prem eē crederet. ALEX. Inaudie ram quidē et ipse ista queadmodū tu: at nūc video neq̄ mrem/ neq̄ Hāmo- nios illos vates sani qcq̄ aut veri dixisse. DIOG. Attamē istud illorū mēda ciū Alexander ad res gerēdas haud quaq̄ tibi fuit inutile: ꝓpterea q̄ vulg⁹ te verebatur/ metuebatq̄: quū deū esse crederet. Sed dic mihi: cuinā tam in gens illud imperiū moriēs reliquisti? ALEX. Id eqdē ignoro Diogenes. Ce lerius em̄ e vita submouebar: q̄ vt eēt otiū de illo qcq̄ statuēdi: ꝑter id vnū: q̄ moriēs Perdiccę anulū tradidi. Sed age: qd rides Diogenes? DIO. Quid ni rideā? An nō meministi qd Gręci fecerit: cū nup tibi arrepto impio adu larent: principēq̄ ac ducē aduersus barbaros deligerēt? Nōnulli vero i duo decim deorū numerū referrent/ ac phana cōstituerēt: deniq̄ sacra facerent tanq̄ draconis filio? Sed illud mihi dicito: vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. Etiādū in Babylone iaceo tertiū iā diē. Porro Ptolemæus ille satel- les meus, siquādo detur otiū, ab his rerū tumultibus q nūc instant/ pollicet in Aegyptū deportaturū me: atq̄ inibi sepulturū: quo videlicet vnus fiam ex diis Aegyptiis. DIOG. Nō possū nō ridere Alexāder: q qdē te videā etiā apud inferos desipientē: sperātēq̄ fore: vt aliquādo vel Anubis fias/ vel Osi ris. Quin tu spes istas omittis o diuinissime: neq̄ em̄ fas est reuerti quenq̄ qui semel paludē transmiserit: atq̄ intra specus hiatū descenderit. ꝓpterea q̄ neq̄ indiligēs est Aeacus/ neq̄ contēnendus Cerberus. Verū illud abs te discere peruelim: quo feras aio/ quoties in mentē redit: quāta felicitate apd superos relicta huc sis profectus: puta capitis custodibus/ satellitibus/ duci bus: tum auri tanta vi: ad hoc populis: qui te adorabāt. Pręterea Babylone Bactris/ immanibus illis belluis/ dignitate/ gloria: deinde q̄ eminebas con- spicuus: dum vectareris: dum amiculo candido caput haberes reuinctum: dum purpura circumamictus esses? Nunquid hæc te discruciant: quoties recursant animo? Quid lachrymas stulte? An non id te sapiens ille docuit Aristoteles: ne res eas quæ a fortuna proficiscantur/ stabiles ac firmas existi mares? ALEX. Sapiens ille? quum sit assētatorum omniū pditissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire: q̄ multa a me petierit: quæ mihi scripserit deinde quemadmodū abusus sit mea illa ambitione: qua cupiebam erudi- tione cæteris pręstare: quum mihi palparetur interim/ ac prædicaret me: nunc ob formam: tanq̄ et ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atq̄ opes. Nā has quoq̄ in bonoꝝ numero collocādas esse cēsebat: ne sibi vitio verteret: q̄ eas accipet. Plane præstigiosus vir ille quidem erat/ ac fraudulentus o Diogenes. Qq̄ illud fructus scilicet ex illius sapientia fero

ꝙ nūc perinde quasi summis de bonis excrucior: ob ista q̄ tu paulo ante cōmemorasti. DIOGENES. At scin quid facies? Ostēdā tibi molestię istius remediū. Quādoqdē his in locis veratrū nō prouenit: fac vt Lethei fluminis aquā auidis faucibus attrahēs/bibas: iterūꝙ ac sæpius bibas. Atꝙ eo pacto desines de bonis illis Aristotelicis discruciari. Verū eñ, Cletum etiā illū & Calisthenē video: cūꝙ his alios cōpluris raptim huc sese ferētes, quo te discerpant, pœnasꝙ sumāt, ob ea q̄ quodā in illos cōmisisti. Quare fac ī alterā hanc ripam te conferas, & crebrius (vt dixi) bibas. τέλοσ.

MENIPPI ET CHIRONIS. MENIPPVS.

EQuidem inaudiui Chiron, te deus quū esses/ tamē optasse mortē. CHIRON. Vera nimirū sunt ista q̄ audisti Menippe. Planeꝙ mortu⁹ sum sicuti vides: quū mihi licuerit immortalē esse. MENIPPVS. At q̄nā te mortis cupido tenebat: rei videlicet, quā vulg⁹ hominū horreat? CHIRON. Dicā apud te: virū neutiq̄ stultū atꝙ imperitū. Iā mihi desierat esse iucūdū: īmortalitate frui. MENIPPVS. Quid? An iiucūdū erat/ te viuere: luceꝙ tueri? CHIRON. Erat inquā Menippe. Nā qđ iucūdū vocant, id ego neutiq̄ simplex, sed variū quiddā eē arbitror. Verum quū ego semp viuerē, atꝙ iisdē ppetuo rebus vterer, sole/luce/cibo/tū horæ eædē recurrerēt: reliqua itē oīa, quęcūꝙ cōtingūt in vita, reciproco quodā orbe redirēt: atꝙ aliis alia p vices succederēt: satietas videlicet eorū me cepit. Neꝙ eñ in eo voluptas est sita: si perpetuo fruaris iisdē: sed oīno in permutādo posita est. MENIPPVS. Probe loqueris Chiron. Cęterū hęc q̄ apud inferos agitur vita, quinā tibi pcedit: posteaq̄ ad hanc tāq̄ ad potiorē te cōtulisti? CHIRON. Haud insuauiter Menippe. Siqdē æqualitas ipsa quiddā habet admodū populare. Nihil aūt interest vtrū in luce quis agat: an in tenebris. præterea neꝙ sitiēdū est nobis quēadmodū apud superos, neꝙ esuriendū: sed eiusmodi rerū omniū egentia vacamus. MENIPPVS. Vide Chiron ne temet ipse inuoluas: neue eodē tibi recidat oratio. CHIRON. Quāobrem isthuc ais? MENIPPVS. Nēpe: si illud tibi fastidio fuit: ꝙ in vita semp iisdem similibusꝙ rebus vtendū erat: quū hic itidē similia sint omnia: eūdem ad modum parient fastidiū. At de integro tibi quærēda erit vitæ cōmutatio, atꝙ hinc quopiā aliā in vitā demigrandū: id qđ arbitror fieri nō posse. CHIRON. Quid igitur faciundū Menippe? MENIPPVS. Illud nimirū, vti sapiēs quū sis, quēadmodū opinor, & vulgo pdicant, præsentibus rebus sis contentus: neꝙ quicq̄ in his esse putes: qđ ferri non queat.

τέλοσ.

MENIPPI ET CERBERI. MENIPPVS.

Eus Cerbere/quandoquidē mihi tecum cognatio quædā intercedit:quū et ipse sim canis: dic mihi per stygiā paludem,quomodo sese habebat Socrates quū huc accederet? Verisimile est aūt te/ deus quū sis/ nō latrare modo,verū etiā humano more loqui,siquando velis. CERBERVS. Quū ꝑcul adhuc abesset Menippe/ visus est constāti atq; interrito adire vultu:ꝑinde quasi mortē nihil omnino formidaret:ac tanq̄ hoc ipm vellet iis qui procul a specus ingressu stabāt/ostendere:verū simul atq; despexit in hiatū:viditq; ꝓfundū atq; atrū antri recessum:simulq; ego cunctantem etiā illū aconito mordēs pede correptū detraherē:infantiū ritu eiulabat/suosq; deplorabat liberos: nihilq; nō faciebat: in oēm speciē sese cōuertens.MENIP.Nū igit̃ fucate sapiēs erat ille:neq; vere mortē cōtēnebat?CERB.Haud vere.Cęterū vbi vidit id esse necesse,audaciā quādā prę se ferebat:quasi vero volens id esset passurus: qđ alioqui volenti/nolenti tñ oīno fuerat ferendū:videlicet quo spectatoribus esset miraculo. Eqdē illud in totū de viris istiusmodi vere possim dicere:ad fauces vsq; spec⁹ intrepidi sunt ac fortes:porro intus quū sunt/nihil mollius neq; fractius.MENIP. Cæterū ego quonā animo tibi visus sum subiisse specum? CERBE. Vnus mortaliū Menippe sic mihi visus es subire : vt tuo dignum erat genere: et prior te Diogenes:propterea ꝙ neutiq̄ adacti subieritis/aut intrusi:verum tum vltronei:tum ridentes:atq; omnibus plorare renuntiantes.

PRAEFATIO SEV HERCVLES GALlicus Luciani Erasmo interprete.

Erculem Galli lingua gentis vernacula Ogmiū vocant. Porro deum ipm noua quadā atq; inusitata figura depingunt: decrepitus est apud illos:recaluaster: reliqs capillis,siq reliqui sunt,plane canis: cute rugosa: et in aterrimum exusta colorē:cuiusmodi sunt nautę isti senes.Charontē potius/ aut Iapetū quempiā ex his q apud inferos versant̃/diceres.In summa:quiduis potius q̄ Herculē esse cōiiceres ex imagine.Atq; tali specie quū sit,tamē Herculis ornatū gerit:vt q tū leonis exuuiū indutus sit:tum clauam dextra teneat:tum pharetram humeris aptatā portet:tū arcū tensum lęua prætēdat.Deniq; modis oībus Hercules est. Hæc equidē arbitrabar in Græcanicorū deoꝝ cōtumeliā ꝑperā facere Gallos:quū eū eiusmodi fingerēt effigie:quo nimirū illū talib⁹ picturis vlciscerentur:ꝙ olim in regionem iporū incursasset:prædas agens id tpis: quum

Geryonis armenta vestigãs occidẽtaliũ gẽtiũ plærasq; regiones puastaret. At nõdũ etiã dixi: id qđ erat in imagine maxime nouũ atq; mirãdũ. Siqdẽ Hercules ille senex ingentẽ admodũ hominũ multitudinẽ trahit: oĩbus ab aure reuinctis. Porro vincula catenulæ tenues auro electrove cõfectę, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quũ vinculis vsq;adeo fragilib⁹ ducant̃: tamẽ neq; de fugiẽdo cogitãt, quũ alioqui cõmode possint: neq; prorsus obnitunt̃ aut pedibus aduersus trahẽtem obtendunt, sese resupinantes: verũ alacres ac lęti sequunt̃, ducẽtẽ admirãtes, vltro festinãtes oẽs, & laxatis funiculis, etiã anteuertere studẽtes. Perinde quasi grauiter laturi, si soluerent̃ vinculis. Ne illud qdẽ pigebit referre, qđ mihi videbat̃ oĩm absurdissimũ. Etenim quũ nõ inueniret pictor vnde catenularũ summas ansas necteret: videlicet dextera iam clauã, lęua arcũ tenẽte, summã dei linguã perterebrauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirũ ad eos qui ducebãtur, vultũ & oculos cõuertebat / arridẽs. Hęc ego quũ diutius assistẽs essem contẽplatus / admirans, hęsitans: indignãs Gallus quispiã / qui ppius astabat / nostratiũ literarũ nõ indoctus: id qđ declarauit: quũ Græcanicam linguã absolute sonaret, philosophus opinor ex eo genere philosophorũ: qđ apud illos esse fertur. Ego tibi hospes inqt / picturæ istius ænigma explicabo. Nã videre vehemẽter ad eã attonit⁹ ac stupefactus. Orationẽ nos Galli nequaq̃ arbitramur esse Mercurium: quẽadmodum vos Græci: verũ Herculi illã tribuimus: ppterea q; hic Mercurio longe robustior extiterit. Nã q; senex fingitur, nihil est qđ mirere. Siqdẽ vna facũdia cõsueuit in senecta demũ absolutũ vigorẽ ostendere: si modo verũ vestri dicunt poetæ.

Obduci iuuenum densa caligine pectus.
Contra senectam posse quiddam dicere:
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris ligua melle pfluit: et Troianorũ cõcionatores Lirioessan edunt, videlicet floridã quãdã vocẽ. Nam liria si satis cõmemini / flores appellantur. Proinde q; ab auribus vinctos ad linguã trahit senex hic Hercules: qui non aliud q̃ ipse est sermo: ne id quidẽ debes admirari: qui quidẽ non ignores linguæ cum auribus esse cognationẽ. Neq; vero ad cõtumeliã illius illud pertinet: q; ea pertusa est. Nam memini inquit, & Iambicos quosdam versiculos e comœdiis apud vos discere.

Siquidem viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodẽ hanc in summa habemus opinionẽ, vt quicquid egit id oratione facũdiaq; confecisse putemus: vtpote virũ sapiẽtẽ: ac persuadẽdo plę-

raq; sibi subegisse. Iam tela illius nimirũ rationes sunt, acutę, missiles, citæ atq; animũ sauciantes. Vnde pẽnigera dicta vos quoq; nominatis. Hactenꝰ Gallus. Ac mihi quidẽ quũ huc me cõferẽs mecũ inter eundũ ꝑpendere: nũ decorũ iam esset: vt tam grandis natu, quiq; iam pridẽ ab his doctrinæ certaminibus memet abdicassem, rursum me tam multorũ iudicũ calculis exponerẽ iudicãdum: in tẽpore subiit animũ meum eius picturæ recordatio. Nam antehac verebar: ne cui vestrũ viderer hęc admodũ pueriliter agere, quasiq; pręter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus/illud mihi impingeret dicens.

Aetas iam periit tua. Tum illud.
Ac te corripuit cariosa senecta: minister
Inualidusq; tibi, & segnes tardiq; caballi.

Videlicet eo scõmate pedes meos notans. Verũ quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor vt faciam: neq; me pudet hæc audere: quũ sim ipsi æqualis imagini. Itaq; robur/celeritas/forma/& si qua sunt alia corporis bona, valeãt: cũq; his tuus o Teie vates/cupido, vbi me mẽto subcano viderit, auro rutilantibus alis, si videbitur vel aquilas ꝑteruolet: neq; laborabit Hippoclides, imo nũc vel maxime tẽpestiuũ fuerit: facũdia repubescere/florere/vigere/ & q̃ licet plurimos ab auribus ducere: ac sępius arcu ferire: quãdoquidẽ periculũ nõ est: ne quãdo quis ꝑter spem pharetram inanẽ reperiat. Vides quibus modis ætatẽ meã, meãq; senectutẽ ipse consoler animẽq;: adeo vt non sim veritus, nauim iam olim in terrã subductam denuo reuellere, suisq; instructam armis/mediũ in pelagus demittere. Contingant autẽ a vobis o dii, afflatus secũdi: quando nunc vel maxime/ꝑsente/bono/atq; amico vento nobis ẽ opus. Quo si digni modo videbimur: in nos quoq; dicat aliquis Homericum illud,

Quos profert senior pannis e vilibus armos.

τέλοσ.

EVNVCHVS SIVE PAMPHILVS LVCIANI ERASMO INTERPRETE.

Nde nobis aduenis Luciane: seu quidnã rei rides? Semp tu quidẽ & alias cõsueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere: verũ isthuc magis aliqd solito videt̃ esse: de quo risum nec cõpescere queas. LVCIANVS. E foro tibi adsũ o Pãphile: porro mox efficiã, vt tu quoq; mecũ rideas: simulatq; audieris cuiusmdi litis adfuerim actioni: duobꝰ philosophis inter sese contẽdẽtibus. PAMPHILVS. Iam

isthuc ipm pfecto ridiculū est qđ ais: philosophos inuicē lites agitare. Nā etiā si quid magni fuisset negotii, inter ipsos modeste/citraq; pugnā/ cōtro uersiā cōpositā oportuit. LVCIANVS. Quid ais? Tranqlle cōponāt illi: q quidē solida plaustra cōuitiis onusta, alter in alterū effuderint, vociferātes miraq; puicacia cōtēdētes? PAMPHILVS. Videlicet de disciplinis atq; opi nionib⁹ Luciane, ita vt assolēt dissentiebāt: q erāt diuersę factiōis. LVCIA. Nequaq̄. Imo aliud quiddā erat hoc de quo dissidebāt. Nā eiusdē sectę erāt ambo, eiusdēq; scholæ. Et tamē orta inter eos lis erat. Porro iudices, qui co gnoscebāt, primates erāt hui⁹ reip. natuq; maximi ac sapiētissimi. Breuiter apud quos pudescat aliqs etiā parū apte quippiā elocutus, nedū ad tantā p uectus inuerecūdiā. PAMPH. Quin tu igit litis argumētū exponis, quo vi delicet ipse etiā cognoscā, quę res tibi tātū risum cōcitarit? LVCIANVS. Scis Pāphile, salariū, idq; neutiq̄ exiguū ab impatore fuisse cōstitutū: singu lis philosophorū generib⁹: puta, Stoicis/Platonicis/Epicureis: cūq; his etiā peripateticis: ita vt vnicuiq; sectæ pmiū esset æquale. Cęterū demortuo ex his quopiā, alius aliqs in eius locū subrogādus est q sit optimatū calculis p batus. Porro pmiū illud, neq; bubula pellis erat q̄piā, quēadmodū ait poeta nec porcellus: verū singulos in annos decies mille nūmū: quos accipiūt, vti doceāt iuuētutē. PAMPHI. Memini qdem ista. Quin aiūt nuper ex illis diē obiisse quēpiā: alterū ni fallor e peripateticis. LVCIA. Hæc ipsa Pamphile Helena: pter quā illi inter sese singulari certamine cōflictabāt. Et hacten⁹ quidē nihil etiā ridēdū erat in illis pter hoc: q quū philosophos eē se pfite rētur, ac pecunias p nihilo ducere: tamē earū gratia pinde atq; p patria in discrimē adducta, p religiōe maiorū, p monumētis pgenitorū, decertarēt. PAMPHI. Atqui peripateticorū istud est decretū: nō admodū esse negligē das pecunias: verū eas in tertio quodā bonorū ordine eē ponēdas. LVCIA. Recte dicis. Nā ita qdē aiūt. Proinde bellū hoc ex maiorū iudicio/sentētiaq; illis extitit: verū q̄ postea cōsequuta sint, iam ausculta. Primū cōplures qdē alii in defuncti illius funebribus ludis decertabāt: sed inter hos pcipue duo viribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quē dicā: cōtēriosum illū inquā: præterea Bagoas: qui quidē ea specie est: vt eunuchus esse videat. Inter hos initio de doctrina, deq; philosophiæ decretis atq; opinionibus est decerta tū: & vterq; sui specimē ac documētū dedit: q esset Aristotelicæ factionis: q q; eius placita sequeret ostēdit. At per Iouē in hoc certamine/neuter alte ro supior erat. Lis igitur huc deflexit deniq;. Diocles desinens iā eruditio nis suæ periculū ac specimen ostēdere, ad Bagoam descēdit, ac vitā illius in primis carpere est aggressus. Bagoas itidē huius vitam vicissim taxabat.

PAMPHILVS. Idq̧ merito Luciane. Siquidē eius rei magis erat habēda ratio. Proinde si ego forte iudex causæ sedissem: magis in hoc vt mihi videt, futurus erā occupatus: potiusq̧ spectassem, vter moribus esset pstantior: q̄ vter ad disputandū ac dicēdū promptior: atq̧ illi potius q̄ huic victoriā adiudicassem. LVCIANVS. Recte dicis. Equidē isti tuę sententiæ meum & ipse calculū addo. Verū vbi iā conuiciis, vbi maledictis essent satiati: tandē Diocles illud aiebat nefas esse, vel conari aut pponere Bagoam: vti cū philosophię studio, cūq̧ pulcherrimis illi⁹ pmiis, cōmerciū haberet: qui qdem eunuchus esset. Imo hoc hominū genus, nō solū ab eiusmodi cōtubernio secludi oportere: verū ab ipsis etiā sacris, ac vasis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus eiici. Ostēdens inauspicatū quoddā & occursu infaustum spectaculū fore: si quis mane domo egressus / vel videat istiusmodi quippiā. Atq̧ hac de re multis verbis disserebat: affirmās eunuchū neq̧ virum esse, neq̧ mulierē: sed quiddā vtrinq̧ cōpositū & conflatū, planeq̧ monstrum ab hominū natura specieq̧ alienū. PAMPHIL. Nouā accusandi rationē nobis narras Luciane. Iāq̧ & ipse ridere cōpellor / crimē audiēs tā inauditū. Sed alter ille qd? Nū obticebat? An vicissim & ipse quiddā ausus est ad ista respōdere? LVCIA. Initio qdē pudore ac metu (nā id est istis familiare) diutius obticebat, erubescēs interim, palāq̧ p se ferēs id qd erat. tandē autē tenuem quandā ac muliebrē edens vocē, negabat ęquū facere Dioclem: q se q̧ Eunuchus esset: ob id a philosophia secluderet: cū qua fœminis etiā esset cōmerciū. Allegabant: Aspasia, Diotima, Thargelia: quę causam illius adiuuabāt. Pręterea Academicus qdā Eunuchus natione Gallus: q paulo ante nostrā ætatē maximi nois apud Gręcos floruisset. Porro Diocles etiā illū ipm, si qdē extaret ac simili negotio sese misceret, phibitur sese respōdit: nihil expa uefactū opinione, quā apud vulgus obtinebat. Ad hęc quū ipse qdā dicteria in illū iaciebat: tū referebat in eū quæ a Stoicis maximeq̧ Cynicis dicta ad risum cōcitādū erāt idonea de corpore mutilo atq̧ impfecto. Hac ī re iudicū cognitio versabat. Deniq̧ toti⁹ causę iā illd caput eē cœpit: nū eunuch⁹ idoneus eēt cēsendus: q ad philosophiā admitteret: qq̧ iuuenibus pfici postularet: quū alter interī formā etiā ac corpis ītegritatē, in philosopho requirēdā eē diceret. Maxime vero vti barbā altā ac pmissam gerat: quo videlicet iis q discēdi cupidi aduenirēt, vir grauis appareat: & is cui fides haberi debeat: neq̧ īdignus videat decē illis drachmarū milib⁹: quę forēt ab impatore capiēda. Cęterū eunuchorū cōditionē etiā q̄ Spadonū esse viliorē. Nā illos aliqn̄ virile qddā exptos fuisse: at hunc ab ipo statim ortu fuisse exectū planeq̧ animal esse quoddā / variū atq̧ anceps: nō aliter q̄ cornices: quę neq̧

inter columbas, neq; inter coruos numerari queant. Alter contra respōderet eo iudicio non de corporis agi figura: verū de animi virtute: proīde mētis qualitatē expendi oportere: deq; dogmatū cognitione quęrendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles: qui quidē Ermeā eunuchū Atarne oriundum tyrannū supra modū sit admiratus: adeo, vt illi pinde atq; diis sacra fecerit. Ausus est et illud addere Bagoas/multo magis idoneum esse eunuchum: cui adolescentes erudiendi credanť: q ab hoc nulla in illos calumnia possit hærere: neq; Socraticū illud crimen in hunc competat: q adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimū in mentū imberbe fuerat cauillatus, ea hic facete/vt ipsi quidē videbatur/reiecit. Etenī si e barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare conuenit: nimirū hircus ante omnis primas tenebit. Hic tertius quidā assistens (nomē hominis silebitur) atqui iudices, inquit, hic malis lęuibus ac fœminea voce/reliquoq; corporis habitu eunucho adsimilis: siquis vestes detrahat, egregie vir esse videbitur. Alioq mentiunť qui ferūt eum aliquando in adulterio deprehensum/membra in membris, vt legū tabulæ loquūtur, habentē: atq; id quidē temporis ad eunuchū confugisse: eaq; reperta latebra absolutū fuisse: quū iudicibus crimē persuaderi non posset: vt q e specie hominē iudicarent eunuchū. At nūc mihi palinodiā canturus videť: idq; propter ostentatū premiū. Hæc quū dicerentur, omnibus, vt par erat, risus est obortus. Porro Bagoas magis etiam perturbabatur omnem in speciem sese varians: atq; in innumerabiles versus colores, tum frigido sudore fluens: ac neq; decorū sibi existimabat adulterii crimen agnoscere: neq; rursum eam accusationē inutilem ad præsens certamen arbitrabať. PAMPHI. Profecto deridicula sunt ista Luciane: neq; vulgarem vobis, vti cōiectandū est, voluptatem præbuerunt. Verū quo tādem res euasit? Et quid super his pronuntiarūt iudices? LVCIA. Non erat eadem omniū sententia. Verū aliis quidem visum est: vti nudato illo/quēadmodū in emptitiis seruis fieri consueuit/inspicerent: nū in iis quæ ad penem pertinēt/philosophari posset. Alii vero sententiā dixere multo magis etiam hac ridiculam: nempe vt accersitis e lustro mulieribus aliquot iuberent illum cū illis congredi: ac viri officio fungi: astante interim e iudicib⁹ quopiam, qui qdem esset natu maximus/fideq; spectatissima: qui inspiceret num philosophū pręstaret. Hęc vbi omniū risu fuissent excepta: neq; quisq̄ omnino adesset, cui non doleret aluus risu concussus: visum est vt integra causa in Italiā reiiceretur. Ac nunc alter /vt aiūt/ ad eloquentiæ ostentationem semet exercet atq; instruit: et accusationē q̄elaboratissimā meditatur adulterii crimen aggrediens: id quod ipsi maxime aduersatur. Quod qdē

et hic facit/iuxta malorũ rhetorum morem:quũ ex ipso crimine aduersarium inter viros recenset.Contra Bagoas diuersa curat:quemadmodũ audio:et assidue virum agit/negotiumq; præ manibus habet. Postremo victurũ sese sperat:si modo docere possit/se nihilo deteriorem esse equas ineuntibus asinis.Id enim amice visum est optimũ philosophiæ documẽtum/ atq; vna demonstratio:quæ refelli nõ queat. Proinde optarim:vt filius qui mihi est adhuc admodũ adolescens,nõ animum et linguam, sed penem haberet ad linguam idoneum.

Finis Eunuchi Erasmo interprete.

DE SACRIFICIIS.

ENimuero siquis recensere velit: quæ stultissimi mortales factitant/in sacris/in festis diebus/ in adeundis/salutãdisq; diis:tum quas res ab illis petant: quæ vota faciant: cuiusmodi sint,quæ de illis sentiunt/statuũtq; : equidem haud scio,sit ne quisq̃ animo curis ita confecto: vsq;adeo mœsto:quin risurus sit:vbi ppenderit negotii tum absurditatem,tum amentiã.At multo ante q̃ ridere incipiat opinor secum illud expendet:vtrũ pios istos appellari conueniat: an contra,diis inimicos/atq; infelices/ ac genios malos : qui quidem numen ipm rem vsq;adeo humilem atq; abiectam existiment esse : vt humanis egeat obsequiis:vtq; adulatione capiatur ac gaudeat:rursum vt stomachetur atq; iracũde ferat:si negligat Nam Aetolica illa mala/simulq; Calydoniorũ calamitates: totq; hoim cædes:adhæc et Meleagri interitũ:hęc omnia a Diana authore pfecta esse prędicãt:quæ videlicet grauiter ferret: q ab Oeneo nõ esset ad sacrificiũ adhibita. Vsq;adeo nimirũ alte dolor hic animo illius insederat: q sacris epulis esset frustrata. Quin illam iam mihi videre videor /vt erat id tpis/in cœlo solitariã,reliqs diis ad Oenei cõuiuium pfectis foras: miseris modis gerentem sese:ac miserabiliter eiulantem:q ab eiusmodi festo esset absfutura.Cõtra Aethiopes illos fortunatos/ ac multis modis felices quis dixerit: si modo Iuppiter illis gratiã referret pro humanitate: quã i initio poematis Homerici in ipm exhibuerãt:duodecim ppetuos dies epulis acceptũ: idq; quũ reliquis etiam diis comitatus ad conuiuiũ veniret. Vsq;adeo nihil vt appa ret quicqd faciunt illi,gratis faciũt:verũ sua bona vendũt mortalibus:atq; emere qdem ab illis licet omnia:puta bonã valitudinẽ bucula: diuitias bobus quatuor:tum regnũ bobus centum. Præterea sospitem ab Troia in Pylum reditũ tauris nouem. Iam ex Aulide ad illum transmittendi facultatẽ

regia puella. Nã alius quidã / ne id temporis vrbs caperet, a Minerua mercatus est bobus duodecim / ac peplo. Verisimile est aũt / esse prætereà quædã quæ vel gallo / vel corolla / vel solo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quũ nõ ignoraret, opinor, Chryses ille, vt pote / tum sacerdos / tũ senex / diuinarũq; rerũ egregie peritus: posteaq̃ re infecta redisset ab Agamẽnone tãq̃ qui pridẽ Apollini mutuũ dedisset beneficiũ: ita nunc imputat ac reposcit vicem: quin cõuitiatur etiã ꝓpemodũ: nempe quũ sic ait. Equidem Apollo egregie / templũ tuũ quũ id temporis adhuc esset incoronatũ / sæpenumero coronis ornaui: deĩde tã multas tibi in aris adoleui coxas taurorũ / pariter atq; caprarũ. At tu cõtra / me negligis: quũ huiusmodi patiar iniurias: ꝓq; nihilo ducis hominẽ bene de te meritũ. Qua quidem oratione in tantũ ille pudefactus est: vt ꝓtinus arrepto arcu / ac supra nauiũ stationẽ sese collocãs pestem in Græcorũ copias iacularetur: ne mulis quidẽ et canibus intactis. Sed quoniã de Apolline incidit mentio: referam de eodẽ et alia: quæ de illo sapientes isti tradũt: nõ illa quidẽ, quoties q̃ infeliciter amarit: nõ Hiacynthi cædem: neq; Daphnes supbiam: verũ quemadmodũ damnatus etiã fuerit / et ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factũ vt e cœlo in terrã demitteretur: humana iam sorte vsurus / nostrisq; malis factus obnoxius. Præterea aũt quemadmodũ in Thessalia mercenariã operam suã locarit apud Admetũ: tum itẽ in Phrygia apud Laomedontẽ: atq; apud hunc quidẽ haud solus: verũ cum Neptuno: quũ ambo ꝓpter egestatẽ lateres cõponerent: inq; cõstruendis mœnibus operam pręstarent. Ac ne mercedem quidẽ solidã a Phryge illo tulerunt: verũ debebat illis adhuc de summa, vt ferũt, plus triginta drachmas Troiani nomismatis. Quid eñ! An non hęc in deorũ honorẽ fabulantur poetæ! atq; his etiã multo diuiniora de Neptuno: de Prometheo: de Saturno: de Rhea: deniq; de vniuersa ferme Iouis familia: idq; inuocatis / vt adsint canẽtibus in exordio poematũ / Musis: a qbus tandem velut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quædã cantant. Quẽadmodũ Saturnus vt primũ Cœlum pr̃em suũ execuisset / ipse in eo regnauerit: deinde liberos suos deuorarit: sicuti ferũt fecisse et Argiuũ illum Thyestem. Deinde quẽadmodũ Iuppiter furtim occultatus a Rhea saxum pueri loco subiiciente / in Cretã sit ablegatus: atq; inibi a capella nutrice sit alitus: itidẽ videlicet, vt Telephus a cerua: Cyr⁹ Persa / is q prior regnauit a cane narratur enutritus. Postea quemadmodũ expulso patre / atq; in vincula cõiecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat aũt vxores cõpluris quidem alias: sed postremo loco Iunonẽ germanam: idq; iuxta Persarũ et Assyriorũ institutum. Tum aũt ꝙ esset in amores ꝓpensus atq; in venerem effusus, fa

cile cœlũ liberis expleuerit. Quorũ alios ex suæ sortis deabus crearit: alios contra nothos/ex mortali terrestriq; genere sustulerit. Quũ interim generosus ille, nũc in aurũ, nunc in taurũ, nunc in cygnũ aut aquilam verteret: ac in summa plures sibi formas assumeret: q̃ vel Proteus ipse. Porro Mineruam e suo ipsius capite progenuit/ hanc plane sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchũ vt aiunt, e matre etiãdũ conflagrante surreptũ, in suũ femur illatũ defodit. Deinde vrgente partu, execuit. Nec his dissimilia/de Iunone etiam canũt. Nempe hanc citra virilẽ congressum/ subuentaneo conceptu grauidam puerũ edidisse Vulcanũ: atq; eũ quidẽ nõ admodũ fortunatum, verũ excusorẽ ac fabrũ ærariũ: quiq; perpetuo tum in igni/ tũ i fumo versetur, ac scintillis oppletũ: quippe cui⁹ ars in fornacibus exerceatur. Tũ autẽ ne pedibus quidẽ integris, claudicare enim e ruina: quũ a Ioue præceps datus esset e cœlo. Qz ni Lemnii pro sua bonitate eũ/dũ adhuc ferretur in aere/suscepissent, perierat nobis Vulcanus: non aliter q̃ Astyanax e turri deiectus. Q̃z q̃ quæ de Vulcano narrant/toleranda videatur. Cæterũ de Prometheo, cui nõ cognitũ est, q̃ atrocia sit passus: propterea q; supra modum humanæ gentis amans fuerit? Siquidẽ hũc Iuppiter in Scythiã deportatũ/ super Caucasum montẽ cruci suffixit: adhibita illi aquila quæ iecur illi⁹ assidue circũroderet. Hic itaq; pœnas pẽdit. Porro Rhea (nã sunt hæc quoq; simul referẽda) an nõ indecore, atq; indigne facit? Iam anus quũ sit, & ætate exacta, iisq; rebus intẽpestiua, deinde tam multorũ mater deorũ, dũ pueros adhuc adamat, eosq; zelotypia prosequitur, dũq; Atten ipsum leonibus secũ circũuectat: p̃sertim quũ iã vtilis esse nõ queat. Itaq; quinã posthac vitio vertat aliquis, vel Veneri q; adulteretur, vel Dianæ q; ad Endymionẽ frequẽter medio e cursu diuertẽs descẽdat? Sed age missas faciamus has fabulas: atq; ipsum cœlũ conscẽdamus: poetico illo more subuolantes: ea nimirũ via, quã vnã pariter cũ Homero Hesiodus cõmõstrat: contẽplaturi, quẽ in modũ singula apud illos sint ordinata. Ac primũ quidẽ q; forinsecus sit ferreũ, vel ab Homero, qui id ante nostram ætatẽ dixit, audiuim⁹. Q̃d si superas, ac sublato paulũ capite sursum aspexeris: ac plane in ip̃m quasi dorsum pueneris: ibi simul & lumen apparet candidius & serenior sol, & astra fulgẽtiora, nihilq; vsq̃ oculis occurrit nisi clarus dies, ac solũ vndiq; aureũ. Cæterũ introgrediẽti/primo loco mansitant horæ: quippe quæ portas seruãt. Post eas Iris ac Mercurius, vtpote ministri Iouis & internũcii. Deinde Vulcani fabrilis officina, omnigena referta artificio. Postea deorũ ædes, ac Iouis ipsius regia: quæ quidẽ omnia Vulcanus pulcherrime fabricatus sit. At vero dii iuxta Iouẽ assidẽtes (cõuenit eni opinor vt in supernis illis se-

dibus magno strepitu fastuq; viuatur) i terrã despiciũt: & quoquouersum īteto capite, circũspectãt, sicunde subuolantẽ ignẽ videãt, aut nidorẽ in aera surgẽtẽ, circaq; fumũ rotantẽ sese. Q2 si qs forte sacrũ faciat: epulant oĩs fumo inhiãtes, ac muscarũ in morẽ sanguinẽ exugẽtes circũ aras effusum. Alioq si domi cibũ capiant, nectare atq; ambrosia victitãt. Nam olim hoĩes etiã ab illis in cõuiuiũ sunt adhibiti, vnaq; cũ eis potarũt: nẽpe Ixion ac Tãtalus: verũ illi quoniã vim & raptũ pararẽt, essentq; futiles & garruli: ob id in hũc quoq; diẽ pœnas luũt. Porro reliquo mortaliũ generi cœlũ iã inaccessum est atq; occultũ. Et in hunc qdẽ modũ viuit a diis. Proinde videlicet et iã mortales ipsi i colẽdis illis cõsimilia q̃dã atq; istis cõsentanea moliunt. Nã primũ lucos illis attribuerũt: tũ & mõtes dicarũt: pręterea aues consecrarũt: deinde suã cuiq; arborẽ assignarũt. His factis p regiones illos distributos colũt: eosq; velut in ciuitatẽ suã receptãt. Nẽpe Apollinẽ Delphi Deliiq;: Mineruã Atheniẽses: quę qdẽ Gręcis Athena dicta / vel ipso vocabulo se ei reip. familiarẽ esse testat. Argiui Iunonẽ: Mygdonii Rheam: Venerem Paphii. Rursum aũt Cretẽses Iouẽ affirmãt nõ modo vixisse apud sese, nutritũq; fuisse: verũ etiã sepulchrũ illius ostendũt. At nos scilicet interim tã multis iã sęculis fallimur: q qdẽ opinemur Iouẽ tonare / pluere / reliquaq; oĩa peragere. Et illud nos latuit: eũ iã olim fuisse defunctũ: & apud Cretẽses sepultũ. Deinde vero phanis in honorẽ illorum erectis, ne tectis videlicet aut penatibus careãt, formas illorũ exprimũt adhibito ad id vel Praxitele, vel Polycleto, vel Phydia. At hi qdẽ artifices, haud scio vbinã visam, eorũ effigiẽ repsentãt. Ac Iouẽ qdẽ barbatũ fingũt. Apollinẽ vero semp puerũ. Mercuriũ iã pubescentẽ, primãq; ducentẽ lanuginẽ. Neptunũ nigro capillitio. cesiis oculis Mineruam. Attamẽ q templa ingrediũtur / nõ iam arbitrãtur sese videre vel ebur ab Indis aduectũ / vel e Thracũ venis effossum aurũ, verũ ipm Saturni Rheæq; filiũ a Phydia in terrã hospitẽ adductũ, iussumq; Pisanorũ in solitudine custodẽ ac speculatorẽ assistere: idq; hoc cõtentũ pmio: boniq; cõsulẽtẽ: si intra quinq; ppetuos annos dũ Olympia celebrant interim obiter illi sacrificet aliquis. Tũ aũt cõstitutis aris, designatis sacrorum septis, puris vasis collocatis, victimas offerunt: bouẽ aratorẽ agricola: agnũ opilio: caprã caprarius. Est q thus: est qui placentulã offerat. At si qs pauper: is ita deo litat: vt dexterã dũtaxat suã ipsius exosculetur. Iam vero quũ imolãt (nã ad illos redeo) primũ sertis coronãt pecudẽ: multoq; ante explorant: nũ legitima sit & sacris idonea: ne qd forte mactent, ex his q̃ religio repudiat: deinde ad aram applicant: ac sub oculis dei iugulant, flebile quiddã emugientẽ, beneq; / sicuti licet cõiicere / ominatũ: deniq; voce iam le-

uiore ad sacri tibias respondētem. Quis vero non facile coniectet gaudere deos: quū ista spectāt? Quin & in frontispicio posita scriptura denūtiat: ne quis intra pura vasa consistat: q manibus sit impuris. Atqui sacrificus ipse sanguine fœdatus, neq; aliter q̄ Cyclops ille pecudē incidit, intestina educit, cor reuellit, cruorē aræ circūfundit. Et qd tādem non obiens peragēsq; qđ ad pietatem sacrorūq; ritū pertineat? Post omnia demū, incenso igni capram ipsa pariter cum pelle deportatam imponit: ipsam item cū lanis ouē. Nidor interim ille sacer atq; diuinus sursum fertur, atq; in ipsum vsq; coelum subuectus paulatim diffunditur. Iā vero Scythæ reliquis oībus hostiis omissis, vt quas viles atq; humiles existimēt, ipsos hoīes mactāt Artemidi atq; eo ritu deā placant. Verū hęc fortassis modesta videantur: cūq; his ea quæ factitant Assyrii: quæ Phryges: quæ Lydi. Verū si in Aegyptum profi ciscaris, ibi demū, ibi videbis permulta religiosa, planeq; cœlo digna. Puta Iouem arietino vultu: Mercurium illum optimū facie canina: Panem vero totum hircum. Ad hæc alium Ibim: alium Crocodilum: aliū etiā Simiam.

Qz si his quoq; de rebus
Quo plane pernosse queas didicisse libebit,
Compluris sophistas audies: tum scribas, ac prophetas, mento raso, qui tibi narrent (Sed prius vt dici solet
Fores occlude prophane.)

Quēadmodū videlicet quōdam ea seditione territi, quā mouerant hostes atq; gigantes, in Aegyptum deuenerint: vt illic in posterum tuti ab hostibus latitarent. Et ob eam causam ali⁹ hircū induerit, alius arietem, nimirū præ formidine, alius feram, alius auem. Atq; hinc esse: vt dii nūc etiā eas obtineant formas: quas id tēporis assumpserāt. Nā hæc diligēter mandata literis, idq; ante annos plus decies mille in adytis illorū reposita seruantur. Porro sacrorū peragendorū idem ferme apud illos ritus: nisi q; hostiam luctu prosequūtur: iāq; mactatæ circūfusi mēbra laniant. Sūt q sepeliant dūtaxat posteaq̄ occiderint. Nam Apis ille q qdem deus apud illos est maximus, si quando moriatur, quis vsq; adeo magni faciat cæsariem suam: qui non eam detondeat, ac nudo capite luctū præ se ferat: etiam si vel purpureā Nisi comā habuerit? Est aūt hic Apis deus ex armento iam antea suffragiis designatus: vtpote multo formosior ac venerabilior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quū sic habeant et tamen a vulgo vera seriaq; credantur: mihi quidem postulare videntur: non qui rephendat: sed vel Heraclitum potius aliquem, vel Democritum: quorum hic amentiam eorum rideat: ille deploret inscitiam.

τέλοσ.

LVCIANI CONVIVIVM SEV LAPITHAE

Erasmo Interprete.

PHILON. LVCIANVS. PHILON.

Ouam quãdam et variam disputationem Luciane vobis fuisse narrant/ sup cœnam apud Aristænetũ: tũ philosophicos quosdã sermones dictos: ac sup his summam contentionem exortam fuisse. Q2 ni mentitus est Charinus, etiã ad vulnera vsq rem pcessisse. deniq sanguine conflictum fuisse diremptũ. LVCIANVS. Atq vndenã Philõ ista resciuit Charinus? neq em̃ is nobiscum aderat in conuiuio. PHILON. E Dionico medico aiebat audisse sese. Porro Dionicus etiã ipse e conuiuarũ numero fuit opinor. LVCIA. Fuit maxime. Verũ ne is quidem ab initio rebus omnibus fuit præsens: sed serius aduenerat/media ferme pugna/paulocq ante vulnera. Proĩde demiror: siquid comperti/certive referre potuit: q non ordine spectarit illa: vnde inter illos nata lis, postea ad sanguinẽ vsq deducta est. PHILON. Proinde Luciane Charinus etiam ipe si rem comptius vellem cognoscere, et quo singula modo sint gesta doceri, te adirẽ iussit. Nã Dionicũ etiam ipsum fassum fuisse: ne sc quidẽ toti negotio præsentem adfuisse. Te vero quicqd esset actum/id omne comperto/ certoq scire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint/meminisse: quippe qui eiusmodi nõ obiter neq neglectim audire: sed p otium atq attente auscultari sis solitus. Proinde nunq̃ effugies: quin nos hoc suauissimo accipias epulo: quo mihi quidem haud scio, an vllum possit accidere iucundius: præsertim q sobrii per otium tuto ac citra sanguinẽ/extraq teli, quod aiunt, iactum cõstituti sumus epulaturi.

Siue senes aliquid Super cœnam sunt debacchati:
Siue etiam iuuenes:

a mero compulsi sunt: quæ neutiq̃ fas erat, tum dicere, tũ facere. LVCIA. Iuuenilius tu qdem Philon/atq inconsultius hæc nos iubes in vulgus efferre: eaq referre: quæ inter pocula ab ebriis sunt acta: quum hæc magis oporteat obliuioni tradere: eaq om̃ia Baccho deo velut authori imputare: qui quidẽ haud scio, an quẽq̃ suis non afflatum Orgiis/et Bacchanalium exptẽ pterierit. Proinde vide ne hoĩs sit parũ bene morati / eiusmodi adamussim exquirere: quæ rectius erat in cõuiuio reliquisse/ atq ita discedere. Siqdem odi (sicut inqt versus poeticus) memorem compotorẽ. Ne a Dionico quidem recte factum: qui hæc apud Charinũ effutiuerit: immodicamq et pridianã dissiparit temulentiã hominum philosophorum. Cæterum ego absit

vt istiusmodi quippiã sim dicturus.PHILON. Nugas agis Luciane:quum ista dicis.Quin haudquaq̃ oportebat ad istũ modũ apud me p̃sertim agere vt q certo sciam,te multo cupidiorẽ esse narrãdi,q̃ ego sim audiendi.Adeo vt mihi videaris,si desint q te audiãt,vel ad colũnam aliquã/aut statuam li bẽter accessurus,quo cuncta pariter euomas.Qꝫ si nũc coner discedere non sines/ni te prius audiero/abire.Verũ vltro aderis:cõsectabere:rogabis.At tum ego te vicissim lusero.Iamqꝫ adeo/si ita vis/abimus:ex alio quopiã hęc eadẽ audituri.Tu vero ne dicito.LVCIA.Age ne quid succẽseas.Equidem dicã,quandoquidẽ vsqꝫadeo cupidus es audiendi:verũ heus ea lege:ne pas-sim i vulgus efferas.PHILON.Ni prorsus ignoro Lucianũ,tute isthuc po-tius feceris.Nã prior ipse denarrabis oĩbus vt me qdẽ ad id nihil futurũ sit opus.Sed illud mihi primo responde loco:Aristænetus,nũ filio Zenoni da-bat vxorẽ,atqꝫ ita in nuptiis eius vos accepit?LVCIA.Non:imo filiã suam elocauit Cleanthidẽ,idqꝫ Eucriti nũmularii filio:q philosophiæ dat operã.PHILON.Formoso admodũ per Iouẽ adolescentulo:tãetsi tenero adhuc & vxorię rei non admodũ maturo.LVCIA.Verũ:at nõ inueniebat opinor al terũ generũ magis idoneum.Hũc igitur q tum modestus videretur,tũ ad philosophię studiũ propẽsus,pręterea autẽ vnicus Eucriti diuitis,ex oĩbus delegit filię suę maritũ.PHI.Causam neutiq̃ leuem dixisti,nẽpe qa diues sit Eucrit⁹.Verũ heus Luciane qnã erat cõuiuę?LVCIA.Reliquos illos quor sum attinuerit tibi recẽsere?Verũ e philosophorũ nũero ac literatoꝝ,quos potissimũ/opinor/audire cupis,Zenothemis erat:senex ille Stoic⁹:vnaqꝫ cũ hoc Diphilus:cui cognomẽ Labyrinthus:& hic qdẽ qꝫ esset Aristæneti filio pręceptor.Deinde peripateticę factionis Cleodemus:nosti hoĩem,nẽpe dica cẽ illũ & argutũ,atqꝫ ad refellendũ istructũ.Discipuli gladiũ ac bipennẽ no-minãt.Quin & Hermõ aderat Epicureus.Verũ hũc quũ ingrederet̃,Stoi-ci toruis obtuebant̃ oculis & auersabant̃:palãqꝫ per̃ide quasi parricidã quẽ-piã atqꝫ impiũ ac funestũ detestabant̃.Et hi qdẽ tanq̃ Aristæneti ipsius ami ci familiaresqꝫ fuerãt ad cœnã vocati/quos comitabat̃ & Istiæus grãmati-cus:& Dionysodorus rhetor.Iam vero ꝓpter sponsum Cheream vna cum illo ad conuiuiũ accesserãt:Ion ille platonicus:qꝫ is iuueni p̃ceptor esset:vir venerandus aspectu,ac maiestatis quiddã prę se ferẽs,multumqꝫ dignitatis ipso ostẽdens ore.Vnde nõnulli propter animi constantiã ac rectitudinẽ re gulã illum appellant.Huic simul vt igrediebatur assurgebãt oẽs,ac veluti pręcipuum quẽdam ac primariũ hominẽ comiter atqꝫ officiose exceperũt:adeo vt plane numẽ aliquod aduenire videretur:quum adesset Ion admirã dus ille.Tandem vero/quum iam omnes ferme conuiuę pręsentes essent,tẽ

pus erat vt discumberetur. Itaq; ad dextram ingressus totã illam spondam mulieres (erant autẽ complures) occupabãt. Inter quas erat & sponsa: summo studio culta: hinc atq; hinc stipata fœminis. Porro ex aduerso ostii, altera turba / pro cuiusq; dignitate locis distributis. Porro e regione mulierum primo loco accũbebat Eucritus: secundo Aristænetus. Sub hæc ambigi cœptum, vtrum altero priorem oporteret accumbere Zenothemi ne Stoicũ: quippe senem: an Hermonẽ Epicurẹum. Nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos: tum autẽ nobilissimẹ inter ciues familiẹ. Verum eam hæsitationẽ sustulit Zenothemis: si me inquiens Aristænete / minoris ducis Hermone / viro videlicet isto, vt ne quid aliud mali dicã Epicurẹo discedo / totumq; cõuiuium vobis reliquo. Et puerum protinus aduocat: discedere parãs. Tum Hermon. Imo habeto ĩquit tibi priores partes Zenothemi. Quãq̃ etiã si nihil aliud vel hoc nomine par erat concedi, q; sacerdos sim vt plane contemnas epicurum. Rideo ĩquit Zenothemis sacerdotẽ epicuræum. Simulq; cum dicto accumbebat. Post hunc tamen Hermon. Deinde Cleodemus peripateticus: pone hunc Ion: proxime hũc sponsus: post eum ego: iuxta me Diphilus: huic assidebat Zenõ discipulus. Postremo Rhetor Dionysodorus cũ Istiæo grammatico. PHILON. Papæ Luciane musarum conuentum quendam mihi narras fuisse istud conuiuium: quippe plurimis sapientibus ac doctis viris refertũ. Ego vero laudo Aristænetum: q quum optatissimã illã ac splendidissimã solẽnitatem celebraret: prẹ cẹteris sapientissimos viros adhibere voluerit, idq; adeo delectis ex vnaquaq; philosophiẹ secta prẹcipuis: nõ hos aduocãs, illos prẹteriens: verum promiscue vocãs omnis. LVCIA. Is vero nequaq̃ est e vulgarium istorũ diuitũ numero verũ & literarũ est studiosus / ac maximã vitẹ partẽ in his rebus versatur. Cœnabamus igitur initio quidẽ / taciti & quieti: variusq; erat apparat⁹ & omniiugus. Neq; enĩ arbitror operẹpretiũ vt numero recẽseam etiã illa cõdimẽta, cupedias, aromata, atq; id genus illectamẽta. Cuncta siquidẽ affatim suppetebãt. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurẽ ore, non vides ĩquit senẽ illum Zenothemim dicebat (subauscultabã enĩ) vt sese opsoniis ingurgitat vtq; iure vestẽ oppleuit: tum q̃multa puero a tergo stanti porrigit putãs interim se aliorũ oculos fallere, neq; meminit post sese accũbẽtium: Hẹc igitur fac & Luciano cõmonstres: quo testis esse possit. Mihi vero nihil Ione monstratore opus erat, quippe q hæc multo ante limis iã oculis prẹuiderã. Hæc simul atq; dixisset Cleodemus: irruit ĩ conuiuiũ & Alcidamas Cynicus: atq; is q̃dem inuocatus: vulgatũ illud festiuitatis gratia p̃fatus de Menelao, q vltro ad fratris cõuiuiũ accessisset. Itaq; plẹrisq; turpiter atq; ĩpudenter visus est fecisse: &

qđ cuiq; tũ forte in mẽtem veniebat,ĩ eũ torquebãt.alius illud.Insanis Menelae. Alius rursum. Verũ Agamẽnoniæ mẽti non ista placebãt. Ad hęc alia,quę pro tẽpore salse lepideq; dici poterãt,ĩ eum obmurmurabãt.Nam palã nullus audebat quicq̃ dicere,propterea ꝙ metuerẽt Alcidamãtẽ vtpote cõuitiatorẽ egregiũ:vnũq; e Cynicis oĩbus clamosissimũ. Qua qdem re adeo visus est reliquis antecellere:vt nulli nõ esset formidãdus.At Aristænetus collaudatũ illũ ꝙ ĩuocatus aduenisset:iussit accepta sella/iuxta Istiæũ ac Dionysodorũ accũberet.At ille,Apage inquit muliebre quiddã ac molle dicis vti ĩ scãno aut sella sedeã queãdmodũ facitis vos:mollibus ĩ stratis pene supini recũbẽtes,purpura suffulti.Quin ego tibi vel stans cœnauero in ipso ĩterim cõuiuio etiã obambulãs. Q; si defatigatus fuero,tũ humi substrato pallio/cubito innixus cubuero : qualẽ videlicet Herculẽ pingunt.Ita fiat ĩquit Aristænetus:si quidẽ isthuc mauis.Sub hęc Alcidamas ĩ orbẽ conuiuiũ lustrãs,cœnabat,scytharũ ritu:ad vberiora pascua subinde sese trãsferẽs/vnaq; cũ his q inferebant edulia/circumiens atq; obambulans. Atq; ĩterim tamẽ dum cibũ caperet,haudquaq̃ negotio vacabat/de virtute obiter,de vitio disserẽs,tum ĩ aurum atq; argẽtum dicteria iaculans. iãq; Aristænetum ꝓcontabatur:quidnam sibi vellẽt,tam multa,tam magna pocula,quum non minus vsui possent esse fictilia? Verum Aristænetus iã obturbantẽ,molestumq; esse pergẽtem,in pręsens qdem compescuit:ministro innuens:vt ĩgentem calicem/infuso meracissimo vino/illi porrigeret.Atq; id quidem visus est optime excogitasse:nondum etiam ĩtelligens:quantorum malorũ is calix esset author futurus. Hũc igitur vt accepisset Alcidamas/aliquãtisper silẽtium agebat. Ac solo sternẽs sese cubabat seminudus,quẽadmodũ facturũ sese fuerat pollicit⁹cubito humi fixo initẽs simulq; dextra scyphũ sustinẽs:qualem Herculem apud Pholum pictores effingunt.Iã vero & inter alios calix assidue circũagebatur:tum inuitatiunculæ ad bibendum,& confabulationes ortæ,demum & lucernæ illatę.Interim ego quum puerũ,q iuxta Cleodemũ adstabat(erat autẽ is pocillator egregie formosus)subridentẽ vidissem(nã arbitror:qcquid obiter iter cœnãdũ obtigit:cõmemorari oportere:maxime,si quid sit elegãtius ac scite factũ)iã admodũ attẽtus obseruare cœpi:qdnã rei rideret.Ac paulopost,accedebat puer tanq̃ calicẽ a Cleodemo recepturus.At ille simul & digitũ illius substringebat,& drachmas puto duas vna cũ calice tradebat. Porro puer,ad substrictũ digitũ rursus arridebat.Cęterũ:de pecunia,quũ nõ sẽsisset opinor,eoq; nõ reciperet:ĩ terrã delapsis drachmis strepitus est cõcitatus:moxq; ambo pariter rubore suffundebãtur:idq; ita palã,vt nemo non animaduerteret.

Ambigebat igitur inter eos qui ꝓxime sedebant: cuiusnã essent illi nũmi: quũ & puer negaret a se proiectos: & Cleodem⁹ itẽ / iuxta quẽ strepitus acciderat / sibi excidisse dissimularet. Verũ ea res tũ neglecta est: ac cõniuẽter omissa: ꝓpterea ꝙ id qđ acciderat, nõ ita multi vidissent: pręter vnũ (vt mihi quidẽ visum est) Aristænetũ. Nam is paulopost puerũ loco mouit: clanculum ablegans: & alii cuidã innuit: vti Cleodemo pocillator assisteret: videlicet ex exoletis illis / ac robustis, mulioni aut equisoni cuipiã. Ad hũc modum ea res vtcũq; abiit: summũ alioqui allatura pudorẽ Cleodemo: si quidem ad oẽs ꝑmanasset: ac non ꝓtinus occupans Aristænetus eã sopisset, ciuiliter dextreq; admodũ inducta temulẽtia. Cæterũ Alcidamas (iam enim potus erat) ꝑcõtatus, quidnã esset nomẽ puellæ nubẽti: tũ clara voce indicto silẽtio simul / & ad fœminas cõuerso vultu: prębibo inqt tibi Cleanthi / Herculis nomine. Sub hęc quũ risissent oẽs: Ridetis inquit sacrilegi: ꝙ sponsę Herculis dei mei nomine ꝓpinauerim! Imo illud scito, op⁹ est: ni scyphũ a me traditum accipiat: nunq̃ futurũ, vt illi filius obtingat talis: qualis ego sum: virtute interritus: animo liber: tũ corpore adeo robusto. simulq; cum dicto / sese magis etiã renudabat: etiã vsq; ad illa quę sunt maxime pudẽda. Ad ea quũ iterũ arrisissent cõuiuę: indignatus ille surrexit: toruis iam atq; efferatis obtuẽs oculis vultuq; ipo testans iam neq; pacẽ neq; quietẽ acturũ amplius. Forsitan & baculũ illisisset alicui: ni cõmodum id tẽporis placenta pręgrãdis fuisset illata. Nã hãc simul atq; cõspexit: lenior ac mitior esse cœpit: ac stomachari desiit: obãbulãs interim ac placentã auide vorans. Iã vero plęriq; temulenti esse cœperant: & clamorib⁹ vndiq; ꝑstrepebat conuiuium. Nã & Dionysodorus rhetorẽ illic agens, orationes quasdã pronunciabat: laudabaturq; a ministris: qui a tergo assistebãt. Et Istiæus Grãmaticus vicissim / qui post illum accũbebat / versuũ centones quosdã recitabat. Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul cõtexens atq; consarcinãs: ita vt ex oĩbus vnicã redderet cantilenã: oppido q̃ ridiculã. In primis autẽ illa: perinde quasi vaticinãs / de his quæ postea acciderunt.

Commisere simul clypeos. Tum illud quoq;.

Tum vero clamorq; virum luctusq; coortus.

At vero Zenothemis / libellulũ quẽpiã minutis cõscriptũ litterulis / a puero acceptũ legebat. Verũ quũ ii quorũ partes erãt edulia inferre: aliquãtisper ita vt solẽt, cessarẽt morarenturq;: Aristænetus sedulo curãs / ne vel id interea tẽporis / aut otiosum esset / aut voluptatis expers, accersitũ intro Morionẽ: iussit ridiculũ aliqd vł dicere: vł facere: quo magis etiã exhilararent cõuiuę. Moxq; ĩgressus deformis quidã / deraso capite / pauculos capillos in

vertice gestans,eosq; cristæ in morē erectos,hic saltabat:atq; īter saltādum quo maiorē concitaret risum,rotatu sese circūagebat/distorquebatq;.Tum cymbalo concusso,sonabat interim quiddam linguā imitans ægyptiorum. postremo dicteria quędā iaculabatur ī eos q aderant.Ac reliqui scōmate tacti ridebāt.Verum vbi & ī Alcidamantem simile quiddam torsisset:catulū illum Melitæum appellans,īdignatus ille(iādudum autē præ se ferebat:q̄ inuideret illi:dū probaretur:ac conuiuarū oculos retineret)abiecto pallio/ vt secum luctaretur prouocauit.Q̄d ni faceret,hunc īquit baculum tibi īpingā.Atq; ita miser ille Satyrion(nā id erat Morioni nomē)congressus cū eo,Pancratio decertabat.Erat id spectaculi multo iucundissimū:quippe quum viderēt hoīem philosophū cū Morione cōpositū,quū ferire,tū vicissim feriri.Proinde q aderāt partī pudore tangebātur:ptim ridebāt:donec iā ictus Alcidamas,pugnā detrectaret:ab homūcione oīm plausu cōprobato certamīe supatus.Hęc igit̄,quū essent nō mediocri risu excepta:ibi tādē īgressus & Dionicus medicus haud multo post peractā concertationē.Aiebat autem ī mora fuisse,Polyprepontē tibicinē,dū hūc phrenesi correptū curādi gr̄a viseret.Ac plane qddā risu dignū,cōmemorabat.Dicebat enī in ędes illi9 venisse sese ignarū ēt hoīem iā eo morbo teneri.At illū ptin9surrexisse:foribusq; occlusis,ac nudato gladio,tibias ipas sibi tradidisse iisq; vti caneret iussisse.Deīde vbi id nō posset illū pcussisse:scutū sublata manu gestātē.Sese porro ī tāto piculo tale qddā fuisse cōmentū.Nēpe ad canēdi certamē,puocasse hoīem:idq; ea lege vt victus pscriptū certūq; plagarū nūerū acciperet.Ac sese priorē cecinisse,praue atq; īperite:deiñ traditis illi tibiis scutum ab illo recepisse:gladium autē extēplo per fenestras ī aream abiecisse.Dein quum minore iā discrimine cū illo luctaretur auxilio aduocasse vicinos.Eos reuulsisse belluam,atq; ita illorū opera seruatū sese.Ostendebat autē & plagarum vestigia quędā:nonnullaq; ī facie tubera liuētia.Ergo cū Dionicus ob huiusmodi fabulam non minus placuisset,q̄ morio ipse:proxime Istiæum reclinans sese,de reliquiis cœnabat.Atq; hic qdem haud absq; numīe quodam nobis aduenerat:imo prorsum vsui futurus ad ea q̄ postea contigerunt.Nam prodiens ī medium conuiuium puer qdam,q se ab Etœocle Stoico venire diceret,epistolium quoddam adferens/aiebat ab hero sibi mandatum:vt eo palā omnibus audientibus perlecto,rursus domū sese reciperet.Hic igitur permittēte Aristæneto admotus ad lucernā legebat. PHILON.Num orationem Luciane ī sponsę laudē compositam:aut carmē nuptiale:qd̄ genus permulta faciunt? LVCIAN.Videlicet nos quoq; tale quippiam existimabamus.Verū ne accedebat qdem ad id,vt aiunt.Cęterū

in lrīs ita scriptū erat. Etœmocles philosophus Aristæneto. Q; nō moueat cōuiuiis omnis ante acta vita mea fuerit testis. Qui qdem quū quotidie mihi cōplures ea causa molesti sint, te multo ditiores, tamē haud vnq̄ illis morē gessi: perpendēs nimirū, quātum sit i eiusmodi cōpotationib⁹ tumultus: quātum licētię petulātięq;: verū aduersus vnū te mihi videor meo iure stomachatus: q quū tātum tēporis a me officiosissime cultus & obseruatus, tamen idignū habueris: quē vel īter reliquos amicos tuos numerares, sed solū ex oībus pterieris: idq; quū vicinus essem. Proinde tua causa magis discrucior, q qdē te tā igratū pbueris. Nā ipse felicitatē nequaq̄ i hoc statuo, si qs mihi ipartiat vl' suē syluestrē: vel leporē: vel placētā: q̄ mihi affati contigūt apud alios q officia norūt. Quādoquidē etiā hodie quū apud discipulū Pāmenē cœnare mihi licuerit, opiparā (vt vocāt) cœnā: non annui tamē vehemēter obsecrāti: tibi scilicet demēs ego/memetipsum reseruās. At tu nobis pteritis/alios accipis cōuiuio. Idq; merito facis, neq; enī vllo modo potes qd sit rectius dignoscere: nec appræhēsiuā illā fantasiā habes. Cęterū haud sum nescius: vn̄ mihi ista sint pfecta: nēpe ab egregiis istis philosophis tuis Zenothemide ac Labyrintho. Quibus equidē (absit īuidia dicto) vel vnico syllogismo mihi videor os ptinus obturare posse. Alioqui respondeat istorū aliquis quid sit philosophia: aut hæc quæ īter elemēta tradūtur: quid habitio differat ab habitu: vt ne quid īterim de perplexis illis rogationib⁹ pponā quid sit syllogismus cornutus: qd acerualis: qd metēs. Verū tu qdē istis fruaris licet. Nā ego: q solū in bonis ducā qd sit honestū, facile tulero cōtumeliā. Atqui ne possis posthac ad istā excusationē cōfugere: vt dicas te mei oblitū fuisse: nimirū in tāto rerū strepitu, tātisq; occupationibus: bis te hodie sum alloquutus: primū mane domi tuę: deīde rursum i Castoris ac Pollucis tēplo rem diuinā facientē. Ac his qdem de rebus hęc respōderim. Q; si tibi videor cœnæ gratia succēsere: qd Oeneo acciderit cogitato. Videbis nimirū ipam etiā Dianā indignātē, q; ille se solā nō adhibuerit ad sacrificiū quum reliquos deos oīs acciperet conuiuio. Nā hac de re sic alicubi meminit Homerus. *Seu qa nō norat: seu non succurrerat illi: Acriter est offensa tamen.*

Item Euripides.

Calydon quidem hæc pelopeii regio soli:
Qua parte sæuum spectat aduersa fretum
Argos habens: tum diuites tum fertiles.

Rursum Sophocles.

Immanis apri triste monstrum/in Oenei
Immisit agros gnata Latonę dea

Docta eminus missis ferire spiculis.
Hęc tibi e plurimis pauca citaui: vt intelligeres, cuiusmodi prateterito viro Diphilum ad cœnā adhibeas: cui & ipsi filium cōmiseris tuū. Idq; recte. Est enī iucundus adolescēti: & ita cum eo viuit: vt placeat atq; obsequatur: atq; adeo ni mihi turpe dictu fuerat, addidissem & aliud quiddam. Quod qdem tu si libebit, e Zopyro eius pędagogo verum esse cognosces. Verum non cō uenit obturbare ī nuptiis: neq; accusare quenq̄: praesertim criminibus vsq; adeo fœdis ac pudendis. Tametsi Diphilus dignus in quem facerem: quippe qui duos iā discipulos a me retraxerit: ego tamē ipsius philosophiæ causa reticebo. Porro famulo huic mādaui: vti si quam ipsi partem dare velles: vel apri: vel cerui: vel placentæ: mihi deportandam: vt isthoc pacto te mihi de cœna purgares: ne reciperet: ne ad hoc ipsum a nobis missus fuisse videatur. Hæc amice quum legerentur, sudor interim vtiq; mihi manabat præ pudore: simulq; iam illud qđ vulgo dici solitum est, optabam: vt terra mihi dehisceret: quum viderem eos q pręsentes aderant ad singulas epistolę partes īter se ridentes, potissimum autem hos, q nouerant Etœmoclem virum canum, tantumq; seueritatis prę se ferentem. Admirabātur igitur, ꝙ eiusmodi vir eēt: hactenus fugisse sese: barba videlicet ac vultus austeritate deceptos. Cæterum Aristænetum mihi qdem haud videbatur hominem contēptu negligētiave pręterisse: verum ꝙ desperasset si fuisset inuitatus, vnq̄ adduci posse: vt annueret: vtq; ad eiusmodi res se morigerū pręberet. Eoq; ne tentandum quidem esse putasse. Ergo posteaq̄ puer iam legere desiisset, vniuersum conuiuium ī Diphilum ac Zenonem torquebant oculos: ꝙ hi iā metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsaq; vultus inconstantia ac perplexitate crimen agnoscentes: ab Etœmocle ītentum. Porro Aristænetus q̄q̄ esset sane prturbatus, vehementerq; consternatus animo: tamen nos iubebat bibere: conans nimirum id qđ euenerat, commode vertere: subridens interim. Ac puerum redire iussit: respondēs, ea sibi curę fore. paulo autem post surgens & Zeno clanculum sese subduxit e conuiuio: submonitus a pędagogo: vt discederet īuente, idq; tanq̄ patris iussu. Ibi vero Cleodemus, qui iamdudum occasionem quæritabat, (Nam gestiebat omnino cum Stoicis conflictari: verum dirumpebatur: ꝙ non reperiret causam ad id satis idoneam) tum igitur, ansam præbente epistola, Huiusmodi īquit facit egregius ille Chrysippus & Zenon ille mirabilis, neq; non Cleantes: verbula misera, neq; quicq̄ pręter rogatiunculas, & vmbras dūtaxat philosophorum. Cæterum Etœmocles sunt q̄plurimi: vt videtis: q̄ sint seniles epistolæ scilicet postremo Aristænetus hic Oeneus est: Etœmocles Diana. Dii boni, q̄ bene

auſpicata omnia: q̃q; cõgrua celebrãdæ feſtiuitati. Ita per Ioue inquit Hermon ſupra hũc accũbens. inaudierat autẽ, vt opinor, aprũ quẽdã Ariſtæneto paratũ: vt in cõuiuio ꝓponeret: eoq; putabat nõ intẽpeſtiue factã mẽtionem apri illius Calydonii: per lares Ariſtænete fac q̃primũ ſacri partẽ mittas: ne ſenex interim ille fame pareat: tanq̃ Meleager tabefactus. Tametſi nihil queat acerbũ accidere: quãdoquidẽ Chryſippus hæc indifferẽtia cenſet eſſe. Itane vos Chryſippũ nominatis inquit Zenothemis? erigens ſeſe, maximaq; voce intonans: an ex vno homine, qui nõ legitime philoſophiã exerceat, nẽpe pręſtigiatore iſto Etœmocle, Cleantẽ ac Zenonẽ metimini/ viros ſapiẽtes? At qui tandẽ eſtis ipſi vos: qui hæc dicitis: an nõ tu Hermon Caſtoris & Pollucis cæſariẽ quã habebant aureã circũtondiſti? Cuius quidẽ facti pœnã dabis carnifici traditus. Tu porro Cleodeme, nonne Soſtrati diſcipuli tui vxorẽ ſtupraſti? Nõne in adulterio eo deprehẽſus nefandiſſima paſſus es? An non igitur ſilebitis: quũ huiuſmodi dedecorũ vobis ſitis conſcii? Atqui non ſum meæ ipſius vxoris leno, Cleodemus inqt, quẽadmodum tu: neq; diſcipuli diuerſantis apud me viaticũ ſuſtuli: eoq; facto rapuiſſe me ꝑ Palladẽ deierans abnegaui: neq; quaternis dragmis fœnero: neq; diſcipulos obtorto collo in vincula duco: niſi in tẽpore mercedẽ perſoluerint. Verũ illud iquit Zenothemis, haud quaq̃ poſſis inficias ire: te Critoni venenũ quo patrẽ necaret miniſtraſſe. Atq; interea forte bibebat: quicqd aũt erat in calice reliquũ (erat autẽ ferme ſemiplenus) in duos illos ꝓfundebat. Porro cõſperſus eſt pariter & Ion: idq; præmii tulit: ꝙ illis vicinus accũberet: alioqui eo malo nõ indignus. Hermon igiť demiſſo vertice merũ e capite abſtergebat: eos interim qui ꝑſentes erãt atteſtans: ꝙ id genus cõtumeliis eſſet affectus. Cleodemus autẽ quũ nõ haberet calicẽ, inuadens primũ cõſpuebat Zenothemidi: deinde lęua cõprehẽſum a barba/ plagã in tẽpus erat illiſurus: ac ſenem fortaſſe necaſſet: ni Ariſtęnetus dextrã ſublatã retinuiſſet. Is mox tranſcẽſo Zenothemide inter vtrũq; medius aſſedit: vt eo veluti muro dirẽpti, pacẽ inter ipſos agerent. Hæc igiť dũ gerebãtur Philon: equidẽ varia meo cũ animo voluebã. Primũ illud ſtatim occurrebat: nullũ eſſe operępretium: ſi qs diſciplinas perdiſcat: ni ſimul & vitæ rationes/ ad id qđ eſt optimũ/ accõmodet atq; cõponat. Quũ viderem illos qui verbis alios antecellerent: q̃ factis ipſis ſeſe ridiculos exhiberent. Deinde & illud veniebat in mẽtem: ne forte verũ eſſet: qđ vulgo plęriq; dictitarent. videlicet eruditione a recta ratione boniſq; inſtitutis abducere iſtos: q ſolos libros ſpectarẽt: quiq; ſollicitudine curaq; quã illi adferrent/ ꝑpetuo tenerẽtur. Quãdoquidẽ quũ ibi tam multi præſentes eſſent philoſophi: ne caſu quidẽ vllum erat cerne-

re/a peccãdo immunẽ. Verum alii faciebant turpia: alii dicebant turpiora. Neq3 eñ iam poterã eorũ quæ fiebant culpã / vino authori imputare: mecũ reputãs: cuiusmodi essent: quę Etœmocles, neq3 cibo neq3 potu etiãdum gustato, scripserat. Itaq3 rerũ vices pposteræ atq3 inuersæ videbantur: siquidẽ vidisses idiotas illos summa cũ modestia conuiuiũ agitantes: neq3 vino petulãtes: neq3 indecore sese gerẽtes. At ridebãt duntaxat: & iã dãnabant eos opinor: quos dudũ suspexerãt: ex habitu iudicãtes eos alicuius esse ptii. Cõtra sapientes illi / & in libidinẽ ferebãtur: & cõuiciis certabãt: & supra modum sese potu cibisq3 explebãt: postremo vociferabanť & ad manus vsq3 cõferendas rapiebanť. Cæterum admirãdus ille Alcidamas / etiã meiebat sub oculis omniũ: nihil reueritus fœminas. Ac mihi quidẽ, si quis hęc quę in eo cõuiuio gerebãtur rectissime voluisset cõferre, simillima videbanť iis: quæ de Eride dea poetæ fabulanť. Nẽpe hanc: q̃ nõ esset ad Pelei nuptias aduocata, malũ in mediũ cõuiuiũ abiecisse: ex quo tã ingens apud Troiam bellũ fuerit ortũ. Itidẽ Etœmocles mihi visus est: epistola illa, quasi malo quopiã in mediũ piecta, nõ min⁹ malorũ, q̃ Ilias habebat, excitasse. Neq3 eñ finẽ cõtentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: q̃q̃ medius iter vtrũq3 intercesserat Aristænetus. Age inqt Cleodemus: in pręsentiarũ quidẽ sat est: si literas nescire cõuincamini. sed crastino die vos vlciscar: quib⁹ cõueniet modis. Respõde mihi Zenothemi: vel tu: vel elegãtissim⁹ iste Diphilus: qua tandẽ gratia pecuniæ possessionẽ / inter indifferẽtia ponẽdã esse censetis: cũ ex oĩbus nil aliud spectetis q̃ vt ipsi q̃plurimũ pecuniæ possideatis? Atq3 ob id causę, semp apud diuites hęretis: fœneratis: atq3 vsuris incũbitis: neq3 nõ mercede docetis? Rursum quũ voluptatẽ detestemini: atq3 hac de causa Epicureos in ius vocetis: quũ ipsi voluptatis gratia / turpissima tũ facitis: tum patimini: indigne ferentes: si quis vos nõ vocarit ad cœnã: rursum si vocemini, nõ sat est tantũ vorare vt cibo turgeatis: nisi & famulis tantũ donetis Atq3 hæc quũ diceret: pariter & linteum reuellere conat⁹ est: qđ Zenothemidis puer tenebat: omni carniũ genere refertũ: planeq3 futurũ erat vt aptum illud ac solutũ mediũ in solum abiiceret: nisi quia puer nõ omittebat e manibus gnauiter aduersus trahentẽ retinẽs. Hic Hermon: Euge Cleodeme, respõdeant qua gratia dãnent voluptatẽ: quũ ipsi supra cæteros oĩs studeant voluptati? Quin magis / inqt Zenothemis / tu Cleodeme respondeto: quãobrẽ diuitias iter indifferẽtia numeres. Imo tu potius. Atq3 hũc ad modum diutius est altercatũ: donec Ion capite tandẽ in apertũ plato, desistite inqt: Ego si libet sermonũ argumẽta pponã in mediũ cõuiuio nuptiisq3 digna. Vos porro citra cõtentionẽ vicissim & dicite & auscultate: quẽadmo-

dum & apud Platonẽ nostrũ alternis dicẽdi vicib⁹ res vt plurimũ agitat̃. Id dictũ probabãt quũ oẽs qui aderãt, tũ in primis Aristænet⁹ atq; Eucritus: nimirũ in spem erecti: fore vt eo pacto ab odiosis illis cõtentionibus discedi posset. Et Aristænet⁹ priorẽ in locũ sese recepit: iã partã esse pacem ratus. Iãq; nobis inferebat̃ ea cõuiuii pars: absolutã cenam vocãt: singulę singulis aues: carnes aprugnæ: pulpa leporina: piscis Tagenic⁹: placẽtæ: breuiter illa: quęcũq; liberũ est: seu velis ĩ aluũ cõdere: seu domũ asportare malis. Apponebat̃ igit̃: nõ sua cuiq; quadrula: verũ Aristæneto atq; Eucrito / eadẽ in parte mẽsæ / vna ambob⁹ cõmunis: ita vt de sua vtriq; parte q̃ se spectaret: esset edendũ: aut tollẽdum. Deinde altera Zenothemidi stoico: & Hermoni Epicurę o: & his itẽ inter ipsos cõmunis. Deinceps Cleodemo atq; Ioni. Post hos sponso ac mihi. Porro Diphilo duorũ pars apposita: ꝑpterea q̃ Zeno iã discesserat. Hęc facito Philon: vti memoria teneas. Nã paulo post: ad ĩtellectũ narratiõis erũt vsui. PHI. Meminero sane. LV. Tũ Ion: prim⁹ igit̃ exordiar inq̃t: si q̃dẽ videt̃. Deinde vbi paulisper intersiluisset: Cõueniebat inq̃t fortassis: vt apud eiusmodi viros de ideis, atq; incorporeis substantiis, deq; animi ĩmortalitate sermo haberet̃: verũ ne mihi cõtradicãt: ii q diuersam philosophię sectã sequũtur: de nuptiis dicã: ea q̃ cõgruũt. Atq; illud quidẽ optimũ fuerat futurũ: si nuptiis opus nõ haberem⁹: sed Platonis ac Socratis dogma sequuti a fœminarũ cõmercio nos penit⁹ abdicarem⁹. Etẽm qui ita fecissent: ii demũ ad absolutã illã virtutẽ ꝑtingere potuissent. Q̃ꝫ si viris oĩno ducẽdæ sint vxores: vt eas iuxta Platonicã sentẽtiã ĩter se cões habeant: videlicet quo Zelotypia vacem⁹. Hæc quũ eẽnt risu excepta: vt q̃ nimis intẽpestiue dicerent̃: tũ Dionysodor⁹, nõ tu desines inq̃t barbarica ista nobis occinere? Nã vbi Zelotypiã istã reperias: aut apud quẽ? At tu etiam hiscere audes inq̃t sterquiliniũ? Ad hęc Dionysodorus / opinor / iã erat conuicia quę cõueniebat regesturus: verũ grãmaticus Istięus vir optimus ille, Desinite inq̃t. Ego vobis epithalamion recitabo: simulq; cœpit legere. Erãt autem elegiaci versus hi: si satis memini.

Nuper Aristaineti in ædibus vnica summo
    Nutrita est studio diua Cleantis hera.
Virginibus cunctis reliquis præstantior vna
    Vel potior Phœbe: vel potior Venere.
Salue & tu iuuenum validissime sponse valentum:
    Nereo prior: ac fortior Aeacida.
At rursum vobis hoc carmen sępius olim.
    Commune ambobus coniugiale canam.

Hęc ita vt est cõsentaneũ, ris⁹ est cõsequut⁹. Reliquũ erat: vt cibi tollerent̃.

Iãq; tollebãt Ariſtęnet⁹ atq; Eucrit⁹: ex his q̃ ſibi fuerãt ꝓpoſita ſuã vterq; ptẽ. Tũ ego q̃ mihi, & Chereas. itẽ q̃ ſibi erãt ꝓpoſita. Eũdẽ ad modũ Ion & Cleodem⁹. Porro Diphil⁹ etiã Zenonis digreſſi partẽ tollere parabat: affir mãs vni ſibi ea fuiſſe ꝓpoſita: atq; hac de cauſa cũ miniſtris dimicabat: ac vi ciſſim īter ſeſe trahebãt manib⁹ vtriq; ī auẽ iniectis: nõ aliter q̃ Patrocli ca dauer hic atq; hic attrahere conãtes. Poſtremo vicit ille atq; abſtulit: pluri mũ īterim riſũ pbẽs cõuiuis: maxīe quũ eã ob rẽ poſtea grauiter ſtomacha ret: pinde q̃ſi atroci affect⁹ iniuria. Iã vero Zenothemis atq; Hermon, q pa riter vt dictũ eſt, accũbebãt: alter ſuperi⁹: puta Zenothemis: alter īfra hũc: reliqua qdẽ/ qm̃ æq̃lia fuerãt appoſita/ citra pugnã ſuſtulerãt. Cęterũ auis: q̃ iacebat ad Hermonis ptẽ: erat altera paulo pinguior: idq; ita caſu euene rat: opinor. Iãq; ſuã vterq; ſublatur⁹ erat: ibi Zenothemis (ſed tu mihi nũc q̃ maxīe fac animũ aduertas: iã eñ ad ipm negocii caput puenim⁹) Zeno themis īquã: omiſſa ea q̃ ſeſe ſpectabat eã q̃ ante Hermonẽ iacebat tollere eſt aggreſſus: q̃ qdẽ (vti iã dixim⁹) erat pinguiuſcula. At ille cõtra nitẽs reti nebat: haud ſinẽs, vt ea ī re potiores ferret. Inter hęc clamore coorto vtriq; ī alterũ irruẽtes ipſis auib⁹ facies mutuo cędebãt: ac barbis īuicẽ p̃hẽſis au xilio aduocabãt: hic qdẽ Cleodemũ: puta Hermõ: ille vero/ nẽpe Zenothe mis/ Alcidamãtẽ ac Diphilũ. At cęteri qdẽ ad ptes acceſſerũt: ptim hui⁹/ par tim illi⁹: pter vnũ Ionẽ: q ſeſe neutrũ atq; ancipitẽ ſeruabat. Cęterũ illi īnui cẽ cõſerti pugnabãt. Ac Zenothemis qdẽ ſcyphũ e mẽſa ſublatũ: eũ q corã Ariſtęneto ſtabat: abiecit ī Hermonẽ. Atq; hũc haud tetigit alio/ ſed flexus aberrat. Verũ ſpõſi caput diſcecuit: alto grauiſſimoq; vulnere. Itaq; mulie rũ coorta vociferatio: q̃ mediũ in pliũ inſiliebãt: cũ primis aũt adoleſcẽtuli mr̃: quũ iã ſanguinẽ ei⁹ aſpexiſſet: pterea & ſpõſa metu territa, pſiliit. Inter hæc Alcidamas/ ſtrenuũ virũ pſtitit: quũ Zenothemidi ferret opẽ: & illiſo ſuo baculo/ Cleodemi qdẽ caluariã/ Hermõis vero maxillã cõminuit: ad hęc e famulis aliquot opitulari parãtes vulnerauit. Q̃q̃ illi nihil his reb⁹ terri ti ceſſerũt. Verũ Cleodem⁹ intẽtato digito, Zenothemidi oculũ effodit: tũ admot⁹ narẽ mordic⁹ auulſit. Porro Hermõ Diphilũ Zenothemidi ſuppe tias ferre conatũ: e ſpõda ī terrã p̃cipitẽ dedit. Sauciat⁹ eſt & Iſtięus grãma tic⁹ dũ īteruẽtu ſuo eos ſtudet dirimere: calce videlicet ī dẽtes illi⁹ illiſo: id q; a Cleodemo: quũ hũc Diphilũ eẽ credidiſſet: nõ Iſtięũ. Iacebat igit̃ miſer ille: iuxta ſuũ ipſi⁹ Homerũ, Sãguinẽ ab ore vomẽs. Præterea tumult⁹ atq; lachrymaꝝ plena vndiq; erãt oĩa: dũ & mulieres eiularẽt Chereæ ſpõſo cir cũfuſæ: dũq; alii has ſtudẽt cõpeſcere. Porro maxĩa malorũ oĩm ps erat Al cidamas: poſtea q̃ ſemel ad ſuũ rediſſet īgeniũ feriẽs, qcũq; forte in ipm ici diſſet. Neq; vero pauci in eo [illegible] cecidiſſent: ſcito: ni baculũ is fregiſſet. Ego

porro iuxta pariete̅ erectus assistens: spectaba̅ omnia: neq̃ me ei negotio ad miscebã: nimiru̅ Istiæi ia̅ doctus exemplo: q̃ esset periculosum eiusmodi con flictus velle dirimere. Lapithas itaq̃ ce̅tauros q̃ vidisses: euerti me̅sas: effun di sanguine̅: proiici scyphos. Demu̅ Alcidamas subuersa lucerna magnas i̅ duxit tenebras. Iãq̃ res vt est coniectu facile, atrocior etia̅ multo esse cœpit pręsertim quum haud esset procliue: luminis copiam alicunde recuperare: sed multa i̅terim ac sęua patrata sunt i̅ tenebris. Post vbi accederet nescio quis lucerna̅ tande̅ adporta̅s: Alcidamas qdem repertus est, tibicinæ veste̅ sustolle̅s, viq̃ cu̅ illa co̅gredi pugna̅s. Dionysodorus au̅t in alio quoda̅ ridi culo facinore depr ehe̅sus est. Na̅ vt surrexerat, scyphus e sinu illius elapsus in solum decidit, postea excusans aiebat Ione̅ in tumultu calice̅ sublatum si bi tradidisse, ne periret. Id ita factum / Ion admodum sollicite quasi patronu̅ agens asseuerabat. His rebus dimissum est conuiuium: a lachrymis denuo i̅ ridiculu̅ exitum conuersum: idq̃ Alcidama̅tis, Dionysodori, atq̃ Ionis gra tia. Porro q erant saucii, sublati sarcinę ritu / foras deportaba̅tur miseris af fecti modis: maxime senex ille Zenothemis pariter tum oculo tu̅ nare mu- tilatus, enecari se prę crutiatu clamita̅s. Adeo vt Hermon, q̃q̃ ne ipe qdem expers malorum, na̅ huic duo dentes fuerant excussi, pala̅ attestaretur. Me- mineris inquiens o Zenothemis, ne posthac dolorem i̅ mediis habe̅dum du cas. At sponsus iam vulnere a Dionico curato, domu̅ reuectus est fasciis re- uincto capite, eidem i̅positus vehiculo quo spo̅sam fuerat abducturus. Atq̃ ita miser ille nuptias acerbas celebrarat. Deinde & aliis item Dionicus pro sua virili remedium adhibuerat. Postremo postq̃ iam dormiera̅t, asportati sunt, plęriq̃ mediis i̅ viis vomentes. Cęterum Alcidamas inibi remanebat. Neq̃ eni̅ valebant homine̅ extrudere, posteaq̃ semel sese i̅ sponda̅ abiecerat atq̃ ibi transuersus accubuisset. Hic erat o bone Philon eius exitus co̅uiuii: de quo rectissime illud dici possit, qđ in fine Tragœdiarum freque̅s est.

Su̅t fortunę varii casus.
Plurima quæ haud sperauerís vnq̃
Ea conficiunt numina diuum.
Rursum quę certo speraris /
Ea frustrato non contingunt.

Siquide̅ & hęc plane pręter expectatione̅ atq̃ inopinato exieru̅t. Pręterea & illud iam didici, non esse tutum: cui no̅ sit opus, cum eiusmodi philosophis agitare conuiuium.

Finis.

Ornatiſſimo doctiſſimoq; viro Magiſtro Ruthalo Regio apud Anglos Secretario Thomas Morus. S. P. D.

I quiſq̃ fuit vnq̃ vir doctiſſime: qui Horatianū præceptū impleuerit: voluptatéq; cum vtilitate coniunxerit: hoc ego certe Lucianū in primis puto præſtitiſſe. Qui & ſupciliosis abſtinēs philoſophorum preceptis: & ſolutioribus poetarū luſibus: honeſtiſſimis ſimul & facetiſſimis ſalibus, vitia vbiq; notat atq; inſectatur mortaliū. Idq; facit tam ſcite: tantaq; cum fruge: vt quum nemo altius pungat: nemo tamē ſit, qui nō ęquo animo illius aculeos admittat. Quod quū nunq̃ non egregie faciat: feciſſe tamen mihi ſingulari quodam modo videtur in tribus his dialogis: quos ob idipſum e tanto feſtiuiſſimorū numero potiſſimū delegi: quos verterem: aliis tamē alios fortaſſe longe prelaturis. Nam vt e virginibus nō eādem omnes: ſed alius aliam: pro ſuo cuiuſq; animo præfert deamatq;: non quam pręcipuam tuto poſſit aſſerere: ſed quæ ſibi videatur: ita e lepidiſſimis Luciani dialogis / alius aliū præoptate: mihi certe iſti præcipue placuerunt: neq; temere tamen (vti ſpero) neq; ſoli. Nam vt a breuiſſimo incipiam: qui Cynicus inſcribitur: quiq; poſſe videatur ipſa breuitate contemni: niſi nos Horatius admoneret: ſæpe etiam in exiguo corpore vires eſſe præſtantiores: ipſiq; minimas etiam gēmas eſſe videremus in pretio. In eius ergo delectu honorifico calculo mecū ſuffragatus eſt diuus Ioannes Chryſoſtomus vir acerrimi iudicii: doctorū ferme omniū chriſtianiſſimus: & chriſtianorū (vt ego certe puto) doctiſſimus: quem vſq; adeo dialogus hic delectabat: vt bonam eius partem in Homiliam quādam: quā in Ioannis euangelium cōmentatus eſt, inſeruit. Neq; id immerito. Quid eī placere magis viro graui vereq; chriſtiano debuit: q̃ is dialogus in quo dū aſpera paruoq; cōtēta cynicorum vita defenditur: mollis atq; eneruata delicatorum hominū luxuria reprehēditur? Necnon eadem opera / chriſtianæ vitæ ſimplicitas: temperātia: frugalitas: deniq; arcta illa atq; anguſta vita, quæ ducit ad vitam, laudatur. Iam Necromantia (nam hic ſecūdo dialogo titulus eſt) non ſatis auſpicato vocabulo: ſed materia tamē feliciſſima: q̃ ſalſe taxat: vel magorum pręſtigias: vel inania poetarum figmēta: vel incertas quauis de re philoſophorum inter ſe digladia-

tiones? Superest Philopseudes: qui nõ sine Socratica ironia / totus versatur (id quod titulus ipse declarat) in ridenda coarguendaq; mentiendi libidine: dialogus nescio certe lepidior ne an vtilior. In quo non valde me mouet: q eius animi fuisse videtur: vt non satis immortalitati suæ confideret: atq; in eo fuisse errore: quo Democritus, Lucretius, Plinius, plurimiq; itidẽ alii. Quid enim mea refert quid sentiat his de rebus ethnicus: quæ in præcipuis habẽtur fidei christianæ mysteriis? Hunc certe fructum nobis afferet iste dialogus: vt neq; magicis habeamus præstigiis fidẽ: & superstitione careamus: quæ passim sub specie religionis obrepit: tum vitam vt agamus minus anxiam: min⁹ videlicet expauescẽtes tristia quæpiam ac superstitiosa mendacia: quæ plærunq; tanta cum fide atq; authoritate narrantur: vt beatissimo etiam patri Augustino / viro grauissimo / hostiq; mendaciorum acerrimo, nescio quisnam veterator, persuaserit vt fabulam illam de duobus Spurinis: altero in vitam redeũte: altero decedẽte: tanq̃ rem suo ipsius tempore gestam pro vera narraret: quã Lucianus in hoc dialogo / mutatis tantũ nominibus / tot annis anteq̃ Augustinus nasceretur, irrisit. Quo minus mireris si pinguioris vulgi mentes suis figmẽtis afficiant ii qui se tum demũ rem magnam confecisse putant: Christũq; sibi deuinxisse perpetuo: si commenti fuerint: aut de sancto aliquo viro fabulam: aut de inferis tragœdiam: ad quã vetula quæpiam aut delyra lachrymetur: aut pauida inhorrescat. Itaq; nullam fere martyris / nullam virginis vitã / prætermiserũt: in quã non aliquid huiusmodi mendaciorum inseruerint: pie scilicet: alioqui enim periculum erat ne veritas non posset sibi ipsa sufficere nisi fulciretur mendaciis. Nec veriti sunt eã religionẽ cõtaminare figmẽtis: quã ipa veritas instituit: & in nuda voluit veritate consistere. nec viderunt vsq; adeo nihil istiusmodi fabulas cõducere: vt nihil perniciosius officiat. Nẽpe (vt memoratus pater Augustinus testatur) vbi admixtum subolet mẽdacium: veritatis ilico minuitur ac labefactatur authoritas. Vnde sæpe mihi suspicio suboritur: magnã huiusmodi fabularũ partem / a vafris ac pessimis quibusdam nebulonib⁹ hæreticisq; confictã. quibus studium fuit: partim ex incauta / simpliciũ potius q̃ prudentiũ / credulitate, voluptatẽ capere: partim fabularum fictarum cõmercio, fidem veris christianorum historiis adimere. quippe qui frequenter quædã / his quæ in sacra scriptura continentur / tam vicina confingunt: vt facile se declarent: adludẽdo lusisse. Quãobrem quas scriptura nobis historias diuinitus inspirata cõmẽdat: eis indubitata fides habenda est. Cæteras vero ad Christi doctrinã, tanq̃ ad Critolai regulam, applicantes caute & cum iudicio / aut recipiamus: aut respuamus: si carere

volumus: & inani fiducia: & superstitiosa formidine. Sed quo pgredior? epistola fere iam librum superat: nec interim tamen verbum de tuis laudibus vllum: in quas alius fortasse totus incubuisset: quarũq; citra vllam adulandi suspicionẽ vberrimã mihi materiam præbuissent (vt cæteras virtutes tuas omittam) vel egregia doctrina tua summaq; in rebus agendis prudẽtia: quã tot in diuersis nationibus, in tam arduis negotiis, tam feliciter actæ legationes declarant: vel singularis fides grauitasq;: quã nisi satis perspectã exploratamq; habuisset, nunq̃ te prudentissimus princeps sibi a secretis esse voluisset. Sed cæterarum virtutũ tuarum prædicationi vnica modestia tua reluctatur: quæ facit, vt quum laudanda tam libẽter facias: fecisse te tamen non libenter audias. Parco igitur pudori tuo: hoc vnum duntaxat abs te precatus: vt has in græcis literis studii mei primitias æquo animo suscipias: sinasq; vt qualecũq; apud te sint amoris officiiq; in te mei monumentum. quas tibi sum ausus eo maiori fiducia cõmittere: q etsi tam acre tibi iudicium sit: vt quicquid erratum fuerit, nemo penetrantius videat: is tamen est ingenii tui candor: vt nemo libentius conniueat.

Vale.

LVCIANI CYNICVS THOMA MORO interprete. Personæ. LVCIANVS & CYNICVS.

~~LVCIANVS.~~ Lycinus

QVid tu tandem? barbam quidem habes: & comam: tunicam non habes: nudusq; conspiceris: ac sine calceis: delecta nimirum vaga inhumanaq; ac ferali vita: tum proprio corpore contra q̃ faciunt cæteri, semper vsus incõmode: nunc huc: nunc illuc circuis: in arido præterea solo cubãs: adeo vt plurimũ etiam sordium tritum isthoc pallium referat: alioqui nec ipsum, vel tenui filo, vel molle vel floruletum. CYNI. Neq; enim indigeo, si quid est huiusmodi: vt comparetur facillime: dominoq; minimũ exhibeat negotii: id inquã mihi sufficit. At tu per deos dic mihi: putas ne esse in luxu vitium? LVCIA. Immo admodum. CYNI. Cõtra in frugalitate virtutem? LVCIA. Admodũ. CYNI. Cur igitur tandem quũ me videas viuẽtem frugalius q̃ vulgo faciunt homines: eos vero sumptuosius: me nõ illos arguis? LVCIA. Quia non frugalius per Iouẽ videris mihi, sed egentius viuere: immo vitam omnino egenam atq; inopem. Nam tu nihil a mẽdicis differs: qui cibũ mẽdicãt in diem. CYNI. Vis ergo

videamus(quandoquidē huc processit oratio)quidnā inopia sit:quidq̄ rur sus copia?LV.Si tibi quidē ita videtur.CY.Nūquid ergo satis id cuiq; est: quicquid ipsius explet necessitatem?an aliud quippiā dicis? LV. Esto istud. CY.Indigētia vero quicquid cuiusq̄ vsui deest:nec eo quo sit necesse perue nit?LV.Scilicet.CY.Nihil igitur meis in rebus deest.Nihil enim in his est: qđ necessitatem nō expleat meā.LV.Quo pacto istud ais?CY.Scies si consy deres in quē vsum eorum quodq; paratum est:quorum egemus. vt dom⁹: an non tegumēti gratia?LV.Maxime.CY.Quid vestis:cuius gratia? nōne tegumēti etiam ipsa?LV.Sane.CY.At ipso per deos tegumento/ cuius rei gratia indiguerimus:nonne vt melius se habeat:id quod tegitur?LV.Mihi quidem sic videtur.CY.Vtrum igitur tibi peius se habere hi videntur pe des?LV.Nescio.CY. Atqui hoc pacto didiceris.quodnā pedum officiū est? LV.Ingredi.CY.An deterius ergo ingredi pedes tibi videntur mei q̄ alio rum?LV.Istud vero fortasse non.CY.At non possent seu sese melius seu de terius haberēt officium suū præstare? LV.fortasse.CY.Pedibus ergo nihi lo peius affectis videor q̄ alii?LV.Non videris.CY.Quid corpus vero me um?Num deterius q̄ reliquorū? Nempe si deterius se haberet,esset idē im becillius.corporis quippe virtus robur est.An meum ergo debilius? LVC. Non videtur.CYNICVS.Neq; pedes ergo tegumento vident̄ egere, neq; reliquum corpus.Quippe si egerēt:male haberēt.Egestas etenī omnino ma la,ac peius habere se facit,ea q̄buscūq; adfuerit.At ne ali quidē deterius cor pus videtur meum:ꝙ q̄buslibet cibis alitur.LVCIANVS.Manifestum est id q̄dē. CYNICVS. Nam nec vegetum esset robustumq;, si aleretur male. Mala siquidē alimēta corpus tabefaciūt.LVCIANVS.Ista quidē ita se ha bēt.CYNI.Quo pacto igitur/dic mihi/his ita se habētib⁹,me arguis vitāq; improbas meā ac miserā prædicas?LVCIANVS. Ideo per Iouē,ꝙ quū na tura(quā tu colis)ac superi terram ī cōmuni statuerint:ex ea multa nimi rum ac bona ediderint:vt nobis oīa superessent abunde:non ī necessitatem modo:verum ī voluptatē quoq;:tu tamē horum oīm aut maximę saltē par tis expers es:nec eorum quoq̄ frueris nihilo certe magis,q̄ feræ.Nēpe aquā bibis:quā etiā bibunt feræ. Comedis vero quicquid offēderis,quēadmodū canes.tum cubile nihilo melius canibus habes:quādoquidē gramē tibi suf ficit:quēadmodum & illis. pallium pręterea circūfers nihilo mēdico decē tius.Q̄ꝫ q̄ si tu his contētus recte sapis,tū deus ꝑfecto neutiq̄ recte fecit:pri mum ꝙ oues effecit pingues:deinde vites dulcis vini feraces:ac reliquum deinde apparatum varietate mirabilē,& oleum & mel & reliqua:oīa vt nos haberemus:edulia q̄dem omnigena haberemus: potum dulcē haberemus:

pecunias haberemus: mollem lectū haberemus. Praeterea pulchras domos: ac reliqua demū omnia mirū in modū praeparata. Nam et ipsa quoqꝫ artiū effecta deorū dona sunt. At viuere omnibus huiusce bonis priuatū, id fuerit profecto miserū: etiā si ab aliquo quopiā priueris. Quēadmodū hi q seruātur in vinculis. Longe vero miserius: siqs ipse sese omnibus bonis priuet. Nā ea demū manifesta insania est. CY. Et recte quidē fortasse dicis. Verum istud dic mihi. Siqs diuite quopiā alacriter atqꝫ humane / quin ꝑlixe quoqꝫ exhibente cōuiuiū, tum hospites excipiente et multos simul et omnigenos: alios quidē imbecillos: alios aūt robustos: deinde apponente multa / atqꝫ omnigena: siqs, inquā, omnia corripiat / omniaqꝫ deglutiat: nō ea tantū quae vicina sunt: sed ea quoqꝫ quae ꝑcul absunt: praparata videlicet inualidis: ipe tñ valens quū vnū duntaxat vētrem habeat: nec multis vt nutriat̃ indigeat: diutius tamē q̄ alii multi immoret̃: hic vir cuiusmodi tibi videt̃ esse? ꝓbus ne? LV. Non mihi quidē. CYNI. Quid vero nū temperans? LV. Ne id qdē. CY. Quid vero: siqs eiusdem mensae particeps multa illa ac varia negligat vno quopiā ex his quae ꝓxime apponūtur / electo: quū satis in suā habeat necessitatem / id decenter edat eoqꝫ solo vtat̃: caetera illa ne respiciat quidē: an non hunc temperatiorē et meliorē virū illo putabis? LV. Ego certe. CYN. Vtrū ergo iam intelligis: an me oportet dicere? LV. Quidnam? CYNI. Qꝛ deus illi quidē pulchre cōuiuiū instruenti similis est: vt q apposuerit multa ac varia atqꝫ omnigena: vti essent quae cuiqꝫ cōueniaut: alia quippe valētib⁹: alia rursus aegrotantibus: atqꝫ alia quidē robustis: alia vero inualidis: non vt omnibus vtamur omnes: sed vt his vtant̃ singuli: quae suae cuiusqꝫ naturae cōueniunt: et ex his ipsis quacūqꝫ re maxime queqꝫ indigere cōtigerit. At vos illum qui per insatiabilitatem atqꝫ incōtinentiam omnia corripit refertis: vt qui rebus vti velitis omnibus et vndecunqꝫ partis: non solis contenti praesentibus: existimantes ꝓpriam quidem neqꝫ terram / neqꝫ mare sufficere: sed importātes ab ipsis vsqꝫ terrae finibus voluptates: patriisqꝫ rebus peregrina praeferentes: sumptuosaqꝫ frugalibus: atqꝫ ea quae difficile comparātur his quae sunt cōparatu facilia. In summa deniqꝫ molestias / malaqꝫ potius eligētes, q̄ absqꝫ molestiis viuere. At isti quidem plurimi ac preciosi beatiqꝫ apparatus, qbus exultatis, per magnā ad vos miseriā / ęrumnamqꝫ perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentumqꝫ consydera: domus consydera sumptuosas: vestes operosas cōsydera: atqꝫ eius generis omnia / quāto negotio emuntur: quot laboribus: periculis: immo sanguine: ac caede: quantoqꝫ hoīm interitu: non ideo solum ꝗ dum nauigant / propter ista pereunt: ac dum quęrunt parantqꝫ / grauia perferunt: sed ob id

quoq; ꝙ digladiationes multas pariũt:ꝙꝙ ob ea insidiantur inuicẽ:et amicis amici:et parẽtibus liberi:et maritis cõiuges. Sic opinor Eriphilen quoq; auri gratia prodidisse maritũ. Atq; hæc quidem omnia fiunt:quũ tamen vestes illæ variæ nihilo magis quicq̃ queant calefacere: aurataq; illa ædificia nihilo ꝓrsus magis tegant:nec pocula illa argentea potui quicq̃ magis cõducant. Sed nec aurei illi nec eburnei itẽ lectuli/somnũ suauiorẽ præbeãt immo videbis frequẽter in eburneo lecto/sumptuosisq; stromatib⁹/beatis illis somnũ contingere non posse. Præterea omnigenæ illæ circa edulia curę nihilo magis alunt:quin tabefaciunt potius corpora:iisdemq; morbos ingenerant. Quid aũt dicere attinet/libidinis gratia quãtas molestias mortales et faciũt/et patiũt? q̃q̃ facile est isti cupiditati mederi: nisi qs velit indulgere delitiis. At ne hęc qdẽ insania/corruptelaq; sufficere videtur mortalib⁹: sed iã rerũ etiã vsum puertũt:singulis rebus ad id vtẽtes ad quod minime paratæ sunt:quẽadmodũ lecto siquis vti carpenti loco velit:ac tanq̃ curru. LV. Quisnam is est? CY. Vos inquã qui hominibus tanq̃ iumentis vtimini Nam eos iubetis:vt lecticas tanq̃ currus in ceruicibus ferant. Ipsi vero in sublimi residetis delicati/atq; hoĩes ꝑinde tanq̃ asinos aurigamini:impãtes vt hac nõ illac eant: et qui hæc facitis maxĩe, iidẽ maxime beati videmini. Tum hi q pisciũ carnibus non tantũ vt alimentis vtunt: verum tincturas etiam quasdam ex his machinantur:eos dico: q purpurã tingunt: nõne et hi præter naturã his vtuntur quæ a deo præparata sunt? LV. Non per Iouem:siquidẽ tingere etiã potest nõ comedi tantũ purpuræ caro. CY. At nõ in id tamen nata est. Nam et cratere quispiam, si præter naturam detorqueat,ollæ loco posset vti:nec in id tamẽ paratus erat. Sed quo pacto possit quispiam vniuersam illorũ infelicitatem percurrere:quæ tanta est? At tu me quoq; ꝙ nolo eius esse particeps/incusas. Viuo ego tamen quemadmodum modestus ille:his videlicet duntaxat quæ mihi apponũtur/ vescẽs:ac frugalissimis vtens. Variis vero illis atq; omnigenis minime inhiãs. Ac deinde quum paucis egeam ac minime multis vtar/ ferinam tibi videor vitã viuere. Atqui hac ratione tua dii ꝑfecto in periculũ veniunt: ne et ipsi sint feris etiam deteriores:quippe qui rei nullius indigent. Verũ vt exactius intelligas/cuiusmodi horum vtrunq; sit:vel paucis videlicet egere/ vel multis:cõsydera ꝙ pluribus egent:primum pueri q̃ adulti: deinde mulieres q̃ viri:tum ægroti q̃ valentes:atq; omnino in summa/inferiora quælibet pręstãtioribus plurium indigẽt. proinde dii omnino nullius egent rei:qui vero ad deos accedũt ꝓxime q̃ minimis egent. An Herculem putas omnium hominũ pręstantissimum:quippe diuinum virum/ deumq; recte creditum

miserum tūc fuisse: quū circuiret nudus pelle duntaxat indutus: harum re
rum nostrarum nihil desyderans? At ille miser ꝓfecto nō erat: quippe q mi
seriam ab aliis propulsabat: neq rursus pauper: qui terra/ mariq domina
batur. Nēpe quocunq intendisset impetū/ omnes quaquauersum supabat:
nec in quenq̄ sui tēpis incidit: qui se vel æquarit vnq̄/ vel vicerit: quoad ex
humanis excessit. At tu illi stromata putas calceosq defuisse? atq ob id mū
dum obābulasse tantū virū? Dicendū ꝓfecto nō est. Sed cōtinēs erat ac for
tis/ et moderate viuere volebat: non indulgere delitiis. Quid Theseus eius
discipulus? An nō rex erat Atheniensium omniū: ac filius etiā, vt ferūt, Ne
ptuni: sua certe tempestate fortissimus? Attamen ille quoq voluit sine cal
ceis esse ac nudus ingredi: barbamq et comā nutrire placuit ei: nec ei tamē
solum, sed omnibus etiam veteribus placuit: nempe meliores erant q̄ nos:
atq adeo ne sustinuisset qdem eorū quisq̄ aliquid huiusmodi: nihilo ꝓfecto
magis, q̄ leo quispiam sese tonderi. Siquidē carnis molliciem ac lęuorem de
cere mulieres existimabant: ipsi vero sicuti erant/ ita videri quoq viri vole
bant: ac barbā quidem cultum viri ducebant. quemadmodū in equis iubā:
in leonibus barbam: quibus deus splendoris quandam atq ornamēti venu
statē dedit: sic et viris barbā adiunxit. Illos igit̄ ego æmulor: veteres inquā
illos imitari volo: huius vero tempestatis hoīes nō æmulor mirabilis hui⁹
felicitatis noīe: quam in epulis et vestibus habēt/ dū poliunt ac lęuigāt sin
gulas corporis ptes: ac ne secretiorū quidē vllam, ita vt instituit natura, di
mittentes. At mihi certe pedes opto: vt nihil eqnis differant: quales Chiro
nis fuisse ferūt. Tū vt ipse stromatis nō egeā more leonū: nec cibo egeā ma
gis exqsito, q̄ canes. Cōtingat præterea mihi: vt terra quæuis mihi p se pro
cubili sufficiat. Domū vero vt mundū hunc existimem. Alimenta demū vt
ea deligam: quæ facillime cōparari possint. Aurū vero/ argentūq ne desy
derem vnq̄: neq ego/ neq meorū amicorū quisq̄. Omnia nanq mala inter
homines ex horū cupiditate nascuntur: et seditiones/ et bella/ et insidiæ/ et
cædes. Hæc omnia fontem habēt plus habendi cupidinem. At hæc a nobis
abscedat procul: ne vnq̄ plus satis appetam: minus vero quū habeam, ferre
æquo animo valeam. Nostra quidem ita se habent. Plurimū ꝓfecto a vulgi
sententiis ista dissentiunt. Neq quicq̄ ergo mirandū est: si ad his differim⁹
habitu: a quibus tantū differimus instituto. Sed te demiror: quonam pacto
quū suam quādam citharœdo vestē tribuas/ cultūq: atq adeo tibicini suū:
et tragœdo suū: bono viro cultū/ vestēq propriā nullam existimas: sed ean
dem ei cum vulgo habendā censes: idq quū vulgus malum sit. Q3 si bono
rum cultus ꝓprius debet esse vllus: quinam deceat magis q̄ hic meus: qui

maxime luxuriosis pudendus sit? queq; illi maxime auersentur? Cultus ergo meus huiusmodi est, squallidum esse, hirsutum eẽ, tritũ pallium indui, comã producere, ac sine calceis ingredi. Vester vero Cinędorum ornatui simillimus est: nec dignoscere vos quisq̃ ab illis possit: neq; colore vestium, neq; mollicie, neq; camisiarũ numero, neq; lacernis, neq; calceis, neq; capillorum cura, neq; odore. Nam & redoletis vt illi: iam pͤsertim vos qui estis felicissimi. Et qdem quid facias quũ vir eũdem cum Cinędis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præstatis. Voluptatibus vero nihilominus q̃ illi superamini: eadem comeditis: eodem modo dormitis, atq; inceditis: imo vero incedere non vultis: sed gestari potius, tanq̃ sarcinæ, alii ab hoĩbus, alii vero a iumentis. At me pedes ipsi gestant quocũq; sit opus. Egoq; & frigus tolerare sufficio, & calorẽ pati: eaq; q̃ dii obtulerint minime moleste ferre: ideo videlicet quia miser sum. Vos vero propter hãc felicitatem nulla estis fortuna contenti: sed omniũ pœnitet: ac præsentia ferre non potestis: absentia desyderatis: hyeme qdem optãtes æstatẽ: æstate, rursus hyemẽ, atq; in calore frigus, in frigore vicissim calorem: queãdmodum ægrotantes / morosi semper & queruli: qđ in illis qdem facit morbus in vobis vero mores. Atq; hæc ita quũ sint: iam nos in vitam vestrã traducere æquũ censetis, nostrãq; corrumpere, quũ sæpe male consulta sint, quæ facitis, ipsiq; sitis in vestris ipsorum negotiis minime circũspecti: nihilq; eorũ iudicio ac ratione, sed consuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrẽ nihil pͤfecto differtis vos: ab his q torrẽte ferunt. Illi quippe quocunq; fluxus intenderit, eo rapiũtur: & vos itidem quocunq; libidines. At similiter qdem vobiscum agitur: vt cum quodam qui equũ insanũ ascenderat. Equus igitur virum corripiens abstulit. Hic vero amplius iam desilere equo currẽte non poterat. Quidam vero quũ occurrisset ei: rogauit quonam tenderet? Hic respondit: quocũq; huic videtur, equũ demõstrans. Q; si vos quisq̃ roget: quo feramini: si verũ vultis dicere, dicetis in vniuersum qdem quocũq; videatur affectibus: sigillatim vero, interdum quocũq; voluptati: interdũ quocunq; ambitioni: interdum rursus quo lucri studio. Quin interdũ ira, interdum metus, interdum aliud quippiã huiusmodi vos auferre videtur. Neq; enim vnum dũtaxat equũ vos, sed multos insilientes, nunc hunc, nũc illum, furiosos quidem omnes auehimini. Auferunt ergo vos in barathrũ, ac prærupta. Vos tamen priusq̃ cadatis casuros vos esse nescitis: at hoc de tritum pallium qđ vos ridetis comaq; habitusq; meus tantam habet vim, vt vitam mihi quietã præbeat: vtq; agam quicqd volo, versérq; cum qbus volo. Nempe ex indoctis atq; ineruditis hominibus nemo me adire volue-

rit/ob hunc habitũ. At molles etiã qui sunt adhuc admodũ ꝓcul declinant. Congrediũtur vero scitissimi atq; modestissimi: et q virtutẽ cupiũt, hi po tissimũ congrediunt̃ mecũ. horũ ego consuetudine delector. Eorũ vero fores qui homines vocant̃/non obseruo: tum coronas aureas ac purpurã pro fastu habeo: atq; hoĩes ipos derideo. At vt cultũ hunc intelligas: nõ bonos modo viros, sed ipsos etiã deos decere: atq; eũ deinde, si libet, irrideas: deorum statuas consydera: vtri videant̃ tibi ne, an mihi similiores: neq; Græcorũ solum: sed barbarorũ etiam templa circũspicias: vtrũ ipsi dii, vt ego, comati/barbatiq; sunt: an quẽadmodum vos, rasi finguntur atq; pingunt̃. quin plurima etiã sine tunicis conspicies: vt me nũc esse vides. Quo pacto igitur audeas posthac hũc habitũ vitio dare: quũ deos etiã decere videat̃?

Cynici finis Thoma Moro Interprete.

MENIPPVS siue NECROMANTIA LVCIANI
THOMA MORO Interprete.
MENIPPVS. PHILONIDES. MENIPPVS.

Salue atrium/domusq; vestibulum meæ:
Vt te lubens aspicio luci redditus.
PHILO. Numnã hic Menippus est canis ille? Nõ hercle ali⁹: nisi ego forte ad Menippos omneis hallucior. At qd sibi vult habit⁹ hui⁹ insolẽtia? claua/lyra /leonis exuuię? Adeundus tamen est. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu est q̃ in vrbe non vidimus. MENIP.
Adsum reuersus mortuorum e latibulis/
Foribusq; tristium tenebrarum nigris:
Manes vbi inferi manent superis procul.
PHILO. O Hercules clã nobis Menippus vita functus est: reuixitq; denuo?
MENIP. Non: sed me adhuc viuum recepit tartarus.
PHILO. Quænam causa tibi fuit nouæ huius atq; incredibilis viæ?
MENIP. Iuuenta me incitauit/atq; audacia:
Q̃ pro iuuenta haud paululum impotentior.
PHILO. Siste o beate Tragica: et ab iambis descendens sic potius simpliciter eloquere: quænam hæc vestis: quæ causa tibi itineris inferni fuit: quum alioqui neq; iucunda/neq; delectabilis sit via. MENIP.
Res dilecte grauis me infernas egit ad vmbras:
Consulerem manes vt vatis Tyresiai.

PHILO. Atqui delyras:alioqui nõ hoc pacto caneres apud amicos consarcinatis versibus. MENIPPVS. Ne mireris amice:nuper enim cũ Euripide atq; Homero versatus, nescio quo pacto versibus sic impletus sum: vt numeri mihi in os sua sponte confluant. Verũ dic mihi quo pacto res humanę hic se habẽt ĩ terris? & quidnã in vrbe agitur? PHILO. Nihil noui. Sed quẽ admodum prius actitabant: rapiũt/peierant/fœnerãtur/vsuras colligunt. MENIP. O miseri atq; infelices. Nesciũt enĩ, qualia de nostris rebus nuper apud inferos decreta sunt, qualesq; sorte iacti sunt in diuites istos calculi: p quos Cerberũ nullo pacto poterũt effugere. PHILO. Quid ais? Noui ne aliquid apud inferos nostris de rebus decretũ est? MENIP. Per Iouẽ:& quidẽ multa verũ prodere non licet:neq; arcana quæ sunt reuelare: ne quis forte nos apud Rhadamanthum impietatis accuset. PHILO. Nequaq̃ Menippe per Iouẽ, ne amico sermonẽ hunc inuideas. Nam apud hominẽ tacẽdi gnarũ, & initiatũ p̃terea sacris edisseres. MENIP. Dura profecto iubes, & neutiq̃ tuta:verũ tui gratia tamen audendũ est. Decretũ est ergo:diuites istos ac pecuniosos aurum tanq̃ Danaen seruantes abstrusum. PHILO. Ne prius o beate quæ sunt decreta dixeris: q̃ ea percurras omnia quæ abs te audire libẽtissime velim. Quæ videlicet descẽsus causa fuerit:quis itineris dux:deinde ex ordine & quæ illic videris, & quæ audieris omnia. Verisimile ẽ enĩ te, quũ res pulchras vidẽdi curiosus sis, eorũ quæ visu aut auditu digna videbãtur nihil omnino p̃termisisse. MENIP. Parendũ etiã in his tibi est. Nã quid facias, vrgente amico? Ego igitur quum adhuc puer essem: audirẽq; Homerũ atq; Hesiodũ/seditiones ac bella canentes: nõ semideorum modo, sed ipsorum etiã deorum:adulteria quoq;/violentias/rapinas/supplicia/patrum expulsiones/& fratrũ & sororũ nuptias. Hæc me hercle omnia bona pulchraq; putabã, & studiose erga ea afficiebar. Postq̃ vero in virilem iam ætatem peruenirẽ:hic leges rursus iubentes audio poetis apprime contraria:neq; videlicet adulteria cõmittere, neq; seditiões mouere, neq; rapinas exercere. Hic igitur hæsitabundus constiti:incertus omnino quo me pacto gererem. Neq; enim deos vnq̃ putaui mœchaturos, aut seditiones inuicẽ fuisse moturos: nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Neq; rursus legũlatores his aduersa iussuros:nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in dubio eram:visum est mihi philosophos istos adire, atq; his me in manus dedere, rogareq; vti me vtcũq; liberet vterentur: vitæq; viam aliquam simplicẽ ac certam ostenderent. Hæc igitur mecum reputans ad eos venio:imprudens profecto, q; me ex fumo (vt aiunt) in flammã conicerẽ. Apud enim hos maxime diligenter obseruans summã repperi ignorãtiam

omniaq; magis incerta: adeo vt præ his ilico mihi vel idiotarum vita iam aurea videretur. Alius etenim soli me iussit voluptati studere, atq; ad eum scopum vniuersum vitæ cursum dirigere. In eo ipsam sitam esse felicitatẽ. Alius rursus oĩno laborare, corpusq; siti, vigiliis, ac squalore subigere, miserẽ semper adfectũ, contumeliisq; obnoxiũ assidue: Hesiodi sedulo inculcans celebria illa de virtute carmina, & sudorem videlicet, & accliuẽ in verticẽ montis ascensum. Alius cõtemnere iubet pecunias, earũq; possessionem indifferentem putare. Alius contra bonas ipsas etiam diuitias esse ꝓnũtiat. De mundo vero quid dicam? de quo ideas incorporeas/ substantias/ athomos/ & inane/ ac talem quãdam pugnantium inuicem nominũ turbam in diem audiebã: & qđ absurdorũ omniũ maxime fuit absurdum, de cõtrariis vnusquisq; quũ diceret, inuincibiles admodũ rationes ac persuasibiles adferebat: vt nec ei q calidum, nec ei qui frigidum idẽ prorsus esse contẽderẽt, contra quicq̃ hiscere potuerim: atq; id: quũ tamẽ manifeste cognoscerẽ fieri nunq̃ posse: vt eadẽ res calida simul frigidaq; sit. Prorsum igitur tale qddam mihi accidebat, quale solet dormitãtibus, vt interdũ capite annuerẽ, interdũ contra abnuerẽ. Præterea qđ multo erat istis absurdius, vitã eorũ diligẽter obseruans/ comperi eam cum ipsorũ verbis p̃ceptisq; summopere pugnare. Eos enim qui spernendã cẽsebant pecuniam, auidissime conspexi colligẽdis diuitiis inhiare, de fœnore litigantes, pro mercede docẽtes. Oĩa deniq; nũmorũ gratia tolerantes. Ii vero qui gloriã verbis aspernabantur, omnẽ vitæ suæ rationẽ in gloriã referebant. Voluptatẽ rursus omnes ferme palam incessebant. Clanculum vero ad eam solam libenter confluebant. Ergo hac quoq; spe frustratus magis adhuc ægre molesteq; tuli. Aliquãtulum tamẽ inde memet consolabar: q vna cum multis et sapiẽtibus & celeberrimis viris ipse insipiẽsq; essem atq; vere adhuc ignarus oberrarẽ. Peruigilanti mihi tandẽ atq; hisce de rebus mecũ cogitanti, venit in mentẽ: vt Babylonẽ profectus magorũ aliquẽ ex Zooastri discipulis ac successoribus conuenirẽ. Audierã siquidẽ eos inferni portas carminibus quibusdã ac mysteriis aperire: & quẽ libuerit illuc tuto deducere, ac rursus inde reducere. Optime ergo me facturũ putaui: si cũ horũ quopiam de descensu paciscens Tyresiã Bœotiũ cõsulerẽ: ab eoq; perdiscerẽ (quippe qui vates fuerit & sapiẽs) quæ vita sit optima: quãq; sapientissimus qsq; potissimũ elegerit. Ac statim quidẽ exiliens q̃ poteram celerrime Babylonẽ versus recta contẽdi. Quo quũ venio, diuersor apud Chaldæorũ quẽdã hominẽ certe sapiẽtẽ atq; arte mirabilẽ: coma qdem canũ admodũq; promissa barba venerabilem. Nomen autẽ illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur obsecrãsq; vix exora-

ui:vt quauis mercede vellet, in illã me viam deduceret. At tandẽ homo me suscipiens primũ quidẽ dies nouẽ ac viginti cũ luna simul incipiens abluit ad Euphratẽ: mane solem orientẽ versus perducẽs, ac sermonem quẽpiam longum mussitans: quem nõ admodũ exaudiebam. Nam (qđ in certamine pręcones inepti solent) volubile quiddã atq; incertũ ꝓferebat: nisi ꝙ quosdam visus est inuocare dæmones. Post illã igitur incantationẽ ter mihi in vultũ spuens deducit rursus, oculos nusq̃ in obuiũ quẽq̃ deflectẽs. Et cibus quidẽ nobis glandes erant, potus aũt lac atq; mulsum & Choaspi lympha: lectus vero in hęrba sub dio fuit. At postq̃ iã ꝑparati satis hac dieta sumus, medio noctis silentio ad Tigridẽ me fluuiũ ducens/purgauit simul atq; abstersit: faceq; lustrauit ac squilla: tum pluribus itidem aliis: & magicum simul illud carmen submurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne aspectris lęderer circũiẽs, reducit domũ, ita vt erã reciprocãtẽ, ac reliquũ iam nauigationi dedimus. Ipse igitur magicam quãdam vestẽ induit: Medorum vesti vt plurimũ similem: ac me qdem his quæ vides ornauit: claua, videlicet ac leonis exuuiis, atq; insuper lyra. Iussit p̃terea vt nomen si quis me roget Menippum quidẽ ne dicerẽ: sed Herculẽ, Vlyssem, aut Orpheũ. PHILO. Quid ita o Menippe? neq; enĩ causam aut habitus aut nominis intelligo. MENIPPVS. Atqui perspicuũ id qdem est: ac neutiq̃ arcanũ. Nã hi qui ante nos ad inferos olim viui descẽderant: putauit si me his assimilaret, fore vt facilius Aeaci custodias fallerẽ: atq; nullo prohibẽte trãsire: vt pote notior tragico admodũ illo cultu emissus. Iam igitur dies apparuit, quũ nos flumẽ ingressi in recessum incumbimus. Parata siqdem ab illo fuerant: cymba/sacrificia/mulsa/& in id mysteriũ deniq; qbuscũq; opus erat. Hęc postq̃ ergo quę prõpta erãt imposuimus: tum nos quoq; anxii ac vagientiũ more lachrymantes ingredimur, atq; aliquantisper qdem in fluuio ferimur: deinde in syluã delati sumus, ac lacũ quẽdam in quẽ Euphrates cõditur. Tum hoc quoq; transmisso/in regionẽ quandã peruenimus solã, syluosam atq; opacã, in quã descendẽtes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues iugulamus, & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accẽsam facẽ tenens, haud amplius iam summisso murmure sed voce q̃ poterat maxima clamitans, dæmones simul oẽs conuocat: Pœnas, Erinnes, Hecatem nocturnã, excelsamq; Proserpinã, simulq; polysyllaba quædã nomina barbara, atq; ignota cõmiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solũ ducere, ac porro Cerberi latratus audiri. et iam res plane tristis ac mœsta fuit. Ac protinus qdem inferorũ patebant plurima, lacus pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum descẽdẽ-

tes hiatũ Rhadamanthũ prope modum metu, reperimus extinctum. Ac Cerberus primũ quidẽ latrabat cõmouitq; sese. At quũ ego lyram celeberrime correptã pulsassem, cãtu statim sopitus obdormit: deinde postea q̃ ad lacum venimus: tranare fere non licuit. Iam enĩ onustũ erat nauigiũ, & eiulatu certe plenũ. Vulnerati quippe in ea nauigabant oẽs, hic femur, ille caput, alius alio quopiã mẽbro luxatus: vsq; adeo, vt mihi certe ex bello quopiã adesse videretur. At optimus Charon quũ leonis videret exuuias, esse me ratus Herculem recepit, transq; vexit libens: tum exeuntibus quoq; nobis monstrauit semitam. Sed quoniã iam eramus in tenebris: p̃cedit qdem Mithrobarzanes: ego autẽ a tergo continuus illi comes adhæreo: quoad in pratũ quoddã venimus maximũ: asphodelo cõsitum: vbi circũfusæ vndiq; mortuorũ stridulæ nos sequũtur vmbræ. Tum paulo procedentes longius ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse qdem in solio forte quodã sublimi sedẽs. Astabant aũt illi Pœnæ, Tortores, mali genii, furiæ. Ex altera parte plurimi qdam adducti sunt ex ordine longa fune vincti. dicebãtur autẽ adulteri lenones/mœchi/homicidæ/adulatores/sycophantæ: ac talis hominũ turba quiduis in vita patrantiũ. Seorsum aũt diuites ac fœneratores prodibant pallidi, ventricosi, ac podagrici: quorũ quisq; trabe vinctus erat: ferri pondere duorũ talẽtorum imposito. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia cõspicimus: & quæ dicuntur auscultamus. Accusant aũt noui quidã atq; admirabiles rhetores. PHILO. Quinã ergo hi p Ioué sunt: ac ne isthuc qdem te pigeat dicere. MENIP. Vmbras ne vnq̃ istas nosti quas opposita soli reddũt corpora? PHILO. Quid ni? MENIP. Hæ nos igitur quũ primũ functi vita sumus accusant, testanť, atq; redarguũt, quicquid in vita peccauimus: & sane quędã ex his dignę admodũ fide videtur: vtpote nobiscũ versatę semp, nostrisq; nusq̃ digressæ corporibus. Minos igitur curiose quẽlibet examinans impiorũ, relegabat in cetũ, pœnas ibi sceleribus suis dignas luiturũ. In hos p̃cipue tamẽ incẽditur: quos opes dũ viuerent ac dignitates inflauerãt: quiq; adorari se fere expectabãt: nimirũ periturã eorũ superbiã fastũq; detestatus: quippe q non meminissent mortales ipsi quum sint, sese bona quoq; mortalia cõsequutos. At nũc splẽdida illa exuti omnia diuitias inquã/genus/munia/nudi ac vultu demisso steterunt tanq̃ somniũ quoddã humanã hanc felicitatẽ recogitãtes: adeo vt hęc dũ conspicarer nimis q̃ delectatus fuerim. Et si quẽ eorũ forte agnouerã accessi: atq; in aurẽ silenter admonui: qualis in vita fuerat: quãtopereq; fuerat inflatus: tũ quũ plurimi mane fores eius obsidẽtes pulsi interim exclusiq; a famulis illius expectabãt egressum. At ipse vix tandem illis exoriens puniceus/aureus/aut

versicolor: felices ac beatos se facturū salutantes putabat: si pectus dextram
ve porrigens/permitteret osculandam. Illi vero audientes ista moleste fere
bant. At Minos qddā etiā iudicauit in grām. Quippe Dionysium Siciliæ
tyrannū multis et atrocibus criminibus et a Dione accusatū, et graui Stoi
corū testimonio conuictū, Cyreneus Aristippus interueniens. Nā illū val-
de suspiciunt inferi: eiusq; plurimū ibi valet authoritas: ferme iam Chimę
ræ alligatū absoluit a pœna: asserens illum eruditorū nōnullos olim iuuisse
pecunia. Tum nos a tribunali discedentes/ad supplicii locū ꝑuenimus. Vbi
o amice et multa/et miseranda audire simul/ac spectare licuisset. Nā simul
et flagrorū sonus auditur/et eiulatus hominū in igne flagrantiū: tum rotę
et tormenta: catenæ: Cerberus lacerat: Chimæra dilaniat: cruciantq; pa-
riter omnes: captiui/reges/præfecti/paupes/mēdici/diuites. et iā scelerum
omnes pœnitebat. Et quosdā qdem eorū, dū intuemur, agnouimus: videli-
cet q nuper e vita discesserant. At hi se pudentes tū occulebāt/nostroq; sub
trahebant aspectui: aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodū
abiecteq; faciebant: atq; hi qdem q̄ olim putas onerosi/fastosiq; in vita! At
pauperibus malorū dimidiū remittebatur: et quū interquieuissent, denuo
repetebant ad pœnā. Sed illa quoq; quæ fabulis ferunt aspexi: Ixionē/Sisy-
phum/Phrygiūq; grauiter affectū Tantalū: genitūq; terra Tytiū, dii boni,
quātū! Integrū stratus agrū occupabat. Hos tandē prætereuntes in campū
venimus Acherusium: vbi semideos/heroidasq; reperimus: atq; aliā simul
mortuorū turbā in gētes/tribusq; dispositam: alios qdem vetulos: quosdā
ac marcidos: atq; (vt Homerus ait) euanidos: alios vero iuueniles et inte-
gros: et hos potissimū ob illam cōdiendi efficaciā Aegyptios. Verū digno
scere quēlibet haud ꝑcliue fuit: adeo nudatis ossibus omnes erāt inuicē si-
millimi: nisi ꝙ vix tandē eos diu intendentes agnouimus. Quippe cōferti
considebāt obscuri atq; ignobiles: nullūq; seruātes amplius pristinæ formę
vestigiū. Cū igit multi simul ossei cōsisterēt: inuicē omnino similes: q terri-
ficū qddā ꝑ cauos oculorū orbes transpicerent/dentesq; nudos ostenderēt:
hæsitabā certe mecū: quonā signo Thersitē a Nireo illo formoso discernerē
aut mendicū Irū a Pheacū rege: aut Pyrriā coquū ab Agamēnone. Quippe
qbus iam nihil veteris ꝑmansit indicii: sed ossa fuerūt inter se similia: inco-
gnibilia: nullis inscripta titulis: nulliq; vnq̄ dinoscenda. Hæc igit spectanti
mihi, ꝑsimilis hoīm vita pompæ cuipiā longæ videbat: cui præsit ac dispo-
nat quæq; fortuna: ex his q pompā agunt diuersos/variosq; cuiq; habit⁹ ac
cōmodans. Aliū siquidē fortuna deligens regiis ornat insignibus: et tyarā
imponens: et satellites addens: et caput diademate coronans. Alium serui

rursus ornatum induit: hunc formosum effigiat: hunc deformem atq; deridiculum fingit. Nam omnigenum, vt opinor, debet esse spectaculũ. Quin habitus quorundã plærũq; in media quoq; pompa demutat: neq; perpetuo eodem sinit ordine/cultuq; progredi, quo ꝓdierãt. Sed ornatu commutato Crœsum qdem coegit serui/captiuiq; vestes induere. Meandriũ autẽ olim inter seruos incidentẽ/Polycratis vicissim ornat tyrannide. Et aliquãtisp quidem eo cultu ꝑmittit vti: verũ vbi iã pompæ tempus præteriit: apparatũ quisq; restituens/et cũ corpore simul exutus amictu/qualis ante fuit efficitur: nihilo a vicino differens. Quidã tamẽ ob inscitiam, quũ suos fortuna cultus exigit, ægre ferũt atq; indignant: tanq̃ propriis quibusdã bonis priuati: ac nõ potius alienis/quibus paulisp vtebantur/exuti. Quin in scæna quoq; vidisse te plærunq; puto histriones istos tragicos: q (vt fabulæ ratio poscit) modo Creontes: modo Priami fiũt: aut Agamẽnones. Ideq; (si sors tulerit) pauloante tam grauiter Cecropis/aut Erechthei formam imitatus, paulo postea seruus, poeta iubente, progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit: quisq; auratas illas vestes exutus, personam deponẽs, et ab altis illis crepidis descendens, pauper atq; humilis obambulat: haud ampli⁹ Agamennon ille Atreo prognatus: aut Creon Menecæi filius: sed Polus filius Chariclei Suniensis: aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortalium res habent: quemadmodum mihi tum spectanti videbatur. PHILO. Dic mihi Menippe: isti qui magnificos/altosq; tumulos habent super terram/et columnas/imagines/titulos/nihilo ne sunt apud inferos plebeis quibuslibet vmbris honoratiores? MENIP. Nugaris tu quidem. nam si vidisses Mausolum: Carem illum dico pyramide celebrem: sat scio, nunq̃ ridere desiisses: ita in antrũ quoddã abstrusum despectim abiectus est: in reliqua mortuorũ turba delitescens. Hoc tantũ cõmodi mihi videt̃ ex monumento referre: q͏ imposito tãto pondere laborat magis et premitur. Nã cũ Aeacus o amice locũ cuiq; metitur: dat aũt cui plurimũ haud ampli⁹ pedẽ necesse est eo iacere contentũ: seseq; ad loci modũ cõtrahere. At vehemẽti⁹ multo risisses, opinor, si reges hosce nr̃os/satrapasq; vidisses apud eos mendicãtes: et aut salsamenta vẽdentes: aut primas ipas literas/vrgente inopia profitentes: et quemadmodum contumeliis a quouis afficiantur: atq; in faciem cædantur: perinde atq; vilissima mancipia. Itaq; Philippũ Macedonẽ cõspicatus, cõtinere me certe non potui. Ostensus est mihi in angulo quodã detritos calceos mercede resarciẽs. Quin alios p̃terea multos erat videre mẽdicãtes ĩ triuiis: Xerxes videlicet: Darios: ac Polycrates. PHI. Admiranda narras ista de regib⁹/peneq; incredibilia. Socrates aũt quid facit? ac

Diogenes: et si quis est sapientũ alius? ME. Socrates profecto etiam ibi obuersatur/omnesq; redarguit. Versantur aũt cum illo Palamedes/ Vlysses/ et Nestor: et quisqs est alius inter defunctos garrulus. Inflantur autem illi etiamnũ/atq; intumescunt exhausto veneno crura. At optimus Diogenes Sardanapalo vicinus Assyrio/Midæq; Phrygio/atq; aliis item pluribus ex istorũ sumptuosorũ numero/manet: quos quũ eiulantes audit: veteris fortunæ magnitudinẽ recogitantes: et ridet/et delectat: ac supinus cubans vt plurimũ cantat: aspera nimis atq; iniucũda voce illorũ eiulatus obscurans: adeo/vt id ægreferentes nec Diogenẽ ferre valentes/ de mutanda sede deliberent. PHI. De his iam satis quidẽ: cæterũ quodnã illud decretũ est: quod initio dixeras aduers⁹ diuites esse sancitũ? ME. Bene admones. Nescio eñ quo pacto quũ hac de re dicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberraui. Dum igit ibi versabar, magistratus cõcionẽ aduocauerũt: his videlicet de rebus: quæ in cõmune cõducerẽt. Cõspiciens ergo multos cõcurrere: me quoq; cum illis simul immiscens/vnus de numero eorũ qui in concione aderãt/efficior. Agitata sunt igitur et alia multa. Postremo vero de diuitibus negotiũ: in quos posteaq̃ plurima fuissent obiecta/ violentia/ supbia/fastus/iniuriæ: assurgens tandẽ ex populo primas qdam hmõi decretũ legit. Q m̃, inqt, multa diuites ppetrant in vita rapientes/ac vim inferentes inopesq; omni modo despectui habentes, Curię/Populoq; visum est: vt quũ functi vita fuerint, corpora qdem eorũ pœnas cũ aliis sceleratorũ corporibus luant: animæ vero sursum remissæ in vitã/in asinos demigrent: donec in tali rerũ statu quinquies ac vicies decem annorũ milia transegerint: asini semp ex asinis renati: onera ferentes: atq; a paupibus agitati. Dein vt liceat illis e vita excedere. Hanc sentẽtiã dixit Caluarius: patre Aridello: patria Manicensis: tribu Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes: sciuit plebs: adfremuit Proserpina: allatrauit Cerberus. sic enim rata quæ inferi statuũt/authenticaq; fiunt. Quæ igit in concione agebant erãt hmõi. Tum ego statim, cuius gratia venerã, Tyresiam adeo: atq; illi re vti erat/ordine narrata, supplicaui: vt mihi diceret/ quodnã optimũ vitæ genus putaret. Hic vero subridẽs (est autem seniculus quispiam cęcus/pallidus/voce gracili) o fili inqt cãm tuæ pplexitatis scio a sapiẽtibus istis pfectam/haud quaq̃ idem inuicem iisdem de rebus sentientibus: verũ haud fas est id tibi proloqui: siqdem quod Rhadamãthus interdixit. Nequaq̃ inquã o patercule: sed dic amabo/neq; me cõtemnas: q in vita te etiã ipso cæcior oberro. Abducẽs ergo me, pcul ab aliis auferẽs, ad aures mihi inclinãs, Optima est, inqt, idiotarũ/priuatorũq; vita/ ac prudẽtissima. Quãobrẽ ab

hac vanissima sublimiũ consyderatione desistẽs. Mitte principia semper ac fines inquirere: & vafros hosce syllogismos despuens, atq; id genus omnia nugas æstimans, hoc solũ in tota vita persequere: vt p̃sentibus bene cõpositis minime curiosus, nulla re sollicitus, q̃ plurimũ potes hilaris vitã ridẽsq; traducas. Hæc quũ dixisset: rursus Asphodelorum in pratũ sese corripuit. Ego igitur (nam & nunc vesper erat) age inquã o Mithrobarzane quid cũctamur? ac non hinc rursus abimus in vitam? Ad hæc ille: confide inquit o Menippe: breuem quippe facileq; tibi monstrabo semitam: & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricosam: manu procul ostendens subobscurum tenueq; ac veluti per rimam influens lumen, Illud inquit Torphoni templum est: atq; illac ad inferos e Bœotia descenditur. hac ascendas, atq; ilico fueris in Græcia. Ego igitur hoc sermone gauisus, salutato mago difficile admodũ per angustas antri faces subrepens, nescio quo pacto, in Lebadiam perueni.

Necromantiæ seu Menippi Luciani Finis.

SEQVITVR

LVCIANI PHILOPSEVDES siue INCREDVLVS

ab eodẽ THOMA MORO in latinã linguã traductus.

Personæ: TYCHIADES & PHILOCLES

TYCHIADES.

Otes mihi Philocles dicere: quidnã id tandẽ sit: qđ multos in mẽtiendi cupiditatẽ adducit: vt pariter gaudeant quũ & ipsi nihil sani loquũtur: & his qui talia narrãt maxime animũ ĩtẽdãt? PHILOCLES. Multa Tychiade sunt quæ nõnullos mortales mẽtiri cõpellũt: quia in rẽ vidẽt conducere. TYCHIADES. Nihil ad rẽ hæc (vt aiunt) neq; enĩ de his rogabam qui quũ vsus postulat mẽtiũtur: venia nimirum hi imo laude plæriq; eorũ digni sunt: quicunq; vel hostes fefellerunt, vel ad salutem tali quopiam pharmaco vsi sunt in necessitatibus. Cuiusmodi multa Vlysses etiã fecit: vt & vitã suam & sociorum reditum redimeret. Sed de illis vir optime dico: qui nulla necessitate mẽdaciũ ipsum veritati lõge ante ponunt: ipsa re videlicet delectati atq; in ea sine vlla idonea occasione versati. Isti ergo scire cupio cui⁹ cõmodi gratia istud agũt. PHILO. An alicubi tales aliquos iam deprehendisti, quibus hæc insita sit mẽtiẽdi libido? TYC. Et quidem admodum multi sunt huiusmodi. PHILO. Quid aliud ergo in causa sit, q; mẽtiuntur, nisi demẽtia? Siquidẽ rem pessimã, optimi loco præoptant. TYCHIA. Hoc nihil est. Nam ego tibi multos ostenderim ad cæte

ra prudentes ac sapientia mirabili: nescio tamē quo pacto captos hoc malo mendaciiq; studiosos: adeo vt ego certe moleste ferā, q̄ viri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudēt tamē & se & eos in quos inciderint, fallere. Nam veteres illi, id qđ tibi noti⁹ est q̄ mihi, Herodotus, Ctesiasq; Cnidius atq; his superiores, deniq; Homerus ipse viri celebres, mendaciis etiā scriptis vtebātur: vt non solū eos fallerēt, a quibus tunc audiebātur: verū vsq; ad nos etiā mēdacium per manus traditū perueniret in pulcherrimis versibus metrisq; seruatum. Me ergo sæpe illorū versuū nomine subiit pudor, si quādo cœli sectionē ac Promethei vincula recensent: gigantūq; rebellionem: atq; omnē illam de inferis tragœdiā. Et quo pacto ob amorē Iuppiter in taurū & cygnū versus sit: & quēadmodū ex muliere quispiam in auiculam vrsamve mutatus sit. Pegasos præterea Chimærasq;, & Gorgonas, ac Cyclopas, atq; id genus omnia, admodum absurdas monstrosasq; fabulas: et quæ mentes afficere puerorum queant: qui laruam adhuc lamiamq; metuunt. Q̄q̄ poetica/sint fortasse tolerabilia. At vrbes iam gētesq; totas vna voce ac publicitus mentiri: an nō hoc ridiculum? Veluti quū Cretenses se pulchrū Iouis ostēdere nō pudet. Atheniēses Ericthoniū editum e terra ferunt, primosq; illos homines in Attica olerum more ex terra emersisse. Hi tamen multo verecundiores q̄ Thebani: qui ex serpentis dentibus satiuos quosdam progerminasse narrant. q̄ si quis hæc quū sint ridicula, vera esse non credat: sed ea prudēter examinans Chorebi cuiuspiā aut Margitæ existimet eē: si qs aut Triptolemū credat in alatis draconibus per aerē vectum esse: aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem venisse auxilio: vel Orithyiam a Borea raptam esse: impius nimirū hic atq; insanus videatur eis: quippe q tam manifesta veraq; nō credat. vsq; adeo obtinet mēdacium. PHILOCLES. At poetis Tychiade vrbibusq; fuerit fortassis ignoscendū. Nā illi delectationē illā quę ex fabula proficiscitur, vt quæ maxima sit illecebra, poematibus suis immiscēt: qua potissimū erga auditores opus habēt. Athenienses vero Thebaniq;, & si q sunt alii, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi figmētis cōciliant. q̄ si quis fabulas auferat e Gręcia: nihil obstiterit quo minus earū narratores fame intereāt: quādo iam nemo futur⁹ sit hospitū, qui verū vel gratis audire velit. At si q nulla tali causa/gaudēt tamē mēdacio: hi oīno ridiculi merito videātur. TYCHIADES. Recte dicis. Nā ego protinus ab Eucrate illo celebri venio: vbi multa incredibilia ac fabulosa quū audissem, imo vero medio in sermone, discessi: non ferēs narrationē tā supra fidē: sed me velut furiæ quędā abegerunt: dū mōstrosa multa atq; absurda referrēt. PHILO. Atqui Tychiade/vir grauis Eucrates est:

et nemo certe crediderit illũ tam promissa barba virum sexagenariũ: & qui præterea sit plurimũ in philosophia versatus: sustinuisse vt aliũ queq̃ audiret se p̄sente mētientē: nedũ vt ipse tale quicq̃ audeat. TYCHIA. At nescis amice qualia referebat. Tum ea q̃ cōstanter asserebat. Præterea q̃ sancte in plærisq; iurabat: admotis etiã filiis: adeo vt ego quũ eũ respicerē, varia mecũ cogitarē: interdũ qdē illũ insanire neq; animo constare: interdũ vero ita cogitabã, fugisse me, ꝙ impostor esset, ac tantũ tēporis sub leonis pelle ridiculam quandã simiam circũtulisset, adeo absurda narrabat. PHILOCLES. Quænam illa (per lares) sunt Tychiade? Nã cupio cognoscere quamnã p̄stigiaturam sub tam longa barba occuluerit. TYCHIA. Solebã quidē etiã alias Philocles aliquoties eũ interuisere: si quãdo videlicet multo otio abũdarem. Hodie vero quũ opus esset mihi conuēto Leonthico (Est autem, vt scis, amicus mihi) edoctus a puero / eum se ad Eucratē mane contulisse: vt eum morbi inspiciendi causa viseret: amborum nomine, nempe vt & Leōthicum conuenirē, & Eucratē viderem: ignoraueram aũt ꝙ ægrotaret: ad eum prouenio. At Leonthicum ibi iam non inuenio. Nam paulo ante vt dicebant exiuerat: alios vero confertos reperio: in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion: nosti virũ: illũ dico q ex Platonica doctrina magnam sui admirationē expectat: vt qui solus mentē viri dephenderit: quiq; eius oracula aliis quoq; possit enarrare. vides quos tibi viros noīo, nimirũ omni sapiētia atq; oī virtute p̄ditos, vtpote ip̄m ex quaq; secta caput: reuerendos hercle oēs, atq; aspectu ꝑpemodũ terribiles. Aderat p̄terea medicus Antigonus: vt vsui in morbo esset aduocatus opinor. Et melius iam habere se videbat̃ Eucrates. Ac morbus quidã ex familiaribus erat. Humor enim rursus ĩ pedes ei descēderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit voce languidule remissa paululũ: quũ me conspiceret: q̃q̃ interim dum ingrederer, vociferantē eum ac vocem intendētem audieram. Tamē ego admodum curiose cauens ne pedes eius tãgerem: vbi me vulgaribus istis verbis purgaueram: ꝙ eum ęgrotare nesciuerim: ꝙ vbi rescissem, curriculo venerim: adsedi prope. & illis quidē sermo iam de morbo erat: & quædam iam ante dixerant, quædam vero etiam tunc narrabãt. Præterea medicamēta quędam quisq; proferebat. Cleodemus igitur, Si qs ergo (inquit) sinistra manu tollens humo mustelæ dentem, sic interfectæ, vt ante dixi, in leonis pellem illigauerit, nuper excoriati: ac deinde circum crura posuerit: ilico sedatur dolor. Non in leonis pellē (inquit) Dinomachus, vt ego audiui, sed in ceruæ potius fœmellæ virginis adhuc & nondũ initæ. & res quidem magis est hoc pacto credibilis: velox enim cerua est:

maximeq; valet pedib⁹. Et leo quidẽ fortis est: pinguedoq; eius ac manus dextra piliq; qui recti e barba prominent magnã vim obtinent: si quis vti nouerit: cum ꝓprio cuiq; carmine: at pedũ curam minime pollicent. Et ipe quoq;, inquit Cleodemus, olim sic putabam ceruina pelle vtendũ: propter ea ꝙ cerua velox esset. At nup vir quidã Libycus peritus ꝑfecto in reb⁹ huiusmodi contra me docuit/ceruis ostendens velociores esse leones: quippe q eas, inqt, etiam persequendo capiũt. Laudabãt qui aderãt: tãq̃ recte dixisset Libycus ille. Tum ego putatis, inquã, incantamẽtis qbusdã sedari talia: aut foris admotis appendiculis quũ intus malum grassetur? Riserunt hũc sermonẽ meum: et palam in me magnã damnabãt amentiam: q apertissimas res ignorarem: et quibus nemo qui sapiat/contradicat: quin sic se habeant. At medicus certe Antigonus delectari mihi visus est hac rogatione mea. Iamdudũ autem neglectui habitus fuerat, opinor, quũ opẽ Eucrati ferre ex arte vellet: denuntians videlicet vino vt abstineret: atq; oleribus vesceret: et vigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim Quid ais, inquit, Tychiade? incredibile tibi videtur esse: vt ex rebus huiuscemodi parentur quædam apud morbos remedia? Mihi certe videt inquã ego: nisi naribus adeo muccosis sim: vt credam ea quæ foris applicantur/nihilq; cum his quæ morbos excitant/intus cõmunicant: p verbula tamẽ, vt dicitis, ac præstigiaturam operari: et quũ appenduntur sanitates immittere. id ꝑfecto nunq̃ fieri possit: nec siqs vel in Nemei leonis pellẽ sedecim mustelas integras insuerit. Ego profecto leonẽ ipm e doloribus sæpe claudicantem vidi in vniuersa suiipsius pelle. Nimium idiota es inquit Dinomach⁹ neq; vnq̃ tibi curæ fuit: vt disceres quonam modo res istiusmodi aduersus morbos quũ adhibentur conferunt: ac mihi videris ne notissima quidẽ ista recepturus: febriũ videlicet istarũ profligationes/quæ certo quodam ambitu recurrunt/tum serpentũ demulsiones: ac bubonũ sanationes: et cætera: quæcunq; anus etiam iam faciunt. ꝙ si illa fiunt omnia: quur tandẽ nõ putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita congeris, inquã, Dinomache clauumq;, vt aiunt, clauo extrudis. Neq; enim constat ea quæ cõmemoras/eiusmodi vi fieri. Quamobrẽ nisi reddita ratione ꝑsuaseris primũ natura fieri posse: vt febris/tumorq; vereatur aut nomẽ aliquod diuinũ/aut dictionem aliquã barbaricam: ob idq; ex inguine fugiat: aniles adhuc fabulæ sunt quæcunq; retulisti. Tu mihi videris inquit Dinomachus quũ ista dicas, ne deos quidem esse credere. Si quidem putes fieri nõ posse: vt per sacra nomina remedia morbis adferantur. Hoc, inquã ego, vir optime ne dixeris: nihil enim ꝓhibet quo minus, etiam si maxime dii sint, ista tamen sint vana. Ego

vero & deos colo & medelas eorum video & leuamēta quæ laborātibus cō-
ferūt Pharmacis videlicet atq; arte medica restituentes. Itaq; Aesculapius
ipse eiusq; posteri salutaria pharmaca admouētes medebātur ægrotis: non
leones aut mustelas circūligātes. Mitte hunc (inqt) Ion. At ego vobis mira-
bile quiddā narrabo. Erā adhuc adolescētulus: annos natus ferme quatuor-
decī: quum qdam ad patrē meum venit nūciās ei Midā vitis cultorē seruū/
etiā aliis ī rebus robustū atq; industriū, circa plenum iā forū a vipera mor-
sum iacere iā putrefacto crure. Etenī dum ligaret palmites ac vallis circū-
plicaret: adrepentē bestiolā maximū ei pedis momordisse digitum. Tum il
lam qdem ilico aufugisse, & sese rursus ī latebrā condidisse. Illū vero eiulare
perditum e doloribus. Hæc ergo quum nunciarētur iā Midam ipsum vide
bamus ī lectica domū a conseruis adportari: inflatū totum: liuidū ac super-
ficie tabefactum, vix iā spirantē. Pater ergo quum id moleste ferret: inquit.
Ego enī virum quendā babylonium ex chaldęis quos vocant protinus huc
adducā: qui sanabit hominē. & ne diem narrādo conterā: venit babylonius
ac Midā restituit: effugato ex corpore veneno quadā incātatione, & ad pe-
dē eius appēso virginis defunctæ lapillo: quē e colūna exciderat. Atq; istud
quidē hactenus forsan mediocre fuerit. Tum Midas iā ipse sublato ī quo al-
latus erat scabello, discessit ī agrum. tantum potuit īcantatio: & colūnaris
ille lapis. At idem iste babylonius alia præterea diuina plane fecit. Nempe ī
agrum profectus mane, quum pnunciasset sacra quædā ex vetusto codice:
septē nomina: sulphure ac face lustrato loco in orbē ter obambulans, serpē-
tes omneis inuitos exciuit: quicunq; ītra eā regionē erant. Veniebant ergo
tanq̄ ad īcantationē tracti: serpētes multi: aeq; aspides, & viperæ & cerastæ
& iaculi, phryniq; ac physali: relinquebatur autē vnus draco: annosus/ pro
repere (vt opinor) ob senectam non valēs: q non fuerat audiēs dicto. At ma
gus. Non adsunt oēs inqt. Tum vnum quēdam ex serpētibus eum videlicet
qui natu minimus erat, selectum legatū mittebat ad draconē. ac paulopost
venit etiam ille. At postq̄ iam collecti constitissent Babyloniis ī eas insibula
uit. Atq; illi repēte admodum omnes ab eius flatu īcensi sunt: nobis īterim
admirantibus. Tum ego dic mihi īquā Ion. Serpēs ille legatus, iuuenē illum
co, vtrum manu perduxit draconē q iam (vt ais) senuerat: an ille baculum
gestans īnitebatur? Ludis tu qdem inqt Cleodemus. At ego, q & ipse quoq;
olim minus talia credebam q̄ nunc tu: putabam enī nulla ratione fieri posse
vt ea crederē: tamē quum volantē primum conspicerē: peregrinum illum
barbarum (erat autē vt ferebant ex Hyperboreis) credidi: ac victus sum:
quum tamen multum diuq; repugnassem. nam quid facerem quum eū cer-

q

nerem in aere volantem:atq; id interdiu:ac super aquam ingredientē:atq; per medium ignem incedētem:idq; lente ac sensim? Tu ne inquam ego ista videbas:virum Hyperboreum volantem:aut super aquas ambulantem: & maxime(inquit ille)carbatiuis indutum:quo calceamenti genere illi potis simum vtuntur. Nam minutula ista/quid attinet referre: quæcunq; fecit: quo pacto amores immiserit:ac dæmones exegerit:mortuosq; marcidos in vitam reuocauerit:atq; Hecaten ipsam palam conspectibus exhibuerit: lunamq; e cœlo detraxerit? Quin ego vobis referam quæ ab eo fieri conspexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti substantiam suscepisset:Chrysidem amabat Demeneti filiam: ac me quidem præceptore in disciplinas vtebatur:ac nisi amor ille a studio deduxisset eū, vniuersam peripateticorum doctrinam perdidicisset: vt qui octo & decē quū esset annorum iam absoluerat analytica:tum physicam auscultationem in finem vsq; percurrerat. Amore tamen victus, mihi rem omnem significat. Ego vero quemadmodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum ad eum duco: conductum quatuor ilico minis in manum datis: oportebat enim pręparari quiddam ad sacrificia:tum sedecim prętera: si Chryside potiretur. Ille vero crescentem obseruans lunā(Nam tunc vt plurimum huiusmodi sacra peraguntur) fossam quum effodisset: in aperto quodam loco domus:sub dio circa mediam noctem, euocauit nobis primum quidem Anaxiclem Glauciæ patrem:ante septem menses vita defunctum. Succensebat autem ob amorem senex, atq; indignabatur. Tandē tamen ei permisit:vt amaret. Postea vero Hecaten quoq; eduxit:adferētē vna cerberum:tum lunam detraxit multiforme quoddam spectaculum, & qđ alias aliud apparebat. Primum quidem muliebrē formam referebat: deinde in vaccam formosam vertebatur. Postremo vero catula videbatur. Hyperboreus ille tādem, quum finxisset quendam e luto Cupidinem, Abi inquit atq; huc perducas Chrysidem:ac lutum quidem protinus euolabat: paulopost autē affuit illa pulsans ostium. Tum ingressa Glauciam complectitur:eum q̄ insanissime deperiens:& cum eo versata est:quoad gallos canentes audiuimus. Tum vero luna subuolabat ī cœlum: atq; Hecate subiit terram: cæteraq; spectra disparuerunt: & Chrysidem tādem emisimus circa ipsum ferme diluculum. Hæc Tychiades si conspexisses, haudquaq̄ amplius dubitasses esse multa in carminibus istis commoda. Bene dicis inquā: ego credidissem equidē si vidissem ea:nunc vero ignoscēdum mihi puto: si qualia vos videtis, acute perspicere non possum. verūtamen Chrysidem illam quam dicis noui:mulierē plane meretricē ac facilem:nec video sane cu

sus gratia ad illam egueritis luteo illo legato magoq; ex Hyperboreis vsq; atq; ipsa insuper luna. Quippe quã viginti drachmis ducere in Hyperboreos vsq; potuisses. Mirifice enim sese offert ad hanc ĩcantationem mulier. Et contrarium quiddã spectris istis habet. Nam ea quidẽ æris ferrive sonũ si audierint fugiunt (nam id vos prædicatis) illa vero si argentũ vspiam sonuerit accurrit ad tinnitũ. Preterea ipsum etiã magum admiror: ꝙ cũ ditissimas mulieres in amorẽ sui possit elicere, atq; ab eis solida talenta suscipere, is tamẽ ob quatuor minas admodum tantilli lucelli auidus Glauciam amoris compotẽ fecerit. Ridicule facis inquit Ion: qui nihil credis. Ego te libenter ergo rogauerim quid de his respondeas: qui dęmoniacos liberãt erroribus: adeo manifeste spectra illa carminibus eiicientes! Atq; hęc me dicere non opus est: verum omnes nouerunt: Syrus ille ex Palęstina, qui harum rerum artifex est, q̃ multos mortales suscipiat: qui ad lunam concidãt: oculosq; distorqueant: spumaq; os oppleant: quos tamen erigit ac sanos remittit: magna accepta mercede: diris eos malis liberans. Etenim quum iacentibus instet, rogaueritq;, vnde sint in corpus ingressi: ægrotus quidẽ ipse tacet, at dęmon vero respondet (aut lingua gręca loquens: aut barbarica: aut vndecũq; fuerit ipe) & quomodo & vnde intrauit in hominẽ. Ille vero adiurans eum ac ni paruerit minitans etiam, expellit abigitq; dęmonem. Quin ego quoq; dæmonem quendam exeuntem vidi nigrum certe & colore fumidum. Non magnum erat inquam ego talia te Ion cernere: cui ipsę etiam apparent Ideæ quas vestræ familiæ parens ostendit Plato: rem videlicet spectatu tenuem atq; euanidam: quantum ad nos homines lusciosos. Itane solus Ion inquit Eucrates istiusmodi vidit: ac non alii etiam multi inciderunt in dæmones: alii noctu alii etiam interdiu! Ego profecto non semel sed millies iam talia conspexi: ac primum quidem turbabar ad ea: iam vero ob consuetudinem nihil nouum aut prodigiosum mihi videre videor maximeq; nunc ex quo anulum mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quapiã sumpto / factum: carmenq; docuit nominibus multis plenum. nisi forte ne mihi quidem fidem sis habiturus Tychiade. At qui fieri possit inquam: vt Eucrati non credam Diuonis filio: viro in primis sapienti ac libere quæ sibi videntur domi in priuato suo cum authoritate narranti! Illud ergo de statua inquit Eucrates: quæ omnibus qui in domo sunt singulis noctibus apparet: tum pueris: tum adolescentibus: tum senibus. hoc inquam non a me dumtaxat audieris: verumetiam a nostris omnibus! De qua statua inquã ego! Non vidisti (inquit) quum ingredereris statuam quãdã in atrio collocatã: sane q̃pulchrã: opus Demetrii: q statuas humana

specie fingere cõsueuit? Nonne illam dicis inquã quæ discũ iacit: quæ inclinata est ad emissuri gestũ reflexa in eam quæ discũ fert: altero pede modice inflexo: queq; se erectura videtur vna cũ iactu? Non inqt: nã vnũ est ex Myronis operibus ille disci iactator: quẽ dicis. Sed nec eã quę est ei proxima: eũ loquor cui teniis caput vinctũ est: formosam illã. Nam id Policleti opus est: verũ eas quæ a dextra sunt egredietibus omitte inter quas & Tyrannicidę illi stant: Critiæ Nesiotæ plasmata. tu vero an non ad aquam illam quę influit quãpiam vidisti ventre prominulo: caluam: seminudatam: vulsis quibusdam barbæ pilis: insignibus venis: vero homini simillimã? Pelichus dux Corinthius esse videtur. Per Iouẽ inquã vidi quãdam a dextra Saturni quę tenias coronasq; aridas habebat: pectoreq; folia quædam inaurata. Ego inquit Eucrates ea inauraui: quum me sanasset triduo febre pereuntem. Erat ne igitur etiam medicus inquã ego optimus iste Pelichus? Est: neq; ride inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo post inuadet. Noui ego certe quantum valeat hæc quam tu rides statua. An non eiusdẽ putas esse immittere febres in quos voluerit quãdoquidẽ potis est eiicere? Propitia inquam placataq; sit hæc statua mihi: quæ tantum valeat. Quidnam ergo aliud facientem eam viderunt omnes qui in domo sunt? Quum primũ nox est inquit: hæc e base descẽdens in qua steterat, in orbẽ totam domũ circuit: omnes occurrunt ei interdum etiam canẽti: nec quisq̃ est quem vnq̃ lęserit: diuertere tantum oportet. Illa vero præterit nihil intuentes infestans: quum & lauat sæpe: & tota nocte ludit: vt ex ipso aquæ strepitu licet audire. Vide ergo inquã ego: ne forte non Pelichus hæc statua sit: sed Talus potius Cretensis: qui apud Minoem fuisse dicitur. Nã & ille æreus quidã cretæ custos erat: q nisi ex ære non autẽ ex ligno facta esset: nihil eã prohiberet: quũ non opus Demetrii sed vna potius ex Dædali machinis esse videat. E base nãq; (vt ais) etiã ista fugit. Vide inquit o Tychiade: ne te posthac scõmatis huius pœniteat. Noui equidem ego quid illi euenerit: qui obolos surripuit: quos ei quoq; nouilunio suspendimus. Prorsus atrocia inquit Ion oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat. quomodo ergo illũ vltus est o Eucrates? Nam audire cupio: etiam si q̃ maxime Tychiades iste diffisurus est. Multi inquit ille ad pedes eius oboli iacebant: aliaq; item numismata: quædam argentea ad crus eius affixa cæra: ac laminæ quoq; argenteæ: vota cuiusq; aut merces ob sanationem eius qui ab eo liberatus esset quũ febre detineretur. At erat nobis seruus quidam libycus sceleratus, equorum curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia: abstulitq;: digressam iã quũ obseruasset statuam. At quum primũ reuersus intellexit sacrilegio se cõpi-

latũ Pelichus: vide quo pacto sese vltus ẽ, atq; furti ꝑdidit Libycũ. Tota no cte atriũ obambulabat ĩ orbẽ miser: exire nõ valẽs, tanq̃ in Labyrinthũ inci disset: quoad orta die iã deprẽhẽsus est: ea tenẽs q̃ furto abstulerat. ac tũ q̃dẽ cõprẽhẽsus plagas non paucas recepit: nec tẽporis multũ supstes malus male periit, vapulãs / vt dicebat / singulis noctibus: adeo vt vibices postridie apparerẽt ĩ corpore. I nunc & post ista quoq; Tychiades Pelichũ ride, ac me tanq̃ coætaneũ Minoi iã delyrare puta. At o Eucrates, inquã ego, q̃diu æs erit æs operisq; plastes Demetrius Alopecẽsis fuerit: q nõ deos sed hoĩes fin gere cõsueuit: Pelichi nunq̃ statuã verebor: quippe q nec ipsum etiã viuentẽ si mihi minaretur admodum timuissem. Ad hęc medicus Antiochus. Et mihi o Eucrates (inquit) Hippocrates æreus est magnitudine ferme cubitali: q tũc dũtaxat quũ lucerna extincta sit, totã ĩ orbẽ domũ ambit: perstre pẽs ac Pyxides euertẽs, Pharmacaq; cõmiscẽs, atq; ostia circũuertẽs: maxime q; si quãdo sacrificia ꝑtermittimus: qbus ĩ singulos annos ei sacrificam⁹ Postulat ergo inquã ego etiã Hippocrates medicus iã: vt sibi sacrificet: indignaturq; nisi ĩ tẽpore iustorũ sacrificiorũ epulis accipiat: quẽ nimirũ decebat boni cõsulere: si quis ei libauerit: aut mulsũ insperserit: aut caput coronauerit. Audi ergo ĩquit Eucrates: istud certe etiã testibus ꝓbauero: qđ ante annos quiq; vidi. Erat ferme vindemię tẽpus. Ego vero ĩ agrum circa meridiẽ vindemiatũ dimissis operariis / ĩ syluã solus abibã: cogitans iterim quiddã atq; cõsyderãs. At postq̃ in saltũ perueni: canũ primo latratus ĩsonuit. Ego vero Mnasona filiũ meũ cũ æqualibus veniẽtem ludere venariq; (quẽadmodum solebat) coniiciebã. At res haudquaq̃ sic se habebat: verum paulopost facto terræ motu, sonoq; velut e tonitru, mulierẽ aduenientem video terribilẽ: proceritate ferme semistadiali. habebat autẽ in sinistra facẽ: in dextra vero gladiũ viginti circiter cubitorũ. Et ĩferne qdẽ pedibus erat serpẽtinis, supne vero Gorgonẽ referẽs vultu videlicet atq; aspectus horrore: pro coma quidẽ draconibus tanq̃ cæsarie circũcincta: aliis collũ amplectẽtibus, aliis etiã per humeros sparsis. Videte / ĩquit / amici quo pacto etiam inter narrãdũ exhorrui. & simul hæc dicẽs Eucrates, ostẽdit omnibus brachii sui setas erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus & Cleodemus vehemẽter inhiantes auscultabãt eũ viri senes, tanq̃ naribus traherẽtur: adorãtes apud sese tam ĩcredibilẽ Colossum: mulierẽ semistadialẽ: giganteũ quoddã Mormolociũ. Ego vero cõsyderabã interim: cuiusmodi erãt hi q cũ iuuenibus sapientiæ noĩe versent: vulgoq; ĩ admiratione habeant: quũ sola nimirũ canicie barbaq; ab ipsis differant infantibus. Cæterum etiã illis ipsis facilius ductiles ad credẽda mẽdacia. Dinomachus ergo, dic mihi ĩquit Eucra

tes:illi canes deæ,quãta magnitudine erant?Elephantis ĩquit ille procerio- res ĩdicis,nigri & ipsi hirsutiq; sordido squallidoq; villo.Ego igit quum vi- derẽ restiti,inuerso protenus ĩ interiorẽ digiti partẽ(qđ Arabs mihi dede rat)sigillo. Hecate ergo percusso draconicis illis pedibus solo/hiatũ effe- cit maximum:& qui ĩmani magnitudine penitus æquaret tartarũ. Deinde paulopost abiit ĩ eum desiliens.Ego vero pręsente animo / porrecta ceruice inclinatus/inspexi apprẽsa arbore quapiã:quæ vicina stabat:ne obortis mi- hi tenebris ac vertigine/ĩ caput præceps ĩciderẽ:deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia:pyriphlegethontẽ lacũ:Cerberũ:manes:adeo vt quos- dam etiã eorum agnoscerẽ.Patrẽ ergo meum manifeste cernebã adhuc his ipsis amictum:qbus eum sepeliuimus.Quid agebãt(inquit Ion)o Eucrates animę?Quid aliud,ĩquit ille,q̃ per tribus familiasq; cum amicis cognatisq; versantur:ĩ Asphodelo collocati?Contradicant ergo etiã nunc(ĩquit Ion) Epicurei sacro Platoni eiusq; de anima rationibus. At tu nonne Socratem etiã ipsum Platonẽq; videbas ĩter manes?Socratẽ(inqt)vidi:neq; illũ tamẽ euidẽter:nisi q inde conieci:qm̃ caluus ac vẽtricosus erat.Platonẽ vero nõ cognoui. Nã apud amicos nimirũ vera fateri oportet. Simul ergo atq; ego omnia conspexi:& hiatus coiit:& ex famulis meis qdam quærẽtes me,atq; in his Pyrrhias hic,supuenere hiatu nondum plane obducto. dic Pyrrhia: an non vera narro?Per Iouẽ inquit Pyrrhias:& latratum audiui per hiatũ: & ignis qdem a face mihi suffulgere videbatur.Tum risi ego profecto:teste latratum ignẽq; ĩ cumulum addẽte.Tum Cleodemus:haudquaq̃ noua ista inqt,neq; aliis inuisa vidisti.Nã & ipse haud ita pridẽ quum ægrotarẽ tale quiddam conspexi.Prospiciebat mihi curabatq; Antigonus hic:ac septima dies erat.Febrisq; o qualis?incẽdio certe vehemẽtior.Omnes ergo me relin quẽtes solum/clausis foribus foris manebant. Sic enĩ iusseras Antigone:si quo pacto possem obdormiscere. Tunc igitur astitit mihi iuuenis qdam vi gilanti:pulcher admodum:veste circũamictus candida.Ac me quum exci- tasset,per hiatum quẽdam ducit ad ĩferos:sicuti ilico cognoui: Tantalum quum viderẽ ac Tityum Sisyphũq;.At cęteravobis quid cõmemorẽ?Postq̃ vero ad tribunal pueni(Aderat autem & Aeacus:& Charon:parcæq; atq; Erinnes)quidã velut rex(Pluto certe mihi videbat)assedit singulorũ no- mina percensens:q morituri erant:quos diem iam vitæ præscriptum præ- teriisse contigerat.Iuuenis ergo me adducẽs illi exhibuit. At Pluto tunc in canduit:& ad eum q me ducebat,nondum illi completum est stamẽ inquit. Abeat ergo. Tu vero fabrũ Demylũ adduc:iã siquidẽ vltra colũ viuit. Tũ ego lętus recurrẽs,ipse qdem iam febre liber eram:denunciabã vero omni-

bus q̄ Demylus eēt moritur⁹. Manebat aūt nobis ī vicinia ęgrotās etiā ipse nōnihil vt renūciatū est. Ac paulopost audim⁹ eiulatū eorū q lugebant eū. Quid miri est īquit Antigon⁹? Ego etenī quēdā noui post vigesimū diem q̄ sepultus ē resurrexisse. nā hoīem & anteq̄ moreret, & postq̄ resurrexit, ipse curaui. Et quo pacto (iquā ego) ī dieb⁹ vigīti neq̧ tabuit corp⁹: neq̧ ꝑterea fame corruptū est: nisi fortassis Epimenidē quēpiā tu curasti? Hęc quū dice remus protinus īgrediebantur Eucratis filii e palęstra redeūtes. Alter qdē iā ex ephebis excesserat: alter vero ānos nat⁹ erat circiter quideci. Tū saluta tis nobis iuxta patrē adsidebāt ī lecto: ac mihi qdē sella illata est. Tū Eucra tes tanq̄ e cōspectu filiorū admonit⁹: sic his frui mihi cōtigat īquit: simulq̧ manū eis iiecit: vt apd̄ te Tychiades vera narrabo. Felicis memorię vxorē meā horū matrē nouerūt oēs, quo pacto dilexerī. Nā declaraui his reb⁹ q̄s ī eā feci: nō mō dū viueret: verūetiā postq̄ vita functa est. Quippe q mundū ei⁹ vniuersum vestēq̧ qua dū viueret oblectabaꝛ, ī rogū illi⁹ iniecerī. Septi ma vero post mortē die, ego qdē hic ī eūdē lectū incūbebā: queādmodū nūc: luctū eū mihi cōmitigās: quē de illa cōceperā. Legebā enī tacit⁹ Platonis illū de aīa libellū. Ingrediꝛ iterī demenete ea ipa atq̧ adsidet iuxta: queādmodū nūc Eucratides hic: minorē designās filiū. Hic vero ilico tremuit admodū pueriliter. ac dudū ad narrationē pallebat. Ego vero (inqt Eucrates) vt cō spexi, amplexus eā singultī lachrymabā. Illa vero me vociferari nō patiebaꝛ verū icusabat me: q̄ quū ei fuissem ī reliq̄s gratificatus oībus, e sandaliis au reis alterū nō cremauerā. supesse aūt id dicebat: q̄ sub arca ceciderat: atq̧ ob id nos quū nō īuenirem⁹ alterū tm̄ cremaueram⁹. Nobis aūt adhuc dis serētib⁹ scelestissimus qdā caniculus q mihi ī deliciis erat, ī lecto cubās alla trabat: ea vero ad latratū euanuit. At sandaliū sub arca reptū est: posteaq̧ a nobis icēsum. An hęc etiā Tychiades recusabis credere: quū tā sint euidētia quotidieq̧ seruanꝛ? Per Iouē inquā ego digni fuerit: qbus aureo sandalio na tes puerorū more ferianꝛ: si q ista nō credāt: atq̧ vsq̧ adeo ipudēter vero re sistāt. Interea Pythagoricus ītrabat Arignotus: comatus ille, ab aspectu ve nerabilis. Nosti illū doctrinę noīe celebrē: q cognominaꝛ sacer. Atq̧ ego qui dē, vt eū cōspexi, respiraui: hoc ipsum qd̄ ꝓuerbio dici solet, aduenisse mi hi ratus: nēpe securī quāpiam aduersus mēdacia: Occludet iquā eis ora vir sapiēs: adeo monstrosa narrātibus: atq̧ prorsus iuxta vulgatū illud adagiū repēte deum immissum esse mihi hunc a fortuna putabam. Hic vero postq̄ adsedit: assurgēte ei ac cedēte Cleodemo: primū de morbo ꝑcōtatus est: seq̧ audisse dicebat, Eucratem iam se melius habere. At quidnam inquit in ter vos philosophamini? Nam interim dum ingrediebar subauscultaui:

ac mihi certe videmini ī re quapiā pulchra cōuersari. Quid aliud inqt Eucrates: q̄ vt huic adamātino ꝑsuadeamus (me demōstrās) vt dæmones credat aliquos esse phātasmataq;: ac mortuorū animas sup terrā obambulare: & sese quibus libitū fuerit ostēdere? Ego igitur erubui: vultumq; deieci reueritus Arignotū. At ille vide (inquit) Eucrates num hoc dicat Tychiades. Eorum tantum, qui violenter interierint, animas errare: veluti si quis suffocatus aut capite truncatus crucive suffixus fuerit: aut alio quopiam istiusmodi modo e vita discesserit: eas vero quæ fatali morte naturaliq; discesserint, haud quaq̄ amplius oberrare. Nam si hoc dicat non vsq; adeo absurda dixerit. Per Iouem inquit Dinomachus: ne esse quidē istiusmodi: nec præsentia cerni putat. Quid ais inquit Arignotus? in me torue aspiciens: nihil horum tibi videtur fieri? pręsertim quū omnes (vt ita dicā) videant? Ignosces inquā ego mihi si nō credo: nam solus omniū non video. Q; si vidissem: profecto & credidissem quēadmodū & vos. Atqui inquit ille si quando Corinthum veneris: roga vbi sit Eubatidæ domus. Atq; vbi tibi fuerit indicata: nēpe circa Craneū: in eā ingressus, dic ianitori Tibio: velle te videre: vnde dæmonē Pythagoricus Arignotus quū adduxisset, abegerit: ac deinceps habitabilē domū reddiderit. Quidnā hoc erat Arignote? rogobat Eucrates. Inhabitabilis erat / inquit ille / diu ꝓpter terricula: ꝙ si quis inhabitasset / expauefact⁹ ilico fugiebat exactus a quodā horrendo ac terribili spectro. Deciderat ergo iā: tectūq; rūpebatur: neq; quisq̄ erat omnino qui in eā ingredi fuerit ausus. Ego vero vbi hęc audiui: libellos sumens (Sunt autem ęgyptii mihi de talibus rebus admodū multi) veni in domū circa primā vigiliā: dehortāte hospite ac ferme detinēte: postq̄ didicerat quo itur⁹ essem: in certū, vt putabat, exitiū. At ego sumpta lucerna solus ingredior: atq; in vastissimo atrio collocato lumine / humi sedēs tacite legebā. Adest vero dæmon ille: cū quopiā e vulgo se cōgressurū ratus: ac me quoq; quēadmodum alios ꝑterriturū: squallidus: hirsutus: ac tenebris nigrior. Atq; hic quū adstaret: vndiq; me adsultim petens tētauit si qua posset expugnare: ac mō in canē: modo in taurū: modo in leonē vertebat̄. At ego correpto ī manū q̄ maxime horrēdo carmine, simulq; vocē imitatus ęgyptiā & incantās eū in domicilii tenebrosi angulū quēdā cōpuli. At quū aīaduertissem: vbi se ī terrā cōdidit: tū destiti. Mane aūt desperātib⁹ vniuersis: ac me quēadmodū alios mortuū sese reperturos putātibus: pręter oīm spem progrediens Eubatidē adeo: feliciter illi adnūcians: ꝙ puram sibi ac spectris liberā domū iā liceret incolere. Atq; illū assumens aliosq; multos (sequebant̄ aūt huius inopinatæ rei gratia) quū ad locū duxissem: vbi condentē se dæmona conspexerā: iussi

vt sumptis ligonib⁹ matulisq́ suffoderēt. Atq́ vbi id fecerāt, inuentū est fe re ad passum defossum cadauer quoddā marcidū: ossib⁹ tantū humana spe cie cohærētibus. Illud igit̄ effossum sepeliuimus: domus vero postea turba‑ ri ꝓdigiis desiit. Hæc vbi narrauit Arignot⁹: vir prodigiosa sapiētia: ac re uerēdus oībus: nemo erat ex his qui aderant, qui non multā mihi imputa‑ ret insaniā: qui talia non credā: narrante pręsertim Arignoto. Ego tamē ni hil veritus neq́ comā / neq́ illā quā de eo habebant opinionē, Quid hoc in‑ quā Arignote? Etiā tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plen⁹ ac si‑ mulachris? Illud ergo nobis in te qđ dici solet / euenit: vt thesaurū quū spe‑ rauerimus carbones offenderim⁹. At tu inquit Arignotus si neq́ mihi cre dis narrāti: neq́ Dinomacho: aut huic Cleodemo: neq́ ipsi Eucrati: dic age quēnam digniorē / cui his de reb⁹ fides habeatur / existimas: qui nobis dicat cōtraria? Per Iouem inquā ego virū apprime mirabilē Abdera oriundū il‑ lum Democritū: cui tam firmiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in re‑ rum natura posse: vt quū se in monimēto extra portas clausisset: ibiq́ dege ret dies noctesq́ scribēs atq́ cōponens: iuuenesq́ eū quidā illudere cupien‑ tes ac perterrefacere / nigra veste in modū cadaueris ornati / ac personis in capita adfictis circūsistentes illū circunsilirent: crebro subsilientes: hic neq́ eorū cōmenta pertimuerit: neq́ eos omnino respexerit: sed inter scribendū / desistite inqt ineptire. Adeo firmiter credidit animas nihil esse postq̄ e cor poribus exierint. Hoccine ais, inquit Eucrates, dementē quēpiam virū esse Democritū? si quidē sic existimauit. Ego vero vobis etiā aliud referā qđ mi hi ipsi contigit: nō qđ ab alio acceperim: fortassis etiā tu Tychiades quū au dieris cōpelleris accedere: ipsa narratiōis veritate coact⁹. Quū in ægypto versarer adhuc adolescēs: a patre videlicet doctrinæ gratia trāsmissus: cu‑ piebā nauigio ꝓfectus in Coptū illinc adiens Memnonē / miraculū illud au‑ dire: eum videlicet sonū reddentē ad orientē solem. Illum igitur audiui nō hoc vulgari modo: quo audiunt alii: sonum quēpiam inanem: sed mihi ora‑ cula etiā edidit Memnon ipe aperto ore septē versibus: qđ nisi esset superua caneū ipsos vobis versus recenserē. Inter nauigādū vero incidit in nos vna nauigans vir Memphiticus quidā: ex sacris illis scribis: mirabili sapiētia: & qui vniuersam ægyptiorum doctrinā callebat. Dicebat̄ autē tres ac vigin‑ ti annos in adytis subterraneis māsisse: Magiam interea doctus ab Iside. Pā cratem dicis (inquit Arignotus) præceptorē meū: virum sacrū: rasum: li‑ neis indutū: doctū: pureq́ lingua gręca loquentē: procerū: simū: labiis pro‑ missis: cruribusq́ gracilibus. Illū ipsum inqt ille, Pācratem: ac primū quidē quis esset ignorabā. At postq̄ vidi eū: si quādo in portū appulissem⁹: cū alia

multa miracula facientē: tum crocodilis insidentē agitasse: & cū feris versantem: illas vero reuerentes eū: caudisq; adulantes: agnoui sacrū quēpiam virū esse: paulatimq; comitate mea me in eius amicitiā ac familiaritatē insinuaui: adeo vt omnia arcana cōmunicaret. Ac tādem mihi persuadet vt famulis omnibus in Memphide relictis / se solus cōsequerer: neq; em̄ defuturos nobis ministros. Atq; ex eo tēpore sic vitā duximus. Quū in diuersoriū quodpiā venirem⁹: homo accepto pistillo scobinave aut pessulo / vestib⁹ implicās, quū in id carmē quoddā dixisset, effecit vt ambularet: vtq; aliis oīb⁹ homo videret. Illud ergo abiēs, & aquā hauriebat: & cœnā parabat: instruebatq;: atq; in oībus cōmode subseruiebat ministrabatq; nobis. Deinde postq̄ iam satis huius ministerii fuit: scobinā rursus scobinā, ac pessulū pessulum, aliud recitans carmen reddebat. Hoc ego vehemēter conatus nō reperiebā quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat: q̄q̄ in aliis esset facillimus. At quadā die in angulo quodā tenebricoso clam illo delitescēs subauscultaui propius incantationē illam. Erat autē trisyllaba. Tum ille quū pistillo mādasset quæ curāda erāt, abiit in forū. At ego postridie illo apud forum occupato, acceptū pistillum quum ornassem, syllabas illas simili modo pronūcians / aquā iussi vt hauriret. Tum impletam amphorā quū tulisset: desiste inquā: neq; aquā ampli⁹ haurito: sed rursus esto pistillū. At illud mihi haud amplius iā obtēperare volebat: sed aquā hauriebat cōtinue: quoad hauriēdo totā domū nobis impleret. At ego quū resistere huic rei nō valerem: timebā autē ne Pancrates reuersus (id qđ etiā euenit) irasceret: correpta secure pistillū in duas partes disseco. At vtraq; pars amphorā sumens hauriebat aquā: iamq; vnius loco duo mihi ministri esse cœperunt. Interea Pancrates superuenit: ac re intellecta illas quidē in ligna rursus, quēadmodū ante carmen erāt, mutauit. At ipse me clanculū relicto, nescio quo clanculū se subducens abiit. At possis istud etiā nūc inquit Dinomachus hominem ex pistillo facere? Per Iouem inquit ille dimidia ex parte scio: nā in priorem formā nūq̄ a me restitui potest: postq̄ semel aquarius esse cœperit. Sed deserēda nobis dom⁹ esset aquæ iā impleta. Non desistitis inquā ego huiusmodi mōstrosa narrare viri senes? Alioqui horū saltē adolescētium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tēpus omittite: ne clāculum terroribus ac ꝓdigiosis fabulamētis impleantur. Parcere ergo eis oportet: ne talia cōsuescant audire: quę eos per totā vitā comitata perturbabūt: atq; ad oēm strepitū meticulosos reddēt: posteaq̄ eos omnigena supstitiōe ipleuerint. Recte admonuisti me inquit Eucrates: quū superstitionē dixisti. Nā quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi videt: de oraculis loquor ac vatici

niis: & quæcũq; quidã numine afflati proclamãt: quæve ex adytis audiũt? aut quæ virgo numeris eloquẽs futura prædicit? an videlicet nec talia credis? At ego q anulũ quẽdã sacrũ habeo, Pythii Apollinis imaginẽ exprimẽte sigillo: qq hic Apollo mecũ loquitur: nõ dico: ne tibi videar ad gloriam meã res icredibiles narrare. Cæterũ quę apud Amphilochũ audiui in Mallo heroe mecũ diu disserẽte: deũq; meis de rebus cõsulente: tũ quę ipse vidi: volo vobis narrare. Deinde ex ordine & quę vidi in Pergamo: & quæ audiui in Pataris. Itaq; quũ ex ægypto redirem domũ, audiremq; illud in Mallo vaticiniũ apertissimũ simul ac verissimũ esse: tamen sic oracula dare: vt ad rem respõdeat his quæcũq; prophetæ quispiã in schedulam inscripta tradiderit: recte me facturũ putaui: si dũ præternauigarem, experirer oraculũ: deũq; de futuris quidpiam consulerẽ. Hęc adhuc Eucrate dicẽte, quũ viderem q̃ longe res esset ꝓcessura: qq non breuẽ incepisset de oraculo tragœdiam: ratus nõ expedire, vti solus cõtradicerẽ oĩbus: relinquens eũ ex ægypto adhuc in Mallũ nauigãtem. Nam & intelligebã molestã illis esse pręsentiam meã: vtpote qui dissentirem refellerẽq; eorũ mẽdacia. Atqui ego abeo inquã: quæsiturus Leonticũ: nam opus habeo cũ eo congredi. At vos quandoquidẽ parum sufficere vobis res humanas putatis: ipsos etiã deos deniq; in fabularũ vobis partẽ vocate. Atq; hæc simul ac dixi discessi. Illi vero alacres iã libertatẽ nacti, vt est verisimile, mutuo sese epulis accipiebãt: ac mẽdaciis ingurgitabãt. Talibus o Philocles apud Eucratem auditis / venio per Iouem inflato ventre: non aliter q̃ hi qui musto poti sunt: opus habẽs vomitu. Tũ libenter alicũde magno emerim pharmacũ aliquod: quod mihi obliuionem induceret eorum quæ audiui: ne me nõnihil earum rerũ lædat inhærens memoria. Nempe monstra: dæmones: atq; Hecates mihi videre videor. PHI. Quin mihi quoq; o Tychiade tale quiddã hic sermo tu9 attulit. Aiunt etenim non solum in rabiem verti atq; aquã formidare: quoscũq; rabidi canes mordeant: verũetiam si quem mordicus homo morsus momorderit, illum morsum quoq;, nõ minus canino valiturũ: atq; eum etiam eodem modo formidaturũ. Quin tu ergo videris: quum sis ipse apud Eucratem a multis mendaciis morsus: mihi quoq; morsum illum communicasse: adeo mihi mentem dæmonibus impleuisti. TYCHI. At bono animo simus amice: quum magnũ aduersus huiusmodi res remediũ habeamus, veritatem: rectãq; omnibus in rebus rationẽ: quo si vtamur, nullis huiusmodi vanis stultisq; mendaciis turbabimur.

Luciani Philopseudus seu increduli finis.

EIVSDEM LVCIANI DECLAMATIO PRO TYRANNICIDA EODEM MORO INTERPRETE.

ARGVMENTVM DECLAMATIONIS.

Scendit quidam in arcem: vt Tyrannum occideret. at ipsum quidem non inuenit: filium autem eius cum peremisset, gladium reliquit in corpore. Tyrannus ingressus, ac filium iam conspicatus mortuum, eodem gladio se trãsfixit. is qui ascenderat, ac Tyranni filiũ interemerat, tanq̃ Tyrannicida pręmium petit.

DECLAMATIO.

Vum duos Tyrannos iudices vno die peremerim: alterũ quidẽ iam ętate defectum, alterũ vero florentẽ, eoq; ad scelerum successionẽ idoneũ: adsum tamen vnicũ ob vtrũq; præmiũ petiturus: idq; quum solus oĩm qui vnq̃ fuere Tyrãnicidæ: sceleratos duos/vno ictu sustulerĩ atq; mactauerim. filiũ quidẽ gladio, patrẽ vero nimio illo quo in filiũ ferebatur affectu. Tyrãnus igitur ob ea quæ gessit, satis nobis supplicii dedit: quippe qui & viuens filiũ spectauit occisum: & tandẽ (qđ maxime præter omnem spem fuit) ipse sui coactus est Tyrãnicida fieri. Filius igit̃ a me perẽptus est. ĩseruiuit autẽ mihi, etiã mortuus/ad aliã mortẽ: nã q viuẽs iniurias vna cũ patre fecit, mortuus patrẽ vt potuit ĩterfecit. Qui Tyrãnidẽ ergo sustuli ego sum, ensisq; qui peregit oĩa meus est: ordinẽ tãtum ĩmutaui cædiũ ac perimẽdi sceleratos nouaui modũ: illũ q fortior erat & q vlcisci poterat, amolitus ipse: senẽ vero soli reliquẽs gladio. Ego igit̃ ob ista etiã amplius aliquid a vobis expectabã sperabãq; me p̃mia pro peremptorũ numero suscepturũ: vt q vos nõ pręsentib⁹ tantũ malis eripuerĩ: sed futurorũ quoq; metu liberauerĩ, ac certã vobis libertatẽ pręstiterim: nullo hęrede scelerũ relicto. At ĩterim tot rebus a me pręclare editis ĩ periculũ venio: ne a vobis nullo præmio donatus abeam: solusq; mercede frauder: quã leges a me seruatę statuerũt. Hic itaq; meus aduersarius, nullo reipublicę studio istud agere videt̃: sed eorũ cæde cõmotus: vt ĩ eũ q mortis eis causa fuit vlciscat̃. Sed vos iudices auscultate paulisper: dũ Tyrãnidis mala (q̃q̃ ipsi probe sciatis) expono. Nã & hoc pa-

cto melius beneficii mei magnitudinē cognoueritis: & magis idē gaudebitis: reputantes quibus estis malis liberati. Neq; enim, quēadmodū aliis plęrisq; iam sæpe accidit, ita nos quoq; simplicē Tyrannidē & vnicam seruitutem sustinuimus: neq; vnius domini libidinē ptulimus: sed soli omniū quos vnq̄ similis pressit infelicitas, duos vnius loco tyrannos habuimus: & in duplices miseri iniurias distracti sumus. At moderatior admodū senex erat: & in ira mitior: & ad supplicia segnior: & ad libidines tardior: vtpote ætate iam impetus eius vehemētiam cohibēte: & voluptatum appetitiones refrenante. Et ad causas quidem facinorum inuitus a filio dicebatur impelli: quum ipse nō admodum tyrannicus esset: nisi q̄ illi parebat. nam in filium (vt iam ostēdit) propensus supra modum fuit. Omnia illi filius erat: illi obtēperabat: & iniuste fecit, quicquid ille iubebat: & puniebat, quos ille volebat: in omnibus illi morem gerebat: ac deniq; sub illius tyrannide viuebat & vltroneus filii cupiditatum satelles erat. At iuuenis vero honore ætatis gratia patri cessit: & solo imperii nomine abstinuit: cæterum re ipsa tyrannidis caput ipse fuit. Firmitas quoq; ac tutamētum principatus ab illo pendebat. quoniā & quod ex iniuriis prouenit solus ipse fruebatur. Ille erat qui satellites ducebat: qui custodias regebat: qui subditos feriebat: qui insidiatores terrebat. Ille erat qui ephebos rapuit: qui nuptias temerauit: cui virgines adductæ sunt: & si quæ cædes erant: si qua exilia: pecuniarum expilationes: tormenta: contumeliæ: hæc omnia iuuenis fiebant audacia. Nam senex ipse obsequebatur & comes in malis erat: & tantum filii scelera comprobabat. Et res quidem nobis intolerabilis facta est. nam quum animi libidines ab imperio sumunt licentiam: nullum iniuriarū finem faciunt. At illud tamen nos vrebat maxime: diuturnam immo æternam potius futurā hanc seruitutem sciebamus: & tradēdam per successionem esse rempublicā populūq; alii post alium domino ac scelerato hæreditatē cessurā. Aliis profecto nō paruam spem hæc res facit: q̄ perpendere possunt ac secum dicere. At iam cohibebitur: at iā morietur: ac paulopost erimus liberi. De illis vero nihil tale sperabatur. Sed iam nunc paratum imperii cernebamus hęredem. Quāobrem nec suscipere negotiū audebat fortium quisq̄: qui tamen eadē mecum cupiebant. Sed desperabatur omnino libertas: & inexpugnabilis videbatur tyrannis: cū necesse esset tā multos aggredi. At me nihil ista deterruerunt. Neq; perpensa negotii difficultate detractaui. Neq; periculū expaui. Solus quidem solus, aduersus tam fortem ac multiplicem tyrannidem: immo vero non solus, sed cū gladio auxiliari conscendi: fortem etiam tyrannicidæ mortē præ oculis habens: sed propriam tamen cædem cōmu-

ni libertate cōpensans. Cum in primā ergo custodiā incidissem: ac satellites haud facile amouissem: obuium queq₃ perimēs: & quicquid obsisteret conficiens: in ipsum negotii caput ferebar: in ipsum vnicū tyrannidis robur: in ipsam nostrarum calamitatū materiam: & in summa arcis custodia sistens, quum illū conspexissem sese generose defendentē, atq₃ resistentē: vulneribus multis tamen interfeci, ac iā quidē sublata tyrannis erat: facinus cōfectum erat: atq₃ exinde protinꝰ omnes liberi. Senex relictus est ille: solus: inermis: custodibus exutus: magno illo satellite suo adēpto: nec ampliꝰ vlla generosa manu dignus. Ibi ego mecū iudices talia cogitabā. Totū negotiū meum bene se habet. Oīa peracta sunt: oīa strenue perfecta sunt. Quonam ergo iste qui superest plectetur modo? Me siquidē ac dextera mea indignus est: præcipue vero facinore tam splēdido ac iuuenili & generoso cōfecto. Cuius gloriam addita hac tam inerte cæde minuerē. Dignū autem querere carnificē quēpiam oportet: verū post ęrumnā tū, ne & hāc lucrifaciat, videat: puniatur: appositū tātum ensem habeat: huic ego reliqua cōmitto. Hæc vbi statuissem: illinc amolior. Ille vero sicuti ego ante diuinauerā fecit: ac tyrannū interfecit: fabulæq₃ meæ supremū actum addidit. Adsum ergo popularem vobis gubernationē afferens: & omnibus securitatem denuncians: ac libertatē feliciter annuncians. Nunc igitur factis meis fruimini. Sceleratis enim (vti videtis) arx vacat: imperat autem nemo: sed & honores tribuere licet: & iudicare: & ex legibus contradicere, atq₃ hęc nobis ex me atq₃ hoc facinore meo profecta sunt: atq₃ ex illa vna cæde: postq̄ pater haud amplius viuere potuit. Dignum igitur ob ista censeo debitum a vobis mihi præmium dari: non ꝙ studiosus lucri sim: aut qui parua magnipēdam: neq₃ ꝙ ob mercedem de patria bene mereri in animum induxerim: sed ꝙ mea officia cupiam vestro præmio esse comprobata: ne despectus sit neue inglorius fiat meus conatus: tanq̄ a vobis mancus & præmio iudicetur indignus. At iste cōtradicit: & me præter æquum ait facere: qui honorari velim ac præmiū referre. Non enim esse me tyrannicidam neq₃ factum a me quicq̄ secūdum legem esse: sed facto meo quiddam ad præmium petendum deesse. Rogo igitur eum: quid reliquum a me desideras? non volui? non ascēdi? non peremi? non liberaui? non imperat quisq̄? non iubet quisq̄? non dominus minatur quisq̄? non me maleficorum effugit quisq̄? non dixeris. Sed omnia pacis plena: & leges omnes redditæ: & manifesta libertas: & popularis gubernatio firma: & coniugia inuiolata: & pueri extra periculum: & virgines tutæ: & festas agens ferias ob communem felicitatem ciuitas. Quis est igitur horum omnium causa? quis illa sustulit? ista præbuit? Etenim si me quisq̄ est

hoc honore dignior, illi hac mercede cedo: ac præmio istoc abstineo. Sin vero solus ego cuncta peregi: audens: periclitans: adoriens: puniens alterum in altero: vlciscens: quid mea calumniaris officia? quid ingratum erga me populum facis? At ipsum non occidisti tyrannum: lex autem tyrannicidæ præmium statuit. Interest ergo quicq̄, dic mihi, an ipsum perimas: an mortis ei causam præbeas? Ego certe nihil puto. nempe hoc solum legis lator spectauit: libertatem & popularem statum: ac sceleratorum amolitionem. istud honorauit: istud gratia dignum censuit: quod factū a me non esse non queas dicere. Si enim illum occidi: quo occiso iste non potuit viuere: ipse nimirum mactaui. Cędes mea manus illius erat. Ne nimium ergo curiose de mortis modo disputes: neq; examines quomodo interiit. Sed an amplius non sit. an per me est: q; amplius ille non est. Quandoquidem hoc quoq; mihi videris excussurus & sycophantam in bene merentes acturus: si quis nō ense: sed lapide lignove aut alio quopiam modo peremisset. Quid vero si tyrannum fame obsessum ad mortis necessitatem adegissem? etiam ne tum requireres meamet manu peractam cædem? alioqui deesse adhuc aliquid mihi ad legem implendam diceres? atq; id grauiore supplicio interfecto malefico? Vnū solum examina: istud interroga: in hoc curiosus inquire: quis facinorosorū superest? quis iniuriæ metus imminet? quæ vestigia calamitatū? sin vero purgata sunt ac pacata omnia: sycophātæ est, modum rerum calūniantem, velle præmio ipsis factis debito fraudare. Ego siquidem hoc quoq; in legibus declaratum memini (nisi forsan ob longam seruitutem sim quæ in illis dicūtur oblitus) causas mortis duas esse: siue quis ipse occiderit: seu si quis ipse quidem non occiderit: neq; manu rem gesserit: coegit tamen atq; occasionem necis dedit. æqualiter hunc etiam lex plectendum censet. atq; admodum quidem iuste: nam præbitam interitus causam nihilo iudicauit ipso facto minorem: ac reliqua iam de modo necis quæstio superuacua est. Illum ergo qui sic occiderit puniendum tanq̄ homicidam æquū censeas: absoluiq; nullo pacto velis: qui vero eodem quo ille modo, ciuitati benefecerit, indignū bene meritis præmio duces? Neq; enim istud possis dicere me videlicet id fecisse tantum: bonum autem exitum quēdam temere non: me id destinante consecutum. Quid ergo pertimuissem amplius: eo qui fortior erat interempto? Quid in vulnere gladium reliquissem: nisi idipsum omnino qđ erat futurū, prędiuinassem? Nisi hoc fortasse dixeris: q; qui peremptus est tyrannus nō erat: neq; hoc nomen obtinebat: neq; multa vos ob id libēter si necaretur præmia dedissetis. sed hoc nunq̄ dices. Ergo interēpto

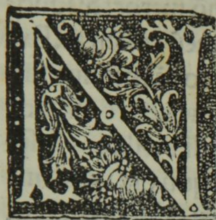
tyrāno illi qui necis causam prębuit, non reddes pręmium? o curiositatem quomodo necatus est curas: cū libertate fruaris. Atqui lex (vt dicis) ipsum rerū caput examinat: media autē omnia valere sinit: neq; vltra curiosius inquirit. Quid enī, qui in exilium tyrannū cōpulisset, nō honorē iam tyrannicidę tulisset? Imo ac valde qdem iuste. Nam & ille libertatē pro seruitute pręstitit. At qđ a me factū est nō exilium, nec redintegrādę rebellionis metus, sed omnino pfecta sublatio est: & generis illius vniuersi internicio ac totius mali radicitus excisio. Ac nunc per deos omnia mihi ab initio in finem vsq; (si videtur) excutite: an ptermissum quicq̄ ad implendam legem fuerit: & an quicq̄ mihi defuit: qđ adesse tyrannicidæ debuit. Ante omnia igitur animum adesse generosum decet, atq; reipub. studiosum: paratumq; pericula pro communi commodo subire, ac propria morte multorum salutem redimere. Ergo ad id mihi quicq̄ defuit. An animo fractus sum? An pericula pspiciens per quæ mihi vadendum erat detractaui? Non id dixeris. Mane ergo in hoc solo: ac me finge ex eo solo ꝙ volui: atq; isto consilio fui: etiam si nihil inde boni prouenisset: tamen ob mentem ipsam assurgentem præmium tanq̄ bene merentem petere: quum tamen ego non potuerim: sed alius me secutus tyrannum occiderit: absonum (dic mihi) aut absurdum esset: tribuere: maximeq; si dicerem. O viri: volui: cupiui: aggressus sum: atq; animi mei signa dedi. Solus honore dignus sum. quid tum? Nunc vero nō id dico: sed & ascendi: & periclitatus sum: atq; innumerabilia priusq̄ adolescentem peremeram feci. neq; enim rem vsq; adeo facilem esse suspicemini: custodiam superare: ac satellites opprimere: vnumq; tot viros auertere. Sed ferme maximum in tyrannicidio atq; ipsum rei caput istud est. Nam ipse quidem tyrannus / non magnum opus est neq; magno negotio conficiendū: neq; expugnatu difficile: sed ea potius quæ muniunt ac tuentur tyrannidem: quę qui vicerit: is omnia peregerit. nam reliquum quidem parum est. Siquidem istud ad tyrannum vsq; penetrare: nequaq̄ licuisset mihi: nisi custodum qui eos cingunt ac satellitum omnium victori, ac nisi eos omnes prius deuicissem. Nihil amplius adiicio. Sed iis rursus immoror. Custodias superaui: satellites inquam: tyrannum incustoditum: inermē: nudum reddidi. ob hæc ne honore tibi dignus videor? An adhuc a me cædem postulas? Atqui si cædem etiam quæris: nec istud quidem deest. Neq; enim incruentus sum: sed perpetraui magnam ac nobilem necem iuuenis florentis atq; omnibus metuendi: per quem etiam ille tutus ab insidiis erat: quo solo confidebat: qui multorū loco satellitū suffecit. Quid tum ergo, num præmio dignus sum? num tantarum rerum honore fraudabor? Quid enim si satellitem vnum,

si ministrũ quẽpiã tyranni pemissem? qd si seruum honoratiorẽ? an nõ magnũ etiã hoc tibi videretur/ascendere/ atq; in media arce/ in mediis armis/ aliquem ex amicis tyranni cõficere? Nunc aũt etiam illũ qui peremptus est consydera: filius erat tyranni: imo tyrannus grauior: ac dominus inclemẽtior: ac tortor crudelior: extortor violentior. Tũ, quod maximũ fuit, hęres omniũ atq; successor. Postremo q in longũ poterat nostras calamitates extẽdere. Vis ne hoc me solum fecisse: tyrannũ aũt ipm adhuc ereptũ fuga viuere? Munus ob ista peto: quid dicitis? nõ dabitis? Nõ illum quoq; suspexistis? nõ dominus? non grauis? non intolerandus erat? Nunc vero etiã caput ipm intelligite. Qđ eñ iste a me flagitat: id q̃optime fieri potuit, peregi: ac tyrannũ alterius nece necaui: non vulgariter: neq; vno ictu: quod illi post tot scelera maxime fuit optandum. Sed dolore multo prius exagitans/et in oculis ostendens misere prostrata, quæ illi fuerant charissima, filiũ q̃q̃ malum/tamen ætate florentem/ac patri similem/sanguine ac tabo plenũ. Hæc sunt patrũ vulnera: hi legitimorũ tyrannicidarũ gladii. Hæc tyrãnis crudelibus digna mors. Hoc suppliciũ sceleribus tantis debitũ. Nam ilico mori: ilico nescire: nullum tale spectaculum cernere: nihil habet tyrannica pœna dignũ. Non eñ ignorabã(te appello) non inquã ignorabã: imo nec alius quisq̃/quantũ ille erga filiũ gerebat affectũ: et q̧ post illum viuere ne paululum quidẽ dignaretur. Atq; omnes fortasse patres sunt in filios eiusmodi. At hic certe aliquid supra cæteros habebat: idq; merito: q̃ppe qui illum solum videbat ducẽ/seruatorẽq; tyrannidis: soluq; pericula patris præoccupantem: ac firmitatẽ imperio præstantẽ. Vnde etiã q̃q̃ non ob amorẽ, at ob desperationẽ saltem statim illum sciebam moriturũ: quũ cogitaret/inutilẽ sibi vitã futurã, securitate quam illi filius præbebat ablata. Omnibus igit̃ illum simul circũsepsi/natura/dolore/desperatione/terrore/ ac tpm etiã futurorũ metu. His in illum cõmilitonibus vsus sum: et ad vltimũ illud cõsilium coegi. Interiit nobis orbus/afflictus/dolens/lachrymans/ luctũ lugens/ breuem quidẽ: sed q patri sufficiat: et quod grauissimũ est, ipe a seipo: quod mortis genus omniũ est miserrimũ: multoq; acerbius, q̃ si inferatur ab alio Vbi mihi gladius est? nũ quis illũ agnoscat alius? nũ cuiusq̃ alterius telum est? Quis illũ in arcẽ duxit? ante tyrannũ qs vsus est? qs illũ tyrãno misit? O ensis mecũ cõmunicãs: rerũ a me bene gestarũ successor: post tot discrimina, post tot mortes despicimur/et indigni præmio videmur. Si eñ ob istud solum hunc a vobis honorem peterem: si dicerem: O viri tyranno mortem cupienti, ac tum inermi forte deprehẽso, meus iste subseruiuit gladius atq; opam suã ad cõsequẽdam libertatẽ cõmodauit omnib⁹: honore ac p̃mio in

dignū putassetis? dn̄m tā popularis rei nō retaliassetis? nō inter benefacto-res inscripsissetis? nō inter sacra gladiū ipm̄ reposuissetis? non secundū deū illum coluissetis? Nūc mecū cogitate: qualia tyrannū ipm̄ ante mortē et fecisse/et dixisse sit verisimile: quū filiū pimerē/ac vulneribus multis in parte corpis conspicua pfoderē: quo videlicet genitor vrereť / atq; aspectu primo stupesceret: miserabiliter exclamauit atq; iclamauit prem: nō vt auxiliator esset / aut cōmilito, qppe q iā senex erat atq; inualidus: sed domesticorū malorū spectator. Ego illinc digredior: toti⁹ quidē tragoediæ auctor. Reliqui vero histrioni cadauer / et scænā/et ensem: ac cætera quæ fabulæ superant. At ille quū adesset/ac videret filiū quē habebat vnicū/vix respirantē/ lacerū ac morte plenū: vulnera quoq; illa densa ac multa et letalia gerentē: sic exclamauit. O nate, sublati sumus: interempti sumus: tyranni cęsi sumus: vbi iste interfector est? ad qd mihi pcit? cui me reseruat malo p te iam fili præmortuū? nisi me forte vtpote senē cōtemnit / et lente me perimere decreuit ac mortē mihi pducat: vt necem mihi faciat longiorē. Et simul ista dicens/ ensem quærebat: ipse autem erat inermis: vt q omnē in filio spem reposuerat. At ne is quidē defuit: iamdudū enim a me ante præparat⁹ erat: atq; ad facinus futurū relictus. Ergo ex corpore euellens/et ex vulnere gladium eximens, iamdudū me occidisti: pemisti: nunc vero mihi finem facito: O ensis inqt: patri lugenti cōsolator veni: atq; infelicem senis manū adiuua: iugula tyrannū: perime: ac luctu solue. Vtinā in te prior incidissem: vtinā ordinem cædis incoepissem: cecidissem qdem: at vt tyrānus tantū: at vltorē sperans: nūc vero vt orbus: nunc vero vt etiā carnificis egens. et hæc simul dicens, vulnus intulit tremulus: impotens: cupiēs quidē: inualidus tamen ad facinoris ministeriū. Quot sunt ista supplicia? quot vulnera? quot mortes? quot tyrannicidia? quot pręmia? Et tandē vidistis omnes iacentem iuuenē: opus neq; paruū/neq; facile: senē vero illi circūfusum: cruorem vtriusq; inhærentem: atq; illam libertatis et victorię parentem libitinā et nostri ensis operam. Ensem vero ipm̄ inter vtrūq; monstratum: declarantē q̄ nō indignus domino sit: testantemq; q mihi sit fideliter obsequutus. Hoc si ergo fecissem, obscurius fuisset: nūc vero redditur ipsa nouitate splendidius. Qui tyrannidem ergo omnem sustuli, ego sum: opus autem in multos distributum est: quemadmodū in fabula. Atq; egi primas quidem partes ego: secūdas vero filius: tertias tyrannus ipse: ensis autem subseruiuit omnibus.

Finis Tyrannicidæ Thoma Moro interprete.

DECLAMATIO THOMAE MORI: QVA SVPERIORI DECLAMATIONI RESPONDET.

On putauerã iudices ei qui (id qđ ego nũc facio) publicã causam suscepisset agendã, ↄpus fore, vt cur id facere instituerit / rationẽ reddat. neq; enim vllũ fore periculũ ne id malitia potius aggressus, q̃ pietate videatur: quũ hoc certissimũ pbeat magnę int egritatis argumẽtũ: ꝙ aliorũ omniũ cõmodis elegerit suo priuato labore cõsulere. Qđ q̃q̃ oẽs istiusmodi causarũ patronos merito posse existimẽ ab omni calũnię suspitione defendere: me tñ oĩm meritissime: q vt oĩbus prosim, non solũ hũc mihi laborẽ desumpsi: sed inimicitias etiã cũ eo viro cõtraxi: q se Tyrãnos quoq; iactat occidisse. Sed quoniã nihil tã recte cœptum esse video, qđ nõ improborũ vellicet ac deprauet iniquitas: & quosdã iam nũc mussitãtes audio q istius oratiõe persuasi, hoc meũ officiũ in peiorẽ partẽ rapiũt: statui iudices vobis huius actionis meę causas exponere: ne qs industrię meę malignus interpres, eã dolori, odio, vel inuidię conetur ascribere. Ac primũ, qđ est cur Tyrãni mortẽ dolere puter? nã id iste mihi nuper obiecit: pbationẽ vero nullã attulit dixisse tm̃ cõtẽtus: & credi sibi sine argumẽto, sine teste postulat. Imo (inqt) nisi doleres, nisi Tyranni mortẽ vlcisci cuperes, mecũ nõ cõtẽderes. Ergo eo solo lugere me Tyranni mortẽ probas: ꝙ tibi ob eius necẽ pmiũ iniuste petẽti ego me iuste opposui? Vis videre q̃ nihil dicis? Si te tyrãnũ occidisse probes, ego tecum litigare nec si velim possem, nec si possem velim. Nũc vero qđ aliud cõtra te dicturus sum: q̃ ꝙ illũ nõ occidisti? Si tu interfecisses nihil q̄rerer: imo laudarẽ: admirarer, ac pmiũ primus decernerẽ: nũc vero ideo tibi contradico: ideo tibi honorem denego: ideo aduersor: ideo queror: quia Tyrannũ non occidisti. Num igitur occisum protinus dolere videor? Ostendisse potius iudices debuit me Tyrãno fuisse vel sanguine coniunctũ, vel affinitate propinquũ, vel beneficiis deuinctũ, vel scelerũ cõmunione fœderatũ. At istorum quicq̃ ne fingere quidem potuit. Ergo si neq; cognatus illi, neq; affinis fuit: si mea opera nũq̃ in cuiusq̃ iniuriã vsus est: si me ab illo beneficii nihil in me collatũ est: si me acerba seruitute cum cęteris simul oppressit: si me illius interitus libertati vobiscum vna restituit: quid causæ est vt illius mortẽ meę salutis ac libertatis auspicium doleam? At odii certe tantũdem causæ est. Nam quid egit: qđ odiũ in illũ prouocaret meũ? Primo Tyranni filiũ interfecit. Postea vero Tyrãno sibi manus inferẽte iste pmiũ tanq̃ Tyrannicida petiit. Quorũ alterũ puta ꝙ iuuenẽ peremit: q̃q̃ idipsum parũ cõsulte, pa-

rūq; ex cōmuni cōmodo fecerat: nisi dii nobis fuissent propitii: fecit ille tamē animo (quātū ego certe suspicor) non male. Alterū vero: nēpe q̄ pmiū postulat: quū nō meruerit: vt nūc sunt hominū ingenia, nō miror: & ignosco certe: modo possit auferre. Neutrū istorū odiū in illū meū concitat. Extra hæc nihil vnq̄ fecit: qđ ad me vllo modo pertineat. Ergo tā iniquus sim vt hominē vix tandē satis aut de facie, aut fama notū qui me nec re offenderat, nec verbo lęserat, gratis odio persequerer? Restat inuidiæ diluēda suspitio: quæ talis est, vt nullo malo carere velim libētius. Nā quū oīa vitia sint suapte natura pernitiosa: nullū tamē est liuore pestilentius: qđq; pectus cui semel insederit grauioribus tormentis exagitet. Nēpe alterius fortunā suū infortuniū ducere, secūdis aliorū rebus æstuare, alienis laudibus vri, aliena felicitate torqueri, an nō summa miseria, nō extrema demētia est? Itaq; si a quoq̄ alio vitio iudices absum, ab hoc certe lōgissime absum. Cui⁹ vnq̄ fortunas impetii? Cuius res bene gestas eleuaui? Cuius laudibus vnq̄ detraxi? Cuius famam labe respersi? Certe ab huius vitii suspitione si me mediocris ista fortuna mea non asserit, quæ nō tā inops est vt aliorū opibus ac pmiis inuideam: si me anteacta vita nō vindicat: quæ non vsq; adeo est rerū bene gestarū indiga: vt aliena debeā laude tabescere. At ipsa me hercle causa prorsus absoluit: quæ talis est, vt potius omniū veniā / q̄ cuiusq̄ mereatur inuidiam. Quæso iudices: qđ tandē odii signū, qđ inuidiæ documētum, prę me fero? Non prouoco, non irascor, non accuso: vrbē tantū in ius vocatam ab illo defendo. Sed cur sedentibus ergo cæteris ac tacentibus vniuersis, atq; in his multis & clarissimis viris, & auctoritate pręstātibus / & multo ad dicendum instructioribus, ego potissimū surgo & petenti pręmia cōtradico? Illi ipsi profecto quin mecum sentiant nō dubito: & quin ex his plęriq; sint: qui hoc ipsum officium nisi ego iam suscepissem libenter fuerint obituri. Neq; tamē ideo culpandus sum, q̄ me pro patria primus obtulerim. Quicquid est, alieni silentii causas non debeo. Me certe ad dicendum cum reipu. causa, tum deorum immortalium respectus incitabat. Nempe quū viderē satis tenues ærarii nostri prouētus: & psentē pecuniā nimis exiguam: tum instare multas necessarii sumptus occasiones: non ferebā vti ciuitas hoc insuper non necessario sumptu mulctaretur. Tyrannicidii præmiū quātum sit non ignoratis, ac merito quidē. Qđ enim pretium satis grande sit: quo agri / foci / fortunæ / liberi / coniuges / salus / ac libertas omniū, postremo ipsæ deorum aræ, atq; tēpla redimūtur? Qđ quo maius atq; vrbi onerosius est: eo magis a nobis prospiciendū est, ne temere collocetur. Satis iudices satis impensæ ac sumptus imminet: satis effundēdum est: vt ærarium nostrum

tam profunde, non iste etiã cui nihil debemus, exhauriat. Præterea quum hoc tyrannicidiũ sola deorũ clemẽtia prouenerit: qui toties inclamati cala mitatum tandẽ nostrarũ miserti / crudelissimi nos iugo tyranni soluere, ac libertati reddere voluerunt: non ferẽdũ putaui: vt ciuitas honorẽ gratiáq; diis merentibus ablatam homini non merẽti tribueret. Totum autẽ hoc ne gotii fortunæ deorũq; benignitati deberi: huic nihil gratiæ: apertissimis argumẽtis docebo: qđ dũ facio, quęso iudices diligẽter attendite. Tria sunt quorum iste quodlibet sufficere sibi ad hunc honorẽ consequẽdum putat: vel ꝙ tyranni peremit filium, vel ꝙ tyrannũ tentauit occidere, vel ꝙ pater filii nece commotus ense quem iste reliquerat mortẽ sibi consciuit. Ergo il lius adolescẽtis cædes tyrannicidium videtur? Quid ni? nempe & ille (in quit) tyrannus erat. Quis id credat iudices: vrbẽ vnam duobus suffecisse tyrannis? duos tyrannos inuicem concordes eadem incoluisse mœnia? vni us vrbis ambitu potuisse contineri, quorum alterutri vix vel orbis vniuer sus suffecerit? Quisquis id credẽdum duxerit: is mihi parum videtur tyrã nicam consyderare naturam. Nam legitimæ quoq; potestates, ac nõ solum legibus gubernantes, sed etiam legibus obtẽperantes, & tyrannide tãto in teruallo mitiores, ambitione tamen ita vincuntur vt nec vel intimorũ ami corum vitæ parcant, potiusq̃ eos habeant imperii sui consortes. Quis tyrã nũ credat natura ferum ac violẽtum, cum imperii sui ciuis ardore hominũ leges protriuerit, deorum contẽpserit, vitam neglexerit, socium queq̃ ad mittere? Quin brutorum quoq; plærũq; formæ quæ (qđ tyrannorum ꝓ prium est) rapto viuet, quibus solius pabuli cura impressit aliqua tyran nicæ naturæ vestigia, in proprios fœtus sęuiunt: potiusq̃ socios illos vena tionis accipiant. Et hominẽ tyrannũ putamus: quẽ fastus inflat, ambitio sti mulat, cupiditas vrget, gloria sollicitat, suam cum quoq̃ posse cõmunica re tyrannidẽ? At iste non solum duos tyrannos facit: verũetiã adolescentẽ plusq̃ tyrannũ vult videri. Nam ciuibus atroces (inquit) iniurias fecit: cę de / rapina / stupro / omnibus deniq; scelerũ formis insignis. Nomine quidem abstinuit: cæterũ re ipsa tyrannidis caput erat: ac parẽte plus potuit: eũ vt volebat rexit. At longe contra se res habet iudices. Nimirum impotẽs sem per ac formidolosa res tyrannis est. Neq; filius profecto patrem tulisset, si posset: neq; filio tantum permisisset pater, vt posset. Nemo tyrannis est hæ rede suspectior: qui eo maiorẽ parenti metum incutit quo magis ferocem eius indolem ac tyrannicos mores expresserit. Continebat ergo filii sui cu piditates, atq; adolescẽti stringebat potiusq̃ laxabat habenas: ne viribus ni miũ inualescens iuuenis, imperii auidus, atq; opibus insolens, nec sibi iam

imperās: tandē ne parēti quidē pceret: quin iā Saturno superi Iouē pferrēt. Nā si iniurias īterdū fecit: qd aliud q̄ se parēti satellitē pbuit? ex qbus quo- tus quisq; est: q nō grassetur, nuptias violet, domos cōpilet, phana dispoli- et, obuios cędat, atq; optimū queq; trucidet? Sed qm̄ vnus est cuius potētia atq; vmbra frēti / tā scelerata grassant̄ audacia, pœnas alioqui facinorū su- orū, vel illi, vel publicis legibus daturi, ipsi qdē latrones / homicidæ / fures / adulteri. Solus aūt vnus ille scelerū princeps, sub cuius noīe oēs īpune deli- tescūt, tyrānus est. At ille adolescēs si quādo patrabat aliqd atrocius: patrē semp sic impasse dicebat: neq; ego qn imparit, dubito. Nā filius q̄q̄ ea indo- le fuit: vt parentē aliquādo videret (si ad tantā peruenisset ætatē) flagitiis ac sceleribus æquaturus: tn̄ in hac adolescētia p̄ illius crudelitate ac sæuitia q bus iā a puero semp assuetus insenuerat, rudis adhuc miles, ac vix tyro fuit neq; fere magnū qcq̄ nisi a patre iussus atq; edoctus agebat. Sed siue nō nisi iussus illa faciebat: siue ipse etiā iniussus audebat: tn̄ quū tāq̄ iussus egerit, quū neq; Tyrāni nomē vsurparit: neq; se p tyrāno gesserit: sed patri se pa- rere significarit & ausorū suorū causas in illū retulerit: quū aliū se poten- tiorē eē cōfessus sit, cuius virib⁹ fideret: a quo oīs eius pēderet īpunitas: fu rē si velis aut sacrilegū, vel si qđ aliud nomē mauis, appelles: at is pfecto nō est, in quo fieri tyrānicidiū pōt. Q; si illū oīa solū potuisse, ac re ipsa tyrā- nū fuisse cōtēdas & (qđ paulo ante iactabas) ilico eius morte liberā fuisse rēpublicā: fingamus obsecro adhuc parentē viuere: sed nō fugatum tn̄: qđ nescio cur ipse finxisti: quippe quē nec ipse fugaueras, neq; cur ei fugiendū esset effeceras. Filio em̄ tantū p insidias adēpto, reliqs viribus integris, non video cur patri magis despandū, aut fugiēdū fuerit, q̄ si aut filius ei natus nō fuisset, aut peste correptus obiisset. Patrē ergo fingam⁹ (vt dixi) viuētē: ac filio qdē vnico orbatū: sed satellitum tn̄ caterua cinctū: cędē filii lachry- mantē: sed interfectori minantē: atq; oīa suppliciorū genera destinantē: in forū vultu tristi qdē, sed tn̄ truci pcurrere: & plato quē tu reliquisti gladio ingētia polliceri pmia: si qs eius ensis dn̄m pdiderit: hic tū foro iā ab illo at- q; eius satellitibus occupato, & in caput tuū q̄stione iā haberi cœpta, in pu- blicū fortis tyrānicida pcurre: & in medios globos irruēs tyrānū te occi- disse pclamita: libertatē oībus denūtia: ac tyrānicidii pmiū postula. Quid fugis? Quid latebras q̄ris? Quid tyrannicida metuis? An nō libera est res- publica? An nō Tyrānus occisus est? Neq; ergo is quē peremisti tyrannus erat. Sed quidā potius tyrāni satelles: neq; eius morte ciuitas libertati resti tuta est: qđ solū paulo ante dicebas huius legis spectasse latorē. At hæredē (inquit) occidi. Quid mihi hæredes nominat? Quid in tyrānide leges me

morat? Legũ ista nomina sunt. Iuris est ista successio. An pyratæ filiũ si de-
mortui patris locũ ipleuerit, hęredẽ quisq̃ dixerit? Intestatus semp tyrãn⁹
moritur: qppe legibus ab illo captiuis: q̃ solę ratũ facere testamẽtũ possunt.
Proinde q defuncti locũ tyrãni subit: hæres nõ est sed nouus tyrãnus. Non
eñ succedit, sed inuadit. At illi nũc paruissemus. Istud q cõstat? Ego contra
tyrãno mortuo populũ ilico liberũ eẽ dico. Alioqui frustra lex tyrãnicidę p̃
miũ statuit: si alterius morte in alterius potestatẽ recidim⁹. Sed lõge secus
iudices: defuncto eñ quolibet casu tyrãno populus iã tũ liber dũ amici lu-
ctu occupant, dũ stupẽt ei⁹ morte satellites, ilico sese in libertatẽ asseruisset:
neq̧ plus filius aduersus populi vires tũ valuisset: q̃ nunc potest qsq̃, vel ex
amicis tyrãni potẽtissim⁹, aut genere qsqs ei fuit post filiũ p̃xim⁹: ad quẽ, si
successionis nomẽ atq̧ hæreditatis audiẽdũ est: tã nũc tyrãnis ptinet, q̃ ad
filiũ ptinuisset. Qui satellitẽ igit, qui amicũ, q cognatũ, q filiũ tyranni per-
emerit: frustra tyrãnicidiũ iactauerit. Tyrãnus ipse solus est cui⁹ necẽ tãto
pręmio respublica mercat. Sed volui (inqt) pertẽtaui: periclitatus sum. qđ
negari ne possit, filio tyrãni perẽpto, spe futurę tyrannidis extincta, p̃clarũ
animi mei documẽtũ reliq. vel hoc solũ sufficere mihi ad hũc honorẽ puto.
Hic vide obsecro q̃ nihil maliuole, q̃ simpliciter agã tecũ oĩa: q̃ ex re tua to
tũ hoc negotiũ minime suspitiosus interp̃ter. Nã si alius hãc ageret cãm,
nec tñ ex inimicis tuis: sed ex acrioribus istis actorib⁹ qspiã, q locos oẽs ex-
cutiũt, & suspitionibus vrgẽt, ac moleste nimiũ p̃mũt: sic Hercules hunc
tractaret locũ: vt te nec id tẽtasse vnq̃ nec destinasse cõtẽderet. Q̧ si tu vo-
ciferareris mirari te queq̃ tã insigni esse impudentia, vt talia dicere occiso
in ipso conatu tyrãni filio audeat: hic ille p̃tinus quasi fieri nõ potuerit (in
quiet) vt nõ patriã liberaturus, qđ nõ p̃stitisti, nõ tyrãnũ occisurus, quem
nõ attigisti: sed ipm potius iuuenẽ quẽ trucidasti p̃empturus ascẽderis, illa
tam tibi priuatim, aliquã vlturus ac retaliaturus iniuriã. Hic si instaret/vr
geret/p̃meret/ac certas aliquas p̃bationes illius animi tui ac p̃positi flagi-
taret, vides (vt opinor) in quantas trahereris angustias. Sed ego tecũ hoc
pacto nõ agã: qppe q ĩ rebus (cuiusmodi ista est) vehemẽter obscuris/assue
ui semp in meliorẽ ptẽ esse p̃cliuior. Permitto itaq̧ tibi vt ista fecisse aĩo in
rẽpu. p̃pẽso videaris. Voluisti ergo ac tẽtasti p̃rsus auferre tyrãnidẽ. Hoc-
cine tibi videt isto p̃mio cõpẽsandũ? Primũ ꝙ voluisti: qs nõ videt q̃ sit ex-
guũ? Nã hac rõne oẽs tyrãnicidii p̃miũ peteremus. Quis eñ tã frigido in
rẽpu. aĩo fuerit vt tyrãnũ crudelissimũ nõ libẽter auferre voluerit? Tẽtãdo
vero qd aliud declarasti: q̃ ꝙ eẽ tyrãnicida voluisti? Q̧ te p̃terea periculis
exposuisti, an id præmiũ meruerit vllum, postea videbimus: ꝙ autem istud

non meruit:spero vobis iudices esse vel sola legis recitatione pspicuũ.Quę
quũ prętmiũ nisi tyrãnicidę nõ statuat:q vero tyrannũ nõ ceciderit,esse ty
rannicida nõ possit:quãtũlibet qspiã tentauerit:quãtiscunq̧ sese piculis ex
posuerit:frustra tyrãnicidii præmiũ,nisi cæso tyrãno,petierit. Nã ei q dũ
conat̃ occidere/in exiliũ cõpulerit,p̃miũ qdẽ:sed neq̧ tantũ/ neq̧ tanq̃ tyrã
nicidę decernã.Etem̃ si morbo quopiã laborãs denũtiẽ:qcũq̧ me sanauerit
ei recupata valitudine tria me talẽta daturũ: veniat aliqs spe mercedis in-
ductus:q mei curã suscipiat:deĩde medicamẽtis qbusdã adhibitis,vbi fru-
stra se conari senserit:artẽ suã morbo victã cõfessus, me iã deploratũ relin-
quat:aliqua tñ molestiæ pte leuatũ:sanitatis illi mercedẽ, quia nõ sanauit,
nõ debeo:rursus quia pfuit/inanẽ prsus a me dimittere haud æquũ est. At
si post mille pharmaca/nihilo tamẽ melius habẽtẽ destituat,p̃mii nihil me-
retur:q nihil iuuit:grãæ vero tãtũdem fere:q ꝙ mederi tẽtauit/sui grã,non
mei fecit.Qꝫ si insigniter medicæ artis ignarus/ rẽ tñ aggredi fuerit ausus
atq̧ aliquãtisp misere venenis adfectũ postea dimittat: quũ iã nõ modo ni-
hil opis tulit:sed plurimũ doloris addidit:etiã si sese gratis obtulerit: vtrũ
amore dignus est;ꝙ me suo labore tã diu nulla præmii spe tã officiose vexa
uit:an summo potius odio:ꝙ temere sese meo piculo ei negotio/ cuius erat
impitus/immiscuit!Huic rei iudices haud multũ mihi videt̃ præsens cau-
sa dissimilis.Lex em̃ tyrannicidã conducere vehemẽter alicũde studet: eiq̧
præmiũ certũ,tyranno cæso,pollicetur. Sed tyrannicidã quũ dicit iudices
hoĩem quærit artificẽ:nõ manu tantũ fortem:sed pectore quoq̧ multo ma
gis valentẽ:cõsilio potius q̃ viribus præstantẽ : q insidias tendere: laqueos
abscõdere:occasiones captare nouerit.Ergo hanc puinciã siqs hmõi susce-
perit:q tyrannũ ipm arte ex insidiis adoriat̃: adorsum opprimat: oppressũ
interimat:nec re cœpta semel,nisi pfecta desistat:hic tyrãnicidii præmium
audacter postulet.Sin id quidẽ nõ potuerit: qđ aũt pximũ est et cõfine/fece
rit:tyrannũ videlicet vel in exiliũ abegerit:vel ad deditionẽ cõdonata vita
coegerit:vel ad deponendã tyrannidẽ certa cõditione cõpulerit:hunc ego
præmio dignũ neq̧ nullo quidẽ:neq̧ tamẽ tyrãnicidæ iudico. At siqs ma-
nu potens/mẽtis inops/illarũ penitus ignarus artiũ/qbus instructũ esse ty-
rannicidã oportet:q rem viribus egere tantũ:ac non cõsilio putet:q deniq̧
Aiaci multo sit,q̃ Vlyssi similior.Sed Aiaci tamẽ iã abiudicatis armis insa
nienti/armenta hoĩm loco trucidanti. Si hmõi inquã quispiã rem tantã cõ
ficiendã sibi desumpserit:tũ nec insidias collocans,nec tp̃s eligens,nec occa
sionem expectans,impetu quodã pruat:nec ab ip̃o tamen tyranno incipiat
sed in satellites eius insiliat,dato interim illi sibi cauendi loco. Tum subdu-

cto tyranno: re temere cœpta: stulte gesta: per ignauiã relicta: ac penitus in fecta; sola sibi fuga abiecto etiã gladio/ cõsulat. Postea vero vel defuncto/ vel interfecto tyranno, in publicũ prodeat: præmiũ tanq̃ tyrannicida postulet: atq; huiusmodi vtatur oratione. Volui iudices: ausus sum: tẽtaui: periclitatus sum. Vtrũ iudices illi tyrãnicidii ꝑmiũ decerneretis: quia Tyrannũ tentauit occidere: an malam potius gratiã haberetis: ac dignũ etiã supplicio duceretis: q; sua temeritate non se solum frustra periculis obiecerat: sed vrbem etiã vniuersam in summũ discrimẽ vna præcipitauerat: vtpote qui tyrannum stulte irritando fecerit et ciuibus infestiorẽ/ et aduersus insidias cautiorem! Videtis ergo iudices quemadmodũ id quod iste vel solum satis esse confidebat, vsq; adeo nihil adiuuat: vt etiã nonnihil officiat. Quamobrem si neq; is, quẽ peremit, tyrannus fuit: nec satis tyranni filium occidisse fuit: tẽtasse vero temere/ plus q̃ frustra fuit: reliquũ est: vt vltimũ illud/ Tyrãni videlicet ipsius mortẽ/ excutiamus: quam iste sibi nos debere disputat Hoc totius negotii caput est: hoc si vobis iste ꝑsuaserit, causę nihil est quin vicerit. Contraq;/ si ego hanc partẽ euicero: atq; sacram hanc, quod aiunt, anchorã illi pręcidero, nonne ilico necesse est fluctuet ac naufragio pereat! Iccirco iudices hic etiam atq; etiã obsecro: vt q̃maxime sitis attenti: dum tyranni cædem doceo, ex qua tota ista pendet controuersia, nihil ad istum quicq̃ pertinere. Totũ ergo hunc locum iudices sic ab isto tractatũ esse meministis: vt qui vobis persuadere cuperet: vti crederetis eum iam tum quũ filium perimeret: parentẽ quod postea fecit/ præscisse facturũ. Sciebã, inqt, satis esse filiũ occidere: sciebam patrẽ ilico sese post mortem filii ꝑempturũ. Imo sciebas certe, quũ sic hanc cãm ageres, opus esse tibi vt illa præscisse videreris. Alioqui frustra te præmiũ tyrãnicidii petiturũ: si neq; ipse tyrãnũ peremisses: neq; id saltem fecisses/ vnde illi scires exitiũ imminere. Eam ob rem iudices exitũ eius facti tam certum videri voluit: vt vobis etiã audientibus dixerit: ob idipm sese a tyranno manũ abstinuisse: eumq; sibiipsi pariter et istius gladio reliquisse: quem alioqui, vt ait, facile potuisset occidere: fecissetq;: nisi de exitu securus scilicet/ tunc de industria pepcisset: vt paulo post miserius interiret. Hic igitur quid faciam! quo me potissimũ vertam! vnde argumẽta cõquirã: qbus hunc ꝓbem nõ esse rerũ futurarũ præsciũ! Quin illum ꝑcontemur potius/ ac rõnes aliquas exigamus: qbus ille nobis fidem rei tam longe supra fidẽ faciat: vnde tam hanc mirabilem diuinandi peritiã nactus sit: vtrũ ne hoïe quopiã docẽte didicerit: an numine poti? inspirãte cõcepit. Dic igit̃ nobis Tiresia: quonã ꝓbamento facies: vti cõstet cõprehẽsam esse tibi rerũ futurarũ scientiã! defossum alicubi thesaurũ esse

fode:cogitatiões nostras euolue:abstrusum aliquid atq; occultatū erue:qđ
miremur omnes:nempe eiusdē artis esse puto,et quæ præsentia latent edi=
cere:et quæ sunt futura prædicere. Aut si tu futuris duntaxat vales,aliqua
nunc edissere aliquot post hoc annis,aut , si libet, sæculis potius euentura:
quæ quū ex tuo præscripto ceciderint omnia,tū demū redito : et futura te
præscisse dicito.Interim ꝓfecto ęgre,q̄tum suspicor,obtinebis:vt qđ te ne=
sciēte fiebat/id præscisse credaris anteq̄ fieret.Qꝫ si tum quū filium interi=
meres/ignorabas patrē sese, qđ postea fecit, occisurū: quur tu nūc eius cæ=
dis præmiū postulas:quā,nisi velis impudēter esse mendax, fateare necesse
est te ignorante atq; adeo ne cogitante quidē ꝑpetratā esse! Sed ideo se for=
tasse putat huius etiā necis authorem : quoniā illa cædes quam fecit ,istius
quoq;,tametsi præter spem,causa tamen aliquo modo fuit. Qua in re vos
longe alia iudices opinor esse sententia. Neq; enim si tyrannum casu quisq̄
aut mente captus occidisset,ei tyrannicidii pręmium decerneretis. qđ ita?
Nempe q; inscius vterq; atq; imprudens occidisset . q̄q̄ istius causa est ali=
quāto,vt mihi videtur,inferior. Nam si alteruter illorū præmium peteret
tametsi peteret qui peremisset ignarus:atq; ideo frustra peteret:peteret ta
men qui peremisset:nunc vero et isto nesciente,et nō ab ipso peremptus est
At nihil ego,inquit,neq; casu /neq; imprudens feci: sed filium consulto tru
cidaui:atq; ita patri volens ac prudens mortis causam præbui : qui,ni ego
filium occidissem,adhuc tyrannus viueret. Age accedā etiā propius. Si tu
tyrannū aggressus vt perimeres: deinde victus ab eo,ꝓiecto etiā gladio,fu
geres:atq; is equo te ꝑsequutus,equo collapso,pręceps in gladiū tuum tam
opportune caderet:vt eodem trāsfigeretur: an nō hic posses eadem omnia
dicere: voluisse te videlicet/ac volentem aggressum esse:volentem igit̃ pru
dentemq; causas ei mortis attulisse!nam nisi tu illum fuisses adortꝰ,ille nō
fuisset occisus.Sed nonne vides:vt eadē opera/ vel magis fuga tua gloriari
liceat:et ignauiæ tuæ præmiū petere!nā nisi tu fugisses/ille non cecidisset:
nisi tu gladiū turpiter abiecisses/nec transfixus ille fuisset.Postremo hac ra
tione ignauos etiā tyrannicidas esse liceat.Quemadmodū licet volens ad=
ortus esses vt interimeres,tamen postq̄ re infecta fugisses,qđ postea factum
esset,tuū nō iudicaretur:licet id factū nō fuisset:nisi tu aliquid ante fecisses
Ita etiāsi tyrānū ꝑempturus ascendisti:filiūq;,dum patrē quæris, occidisti:
tamē cū ꝑgere ac perficere quod incœperas/vel timore nō ausus sis/ vel ne
gligētia nolueris/vel casu nō potueris:sed re ꝓrsus infecta redieris:quicq̄d
inde postea te inscio atq; insperante ꝓuenerit: id a te ꝑfectū esse ne dixeris.
Siquidē quicq̄d tuū dici potest,ibi desiit: vbi tu destitisti. At nec istud for=

taſſis ei quod ipſe fecit ſimile eſſe cõcedet. Sed mihi hoc pacto rurſus oppo-
net. Is quẽ tu ꝓponis non ea mente tyrannũ aggreſſus eſt: vt ſe poſtea victo
ac fugiente/ille victor dũ perſequeretur/occumberet. Ideoq; qđ nõ propo-
ſuit: merito ſuum vocare non poteſt. At ego eo propoſito peremi filium: vt
pater ſeſe dolore cõmotus occideret: atq; id facturum animo meo præcepi.
videtis iudices: vt nobis illa diuinatione ſua rurſus occurrit? Quæremus
igitur ab eo quonã pacto p̃ſenſerit? p̃ſciuerit ne? an cõiecerit? ſi ſe pręſciuiſſe
reſpõdeat, neminẽ credo ei crediturũ: ſin cõieciſſe, interim neſciſſe ſe fatet̃:
ſed opinatũ eſſe tãtũ: hoc eſt dubitaſſe: incertũ fuiſſe: poſtremo qd aliud q̃
ignoraſſe? Sed videamus tamẽ qbus ſignis/q̃ ꝑſpicuis argumẽtis/ rem tam
inopinabilẽ ita collegerit euẽturã: vt qđ alius nemo ſperare potuiſſet, id il-
le ſibi tanq̃ certũ atq; inopinabile ꝓpoſuerit. Nouerã, inqt, q̃ miſere deperi
bat filiũ. Ita ne id tandẽ adeo te certũ ac ſecurũ reddidit: vt necẽ eiꝰ nõ tãq̃
forte ſecuturã: ſed neceſſario futurã deſtinares? Scio iudices haud medio-
cres illos affectus eſſe: quos erga liberos parentũ pectoribus inſeuit natura
neq; tamen aut tantos/aut cuiq̃ tã exploratos crediderim: vt ꝓmittere ſibi
ac ſpondere audeat, id qđ iſte ſe feciſſe narrat, interempto filio patrẽ vltro-
neũ ei comitẽ futurũ. Nam quotuſqſq; ex his: quorũ filii et vnici/et chariſſi
mi quotidie vel morbo cadunt: vel dolo pereũt: vel bello occumbunt: vel ca
ſu intereunt: vſq;adeo mœrore conſternatur: vt ſibi mortẽ ſua ſponte con-
ſciſcat? Sed amori, inqt, etiã deſperatio nõ minor occaſio deſyderandę mor
tis acceſſit. Quãobrem obſecro: an tu quũ filiũ ꝑimeres, reliquos vna ſatel-
lites omnes occidiſti? non dices, opinor, ſtragẽ te tantã feciſſe. Cæteros igit̃
adhuc retinebat: opũ ſatis, viriũ ſatis habebat. Quapropter vno adempto,
quũ tot adhuc eſſent incolumes: quorũ omniũ intererat maxime hũc inco-
lumem eſſe: quur ei vſq;adeo deſperandũ fuit: vt non ab vrbe/ſed ex orbe fe
ſtinandũ fuit? An vſq̃ gentiũ viuere quenq̃ hodie ſuſpicemur: q id feciſſet:
quod tyrãnus iſte fecit? Quid de aliis quærimus? quin te potius interroge-
mus: quẽ veriſiĺe eſt de te cõiecturã hãc feciſſe: et tyrãnũ ex aĩo tuo ſpectaſ-
ſe. Si tibi ergo filiꝰ ꝑimeret̃/ atq; inſup ĩminere videret̃ nõnullũ et fortunæ
ſiĺ et vitę ꝑiculũ: nũ potiꝰ eligeres te comitẽ filio dare, q̃ mortẽ illiꝰ vlciſci?
An temet ipſe ne ab aliis occidereris occideres? Certe, vt ꝓ te quoq; rñdea-
mꝰ, nõ faceres. Quõ ergo ĩ mẽtẽ tibi veĩre potuit: vt qđ nec alii fecerũt: nec
qſq̃ feciſſet: nec tute facturꝰ eẽs: id tyrãnũ cogitares facturũ? At plane, iqt,
cogitabã: alioq cur ibi gladiũ meũ reliquiſſẽ? Recte nimirũ ignauię tuæ nos
admones. Nã cũ hoc dicit iudices: nõne id vobis videt̃ dicere: ꝓſenſi certe:
alioq cur inde fugiſſẽ? qd eñ aliud eſt: alioq cur gladiũ ibi reliqſſem, q̃ alioq

cur inde abiecto gladio turpiter me in pedes dedissem? Nam qd opus fuit
gladiū Tyrāno relinquere? Ne deesset ei scilicet,quo periret? Ita ne q oīm
gladios timet,ipse gladio caret? Qui qcqd habet gladio ꝑperit,gladio pos-
sidet,gladio tuet̃,ei gladius vnq̃ abfuerit? O nouū ꝓdigiū iudices. Tyrān⁹
sine gladio. Neqꝫ illi gladi⁹ defuit,nec iste gladiū ei reliquit,sed abiecit:nec
futuꝝ qđ euenit,vel leuissima cōiectura ꝓuidit. Sed postea q̃ in arcē temere
(nescio qūo) perrepsisset,atqꝫ ibi adolescētē (vt est iuuēta sempꝫ incautior)
solū, securū, ac nihil minus expectantē,de improuiso adortus oppressisset:
ac potuisset fortasse progressus vlterius eadē opera Tyrānū sustulisse:ilico
hominē timor inuasit,intuentē ne voce vel gemitu moriētis audito/iam tū
proditus cōcurrētibus Tyrāni satellitibus,caperetur. Iam ante oculos eius
obuersabātur vīcula/carcer/tormēta/ac mortes mille/mille supplicia: quo
rum imaginatione vana perterritus: iā strepitū omnē,omnē sonitū,ac po-
stremo suā ipsius vmbrā expauescēs:tam nūc repēte timidus, q̃ ante teme-
rarius,ex arce se proripuit:nec secū gladiū saltē tollere ausus est: seu ne eēt
fuga tardior,seu ne cū ense dephēsus insidiatus fuisse Tyrāno diceret̃. quo
nūc perempto recurrit insolēs, & tāq̃ ipse occiderit Tyrānicidii ꝓmiū po-
stulat. Age ergo Tyrānū ipm non q̃ro an ꝑemeris:hoc tantū q̃ro,an per-
emisse potueris? Si non potueris, ergo occasionē nō expectasti: locū idoneū
non elegisti:tēpus opportunū non captasti:sed temere sine consilio,sine ra-
tione,præceps īcœpisti,qđ perficere nō valuisti. Nec illū ergo te iactes oc-
cidisse,quē te fateris nec potuisse. Sin potueris:magnę profecto vel inertiæ
vel ignauiæ fuit: ꝙ non feceris. Imo (inquit) potui sed de industria super
sedi. Satis iam fecerā:filiū occiderā:patrē dolori suo,& gladio meo reliqui:
quo eū sese pempturū ꝓuidi. O inuerecūdum:si ista mentiris. O insanū:si
non mētiris. si tā incredibilia finxisti,miramur impudentiā:si tam absurda
cogitasti,miramur amētiam. Tu ne adeo eras insanus: vt quū vno ictu po-
tueris,& vitā tuam,& reip. salutē in tuto collocare:malueris omnia dubiis
fortunæ casibus exponere: & tibi futurū promittere: qđ sanus auderet ne-
mo sperare? Qꝫ si Tyrānus id voluisset qđ tute haud dubie fecisses: & qđ il
lū quoqꝫ facturū longe verisimilius q̃ qđ fecit fuit : conclamasset satellites,
coegisset sicarios,armasset carnifices:ac ꝓlato filii cadauere, & natura cru
delis,& tā atroci spectaculo irritatus, iram ac furorē illū effudisset: primū
in te,per quē filius occisus:deinde in vrbē vniuersam, propter quā occisus
est: quæ si cōtigissent (vt tua demētia propemodū cōtigerāt) neqꝫ tu mi-
ser hodie viueres:qui hoc ꝓmiū peteres: neqꝫ nos rēp. vllā a qua peti posset
haberem⁹. Sed dii īmortales,iudices,vota precesqꝫ nostras recordati sunt:

dii seruitutis nostræ mala miserati sunt: dii nobis in summis atq; extremis periculis auxiliati sunt. Qui quũ semp huic vrbi succurrere statuissent: id potissimũ tempus elegerũt: quo maxime nobis beneficiũ suum cõmendare possent. Nã tyrannus q̃q̃ semper erat molestus viuente filio: tamen eo nomine minus grauis incũbebat ciuibus: ne miseram penitus atq; exhaustã vrbẽ filio relinqueret. At eo trucidato ꝑpter quod ante pepercerat, cui dubium esse potest, quin fundit⁹ omnia direpturus fuerit? Postq̃ ergo Respub. isti⁹ primũ temeritate, deinde ignauia in extremũ illud periculũ corruisset: superi tempus iã venisse rati, quo ꝑpetuã nobis insculperent fauoris sui memoriã: omnia mala quæ tam ꝓpe ceruicibus nostris imminebant, subito in ipm tyrãni caput auerterũt: idq; tã celeriter: vt citius nos ꝑiculo liberatos esse, q̃ in ꝑiculo fuisse cognouerim⁹: ne nos interim saltem potuisset discriminis tanti metus vrgere. Quis tyrannũ putasset iudices reperto filii sui cadauere/in sese potius, q̃ in hanc vrbẽ gladiũ fuisse versurũ: nisi nostri studio superi in ꝓpriã illũ perniciẽ immissis ei furiis/agitassent? Itaq; iam nũc videre mihi videor micantes latronis oculos: obducta supcilia: cõtractam frontẽ: genas pallentes: dentes stridẽtes: labra tumentia. Deniq; qualẽ Pentheũ describũt poetæ/toto ore/toto vultu/suę ꝓdentẽ mentis insaniã. Quũ primũ ingressus filiũ repiret occisum, q̃d illum fecisse, q̃d clamasse suspicemur? q̃d aliud q̃ vt impiũ atq; dementẽ spurcissimo rictu insana in superos euomuisse conuitia? O deorũ iram: o numinũ inuidiã. Video cœlites odii vestri signa: video liuoris atri vestigia. Nihil vobis viuit iniqui⁹: nihil ambitiosius: nihil inuidentius. Soli impare: soli regnare vultis: nec satis ꝓpria felicitate contenti/semp aliena tabescitis. Quur nõ mecũ in certamẽ descẽditis? Quur ignauũ insidiatorẽ filio summisistis? Ille q̃sq̃s erat/cũ tyrãno in certamẽ etiã ingredi non ausus est. hoc certe saltem gaudeo: q̃ nemo se poterit tyrãnicidã dicere: nemo tyrannicidii præmiũ petere. Nemo em̃ tyrãnũ occidet hodie: nisi tyrãnus. Tyrãnus ego hodie vel diis inuitis moriar. Hmõi ergo deliria quũ blaterasset, in gladiũ tandẽ amens ac furiosus incubuit. Tyrãnus igit̃ iudices istius gladio, imo nec isti⁹ quippe quẽ ante abiecerat/manu q̃dem suapte, sed sola deorũ opera pfossus iacet. At nunc iste sibi cuius ibi nullæ partes erant, primas vẽdicat. Itaq; q me sycophantã vocabas: vide obsecro/vter nostrũ huic vitio propior est: ego ne: q tecũ hodie ꝓ Repub. superisq; dimicans præmiũ tamẽ nec victor postulo: an tu potius: q desertor ac fugitiuus contendis tamẽ aliis/atq; his quidem diis vincentib⁹ ipse triumphare? Desine/desine aliena virtute partam tibi arrogare victoriam. Desine deorũ in hanc vrbem tam clarum obscurare beneficiũ. Desi-

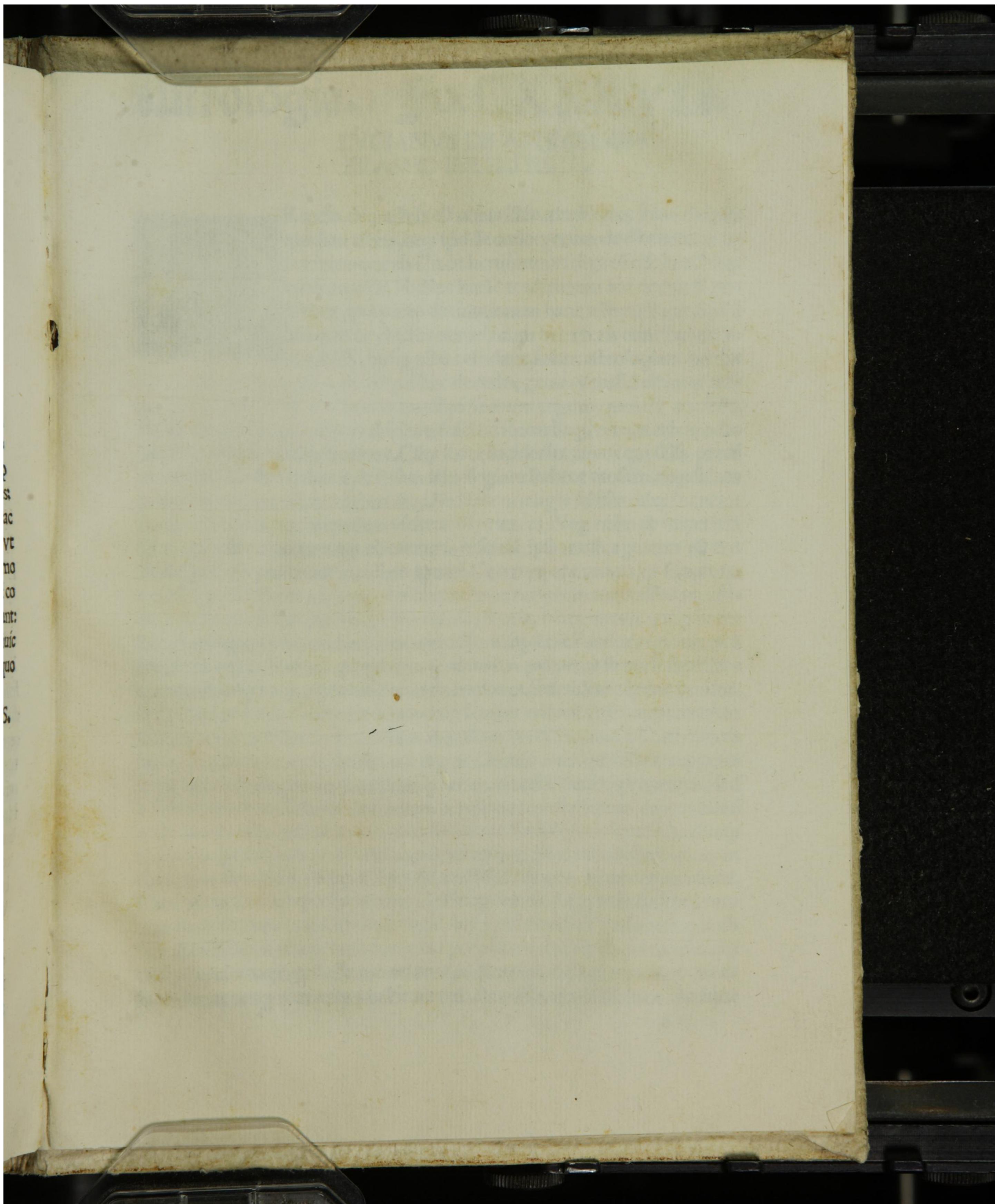
ne deorũ laudibus obsistere: & ab hac temeraria petitione desiste. ꝙ si iste iudices molestus esse perrexerit: vos tamē ipsam rē æquis lancibus expēdite. Nā iste quid aliud, q̃ Tyrannũ vt sibi caueret admonuit? Dii ne cauere sibi posset, ne insidiis amplius opus esset, effecerũt. Iste qd aliud q̃ gladio suo tyrānũ in nos oēs armauit? Dii gladiũ illũ a nobis in Tyrāni iugulũ retorserunt: iste quid aliud deniq;, q̃ vniuersam vrbē in summũ periculũ demētia sua cōiecit? Dii corrigētes isti⁹ insaniā, discrimē illud subito ī prosperrimā securitatē cōuerterũt. Vos ergo iudices p deos īmortales obtestor: p deos huius clarissimę libertatis/huius insperatæ felicitatis authores: ne qđ nobis deorũ oīm cōsilio ac virtute successit, id vos vnius hoīs amētię referri sinatis acceptũ: neue hāc vrbē vnq̃ in deos liberatores tā ingratā esse: neue patiamini vt salutē suā debere se potius humanæ temeritati q̃ deorũ benignitati fateatur: quos ita demũ sperare licet futuros semp huic vrbi propitios: si nos eorũ quę cōtulere memores, eos (vti æquũ est) beneficiorũ suorũ recognoscamus authores. Alioqui si nos (qđ absit) ingrati/quę ab illis p fecta sunt, in alios referamus, gratiáq; superis debitā impendamus hoībus: vicissim hercle metuēdũ est: ne dii quoq; suũ erga nos fauorē imminuāt: ac reipub. nostrę curā, vt indignę quæ ab illis curetur, abiiciant. Quāobrē vt aliquādo finē dicendi faciā: quādoquidē iste peccauit officio: & bono animo male fecit: dii vero eius peccatũ in cōmoda nostra verterũt: ac dii quidē coegerunt: sed se tamē tyrānus interfecit: tum pmiũ qui coegere non petunt: petere autem qui peremit non potest: vos sententiis vestris iudices & huic veniam, & superis gratiam decernite: & vrbē ab huius præmii debito quo eam liberam esse dii voluerunt, absoluite. Dixi.

Declamationis Thomæ Mori aduersus Tyrannicidam. FINIS.

ASCENSIVS MORO SVO.S.D.

Laudabunt alii clarum vi laudis Erasmum:
Dulcisonaq; lyra grandisonaq; tuba.
At te si merita celebrarent More/camœna:
Multum sudarent Flaccus & ipse Maro.
Tu siquidem illustreis olim iam Marte Britannos,
Ditasti Latio protinus eloquio.

Parrhisiis, ex officina Ascensiana rursus.
Tertio Caleñ. Iunias. Anno. M.DXIIII.

LVCIANVS DE ASTROLOGIA ERASMO INTERPRETE.

DE cœlo,deq; astris est nobis institutus sermo. Non de ipsis quidem astris,neq; ipo de cœlo:verum de diuinatione ac veritate/quę ab illis in hominum vitā proficiscitur.Neq; rursum mihi libellus hic se traditurum aut docturū pro fitetur,quo pacto diuinationem hanc assequi liceat.Sed il lud queror,doctos omneis cum in cæteris omnibus exer- ceant sese,suisq; oībus tradant,solam astrologiam nec ha bere in precio,nec exercere. Atqui hoc doctrinę genus vetustū est:neq; nu- per ad nos peruenit: sed inuentum est priscorum regum,quos dii amabāt. At huius ætatis mortales non solum inscitia socordiaq;,verum etiam odio laboris/diuersa ab illis sentiunt.Cūq; forte inciderint in eos qui falsa prędi cunt:tum & astra culpant,& ipsam astrologiam habent exosam,neq; saluta rem eam,neq; veridicam arbitrātes.Sed artem magis falssam atq; inanem: haud recte/sicuti mihi quidem videtur/sentientes.Neq; enim ob imperitiā fabri ars ipsa culpatur:neq; ob cantoris inscitiā,ipsa musica parum est eru dita.Quin illi potius artium sunt ignari.Cęterum ars vnaqueq; suapte na tura scita est.Primum igitur Aethiopes hanc rationem mortalibus tradi- derunt.In causa fuit partim gentis eius sapientia. Nam cęteris quoq; in re- bus Aethiopes reliquos homines antecellunt sapiētia.Partim regionis quā incolunt opportunitas: propterea q apud eos perpetua sit cœli serenitas tranquillitasq;:neq; patiuntur anni mutationes,sed eadem tēperie viuunt. Itaq; cum primum viderent lunam non semper eodem vultu apparentem: sed varia subinde specie:& in aliam atq; aliam verti formam:visa est illis ea res admiratione atq; disquisitione digna.Deinde cum iquisissent/ reppere- runt hanc esse earum rerū causam,q lunæ non esset lumen proprium, sed a sole mutuatum.Inuenerunt autem & reliquarum stellarum motus,harū quas nos errones appellamus: nam stellarum hæ solę mouētur:naturamq; earum ac potestatem,& effectus,quos vnaquæq; pstet,nominibus quoq; in ditis,non illis quidē vtcūq; visum est,confictis:sed quæ notæ rerum essent. Hæc igitur in cœlo perspexerunt Aethiopes mox Aegyptiis finitimis ar- tem imperfectam tradiderunt.Porro Aegyptii diuinādi rationem,quā ab illis dimidiatam acceperant,in maius prouexerunt:quippè qui mensuram etiā ad quā vnaqueq; stella moueretur,indicarint.Ad hęc annorum,men- sium,horarumq; numerum instituerunt.Ac mēses quidē illi luna metiun-

tur atq; eius recursu finiunt. Annũ vero sole & huius circuitu metiuntur. Quin his etiã maiora ostenderũt. Nam ex vniuerso cœlo reliquisq; stellis, & errantibus & fixis, neq; simul cum cęteris sese mouẽtibus, duodecim partes effecerunt, ĩ his quæ mouentur: & vnãquãq; suis animãtibus repręsentarunt, partim marinis, partim homine, partim feris, partim volatilibus, partim pecudibus. Vnde & sacra Aegyptiorum varie fiunt. Neq; enĩ omnes Aegyptii/ex omnibus duodecim partibus diuinabãt. Sed alii aliis vtebantur partibus. Itaq; arietem colunt, qui ad arietem spectabant, piscibus non vescũtur, q pisces annotarant. Nec hircum mactant, q Capricornum viderant. atq; alii item alia venerabãtur, quæ quisq; inuenerat. Quin taurum etiam ob honorem cœlestis tauri colunt. Nam Apis apud illos, res in primis sacra, regionem sortitus est. & qui eam incolunt partem, oraculum quoq; dicarunt signum videlicet diuinationis / quam a cæleste tauro petunt. Ac non multo post Libyes quoq; artem hanc sunt aggressi. Siquidem & oraculũ qđ est apud illos Ammonis, ad cœlũ & huius scientiã referẽ: iuxta Ammonem quẽ illi Arietis specie fingunt. Calluerunt autem hæc omnia & Babylonii: atq; hi qdem affirmant se primos omnium fuisse. verum vt ego existimo, multo posterius ad hos scientia peruenit. At vero gręci nec ab Aethiopibus nec Aegyptiis de astrologia quicq̃ audierunt. Verum illis Orpheus Oeagro Calliopeq; prognatus, primus ista mõstrauit: nõ ille quidem admodum dilucide, neq; rem clare docuit: sed pstigiis ac mysticis inuolucris obtexit. Sic enĩ illi visum est. Nam concinnata lyra/orgia istituit, sacrasq; cantiones decãtabat. Porro lyra cum septem haberet chordas concẽtum mobilium stellarum repræsentabat. Hæc conquirens atq; hęc agitans Orpheus, omnia deliniebat, omniaq; vincebat. Neq; enĩ illam hominis lyrã spectabãt: neq; illi alterius musices studiũ erat: verum hęc magna illa Orphei lyra. Hisce rebus cum gręci honorẽ habere vellẽt, Locum illi ĩ ipso cœlo designarũt, & cõplusculę stellę vocant Orphei lyra. Q2 si quãdo Orpheũ videris, vel saxo expressum, vel coloribus effictum, sedet ĩ medio, canenti similis, manibus tenẽs Lyrã. Circũ hunc animãtium ĩnumera multitudo: inter quæ & homo & taurus & leo. Cũq; horum singula videris, fac horũ mihi memineris, cuiusmodi sit illius cantus, cuiusmodi lyra. Cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheum audiãt. Q2 si eorum quæ dico causas ĩtelligas, tum & ĩ cœlo harũ vnũquodq; contẽplator. Fertur autẽ & Tyresia genere Bœotius/diuinãdi gloria multũ celebris fuisse. Hunc Tyresiã ex gręcis aiunt dixisse, stellarum erraticarũ alias esse fœminas, alias mares, nõ tamẽ eadem efficere. Vnde eundẽ ancipiti quoq; sexu fuisse fabulãtur: aliquã

do fœminā aliquādo marem. Porro Atreo & Thyeste de regno paterno decertātibus, iā tum maximā astrologiæ/cœlestisq; doctrinæ curā fuisse græcis, palā est. Ac publico cōsensu statuerunt Argiui: vt vter scientia præcelleret, is īperio potiretur. Ibi Thyestes arietē illis in cœlo demonstrauit, atq; hinc aureum arietē Thyestæ fuisse proditum est fabulis. At Atreus de sole deq; vario illius exortu locutus est: ostendens non eodem modo ferri solem & mundum: sed contrario inter se cursu rapi. Et qui nunc videtur occasus cum sit occasus mundi, solis exortum esse. Hęc locutum, Argiui regē crearunt: magnāq; doctrinæ laudem est assecutus. Equidem & de Bellorophonte similia sentio. Nā alatum equum illi fuisse, nō admodū credo. Verū arbitror illū hāc disciplinā sectātem, sublimiaq; cogitātem, & inter astra versantē, in cœlum nō equo ascendisse, sed animo. Eadē de Phryxo Athamantis filio dixerim: quem aureo ariete per aerem vectum fabulantur. Quin & ipsum sane Dędalum Atheniensem, etiā si res est noua auditu, tamē haud existimo eū ab Astrologia fuisse alienū. Sed cū ipse ea maxime est vsus, tū filiū suū eandē perdocuit. Ast Icarus cū iuuētutis calore & inscitia, nō ea disquireret, quę conueniebāt: sed ad ipsum vsq; polū aīo tolleret, delapsus est a vero, totaq; aberrauit arte: & ī mare pceps decidit rerū īmēsę pfunditatis. De quo gręci sec⁹ fabulant: q ex hui⁹ noīe sinū ei⁹ maris Icariū vocāt. Fieri pōt: vt Pasiphae quoq; cū ex Dędalo de Tauro audisset īter stellas apparēte deq; ipsa astrologia, ī artis amorē īciderit, ob id existimāt factū: vt Dędalus illā tauro copularit. Sūt autē q scientiā in portiones partiti ī singulis ptib⁹ singuli elaborarint: alii ī iis q̄ ad lunā: alii q̄ ad Iouē, alii q̄ ad solē pertinēt cōgerētes, neq; nō cursum, ac motū & vim illorū. Atq; Endymion lunę rationē tradidit. Phaetō solis cursum dephēdit: nō ille qdē vere: sed moriēs īperfectā artē reliquit. Hęc q ignorāt, Phaetōtē solis filiū credūt: fabulāq; de illo haudquaq̄ verā narrant, adiisse solē patrē: ac postulasse ab eo: vt sibi liceret lucis currū moderari: illū id cōcessisse, monuisseq; qua rōne foret aurigādū Phaetontē vero cōcēso curru, pti ob ętatē, pti ob īperitiā ita egisse, vt aliqñ esset vicinus terræ, aliqñ longo semotus spatio a terra. interī mortales frigus atq; ęstus ītolerabilis cōficiebat. Ob hęc īdignatū Iouē īgēti fulminis telo pcussisse Phaetontē. Eum deiectū sorores circūstātes magno luctu prosequebātur: donec īmutarēt formas: q nūc sunt populi: ac lachrymarū vice qb⁹ fratrē deplorabāt, electrū destillāt. Haudquaq̄ hęc ita gesta sūt neq; pium est his habere fidem: neq; soli fuit filius: neq; illi filius īteriit. Sed narrāt græci & alia permulta fabulosa, quibus ego non admodū credo. Nā qui consentaneum est credere Aeneam Veneris fuisse filium, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis, aut Autolycum Mercurii? Verum hi ho-

mines pii diisq; grati fuerunt: eosq; nascentes, hunc Venus, illum Iuppiter, alium respiciebat Mars. Etenim qui patresfamilias sunt mortalibus, in hoc progignendi genere, ii veluti parentes sibi similia producunt omnia, & colorem, & formã, & facta, & animum. At rex quidem Minos Iouis auspiciis, Aeneas formosus Veneris fauore nat⁹ est. Fur Autolycus. At ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam vero nec Saturnum Iuppiter coniecit in vincula, nec in tartara præcipitem dedit: neq; cætera machinatus est, quæ putant homines. Verum Saturnus extrem⁹ mouetur, proculq; a nobis semotus est. Segnis illi motus / neq; facilis animaduersa mortalibus, atq; hanc ob causam illum stare dicunt, ceu vinculis alligatum. Cæterum ingẽs aeris altitudo tartarus appellatur. Sed potissimũ ex Homeri poetę Hesiodiq; carminibus liceat intelligere priscorum fabulas cum Astrologia consentire. Si quidem vbi Iouis catenam narrat ac solis iacula, quæ quidem ego radiorũ ictus esse coniicio, tum vrbes quas in clypeo finxerat Vulcanus, præterea choream, & vineam, ad hęc quęcunq; de Veneris ac Martis adulterio dixit deq; detectione, haud aliunde, q̃ ex hac scientia sunt conficta. Quandoquidem Veneris & Martis cõcursus, Homericę cantilenæ præbet argumẽtũ: in aliis autem versib⁹ vtriusq; diuersum effectum descripsit: Veneris, cum ait illi.

Tute Venus iucunda magis connubia cura.
Porro de belli negotiis
Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atq; Mineruæ.

Hæc cum intelligerent veteres illi, maxime diuinationibus vtebantur: nec eam otiosam esse putabant, adeo vt nec vrbes conderẽt, neq; mœnia circũducerent, neq; quenq̃ occiderent, neq; ducerent vxores, priusq̃ de singulis a vate responsum accepissent. Deniq; nec ipsa deorum oracula / ab arte astrologica erant aliena. Verum apud Delphos virgo prędicendi munus administrat: quæ cælestem illã virginem repræsentat: ac Draco sub tripode vocem edit, quoniam & inter stellas Draco cõspicitur. in Didymis vero templũ est Apollinis, & hoc, secuti mihi videt̃, ex his didymis. i. geminis, q̃ cœlo sunt, appellatum. Vsq; adeo vero diuinatio visa est illis res sacra, vt Vlysses etiã cum errãdo fessus vellet certo de rebus suis cognoscere, ad inferos penetrarit, nõ quo videret vmbras & locum inamœnum sed quod cuperet cum Tiresia colloqui. Qui simul atq; in locũ peruenerat, quẽ Circe mõstrarat, foueam fodit: oues mactauit: cũq; cõplures essent vmbrę, atq; inter has matris, quoq; sanguinẽ bibere cupiẽtes, nõ prius ille permisit vlli, ne matri quidẽ, q̃ Tiresia gustasset, coactusq; esset sibi vaticinium edere: potuitq; in

terim matris vmbrã videre sitientẽ. Ad hęc Lycurgus Lacedæmoniis oẽm reip. administrationẽ e cælo temperabat: ac legem illis dedit, ne quando in bellum prodirent, ante plenilunium. Non enim existimabat eandẽ esse ciuitatis administrationem, crescente luna & euanescente: propterea ꝙ omnia ab illa regerẽtur. Porro Arcades soli hæc non receperunt, nec in precio habuerunt astrologiam: sed iidem ob imperitiã & stultitiam aiunt se luna antiquiores esse. Proinde cum nostri maiores vsqꝫ adeo fuerint astrologię studiosi, huius ætatis homines partim aiunt fieri nõ posse, vt homines finẽ inueniant diuinandi sciẽtiæ: propterea ꝙ neqꝫ certa sit, neqꝫ vera, neqꝫ Martem aut Iouem nostra causa moueri in cælo: verum illis humanarũ rerum nullam esse curam: neqꝫ quicq̃ esse eis cum his negotiis cõmercii: verum secundum hos necessitate circũaguntur. partim dicunt astrologiam non esse quidem mendacẽ, at inutilem. Nõ enim mutari vaticinio quęcũqꝫ fatis decreta instãt. At ego sane vtrisqꝫ respõdere possum, stellas in cælo suo quidẽ motu volui: cæterũ obiter eius motus effectũ ad nos puenire An vis equo currẽtẽ, & gallinis aut hoib⁹ tumultuantib⁹, lapides subsilire: stipulasqꝫ moueri ventis cursu cõcitatis: syderũ vero vertigine nihil ꝑterea effici. tũ ab igni exiguo calor ad nos pmanat, neqꝫ nr̃a tñ causa qcq̃ erit ignis, neqꝫ illi curę est ęstus noster: ab astris autẽ nihil ad nos defluit. At sane fieri nõ põt. vt p astrologiam ex malis bona faciamus, neqꝫ mutare quicq̃ earũ rerũ quę ab illis ad nos demanant. Sed hanc vtilitatẽ ars adfert vtentibus. Bona multo ante delectant eos qui ventura præscierint. mala vero facile cũ venerint accipiũtur. Neqꝫ enim in illos irruunt: sed quia meditata expectataqꝫ sunt, leuia mitiaqꝫ vidẽtur. Hęc mea est de astrologia sententia. τέλοσ.

Luciani de Astrologia FINIS.

In ædibus Ascẽsianis: vnde & superiora prodierũt: quibus hũc ipsum libellum libenter suo loco apposuissemus: sed sero recepimus. Errore enim nescio quo Basileam vsqꝫ oberrauerat priusq̃ ad nos perferretur. Boni itaqꝫ lector consule / idqꝫ ignosce ꝙ quorundam consilio qui vt perpetua sit lectio epistolas nuncupatorias subtrahendas ducebãt auscultauerim. Index autem omnium quæ in hoc codice habentur a tergo huius ponetur.

Tabula.

Luciani dialogi & alia syntagmatica recẽtius ab D. Erasmo Roterodamo versa.

Antea tralata sed nuper recognita ab eodem.

Tabula.

Finis opusculorum Luciani Erasmo interprete.

Ex Thoma Moro.

Finis rursum in ædibus Ascensianis ad Kalendas Iunias Anni.MDXIIII.

005643472